CENESIS CHARL JED

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 $\ensuremath{\mathrm{IPS}}$ Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/. This book includes the following texts:

- Migra According to the Masora
- License: CC-BY-SA
- Cource: https://he.wikisource.org/wiki/le.yikisource –
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
- License: CC-BY-SA
- הרגום אונקלוס/ikiwikisource.org/wiki/ה-אונקלוס Source: https://he.wikisource.org
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
- License: CC-BY

All these texts were retreived from Sefaria. It was typeset and formatted using ETEX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download and the EB Garamond font by Georg Duffner from http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

הפטרות הפטרת בראשית הפטרת נח	230 . 082 . 282 . 482
פרשת שמות	877
פרשת שמות למנחה בשבת ויחי	822
פרשת ויחי	112
פרשת ויגש	Z6 I
פרשה מקץ	9 Z I
פרשה וישב	091
פרשת וישלח	136
GLWR 1728	ΔII
פרשת תולדות	102
פרשת חיי שרה	۷8
GLWR I'LX	E 9
grwa Yr Yr	43
erwn in	23
פרשה בראשיה	I
obino ogsesU	iν
Introduction	Λ

תוכן העניינים

ספר בראשית – noitoubortini

הפטרת חנכ	二(数t	14 (75.		•	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	•	٠	•	٠	٠	•	٠	•	٠	٠	٠	. 692
מפטיר לשב הפטרת הנכ הפטרת הנכ	រា (ឃ	וטו	_%4	all))	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	٠	٠	٠	٠	· 762
מפמיר לשב	ם חוכ	Ľ	• •	• •	•	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	•	٠	•	٠	٠	٠	٠	. 092
הפטרת שבו	r anr	, ЦЦ	Γ	• •	•	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	. 822
הפטרת שבו	に しょね	TI.	Γ	• •	•	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	•	٠	٠	٠	. 252
מפמיר לשב	TU LX	<u>ч</u>	7	•	•	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	. 252
הפטרת ויחי	• • •	• •	• •	• •	•	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	•	٠	٠	٠	. 822
הפטרת ויגע		• •	• •	• •	•	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	. 252
בפטרת מקי	1	• •	• •	• •	•	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	. 022
הפטרה וישו	L	• •	• •	• •	•	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	٠	٠	٠	٠	. 642
הפטרת וישי	ζ Π .	• •	• •	• •	٠	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	٠	٠	٠	٠	. 742
הפטרת ויצ:	8	• •	• •	• •	٠	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	٠	٠	٠	٠	. 442
הפטרת תול	باللا	• •	• •	• •	•	٠	٠	• •	•	٠	•	•	٠	• •	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	٠	•	٠	•	٠	٠	٠	٠	. 242
הפטרת חיי	WLL	• •	• •	• •	•	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	•	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	•	٠	٠	٠	. 652
הפטרת ויר:	8	• •	• •	• •	•	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	٠	• •	•	٠	٠	٠	٠	٠	٠	٠	•	•	•	٠	٠	٠	٠	. 982

Introduction

This furnash is intended primarily for learning Shnayim Mikra veEchad Targum, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minha readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the Mikra al pi Masorah project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special Maftir and Haftarot can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from Mikra al pi Masorah.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Jange Guide

notes.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the Mikra al pi Masorah project, or notes in Minhat Shai. The Mikra al pi Masorah project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Targum. Paseq is indicated with a vertical bar with a space on of the Torah, but not in the text of the Targum. Paseq is indicated with a vertical bar with a space on word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. "Is and ">ARIW" indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a Dor o in parentheses. A petuha is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the keri and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical

בנקבוס בוֹבאַמִּוֹנו בּבוֹא אֶבְנַוֹנם אָנו בּפֹבּטוֹל בּבָא וֹג נִי הַמַּנֹא וֹנִינ

יַּאָבְׁלַאַ:

heaven and the earth. ant bestead of Sod created the

מְבַחַפַּע מַּלְ־פָּנֵי הַמֶּיִם: مَر فَرْ نُكْنِهِ لُلِينَ \$ُرِئِيهِ וְהָאָבֶץ הַיְמָה מֹהוֹ נְבֹהוּ וָחִשֶּׁךְ

אַפּֿג מַנְאַ: וֹבוּטַא מוֹ שְׁבַׁם וֹוֹ מִנְּאַבֹא מֹכִ נְהַשְׁנְכֹּא מֹלְ אָפָּיִ הַּהְוֹמָא נאַבמא בוני גדיא וביקניא

God hovered over the face of the face of the deep; and the spirit of void, and darkness was upon the Now the earth was unformed and

נִיֹאַמֶּר אֵלְנִירם יְתַּי אַוֹר וְיְהַרֹּ וֹאֲמֵר יִיְיִ יְהַיֹּרְאַ וַהַנְּרֵ

And there was light. And God said: 'Let there be light.'

برا تبنهه: שוב ניבבל אַלהִים בין הַאִּיר [†] ניֵרֶא אֶלְהָים אָּטִרהָאָוֹר כִּיר

Π̈ΨίςΧ: וֹאַבֶּבוֹתְ וְנֹ בֹּנוֹ נִעוֹבָא וּבֿנוֹ וֹשׁוֹא וֹוֹ וֹטַ וֹעונוֹא אָבוּו מַּב

from the darkness. good; and God divided the light And God saw the light, that it was

ניהי־לקר יום אַחֶר: (פּ) لْمَايُمُكُ كُلُّمُ كُنْكُكِ لَنْكِنِـمُلُكَ لَمَكَمِينُمُ كُلُّمُ كَنْمُ كَنْذُ لَكُنْكُ لَكُلُكُ וּנֹפֿרָא אָּכְעַנִם ו לַאִּוַרְ יָנִם נּפֿרָא וֹנֹ

בְּמַשׁ נְהַנְה צְפָּר יום חַד: לַנְעוָרָא יִמְמָא

morning, one day. there was evening and there was the darkness He called Night. And And God called the light Day, and

- ושמפס למדמ סדין (בראשימ רבס יב, מו), וסיינו דכמיב (ב, ד) בְּיוֹס עֲשׁוֹמ ס' מֵלְלְסִיס מֶבֶן וְשְׁמָיִס: אלהים. ולא אמר ברא סי, שבממלס עלס בממשבס לבלאומו במדם סדין, וראס שאין סעולס ממקייס, וסקדיס מדת רממיס ועוד שהשמים מאשומים נבראו (בראשים רבה ד, 1), על כרחך לא לימד המקרא בסדר המוקדמים והמאוחרים כלום: ברא הממים, ועדייון לא גלה המקרא בפידור הקודמים והמאוחרים כלום בריים המים מחי היחה, הא למדת, שקדמו המים לארך, ולא פירש מגיד מראשים דבר אמרים דבר. אם כן ממה על עלמך, שהרי המים קדמו, שהרי כמיב ורוח אלהים מרחפם על פני ישלוו, וכמו אָס יַמַרוֹשׁ צַּבְּקְרִיס (עמוס ו, יב), ולא פירש אס יחרוש אדס צבקריס, וכמו מַגִּיד מֵבֵאֹשִׁים אַמַרִיִּמ (ישעיס מו, י), מיבה אחח, כמו פִי לא שַבַר דַּלְמֵי בְּעֶנִי (אֹיוֹב ג, ט), ולא פירש מי הסוגר, וכמו יִשָּׁא אָם מִיל דַשָּשָׁק (ישעיה ח, ד), ולא פירש מי וגוי. ואס מאמר לסורות בא, שֶׁמֶלוּ ממלס נבראו, ופירושו בראשית סכל ברא אלו, ויש לך מקראות שמקלריס לשונס וממעמיס וגו' כמו ברמשים ברוח, ודומס לו מְּמִלַּם דְבֶּר ס' בסושע (סושע ח, ב), כלומר מחלם דבורו של סקצ"ס בְּסוֹשֵע ויחׄמר ס' חל סושע יְסִינְקְיס (ירמיס כו, מ), בַמְשָׁיִם עַמְלַבְּפוֹ (ברמֹשִים י, י), בַמְשָׁיִם דְּנָּנְךְ (דבריס ים, ד), מֹף כמון מסס מומר ברמשים ברת מלסיס סיס לו לכמוב, בכסשונס בכס סמ סשמיס וגוי, שפין לך כסשים במקכס שפינו דבוק למיבס שלפחריו, כמו בְּבֵסֹשִׁים מַמֶּלְכוּוּם מוסו ובסו ומושך וגוי, ויאמר אלסיס יסי אור. ולא בא סמקרא לסורום פדר סבריאס לומר שאלו קדמו, שאס בא לסורום, כך ב"יג) שנקכחו בַחַשִׁים קַּצּוּמְשׁׁם (יכמיס בֹּ,ג). וחס בחם בלם לפרשו כפשומו כך פרשסו, ברחשים בריחת שמיס וחרך, וסחרך סימס אלא דרשני, כמו שאמרו חז"ל (בראשים רבה א, ו) בשביל החורה שנקראם בַאִּשִׁים דַּרְפּוֹ (משלי ח, כב), ובשביל ישראל (מנחומא ונמנס לאשר ישר בעיניו, ברלונו נמנס לסס, וברלונו נעלס מסס ונמנס לנו (ב"ר): בראשיח ברא. אין סמקרא סוס אומר אומות העולם לישראל, ליסמים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם, כל הארץ של הקצ"ה היא, הוא בראה ומה מעם פחח בבראשיח (חוחומא כ"י יא), משום פֹח מַעַשְׁיו הְגִּיד לְעַמּוֹ לְהֶם לָהֶם נַחֵלִם גּוֹיָם (חהלים קיא, ו), שאם יאמרו (1) בראשיח. אמר רבי ילחק, לא היה לריך להחחיל אם החורה אלא מהחדש בנה לבה, שהיא מלוה ראשות שנלטוו ישראל
- רשעים, והבדילו ללדיקים לעמיד לבה. ולפי פשומו כך פרשהו, רחהו כי מוב, וחין נחה לו ולחשך שיהיו משממשין בערבוביה, (+) וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל. אף זוס אנו לריכין לדברי אגדס (מגיגס יב.), בֶּשְׁסוּ שֹמינו כדמי לסשממש בו באייר, ומרחף על פני המים ברוח פיו של הקב"ה ובמאמרו, כיונה המרחפת על הקן (חגיגה עו. ב"ר), אקובעי"ר בלע"ו: ריקום ולַדוּ (אונקלום) (פֹא"א): על פני חהום. על פני סמים שעל סארץ: ורוח אלהים מרחפת. כפא כנוד עומד (2) חהר ובהר. מסי לשון מְּמַבַ ושממון, שלדס מוסס ומשמומס על בסי שבס: חהר. לשמוכדי"שין בלע"ו: בהר. לשון
- (a) יום אחד. לפי סדר לשון ספרשם סים לו לכתוב יוס ראשון, כמו שכתוב בשאר סימים, שני, ושלישי, רביעי, למה כתב וקבע לוה ממומו ביום ולוה ממומו בלילה (ב"ר):

څېزت: הַמְּוֹם וּיהַי מַבְּדִּיל בָּין מָוִם ניאמר אָלְהִים יְהִי בְקִיעַ בְּהַוֹּ

מוֹא וֹנוֹנו מֹפֹנוֹמָה בּנוֹ מֹוֹא

from the waters.' waters, and let it divide the waters firmament in the midst of the And God said: 'Let there be a

And God made the firmament, and

ఇదాగా

לְבַׁלֵּיִהְ זְּיִבִירָבוֹי كِلْكِيمَ يَظَيُّ لَيَقِيْتُ كُيُّكُ مُرْمً مَنْهُ لِمُمْرِ كِلْكَيْمُهُ يَتَلَكُ كَلَّهُ עַלִּיִּלְ בֵּין חַמִּיִם אַמֶּר מִתַּחַר בֵּין מִיָּא דִמִּלְרַעּ לְרַקִּינְא יבֵין אָנוֹ יַנְיֹנְ לָנְתָּ וֹהְבֹּנִ וֹנִ יְנִי וֹבְלִנֹהָא וֹאִפֹּנִיִּהָ

۱۳۲: (E) וֹנְטֵּנְאֵ אֶּבְטָנִם לְנְצֵׁנִה הָּמָנִם נַלְנִא נִגְּלְנִלֵּהְא הָתּוֹא וֹדֵנִּנִ נְנְצֵלְנֵא אֶבְטָנִם לְנְצֵׁנִה הָּמָנִם נַלְנִא נִגְ לְנִלֵּהָא הָתּוֹא וֹדֵנִנִ

וֹטֹבְאָב בּוּבּאַב זוֹבי. בו: מקחת השְּׁמִיִּם אֶלְ־מְקַוֹם אֶחְד שְׁמָיֵא לְאָמַר חַד וְתִפּחָזִי וּנְאָמֶר אֶלְהַיִם וֹפַּוֹנִי עַמָּוֹם וֹאָמָר וֹן וִיְהַכּּנְאֵנוֹ מִנָּאִ מִטְּחוֹת

تنظره هُريْدَ ، حَنْفَهُدِ هُدُلًا نَظُدُهِ نَدْ خَنْفَهُنَّهُ هَلَمْهُ

אָלְנִים כִּיַמְוָד: וּלְמִלְוֹע עַמִּוֹם לַנֵא נַמִּים נַיָּנָא וּלְבֵּיִע פַּׁנִימָּע מִנָּא לַנָא נִמָמִי

הג<u>ולאירא</u> זוני. בן: אַמָּע פּוֹבי, לְמִינִוּ אָּמָּב זַבְעוּבַיוּ " דְשָׁא מֻשֶׁב מוְרֵיע זָּרָע עֵיִין פְּרִיי ניַאַמֶּר אֱלְהִים מַּדְשָׁאַ הָאָרֶץ נַאָּמֵר זָן מַּרְאֵית אַרְעָּאַ דִּהְאָר

וּבּהשׁטֹא וּבִוֹנִע כֹּו:

נְעַוֹאַ גְּנָ אֲבָרִ מְבִיּ

בבר זרעיה ביה על ארעא لإبرا قرنا لأثب قرنا كأثبك מֹסַבּא בַבר זַבְמִיה מִוֹבַרַמ the earth.' And it was so.

wherein is the seed thereof, upon fruit-tree bearing fruit after its kind, forth grass, herb yielding seed, and And God said: 'Let the earth put

waters called He Seas; and God saw and the gathering together of the

And God called the dry land Earth,

together unto one place, and let the under the heaven be gathered

dry land appear.' And it was so.

And God said: 'Let the waters

there was morning, a second day. Heaven. And there was evening and And God called the firmament

firmament; and it was so.

waters which were above the under the firmament from the

divided the waters which were

that it was good.

בלומרו יהי רקיע, וזהו שנהמר עמודי שמים ירוקפו (היוב רו, יה), כל יום רהשון, ובשני יקמה מגעבהו, כהדה שמשחומה (6) יהי רקיע. יחחוק הרקיע (ג"ר), שאף על פי שובראו שמים ביום הראשון, עדיין לחים היו, וקרשו בשוי מגערת הקב"ה . אחד, לפי שהיה הקב"ה יחיד בעולמו, שלא נבראו המלאכים עד יום שני, כך מפורש בבראשית רבה (ג, ח־מ):

(<) ויעש אלהים את הרקיע. מקנועל עמדו, וסוא עם יימו, כמו וְשָׁשְׁמָס מָׁמּלְפְּּרְנֶיִּטְ (דִּבְרִיס כֹּחֹיִּצַ): מעל לרקיע. על למיס שעל הארך (ב"ר), הא למדח, שהם חלוים במאמרו של מלך (חגיגה מו.): ועומד מגערה המליים עליו: בחוך המים. בלמלע המים (לונקלום), שיש הפרש בין מים העליונים לרקיע כמו בין הרקיע

(8) ויקרא אלהים לרקיע שמים. שָׁל מיס (נ"ר), שָׁס מיס, לש ומיס, שערנן וה צוה ועשה מהס שמיס (הגיגה יצ.) (ק"ה וגמר מלאכה אחרם, כְּפַל צו כי עוצ שני פעמים, אחח לגמר מלאכח השני, ואחח לגמר מלאכם היום (צ"ר): המים עד יום השלישי, והרי התחיל בה בשני, ודבר שלא נגמר אינו במלואו ומובו, ובשלישי שנגמרה מלאכת המים והתחיל הרקיע לא נאמר, אלא מעל לרקיע, לפי שהן חלויים באויר. ומפני מה לא נאמר כי טוב ביום שני, לפי שלא היה נגמר מלאכת

(9) יקוו חמים. שמומין סיו על פני כל סמרן (פדר"מ ס), וסקווס במוקינום סומ סים סגדול שבכל סַיַמִים: שמים. שם מים ד"ה הש ומים):

(10) קרא ימים. והלא ים אחד הוא, אלא אינו דומה עעם דג העולה מן הים צעכו לדג העולה מן הים צאםפמיא (צ"ר):

בערבוביא, וכל שורש לעלמו נקרא עשב: - מזדיע זדע. שיגדל בו זרשלורוע ממנו במקוס אחר: - עץ פדר. שיסא מעס העץ מממלא וממכשה לצוש עשצים (ר"ה יא.), צלשון לע"ו נקרא דשה ארדץ. מממלא וממכשה לצוש עשצים (ר"ה יא.), צלשון לע"ו נקרא דשה ארצרץ. דשליס מחולקין, כל אחד לעלמו נקרא עשב פלוני, ואין לשון לְמֶדַבֵּר לומר דשא פלוני, שלשון דשא הוא לבישח הארך כשהיא (11) הדשא הארץ דשא עשב. לה דשה לשון עשב ולה עשב לשון דשה, ולה סיה לשון המקרה לומר מעשיב ההרן, שָׁמִינֵי

7

אָלְנִים כֹּוַ מִּוָר: אַהָּב זַבְׁמִיבָר לְמִינָבוּ וֹלָא ַ <u>זְרַתְּ לְמִינְּדוּ וְעֵּיִץ</u> מְמָהַ פְּרָי נمَنَّةُ א הָאָבֶׁן בְּשָׁא מֵשֶׁב מַוְּרָיִעַ

<u> はついい (ほ)</u> מ"כ במול בריר עורי עורי ï¦∴:_`2°∟

ילמוֹאַרִים ילוֹמִים וֹאָלִים: בּיוֹם יבֵּין הַלְּיֵלֶה וְהָיִיּ לְאָּתִת + לבלות בַּהְּקְנִם לְבַלּגְּיִלְ בָּוֹל

¿ἀκι κς ἀκαλ τίμι εί: י וֹבְיִנִּ לְמָאִיִרִעְ בָּרְקִּינִם בַּיִּשְׁמִים

עַכוכָבָים: הקטן לממשכת הפֿילה ואָת לְמְמִׁמְתְּבְע עַנְּוָם וֹאָעַעַעַמֹּאָנָר סי עַגְּדְלֻים אָתַעַעַמְאָנְר עַגְּדִלְ ננעש אֵלֹהֹים אָת־שָׁנֵי הַמְּאֹרָת

تِهٰٰٰرُنُٰتِ ذِٰنِهُٰٰٰرِكِ مَٰذِ_نَٰאُٰٰٰذُاٰٰ ا

זֹבֹתְינִי בִּינִי לַנִּנְיַנִי נִנִוֹאַ וֹנֹ וֹאִגלַן מַבוֹר פּוֹבון בַּבַר דבר זרעיה מודרע לונוהי נאפגעט אֹבֹמֹא בּטֹאַנ מֹסַבֹּא

كْذِيلُ: יום והוה רמש והוה צפר יום

נשָבֹון: يظنفنا يظففن كبيا يها בולוא ויהון לאַקיו india jastāk til idda וֹאַמֹּב וֹנ וֹבֵינוֹ לְבִינִוּנוֹ בַּבְּבַיּהֹא

נְבַוֹנִע כַּנִ: בְּמִּנִיֹא לְאַנִינִיבָא הַכְ אַנְהָא

וֹ וֹנ טַבוּוֹ לַבוּנגּיָּא

וֹמֹובֹא לַמֹמָבִס לּלָוּלָגֹא ווֹע

בי וּימִן אָלָם אֶּלָנִים בַּרְקִיעַ יוּיַב

> saw that it was good. seed thereof, after its kind; and God tree bearing fruit, wherein is the herb yielding seed affer its kind, and And the earth brought forth grass,

was morning, a third day. And there was evening and there

seasons, and for days and years; let them be for signs, and for divide the day from the night; and in the firmament of the heaven to And God said: 'Let there be lights

light upon the earth.' And it was so. frmament of the heaven to give and let them be for lights in the

the lesser light to rule the night; and the greater light to rule the day, and And God made the two great lights:

earth, of the heaven to give light upon the And God set them in the firmament

(בו) וחוצא הארץ וגור. אף על פי שלא נאמר למינסו בדשאין בליווייסן, שמעו שנלעוו סאילנום על כך, ונשאו קל ומומר גם סים על עונה (ונמקללה פ"ה הינו ודו"ק): אשר זרעו בו. הן גרעיני כל פרי, שמהן ההילן לומם בשנומעין הומן: כמעם הפרי. והיא לא עשמה כן, אלא ומולא הארך וגו' ועך עושה פרי, ולא העך פרי, לפיכך כשנחקלל אדם על עונו נפקדה

- בגלגל כמסלכן סראשון (פק"ו): יגמרו מסלכמס בי"ב מולות סמשרתים אותם, וסיה שנה, (מ"ה והוה שם"ה יום ורביע יום) ותוזרים ומתחילים פעם שניה לקבב הלבנה: ולינזים. שמוש החמה חלי יום ושמוש הלבנה חליו הרי יום שלם: ושנים. לפוף שפ"ה ימים (פ"א ורביע יום), לריכין לדאוג מן הפורענום: ולמועדים. על שם העתיד, שעתידים ישראל להצמוות על המועדות, והם נמנים למולד לוקין סימן רע סוא לעולס (סוכה כע.), שנאמר מַאוֹמוֹת הַשְּׁמֵיִם אַל מֵּחָפוּ וגוי (ירמיה י, צ), צעשומכס רנון הקצ"ה, אין אחס אבל בשבעת (נ"א בגי) ימי בראשית, שַמְשוּ האור והחשך הראשונים יחד, בין ביום בין בלילה: והיו לאחח. כשהמאורות כו:), ברביעי סיו ממענים על מפכרם שלא מפול במינוקומ: להבדיל בין היום ובין הלילה. משנגנו סאור סראשון, מולדומיס: - יהי מארח. מסר וי"ו כמיב, על שסוא יוס מָבֻׁרֹס ליפול אסכרס במינוקום (מדרש אגדס), סוא ששנינו (מענית נבראו ביוס ראשון, וכל אחד ואחד נקבע ביוס שנגור עליו, סוא שכחוב אח השמיס, לרבות מולדומיסס, ואח הארן, לרבות (14) יהי מארח וגר. מיוס ראשון נבראי, וברבישי לוה עליהם להמלוח ברקיע (חגיגה יב.), וכן כל מולדוח שמים וארך בעלמן, כדמפורש באגדס בשמיטם חולין (חולין ק.):
- (13) והיו למאורה. עוד ולת ישמשו שילירו לעולס:
- (מולין ס:): הכוכבים. על ידי שמיעט את הלבנה, הְרָבְּה לבאיה להפיס דעתה (ב"ר): (14) המארת הגדולים. שויס נגראו, ווממעמס סלניס, על שקמרגס ואמרס אי אפשר לשני מלכיס שישממשו צכמר אחד

ַ וְיִהִישְׁי: (פּ) מּיִ יְיִהִישְׁי: הַמְנַתְּהָ: was morning, a fifth day. נים נבור רמש נבור צפר יום And there was evening and there וְנְלֵּגְוּ יָבֶׁ בַּבְּאָבֶא: multiply in the earth.' נעופא וְסְוּי בְּאַרְעָא: waters in the seas, and let fowl וּבְׁדִּ וּמִלְאַוּ אֶשַׁבַבַּמַּנְםְ בַּנְּמָנִם וּסִٰנִן וּמִלְן נִע מִנֹּא בַּנֹמָמִנֹא fruitful, and multiply, and fill the ילביף יהדיון יי למימר פושו تَنْظُلُكُ مِنْتُ مُكِينُتُ جُمِيْدِ فَلَدَ And God blessed them, saying: 'Be לְמִינְעוּ וַיַּרְאַ אֶּלְעַיִם כִּי־שִּׁוֹב: and God saw that it was good. לְמֶׁנִנְיֵם נְאָנַר כָּלְ_עָּוָלִ כָּנָלִּ מופא דְפְרַח לְזְנוֹהִי וַחָזָא יִי and every winged fowl after its kind; ו הַרֹמָשָׁת אֲשֶׁר שֶׁרְצִּי הַמַּּיִם the waters swarmed, after its kind, בּאַבְיוּישׁוּ מַיָּא לְזְנֵיהוֹן וְיָת כָּל creature that creepeth, wherewith ፲፰ ፲፰/፫ ਫ਼ਿੰਘ ਫ਼ੁਰੋਫ਼ਿੰਘ ਯੁਗ੍ਰਾਜ਼ וני כַּלְ נַפְּשָׁא עַנִּטָא בַּבְעַשְׁאָ sea-monsters, and every living וּוֹבְבֹנֹא אֶבְנַוִם אֶנַרַנַעַּוֹנִם וּבָבֹא גָוֹ גִּי טַנִּנַנֹּא בַבְּבַבַּנֹא And God created the great heaven. **\$\$** لِغُدُا مَرِ فَتَا لَكِٰمَ لِهُمُانِهِ: earth in the open firmament of מַלַאַנמאַ מַלַ אַפּּי هُدُا رُقِم تَابُكُ إِمْ إِلَا يُمْ يَقِكُ مُكِيًّا لِمُنْظِلًا مُرْكًا لِمُنْظِلًا مُرْكًا لِمُنْظً creatures, and let fowl fly above the עוֹטֹא וֹמוָפֿא וֹפֹּבע smarm with swarms of living 07 וּגַאָמֶר אָבְיִים וֹהָבֹּהוּ עַפְּּיִם נֹאַמֹּר וֹ: וֹבְעַבְּהוֹ מִנֹּאַ בַעִרה And God said: 'Let the waters してはい (ほ) was morning, a fourth day. ĭ¦∴._`2∟ ίι¤ והַנְה רְמִשׁ נהַנָה צָפָּר יוֹם And there was evening and there תַחַמֶּב וּיֶרְא אֶלהָים כִּי־מִיב: השוקא נהוא ין אַרי טָב: that it was good. from the darkness; and God saw יבן ילְאַפְּרָשָׁאַ בּין וָרְיָרָאַ יבִּין the night, and to divide the light and to rule over the day and over

וְטַוְּטִרְאָּבֶא לְמִוּלְצִׁ זְוְּטִרְבֵּלִי يروت חיַר למינָה בְּהַמָּה וָהֶמֶשׁ וַנְאַמֶּר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאֶּהֶץ

אַבְעָא לְוְנָה נִהָנָה בַּן: עוְיָה לְזְנָה בְּעִיר וּרְחִישׁ וְחַיִּת

And it was so. beast of the earth after its kind. kind, cattle, and creeping thing, and forth the living creature after its נֹאַמֹּב גֹוֹ שַּׁפֹּגל אַבְּמֹא נֹפֹּמָא And God said: 'Let the earth bring

77

- (20) נפש חיד. שיסא בס מיומ: שרץ. כל דבר מי שלינו גבוס מן סארן קרוי שרן. בעוף כגון ובוביס, בשקליס כגון נמגלים
- וסרג את הנקבה ומלחה ללדיקים לעתיד לבא, שאם יפרו וירבו, לא ימקיים העולם בפניהם. המנינם כתיב (ב"ר): בפש (IS) החנינם. דגיס גדוליס שֶׁצַיַס. וצדברי מגדס (פרק סמפינס בבה במרה עד:) הוא לוימן וצן ווגו, שברהם וכר ונקבס, ומִיפּוּשִׁים ומולעים, ובּבריות כגון מולד ועכבר ומומע וכיולה בסם וכן סדגים:
- הכושש שמיד לקללה לכך לה ברכן, שלה יהה הוה בכלל (מדרש הגדה): ברו. לשון פרי, כלומר עשו פירום: ורבו. הם לה (שב) ויברך אוחם. לפי שמחסרים אוחם ולדין מהם ואוכלין אוחם, הולרכו לברכה, ואף החיוח הולרכו לברכה, אלא מפני החיה. נפש שיש בס קיות:
- מיות (עיין לעיל פסוק כ'): ורמש. הם שרלים, שהם נמוכים נרומשים על הארץ ונראים כאילו נגררים, שאין הלובן ניכר. (24) חוצא הארץ. סול שפירשמי (פסוק יד) שסכל נברל מיוס רלשון ולל סולרכו ללל לסולילס: נפש חיה. שיש בס אמר אלא פרו, הים אחד מוליד אחד ולא יותר, ובא ורבו שאחד מוליד הרבה:

כן לשון רמש ושרן בלשוננו קונמובי"ש (רענען):

נירא אָלוַהים פִּי־טִּוֹב: ²⁵ לְמִינְה וְאָת־הַבְּהֵמֶה לְמִינְה וְיָה בְּעִירָא לִיְנָה וְיָה בְּל

بَارِيْمَ مِحَابَكِيْدُا: הַנְּם יִבְעָּוֹךְ הַשְּׁמָנִם יַבְבְּהֵמֶלִוֹ יִבְעִנְּאְ דִשְּׁמָנָא יִבְבְעִירָא ש בּאַלְמָנוּ בּוֹמִנְעַנוּ וֹוֹבְנַיְ בַּבְנָע בּוֹמִנִּעָלָא וֹנְאָלְמֵנוּ בַּנִנוּ וֹמָאַ رَيْهِمُاتِ هُرِيْدِت الْمُمْتِ عُلُاتِ الْعُمَاتِ لِذَا يُعْلِمُهُ خَمْرُمَنَهُ

אַנו וַכַּר וּנְקַבָּר בָּרָא אַנָּם: בּׁגַּלְמָוִ בֹּגַּלְם אֵּלְנִים בַּנֹא בּגַּלָם אֶלְנִים בּּנֹא וֹנִינִי ע ַ וּיִבְרָא אֵּלְתַּיִם ו אָנִר הְאָרָם יּבְרָא יִי יָת אָרָם בְּצַּלְמָיה

הְרֹמֶשֶׁת עַל־הַאֶּבֶּץ: הַיָּם יִבְעָּוֹף הַשְּׁמֵּיִם יִבְּכְלְ־חַיָּה יַשָּׁא יִבְעִיפָּא דִּשְּׁעַיִּא יִבְּכָּל אָט בַּאָבוּא וֹכִבְאָבוֹי יִבְיבִי בַּבְעַנו יִטְלוּפּוּ הַלְבִי יִמְלוּמוּ בַּוּנִי, אַ לַנְיָם אֶלְנִים פְּרָוּ וּרְבָּוּ וּמִלְאָוּ יִיְ פּוּשׁוּ וּסְגוֹ וּמְלוֹ יָת אַרְעָּא נּוֹבַבֶּבְרָים אָמָם אֶלְהִים נּיּאָמֶר

يبريون هِاكَانَاتُ هِمَا يَاذُمُ بَهُنَّا لِيُهِدِهُ إِنِهِ يَرِيمُ مِائِمَ هُائِمٌ خَائِمًا

בְבְבוֹישׁ עַל אַרְעָא: נְבְבְּלְ בְּנִבְמְתְּ נְבָבָלְ אָבְתָּאְ נְבָבָלְ בְנִוֹתָאִ

ילביף יהחון יי נאַמר להון בב ונוללא לנא וטעון:

יוֹנִיא בַבְוֹיַהָא הַכְ אַבְּהָא:

kind; and God saw that it was good. creepeth upon the ground after its after their kind, and every thing that earth after its kind, and the cattle And God made the beast of the

that creepeth upon the earth.' earth, and over every creeping thing and over the cattle, and over all the the sea, and over the fowl of the air, them have dominion over the fish of our image, after our likeness; and let And God said: 'Let us make man in

He them. He him; male and female created image, in the image of God created And God created man in His own

thing that creepeth upon the earth. fowl of the air, and over every living over the fish of the sea, and over the and subdue it; and have dominion multiply, and replenish the earth, said unto them: 'Be fruitful, and And God blessed them; and God

(25) ויעש. מקנס בלביינס במקונן ובקוממן:

הוה לשון רידוי ולשון ירידה, וכה רודה בחיות ובהמות, לא וכה, נעשה ירוד לפניהם והחים מושלת בו (ב"ר): כמיב ויבלמו (ב"ר): בצלמוו. בדפוס שלנו: כדמוחנו. לסבין ולסשכיל (מדרש סגדס): וידדו בדגח הים. יש בלשון ב"ר), ואֿס כמב אֿעשה אדס, לא למדנו שהיה מדבר עס בית דינו, אֿלא עס עלמו, ומשובמו כמובה בלדו, ויברא אֿם האדס, ולא מקוס למיניס לרדומ, לא נמנע הכמוב מללמד דרך ארך ומדת ענוה, שיהא הגדול נמלך ונועל רשות מן הקען (סנהדרין לה: כדמומי, אם אין כדמומי במחמונים הכי יש קנאה במעשה בראשית: - נעשה אדם. אף על פי שלא מייעוהו בילירמו, ויש וכן בּגְיֵיכִם שִּירִין פְּמְגַשֶׁל וּמֵחְעַר קַדִּיִשִׁין אְמֵלְמָח (דניחל ד, יד), אף כאן בפתליא שלו נעל רשוח, אתר להס יש בעליוניס שוְמְדִים שְלְיִי מִימִינוֹ וּמִשְׁמִחְלוֹ (מלכים ה כב, יש), וכי יש ימין ושמחל לפניו, הלה חלו מיימינים לוְכוּת וחלו משמחילים לחודה, וכשסוא דן את המלכים הוא נמלך בפמליא שלו, שכן מלינו באתאהל שאתר לו מיכה בָאִימִּי אָם ה' יושב עַל פָּמָאוֹ וְכֶל בְּבָּא השָׁמַיִּם (32) נעשה אדם. עגומנייםו של סקב"ס למדנו מכאן, לפי שסאדס סוא בדמום סמלאכיס וימקנאן בו, לפיכך נמלך בסן,

ולא פירש לך כילד בריימן, ופירש לך במקוס אמר: (פרכום פה. ב"ר) שנברהו שני פרלופים בריהה ראשונה והחר כך חלקן, ופשומו של מקרה, כהן הודיעך שנברהו שניהם בששי, דייקן יולרו סום: זכר ונקבה ברא אוחם. ולסלן סום פומר וַיִּקַם פַֿמַם מָצַּלְעוֹמָיו וגו' (ברפֿשים בּ, כם), מדרש פֿגדס וכן סום פומר פְּקְּבַפְּןּ בְּמוֹמֶר מוֹמֶס (פֿיוּג למ, יד): בצלם אלהים ברא אוחו. פירש לך, שפומו צלס סממוקן לו, צלס (מהלים קלט, ה), נעשה בחומה, כמטבע העשריה על ידי רושה שקורין קוני"ן (ובכ"י קוי"ן והוא בלשון אשכנו שמעמפעל), (קב) ויברא אלהים את האדם בצלמו. נדפוק סעשוילו, שסכל ננרל נמלמרוסול ננרל נידים, שולמר וַמָּשֶׁמ עָלִי כַּפֶּכָס

על פריס ורביס, ולה סהשה (יבמות קה: ב"ר): (82) וכבשה. מפרוי"ו, ללמדך שהוכר כוצש את הנקנה, שלא מהא ילאנית (צ"ר), ועוד ללמדך, שהאיש שדרכו לכצוש, מלווה

זְגַרְע לְבֶּם יְהְיָהָר לְאָּכְלְּה: בְּבֶּלְ אָמֶבְבָּיִ פְּבִיבְמֹּא זְבֵיה מּלְ פְּנֵרְ בְּלְ הַאַבְּלְ וֹאֵטַ בְּלִ מְוֹנִינִה בְּלְאָבֵּה בְלְאָנִהֹא 60 אָט_פֿלְ_מַּמְּבוּ זְנֵבְּמְ זְנֵבְתְ אָמֶּבְ זָנִ פָּלְ מִסְבָּאׁ נְבָר זְנִבְּתִּנִי

בֿקַ וֹנִת מֹמִּד לְאַּבֹלְעׁ זֹוֹנִי. עַאָּבֶּץ אֲשֶׁרִ־בּוֹ נֶפֶשׁׁ חַלְּהְ אָתִּרִ אָרָשְׁאַ דְּבִיה נַפְּשָּׁאַ חַוָּהָא נָת oe הַשִּּׁקְנִם וּלְכָּלוּ בוִמָּמִ מַּלְ דִּשְּׁמִנִּא וּלְכִלְ בַּבְיםׁנִתְּ מַּלְ يْرْجُحْرِ بِيَرِيْنَ لِيَجْدُلُ يَرْجُحُرِ هِيكَ يَجْرُحُم بِيَنِ هَلَـٰمُهُ يَرْحُمْ مِيغَهُ

TWWT: (E) ڗڹڹۦڟ۪ڎؚڂ ĭ¦Ľ._22∟ لا أياً \$U____

۱۱ آنُحُدْد تِهْمَن اللهُ لللهِ الحُدِ لِهِهُ مَحْدِد هُمَن لا لَهُ لَا لَمْ الحُدِ

المُقَالِ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّلَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّاللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّاللَّا الللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّا בֿוּנִם עַמָּבׁימָּי מִכָּלְעַלְאָבְעַוֹי ֵ מְלַאְבְּחָוֹ אֲמֶׁרְ עְּשֶׁרְ וַיִּשְׁבִּרְ עְּבִירְחֵיה דַּעְּבִי וְנָח בְּיוֹמָא מיים מְלַאָבְחָוֹ אֲמֶער עְשְׁבִּין וַיִּשְׁבִּין מְבִּירְחָיִה בַּעְבָּין וְנָח בְּיוֹמָא וּנֹכֹל אֶּבְטִוּםְ פַּנּוָם עַמָּבוֹמָּג וֹמָוּמֹג וֹוֹ פֿוּוֹמֹא מָבוֹמֹאִנ

र्ष्य्यंतः (व) מַלְאַבְשְׁוּ אַמְּבַבְּבַּבָּא אֶבְנִינִם הַּבִּידְנִינִי צַּבָּבָא וֹן לְמַהַּבַּב: ְ וּלִבְּיִהְ אָעִוּ בֹּּוּ בִּוֹי הְּבַעְ מִבְּלְ ַ וְלַבִּיִהְ יְמִיהִ אָנִוּ בִּיִּהְ נְּעִ מִבְּלְ נֵיְבֶבֶרְ אֱלְהִים אֶת־נִים הַשְּׁבִילִּי וּבְבֵיךְ יִיְ יָת יוֹמָא שְׁבִיעָּאָהְ

ځحبا نت ځېدحج: אַגְלָלֹא בַּבַר זַבְעָהִיה מִוֹבָּבַת וֹנט כֿל אַגלַוֹא בַבוּע פֿובוּ يريخيد پيלהִים הנֵה נְמָהִי לָבֶם נִצְּשָׁר ִיָּיָ הָא יָתִבִּית לְכוֹן

בְּלְ יָרוֹק שִּׁסְבָּא לְמֵיכַל וַהַוָּה בְּן:

אַפֿר יוֹם שָּׁתִיתָי: שַׁבּגוֹ בְּטִבֹּא וַבִּוֹנִי בַמָּה וַבִּוֹנִי נשוא ג' נע כל בהבר ושא

تارچ،بابا:

for food; tree yielding seed—to you it shall be every tree, in which is the fruit of a is upon the face of all the earth, and you every herb yielding seed, which And God said: 'Behold, I have given

And it was so. given] every green herb for food.' wherein there is a living soul, [I have thing that creepeth upon the earth, to every fowl of the air, and to every and to every beast of the earth, and

there was morning, the sixth day. good. And there was evening and had made, and, behold, it was very And God saw every thing that He

finished, and all the host of them. And the heaven and the earth were

had made. day from all His work which He made; and He rested on the seventh finished His work which He had And on the seventh day God

God in creating had made. He rested from all His work which and hallowed it; because that in it And God blessed the seventh day,

(מ, ג), כירק עשב שהמרמי לאדם הראשון, נממי לכס את כל: ולאכול בשר, אך כל ירק עשב יאכלו יחד כלס, וכשבאו בני נח החיר להם בשר (מנהדרין נמ:), שנאמר כֶּל בֶמֶשׁ אֲשֶׁר הוּא מַי וגו' (92) לכם יהיה לאכלה. ולכל הית הארץ. פְּשְׁנְס נֹסס נּסמום ומיום למסלל, ולה סרשה להדם ולהשחו להמים נריה

סמוכן לממן מורס (שצמ פת.): שקבלו ישראל המורה נמחוקו כל ילירם בראשים, ונחשב כאילו נברא העולם עמה, ווהו יוה הששי בה"א, שאומו יוה ו' בקיון) מורס (מנחומא בראשית א). דבר אחר, יום הששי, שכלם חלוים ועומדים עד יום הששי, סוא ששי בסיון (מ"א שביום ו' בסיון (IE) יום הששי. סומיף ס' צששי, נגמר מעשס ברחשיח, לומר שסחוס עמסס על מוח שיקצלו עליסס ישרחל חמשס חומשי

באת שבת באת מנוחה, כלמה ונגמרה המלאכה (ב"ר): סקב"ס שיודע עמיו ורגעיו, וכנס בו כחוט סשערס ווראס כאלו כלס בו ביוס (ב"ר). דבר אחר, מס סיס סעולס חסר, מנוחס, (ב) ויכל אלהים ביום השביעי. כ' שמעון אומר, נשר ודס שאינו יודע עמיו ורגעיו, לריך להומיף ממול על הקודש, אנל

(€) ויברך ויקדש. ברכו במן, שכל ימוח סשבוע ירד לסס עומר לגלגולח, ובששי לחס משנס. וקדשו במן, שלח ירד כלל

אי אַלָּה תּוֹלְדָוֹת תַשְׁמָנִם וְהָאָהֶץ אָלֵין תּוֹלְדָת שְׁמָנָא וְאַרְעָא

אָלְנִים אָבֶא וְאָמֶיִם: ב בְּהַבְּרְאָם בְּיִּוֹם מַּמְּוֹט יְהְוָנִי כּרְ אָטַבְּרִיאִי בִּיִּמְאָ בַּמְּבָרִייִי

לְהַּבְׁר אָנַרַהְאָבְנְתִּי: אָלְהִים עַּלְ־הָאְהֶץ וְאָבֶם אַוֹן אֶלְהִיםְ מִּטְּרָא עַּלְאַרְעִים עִּנְיִים עִּיָּרְעִים עִּלְיִים עִּיָּ יְצְּמְחַ כִּי לֹא הִמְטִּיר יְהְוָה עַר לָא צִמָּח אֲבִי לָא צַחַית יִי י בְּאָבֶע וֹכִילְ בַּמֹמָב עַמְּבֵע מֹבֶם בִּאַבַמָּא וֹכִילְ מִסְבָּא בַּעַלַלְאַ إذِذًا שِيْنِ مَهِٰذُت هِذِت يُجِيْنَ إِحَا *بَرَيْد مِجَزِد مِجَزِهُ فِد خِه يَنَا

אֶתַבַּלְבַּּבָּוֹ, בַּאָבַתְּנִי: و الخاب بيورات بالتبغيرا ابتلاج البات وذاء بالابات والمرابع المرابع ال

교합: נְּמְּמָנִ עַנִּיִם וֹנְתִי עֵאָבֶם לָנֶפָּמִ ע מְפֶּר מְן־הָאֲדְמֶה וַיִּפָּח בְּאַפֶּיו עַפְּרָא מִן אַרְעָא וָנָפַּח בְּאַפּוֹהִי

אָלְהִים אַרְעָא יִשְׁעַיָּא:

לִית לְמִפְּלִח יָת אֲדַמְּהָא:

להמטא ביני והות בארם ניִּיצֵר יְהֹנְה אֵלהִים אָת־הֵאָדָׁם וּבְרָא יִי אֵלהִים יָת אָדַם וּמֹמִּמִי וֹט כֹּלְ אִפּׁוּ אֲבַמֹּטֹאִ:

לְבִוּנִוֹ מִמְלִלְאִיּ

LORD God made earth and heaven. were created, in the day that the heaven and of the earth when they These are the generations of the

till the ground; earth, and there was not a man to had not caused it to rain upon the yet sprung up; for the Lord God earth, and no herb of the field had No shrub of the field was yet in the

the ground. earth, and watered the whole face of but there went up a mist from the

of life; and man became a living breathed into his nostrils the breath the dust of the ground, and Then the Lord God formed man of

בשמי, כמו שמפורש בברחשית רבה (יה, ע): בשבת, והמקרה כתוב על שם העתיד: אשר ברא אלהים לעשות. המלהכה שהיתה ראויה לעשות בשבת, כפל ועשהה

שחח, כס"ח ואח שקחומס מכל לדדים, ופחוחס למעס לרדח דרך שס: ביו"ד, לומר שלדיקים שבחומו ומן מועמים (מנחת שם), כמו י' שסיח קטנה בחותית). רמו שירדו הרשעים למטה לרחת ולמדך כאן שהעולם הזה נברא בה"א, (מ"א רמו כמו שה"א פחוחה למטה, כך העולם פחוח לשָבים בחשובה, ועולם הבא נברא מחר בהבראם, בה' בראם (מנחוח כמ:), שנאמר בְּיָה ה' צור עוֹלְמִים, (ישעיה כו, ד) בצ' אוחיוח הללו של השם, ילר שני עולמים, (+) אלה. סלמוריס למעלס: - חולדות השמים והארץ בחבראם ביום עשות ה׳ ללמיך שכלס נברלו ברלשון. דבר

שמו, אלסיס, שסוא שליע ושופע על כל סעולס, וכן פירוש זה צכל מקוס לפי פשומו, ס' שסוא אלסיס: גשמיס, וכשבא אדם וידע שהם לורך לעולם, המפלל עליהם וירדו, ולממו האילנות והדשאים (שם): ה־ אלהרם. ה' הוא יום ששי (חולין פ:), ולמס, כי לא המטיר, ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של שעילס בששי קודס שנברא אדס, וכל עשב השדה עדיין לא לממ, ובג' שכמוב ומולא, לא ילאו, אלא על פמח הקרקע עמדו עד רום מוכיח, ועוד אחר פִי עֶבֶם הִירְאוֹן (שמוח ט, ל), עדיין לא חיראון. ואף זה חפרש עדיין לא היה בארן, כשנגמרה בריאח (a) שרם יהיה בארץ. כל מרס שבמקרם לשון עד לה סוה, והינו לשון קודס, והינו נפעל לומר הערים כהשר יהמר הקדים,

(6) ואד יעלה. לענין בריימו של אדס סעלה המהום, והשקה עננים לשרות העפר, ונברה הדם, כגַבֶּל וה שנותן מים והתר

שבכולן, שנמוסף בו דעה ודבור (אונקלום): ברמשים, שיסיו מלו רביס על מלו בברימה יוס מהד (ב"ר): רובש היה. מף בסמס וחיס נקרמו נפש חיס, מד זו של מדס חיס מאורות לעליונים, בתמישי ישרצו המים לתחחונים, הווקק בששי לבראות בו מעליונים ומחחונים, ואם לאו יש קנאה במעשה מן סעליונים, לפי שביוס ראשון נבראו שמיס וארך, בשני ברא רקיע לעליוניס, בשלישי מראס סיבשה למחחוניס, ברביעי ברא מסא לו אדמה כפרה ויוכל לעמוד (צ"ר): ויפה באפיו. עשאו מן המחחונים ומן העליונים, גוף מן החחחונים ונשמה קולעמו לקבורה (מנחומה פקודי ג). דבר החר, נעל עפרו ממקום שנהמר בו מִוְבַּח מַּבְּמֶה מַעֲשֶׁה לִּי (שמוח כ, כ), הלוחי שני יודי"ן: עפר מן האדמה. לבר עפרו מכל האדמה, מארבע רוחות (מנהדרין לת.), שבכל מקום שימות שם, תהא (ק) וייצר. שמי ילירות, ילירה לעולם הוה וילירה למחיים המחים (ב"ר), אבל בבהמה שהינה עומדת לדין, לא נכחב בילירחה כך לש את סעיפה, אף כאן וסשקה, ואחר כך ויילר (נ"ר):

- المُلْمُ لِي المُلْمُ מׁפַבׁבׁם נּגְמָּם מָּם אָטַבְעַאֹבׁם מִלְפַּבׁנִמוּוֹנִאָּמָבִוּ עַפָּׁוֹנִי אָבִם
- הַגָּּן וְמֵּץ הַדַּעָה טָּוֹב וָרֶע: نشبح خمَهَدُح نشا تنتنص فنبك $^{\circ}$ תָאָדִלְּה פְּל־עֵיִץ נָחָמָד לִשְׂרָאָה ניַּצְמַּח יְהֹנֶה אֱלֹהִים מִּוֹ
- לַאַּבְבָּקָה בָאָהָים: אָת־הַגָּן וּמִשְּׁם יִפְּרֶר וְהָיֶה וְנְהָרִ יצֵאַ מִעָּדֶן לְהַשְּקוֹת
- בַּגַבַיב: אָט בָּלְ־אָבֶּץ הַחַוּילָה אַשֶּׁר שָׁם - בָּלְ אָרַעּ חַוּילָה דְּתַּשֶּׁוֹ דַּהְבָּא: שֶׁם הֶאֶהֶר פִּישִׁין הָוּא הַסֹבֶב שִׁים חַד פִּישׁין הוּא מַקּיף יָה
- تجَرَّا إِيْجًا تَשُٰرَם: וּוְתַב הְאָבֶיץ הַהָּוֹא מָוֹב שָּׁם וְדַהְבָּצָא דְּצִּרְעָא הַהִיאִ טְבִיאִ מְבִיפִּלָּן
- הַסוֹבֶׁב אָת כְּל־אֶבֶץ כִּוֹשׁ: נּ וְשֶׁם הַנְּהֶר הַשְּׁנֵי גִּיחְוֹן הַנּא וְשׁוֹם נַהְרָא תָּנְיָנָא נִּיחוֹן הנּא

בורביעי הוא פְּרֶת:

- **₽₽₽** נוּמָּה וֹעוֹנִע אֶבְעַנוֹם עַּן בּׁמֹבון עִּמִּר וֹן אֶבְעַנִם עִּּעֹא בֹּמֹבוֹ
- שבלגון בון שב לביש: אַללא וֹאִגלָן בַאַּבְלָּגְ פּֿגרוִנִינּ לְמִׁנכֹּלְ וֹאִנֹלְן עַנִּיֹא בֹּמְאָנִמוּע לא אילן דמרנג למחזי ושב נאַבְּמִע נוֹ אֶבְעִים מוֹ אַבֹּמֹא
- משפות ובונ לאולמי בישו באַמַלאַר וָר וּנָּרָא יַנְיּהַעַּוֹן וֹנַבְיבָא בַּוֹנִב ژڦرك الثقتا
- בולטא ואַבוו בובלא:
- מַבּוּר יָת בָּלְ אֲרַע בּוֹשׁ:

- הַהֹלֵךְ קְדְעָה אַשְׁוּר וְהַנְּהֶר הוּא מְהַלָּךְ לְעַדְנָהָא דְּאַחּוּר ושֶׁם הַנְּהָר הַשְּׁלִישִׁי חַבְּבֶל הָנֹא וְשִׁנֹם נַהְרָא הְּלִיהְאָה דְּנְלְה

 ושׁם הַנְהְרָא הְלִיהְאָה דְּנְלְה

ונהן א רביעאָה הוא פָּרָת:

- formed. He put the man whom He had garden eastward, in Eden; and there And the LORD God planted a
- the knowledge of good and evil. midst of the garden, and the tree of food; the tree of life also in the pleasant to the sight, and good for LORD God to grow every tree that is And out of the ground made the
- was parted, and became four heads. water the garden; and from thence it And a river went out of Eden to
- land of Havilah, where there is gold; is it which compasseth the whole The name of the first is Pishon; that
- there is bdellium and the onyx and the gold of that land is good;
- compasseth the whole land of Cush. Gihon; the same is it that And the name of the second river is
- river is the Euphrates. the east of Asshur. And the fourth Tigris; that is it which goeth toward And the name of the third river is
- מימ סשדה (ימ), כדי לפרש וַיְבֵּחׁ חֹל החֹדם לקרות שם, וללמד על העופות שנברחו מן הרקק: מרדמס, סשומע סבור שסוא מעשס אחר, ואינו אלא פרמו של ראשון. וכן אלל סבסמס חזר וכחב וילר ס' וגו' מן סאדמס כל וגו', זסו כלל, מַמַס בריאמו מסיכן ומָמַס מעשיו, מזר ופירש וילר ס' אלסיס וגו', וילמס לו גן עדן, ויגימסו בגן עדן, וַיַפַל עליו בנו של כי יוםי הגלילי מל"ב מדות שהתורה נדרשת וזו המת מהן, כלל שלהחריו מעשה הוה פרטו של רהשון, ויברה הת ההדם (8) מקדם. במורמו של עדן נעע את הגן, ואס האמר הרי כבר נאמר ויברא וגו' את האדם וגו', ראימי בבריימא של ר' אליעור
- (9) ויצמח. לענין סגן סכמוב מדבר: בחוך הגן. באמלע סגן (אונקלום):
- ופְשוּ פְּרָשְׁיִי (מבקוק א, ה). דבר אמר פישון, שהוא מגדל פשמן (ב"ר), שנאמר אלל מלרים ובוֹשׁוּ עוֹבְּדֵי פִשְׁמִים (ישעיה יע, (II) פישון. סוא נילוס נהר מלרים (זוהר א, קכה), ועל שם שמימיו מחברכין ועולין ומשקין את הארך נקרא פישון, כמו
- (13) גידורן. שסיס סולך וסומס וסמיימו גדולס מאד, כמו נכי יגַנו (שמוח כא, כה), שמנגה וסולך והומס:
- הנוכר על שם ארן ישראל (ב"ר): עדיין לא סיו, וכמב המקרא על שם העמיד (ב"ר): קדמת אשור. למורמה של אשור: הוא פרח. המשוב על כולם, (14) חדקל. שמימיו הדין וקלין (ברכוח נמ: ב"ר): פרח. מימיו פרין ורבין (שם שם), ומברין את האדם: בוש ואשור.

نْجُرُمُٰڎُكُ لِنَا لَا يَا لَا يُعْلِينًا لِمُنْ الْأَلْفَالِينَا الْمُعْلِقِينَا الْمُعْلِقِينَا ĊĠĊĹĽ ניקָּח יְהְוָה אֶלְהִים אָתְהְאָדָם וּדְבָר יִי אֶלְהִים יָת אָדָם

לְמִפֹּלְעַבְי יִלְמִּמִּבִי:

Eden to dress it and to keep it. To nebrage of the mid and base And the LORD God took the man,

المجرح: كهرب موج الألم المراج المراج المراج المراج المراج المراجع الم رَبْعِرْ بِمَرْبَاتٍ هِذِ مِنْ مِنْ هِذِ هِنَا مِنْ هِذِ هِنِهِ مِنْ مِنْ هِنَا مِنْ هِنَا مِنْ هِنَا مِنْ مِن

מולץ שוכול:

the garden thou mayest freely eat; To sort vrove TO' : Sariyes, asm odt And the LORD God commanded

91

Sī

ממונ מנע שמוע: ראכל ממנו כי בְּיָוֹם אַבְּלְּוֹיַ בּיוֹ שָׁב לְבִישׁ לָא מִיכוּל ְמִנִּיהִ ימִעַּץ הַדַּעָת שַּוֹב וָדְיַע לְא יִמִּאִילָן דַּאָּכְלִי פַּירוֹהִי חָכְמִין

بتظائر: אַבי בְּיוֹמָא דְּחֵיכוֹל מִנֵּיה מְמָת

thereof thou shalt surely die.' it; for in the day that thou eatest good and evil, thou shalt not eat of but of the tree of the knowledge of

And the LORD God said: 'It is not

I will make him a help meet for good that the man should be alone;

تثأل خثنكا: בּיִית הְאָבֶׁם לְבַבְּוֹן אֵמְמֶשְרַלִּן אָבָם בּלְטוֹדְוֹהִי אַנְבֵּיד לִיה וּיֹאַמֶּר יְהְוֹּה אֶּבְיִּים כֹאַ מַּוֹר וֹאַמַרוּן אֶבְהַוֹם כֹאַ מַבוּוֹ בִּיבוּ

סמד קקבליה:

the name thereof. every living creature, that was to be whatsoever the man would call what he would call them; and brought them unto the man to see and every fowl of the air; and God formed every beast of the field, And out of the ground the LORD

بَالِيَا لِمُ יקרא־לַוֹ הַאַּבְם נָפַּשׁ חַיָּה הְוֹא יַ דַּהֵנָה קָּבִי לֵיה אָרָם נַפִּשְׁא שְׁמִיּה: خِلْعُبِي مِّيا نَحِرٍ لِمُثَالِدُ مِي نُوْدٍ. خِيبًا نَحِرٍ מַּנְעַ עַמְּּמְנִם נֹּבְּצִאָ אָבְעַבְּעָהְיִם עַמְּמָנִא נֹאַנִינִ יַּ בְּלְחַיַּתְ חַשְּׁבֶּהוֹ וְאֵתֹ בְּלְ בְּלְחַיַּת בְּרָא וְיָת בָּלְ עוֹפָא يَرْعُبُ إِبَالِنَا هُكُنَانِ مِنَا لِيَهَا فِنِ الجَدِيْةِ إِنْ هُكُنَاتًا مِنَا إِهَا فِيهِ

לוֹנו אֹבׁם

meet for him. Adam there was not found a help to every beast of the field; but for cattle, and to the fowl of the air, and And the man gave names to all

يركزاك كالألجادة عَدْعٌ، بَجِيمِارٌ بَرِّوْنَاءً بَاشِفُرُوا بَرَّٰذِكُ بَرَِّانِعِي بَاشِمْتِهِ بَرْدَكُ بَيْبَ تنظيه يهنو موبد خجد نظيه لهنو مفيا خجد فمنه

שׁבֹא מֹמֹלְמוָנוֹ וּמֹלָוּ בֹמִּבֹא וֹבְיבֶא ..ֹ ċ₫ċζ,₩:

instead thereof. and closed up the place with flesh slept; and He took one of his ribs, sleep to fall upon the man, and he And the LORD God caused a deep

ניפּל יְהוֹה אֱלֹהַים ו תַּרְדֵּמָה חַיַּהְ חַשְּׂבֶה וּלְאַדְּם לְאַ־מְצֵא בָּרָא וּלְאַדָם לֹא אַשְׁכַּח סְמָּךּ

מַצַּּלְמְטָּגְוּ נַיּּסְנָּרְ בָּשֶּׁר מַחְמֶּנָּה: על־הָאָדֶם וַיִּישָׁן וַיִּפָּח אַחַתֹּ

(13) ויקח. לקמו בדבריס נמיס, ופמסו ליכנם (ב"ר מו, ס):

- (18) לא מוב היות וגר. שלא יאמרו שמי רשויים סן, סקב"ס בעלייניס ימיד ואין לו ווג, ווס במחחוניס ואין לו ווג (פדר"א
- יב): עזר כנגדו. זכס עזר, לא זכס כנגדו (יבמוח קג. ב"ר) לסלחס:
- מיס אשר יקרא לו סאדס שם, סוא שמו לעולס: . אָל עִיר (דנריס כ, יע), שבְנשׁן מחמ ידו של אדם: - וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה וגוי. מרמסו ופרשסו, כל נפש מיד בו ביום, הבימה אל המדם לקרות להם שם (מולין כו:). ובדברי אגדה (ב"ר יו, ד) ילירה זו לשון רידוי וכבוש, כמו פִי מָלוּר שסעופות נבראו מן סרקק, לפי שאמר למעלה מן המים נבראו, וכאן אמר מן האדמה נבראו. ועוד למדך כאן, שבשעת ינירמן, (פו) ויצר וגרי מן האדמה. היא יליכה היא עשייה האמורה למעלה ויעש אלהיה אם חים הארץ וגוי, אלא בא ופירש
- בן זוג ולי מין בן זוג (ב"ר שם), מיד ויפל. (02) ולאדם לא מצא עזר. ויפל ה׳ אלהים חרדמה. כשסניפן, סניפן לפניו כל מין ומין, וכר ונקנס, פתר, לכלס יש

וּלְבָאָבׁ אָּלַבְּעַאָּבֶם: אַמֶּר־לְקָח מִן־הֶאָרֶם לְאָמֶּּת דִּנְסִיב מִן אָרָם לְאִהְּתָא ַנְיָבּן ְיִהְנָׁה אֱלֹהַיִם ו אֱתֹּהַצֵּלֶע יּבְנָא יִיָּ אֱלֹהִים יָה עִלְעָא

下お口: בּ מְמְּגְּלְּנִי וּבְשָּׁר מִבְּשְּׁרִי לְּזְאָעְ מִנּּרְעֵי וּבְסָרָא מִבְּסָרִי לְּרָאִ וַיֹּאטֶר הְאָלִרם וַאָּת הַפַּעַם עָצֶט וַאָטר אָרָם הָרָא זִטְנָא גּּרָטָא

古真に 名世に: لْقُلِ هُمْ الْلَحْلِ خُعْمُظِهِ اللَّهُ مُمْخَدً، هُمَنِد لَهُمْنِد لَنَاحِيط הגן בן והוב אָנְה אָנַר אַבוּו הּגן פֿן וֹהָפוּט יּבוּר בּוֹנִי

נאָאָעוֹן וֹלְאָ וֹטִׁבָּאָאָוּי כּ וַנְיְהְיִּנִ שְׁנֵיהָם עֲרוּפִּוּם הָאָדֶם וַהַוּוֹ תַּרְוּיִהוֹן עַרְשִׁלְאֵין אָדָם

正記: אָבְנִים לַאָּ שֹאָבֹבְוּ מֹכִּבְ הֹא שׁיבַבְוּוֹ מִכָּבְ אִיבָוֹ וּוּּטַאִי ניאמר אָלְבְנֵיאִמְּׁנִי אָּבְ בַּיִראָמָרַ לְאִטְּתָא בָּקּוּשְׁמָא אָמָר וֹן לָא m הַשְּּבֶּה אַשֶּׁר נְשְּׁה וְהַנְּה אֵלְהִים נְאַמָּר יִי אֵלְהִים נְאַמָּר יִי אֵלְהִים נַאַמָּר יִי אָלְהִים נַאַמָּר יִי וְהַנְּחָשׁ הְיָה עְרִים מִכֹּל חַיַּת

בין דונן נאכל: تَ لَهُمُرُكِ يَامُهُكُ هُمْ لِيَؤْلُكُمْ مُغَدِّدٍ لَهُمُرُكُ مُغْلِمُ كُنِائِهُ مُعْدَدً

וֹלְאָ טֹּנֹמֹוּ בַּוֹן פּּוֹ עַמִּטֹנוֹנוֹ: אַמַר אָלְהִים לְאַ הַאַּכְּלְוּ מִמֶּהְ הִּנְּהָא אָמָר וֹן לָאַ הַיִּכְּלְוּן ומפּרו העין אַשֶּׁר בְּתוֹדְ הַמִּלְיָ וּמִפּּירִי אִילְנָא דְּבִּמָצִיעוּה

וֹאַוֹטֹנִע לִנְת אָבָם:

בְּאִטְּמֵיה וִיהוֹן לְבָּסְרָא חַד:

וְחִוֹגְא בַּוֹנְע בַּבֹים מִכָּלְ חַיִּת וֹאִשְׁמִיב וֹלָא מִשְׁכַּלְמִוּן:

אַילָן גִּנְּקָא נֵיכוּל:

מנוע וֹלָא שׁלַבְוּל בּוּע בַּלְמָא

woman, and brought her unto the had taken from the man, made He a And the rib, which the LORD God

because she was taken out of Man.' flesh; she shall be called Woman, bone of my bones, and flesh of my And the man said: 'This is now

be one flesh. cleave unto his wife, and they shall father and his mother, and shall Therefore shall a man leave his

and his wife, and were not ashamed. And they were both naked, the man

the garden? said: Ye shall not eat of any tree of unto the woman: 'Yea, hath God LORD God had made. And he said than any beast of the field which the Now the serpent was more subtle

III

t7

٤٦

the garden we may eat; To soons of the fruit of the trees of And the woman said unto the

neither shall ye touch it, lest ye die.' hath said: Ye shall not eat of it, in the midst of the garden, God but of the fruit of the tree which is

מקוס הממך (שס): - ויישן ויקח. שלא יראה ממיכת הבשר שממנו ובראמ, וממבוה עליו (פנהדרין למ.): (וב) מצלעוחיו. מסטריו (ב"ר), כמו ולְצָלַע הַמָּשְׁבָּן (שמום כו, כ), והו שלמרו שני פרלופין וברלו (ברכוח סל:): ויסגור.

c1), (041 d del 7: מלמעלה, שלה יַבְּבִּיד משהו על קירומיו: ויבן אח הצלע לאשה. להיות השה, כמו וַיַּשַ הוֹמוֹ גָּדְעוֹן לְהֵפוֹד (שופעים ת, (22) ויבן. כבנין, רחבה מלמטה וקלרה מלמטלה, לקבל הולד (ברכוח סה: ב"ר), כהולר של חטים שהוה רחב מלמטה וקלר

(ES) זאח הפעם. מלמד שבה הדם על כל בהמה וחיה, ולה נחקררה דעתו עד שבה על חוה (יבמוח קג.): לזאח יקרא

(24 בן יעוב איש. רוח הקדש אומרח כן, לאמור על בני נח העריוח (מנהדרין נו:): לבשר אחד. הולד נולר על אשה כי מאיש וגר. לשון נופל על לשון, מכאן שנברא העולם בלשון הקדש (ב"ר יח, ד)

בו ילר סרע, עד אכלו מן סען ונכנק בו ילר סרע, וידע מס בין מוב לרע (פַּק"ו): (es) ולא יחבוששו. עלה היו יודעים דרך לניעות להבחין בין עוב לרע, ואף על פי שנָהָנָה בו דעה לקרות לו שמות, לה נתן ירי שניסס, ושם נעשה בשרם חחד (שם נח.):

שראס אומס אוכליס משאר פירות, הְרָבָּס עליה דבריס, כדי שמשיבנו ויבא לדַבֵּר באומו הען: וגדולמו הימה מפלמו, ערום מכל ארור מכל (שם ימ, א): אף בי אנזר וגרז. שמא אמר לכם לא מאכלו מכל וגוי, ואף על פי שבה קפך הנחש עליהם, ראה אותם ערומים ועמוקים בחשמיש לעיך כל, ונחאוה לה (ב"ר יח, ו): ערום מבל. לפי ערממו (1) והנחש היה ערום. מס ענין זס לכאן, סיס לו לסמוך ויַשַ לְמְּדֶס וּלְמִצְׁמוֹ בְּמְנִיֹמ עוֹר וַיַּלְבְּיצֵס, אלא ללמרך מאיזו

देश्य वंदेश्यः । וֹאָמֶר הַנְּחָשְׁתְּאֹלֵתְ אֶלְאַ הַאָּמֶר לְאַב הַאָּמֶר הַוֹּנְאַ לְאִשְׁלֵא לְאַ מְמֶרַי

וְהְיִימָם בָּאַלְהָים יִדְעֵּי שִּוֹב ק אַכֹּלְכָים מִמֶּנִנּ וֹנִפֹּלִטִנִּ מֻּנִנִּכִים בַּמִּנִּנִים בַּמִנִּלְנִוּ

עמָה ניאַכָּל: מפּבְיוֹ נִתּאַכַּלְ נְתְּתְּיֵלְ אַיִּשְׁרְ וּנְסִיבְת מֵאָבִּיה נַאָּכַלֹת וִיתַבִּת لْتُنْظُبُ يُتَمَّرِ ذُبِيَمُّةِ، ذِينَوَّا يَطْدَقِرَ هَٰذِرُتُهُ ذِهُمُونَةُذُهُ قِيبَا לַמֹּאֹלֶלְ וֹבֹּׁו עֹאֹנֹעַ עַנִּא לְמִּנְנִם לְמִנכֹלְ נֹאֵבוּ אַסִּנְּ עַנֵּא לְמִּנֹנוּן נהַרָא הָאִשָּׁה כַּי טוֹבֹ הָעֵּץ

ניּגַּמָּוּ לַבָּם חַגִּרְנ: מובמם בם נונפרו עלה האלה נאפַלְטְנְה עֵינֵי שָׁנִיהָם נִיּבַעִּי כָּי

بْتَيْتِ هُكَنَّتِ فِهَنَّةِ شِمْ يَقِلَ: נוֹטַעַכּאַ עַאָּבָם נְאָהָטַנ מִפּּנִי " מקהקף <u>حبر</u>ا קרים היים ן יִשְׁמְעֵּי אָת־לִיל יְהְוָָה אֶלְהָים

וַיָּאִמֶּר לִוְ אַּיֶּבְּה: נִיפְרָא יְהְנָׁר אֵבְהַיִּם אֶבְבְיֵנִם אֶבְבַינִא יִנְ אֵבְהִים לְאָבִם נֹאַמָּר

המותון:

שבמון בון שב לביש: יֹבַעַ אֱלְהָוֹם כִּּוּ בְּּוֹלִם אֲבֵוּ גְּלֵי קְבָּה הָיִמְא

אַף לְבַעְּלַה עִמָּה נַאָּכַל: וְעַוֹנִי אַטַּבָא אָבוּ מֶב אַנְלָנֹאַ

: בולן: לעון מנפי מינין ועברי להון אָבּו מּבְמִלְאִוּן אִנּוּן וֹשַׁמִּיִמוּ נֹאַטַפֿטַטַא מִינֵי סַּרְוִיהוֹן וִידַעוּ

ĸĘŢX: מו שבם וו אבעים ביו אבלו ומא נאסמר אָרָם נאַהָּהַיּה אָלְנִים מִּנַלֵּבְ בִּינִּנָּטָא לְמִנָּח וְהְּמָתְוּ וֹנִי לַבְ מִוּמִבֹא בַּוּנֹ

ぱい 数 変点:

woman: 'Ye shall not surely die; And the serpent said unto the

knowing good and evil.' be opened, and ye shall be as God, ye eat thereof, then your eyes shall for God doth know that in the day

he did eat. also unto her husband with her, and thereof, and did eat; and she gave one wise, she took of the fruit the tree was to be desired to make was a delight to the eyes, and that tree was good for food, and that it And when the woman saw that the

themselves girdles. fig-leaves together, and made were naked; and they sewed opened, and they knew that they And the eyes of them both were

amongst the trees of the garden. from the presence of the LORD God man and his wife hid themselves toward the cool of the day; and the LORD God walking in the garden And they heard the voice of the

thou? man, and said unto him: Where art And the Lord God called unto the

- (+) לא מוח חמוחון. דמפס עד שנגעס בו, למר לס כשם שלין מימס בנגיעס כך לין מימס בלכילס (ב"ר ימ, ג): (E) ולא הגעו בו. סומיפס על סלווי, לפיכך באס לידי גרעון (מנסדרין כמ.), סוא שנאמר צל פוּשְף עַל דְּבָּבְיו (משלי ל, ו):
- (a) כי יודע. כל מומן שוום מת בני מומניםו, מן סען מכל וברם מת סעולם (שם, ד): והייחם באלהים. יולרי עולמות
- (פ) וחרא האשה. כאמס דבריו של נמש וסגאו לס וסאמינמו (צ"ר): כי שוב העין. לסיום כאלסיס: וכי חאוה הוא (5,4):
- adia ordivara ordivad dara (err"d $^{\prime}$ t,): $^{\prime}$ t $^{\Box}$. (reid eado idra (e"r): לעינים. כמו שאמר לה ונפקחו עיניכס: ונחמד להשביל. מו שאמר לה יודעי מוז ורע: וחחן גם לאישה. שלא
- (פ"ר). ומפני מה לא נשפרשה הען, שאין הקב"ה הפן להונות בריה, שלא יכלימוהו ויאמרו זה שלקה העולה על ידו. (מדרש ו): עלה האנה. סוא סען שאכלי ממנו, בדבר שנמקלקלי בי נמקני (מנסדרין ע:), אבל שאר סעלים מנעוס מלימול עליסס הם. אף הסומא יודע כשהוא ערום, אלא מהו וידעו כי עירומים הם, מלוה אחת היחה בידס ונמערעלו הימנה (ב"ר יע, (ד) וחפקחנה וגוי. לענין המכמה דְבֵּר הכמוב, ולא לענין רֶאַנָה ממע (ב"ר), ומוף המקרא מוכימ: - וידעו כי עירומים
- ממס במערב וסמס סרמו בעשירים (סנסדרין למ:): ממסלך בגן: לרוח היום. למומו כומ שסשמש במס משס (מ"מ לשס ודוק כי כן עיקר), וזו סימ מערבית (ב"ר), שלפנות ערב לפשומו של מקרא, ולאגדה המישבת דברי המקרא דֶבֶר דְבוּר על אופְנְיו: וישמעו. מה שמעו, שמעו את קול הקב"ה שהיה (8) וישמעו. יש מדרשי אגדס רבים, וכבר סדרוס רבוחינו על מכונס בבראשית רבס ובשאר מדרשות, ואני לא באחי אלא רבי מנמומל וירל פי"ד):

וֹאִגֹבא בֿיַבְהַגַּבְם אַנְכִּג נִאָּטַבּא: יי וַיּאמֶר אָת־לַלְדָּ שְׁמַעְמְהִי בַּגָּוֹ

خُخَذُنْ، يُخَدِيمُون يُخَذُنُ: אַטַר הַמוֹ הַעָּץ אֲשֶׁר צִוּיתָיף נַּאָמֶר מָׁי עִינָּיד לְבְּ בִּי מִּירָם

ַבְּצְאַ נְאָכֶּל: נְתַּמְּה עַמְּלְיִי הָוֹא נְתְּנְה־לֵּי מִן ־ עִמִּי הִיא יִהַבָּה לִי מִן אִילְנָא וּיַאַמֶּר הַאָּדְיַם הָאַשְּׁהֹ אֲמֶּר וַאָּמָר אָדָם אָהָהָא דִּיהַבָּהָ

עַּנְתָשׁ הַשִּׁיצָּנִי נְאָכֵל: מַּה־זָּאַת עַשָּׂיִת וַתֹּאַמֶּר הַאָּשָּׂר ı⁴¾מֶר יְהְנְהַ אֱלֹהָים לְאִשֶּׁה

שאַכֿל בָּלְינְתִּי חַיֵּיוֹבִּי تَشَيْدُ مَمْ لِأَبَادُكَ تَجَكِ لَمُقَد يُزَمُّكُ تَرَدِّ لِمُغَدِّم قَرْدِيمِ حُمْ אַמַּה מְכֶּל הַבְּהַבְּהַמְּה וּמִכָּל חַיַּת בְּעִירָא וּמִכּל חַיַּת בָּרָא עַל די בַּנְּבְיִה בַּרִ עַשְּׁיִנ אָרָנ אָרָנו יִּאַ עַ אָרָנור יִּי رِنْهُولَ بِمَزَّمَ هُكُرَبُهِ ١ هِكُ

ਕੋਈਵ: (a) ישופה ראש ואַמָּה השופָנוּ גי ובָּין זַרְשְׁהָּ וּבֵּין זַרְשָׂה הָהֹא نَّهُ خِرَا لِهُمُ بَنَ جِرَبُ الْجِرَا لِهُمُ لَا يَعُمُلُا

> אָלָא וֹאִמְּתִוֹנִינוי: בׁנֹנִיםׁא וּבְווֹגלִית אָבוּי עַּרָשׁלָאִי נאַמֹר יָת קל מִימְרָדְ שִׁמַּמִית

> מְנֵּגְהַ אֲכַלְהָא: لمقتبلتك خدرم لاخم ختردح מֹבׁמֹבַאִּג אַשַּׁ בַּמֹן אַנְלָנֹאַ וֹאַמֹּב מֹאוֹ שַנִּי בַּבַּ אַבִּי

> [الأحكادات:

אַמְּגְּוֹנִי וֹאֶבֹּלְיִת: בא הֿבֹבשׁ נאֹמַבע אַשַּׁעָאַ שַּׁנְגָא וֹאַמֹּע וֹן אֶּלְטִים לָאִשַּׁלֹא מֹא

עברה דא ליט אָהָ מִכָּל נאמר ון אַקטום לטונא אָרו

70'GX: מלקדמין וֹאַהְ הְּהִי נְשָׁר לִיה יהי דְּכִיר מָא דַּעַּבְרָהְ לֵיה יבון בְּנָךְ יבון בְּנַהָא הוא יוברי אַמוּי בּינָף יבין אַהָּהָא

> I was naked; and I hid myself.' the garden, and I was afraid, because And he said: 'I heard Thy voice in

thee that thou shouldest not eat?? of the tree, whereof I commanded thou wast naked? Hast thou eaten And He said: 'Who told thee that

she gave me of the tree, and I did whom Thou gavest to be with me, And the man said: 'The woman

serpent beguiled me, and I did eat.? done?' And the woman said: 'The woman: 'What is this thou hast And the LORD God said unto the

days of thy life. go, and dust shalt thou eat all the the field; upon thy belly shalt thou cattle, and from among all beasts of this, cursed art thou from among all serpent: 'Because thou hast done And the LORD God said unto the

thy head, and thou shalt bruise their seed and her seed; they shall bruise and the woman, and between thy And I will put enmity between thee

בקין אמר לו פֿי בֶּבֶל פְֿמִיךְ (בראֹשיה ד, ש), וכן בבלעם מִי בְּבֵּלְנִשׁים בְבֵּבֶלָם עַמֶּךְ (במדבר כב, ש), ליכנם עמהם בדברים, וכן (9) איבה. יודע סיק סיכן סול, אלא ליכנס עמו בדברים, שלא יסא נבסל לסשיב אס יענישסו פמאוס (מדרש אגדס). וכן

(II) מי הגיד לך. ממין לך לדעם מס בשם יש בעומד ערוס: המן העץ. בממיס:

(12) אשר נחחה עמדי. כלן כפר במוצה (עבודה זרה ה:):

(13) השיאני. המעני (מונקלום), כמו (ישעיה לו, יד) פֿל יַשִׁימׁ מֶּהְכֶּם הַוְּהָיְהוּ (ב"ר):

ונלגנו (סומט מ: ב"ר): של החונך הלך. הגליס סיו לו מעמידו רבומינו מדרש וס במסכת בכורות (מ.), ללמד שימי עיבורו של נחש שבע שניס: של גחונך הלך. הגליס סיו לו סמלמיד דברי מי שומעין (סנסדרין כע.) מכל הבהמה ומכל היה השדה. אם מנסמס נמקלל, ממיס לא כל שכן, (41) כי עשית ואת. מכאן שאין מהפכים בוכותו של מתית, שאילו שאלו למה עשית ואת, היה לו להשיב דברי הרב ודברי

כמב לשון ושיפה בשניהם: ממימנו. ולשון משופנו, כמו נְשַׁף בְּּמֶס (ישעיס מ, כד), כשסנמש במ לנשוך סומ נושף כמין שריקס, ולפי שסלשון נופל על סלשון, כמון בשופנו עקב. לה יסה לך קומה, ומרגומו ושפים ימיה: ואחה חשופנו עקב. לה יסה לך קומה, ומשכנו בעקנו, והף משם אלה לפי שהנשים דעתן קלות להתפתות, ויודעות לפתות את בעליהן, לפיכך ואיבה אשית (מועה ע:): ישופך. יכתתך, (פַּוֹ) רַאִּיבה אשיה. המקלה נמכוונם הלה שימות הדס כשיהכל הוה מתלם ומשה הם מוס (ב"ר), ולה בהם לדבר הל מוס ממלס

id点4_世: (a) خُدُرُتُ لَهُمْ عُنِهَكِ شُهُنِكُتِكَ لَكُنِهُ or מאַרוּנוֹב וֹעוֹבְנָב בּמֹאָר שֹלְנָוֹ.

نظانات: בְּעִצְּבְּוֹן הְאִכְלֶנְהַ כָּלְ יָמֵי בְּּרֵילְהַ בַּעֲמַלְ מִיכְלִנָּה כֹּל אַרוּרֶה הַאַּדְטָּׁה בַּעַּבוּהֶף מִיכּוֹלְ מִנֵּיה לִיטָא צַּרְעָּא הּגִּינִינְלַ כְאַמְרַ לְאַ נַאָּכֹלְ מִמְּנִינִ אַנִלְּדָּאֵ בַּפּבּנִבְטַבַ לְאֵ נַאָּכֹלְ ﴿ هِنُهُ إِن الْمُحَرِّ مِا لَيْظِمْ هِنُهُ لَا جُمْرَات هِمِبَاكِ يَهُدَرُاهِ فِا بَرْهُلُهُ هُرَبِ خَيْمُولَمُنْ ذِكْبِر بَرْهُلُهُ كَمُلِد كُلِّب كَقَبَرُفُه

בּוֹמֹע אַפֶּּעֶבְ עַּאָכַךְ לְטִם מֹּע בּוֹגמֹטֹא בַאַפּּב עוֹכוִלְ לְטִמֹא لْجُحَذِٰتُ אָט_מֹמֶּד עַמֶּבִי:

⁸¹ וֹלוָא וֹבֹרְבַּר תַּאָמָׁנִם

יַבְיאַנה: לְמְּחְהָּ בְּיִרְעָּׁבְּרָאְ אַהְרִי נְאָלִרְעָּהְ צְּהָרָיִהְאָ צָּרִי עַפְּרָאְ צִּהְ פּי שִׁוּבְּוּ אֵלְ־הָאַרְטְּה בָּי מִמֶּנָה עַר דְּהָהְתַב לְאַרְעָא דְּמִנַּה

בוא בוְיָהָר אָם בָּלְ־הֵי:

これがなられ וַנְּמֹמְ וֹעוֹע אֶּכְעִים לְאָבֶם וֹמֹּבֹּב וֹן אֶּכְעִים לְאָבַם

הְהַר הַיאוּבְהָיף וְהוּא יִשְׁלוֹם אָל־הָאשָׁה אָמַר הַרְבֶּה אַרְבֶּה לֵאַהְּהָא אַמַר אַסְנָּאָה אַסְנֵּי

נטיכול נת עסבא דַחַקלָא: בש וכוכון ואמבון שבמט בש

ילְמַפְּרָא טְּתִיב:

אַנְעַאַ: אָבוּ הוא הַנָּה אָמָא דְּכָל בָּנֵי °° ניקבא האָדֶם שָׁם אַשְׁקוֹ חַנְּה כֵּי יִקְּרָא אָדָם שׁנֹם אִתְּתִיה חַנָּה

מהב בסבעון נאַלבּישׁנון: מור ולאטטוני לדומון בופר מכן

> over thee.' be to thy husband, and he shall rule forth children; and thy desire shall garind sleads uods aring aring greatly multiply thy pain and thy Unto the woman He said: 'I will

thy life. toil shalt thou eat of it all the days of cursed is the ground for thy sake; in saying: Thou shalt not eat of it; tree, of which I commanded thee, of thy wife, and hast eaten of the thou hast hearkened unto the voice And unto Adam He said: 'Because

eat the herb of the field. bring forth to thee; and thou shalt Thorns also and thistles shall it

81

dust shalt thou return.' taken; for dust thou art, and unto ground; for out of it wast thou eat bread, till thou return unto the In the sweat of thy face shalt thou

all living. Eve; because she was the mother of

And the man called his wife's name

and clothed them. and for his wife garments of skins, And the Lord God made for Adam

(שס): ואל אישך חשוקחך. למשמיש, ואף על פי כן אין לך מלח למובעו בפס, אלא סוא ימשול בך, סכל ממנו ולא ממך (16) עצבונך. זס לער גידול בניס (עירובין ק:): והרגך. זס לער סעבור (שם): בעצב חלדי בנים. זס לער סלידס

(עבו) ארורה האדמה בעבורך. מעלה לך דברים מרורים, כגון זבובים ופרעושים ונמלים (ב"ר), משל ליולה למרבות (שס): תשוקתך. מלומך, כמו וַנְפְּשׁוֹ שוֹתַקְּף (ישעיה כמ, מ):

מלמיח לך, כשמורענה קטניות או ירקות גנה, היא מלמיח לך קולים ודרדרים ושאר עשני שדה, ועל כרחך מאכלם: פַל מַשֶׁב וּוֹכֵע זֶכִע וגוי, אֿלאַ מס אֿמור כאֿן בראֹש סענין, אֿרורס סאדמס בעבורך בעלבון מאכלנס, ואֿחר סעלבון וקוץ ודרדר על ידי מיקון (בינס לד.). ואכלה אה עשב השדה. ומס קללס סיל זו, וסלל בברכס נלמר לו (ל, כע) סַנַּס נְמַמִּי לְבֶם מָׁמ (18) וקוץ ודרדר חצמיח לך. סמרן, כשמוכעים מיני וכעים, מלמים קון ודרדר חצמיח לד". סמרן, ושן ומכלים רעס, וסבריום מקללום שדים שינק מסס (ירושלמי כלאים א, ז):

חוד. נופל על לשון מיס, שממיס את ולדומיס, כאשר מאמר מֶס סֹנֶס לָמָדְס (קסלת ב, כצ) בלשון סיס (פם"ו): פרשם הנחש, להידיעך, שממוך שראה אומם ערומיס וראה אומם עמוקים בחשמים, נמאוס לה ובא עליהם במחשבה ובמרמה: נודווגס לו מוס, כמו שכמוב ולאדס לא מלא עור כנגדו, לפיכך ויפל מרדמס, ועל ידי שכמב ויסיו שניסס ערומיס, סמך לו (02) ויקרא האדם. חור סכמוצ לענינו סראשון ויקרא סאדס שמוח, ולא ספסיק, אלא ללמדך שעל ידי קריאה שמוח (91) בועה אפיך. לאחר שחמרח בו הרבה:

(22) בחבוח עור. יש דברי אגדה (ב"ר) אומרים חלקים כלפורן היו מדובקים על עורן. ויש אומרים דבר הבא מן העור,

\$₫\$□: ֻ אַם מִמְּץ הַחַיִּים וְאָכָל נְחַי יִדִיה יָוִפַּב אַף מֵאִילָן חַיַּיָּא נְרָע וְעַּמְהוּ פּּן־יִשְׁלַח יָדִי וְלְקַח שְׁב יִבִישׁ יִּבְעָּן דְּלְמָאׁ יוֹשֵׁים הְנְהֹ כְּאַתַּר מִמֶּׁנּוּ לְדֻעַת מָוֹב יְחִידִאִי בְּעֶלְמָא מִנֵּיה לְמִדַּע ניַאמֶרוּ יְהְנָה אֱלֹהִים הֵן הֵאְדָם נַצִּמִר יִיְ אֱלֹהִים הָא אָדָם הַנָּה

ट्रेब्रा वंथ्व¤ः מֹבוֹ לַהַּבִּעְ אָטַ עַהָּאָבֹלְעַ אָהָה בַּמּבוֹ בּ וַיִשְׁלְחַהוּ יְהְוָה אֱלֹהָים מִנּּן וְשַׁלְחַיה יִיְ אֱלְהִים מִנִּּּחְאּ

אָנ<u>ר דֶּרֶךְ עֵלְץ הַחַיִּים: (ס</u>) حرتم تبزيد تفبيتؤچه كغثاد ** לְנַן־צָּבֶן אָת־הַכְּרָבִים וְאָת וּנֹלֶבֶה אָטַבְעַאָבֶם וּנָהָבּן מִפְּבַם

לַלְנִינִי אָנְיִם אָנִירַ יְּבִּוֹנְיִנִי ושׁבַר וְמַבֶּר אָם בְּוֹן וֹשְאָמֶר וֹהָּוּאָטוּוּלְיִנְים יִם בּוֹן וֹאַמָּרִים וְהָאֵבְׁם יָרֵע אֶת־חַוְּה אִשְׁתִּי וְאָבִם יִרִע הַוָּה אִהְחִיּה

בְּיָר עַבֶּר אֲבְעָה: עַבְּלְ וֹנְיִנְיַ בְּמָּב בְּאָן וְלְּנִן בַבָּלְ וַבְּנִי בַבָּלְ נִבְּנִ הָּלָּאָ וֹלֵנִן

בְּאַבְעָה מִנְחָה לֵיהֹנְה: י זוֹננו מפּא וֹמִים נוֹכָא אָנוֹ מפּבוֹ.

וֹגיכוִלְ וֹגִישׁוּ לַתּּלִם:

באַטַבָּרי מִתַּמָן: **くなほぐ**ロ

لابكا لاتناه: בְּמִטְהַפְּכָא לְמִשָּׁר יָת אִיָּרַח בוביא ונה שנו מלקדמון לוניםא דעבון יה בולא בין

להניו צַּבְּבָא מו שבם ווֹ:

ַ <u>וַתְּטֶּךְ לְלֶגֶהְתְ "אֶת־אָחִיוּ אֶת־ וְאוֹסִיפִּת לְמִילִד יְת אֲחוּהִי יְת</u>

בְּוֹנִי פְּלִי בְּאַנְיִּאִ:

מֹאַלָּא בַאַבְׁלֹא לוּנְבָּלָיִא בַּנִבְּילָ נהוה מסוף יומין וצוחי בון

> for ever.' of the tree of life, and eat, and live he put forth his hand, and take also know good and evil; and now, lest the man is become as one of us, to And the Lord God said: 'Behold,

till the ground from whence he was forth from the garden of Eden, to Therefore the LORD God sent him

keep the way to the tree of life. sword which turned every way, to Eden the cherubim, and the flaming placed at the east of the garden of So He drove out the man; and He

help of the Lord. said: 'I have agotten a man with the she conceived and bore Cain, and And the man knew Eve his wife; and

Cain was a tiller of the ground. And Abel was a keeper of sheep, but And again she bore his brother Abel.

of the ground an offering unto the pass, that Cain brought of the fruit And in process of time it came to

שלין כן בבסמס ומיס: - ועתה פן ישלה ידו וגוי. ומשֶׁימָיֶס לעולס, סכי סול קכוב לסמעות סבכיות למכיו, ולומכ לף סול (22) היה כאחד ממנו. סרי סוא ימיד במחמונים כמו שאני ימיד בעליונים (צ"ר), ומס סיא ימידמו, לדעת מוב ורע, מס כגון למר סמרנגת שסומ רך וחס, ועשס לסס כתנות ממנו (קועס יד. ב"ר):

לסט לאיים עליו מלכנוס עוד לגן. מרגום לסט שְנוּ, כמו שלף שנגא (סנסדרין פב.) וצלשון לע"ו למ"א. ומדרש אגדס יש (צ"ר), (+2) מקדם לגן עדן. במולחו של גן עדן, מון לגן: אח הכרובים. מלחלי מבלס (ב"ל): החרב המהחפכה. ולס מלוס. ויש מדרשי מגדס, מבל מין מיושבין על פשומו:

עס קין, ועס סבל נולדו שניס, לכך נאמר ומומף (ב"ר כב, ג): בראנו, אבל בום שותפים אנו עמו (נדס לא.): אח קין אח אחיו אח הבל. ג'אמים ריבויים סס, מלמד שמאומס נולדס וידע אדס, נשמע שלאחר שנערד היו לו בנים: - קין. על שם קניחי: - אח ה'. כמו עם ה', כשברא אומי ואם אישי, לבדו (1) והאדם ידע. כבר קודס סענין של מעלה, קודס שממח ונמרד מגן עדן, וכן ססריון וסלידס (סנסדרין למ:), שחס כמב ולני ליני בל ללל לפשומו:

(2) רועה צאן. לפי שנמקללס סארמס, פירשלו מעצודמס (מדרש אגדס):

מוב ולט מובטר): (3) מפרי האדמה. מן סגכוע (נ"כ). ויש סגרס (מנסומס) שסומכס וכע פשסן סיס. (דבר סמר מפרי, מסיוס שבס לידו לס

- בּבְ וֹאֶבְ_מִּנְטִׁטִּיִּ: عَمْرَا بَيْنَاخُحُيْرًا يَرْشِعَ بُحِيْنِ هُجٍ_
- تَنْسَد خُكِرَا مُعِد تَنْفُكِهِ فَثَنَاد
- خِك لَكُمُّك رُفَكِ، فَدُنك: ๑ เฺล่ตะ ṛrɨn ad ฐฺเ gɨn ñɨn
- לא היטיב לפָּתַח חַמָּאָת רֹבֵץ
- نَجَيْكِ فَمَنَكُرِبِ لَمَقُك فَيُمْحِ
- װַבב אַנוו ניַרַרְגָּרוּ: جَبَانَوَٰ خَشِيُا لِيْݣُو كِيا هُرً _ جَمْنِينَانَا جِبَوْرُهُ إِجْهَ عَنَا قِرْ « נَرْهِمُ لَا كُذَا هُمْ _ ثَلْكُمْ هُنَارِ لَيْنَ لِيَّمَ لَا يَا كُنْكُمْ هُنَانِ لَيَتَلَا
- אָנוֹי אָנְכִי: אָחָיף וִיאַטֶּר לַאַ יָדַעְּחָי הַשְׁמֵר וַאָּמָר לַא יָדַעְּנָא הַנְּשָר צִּחִי נִאִמֶר יְהְנִעְ אֵלְ-לֵּוֹן אֵּר הַבֶּלְ
- אַטְיִרְ צַּעְּקִים אָלָי מִן־הָאָרָמֶה: יי ניֹאמֶר מֶה עִּשְׂיִה קּוֹל דְּמֵנִי
- غىلى ئىڭدى غىنىك خىنگىك خىنگىك אָאָר פְּצְקְרָה אָת־פִּׁיהָ לְקָחָת הִפְּתַהַיִּה פּוּשִּה וְקַבֵּילִה יָה וֹמּטַׁר אָרַוּר אָמַד מוֹ הַאַבְּעָה וּכְּעַן וּכְעַעַ אָרָנִי אָמָי מוֹ אַרְעָּאַ

- מן בדם ין בהבל יבקירבניה: מֹנגע ומַמַּמִינִיחוֹן וַבְּוֹנִע בַמַּנִּגִ וניבל אונו אַב נוא מבּבוני
- נאטכלומו אפוטו: במלא יטפור לפון לטבא ילַלוֹן יַלְלוּוֹבְּנִוּעִ לָאִ עַוֹנִעַ
- וֹאַמֹּר וֹוֹ לַלֵּוֹן לַמָּא שַׁכֿוּנּ לַנַּ
- ולְמֹא אִנְיְבְּרִימִוּ אַפַּּר:
- نظفظرط خك: אָם לָא טַּעוּר נָאָם טַּעוּר למור מנור לאטפראא מלך מיבְרָך לְיוֹם דִּינָא הָשְׁאָר ישְׁטַבִּיל לְבַּ וֹאָם לָאַ עוִמֹּיב עַקְאָא אָם הַנְּטָּיִם עָּאָנִה וָאָם הַנְטָּיִבּ, עּיּבְּדָרְיִּ
- בבל אַבוּבי. וֹפַמּלִיבּ:
- וּאַמּר וֹן לְפוֹן אוֹ מַבָּל אָּחוּוּ
- אַנא:
- אַנוּנוּ מַבְּלָן מָנִמִּי מִן אַנְמָא: זוהלו ההטירו למפק מו נֹאָמֹר מֹא הַבֹּרְהַא קל דַם
- בְּמָא בַּאָרוּךְ מִן יָדְרָ:

- thereof. And the LORD had respect firstlings of his flock and of the fat And Abel, he also brought of the
- but unto Cain and to his offering anto Abel and to his offering;
- very wroth, and his countenance He had not respect. And Cain was
- thy countenance fallen? Why are thou wroth? and why is And the LORD said unto Cain:
- sin coucheth at the door; and unto lifted up? and if thou doest not well, If thou doest well, shall it not be
- rule over it.' thee is its desire, but thou mayest
- slew him. up against Abel his brother, and they were in the field, that Cain rose brother. And it came to pass, when And Cain spoke unto Abel his
- prother's keeper? he said: 'I know not; am I my Where is Abel thy brother?' And And the LORD said unto Cain:
- ground. blood crieth unto Me from the done? the voice of thy brother's And He said: 'What hast thou
- blood from thy hand. mouth to receive thy brother's ground, which hath opened her And now cursed art thou from the

π

- מעליו: וישע. ירדה אֹשׁ וְלְמַבֶּה מנחחו (פֹּם"ו): (+) וישע. ויפן. וכן וְמֶל מִנְמְמוֹ לֹח שַׁעָה, לֹח פּנה. וכן וְמַל יִשְׁעוּ (שמום ח, מ), חל יפנו. וכן שָׁעָה מֵעֶלְיוּ (חֿיוד יד, וי), פנה
- חשוקחו. של מעאמ, סיא ילר סרע, ממיד שוקק וממאוס לסכשילך (שס): ואחה חמשל בו. אס מרלס ממגבר עליו (שס): (ד) הלא אם תיטיב. כמרגומופירושו: לפחח חטאח רובץ. לפממקנרן ממלמן שמור (מדרש לגדס): ואליך
- (8) ויאמר קין. נכנם עמו בדברי ריב ומלה, להמעולל עליו להרגו. ויש בוה מדרשי הגדה, אך זה ישובו של מקרה:
- סעליונס: השומר אחי. לשון מימס סול, וכן כל ס"ל סנקודס במעף פמ"מ: (9) אי הבל אחיך. לסכנם עמו בדברי נחם, אולי ישוב ויאמר אני סרגמיו וחעאמי לך: לא ידעהי. נעשס כגונב דעת
- (10) דמי אחיך. דמו ודס ורעיומיו. דבר אחר, שעשה בו פלעים הרבה, שלא היה יודע מהיכן נפשו יולאה (מנהדרין לו:):

Şτ

יַּהְרָּהֶר בְּאָרֶץ: برقاء שت حَلَية جُلَّة بِهِ إِنِّهَ جُمْمَا عَرَة جُهُ جُهُ مُهُجُمَحُ إِنْجَرَا

נَنْهُشُد كُذِاً هُمْ لِيَٰذِنَا فَلَنِم مُرَدًا تَهُمَد كَنَا كَلُه لَذُ مَفِي سَبَحَد

לה וֹלִבְ בֹּאֶבֹּא וֹבִינִב כֹבְבַמָּהֹאִי הְאָּדְטָּה וּמִפְּנֶיף אָסְתֵּר וְהָוֹיִתִּי ترأ يزنهم لابئر ترأنت يتوك جيرا

citain)

בָּלַ_מִגָּאָנִ: לַלָּוֹן אָנִים לַבַּלְמָּׁ, וַבַּנִים אָטַנִּ

באבון: י ניגא און מלפָנַי יְהוָהָה ניִשֶּׁב

שַׁבְיּ בְּאַבְעָא: בּּי. תַּעָּבְרָ אָּטַ־תְּאָדְלְּהָר לְאַ־ אָבֵי הִפְּלָח בְּאַרָעָא לָא תּוֹסָף

לונשא: (בספרי ספרד ואשכנז מִלְּמִשְׁבַּק:

בַּהְמְבְּטִנוֹי וְלַמְּלְנוֹי: ממקשל וולבי הארשא ויהי הל رزي غغمُد كغمُمُدُ لا نُعْنِينَ מהל אפי ארשא ימן קרטר בא שבולשא לטו ווָמֹא בון

بَيْمُ خِبَادُتِ : לבוק בלא למלחק ושוני לק מנוש נמנו גל לפון אטא לון לְמִּבְׁמִׁנִי בַּנוּן וֹטְפַּבַת נَّهُمُّد كِنَا بُدَئِد كُولًا چَكِ بَالِدٌ يَهُمُد كَنِه بَرُ كُولَا خَمْ طَمَاكِنِهُ

בְּנְבְּיִלְאֵ דְּעָבְוֹיִ בּאָבַג וּלֵה וּלֵמֹלְמַּלְ בַּנִוֹנִינ ולפל לון מן לבם ול וונוכ

> wanderer shalt thou be in the earth.' her strength; a fugitive and a shall not henceforth yield unto thee When thou tillest the ground, it

punishment is greater than I can And Cain said unto the LORD: 'My

that whosoever findeth me will slay in the earth; and it will come to pass, I shall be a fugitive and a wanderer and from Thy face shall I be hid; and this day from the face of the land; Behold, Thou hast driven me out

should smite him. for Cain, lest any finding him sevenfold.' And the LORD set a sign vengeance shall be taken on him Therefore whosoever slayeth Cain, And the LORD said unto him:

the land of Nod, on the east of presence of the LORD, and dwelt in And Cain went out from the

דמי אחיך וגרי. וסגני מומיף לס קללס לללך, לל מומף מת כחס (מ"ל סכל דבור לחד ממן סלדמס עד כלן): (11) מן האדמה. יומר ממס שנמקללס סיל כבר בעונס, וגס בוו סוסיפס למעולו: אשר פצמה את פיה לקחת את

(12) גע ונד. אין לך רשות לדור במקום אחד:

(13) גדול עוני מגשוא. בחמיס, אחס מישן עליוניס וחחחוניס, ועוני אי אפשר למעון (ב"ר כב, יא):

כל מקום שסלך, סימה סמרן מודעועת מתמיי, והצריית אומרים מורו מעליי, זהו שהרג את אמיי: שרוח מורחים קולעם בכל מקוס אם הרולחים, שנאמר או יבְּדְּיל משֶה וגוי מְוְרֶמָה שֶׁמֶשׁ (דברים ד, מא). דבר אחר בארך נוד, . אביי כשגורש מגן עדן, שנאמר וַיַשְׁבַּן מְקַדֶּס לְגַן עַדֶּן וּגוּ', לשמור את שמירת דרך מבוא סגן, שיש ללמוד שסיס אדס שס, ומלינו (16) ויצא קין. ילה בהכנעה כגונב דעת העליונה: בארץ נוד. בהרן שכל הגולים נדים שם: קדמת עדן. שה גלה שנאמר ומוּרַשַׁבֶּס כוי, ועכשיו בשביל עון זס לא ייראו ממני החיוח ויהרגוני, מיד וישס ה'לקין אוח, החזיר מוראו על הכל: עדיין לא סיו שייכא מסס, כק אביו ואמו, ומסס לא סיס יכא שיסכגוסו, אלא אמכ, עד עכשיו סיס פחדמי על כל סחיום, כמו לְכֹחֹשׁ וּלְשֶׁר: וישם ה׳ לקין אוה. מקק לו חום משמו במנחו. (ס"ח) כל מולחי יהרגני, הבהמום והחיום, אבל בני אדם שעור וספסח לא יבא אל מוך סבים, סמכס את אלו אני אעשנו ראש ושר, כאן קלר דבריו, ובדברי סימיס (א יא, ו) פירש יִפְיֶס אבל דבר הכמוב ברמו, כל מכה יבוםי ויגע בלנור ויקרב אל השער ויכבשנו, וָאָמ בַּעָּוְרִים וגו', וגם אומם יכה על אשר אמרו . גערס סים, שלה מסה בריס מויקמו. וריולה בו וַיּהֹמֶר דֶּוִד כֶּל מַבֵּס יְבּוּמִי וְיִבַּע בַּבְּנִּוֹר (שמוחל־ב ס, מ), ולה פירש מס יעשה לו, ממנו, שיעמרד למך מבני בניו ויסרגסו. וסוף סמקרא שאמר שבעמים יוקס, וסיא נקמס סבל מקין, למדנו שמחלם מקרא לשון לו, כך וכך עונשו, ולא פירש עונשו: - שבעהים יוקם. איני רולה להנקס מקין עכשיו, למוף שבעה דורות אני נוקס נקממי (SI) לכן כל הורג קין. זה אחד מן המקראות שקלרו דבריסס ורמוו ולא פירצו, לכן כל הורג קין, לצון גערה, כה יעצה

نازرك: וּעַבּׁבּאַ מָּם בַּלְּגָר בְּמָם בָּלָנָ

غنے گھانے: אָם_מְּנִוּהְאָץ, וּמְּטוּהָאָץ, יֹלְג וּמִטוּנִאָּץ, אִנִינו נִט מָּטוּהָאָץ ⁸¹ יַלְּדְ אֶּתְ־מֶּחְוּיִּיְאֵלְ וּמֶּחִיּיִיאֵלְ יַלְדְ וְשִׁיִּרָ אִילִידִ יָּתְ מְחִוּיִאֵלְ וּיִּנְבֶּע לְעַוּנִיּף אָת־שִּילָּד וִשִּׁילָד

הְאַחַת עְּדְּׁה וְשָׁם הַשָּׁנִית צִּלְּה: مسع، ريم الراب المالية المالية

אַבְי וְהָוֹב אָבִיל וּמִלַנִי: יי וַמַּלֶר עַּדֶר אָת־יָבְלַל הַוּא הַיָּה ·

בל הפפש בנור ועונב: יי וֹמֶם אֹטִוּו וּנְבָל הַנּא בַּוְֹע אַבְּׁנִ

بحَلَيْحٌ رَهُنين فَيحَرِ كَانَا رَهُمُن : ְּצִּקְּׁה גַם־הָוּא יֵלְיְדִּתֹ אָת־תַּוּבַל וִּצִּקְּה אַף הִיא יִלִידַת יָת תּוּבַל בּיִן לִשֵּׁשׁ בְּלִ־חֹרֵשׁ נְחָשֶׁת פִּוֹן הוּא חֲנָה רְבְּחוֹן דְּכְּלִ

וַנְּיָרַע קַּיִן אָרדאִשְׁהֹוֹ וַתְּחָר וִידַע קִין נָחְ אָחָתֵיה וְעַדִּיאָת

ימְתוּמִאָץ אוּלִיד יָת לְמֶּב: וֹאִטְוֹכִיג בַשְׁנִינִב זִים הֹינִב

پېز ۲: מוֹם שׁבֹּא מֹבִר וֹמִים שׁנִינִימֹא ונסיב ליה למף תרתין נשין

ַ וְבְּבְּעַן בְּנְטְבֵּר מָמֶּבְּנָן וְמֶבֵּר בְּבְּעַן בְּנִטְבֵּר מָמֶבִּנִן

וֹאֲבוּבֹא: פום נללא ג'במ, ומר כּנָּרָא בבבון בכל המנגו על וְאָוִם אַבוּנִי. יוּבָל בוּא בַוֹנִי

נאַטמיה דְתּיבַל קון נַעַּמָה: בּוֹבְתְּי הַבִּיבַע נִטְהָא יִבַּבוֹלָא

> of the city after the name of his son builded a city, and called the name conceived, and bore Enoch; and he And Cain knew his wife; and she

begot Lamech. begot Methushael; and Methushael Irad begot Mehujael; and Mehujael And unto Enoch was born Irad; and

and the name of the other Zillah. wives; the name of one was Adah, And Lamech took unto him two

61

81

have cattle. father of such as dwell in tents and And Adah bore Jabal; he was the

handle the harp and pipe. he was the father of all such as And his brother's name was Jubal;

was Naamah. iron; and the sister of Tubal-cain cutting instrument of brass and Tubal-cain, the forger of every And Zillah, she also bore

(עו) ויהי. קין בונס עיר, ויקרה שם סעיר לוכר בנו הנוך:

מת משמו בן מו בת, וכשסום מומר ילד, מדבר בזריעת סמיש, וסומ בלע"ז מניידרי"ר: נישמר"א בלש"ו, וזריעת מולדות סאיש אינזינד"ר בלש"ו, כשסוא אומר סוליד בלשון ספעיל, מדבר בלידת סאשס, פלוני סוליד (18) ועירד ילד. יש מקום שהוא אומר בוכר הוליד, ויש מקום שהוא אומר ילד, שהלידה משמשת שתי לשונות, לידת האשה

ממר <u>בַ</u>מֶּל בַּקְנְּסֶׁה בַּמַּקְנֶה (ימוקסל מ, ג), וכן וסמיו מופש כנור ועוגב, לומר לעצודת סלילים: לאני, וכשכלה המרעה במקום זה הולך ומוקע אהלו במקום אחר. ומדרש אגדה (ב"ר) בונה במים לעבודה אלילים, כמה דאת (OS) אבי ישב אחל ומקנה. סוא סיס סראשון לרועי בסמות במדברות, ויושב אסלים הדש כאן וחדש כאן בשביל מרעס ממאכלו), עדס מרגוס של מורס: 👚 צלה. סיא של משמיש, על שם שיושבת ממיד בללו, דברי אגדס סס בבראשים רבס (שס): לא יִימִיבּ, (ב"ר כ"ג, ב) כמו שמפורש באגדת חלק: עדה. סיא של פריס ורביס, ועל שם שמגונס עליו ומוסרת מאללו (ם"א ומקושטח ככלה ומאכילה מטדנים, וחברתה נוופה ואבלה כאלמנה, ווהו שפירש איוב (כד, כא) רֹעֶה שַּקְרָה לֹא הַלְּלְמָנָה סיס דרכן של דור סמצול, אחם לפריס ורציס ואחם לחשמיש, זו שסיא לחשמיש משקס כום של עקרין (מ"א אינו) כדי שחעקר, ועמד למך לאחר שהוליד בנים ועשה דור שביעי, והרג אח קין, והו שאמר פִי אִישׁ מְבַנְּמִי לְפַּצְעִי וגוי: שהי בשים. כך (91) ויקח לו למך. לא סיס לו לפרש כל זה, אלא ללמדנו מפוף סענין שקיים הקצ"ה הצעממו, שאמר שצעמים יַקָם קין,

אלא לשון פוֹעֵל בליר", שהרי נקוד קמן קמן, ומעמו למטה, כלומר מחדד ומלחלם כל כלי אומנות נחשת וברול: נעמה. היא "לושש כל חרש נחשה וברזל. מחדד מומנים נחשה וברול, כמו ילמום עיניו לי (חיוב מו, ט), חורם חינו לפון פועל בסגו"ל (22) חובל קין. מיכל אומנמו של קין. ומוכל לשון מכלין, מיכל והמקין אומנמו של קין לעשות כלי זיין לרולמים (ב"ר):

ĬîĠĸ ĠŪĠĊĠĸ אמבעי בי איש הבונהי לפצעי ععر سُولِوا طَنَّا بَسِّ خُولِهِ بَهِيَةِ بَ

מְבֹּגִּׁים וְמִבֹּגִּיב: די בּֿר שִּׁבְעָּנִים יַפַּם בַּוֹן וְלֵמֶבׁ צִּבֵּר שִּׁבְעָּנִי בַּנֵין אִטְלְיִאִּנִ

بُحُد خ، لَتَلَاز كَالَا: שֶּׁת־לֵי אֶלְהִים זֶנִיע אַהָר תַּחָת ¿ בְּּן וַהַקְּרָא אָּת־שְׁטָוֹ שֵׁתַ בָּי يثرو אָדֶם עוֹד אָת־אִשְׁתוֹ וַתַּּלֶד

בְּשֶׁם יְהַנְּה: (ס) אָר־שְׁמִוּ אֱנִישׁ אָנִי הוּהַל לַקְרָאׁ

אָלהָים עִּשָּׂה אֹהְוֹ: جَنَات جِرِي بِيَكَارَاتُ هِيُتِ جَيَّانِ لِي يُخِدُ بِيَنَالِهِ ۚ בסמ״ך גדולה) תּוֹלְדָהׁת אָדָה גַנַה סָפֶּר (בספרי תימן סַפֶּר

> : كالمُالَة עבילית דבריליה ישמיצי עוִבְין לְמָמָת וְאַך לָא עּילִימָא למגלית דבדיליה אָנָא סְבֵּיל אַהּולא לְמִוּמִבוּ לָא װּבֹבא וְצְּלְּרְ שְׁמָתְאׁ קְּלִי נְשֵׁי לֶמֶּרְ נאָמַר לֶמֶךְ לִנְשִׁנְהִי עַּדָּה

> מבמו ומבמו: خظنا تخلا خحشك فتي

> בר אָמַרוּ מַלוּ הַבָּל הַמַמְלִיה מָּט אָבׁוּ אָמָבַט וֹטַב לָוּ וֹזִ וּילִידַת בַּר וּלָרָת יָת שְּׁמֵיה וובת אַבַם מוָע נָט אַטַנוּני

מִלְצַּלְאָר בִּשְׁמָא דַּינִ: けいはいけん בולו לני ולבא זנו הַמוּנוּ אָנוָה לכוּן וּלְשָּׁת גַּם הוּא יַלְד בַּן ניַקְרָא יַלְשָׁה אַף הוּא אָתִילִיר בּר

בברא ון אָרַם בּרְמוּת אֶלְהַים בין ספר תולדת אָדָם בְּיוֹמָא

> for bruising me; wounding me, And a young man speech; For I have slain a man for wives of Lamech, hearken unto my Adah and Zillah, hear my voice; Ye And Lamech said unto his wives:

sevenfold. Truly Lamech seventy and If Cain shall be avenged sevenfold,

Cain slew him.' another seed instead of Abel; for Seth: 'for God hath appointed me she bore a son, and called his name And Adam knew his wife again; and

the name of the LORD. Enosh; then began men to call upon born a son; and he called his name And to Seth, to him also there was

97

made He him; created man, in the likeness of God of Adam. In the day that God This is the book of the generations

(24) כי שבעתים יקם קין. קין שסרג מזיד נמלס לו עד שבעס דורות, אני שסרגמי שוגג לא כל שכן שימלס לי שביעיות וסלא שוגג אני ולא מזיד, לא זסו פלעי ולא זסו מבורמי (מנמומא): בצעי. מכם מרב או מן, מקאדור"ה בלע"ו: סוא נסרג, וכי אני פלעמיו מויד שיסא ספלע קרוי על שמי, וילד אשר סרגמי למבורמי נסרג, כלומר על ידי מבורמי בממיס, בנו ביניסס וסרגו, וסיו נשיו פורשות ממנו, וסוח מפיימן: שמען קולי. לסשמע לי למשמיש, וכי היש חשר סרגתי לפלעי מושכו, וראה את קין ונדמה לו כחיה, ואמר לאביו למשוך בקשת והרגו, וכיון שידע שהוא קין וקנו, הכה כף אל כף וספק את (32) שמען קולי. שהיו נשיו פורשות מתנו מתשמיש, לפי שהרג את קין ואת תובל קין בנו, שהיה למך תותא ותובל קין אמנו של נמ, בבראשים רבה (כג, ג):

כל שכן שימלו לי שביעיום סרבס, ווס קל ומומר של שמום, אם כן אין סקדוש ברוך סוא גובס את מובו ומקיים את דברו: . אם סבל, שסיס איש בקומס וילד בשנים, שיסא זרעי כלס באוחו עון, ומס קין שסרג נחלס לו שבעס דורוח, אני שלא סרגמי לא דורום, אמרו, מס אנו יולדום לבסלס, למסר סמבול בא ושומף אם סכל, וסוא אומר לסן וכי איש סרגםי לפצעי, וכי אני סרגמי (כג, ד), לא הכג למך כלוס, ונשיו פורשות ממנו משקיימו פרים ורביה, לפי שנגורה גורה לכלות ורעו של קין לאחר שבעה סרבס (מנמומא): שבעים ושבעה. לצון רבוי שביעיום אחו לו, כך דרש כ' מנמומא (בראשים יא). ומדרש בראשים רבס

(62) אי הוחל. לשון מולין, לקרם אם שמום האדם ואם שמום העלבים בשמו של הקב"ה, לעשומן אלילים ולקרומן אלהום ידך, מיד וידע אדס וגו', ומסו עוד, ללמוד שנמוספה לו מאוה על מאומו. בבראשים רבה (כג, ה): עשר מלוחכם והוא יעשה אח שלו, אמרו לו קשוע עלמך חחלה, והלא פרשח מאשחך זה מאה ושלשים שנה משנקנסה מיחה על (32) וידע אדם וגוי. בא לו למך אלל אדס הראשון וקבל על נשיו, אמר להם, וכי עליכם לדקדק על גוירמו של מקום, אחם

(ילקוש פוף בראשית):

	(I) זה ספר תולדות אדם. זו סימ מפיר מוליד (ב"ר):	ים מולדת מדס, ומדרשי מגדס יש רביס:	ביום ברא וגוי. מגיד שניוס שנברמ	
71	אָת־מְהַרַלְאָל: אָת־מְהַרַלְאָל:	נְיב מִּבְּלְאֶבְ: נְבִוֹא פֿינָן שְׁבָּעִי שְׁנִין וְאִיבִיר	And Kenan lived seventy years, and begot Mahalalel.	71
II	וַיְהְיוֹ כְּל [ְ] יְמֵי אֱנֹוֹשׁ חָמֵשׁ שְׁנִּים וּהְשָׁעַ מֵאָוֹת שְׁנְֶּה וַיְּמְת: (ס)	נְהֵנִי בְּלְ יוֹמֵי אֱנִישׁ הְשָׁע מְאָה נְהֲנִישׁ שְׁנְין וּמִית:	And all the days of Enosh were nine hundred and five years; and he died.	п
OI	ַןיְחֵי אֵנִוֹשׁ צִּחֲרֵי הוֹלִירַוֹ אָתַר קִילָּן חֲמֵשׁ עָשְׁרֵה שָׁנְּה וּשְׁמֹנֶה מֵאָוֹת שְׁנְה וַיִּוֹלֶר בְּנָים וּבְּנְוֹת:	מְּנֵּנְן נִאַנְלְיִר בְּנָין וּבְּנָן: קַינָן תַּמְנֵי מְאָר וַחֲמֵישׁ עַּסְבֵּי וַחֲנְא אָנִישׁ בְּתַּר דְּאִנְלִיד יָת	And Enosh lived after he begot Kenan eight hundred and fifteen years, and begot sons and daughters.	OI
6	אָטַ־בּינָן: מְיָהִי אָנִישׁ הִשְׁעָרִם שְׁנָה וּיִּילֵר	ئى كَانِّا: تَكَنَّمُ كُنْرِهِ فَهُمْنَا هُنَا لَعُبَرَّنِهِ	And Enosh lived ninety years, and begot Kenan.	6
8	ַנִּיְהְיִּרִּ בְּלִ־יְמֵיִ־שֵׁׁת שְׁתֵּיִם טַשְּׁבֵּרִ שְׁנְְה וּהְשָׁעַ מֵאָוֹת שְׁנָה נַיְּמְת: (ס)	וְתַּרְתַּא עַּסְרֵי שְׁנִין וּמִית: בְּתְרְתַּא עַסְרֵי שְׁנִין וּמִית:	And all the days of Seth were nine hundred and twelve years; and he died.	8
۷	ַוְיְחִי־שָׁת אַחֲרֵי הוֹלִירֵוֹ אָת־ אֲנֹוֹשׁ שֶׁבַעּ שְׁנִים וּשְׁמֹנֶה מֵאָוֹת שְׁנְּה וַיִּוֹלֶר בְּנָים וּבְנְוֹת:	וֹאוִכְּיִר בְּנִין וּבְנָן: אֵנִהְ הַּתְּנִי מְאָרִ וְּשְׁבַּתְ הָּנִין וֹחֵוֹא שֶׁט בְּתַר דְּאִנְכִיר יָח	And Seth lived after he begor Enosh eight hundred and seven years, and begot sons and daughters.	۷
9	ַנּיִּוֹלֶב אָּטַ־אֵּנְוָשֵּ: 'נִיִּוֹלֶב אָטַ־אֵנְוָשֵּ:	וַחָנְא שָׁת מְאָה וַחֲמֵישׁ שְׁנִין וְאִילִיר יָת אֱנוֹשׁ:	And Seth lived a hundred and five years, and begot Enosh.	9
ς	ַנּיְקְיה: פְּלִ־יְמֵי אָדָם אֲשֶׁר־חַׁי הְשָׁעַ מֵאוֹת שְּנְּה וּשְׁלִשִּׁים שְׁנָה נַיְקְת: (ס)	מָאָׁר וּהָלְהָוּן שְׁנִין וּמִיר: נְהָוֹנִ כְּלְ יוֹמֵי אָּדְׁם דַּחֲוָא הָשָׁע	And all the days that Adam lived were nine hundred and thirty years, and he died.	ς
t	וַיְהְיָנִי יְמֵי־אָבִׁים אָחֲרֵי הוֹלִירָוֹ אָת־שֶׁת שְׁמֹנֶת מֵאָת שְׁנְת וַיִּוֹלֶר בְּנִים וּבְנְוֹת:	נְהֵוֹ יוֹמֵי אָרָם בְּתַר דְּאוֹלֵיר יְת שֶׁת תַּמְנִי מְאָה שָׁנִין וָאוֹלֵיר בְּנִין וּבְנָן:	And the days of Adam after he begor Seth were eight hundred years; and he begot sons and daughters.	†
٤	ַנְיָחֵי אָבְׁם שִׁלֹשֵּׁים וּמָאַתֹ שְּׂנְּה נַיִּוֹלֶּד בִּדְמוּתִוֹ בְּצַּלְמָוֹ נַיִּקְרֵָא אָת־שְׁמִוֹ שֵׁת:	נחָנָא אָרָם מָאָה וּחָלְהִין שָׁנִין וְאִוֹלִיר בַּרְמוּתֵיה דְּרָמֵי לִיה וּקְרָא יָח שָׁמֵיה שֶׁח:	And Adam lived a hundred and thirty years, and begot a son in his own likeness, after his image; and called his name Seth.	٤
τ	וְבֶר וּנְקֵבֶּה בְּרָאֵם וַיְבֶּרֶדְ אֹהָם וּיִקְרֶא אָת־שִׁמְםׁ אָדְׁם בְּיִוֹם הבְּרְאֵם:	בְּׁתְמֶא בַּאִטְבְּרִיאָנ: נְטְׁבִין נְפְּׁבָא נִי מִנְמָבִין אָבִם בְּבָר וְנִיּלְבָּא בְּרָאִנִּין יִּבְרֵיךְ	male and female created He them, and blessed them, and called their name Adam, in the day when they were created.	τ

(3) שלשים ומאח שנה. עד כלן פירם מן סלםס (עירובין יה: ב"ר):

۵۱۲،۲ (۱۳۲):

۲3	ניָהִי פְּלִ־יְמֵי חֻגִּוֹךְ חָמֵשׁ וְשִׁשִּׁיםׂ שְׁנְה וּשְׁלְשׁ מֵאָוֹת שְׁנֶה:	וְשְׁמִּין וַחֲמֵישׁ שְׁנִין: מְחָין נְחֲמֵישׁ שְׁנִין:	And all the days of Enoch were three hundred sixty and five years.	٤٦
रर	ניקהלך חֵנוֹך אָת־הַאָלהִים אַחָרֵי הוֹלירַוֹ אָת־מְתּישֶׁלַח שְׁלִשׁ מֵאִוֹת שְׁנְח נִיִּוֹלֶד בָּנִים יְבְנְיֹת:	בְּתַר דְּאִילֵיד יָת מְתוּשֶׁלַח	And Enoch walked with God after he begot Methuselah three hundred years, and begot sons and daughters.	रर
17	ַנְיָתִי חַנְּוֹךְ חַמֵּשׁ וְשִׁשָּׁים שְׁנַָת נַיּוֹלֶּד אָת־מְתּיּשֶׁלַח:	נְאַנְלְיִר יְהְ מְּתִּישְׁלְה: נְחֲנְא חֲנִיךְ שְׁהָיוֹ נִחֲמֵישׁ שְׁנִין	And Enoch lived sixty and five years, and begot Methuselah.	17
07	ַנִיְהְיוּ בְּלִ־יְמֵּי־יֶּהֶדִּ שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שְׁנְה וּהְשָׁע מֵאָוֹה שְׁנָה וַיְמְה: (ס)	וְהֵוֹי כְּל יוֹמֵי יֶרֶד הְשָׁע מָאָה וְשְׁהִין וְתַּרְהֵין שְׁנִין וּמִית:	And all the days of Jared were nine hundred sixty and two years; and he died.	07
61	ַנְיָחִי־יָּבֶד אַחֲבֵי הוֹלִידַוֹ אָתַ חֲנְוִּךְ שְׁמֹנֶת מֵאָוֹת שְׁנָת וַיְּוֹלֶד בְּנִים וּבְנְוֹת:	בְּנְין יְבְנָן: חֲנִוְךְ חַמְנֵי מְאָר שְׁנִין וְאִילִיד וַחֲנְאַ יֶּבֶר בְּתַר דְּאִילִיד יָת	And Jared lived after he begot Enoch eight hundred years, and begot sons and daughters.	61
81	ىرىم ئىد يەرى ئىسى ئىدىن ئىدىن ئىدى ئىدى ئىدى ئىدى ئىدى ئ	שְׁנְין וְאִילֵיד מְאָה וְשְׁמִין וְתַּרְמִין נְחָנְא יָבֶר מְאָה וְשְׁמִין וְתַּרְמִין	And Jared lived a hundred sixty and two years, and begot Enoch.	81
Ľī	رْ: הְיוּ בְּלְ־יְמֵוּ עַהֲלַלְאֵׁל חָמֵשׁ וְהִשְׁעִּים שְׁנְה וּשְׁמֹנֶה מֵאִיה שְׁנָה رِימְת: (ס)	נהַוּוֹ כָּל יוֹמֵי מַהַלִּלְאֵל חַמְנֵי מְאָה וְתִּשְׁעִין וַהַמָּישׁ שָׁנִין ימִית:	And all the days of Mahalalel were eight hundred ninety and five years, and he died.	Ľτ
91	ַנְיָחֵי מְחֲלֵלְאֵׁל אֲחֲרֵי הוֹלִירָוֹ אָת־יֶּבֶר שְׁלִשָּיִם שְּׁנְּה ישְׁמֹנֶה מֵאִית שְּׁנְה וַיִּינְלֵד בְּנָים וּבְנְוֹת:	מְּנֵּנְוֹ אִנְלְיִנְ בְּנֵנִוּ וּבְּנְוֹ: זְנֵי יָבֶר טַמְנֵּנְ מָאָר וּהְלְטָּנִּן וַנְוֹיִאְ מִנְוֹלְלָאֵלְ	And Mahalalel lived after he begot Jared eight hundred and thirty years, and begot sons and daughters.	91
Şī	ٳ؆ٷ؆ڡ؆ڽڔ؆ڋڔ؇ڮڔ ڔڗڔڗ؞ڟؾڒڋڴۼڒۦڝڟ؇؆ڽڗڎ ٳڎ؈؆ڝ؆ۼڎڝ	אָנוּן וֹאִיְלְיִּר יָׁט יִבְר: וֹשׁוֹא מִשְׁלְלָאֵּלְ אָשׁוּן וֹשְׁמִּיִּא	And Mahalalel lived sixty and five years, and begot Jared.	Şτ
þι	ניִהְיוֹ כְּלִ־יְמֵי שְּנְה נִיְמְת: (ס)	וַהַוֹּוֹ כְּל יוֹמֵי קִינָן הְשִׁע מְאָה וַעֲּסַר שְׁנִין וּמִית:	And all the days of Kenan were nine hundred and ten years; and he died.	Þī
٤١	נִיחֵי קּנְּלְ אַחֲרֵי הוֹלִירַוֹ אָתַ מְחֲלַלְאֵל אַרְבָּעָים שְּנְּה וּשְׁמֹנֶה מֵאִיׁה שְׁנְּה וַיִּינִלֶּד בְּנָים וּבְנְוֹת:	מִּנְגוּ וֹאוָכְנִר בְּנֵגוּ וּבְּנָוּ: מִנְבְלְאֵּכְ טַּמִּנִגְ מִאָנִ נִאַנִּ נְאַנְבְּמָגוּ נְנֵינִאִ כִּינָוֹ בְּעַר נִאַנְכְנִר יִנִי	And Kenan lived after he begot Mahalalel eight hundred and forty years, and begot sons and daughters.	٤٦

18	ַנְיָהִי בְּלְ-יָמֵי- לֶּמֶּךְ שֶׁבַעּ וְשִׁבְעִים שְׁנְה וּשְׁבַע מֵאָוֹת שְׁנָה נַיְמְה: (ס)	וְשֶׁבְּעִין וּשְׁבַע שְׁנִין וּמִית: נְחֶבְעִין וּשְׁבַע שְׁנִין וּמִית:	And all the days of Lamech were seven hundred seventy and seven years; and he died.	18
96	ַנִיִחִי־לֶמֶּךְ אַחֲבֵי הוֹלִירַוֹ אָת־ בְחַ חָמֵשׁ וְתִשְׁעִיםׁ שְׁנְּה וַחֲמֵשׁ מֵאָת שְׁנְה וַיִּנְלֶּר בְּנִים וּבְנְוֹת:	מְּנִין נְאַנְלֵיד בְּנִין וּבְּנָן: נְחַ חֲמֵישׁ מְאָה וְתִשְׁעִין וַחֲמֵישׁ שְׁנִין נְאַנְלֵיד בְּנִין וּבְנָן:	And Lamech lived after he begor Moah five hundred ninety and five years, and begor sons and daughters.	30
67	ַנִּקְּבָא אָת־שְׁמָוֹ נָחַ לֵאמָר "הָּ יְנְחֲמָנִי מְשִּׁעֲשְׁנִי יִּמִּעִּצְּבָּוֹן יָדִינִי מְן־הֲצְּדְּמְׁה אֲשֶׁר צִּרְרָה יְהְנְה:	ְנְבְנָא מֵן אַרְטָּא דְּלְטָּה יְנִי: יְנְהָשְׁלְּנֵּא מֵעִּבְּרָנָא יִמִלְּיִאִּיִּח יְקְרָא יָח שְׁמֵיה נְחַ לְמֵימָר בֵּין	And he called his name Noah, saying: 'This same shall comfort us in our work and in the toil of our hands, which cometh from the ground which the LORD hath cursed.'	67
82	رْبْمَا كِّهِا، שُوَيْتِ الْجُعْدِيْتِ كِهِيْ الْبِهِرَةُ كِهِيْهِ لِبَائِدًا جِهِا:	ְּמְּנֵּגְוֹ נְאַנְגְנֶר בַּר: נְטִוֹא מְמִּבְּ מִאָּר יִטְמְּנָן וְמַרְמֵּגִּן	And Lamech lived a hundred eighty and two years, and begot a son.	82
Lτ	ַנִיִּהְיוּ בְּלְ־יָמֵי מְתִּישָׁלַח מִשָּׁעּ יְשִׁשִּׁים שְׁנְְה וּהְשָּׁע מֵאָוֹת שְׁנָה יַנְמְה: (ס)	נְאָר וְשִׁהִין וּחְשִׁע שְׁנִין וּמִיח: נְאָר וְשְׁהִין וּחְשַׁע שְׁנִין	And all the days of Methuselah were nine hundred sixty and nine years; and he died.	Ľ٦
97	ַנְיָחֵי מְתּוּשֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִירָוֹ אָת־לֶמֶךְ שִׁתַּיִם וּשְׁמֹוֹנִים שְּנְּה וּשְׁבָע מֵאָוֹת שְּנְה וַיְּוֹלֶר בְּנָים וּבְנְוֹת:		And Methuselah lived after he begot Lamech seven hundred eighty and two years, and begot sons and daughters.	97
שביעי	ַנְיָחֵי מְתִּישֶׁלַח שָׁבַע יִּשְׁמֹנָים שְׁנָה יִּמְצַּת שְׁנָה נַיִּילֶר אָת־ לְמָךּ:	וְאָבַת אָּנוֹן וֹאוָכְיִר נִת לְמָּרֵּ: וֹטֵוֹא מִתוּאֵלִם מִאָּר וּטִמְנוֹ	And Methuselah lived a hundred eighty and seven years, and begot Lamech.	Şτ
† 7	ניְהְהַלֵּךְ חֲנִיךְ אָתִּהְאָלִהִים וְאֵינֶנִּנִּ בְּיִּלְקָּת אָתִּי אֶלְהָים: (ס)	וֹלְנְעִיְנִי. אָבוּ אָמִנִע זִטִּנִּע וֹלִ: וְנִיבְּנִּבְּ שְׁתִּוֹבְ בַּבַּעִלְטָא בּנִי	And Enoch walked with God, and he was not; for God took him.	† 7

(אב) ויתהלך חנוך. לדיק סיס, וקל (מ"ח וקבל) בדעמו לשוב לסרשיע, לפירך מיסר סקב"ס ומנילקו וסמימו קודס ומנו (שס כס, א), ווסו ששינס סכמוצ במיממו לכמוצ וחיננו בעולס למלחום שנומיו (צ"ר): בי לקח אותו. לפני ומנו, כמו סְנָגִי לוֹמָם מִמְּךְ שְׁׁם עַּמְְּמֵר עֵינֶיךְ (ימוקחל כד, עו):

(82) ויולד בן. שממנו נצנס סעולס (מדרש אגדס):

(92) זה ינחמני. ינים ממנו אם עלבון ידינו, עד שלא בא נם לא סיס לסס כלי מסרישס, וסוא סכין לסס, וסימס סארך מוליאס קוליס ודרדריס בשורעיס מעיס, מקללמו של אדס סראשון, ובימי נם נחס, ווסו ינחמנו (מנחומא). ואס לא מפרשסו כך, אין מעס סלשון נופל על סשס, ואמס לריך לקרוח שמו מנחס (ב"ר):

וּוֹנְגַע נֵטַ אָּט_וָּאָם אָט_טָּם וֹאָטַ ַנְיָהִי־נְיַם בָּן־חֲמֵשׁ מֵאָיִת שְׁנָהַ

פְּנֵוֹ חֲאֲבַמְוֹר וּבְּנְוֹת יֻלְּרָוּ לְחֲם: יי יוְיִהִי בֶּי־הַחֵלְ הָאָּדְׁם לֶרָב עַּל־

לְּמָּוֹם מִכִּלְ אָמֶּׁב בַּבַּבוּי: הַאָּדְׁם כֵּי שֹׁלָת הֻנָּה נַיִּקְחָוּ לְהָם וּוֹבְאַנּ בַּנִיבַבְאָבְבִים אָעַבַבּנִוּעַ

וֹבְוֹנ יַמְנו מִאָּב וֹמֹמִבְנם מִּלִב: בְּאָבַם לַמְלָם בַּמִּנִּם נַוּאַ בַּמָּנִם וַנְאַמֶּר יְהַנְּה לְאַ־יָדְוֹן רוּחֵי

מִמוֹלֶם אַנְשָׁר הַשָּׁם: (פּ) نْنْخُكُ، خَتُكَ تَأَمُّكَ يَافِجِكُ، مَا يُجْمُكُ בְּנֵי הְאֶלְהִים אֶלְבְּנָוֹת הָאֶלְם + בְבִבּם וְנִּם אַבְּבִירַ בְּן אַבְּבִי בְאִנּ בִאִנּוּ וְאָבּ בָּבִּר בַּן דִּעָּאִלְין עוּפֹבֶיִם עַוֹּנִ בֹאָבֹתְ בּוֹמָנִם וּפַּבוֹא עַנוִ בּאַבֹהא בּוּנִמוּא

> نظك: לאוליד נח נת שם נת חם ונת וְהָנְה נְחַ בַּר חֲמֵישׁ מָצָּה שָׁנִין

> ۵۵٬۲۲۶ جابا: לְמִסְנֵּי. מַלְ אַפּּי אַרְעָּאַ יִּבְוֹנְאַ וְנַוֹנִי כַּר שָּׁרִיאַי בָּנִי אָנִשְׁאַ

> לְעִוּן נְאָוּן מִכָּלְ דָּאָנִירָעִיּיִ אַנָּהָא אָבו הַפּובו אַנוּן וּנָסִובוּ נְנַנַנְיַ בַּלָּנְ בַבְּנַבְנָאַ נִעַ בַּנִנַע

> וְעַּסְרֵין שְׁנִין אָם יְתִּיבוּן: בישׁין אַרְכָּא וְהִיב לְהֹוֹן מְאָה לבוב באוון בסרא ומולבוהוון לישא הדון בדמי לעלם נאָמָר וֹנִ לְאִ וֹטְלַתִּם בַּבֹא

> لَـ تَمْذُكُمُ لِمُ لَأَمْمًا لَـ مُمْثِع: נולבו לביו אפון גבביא לנו בלבלגא לנט לנט אואא

> > and Japheth. old; and Noah begot Shem, Ham, And Noah was five hundred years

unto them, earth, and daughters were born began to multiply on the face of the And it came to pass, when men

IΛ

78

whomsoever they chose. fair; and they took them wives, daughters of men that they were that the sons of nobles saw the

years. days be a hundred and twenty he also is flesh; therefore shall his not abide in man for ever, for that And the LORD said: 'My spirit shall

men of renown. mighty men that were of old, the children to them; the same were the daughters of men, and they bore the sons of nobles came in unto the those days, and also after that, when The Mephilim were in the earth in

סום, אלם בממלס אמס דורש אם שסום לדיק, ונולד כשסוא מסול, ושאברסס ילא ממנו וכו'. (בבראשים רבס בו, ג): בֶּן מֵסְׁס שֶׁנְס יָמוּת (ישעיס פס, כ), כחוי לעונש לעמיד, וכן לפני ממן מורס: - אח שם אח חם ואח יפח. וסלה יפת הגדול מעינו ולה סוליד עד המש מהוה שנה, כדי שלה יסה יפה הגדול שבבניו רחוי לעונשין לפני המבול (ב"ר כו, ב), דכהיב פִי סַנַעַר רשעים הם, יאבדו במים ורע (פ"א לורע של לדיק זה) ללדיק זה, ואם לדיקים הם, אעריה עליו לעשוח היבוח הרבה, כבש אח (22) בן חמש מאות שנה. אמר רבי יודן, מס עעס כל סדורות סולידו למאס שנס ווס לחמש מאות, אמר סקב"ס, אס

ובועלס ממלס (ב"ר כו, ס): מכל אשר בחרו. אף בעולמ בעל, אף סוכר וסבסמס (ב"ר שס): שֶׁלְסִיס (שס ז, א). – כי שבת הנה. אמר רפי יודן עפת כתיפ, כשסיו מעיפין אותס מקושעת ליכום לתופס, סיס גדול וכום ביי ממערבין בהם (פדר"א כב). כל אלהים שבמקרא לשון מרומ, ווה יוכיה וִשַּׁמָה מִּהְיֶה לוֹ לֵאלהִים (שמוח ד, מו), רָמֵה נְתַּמִיּץ (2) בני האלהים. בני השרים והשופעים (צ"ר). דבר אחר בני האלהים, הם השרים החולבים בשליחותו של מקום, אף הם

ומפוסר בסורס (פססיס ו:), כבר סיסה הגורס גוורס עשריס שנה קודס שסוליד נס מולדום, וכן מלינו בסדר עולס (פרק כח). שנה אאריך להם אפי, ואם לא ישובו, אביא עליהם מבול. ואם מאמר משנולד יפס עד המבול אינו אלא מאה שנה, אין מוקדם (שופטים ה, ו), כמו שקממי, וכן שַׁמַּשָּׁ מְדַבֵּר שִמִּי (שם ו יו), כמו שהחה, אף בשגם כמו בשגם: - והיו ימיר וגור. - עד ק"ך בשביל שגם ואח בו שסוא בשר, ואף על פי כן אינו וכנע לפני, ומה אם יהיה אש או דבר קשה. כיוצא בו עד שַקַּמָּמִי דְּבּוֹרֶה, לסשחית ואס לרחס, לא יסיס מדון וס ברוחי לעולס, כלומר לאורך ימיס: - בשגם הוא בשר. כמו בשגם בקגו"ל, כלומר (ε) לא ידון דוחי באדם. למ ימרעס ויריב רומי עלי בשביל סמדס: לעולם. למורך ימיס, סנס רומי נידון בקרבי מס

מסס (ב"ר כו, ז): אשר יבאו. סיו יולדות ענקיס כמותס (ב"ר): הגבורים. למרוז במקוס (ב"ר): אנשי השם. קין: וגם אחרי כן. אף על פי שראו באבדן של דור אווש, שעלה אוקיינוס והליף שליש העולס, לא נכנע דור המבול ללמוד (+) הנפילים. על שם שנפלו וספילו מת סעולס (פ"ר), ופלעון עפרית לעון ענקיס סומ: בימים ההם. פימי דור מנוע ופני יש מדרשי אגדס רביס בלא ידון, אבל זס סוא לחלוח פשומו:

בַל בַע בָּל־הַיִּוֹם: בּאָבֶא וֹכְלְ־יַצֶּרְ עַהְשְׁבָּה לְבְּוֹ אַנְשָׁא בְּאָרִטְּא וְכְלְ יִצְּרָא נינו אַ געוֹע בֿי רַבָּּהָר רַעַּהְאַרָם נִחָּוֹאַ גִּיִ אָרֵי סִּיִּאַּט בִּישָּׁר

מהשבת לביה לחוד ביש כַּל

evil continually. the thoughts of his heart was only earth, and that every imagination of wickedness of man was great in the And the LORD saw that the

44: עַאָּבָר בָּאַבְיּאַ נוּטַמַּאָּב אָבְ נינְהָם יְהְנֶה בְּי־עְּשֶׁה אָתְ־ וְתָב יִיְ בְּמִימְבִיה אַבִּי עַבּר יָת

למעבר מוקפהון ברשומיה: אַנְאָא בּאַבְאָא נִאָּמָב בַּמִימָבִיבּ

grieved Him at His heart. had made man on the earth, and it

And it repented the LORD that He

בַּמוֹנִם: וֹמִג_מַנוֹ עַמֵּמְנִים כָּי נִעַמְנִי כָּי מַאָּדָם עַר־בָּהַמָּה עַר־הָָמָשׁ ע אָמֶּב בּּבֹאָטִ, מִמֹּבְ פֹּוֹנ עֵאֹבַלְעִר צַבַּבנִינִי, מִמֹּבְ אַפּּ, אַבֹּמֹאַ וַנְאַמֶּר יְהְנָה אָמְהָה אָת־הָאָדֶם וַאֲמַר יִיָּ אָמָהַי יָה אַנְשָּא

למומנו אבו הבשנון: וֹהַר מופֹא בֹּהֹתֹוֹא אָבוּ, טַבֹּוּט מאָלַמֹא מֹע בֹמִינָא מֹע בוֹעַמֹא

Hodesp:

have made them.' of the air; for it repenteth Me that I beast, and creeping thing, and fowl face of the earth; both man, and

man whom I have created from the

And the LORD said: 'I will blot out

But Noah found grace in the eyes of

гре Говр.

ومرم إِنَّا فِي لِا الْجَيْدِينِ إِلَيْلَا: (פَ) וֹנָטַ אַּמֻּכֹּטַ בַּטַמָּגוֹ צַבַּם נִנֹי

Hodesh, some read the Haftara on page 258, while some read the Parsha's Haftara even on Erev Rosh The Haftara is Isaiah 42:5 - 43:10 on page 230. Sepharadim read Isaiah 42:5 - 42:21. On Erev Rosh

<u> הַאֶּלֹהִים הַתְּהַלֶּף לְהַ:</u> يدر ترزيك بن: ה צַּגֶּיק מְּמָים הְיָהְ בְּּדְרֹתְּיִוֹ אֶמֹר שִׁלִים הֲנָה בְּדֶרוֹהִי בְּּדַחְלְהָא ימ אֱבֶּה תּוֹלְדָה נֹה נֹה אָישׁ אָבִין תּוֹלְדָה נֹהַ נָהַ נָבָאי

walked with God. righteous and wholehearted; Noah Noah was in his generations a man These are the generations of Noah.

את העולם (ב"ר): . אומס שנקבו בשמום, עירד, מחויאל, מחושאל, שנקבו על שס אבדן, שנמוחו והוחשו (ב"ר). דבר אחר, אנשי שממון, ששממו

- ברא"ס), בשביל הלדיקים העתידים לעמוד מהם: בשעת הבלה הבלה. המר לו כך מעשה הקב"ה, הף על פי שגלוי לפניו שסופן להמוה ולהבדן, לה נמנע מלברהן (ב"ר) (ועיין ישן, אמר לו ומה עשימ, אמר לו שמחמי ושימחחי אם הכל, אמר לו ולא היים יודע שחופו למוח, אמר לו בשעח חדומא חדומא אין אמס מודים שהקצ"ה רואה אם הנולד, אמר לו הן, אמר לו והא כמיצ וימעלצ אל לצו, אמר לו נולד לך צן זכר מימיך, אמר לו כמו (שמואל־ב ימ, ג) גֶשֶׁצַב סַמֶּלֶךְ עַל בְּנִי (ב"ר), וזו כמבמי למשובת אפיקורום אחד ששאל אם רבי יסושע בן קרחה, אמר לו, יד), נַמַמְמִּי פִּי סִמְלַבְמִּי (שמוחל-ה מו, יה), כולס לשון מחשבה חחרת סס: ויחעצב אל לבו. נחחבל על חבדן מעשה ידיו, לשון נמלך מה לעשות, ובֶּן פְׁדֶם וְיִמְנֶמָם (במדבר כג, ימ), וְעַל מֲבֶדֶיו יִמְנֶמָם (דברים לב, לו), וַיִּנֶּמֶם ה' עַל הֶבֶעָה (שמות לב, ממשבמו של מקוס ממדם רחמיס למדם הדיון, עלה בממשבה לפניי מה לעשום באדם שעשה בארץ. וכן כל לשון נימוס שבמקרא ד): ויחעצב. סאדס אל לבו של מקוס, עלה במחשבתו של מקוס להעליבו, ווהו תרגום אונקלום. דבר אחר וינחס, נהפכה (6) וינחם ה' כי עשה. נחמס סיחס לפניו שבראו בחחחוניס, שאלו סיס מן סעליוניס סיס ממרידן. בבראשית רבס (כז,
- כי עשיחם. משנמי מס לעשות על השר עשימים: אף סס סשמימו דרכס (מיסדרין קת.). דבר אחר, סכל יברא בשביל סאדס, וכיון שסוא כלס מס גורך באלו (שס): 💛 ביו נחמתי (ע) ויאמר ה׳ אמחה את האדם. סול עפר, ולביל עליו מיס ולמחס לוחו, לכך נלמר לעון מחוי. מאדם עד בהמה.
- בדור לדיקים סיס לדיק יומר. ויש שדורשים אומו לגנאי, לפי דורו סיס לדיק, ואלו סיס בדורו של אברסס לא סיס נמשב לכלוס שמיקר מולדומיסס של לדיקיס מעשיס מוביס (ב"ר ל,ו): בדורוחיו. יש מרבומינו דורשים אומו לשבח, כל שכן שאלו סיס (9) אלה חולדות נח נה איש צדיק. סולילוסוכירו ספר בשבמו, שנלמר (משליי,ו) וכר לדיק לברכס. דבר למר, ללמדך

אָנַרְ בָּוֹם נְאָנַרְיָפָּנִי יי וּנִינְבֶּׁר וְּטַ מִּבְמֵּבׁר בַּנִים אָּעַ־מֵּם וֹאִנִלִיר וָטַ טִּלְטַא בָּנִין יָה שִּם

رَفَقُرُم بِهُدُمْ بَقُدُمْ بَاللَّهُ وَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ " נְיִּשְׁעַׁיִע עַאָּבֶּלְ לָפְּׁנָּוֹ עַאָּבְעַיִּים נִאִּטְעַפַּלְע אַבְעָּא צַבָּם וּנִ

אָנוַ בַּוֹבֹי הַלְ בַּאָבוֹא: (ס) نْشَلَرْمُك جُد بَنْشِيَرِينَ خُدْ جَهِرُهُ ניבא אָלהָנים אָת־הָאָבֶץ וְהַנָּהַ

: בְּלֵבֶעׁ בַּוֹאֵבׁ שמייקם ביוני בייני בייני בייני ביינים בַּאָר בָּא לְפַּנָּי בִּי־מָלְאָר הַאָּרֶא וּאַמֶּר אֶּלְיָים לְנָעַ בַּאָ בָּלִ

מלנע ומטוא ללפר: שׁמַבְעַישׁלֵב וֹלַפּּבַעַ אָלַבּ הְמִּע לְשׁ מִבַּע הַהֵּגר עַפָּר לַנָּים

حريْك: אַמָּה רָחִבָּה יִשִׁלֹשֶׁים אַמָּה מַצְּוֹת צַּמְּת צֻבֶּרְ תַּמִּבָּת חֲמִשָּׁים ווַב אָמָב שֹמֹמֹם אָלִיב מִבְּמַ

ית קם וית יפֶת:

וֹאִטְמְלִיאַת אַרְעָא חָטוֹפִין:

ダレなお: בְּסָרָא אֲנָשׁ אֹוֹרְהֵיה אֹטְׁעַבֹּלְעַ אָּבִוּ עַבִּוּלְוּ כַּלְ עוֹן אַלוֹן אַ אַבּוֹאַ עוֹן אָלוֹן

מְחַבֵּילְבוּוֹן מִם אַבְעָּא: שבום מולביהון בישוא והאוא אַטַמְלָיאַת אַרְעָאַ חַטּוֹפִין מָן דֹסׁבֹא הֹאַן לַלַבְתָּי אָנִי נֹאַמָּר גְיָ לְנָעַ עֹּבֵּא צַבְּלִ

بظقلة فحنفله: נת מיבְקא וְתִּקְפּי יָתַה מִגְּיוֹ בלבום מבונון הבור לף מובקא דאמון

אַמּגו פּיתִיה יתְלָתִין אַמִּין אַמָּגוּ אִינְבָּא נִינִבְּיִא עַמָּאָנוּ ובין דַּתַעַבִּיד יַתַה תַּלָת מִצְּה

> Ham, and Japheth. And Noah begot three sons, Shem,

violence. God, and the earth was filled with And the earth was corrupt before

had corrupted their way upon the behold, it was corrupt; for all flesh And God saw the earth, and,

destroy them with the earth. through them; and, behold, I will the earth is filled with violence of all flesh is come before Me; for And God said unto Noah: 'The end

without with pitch. and shalt pitch it within and with rooms shalt thou make the ark, Make thee an ark of gopher wood;

and the height of it thirty cubits. cubits, the breadth of it fifty cubits, the length of the ark three hundred And this is how thou shalt make it:

ובא והמפלל אל הבית הזה לשון עבר, אלא שהוי"ו שבראשו הופכו להבא: ולשעבר בלשון אחד, (שם יג,יו) קום החהלך להבא, החהלך וח לשעבר. (ש"א יב) החפלל בעד עבדיך להבא, (מלכים א ח,מב) למומכו, אבל אברסס סיס מסחוק ומסלך בלדקו מאליו: הההלך. לשון עבר. ווסו שמושו של ל' בלשון כבד, משמשת לסבא (פנסדרין קע): אח האלהים החהלך נה. ובלברסס סול לומר (לקמן כד,מ), לשר סמסלכמי לפניו. נמ סיס לריך פעד

(II) וחשחח. לשון ערוס ועבודס זרס (מנסדרין נו, ל) (מ"ל ערוס כי סשמים כל בשר לם דרכו, ועבודס זרס) כמו (דבריס

ו,מו) פן משמימון: וממלל הארך ממק. גול (מ"ל שנאמר (יונה ג) ומן החמק אשר בכפיהם):

(21) בי השהיח בל בשר. לפילו נסמס מיס ועוף נוקקין לשליין מיין (סיסדרין קח, לו):

מ,כע) כלאמי אם העיר, מן העיר. (מ"א מו,כג) חלה אם רגליו, מן רגליו. דבר אחר, אם הארץ, עם הארץ. שאף ג' עפחים של מלאה הארץ חמס. לא נחמס גור דינס אלא על סגול (סנסדרין קח,א): אח הארץ. כמו מן סארץ. ודומס לו, (שמות (13) קץ כל בשר. כל מקום שאמה מולא זנום ועצודה זרה, אנדרולמוקיא צאה לעולם והורגם עוצים ורעים: כר

ועוד, כדי שלא ירים אומו לדיק רים רע של ופם. אבל כאן, מפני מוזק המיס ופמה מבים ומבחדן (ב"ר לא,י): בלשון ארמי. ומלינו בגמרא כופרא (שבם סו,א). במיבחו של משה על ידי שהיו המים משים, דיה בחומר מבפנים וופח מבחוץ. שמו. ולמה ממין זה. על שם גפריה שנגזר עליהם להמחות בו: - קנים. מדורים מדורים לכל בהמה וחיה: - בכפר. ופח ושואלין אומו, מה ואת לך. והוא אומר להם, עתיד הקב"ה להביא מבול לעולה (מנחומא נח ה), אולי ישובו: עצי גפר. כך (+1) עשה לך חבח. הרצה ריוח והללה לפניו. ולמה העריחו בצנין וה. כדי שיר המוח העי דור המצול עומק צה ק"ב שנה, עומק המחרישה נמוחו ונמשמשו (ב"ר לא,ו):

"海大湖"口 点煤湖市: בְּצְרָה הְשָׁים הַבְּוֹהָה שָּׁנִים שָׁנִים 31 ਸ਼ਵ੍ਵੇਂਸ਼ ਖ਼ਵ੍ਰੇਧੇਪ੍ਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕੁਸ਼ ਸੁਕੁਸ਼ਸ ַבְּתַרוּ מַּצְּשֶׁר לַמַּבְּר וָאָל־אַמָּרֹ

تِهْمُنُ لَو خُرِ يُهُمُدِ خُعُدُا نَالُم: בְּשֶּׁר אֲשֶׁר־בּוֹ רַוּחַ חַיִּים מִמַּחַת ליי עוֹם על־הְאָבֶין קְשָׁהָוֹת בָּלְ

ילה. בלוב אטב: אָּכְ עַּטִּבְּׁעַ אַטֶּׁעַ יִּבְדְּנֶגְ וֹאָאֲטֹּוֹבַ כְּנִינִבְּטֹא אָטַ יִּבְּנָּב וֹאִטִּטֹבַ נְהַלְמְהָי, אָטַ בּּרִיהָי אָמָּדְ יִּבְאָתְ

אַנַּיְר וּלְבַבָּר יְרְיִי יִרְיִייִי מבָל מָבָיא אֶל־הַמַבֶּה לְהַחֲיָה וּמִבָּלְ לְיַׁנְיּ מִבְּלְ בַּׁמֶּב מִּנִים

ځلالان خُشِرتَكِ الْمُؤْتِ الْحَجِرِ تُجْهِدِ مُخْرَبِكَ خِيْدِينِ نُفْتِيا مُحِيحِهِ تَيْمَرِيا ישראל קלמינְה מכֶּל בֶמֶשׁ הֲאֲדְמֶה לִּוָּנִה מִכּל רִחְשָׁא דְּצִּרְעָּא מִהְעַּוֹף לְמִינְהוּ וּמִן הַבְּהַבְמָהוֹ מֵעּוֹפָא לְזְנִיהִי וּמִן בְּעִירָא

44 4400 48444: אֹאֶהׁר זֹאִכְץ لֹאִסְפְּׁטֹ אִמְיִּב וֹבִיֹנִי בַּמִׁטִּאָּכִּי, ְ וֹטַכִּוּיָה לְוֹטַב וּיִבִּי

אָלְהָים בָּן עִּשְׁה: ב ניַעַשׁ גָחַ בְּכֵלְ אֲשֶׁר צְנָה אֹתָוֹ נַעֲבַר נֹחַ כְּכֹל דְפַּמֵּיד יָחֵיה יִיָּ

> װְטְלְיִתְאָין תַּעְּבְּדִנָה: שהוו לובובון אבלאון שלללו דמיבקא בָּסִטְרַה بْكِهَفْلَه فَهَحُكِٰذِتِكَ مُخْمَّرُهُ

: 4:4: מקחות שמיא כל דבארעא תֹּגֹא תֹּלְ אַנְׁתֹּא לְעַבַּלָא כַּלְ لَكُٰذِ، لَاثَارُ مَّاثِنِهِ عُلَالِقَقَادِ لَكُرُهِ لَهُمُّهِ مَنْدَا نُنَا مَافِئِهِ

ינשי בנף עמף: וּאַבום זֹט בֹּוֹמִו הֹמָּב וֹנוּוּהוָב

לפוומא אמו ויכר ונוקבא שבון מכולא שמול לחובתא וּמֹכֿל דַחַי מִכָּל בַּסָרָא

 چُرُنٹك چُرِنْمُي:

לְּבְׁ וּלְעִוּגִוּ לְמִּיַבַּלִ: <u> פֿע לְּבְּׁ מִפֶּׁלְ מֵּאֵׁכֹלְ וֹאֵשׁ סַב לְבִּׁ מִפֹּלְ מִוּכֹלְ</u>

shalt thou make it. with lower, second, and third stories shalt thou set in the side thereof; upward; and the door of the ark and to a cubit shalt thou finish it A light shalt thou make to the ark,

is in the earth shall perish. from under heaven; every thing that all flesh, wherein is the breath of life, of waters upon the earth, to destroy And I, behold, I do bring the flood

wife, and thy sons' wives with thee. the ark, thou, and thy sons, and thy with thee; and thou shalt come into But I will establish My covenant

thee; they shall be male and female. into the ark, to keep them alive with two of every sort shalt thou bring And of every living thing of all flesh,

unto thee, to keep them alive. its kind, two of every sort shall come creeping thing of the ground after the cattle after their kind, of every Of the fowl after their kind, and of

for them.' and it shall be for food for thee, and that is eaten, and gather it to thee; And take thou unto thee of all food

God commanded him, so did he. Thus did Noah; according to all that

שלא יפלו הגשמים בה: - החחים שנים ושלשים. ג'עליות זו על גב זו. עליונים לאדם אמלעים למדור מחתיים לובל (שם): משופע ועולס עד שסוא קלר מלמעלס ועומד על אמס, כדי שיוובו סמיס לממס (מכאן ומכאן, ס"א אינו): בצדה חשים. (1) צהר. יש אומריס חלון, ויש אומריס אבן עובס סמאירס לסס (ב"ר שס): ואל אטה הכלנה טלטעלה. כסויס

לבבל שסיא עמוקה. לכך נקראת שנער, שנגערו שם כל מתי מבול (ס"א מימי, וכן הגיה מהרש"ל בחכמת שלמה במסכת שבת שבלה את הכל. שבלבל את הכל. שהיביל את הכל מן הגביה לנמוך. וזהי לשון אינקלום שתרגם מופנא, שהליף את הכל והביאם (17) ואני הנני מביא. סננימוכן לספכים עם אומם שורווניו אמרו לפני כבר (מהלים ת,ה) מה אנוש כי מוכרנו: מבול.

ובניך ואשחך. סלוטים לבד וסוטים לבד. מכלן שולפרו בתשמים סממה (שם): (18) וסקמומי אם ברים: ברים סיס לריך על ספירום שלא ירקבו ויעפשו, ושלא יסרגוסו רשעים שבדור (ב"ר לא,יב) אחדו

(91) ומכל החי. לפילו שדים (מגיגה מו): שנים מכל. מן הפחוח שבהם לה פחחו משנים, החד וכר והחד נקבה:

(as) בוהעוף למינהו. אומן שדבקו במיניסס ולא סשמימו דרכס, ומאליסס באו. וכל שסמיבס קולממו סכנים בס (ב"ר):

רְאָּנִינִי צַּדְּיִּק לְפָּנִי בַּדְּוֹר תַזֶּה: הְבֵּיִין: لْخُمْ حَيْنَكُ هُمْ بِالنَّكِيْدِ خَيْهُكُكُ هُنُمْ حَيْنَكَ مُنْ يَدِيْنُكُ هُدِيْ نُنْكَ נּגְאַמֶּׁר יְּהְנָּעִ לְנְעִוּ בֹּאִ-אַנַּעִי נִאָּמָר וֹן לְנְעִ מִנְלְ אַנִּעֹ וֹכִּלְ

בוא שְׁנַיִם אָישׁ וְאָשְׁקּיוֹ: ימִן הַבְּהַמְּה אֲשֶׁר לָאִ מְהֹרֶה ב לְךְּ שְׁבְעָּה שְׁבְעָה אֲלִשׁ וְאִשְׁתַּוֹ שִּבְעָּה שְּבְעָה וְיִכְּר וְנִיקְבָּא מְפַּלוּ חַבְּּהַמֶּתוּ חַשְּׁחוֹרֶה חְפַּח - מִפֹּל בָּעִירָא דְּבְיָא חִפַּב לְרְּ

וֹבֶּר וּנְטַבְּיִע לְעַיּוְעַ זְבַת מֹלְבַבְּנָג מֻבְּמִּע בַּבר וַנִּיטַבָּא לְעַוֹּיִמָא وَّاتِ مُرَدِّلًا يَاهُمُّوْنَا هُخُمُّنِ هُخُمُّنِ هَلَّ مُرَدِّعً لِيَّامِنَهُ هُخُمُّنَا هُا مُرَدِّعًا

פֿנַ הַאָּבַהָר: خَّرَ لَذَكَالِ كَيْشُكَ مُشِينَد لَاهُمْ لِهُمْنَا، يُن خَرِ نَظِيمُهُ لَـهُجَلِينِ لْهَلْحُمْرَه كِنْزُك نَمْنِينَ هُنِ هَلَجُمَا نَمْمَا لَهَلَحُمَا رَبِزُنَا + מֹמְמָהִר עַּלְ־הָאָבֶּאְ אַבְּבְּעָנִים וְיִם אַנָּא מַבִינִם מִמְבָא מַלַ אַבְעָּ בּי ְ לְיָמְיִם מִּוְד שִׁבְּעָּׁר אֶנֹכִי אֲבֵי לְזְמֵן יוִמִין עּוֹד שִׁבְעָּד

ניַעַשׁ גָחַ כְּכָל אֲשֶׁר־צְּנָהוּ יְהֹנֶה: נַעְּבַר נֹחַ כְּכֹל דְפַקְּדֵיה יְיָ:

ַבְּיָׁב מַנִם מַּל_הַאָּבֶּאָ: יבְּיָב מַנִם מַל_הַאָּבָא:

لالأخادح: בׁנָינו אַטּוּ אֶּלְ עַנִּפְבְּיִׁ מִפְּנֵי, מֵנִ בְּנִינִי מִפּּנִי אָטִּי אָלְיַנִיבְּטָא מִן בַּנִי רְ נְיָבְאָ נְחַ ֻ יְּבְּנְיֵׁנִו וֹאִאָּטַּוֹ וּנְאָדִי וְמָאַלְ נִחַ וּבְּנִוֹחִי וְאִּחְּחֵיה וּנְשֵּׁי

قا تونية بالأرام الألام الإلاية الأرام الإلاية الألام الألاية الأل

﴿ لِي اللَّهُ لَكُ إِنَّا اللَّهُ اللَّالَّ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّلَّال بذا ليغن برخ الإس المراس المر 8 הַבְּהַמְּה צֵּשֶׁר צֵינֶנָּה טְּהֹרֶה דְּלְיָתַהָא דְּכְיָא וּמִן עוֹפְא וָכֹל

שׁוֹנִינוֹ וּכֹאוּ בֹּבֹבֹתוּ בַּבַבוֹת

שבון דַבר וְנוּקְבָּא: ומן במירא דְלוִתַהא דָרָיָא

זְּבְׁמֹא מֹבְ אַפָּׁוּ כַּבְ אַבְׁמֹּא:

מהל אפי אַרְעָּא:

و اِدْتِ چَا-ٰשِّٰשٌ מֵאִית שְׁנְיֵה וְהַמַּבֵּוּל וִינִה בַּר שִׁית ִּמְאָה שִּׁיִן וְשׁוּפִּנָא

הַנְה מַנְאַ עַל אַרְעָאַ:

generation. righteous before Me in this the ark; for thee have I seen Come thou and all thy house into And the LORD said unto Noah:

 $II\Lambda$

his mate; not clean two [and two], each with his mate; and of the beasts that are to thee seven and seven, each with Of every clean beast thou shalt take

alive upon the face of all the earth. seven, male and female; to keep seed of the fowl also of the air, seven and

blot out from off the face of the substance that I have made will I and forty nights; and every living to rain upon the earth forty days For yet seven days, and I will cause it

upon the earth. old when the flood of waters was And Moah was six hundred years that the LORD commanded him.

And Mosh did according unto all

waters of the flood. with him, into the ark, before the and his wife, and his sons' wives And Noah went in, and his sons,

every thing that creepeth upon the are not clean, and of fowls, and of Of clean beasts, and of beasts that

ground,

(22) ויעש נח. זה בנין המיבה (מנהדרין קמ, ז):

- (I) ראיחי צדיק. ולה נהמר לדיק המים. מכהן שהומרים מקלה שבהו של הדם בפניו, וכולו שלה בפניו (ב"ר לב,ג):
- קרבן בלאמו (ב"ר לד,מ): (s) השהורה. סעמידס לסיומ עסורס לישראל. למדנו שלמדנת מורס (עירוצין ימ): שבעה שבעה. כדי שיקריצ מסס
- (€) גם מעוף השמים וגר. נמסוריס סכמונ מדנר, ולמד קמוס מן סמפורם:
- ומן. זס נוסף על ק"כ שנס: ארבעים יום. כנגד ילירם סולד שקלקלו לסטרים ליולרס ללור לורם ממזריס (ב"ר ב,ס): ספורענום. לא ומשוב שנומיו של ממושלה והמלא שהם כלים בשנה ח"ר שנה לחיינה: □ כי לימים עוד. מהו עוד, זמן אחר (+) כי לימים עוד שבעה. אלו שבעה ימי אבלו של מחושלם הלדיק (סנהדרין קח) שחם הקב"ה על כבודו ועכב אח
- (כ) ויעש נח. וס בילמו למיבס:
- מי המבול. אף נם מקעני אמנה היה. מאמין ואינו מאמין שיבא המבול, ולא נכנס למיבה עד שדמקוהו המים: (ד) נה ובניו. סלושים לגד וסושים לגד, לפי שולקכר במשמיש המעס, מפני שהעולם שכרי בלער (מומומל ומיל): מפני

אָלַהִים אָת־נְתַ: עַשַּבְּע זְבֶּר וּנְעַבְּעִ כַּאָמֶוֹר צִנְיוֹ לְעַיִּבְעָא בְּכָר וְנִיקְבָּא כְּמָא הְּלָנִם הְּלָנִם לַּאַנּ אָבְ_לָנִם אָבְ עַבוּגו עַבוּגו מֹאַבְנִּ מִם נָנַוּ

as God commanded Noah. Noah into the ark, male and female, there went in two and two unto

<u>הַמְּבְּוּלְ הְיִוּ עַלְ־הְאֶּהֶץ</u>: ° וֹנְהָי לְמִּבְעָּה הַנְּמָיִם

מוֹפְּנָא הַווֹ עַל אַרְעָא: بقر تكثب خلقا هَخُمُه بنفيا بقر

were upon the earth. days, that the waters of the flood And it came to pass after the seven

ಗಳುಗಳ ಕಡೆಗಳ מַּמְיָנִית) מְּחָוֹם רַבְּּח נַאֲּרָבָּת בְּלֵ עַ מְּלֵּנְעִ (בספרי ספרד ואשכנו אָהְבָּנִעִּי כָּלְ מַבּוּעֵי מְּהַרָּ יוֹם לַחַבֶּשׁ בַּנִּים תַזָּה נְבְּקְעֵי יוֹמָא לְיַרָהָא בְּיוֹמָא הָדִין " נַעַ בַּעָבָאָ עַאָּנִ, בָּאַבְעָּעַ_עַּאָּ בְשְׁנְת שֵׁשִׁ־מֵאָנִת שְׁנָת לְחַנֵּי־

וֹכוֹנ בֹמְמֹנֹא אִטִפּׁנִיםֹא: לובוא שווא למלמע מסבא בְשָׁנַת שֶׁית מִצְּה שָׁנִין לְחַנֵּי נֹחַ

windows of heaven were opened. of the great deep broken up, and the the same day were all the fountains seventeenth day of the month, on life, in the second month, on the In the six hundredth year of Noah's

יום וֹאַבְבְּמִים לֵינְלְנִי: לִינְיִנְיִנְיִּמְם הַּלְנְיִלְאֵנֵוּלְ אַנְבְּהַנִּם

<u> ۲، ځ</u>ړ : וֹנוֹנו מֹמֹנֹא וֹנונו מֹל אַנֹמֹא

them, into the ark; and the three wives of his sons with the sons of Noah, and Noah's wife, and Shem, and Ham, and Japheth, In the selfsame day entered Noah,

forty days and forty nights.

And the rain was upon the earth

71

п

יובָּבוי: ַרְּמְּׁלְמֵּטִׁ נְאָ*וֹּרְבְּנְנְיֵו* אַטְּם אָלְ- נְיַ וּהְלָט נְשָׁר בְּנִיִרִי שִּׂפְּרִוֹן ני וְחָם וְיָפֶׁע בְּנִי־נְיַת וְאֵשֶׁת נַתַ וְשֶׁם וְחָם וִיָפֶּת בְּנֵי נִת וֹאִפַּת בְּעָבֶם הַיִּוֹם הַנָּהְ בָּא נֵה וְשָׁם_ בִּכְרַן יוֹמָא הָדֵין עָאל נֹהַ

לְתֵיבְתָא:

and every creeping thing that and all the cattle after their kind, they, and every beast after its kind,

: عائات لنُالِيْنِ مَحْ لِلْهُدُاءُ خُرْدَيْكِ لَكُمْ لِللَّهِ مُنْ مُعْلَمُ اللَّهُ اللَّ + עַבְּעַמְעַ לְמִינְיִע וֹכְלַ עַנְיֵנְמָתְ בְּמִינָא לְזָנִע וֹכָלַ בַעַמָּאַ קְמָּׁׁׁעַ וְכֵּׁלְ תַּוֹנְיִעַ לְמִׁנְּנַעִּ וְכֵּלְ אֵנֵּנּוּ וְכָּלְ תַּוֹּטֵא לְוֹנָעַ וֹכָּלְ

every bird of every sort. kind, and every fowl after its kind, creepeth upon the earth after its

הְעַּוֹף לְמִינְהוּ כִּלִ צְפָּוֹר כְּלִ- עּוֹפָא לִיְנִוֹהִי כֹּל צִפָּר כְּלִ יְפְרַח:

בוים ביים:

مُرْزَمِ مُحْدِينَةُمُ لِللَّهُمُلِيةِ فَتِيا مُحْدِ خَفُدُم لَا خَيِيا بِينَاهِ

wherein is the breath of life. the ark, two and two of all flesh And they went in unto Noah into

(9) באו אל נח. מלליק (ג"ר לג,מ): שנים שנים. כלס סושוו נמנין זס, מן ספמות סיו שנים:

חהום רבה. מדס כנגד מדס. סס מעמו ברבס רעמ סמדס (לעיל ו,ס), ולקו במסוס רבס (קנסדרין קח,מ): (II) בחדש השני. כצי אליעור אומר וה מרחשון, רצי יהושע אומר וה אייר (מנהדרין קח): נבקעו. להוליא מימיהן:

מעינום. נמלאו ארבעים יום כלים בכ"ח בכמליו לרבי אליעור שהחדשים נמנין כשדרן, אחד מלא ואחד משר, הרי י"ב ממרחשון וכשלא חורו היו למבול: - ארבעים יום וגור. אין יום ראשון מן המנין, לפי שאין לילו עמו. שהרי כחיב, ביום הזה נבקעו כל (21) ויהי הגשם על הארץ. ולסלן סוא אומר, ויסי סמצול. אלא כשסורידן, סורידן ברחמים. אס יחזרו יסיו גשמי ברכס,

אומו. אמר הקב"ה, אני מכניפו לעיני כלם (פפרי האזינו שלז. ב"ר לב,ח) ונראה דבר מי יקום: (13) בעצם היום הזה. למדך סכמוב שסיו בני דוכו לומכיס, לילו למרכוליס לומו נכנם למיבס, לנו שוברין לומס וסוכגין וכ"ח מכקליו:

ושמע אומו בכנפיו, שאפילו נולמס עולה. אף כאן לפור, כל מין מראימ נולס): (FI) צפור כל כוף. דבוק סום. לפור של כל מין כנף, לרבוח חגבים (חולין קלט, ב) (כנף זם לשון נולה, כמו (ויקרם ה,יו)

ניסגר יהנה בְּצְּרו: בְּאוּ כַּאָמֶוֹר צִּנְיוֹ אָנִוּ אֶלַוּ אָלַוּים

بَرَابِد: נינוֹשׁ וֹנִ נֹאַנּגוּ וֹנִ בַּמְנִמְנַנִישׁ בַּסְנֵא מֹאַנְוּ בַּמָא בַּפַּנִיע וְחַבְּאִים זְּכְּר וּנְקַבְּר מִפְּלִ בְּמָּר וְמֵאֵלְיָא בַּכִּר וְנִיקְבָּא מִכָּלִ

shut him in. commanded him; and the LORD and female of all flesh, as God And they that went in, went in male

ַ הַמַּבְּׁר וַמָּרְם מִעָּל הָאָרֶץ:

שׁגִּבְׁשֹׁא וֹאִשֹּׁבַמִּט מָהַבְ אַבְהֹא:

up above the earth. and bore up the ark, and it was lifted the earth; and the waters increased, And the flood was forty days upon

בְּאַבְּא נִמַּלְבְּ בַּמַבְּב הַכְּבְּּלֵּה אַבְּאָ הַנְּמַבְלָּא מַנְבְּמָא הַּגְ וּנִוֹלְבֹרוּ בַמַּנִים וּנִבְבוּ מֹאָב הַכְ_ יִנַלִיפוּ מּנֹא יַסִּנִיאוּ כַנַוֹבַא הַכְ

אַפֿג מַנְאַ:

and the ark went upon the face of increased greatly upon the earth;

And the waters prevailed, and

口な口に口 אַּמָּב_טַבוע ĽŘĽΑ ځ۲_ثائاد،۵ Ĩ,ÇO! וֹבַמָּוֹם זַּבְרוּ מִאָּר מָאָר עַּלָּר עַרָּ

בַּלַ_ רְמַנָּא דַּתְּחוֹת כָּל שְׁמַנָּא: אַבְעָא וְאָטְחָפָּיאִי כָּלְ מִיבִּיָּא ומֹגא שַׁלופוּ כַשַּׁבָּא כַשַּׁבָּא הַכַ

the whole heaven were covered. the high mountains that were under exceedingly upon the earth; and all And the waters prevailed

بېداد تېزت زېږې پېداده: ײַ װַמָּהַ הַּהְּבַּר אַפָּּרוֹ מִלְּמָהֹלִי שִׁמִּיִה הַּסְבִּר אַפִּין מִלְהַנִּלְאַ īÿä¦□:

שׁלופּוּ מֹגֹא וֹאִטְׁשְׁפֹּגאוּ מוּנִגֹּא:

were covered. waters prevail; and the mountains Fifteen cubits upward did the

וֹכִא בֹאָבֶם: بخذر بي شدا بي تا المرابع المر י בְּאָבֶא בָּמִנְשׁ יבַבְּבַבְמִיהְ יבַבְּהַיָּהְ מִלְ אַבְּמָא בָּמִנְשָּׁא יבִבְנִינְאַ יַּבְרָמִירָא וּוֹלְוָּמ כֹּלְ בַּשְּׁרוּ חַרְמֵשׁ עַּלְ וּמִית כַּלְ בַּסְרָא דְּרָחַישׁ

מַלְ אַרְעָא וְכִלְ אַנְשָׁא:

upon the earth, and every man; swarming thing that swarmeth cattle, and beast, and every upon the earth, both fowl, and And all flesh perished that moved

17

61

91

יי כֻגְ אַאָּבְ וֹאָמִעַרַנְיּנַ עַיְּיִם כַּגְ צַּוֹאָמִע ביִּנַ עַוֹּוֹ בֹּאָפּוָעִי,

in the dry land, died. of the spirit of life, whatsoever was all in whose nostrils was the breath

ÇÜĞL תר במש ועד עוף ⁶² מַּלְשַׂנֵּגְ עֵיאָבְעָה מָאַבָּם מַּרִ וּיָמִע אָעַבּלַגְעַוֹלֵיִםוּ אָהָהָרוּ בּאַפָּׁגוּ מִכָּלְ אַמֶּגוּ בּּעוֹבְבָּע מִטוּ: מִכּלְ גַּבְנַבָּמְטַא מִנטוּ:

אַבַּנָה נְאָהֶר אָטַׁנ

לבם נו ובגמוצ לטולטא: נאטמטגאו מן אַבְּאָא נאַאַטַּצַר תוב בושה אותר מופא השמוא אַפּֿג אַבֹּהֹא טִאַנֹּהַא הַב בֹּהֹגבַא ומטא נו פֿל יקוטא דער

the ark. left, and they that were with him in from the earth; and Noah only was heaven; and they were blotted out and creeping thing, and fowl of the of the ground, both man, and cattle, substance which was upon the face And He blotted out every living

- (איוב ב,ד) עור בעד עור, (מהלים ג,ד) מגן בעדי, (ש"א יב,יע) החפלל בעד עבדיך, כנגד עבדיך: מקרא, פגר כנגדו מן סמיס. וכן כל בעד שבמקרא, לשון כנגד סוא, (בראשיה כ,יה) בעד כל רחס, (מ"ב ד,ד) בעדך ובעד בניך, (16) ויסגור ה' בעדו. סגין עליי שלא שברום. סקיף סמיבה דובים ואריות והיו הורגים בהם (ב"ר לב,ת). ופשומו של
- שלפנינו יוכימו: (עב) וחרם מעל הארץ. משוקעם הימה במים י"ה למה כספיים מעויה המשוקעם מקלסה במים (ב"ר לב,מ), ומקרלום
- (18) ויגברו. מלליהן:

ĒÜËL:

[iਐ\$L

口道は、ロ

- (02) חמש עשרה אמה מלמעלה. למעלה של כל גובה כל הסרים לחתר שהושוו המים לרחשי הסרים (יומח עו,ח):
- (בב) נשמח רוח חיים. ושימס של כוח חיים: אשר בחרבה. ולה דגים שבים (מנהדרין קח):

וּיִּסְּקְרוּ מַעְּיְנְת מְּלְנָת מְאָרָבָת וָאָסְחְּכִרוּ מִבּוּעִי הְּהֹוֹמָא וְכִּוּי על־הְאָהֶץ וַיִּשִׁכּוּ הַמֶּוֹם: אַשְׁוּ בּשַּׁבְּר וּיִּעְבְּר אֶלְנִים בוּהַ בְּתִּיבְהָא וֹאַנְבָּר יִיָּ רוּהָא עַלֹ ַ עַּעַיָּע וֹאָעַ כָּלְ עַבְּעַעָּע אָאָגַר עַוִּטָא וֹנִע כָּלְ בָּמִירָא בַּמִּנִע נּוּוֹבְּׁר אֶּלְנִים אָּטַ־נְטַ וֹאָט פּֿלְ וּדְּכִיר וּוֹ יָהְ וֹנִי פֿלְ הַמְאָׁנִם יִּמְאָּר יְוֹם: النلاخكان الم מַלְ הַאָּבֶּץ וּהְקִיפוּ מִיָּא עַלְ אַרְעָּאַ מִאָּה ロロニロ

אַרְעָא וְנָחוּ מַיָּא:

נובלאו וילון:

And God remembered Noah, and

earth, and the waters assuaged; God made a wind to pass over the that were with him in the ark; and every living thing, and all the cattle

earth a hundred and fifty days.

And the waters prevailed upon the

 $\Pi\Pi\Lambda$

was restrained. stopped, and the rain from heaven the windows of heaven were the fountains also of the deep and

waters decreased. end of a hundred and fifty days the the earth continually; and after the And the waters returned from off

Ararat. the month, upon the mountains of month, on the seventeenth day of And the ark rested in the seventh

mountains seen. of the month, were the tops of the in the tenth month, on the first day continually until the tenth month; And the waters decreased

ರ್ಚ್ಚ%: كَبِيتُم دُلُهُ، لُهِمْ، يُتَالِّرُتُ: בְּתַר לְיַרְתָא אִתַּחָוִיאִי בִישָׁי

تنبثه تلقهند ظقهندر ظهنت

إتقَبَ بَينَ بَكِنَهِ إِبَوْنَدَ قِهَا

נקנח המבְהֹ בַּחָּדֶשׁ הַשְּּבִיעִּי

וֹמֻּוֶב וֹוֹשְׁסְבוֹי עַפָּוֹם מִלֵּבֶּע

נַּיִּאַבׁרִּ חַמָּנִם מִצָּלְ חַאָּבֶא חַלְּנְבַּ

בַבְרָ אֲבַבֶּהַ:

Ū₫Ċ!□:

הַמְּמִים וּמָאָר וְיִם:

נומן וי"ו יו"ד בכלשנס, נקוד במיכק מממ סיוד: אך בח. לבד נמ, וסו פעומו. ומדכש לגדס (ב"כ) גונמ וכוסס דס ממוכמ (23) - וימה. לשון וַיְפְשַׁל סוס, וסינו לשון וַיִּפְשָׁל. וסוס מגורם ויפן ויבן. כל סיבס שסופס ס"ס כגון בנס מסס קנס, כשסוס

נְנְיִם מַּסְיְנָאָר בַּמַּסְיָנָאָר

ימוֹא בֿווִ אַּוֹלִון וֹבוֹסִבוּן מַּב

וֹנוֹטַע שַׁיבֹּטֹא בּוֹבִטַא חֻבֹּיהֹאָע

וֹטְוֹיבִין וַחֲסַרוּ עַיָּא מִסּוֹף

ושבו מוֹא ממכ אַבֹּמֹא אוֹבִוּן

מל שובי קרדו:

מְאָב וְהַמְּטִּוֹן יוֹמָין:

בְּשִׁבְעָּר יָוֹם לַעַוֹבְשׁ עַלְ בְּשִּׁבְעַר עַּסְרָא יוֹמָא לְיַרְחָא

השְׁמָנִם נַיּפְּלֵא הַגָּשֶׁם מִן - דִּשְׁמַנָּא וָאִחָפָּלִי מִטְרָא ֹמִן השְׁמָנִם: שְׁמַנָּא:

מדם רחמים למדם סדין (צ"ר לג,ג), שנאמר (צראשים ו,ס ז) וירא ס' כי רצס רעם סאדם וגוי, ויאמר ס' אמחס וסוא שם מדם (1) ויזכור אלחים. זס סטס מדת סדין סול. ונספכס למדת רתמיס על ידי תפלת סלדיקיס. ורטעתן של רטעיס סופכת שבסמום ושמיום. ויש אומרים שאימר מוונום לארי ושרישו. ועליו נאמר (משלי יב,א), הן לדיק בארך ישולם:

(אפתר ב, א) כשוך חמת המלך, לשון הנחת חמה: שמשו במיבה: וישבר אלהים רוח. רוח מנחומין וסנחס עברס לפניו: על הארץ. על עסקי סלרן: וישבו. כמו בממים: - ויובור אלחים אח גח וגר. מס זכר לסס לבסמום זכום שלא סשמיםו דככס קודס לכן (מנמומא ישן נמ יא), ושלא

לעולם, כגון חמי עבריא וכיוצא בסס (סנסדרין קח,א): ויבלא. וימנע, כמו (חסליס מ,יב) לא חכלא רחמיך, (בראשיח (2) ויסברו מעינות. כשופחחו כחיב (לעיל ז,יה) כל מעינות, וכאן היץ כחיב כל. לפי שנשחיירו מהם הוחן שיש בהם לורך

(ε) מקצה חמשים ומאח יום. המחילו לחסור, והוא חחד בסיון (סדר עולס פ"ד). כילד. בכ"ו בכסליו פסקו הגשמים, כריו) לא יכלה ממך:

- גשמים. ופס פיו גבופים על הסרים ממש עשרה אמה, וחפרו מיום אחד בפיון עד אחד באב ממש עשרה אמה לששים יום. הרי המיבה משוקעת במים י"ה אמה. שהרי כתיב בעשירי באתד לתדש נראו ראשי ההרים, זה אב שהוא עשירי למרחשון לירידת (+) בחדש השביעי. מיון, וסול שניעי לכסליו, שנו פסקו סגשמיס: בשבעה עשר יום. מכלן למס למד שסימס ברי ג' מכפליו וכ"ש משבח הרי ל"ב. ושבש ואדר וניפן ואייר קי"ה, הרי ק"ג:
- שמל ראשי ההרים: ממס לד' ימיס. נמלא שבע"ו בסיון לא מסרו אלא ד' אמוח, ונחס סמיבס ליוס סמחרם. למדח שסיחס משוקעת י"א אמס במיס
- (2) בעשירי וגרי נראו ראשי ההרים. זס אל, שסוא עשירי למכחשון שסחחיל סגשס. ואס מאמר סוא אלול, ועשירי

67

- ع زِرْتُ، מִקּץ צַּרְבְּעָים יִים נִיפְתָּח יַנְבָּנִין מִפּיוֹ צַּרְבְּעִין יִימִין
- ל נוֹמָבְע אָעַרְהָעְבֶּע נַיִּצְא יְצִיא וְשָׁלַע יָת עּוֹרְבָא וּנְפָּק מִפְּּק נֿחַ אָת־חַלְּוֹן הַמַּבֶּה אֲשֶׁר נְשֶׂה: דְּעַבֶּר:
- נִיְשַׁכַּׁח אֶת־הַיּוֹנֶה מֵאִהַּוֹ לְרָאוֹת יְשִׁכַּח יָת יוֹנֶה מִלְנְמֵיה לְמִחְזֵי **立常**[礼: לְּמְוָד מַּג וֹלָמֶּט נַפֿוֹם מָמֹלְ וֹנִאָּנִד מַג גַּוֹבוֹמָוּ מִנֹּא מָמַלְ
- و رَدْخُلَه نِوَשُد هَجُّرا هُكَ رَوَجُل جُوَّامِه رِبْرِه بِمَدِه جَزْرَه וַלְאֹ־מָצְאָרוֹ חַיּוֹנְרו מְנֹוֹחַ לְכַף־ וָלָא אַשְׁכַּחַת יוֹנֶה מְנֶח הַקַלְי הַפָּוֹם מֵעָלְ פְּנֵוֹ הְאֲבְנְמִר: אָם קּלִי מִיָּא מֵעַלְ אַפּּי אַרְעָא:
- אָלֶגוּ אָלְעַבְעַנִיּבֶּע: פּי־מִים מַּלְ־פְּנֵוּ כְלַלְ־הַאִּבְׁוּ לְנִינְהָהָאִ אָּבִּי מִנְאַ מַּלְ אָפּּי פָּלְ
- ŪÜ<u>#</u>L:

رَبُولِ سَخِلَ جُمَا تَدِيزَلُ مِنْ لِجَيْلُ لِجَافِرِ لِيَجْنُونِ فَخِلَ بِمَ يَزْبُ

נינבת גַנו כּי־קָלוּ הַמָּנִם מִעַּל

- אֹבֹהֹא וֹאוָהֵוּם וֹבִיה וֹנֹסַבַּה
- מו היבתא: וֹנְיִם מְנִע מְּבְׁמֹּע נְמִנִם אֲֹנִוֹנִים נֹאִנְבוּנִ מִנָּע מִבְּמֹא נִמָּנִוּ
- לבן מוֹא מֹמֹב אֹבֹמֹא: מַטַע בּפוּמַע וּידַע נַחַ אַרֵי " וְהַנֵּה עֲלֵה־זַּנְת שֶרֶךְ בַּפִּיה רַמְשֶׁא וַהָא שְרַךְ זִיהְא הְּבַרְ בַּנְתְּא הַבְּרְ זִיהְא הְבַרְ נְמְבְאָ אֶּלֶגְנִ תַּיּוֹנָתְ לְמֵנֵת מְּנֵר נִאָּטָת לְנִמִיה יוֹנָה לְמִבְּן

- window of the ark which he had forty days, that Noah opened the And it came to pass at the end of
- waters were dried up from off the went forth to and fro, until the And he sent forth a raven, and it
- off the face of the ground. to see if the waters were abated from And he sent forth a dove from him,
- into the ark. her, and brought her in unto him and he put forth his hand, and took were on the face of the whole earth; unto him to the ark, for the waters sole of her foot, and she returned But the dove found no rest for the
- of the ark. and again he sent forth the dove out And he stayed yet other seven days;
- from off the earth. knew that the waters were abated olive-leaf freshly plucked; so Noah eventide; and lo in her mouth an And the dove came in to him at

וסום קורם בומו רפשון, ופין זה פלם משרי שהום רפשון לבריפת עולם, ולרבי יהושע הום נימן: בעלימות סיונס, סרי ששיס יוס משנרמו ראשי ססריס עד שמרבו פני סאדמס. ואס מאמר באלול נראו, נמלא שמרבו במרמשון, מולא בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארך. שהרי מקך ארבעים משנראו ראשי ההרים שלח את העורב. וכ"א יום הוחיל . אסה אומר שביעי לירידה, אין זה מיון. והעשירי אי אפשר למנוח אלא לירידה. שאם אחס אומר להפסקה, והוא אלול, אי אחש . אמס מונס אלא לספסקס. שסרי לא כלו ארבעיס יוס של ירידם גשמיס ומאס וחמשיס של חגצורם סמיס עד אחד בסיון. ואס לכסליו שפסק הגשס, כשס שאחס אומר בחדש השביעי סיון, והוא שביעי להפסקה. אי אפשר לומר כן. על כרחך, שביעי אי

- העשוי לביאה ויליאה: (3) מקץ ארבעים יום. מטנרמו רמעי ספריס: את הלון החיבה אשר עשה. ללפר (צ"ר לג,ס) ולמוס פממ סמיבס
- בעלירת גשמיס בימי אליסו, שנאמר (מלכיס א יו,ו) והעורביס מביאיס לו לחס ובשר: (סנסדרין קח, ב): עד יבשה המים. פטומו כמטמעו. אבל מדרט אגדס (ב"ר לג,ס), מוכן סיס סעורב לטלימות אחרת (ד) יצוא ושוב. סולך ומקיף סביבום סמיבס ולא סלך בשלימומו. שסיס מושדו על במ זוגו, כמו ששנינו באגדת חלק
- משוב חליו: ימיס: וישלח. אין זה לשון שלימות אלא לשון שלות. שלחה ללכת לדרכה, ובזו יראה אם קלו המים, שאם תמלא מנות לא (8) וישלה אה היונה. למוף ז'ימיס. שסרי כמיצ וימל עוד ז'ימיס אמריס, מכלל זס אמס למד שאף צראשונס סומיל ז'
- (OI) ויחל. לשון סממנה. וכן (מיוב כמ,כמ) לי שמעו וימלו, והרבה יש במקרמ:
- נקבס, כמו (שם"ש ס,יב) כיונים על אפיקי מיס רוחלות, (יחוקאל ו,עו) כיוני סגאיות כולס סומות, (סושע ו,יא) כיונס פוחס: (11) שרף בפיה. אומר אני שוכר היה. לכן קוראו פעמים לשון וכר, ופעמים לשון נקבה, לפי שכל יונה שבמקרא לשון

שוב־אַלְיו מִוּד: נְיִשְׁכְּׁעְ אֶתְרַהַּיִּנְְּּעִ נְלְאִיִּסְפָּּה אָחָרָנִין וְשָׁכַּח יָה יוֹנָה וְלָאִ ניינה שלעת ימים אַהרִים וְאִירִיף עוֹד שִׁבְעָּא יוֹמִין

فَرْرَ لِيُكُلُّ لِيُنْ لِيَ מקמַר הַמַּבְּר נַיַּרְא וְהַנָּה חֲרְקּוּ הַפָּיִם מִעַּל הָאָבֶץ נַיָּסָר נֹחַ אָתַ בּוּ בּוֹבְאָמִוּן בְּאָנוֹר כַנוֹבָמִ עַוֹרָנִיּ וַנְיָרִי בְּאַחָׁת וְשֵׁשִׁ־מֵאָנִת שְׁנָר

رنت حَبَرْتِهِ بِجِهِد بِهِدِمْ: (٥) ובֹעִבְאָתְ עַמֵּלִּי בְּמִבְלֵּגְע וֹמֹמְבִינם

ַנְיַבְרַ אֱלְהָים אֶלְ־נָהַ לֵאִלְּר: יַנְיַדַ לֵאַלְר:

بخترك بنقر خترك غقك: אַ מּוֹרַמּבָּר אַמָּר וָאָשְׁמָּדָּ

خَجُدُا نَقُدُهُ لَذُكُ مَرِينَجُدُا: ענגא)[ל, עּנְצָּא] אַטַּוּ וְמֶּבְצָּוּ אָפָּיִל מָפָּיִל עִּפָּיִל עִּפָּיִל ئَلْتُمْ تَالِمْمُ مَرِ لِلْهُدُا ﴿ (٥، لِنَافِع لَاثَانِهِ مَرْ هَلَمْع בי בְּשָּׁר בְּעַלְּרְ וּבַבְּהַבְּעָה וּבְּבְּרָ چַל הַחַיָּה אֲשֶׁר אָהָּדְ מִכְּלַ

غايا: $_{81}$ $\stackrel{!}{\text{!!}}$ $\overset{!}{\text{!!}}$ $\overset{!}{\text{!!}}$

לִמִשְׁפְּׁתְּתִינְיִם יָצְאַיּ מִן־תַמֵּבֶת: לִיַרְעֵּיְמִילִוֹ וָפַּקּי מִן מִיבְתָא: בְּמִּוֹם כִּלְ רוֹמֵוֹתִּ מַּלְ-הָאָבֶוֹן מִוֹפָא כִּלְ דְּרָהֵוֹתִּ מַלְ אַרְעָּא בְּלִ חַנְיַהְ בְּלְ חַנְּהָא בְּלְ הַנְהָהָא וּכָלְ בִּלְ הַנְהָהָא וּכָלְ

אוֹסִיפַת לְמְמָב לְוָהֵיה עּוֹד:

נְגִּיבְנְ אַפֶּׁ, אַבְׁמָא: נְיַ טְנְפָּאָׁבְ גַּטִּבְּטָא נְםִּזָא נְטָא תוֹא מהל אַבְעָא וֹאַהְבוּ נִעַ לאַבְעָאָר בְּתַר לְיַנְרָהָא נְינִרנּ וְהָנְה בְּשִׁית מְאָה וְחָרַא שִׁנִין

נמבהא וומא לנבחר ובישת

ימביל וְיָ מִם נָחַ לְמִימָר:

יבְּנְךְ ינְשֵׁי בְנָךְ עִּמָּרָ: פוט מוֹ שׁובֹטֹא אַשׁ וֹאִשִּׁטֹֹבַ

נופהון נוסיון על אַרְעָּא: בְעוֹפְאַ ニロロス בלק הוְיְהָא בְּמִּמֶּב מִכָּלְ בַּסְרָא

בְנוֹהִי עִמֶּיה:

returned not again unto him any and sent forth the dove; and she And he stayed yet other seven days;

behold, the face of the ground was covering of the ark, and looked, and the earth; and Noah removed the the waters were dried up from off month, the first day of the month, hundred and first year, in the first And it came to pass in the six

month, was the earth dry. seven and twentieth day of the And in the second month, on the

And God spoke unto Noah, saying:

wives with thee. thy wife, and thy sons, and thy sons? Go forth from the ark, thou, and

multiply upon the earth.' the earth, and be fruitful, and the earth; that they may swarm in creeping thing that creepeth upon both fowl, and cattle, and every thing that is with thee of all flesh, Bring forth with thee every living

with him; and his wife, and his sons' wives And Noah went forth, and his sons,

81

Δī

91

Sī

þι

٤ı

went forth out of the ark. upon the earth, after their families; and every fowl, whatsoever moveth every beast, every creeping thing,

סקב"ס ולה מתוקין כדבש בידי בשר ודם: שרף. מעף. ומדרש אגדס, לשון מוון. ודרשו (עירובין יח,ב) בפיס, לשון מאמר. אמרס, יסיו מוונומי מרורין רוים בידו של

(שבו) ויידור. הוא לשון וימל, אלא שוה לשון וַיִּפְעֶל, ווה לשון וַיִּמְשָׁעל. וימל ויממין, ויימל וימממן:

- (EI) בראשון. לרצי אליעור סוא משרי ולרצי יסושע סוא נימן (ר"ס יצ): חרבו. נעשס כמין עיע שקרמו פניס של מעלס:
- סלבנס. שמשפע דור סמבול שנס ממימס סיס (עדיות ב,י. ב"ר כת,ע): יבשה. נעשס גריד כסלכתס: (+1) בשבעה ועשרים. וירידמן נחדש השני ני"ו נחדש (קדר עולס פ"ד. נ"ר לג,ו), אלו י"א ימיס שהחמה יחירה על
- (a1) אחה ואשחך וגוי. מיש ומשמו. כמן המיר להם משמיש הממה (צ"ר לד, ו)
- ולה בהיבה. הגיד שהף הבהמה והעוף נהשרו בהשמיש: (עב) הוצא. הולא כתיב הילא קרי. הילא, אמור להם שילאו. הולא, אם אינם רולים ללאם הוליאם אתה: ושרצו בארץ.

ECTET: מפַלו הַבְּהַמָּה הַשְּׁהֹרָה וּמִבּל מִכּל בִּעִירָא דְּבִיָּא וּמִכּל

אָנַרַ כְּלַבְווֹוְ כִּאָּאָר הַּשְּׁיִנִי: מּנֹמְבֹיו וֹלאַאַמָּל מָּנָג לִנַבּנִני בְּאַבְׁם כָּנִ זְּהֵב בְּלֶּב בִּאַבְם בֹּת עוָב, אֵנָהֵא אָב, וּגָּבְא לְבָּא לְפֿבֶּׁלְ מַּנְּרַ אָּעַרַ בְּאָבְׁהָּעְ בַּהְּבָּנְּרַ לְמָלְהָ הִנְּרַ זִּע אָנְהָא בָּנִילִ וֹלְאַמֶּר יְהְנְּׁה אֵלְ־לְבֹּוּ לְאֵ־אֵסֶׁף נַאָּמָר יִי בְּמִימְרִיה לֹא אֹנְסִיף וַיְּנְרֵח יְהֹנְהֹ אֶתְרַבֵּיתַ הַנִּיחֹתַ וְקַבֵּיל יְיָ בְּרַעָּנְא יָת קּוּרְבָּנִיה

נְלַנְלְעַ לְאָ וָמִּבְּעוּי: וֹבֶר וֹשָם וֹבֿוּא וֹמָרָנּ וֹגִים

יִנִילְאָי אָנַרַבְּאַבְּאַ: בּלנו נּגְאַמֶּר לְעִים פֹּרַנּ נִרְבֹנ נִאָּמָר לְעִוּן פּנְמָנּנִסְנִינִם בָּרָנִי נִּבְרָנִינִי ניְבֶּבֶרְ אֱלֹהִים אֶת־לָתַ וְאֶת־

ביאבלי ובללק בינ בים ביבלם אבלא ובלץ מנו ומא בודכון עَهُمُنُو خُدِرٍ لِهُمُد فَلَامُ مَرْفِع لِهُمَانُع خُدِرٍ لِمَلْتَابِهِ נמנבאַכם נטשׁכם "בַּיְיִם הַּבְ נִבִּטַקְעַכּוּן נִאֵּנִמּטַכּוּן שַּׁבִי הַּבְ

קלִנו מוּפֹא בני וֹאַפֿוּט הֹלְנוֹן הֹלְ رِرْچِا بُنِ مِرْجِينَ كِرْدَئِيَ رَرْهَا بَجِيْهُ نُولِوَتِهِ عِبْهِ يَبْوَيْد

בְּמָא צַעְּבַרִית: אוסיף עוד לממחי ית בל דַחַי בּאַנֹאָא בּישׁ מִוְּעוּרִיה וְלָא

וְבַמָּלוּן: וֹסטֹוֹא וֹוּגמֹם וֹלָגלָג לָא יחְצָּרָא וְקוֹרָא וְחוֹמָא וְקִימָא אָר בְּלְיִנְמֵי הַאָּבֶא זֶרַע וְקְצִּיר עוֹד בְּלְ יוֹמֵי צַּרְעָאַ

ילבוב 'וֹן גֹע נְעַ וֹנִע בֹּנִיְעִי

burnt-offerings on the altar. and of every clean fowl, and offered LORD; and took of every clean beast, And Noah builded an altar unto the

living, as I have done. again smite any more every thing evil from his youth; neither will I the imagination of man's heart is ground any more for man's sake; for heart: 'I will not again curse the savour; and the LORD said in His And the LORD smelled the sweet

night shall not cease.' summer and winter, and day and and harvest, and cold and heat, and While the earth remaineth, seedtime

multiply, and replenish the earth. and said unto them: 'Be fruitful and And God blessed Noah and his sons,

XI

they delivered. fishes of the sea: into your hand are ground teemeth, and upon all the air, and upon all wherewith the earth, and upon every fowl of the you shall be upon every beast of the And the fear of you and the dread of

(91) למשפחתיהם. קבלו עליסס על מנת לידבק במינן:

וסיא שבועה. וכן דרשו חכמים במשכח שבועות (דף לו):

- (OS) מכל הבהמה השהורה. אמר, לא זיס לי סקנ"ס לסכנים מאלו ז' ז' אלא כדי לסקריב קרבן מסס (נ"ר פ' כ"ו ופ'
- אסף. כפל הדבר לשבועה. הוא שכתוב (ישעי' נד,עו) אשר נשבעתי מעבור מי נח. ולא מלינו בה שבועה אלא זו שכפל דבריו, (IS) מנעריו. מיעריי כמיב. משניער ללאת ממעי אמו נימן צו ילר סרע (שם לד,י. ירושלמי ברכות ג,ק): אסף. ולא ς"**L**'α):
- המולום, ולה ניכר בין יום ובין לילה (ב"ר פכ"ה ופ' לד,יה): לא ישבחו. לה יפסקו כל הלה מלהחנהג כסדרן: במסכם יומא (כע,א), שלסי קיימא קשי מקיימא: ויום ולילה לא ישבחו. מכלל ששבמו כל ימות סמבול שלא שמשו מו, ב) והלחם והקין לאכול הנערים: חום. הוא מוף ימוח החמה, חלי אב ואלול וחלי משרי שהעולם חם ביוחר, כמו ששנינו ניסן: - קליר. חלי ניסן ואייר וחלי סיון: - קיץ. הוא ומן לקיטם חאנים וומן שמייבשים אומן בשדום ושמו קיץ, כמו (שמואל ב מומאסו בו): קור.קשה מסורף: חורף.עס ורע שעורים וקטניום הסריפין להסבשל מהר. קור הוא חלי שבט ואדר וחלי ומלי כסליו זרע. מלי כסליו ומבס ומלי שבט קור (מ"א מורף) וכו', בבבא מליעא קג) (ס"א עוד כל ימי, כלומר ממיד, כמו עוד (22) עוד כל ימי הארץ וגר לא ישבחו. ו'עמיס סללו שני מדשיס לכל אחד ואחד, כמו ששנינו מלי משכי ומרחשון
- לשומרו מן העכברים. עוג מלך הבשן מם, לריך לשומרו מן העכברים, שנאמר ומוראכם והחכם יהיה. הימתי יהיה מוראכם (2) וחחכם. וליממכס, כמו (ליוד ו,כל) מכלו ממת. ולגדה, לשון מיות. שכל ומן שהמינוק דן יומו מי, לין למה לכיך

עוד (מנמומל נח יל), וכן עשה. ובלחרונה למר לו, הנני מסכים לעשוח קיום וחזוק ברים להבעחחי, ולחן לך לום:

- (9) ואני הגני. מסכיס אני עמך. שסיס נח דואג לעסוק בפריס ורביס עד שסבעיח סקדוש ברוך סוא שלא לשחח סעולס לסקים מי שמינו עומק בפרים ורבים לשופך דמים (יבמות מם):
- (עיל ל,כח) לברכה (כחובות ה,ל), וכאן לצווי. ולפי מדרשו (צ"ר לד,י)
- ולכיך לסיום עשה העושה את האדם, וכן הרבה במקרא:
- (a) באדם דמו ישפך. אס יש עדיס המימוסו אמס. למה, כי בללם אלסים וגוי: עשה את האדם. זה מקרא מקר. כמו שדרשו רצומינו, והאלהים אנה לידו (שמום כא,יג) במסכם מכום (י,צ), הקדוש ברוך הוא מומנן לפונדק אחד וכוי: ויבקש על עוֹנו לימחל, שאף השוגג לריך כפרה. ואס אין עדים לחייבו גלוח, והוא אינו נכנע, הקדוש ברוך הוא דורש ממנו. מיד ססורג במויד ופֿין עדיס, פֿני פֿדרוש: מיד איש אחיו. מיד שסופֿ פֿוסב לו כפֿס וסרגו שוגג פֿני פֿדרוש, פֿס לפֿ יגלס בסן, שנאמר (מסליס מט,יג) נמשל כבסמוח נדמו, לפיכך סולרך לסוסיר עליסן אם סחיוח (שבח קנא,ב): ומיד האדם. אף החונק עלמו, אף על פי שלא יצא ממנו דס: ביד בל חידו. לפי שחמאו דור המצול והופקרו למאכל חיום רעום לשלום
- (a) ואך אח דמכם. אף על פי שהמרמי לכס נמילם ושמה בנהמה, אם דמכס אדרוש מהשופך דס עלמו: לופשוחיכם. בור בנפשו לא האכלו. סרי מזר מן סמי. ומף זנפטו דמו למ ממכלו, סרי דס מן סמי (שס נמ, מ):
- (+) בשר בנפשו. אמר לסס אבר מן החי, כלומר כל זמן שנפשו בו לא חאכלו הצשר (שם נו, א): בנפשו דמו. צעוד נפשו (ca da cl (alarcy qa):
- (3) לכם יהיה לאכלה. שלמ סרשימי למדס סרמשון בשר מלמ ירק עשב, ולכס, כירק עשב שספקרמי למדס סרמשון, נממי על המיוח, כל ומן שאמם חיים (פנהדרין לח. שבת קנא, ב):

אַטַכָּם נְאֶט_זַבְגַּכֶּם אַטַבַּינָכָם: ממכנן ומם בניכון בהביכון: ⁶ נֹאָנָג צַוֹּנֹג מֵלֵּגם אָּעַבּוֹנִגנֹג וֹאַלֹא באַלֹא מֹלִים וֹנו לַוֹמִי

seed after you; covenant with you, and with your 'As for Me, behold, I establish My

אַעַּר לַאַמָּר: ממישי ניַאַמֶּר אֱלְהִיםׁ אֶלְ־נְחַ וֹאֶלְ-נְּהַנְיִנִי נַאֲמָר יִיְ לְנְחַ וְלְבְנִיִהִי שִּמֵּיה

خيريد:

igniyes, mirh him, saying: And God spoke unto Noah, and to

וְרְבוּ־בֶּה: (ס)

בְאַבְעָא וּסְגוּ בַּה: ואַשון פושו וסגו אָקוַלַרוּ

multiply therein. multiply; swarm in the earth, and And you, be ye fruitful, and

ל נאַטם פֿבוּ וּבְרָ הָבְּלָּוּ הָבֹּלִוּ בֹאָבֶא

מֻבַּר יָה אֲנָשְׁאַ: וֹטַאָּמָּר אָרֵי בַבָּלָם אֶלְנִים מכן מומר בּנִינָנָא בַּמוּנִי בוומור במא באַנְשָא בּסִבוּרוֹ

the image of God made He man. man shall his blood be shed; for in Whoso sheddeth man's blood, by

\$4. בַּאַבַם: انשُوِّه إِن جِهُرُه هُرَبَاه لِمُهَا מפּבְ בַּם בַּאָבָם בָּאָבָם בַּנָּוֹי

> אָטַבֿה נִט וֹפַמֹא בּאָנֹמֹא: עַּבַר דְּיִישוֹר יָת דְּמָא דַּצְּחוּהָי אַנוֹבֹאנוּע וּמִוֹג אַנֹּמֹא מוֹג אטלה לויד څے

the life of man. every man's brother, will I require hand of man, even at the hand of

אָרְרָשׁ אָתְרֶנָפְשׁ הָאָרֶם: וּמִיַר הֶאָבְׁם מִיַּר אֲיֹשׁ אָהִיוּ ל אָדְרְשׁ מִיּנִר בְּלְ־חַיָּה אָדְרְשָׁנִּיּ لْغَلِّ عُلِيَةُ خُرْفُمُنْدُم بَحُدُهُ بُنِ يَمُحِياً خُرْفَمُنْحِياً

beast will I require it; and at the will I require; at the hand of every And surely your blood of your lives

עאָכֿלו:

تارخدانا: خَلَقَهُا لَيُنَا كُمُ خُلَاء خَفُلُم خُلَقَهُنك لِمُنك كُمُ which is the blood thereof, shall ye Only flesh with the life thereof,

לְכוּן יָת כוּלְאִ:

herb have I given you all. be for food for you; as the green

Every moving thing that liveth shall

\$ט_לכם אָט_לַּג: יהְיָה לְאְּבְלְּה בְּיָנֶהַם מְּשֶׁב נְתָחִי לְמִיכַל בִּיָרוֹס עִסְבָּא יְתַבִּית

<u>המלה ללל חיית הְאֶּרֶץ:</u> עונע עַאָּבוּלְ אַשְּׁבְיִם מִפְּלְ יִהְאָנֵי אַבְּעָּא הְּמֶּבִוּן מִפָּלְ וָבָּבִּ אַטַכְּם בּֿמַּנְע בּבַבַבַמְּע וּבַבַבַּץ בּמוּפָא בּבַמִּנָא וּבַבַּלָ עַנִּע نْݣِين خُرِ رُقُمِ يَانَانِي كَيْمُابِ لَمُمَا لَمُن خُرِ رَفَمُهُ يَانُنُهُ لِـمُفْدِياً

خِمَتْن بَجُدُا: עַמְּבָּוּלְ וְלְאִינִעְיֵנְעִי מָנִב מִבְּנִלְ מִנְפַּנָּאִ נְלָאִ נְעִי מִנְבַ מִנְפַּנָאִ וֹלְאִוֹפֹׁנִי פֹּלְ בֹּמֹּוֹר מִוֹר מִמֵּוֹ וֹמִשׁנִגִּּו פֹּלְ בֹּסֹבֹא מוִר מִמֵּוּ נְעַלַמְעָרָ, אָעַ־בָּרִיִּהָיִ אָעַבְּיָם נַאֲבָּים יָהַ לַנְמָי מִּמְּכִוּן נְלָא

אַשָּׁר אִטְבָם לְדִרָת עוֹלֶם: יבנילם יבון כְּלְנָפָּשׁ חַיָּה ינ'אטֶר אֱלֹהִים וָאַת אָוֹתְ־ נַאַטַר יָן דָא אָת קָיָם דַאַנָא יי הַבְּרִית אֲשֶׁר־אֲנַי נֹהֵן בֵּינִי יָהִיב בּין מִימְרִי יִבְּינֵיכוֹן יּבֵין בּינִי הַבּינִיכוֹן יּבֵין בּינִי הַבּינִיכוֹן יּבֵין

לְאָנִים בּוֹנְיִים בּוּנִיי וּבָּוֹן בַאָּבוֹן: ⁶¹ אָט_לַהְשָׁיִּ לִטְשׁיִ בּּהְּלָץ וְעִיִּיִםׁעִ

וּנְרְאָבֶת הַקּשְׁת בַּעִּבֶּוֹי לי וֹטֹיֵט בֹּמֹלֵלִי מֹלֵן מֹכְ טַבְאֹנֹא וֹנִינִ בֹּמַלְנִינִי מַלֵּלְאַ מֹכְ אַבֹּמֹאַ

ئىل: עَמָנִם לְמַבְּיִלְ לְמִּעִיׁנִ בֹּלְ בַּלֹבִי בְּלְתִּבִּיִלְ בַּלְתִּבִּיִלְ בִּלְתִּבִּיִּלְ בִּלְתִּבְּיִלְ לכל<u>ן בּמְוֹר וְלְאַ־וֹרְיִ</u>וֹר ין יבוניקט יבון פָּלְ־נָפָּמְ טַנְיִר יבוניכוּן יבון כָּלְ נַפָּמָא טַנְטָא נוֹכֹנִינֵּג אָטַ בּּנְנִינָג אָאָר בּנִּגְ וּנִבְּינִנִּא זִט בּנִתְּ בּנִגְ וּנִבְינִנִּא זִט בּנִתְ בּנִגְ

هُمُّد مَح لَهُدُا: بحرا خَرِ تَعْمَ لَأَبُلَ خَجْرٍ خَمُّكَ يَدَ بَحَرًا خَرْ نَعْمَهُ لَائِنَهُ خَجْرٍ קּ בְּלְבִּיֹרְ בֹּנִרנִי מִנְבְּם בֹּנוֹ אֵבְיִנִם בְּנִנְכֹנוֹ לֵנִם מִבְם בֹּנוֹ מִנְמָנִאֹ

מִיבְקֹא לְכִלְ חַיִּת אַרְעָּא:

לְעַבְּלָא אַנְתָא:

خُدِ رَفَمُهِ بَانُتُهِ لَـٰمَفِٰدِيا كِٰلَـٰذِ،

אַבְמָא: לְאָט לִוֹם בֵּון מִומִבוּ וּבֵּון נו לאָטוּ וְנִיבוּנוּ בּאָּלוֹא וּטִבוּוּ

וֹטִטַּטִוֹג לַהָּטֹא בֿהֹּנֹֹא:

מִּוְעַ בַּכֹּלְ בַּטְׁנֵא וֹלָא וֹנֵוּ מוָעַ מִּוֹא

וֹבְיֹנִים בַפְּמָשׁ בּלְּלָוֹ וּבְאִינִינִי יִנִיבִי לַמָּשִׁא בּלְּלָלָא וֹאַנִיוֹנִי

דַּטְרָא בַעל אַרְעָא:

beast of the earth. all that go out of the ark, even every every beast of the earth with you; of with you, the fowl, the cattle, and and with every living creature that is

be a flood to destroy the earth.' flood; neither shall there any more cut off any more by the waters of the with you; neither shall all flesh be And I will establish My covenant

perpetual generations: creature that is with you, for Me and you and every living the covenant which I make between And God said: 'This is the token of

71

between Me and the earth. it shall be for a token of a covenant I have set My bow in the cloud, and

bow is seen in the cloud, bring clouds over the earth, and the And it shall come to pass, when I

flood to destroy all flesh. the waters shall no more become a every living creature of all flesh; and which is between Me and you and that I will remember My covenant,

earth.' creature of all flesh that is upon the between God and every living remember the everlasting covenant and I will look upon it, that I may And the bow shall be in the cloud;

הארץ. לסבים סמויקין שליין בכלל סמים אשר אמכס, שלין סילוכן עם סבריום: (10) חיח הארץ אחכם. סס סממסלניס עס סנריות: מכל יוצאי החבה. לסניה שקליס ורמשים: לכל חיה

(11) והקימותי, מעשה קיום לברימי. ומהו קיומו, לה לוה הקשה, כמו שמפיים והולך:

ודורו של רבי שמעון בן יוחלי (ב"ר לה,ב): (21) לדרח עולם. נכמז מסר. שיש דורות שלה סולרכו להום לפי שלדיקים גמורים סיו, כמו דורו של חוקיסו מלך יסודם,

(+I) בעווי עון. כשחעלה במחשבה לפני להביה חשך והבדון לעולם:

אלא וסו מדרשו, כשמבא מדת הדיון לקערג עליכם (למייב אמכם), אני רואה את האות ונוכר: (16) בין אלהים ובין כל נפש חיה. זין מדת סדין של מעלס, וזיניכס (שס ג). שסיס לו לכמוז זיני וזין כל נפש מיס.

	رَحْ ـ بَا كُلْمُ ـ رُحْ اللَّهُ لَا اللَّهِ اللَّ				
	ڌريُّر ا	ιËιĮ	ځے_ڂ	(الله	ÄÄL
Δī	אָנִת־הַנ	ځدىر	אַגָּאָנ	_ 芷	بالأرب
	ĽXŮL	٦٤١٤	\$ □.	<u>4_</u> ĽŪ	びとし

אַבֹּו בְּלָתוֹ: ה המבְה שָׁם וְחָם וְיָפֶת וְחָׁם הָוּא שֵׁם וְחָם וִנְפֶּת וְחָם הוֹא צִבּוֹהִי ששי נַיְּהְיָנִי בְּנִי־נַחַ תַּיְּצְאָים מִלְ נַהָוֹי בְּנִי נִחַ דִּנְפַלוּ מִן מִיבְּהָא

ئۈڭد چە_ئېۋا: و، שָׁלשֶׁה אֻכֶּה בְּנֵי־נְחַ וּמֵאֵכֶה הְּלָהָא אָבֵין בְּנֵי נֹחַ וּמֵאָבִין

ځ۵۵: ַ נַנְהֶל נְחַ אֵּישׁ הְאֲבְנְגֶה נַיִּפָּע וְשְׁרִי נֹחַ נְּבָר פְּלֵח בְּצִּרְעָּא

جرنا لا لا تاخ تا: יי וֹנֹאֲטַׁ מִּןְעַנֹּגִוֹ וֹנִאֲבַיֹּב וַנִּטַׁנַּל נָאָטִׁנָל מוֹ עַמִּבָא יַבְוֹנִ וֹאִטַּנַלְיָ

אַבֿוו ווּצָּע לְאָדֶוֹ אָטָוו בּטִוּלִי: יי וּגָּבְא טְׁם אֵבָּ, כִּוָּמֹן אֵע מֹבְוֹע

אַבֹּגנֵם לַאָּ בֹאִנּ: אַבֹּנִנִים יפְּנֵינִם אַחַבַּוּית וְעֶּרָנִית אַּבְוֹבוּנִית וּוֹכֹפֵי אָת מֹבׁוֹנִי د [[أَشِر مَر مُحْل مُدَّبُو اللَّهُ ा्रवारं खंव १५ेव्त ४० एकंप्रदेंत

لإلام الراب فرز برجولا: ÷ב ניִיקץ לַחַ מִּבּינִוֹ נַבְּרַע אָתְ אֲשֶׁר־

> בּטְרָא דִּעַל אַרְעָּא: בּאַבומונו בון מומבו ובון בַּל נאַטר יִיְ לְנִחַ דְאַ אָת קִיָם

אִטְבַּבוּ בְּכִלְ אַנְתָּא:

ונצב פַרְמָא:

וְנְיוֹא עָם אָבוּהִי דְּכְּנָעוֹ יָת בְּגוּ מַשְּׁכְּנֵיה:

אַרוהי בְשִּיקא: מֹבוֹטֹא בּאָבוּנִי, וֹטַוּי, לַטַּבוּוֹ

מְנֵיוֹנִוֹ וֹמְבוֹנִיאַ בַּאָּבוּנְיוָן לָאַ נאַזכו מַטוַובון וַכַּסָּיאוּ יָת וְמִּוּאִי מֹלְ בְּתַף תַּרְוּיִהוֹן וּנְסִיב שָׁם נָיָפָּת יָת כַּסוּתָא

בּהְבַר לֵיה בְּרֵיה זְעֵירָא: וֹאִשֹׁמֹר וָטַ מִטַמִּבוֹיִשִּ וֹנִגַת וֹעַ

> flesh that is upon the earth.' have established between Me and all the token of the covenant which I si sirlY : And God said unto Noah:

father of Canaan. Ham, and Japheth; and Ham is the forth from the ark, were Shem, and And the sons of Noah, that went

overspread. and of these was the whole earth These three were the sons of Noah,

began and planted a vineyard. And Noah, the man of the land,

within his tent. drunken; and he was uncovered And he drank of the wine, and was

told his two brethren without. saw the nakedness of his father, and And Ham, the father of Canaan,

father's nakedness. backward, and they saw not their father; and their faces were covered the nakedness of their shoulders, and went backward, and garment, and laid it upon both their And Shem and Japheth took a

٤7

81

had done unto him. and knew what his youngest son And Moah awoke from his wine,

(עו) זאח אות הבריח. סרלסו סקשמולמר לו, סרי סלומ שלמרמי:

נמקלל כנען, ועדיין לא כמב מולדות חס ולא ידענו שכנען בנו. לפיכך סוצרך לומר כאן וחס סוא אבי כנען: (18) וחם הוא אבי כנען. למס סולרך לומר כאן. לפי שספרשס עמוקס ובאס בשכרומו של נמ, שקלקל בס מס, ועל ידו

(OS) ויחל. עשה עלמו חולין (ב"ר לו,ג). שהיה לו לעסוק חחלה בנמיעה אחרת: איש האדמה. אדוני האדמה, כמו

(בב) ויהגל. לשון וַיִּמְפְּעֵל: אַהלו. המלה כמיב, רמו לי' שבמים (מנמומה ישן נח סם"ב) שנקרהו על שם שומרון שנקרהת (רות א,ג) איש נעמי: דישע כרם. כשנכנק למיבה הכניק עמו ומורות וימורי תאנים (נ"ר שם):

ערות אביו. יש מומרים קרמו (קנסדרין ע,מ), ויש מומרים רבעו (ב"ר): (22) וירא חם אבי כנען. יש מרצומינו לומריס כנען רלס וסגיד ללפיו, לכך סווכר על סדבר ונמקלל (פ"ר): וירא את מהלה, שגלו על עסקי היין, שנאמר (עמוס ו,ו) השומים במורקי יין (ב"ר לו,ד):

ςι'ι): ופניהם אחורנית. למס נאמר פעס שניס. מלמד, שכשקרצו אללו וסולרכו לספוך עלמס לכסומו, ספכו פניסס אמורנית (צ"ר ינסג מלך אשור אם שבי מלריס ואם גלות כוש נעריס ווקניס ערוס ויתף וחשופי שת וגו' (תנסדרין ע. תנתומא נת עו. ב"ר לו,ו): ויפח זכה לקבורה לבניו, שנאמר (יחוקאל למ,יא) אחן לגוג מקום שם קבר. וחם שבזה אם אביו, נאמר בזרעו (ישעיה כ,ד) כן (33) ויקח שם ויפח. אין כמיב ויקמו, אלא ויקת. לימד על שם שנמאמן במלוס יומר מיפת, לכך זכו בניו לעלים של לילים.

ς	מֵאֵּלֶּת נִפְּרְדֵּוּ אָיֵיִ תַּוּוִיִם בְּאַרְצֹּהְם אָיִשׁ לִלְשׁנָּוֹ לְמִשְׁפְּחֹתָם בְּנִוֹיֵהֶם:	בְּעַּמְמֵיה אָהָפְּרַשּׁׁץְוּ גָּנָוְת לְלִישְׁנֵיה לְזַרְעַּנְה מִמְמֵיִא בְּאַרְעָּהְוּוּ גָּבָר מִאָּבֵּין אָהְפְּרַשּׁׁץוּ	Of these were the isles of the nations divided in their lands, every one after his tongue, after their families, in their nations.	ς
†	ئيئڙي: بختر نازا هُذِيهُن نَنَايُهُنِي خَنْدَت	ئىرئىرە: ىخد. ئال %كېھىد ئىتلىھىھ خىنە	And the sons of Javan: Elishah, and Tarshish, Kittim, and Dodanim.	†
٤	וְתְּנְרְ גְּמֶר צִּשְׁכְּנָזִ וְרִיפָּת יְבְנֵי גְמֶר צִּשְׁכְנָזִ וְרִיפָּת	וְתְּנְרְמֶּר: מְקְנְיְי מִּמֶר אַשְׁבְּנָז וְרִיפָּת מְנְרְיָבְיִי	And the sons of Gomer: Ashkenaz, and Riphath, and Togarmah.	٤
τ	ְנְטְבֶּלְ נְמֶּמֶבׁ נְנִינֶם: בְּנֵגְ יְפֵּט נְּמֶב נִמְּנְגִי נִמְבַ, נְנֵדֶן	וֹטִיּבְׁלְ יִמְאֲּוֹב וֹטִינִס: בְּנֵי יָפְטִר יִמְּנִי יִמְבַּי וֹנִוֹן	The sons of Japheth: Gomer, and Magog, and Madai, and Javan, and Tiras.	τ
X	ְּיִאֶכֶּתְ מִּילְרָת בְּנִי־נֵח שָׁם חָם נִיפָּת וִינְלְרִוּ לְחָם בְּנִים אַחָר הַמְּבְּוּל:	בְּתַר שׁוֹפְנָא: קם נִנְפָּת וְאָתְיִלִידוּ לְּהֹוֹן בְּנִין בְתַר שׁוֹפְנָא:	Now these are the generations of the sons of Noah: Shem, Ham, and Japheth; and unto them were sons born after the flood.	X
67	נַיְהְיוּ (בספרי ספרד ואשכנז גַיָהִי) בְּל־יְמֵי־נֹחַ הִּשָׁעַ מֵאוֹתֹ שְּׁנְּח נְחֲמִשֶּׁים שְׁנְּחַ נִיְמְת: (פּ)	וַהַוֹּל כְּל יוֹמֵי נֹחַ הְשִׁעַ מָאָה הַהְלִשְׁין שְׁנִין וּמִית:	And all the days of Noah were nine hundred and fifty years; and he died.	67
82	ַנְיָחִי־נְחַ אַחַר הַמַּבָּיִל שְׁלָשׁ מֵאִיּת שְּנְּה וַחֲמִשְּׁים שְּנָה:	נְחָלָא נְחַ בְּּחַר מּוֹפְּנָא הְּלְת מְאָר וְחַמְשִׁן שְׁנְלוּ:	And Nosh lived after the flood three hundred and fifty years.	82
L٦	ַנְפְּהָ אֱלֹהִיםׁ לְיֶפֶה וִישְׁכָּו בְּאְֲהֵלִי־שֵׁם וִיהָי בְנָעַּן עָבֶר לֵמוֹ:	לְעוּוּ: בְּמִּשְׁבְּוֹי שֵׁם וִיהֵי כִּנִעַּוֹ עַּבְּיִּא יַפְּמִי יְיָ לְיָפָׁע וְיַשְׁרֵי שְׁכִּינְתִיה	God enlarge Japheth, and he shall dwell in the tents of Shem; And let Canaan be their servant.	Lτ
	וְיהֵי ְבְנַעֵּן מֶבֶּר לֵמוּ: נְיּאִמֶּר בְּרָוּף יְחַנֵּה אֱלַהֵי שָׁם	וּגְעָּגְ בְּנְגָּוֹ מְּבְּנָא לְעָנִוּ: נּאָמָר בְּרִיךְּ יִיְ אֶלְעִיהִ דְּשָׁם	And he said: Blessed be the Lояр, the God of Shem; And let Canaan be their servant.	97
Şτ	ַּנְאָמֶר אָרַוּר בְּנִעָּן עָבָּר עֲבָרָרִים יְהְאָמֶר אָרַוּר בְּנְעָן עָבָּר עֲבָרָרִים	נאַמר ליט בְּנִעּן עָבֶר פְּלַח יְהֵי לְאֲחוֹהִי:	And he said: Cursed be Canaan; a servant of servants shall he be unto his brethren.	Şτ

(32) ברוך ה' אלהי שם. שעמיד לשמור הצעממו לורעו למם להם לת לרך כנען: ויהי. להם כנען למם עובד: (27) יפח אלהים ליפה. ממורגם יפתי, ירחיב. וישכון באהלי שם. ישרה שכינתו בישראל. ומדרש מכמים (יומה

שבנים שלמים שסיים מבני שם: ויהי כגען עבד. אף משיגלו בני שם ימכרו לסם עבדים מבני כנען: י, אף על פי שיפת אלסיס ליפת, שבנס כורש שסיס מבני יפת בית שני, לא שרתס בו שכינס. וסיכן שרתם, במקדש ראשון

(ב) ותירס. זו פרק (בראשית רבה לו, ה. יומא שם):

לו, וסרג זס אם זס בשביל ירושה סעולם (שם ס). ואבינו יש לו ג' בנים ועודנו מבקש בן רביעי: הגדולים, שהועל עליהם עורח עבודחי מעחה (ב"ר לו,1). ומה ראה חם שחרחו. אמר להם לאחיו, אדם הראשון שני בנים היו (אב) בנו הקשן. הפסול והבווי, כמו (ירמיה מט,מו) הנה קטן נסמיך בגוים, בווי באדם: (אב) ארור כנען. המה גרמה לי שלה הוליד כן רביעי החר לשמשני. הרור בנץ רביעי להיות משמש הה ורעה של הלו

	(8) להיות גבור. לסמריד כל סעולם על(9) גבור ציד. לד דעמן של בריות בפיו במוקומי פ"ב, ב): על כן יאמר. על כל מ (ב"ר):	ומשען למרוד במקום (ב"ר לו,ב): לם		
Şτ	וּכְנַעַן יָלֵר אָת־צִירָן בְּכֹרָוֹ וְאָת־חֵת:	וּקְנַעַּן אַנְלֵיד יָת צִידוֹן בּוּקְבֵיה וְיָת חֵת:	And Canaan begot Zidon his firstborn, and Heth;	Şτ
† ī	װאָת־פַּתְרֻסִׁים וָאָת־כַּסְלָחָים אַשֶּׁר יַצְאָּי מִשֶּׁם פִּלִשְׁתִּים וְאֶת־כַּפְּתֹרִים: (ס)	לפּנּמְלַאֵּי: בְּנָפַּלִּנְּ מִטַּמֵּן פַּלְמֵּטִאִּי וֹנִי וֹנִי פַּטִרנּסָאִי וֹנִי כַּסְלְנִּחָאִי	and Pathrusim, and Casluhim—whence went forth the Philistines—and Caphtorim.	† 1
٤١	נְפְּקְּחִים: וְאֶת־עַּנְנְיִם וְאֶת־לְהָבָים וְאֶת־ הְאֶנִים:	נְפְּחִּיחָאֵי: יְנְתְּ עַּנְמָאֵי יְנְתְ לְהְבָּאֵי יְנְת פְּתְּיְהָיִי	And Mizraim begot Ludim, and Anamim, and Lehabim, and Naphtuhim,	ξι
71	װֵאָת־דֶּטָן בֵּין נִינָוָה וּבֵּין כְּלֵח הָוֹא הְעָיר הַנְּרֹלֶה:	היא קרְהָא רַבְּּהָא: היא קרְהָא רַבְּּהָא:	and Resen between Vineveh and Calah—the same is the great city.	71
π	מִן־הַאָּבֶץ הַהָּוּא נִצְּא אַשָּׁוּר וַיָּבֶן אֶת־נֵינְוֹה וְאָת־רָחֹבָת עָיר וְאֶת־בֶּלַח:	פֿבשׁא וֹנִט פֿכְט: יבְנְא נִט נִינְנִים מִן אַבְּעָא תַהִיא נָפַּס אַטִּיבָאָם	Out of that land went forth Asshur, and builded Mineveh, and Rehoboth-ir, and Calah,	π
OI	נְּמְּלֵי רֵאִשִּׁית מַמְלַכְּתִּוֹ בְּבֶּל נְאָרֶךְ נְאַבָּר וְכַלְנָהְ בְּאָרֶץ שְׁנְמֶר:		And the beginning of his kingdom was Babel, and Erech, and Accad, and Calneh, in the land of Shinar.	OI
6	היא־קנָה גִּבְּר־צֵּיִד לִפָּנֵי יְהֹנָה עַל־כֵּן יֵאְטַּר כְּנִמֶּרָד גִּבָּוֹר צֵיִד לְפְנֵי יְהֹוֶה:	הוא הַנְה וּבְּר תַּקִּיף קַּנְהָרוֹד וּבְּר עַל בַּן יִהְאַעַר כְּנִמְרוֹד וּבְּר תַקּיף קַנְה יְיָ:	He was a mighty hunter before the Lord, wherefore it is said: 'Like Nimrod a mighty hunter before the Lord.'	6
8	וְכִּוּשׁ יָלֵר אָת־נִמְרָד הַוּא הַהַל לְהְיִוֹת וּבְּר בְּאֶרֶץ:	ְּמְרֵי לְמְהְוֵי וְּבָּר בְּאַרְעָא: וְכִּוּשׁ אִילֵיד יָת נִמְרוֹד הוּא	And Cush begot Mimrod; he began to be a mighty one in the earth.	8
۷	וְבְנֵי כִּוּשׁ סְבָא וְחֲוִילְה וְסַבְתָּה וְרַשְּׁמֶה וְסַבְּתְּבָּא וּבְנֵי רַשְּׁמֶה שְׁבָּא וְרְבֵּו:	מְּבָא יִרְבָן: יְרַשְׁמְה וְסַבְּהְבָּא יִבְנֵי רַשְּׁמָה מְבְא יִרְבָן:	And the sons of Cush: Seba, and Havilah, and Sabrah, and Sabreca, and the sons of Raamah: Sheba, and Dedan.	L
9	וְבְנֵי חֲם כָּוּשׁ וִמִצְרָיִם וּפִּוּשׁ יְבְנֵי חֲחַ כָּוּשׁ וְמִצְרָיִם וּפִּוּש	וְלֵנְגְּ חָם כּוּשׁ וְמָצְרָיִם וּפּוּש יְלְנֵי חָם כּוּשׁ וְמָצְרָיִם וּפּוּש	And the sons of Ham: Cush, and Mizraim, and Put, and Canaan.	9

(FI) בחרוסים ואח כסלוחים אשר יצאו משם בלשחים. משניקס ילאו. שקיו פתרומיס וכקלוחיס מחליפין משכנ

(II) מן הארץ. כיון שכפה משור מת בניו שומעין לנמכוד ומורדין במקום לבנות המגדל, ילם מתוכם (ב"ר לו,ד):

(בו) העיר הגדולה. היא נינוה, שנאמר (יונה ג,ג) ונינוה הימה עיר גדולה לאלהים:

נשומיסס אלו לאלו, וילאו מסס פלשמיס (צ"ר לו,ס):

(13) להבים. שפניסס דומיס ללסנ:

	(81) ואחר נפצו. מאלה נפולו, משפחות(91) גבול. מף ארלו. כל גבול לשון מיף מהל ליבול מלוני.	ז סרבס: וקלס: באכה. שס דבר. ולינרמס כמד	ס סטומר לחברו, גבול זה מגיע עד אשר	
Şτ	نظِوْت بِعَاد ضِيْر چَيْرَت شِو يَهِيَّهُ فِكِد چَر چَيْضِرَر بِوَجَيْرِ يَهِٰدُ؇ إِشِّكَ هِيَرَّهِ بِجِهِا:	נְלַמָּלֵנִ אִנְיְלְיִדוּ מְּבֵין בְּנִין אִנְם חַד פֶּלֶג אֲבֵי בְּיוֹמוֹהִי הִלְעָּבָר אִנְיִלְיִּה הְּבִּין בְּנִין הְלְעָבֶר אִנְיְלְיִה הְבִּין בְּנִין	And unto Eber were born two sons; the name of the one was Peleg; for in his days was the earth divided; and his brother's name was Joktan.	Şτ
† 7	نْݣِد هُنْ مَرْد: نَهْدُودُهَمْد نُكِّد هُنْ شِكْرِنا نَهُمْ لِنَ	וְשֶׁלְח אִילִיד יָת שֶּׁלָח יְשֶׁלְח אִילִיד יָת שֶּבֶר:	And Arpachshad begot Shelah; and Shelah begot Eber.	† 7
ध्य	بَحْدٌ، كَبْكُتُ مَنِهَا لَكِيْمِ لِبُرْعُدِ لَمْمِ:	נֹמָהֵ: יִלְנָג אָנִם מֵּנֵא נִׁטִּבְ נִׁנְטַב	And the sons of Aram: Uz, and Hul, and Gether, and Mash.	£7
77	וֹלְנִג וֹאֹנִם: בֹּנֹ, מִּם מִּגִלְם וֹאַמִּנִג וֹאַנִפַּכֹמָּג	וֹאַבְפַּבְאָב וֹלְנִיב וֹאָבֶם: בּנִי אָם מִּילָם וֹאַאָּנִי	The sons of Shem: Elam, and Asshur, and Arpachshad, and Lud, and Aram.	77
17	בְּנֵי־מְבֶר אֲחִי נֶפֶת הַגָּּדִי כְּלִ הְשְׁם יַלַּה נָם־הָוּא אֲבִי כְּלִ	וּלְמֵּם אִיהְיָלִיד אַף הוּא אֲבוּהוֹן דְּכָל בְּנֵי עַבֶּר אֲחוּהִי וּלְשֶׁם בְּא:	And unto Shem, the father of all the children of Eber, the elder brother of Japheth, to him also were children born.	17
07	אַלָּה בְנִי־חָׁם לְמִשִּׁפְּחֹתָם לִלְשִׁנְתָם בְּאַרְצִּתָם בְּנִינִקֶם: (ס)	אַלֵּין בְּנֵי חָם לְזִרְשֵּׁיְהָהוֹ לְלִישְׁנְהוֹן בְּאַרְשְּׁהְוֹן בְּשְּׁרְשְׁיִהוֹן	These are the sons of Ham, after their families, after their tongues, in their nations.	07
61	ַּוְיְהֵיִׁר גְּבָּוּלְ חַפְּנַעֲנִיׁ מִצִּידֵׁן בּאֲבֶּח גְּהֶבְּח עַד־עַּזְּה בּאֲבֶּח סְדַּטְּה נַעֲמֹרֶה נְאַרְטָּה וּצְּבֹיָם עַד־קְשָׁע:	וְחֲנְה הְּחִים בְּנַעָּנָאָה מִצִּידוֹן מְמֵי לְגָּרֶר עַד עַּנָּה מָמֵי לְסָדוֹם נַדְ לְשַׁעֵּ: יצְבוֹיִם עַד לְשַׁעֵ:	And the border of the Canaanite was from Zidon, as thou goest toward Gerar, unto Gaza; as thou goest toward Sodom and Gomorrah and Admah and Zeboiim, unto Lasha.	61
81	מְמֶשְׁבְּעִינְיִנְ עַבְּנְגְּנְיֵנְ. וְאָעַרַ נְפָצֵּוּ וְאֶתַ־תְחֲמָתָיִ וְאָתַר נְפָצֵוּ וְאֶתַ-הַאָּרְנְרָיִ וְאָתַר נִפְצֵּוּ	וֹבְׁתְּנִינִ כַּנְתְּלְאֵנִי: טִמְטִאָּגִּ וּלְטַרַ כֵּּן אִטְבַּבִּרִנִּ נְנִטְ אַבְוֹנִאָּגִּ נְנִטְ תַּמְבָּאָגִּ נְנִטְ	and the Arvadite, and the Zemarite, and the Hamathite; and afterward were the families of the Canaanite spread abroad.	81
Lι	הַפּּינִי: וְאָחַ חַחָּנִי וְאָחַ חַעַּרָקִי וְאָחַ	אַנְאַנּסְאָנִ: נְיָטְ טִּנְאָנְ נְיָטְ תַּבְּקָאָנְ נְיָטְ	and the Hivite, and the Arkite, and the Sinite;	Źτ
91	וְאָת־תַיְבוּסִי וְאָת־תֲאֵמֹרָי וָאָת תַּגְּרְנְּשֶׁי:	װְרְנִישְׁאֵי: װְתְּיִבְּיִּסְאֵי וְיָת אֲמִוֹרָאֵי וְיָת	and the Jebusite, and the Amorite, and the Girgashite;	91

וסמבול סים בשנת שש מאות שנה (שם 1,1). נמלא שהגדול בבניו סים בן מאם שנה. ושם לא סגיע למאה עד שנתים אחר המבול יא,י) שם צן מאם שנה וגו' שנמים אחר המצול, הוי אומר יפת הגדול. שהרי צן מ"ק שנה היה נה כשהחחיל להוליד (לעיל ו,א), (IS) אבי כל בני עבר. סנסר סיס טֵס: אחי יפח הגדול. מיני יודע אם יפת הגדול, אם שם. נשסוא אומר (לסלן

(ב"ר לו,ו): אחר יפח. ולא אמי מס. שאלו שניסס כבדו את אביסס, ווס בוסר:

מבט לגבול פלוני:

(OS) ללשונוחם בארצוחם. אף על פי שנחלקו ללשונות וארצוח, כולם בני מם סם:

τ	בקעה בּצָּבֶץ שִּנְעָר ווִשְׁבוּ שֶׁם: בקעה בְּצָבֶץ שִנְעָר ווִשְׁבוּ שֶׁם:	בְּבְבֶלְ וְיִמִיבוּ מַמֶּן: נְאַמְּפַחוּ בְּקְנְּמָא בְּאַרְעָּא נְהָנְה בְּמִמּלְחִוּן בְּקַרְמִיתָא	And it came to pass, as they journeyed east, that they found a plain in the land of Shinar; and they dwelt there.	τ
שניעי מ	ַנְיָהֵי כְּלְ־הַאָּבֶין שָׁפָּה אָהָת יְּדְבָּהִים אֲחָדִים:	ימַמְלַלְ חַר:	And the whole earth was of one language and of one speech.	IX
78	ָלְתִּילְדְתָּם בְּגִינֵהָם וּמֵאָבֶּל קְתִילְדְהָם בְּגִינֵהָם וּמֵאָבֶּל	אָלֵין זַרְעַיִּה בָּנֵי נֹחַ לְּתִילְרְהָהוֹן בָּעַּמְנֵהוּוּ בְּאַרְעִי בְּתַרְ אִהְפְּרָשׁוּ עַּמְּמָנִהוֹן בְּאַרְעָא בְּתַר מוֹפְּנָא:	These are the families of the sons of the Mosh, after their generations, in their in ations; and of these were the nations divided in the earth after the flood.	τ ξ
18		אָבְּגוֹ בִּנִּג מִּם לְזִּבְׁתִּּנִינִוּ לְלְיִמְּנְתִּיִּוֹ בִּאָּבְמְּנִינִוּ אַבְּגוֹ בִּנִּג מִּם לְזִּבְׁתִּּנִינִוּ	These are the sons of Shem, after their families, after their nations.	τ£
30	ַנְיָהָי מוֹשְׁבֶם מִמֵּשָׁא בֹּאֲבָה סְפֵּרְה תַר הַמֶּדֶם:	וְהָוָה מוֹתַבְּהוֹן מִמֵּישָׁא מָמֵי לְסְפְּר מוּר מַדְּנָהָא:	And their dwelling was from Mesha, as thou goest toward Sephar, unto the mountain of the east.	oξ
67	וֹאָת־אִיפָּר וְאָת־חַוּילָה וֹאָת־ יוֹבְגַר בְּל־אֵלֶה בְּנֵי יָקְטֵּן:	ונת אופיר ונת חוילה ונת יובב כְּל אִלֵּין בְּנֵי נְקְטֶּן:	and Ophir, and Havilah, and Jobab; all these were the sons of Joktan.	67
82	מְּבֵא: וֹאָט_מִנְבָּׁלְ וֹאָט_אַבְּׁיִמָּאָלְ וֹאָט_	הְּבָא: וֹט מִוּבָלְ וֹנִט אֲבִּימָאָלְ וֹנִט	and Obal, and Abimael, and Sheba;	82
<i></i>	וּאָם הַדּוֹרָם וֹאָם־אִנּזְל וֹאָם־ הְקְלְה:	בּלַלְני: גיט בֿבוָבִם גיט אַנּזַלְ גִיט	and Hadoram, and Uzal, and Diklah;	∠ τ
97	וְיְקְּפְׁן יְלְר אָת־אַלְמִוֹדֶר וְאָת־ שְׁלֶר וְאָת־חֲצַרְטֵּוֶת וְאָת־יְרַח:	מְּלֶב וֹנִים שַׁגַּבׁמָנִם וֹנִים זְבַּים: וֹנִפְשָׁן אִנְלָיִב נִים אַּלְמִנָּבִב וֹנִים	And Joktan begot Almodad, and Sheleph, and Hazarmaveth, and Jerah;	97

כל המשפחות הללו: הכמוב לסמום אלא לפרש. הא למדת שבשנת מות פלג נתפלגו: יקשן. שהיה עניי ומקמין עלמו (ב"ר לו,ז) לכך זכה להעמיד כמה משפחום קודם לכן, שנאמר ויקטן ילד וגוי, ואחר כך (להלן יא,א) ויהי כל הארץ וגוי. ואם שאמר באמצע ימיו, לא בא השמיד (שם), ושנינו בסדר עולם (פ"א) שבסוף ימיו נספלגו. שאם מאמר במחלם ימיו, הרי יקטן אחיו לעיר ממנו והוליד (25) בפלגה. נמצלצלו סלשונות ונפולו מן הצקעה, ונתפלגו צכל העולם. למדנו שהיה עצר נציא, שקרא שם צנו על שם

(26) חצרמות. על שם מקומו. דברי אגדם (ב"ר לו, מ):

ומרנ"ו שנים סרקיע מסמומט כשם שעשה בימי המבול. בואו ונעשה לו קמוכות (ב"ר לו,ו): לרקיע וגעשה עמו מלחמה. דבר חֿחר, על יחידו של עולס. דבר חֿחר, ודבריס חֿחדים (ם"חֿ דבריס חדיס). חֿמרו, חֿחת לחֿלף (I) שפה אחת. לשון הקודש: ודברים אחדים. באו בעלה אחת, ואמרו, לא כל הימנו שיבור לו אם העליונים, נעלה

מת כלס (ב"ר לת,1), ולמ מלמו מלמ שנער: (2) בנסעם מקדם. שהיו יושנים שם, כדכמיג למעלה ויהי מושנה וגו' הר הקדם, ונפעו משם למור להם מקום להחיק

וְתַחַמְּר הְיָה לְהֶם לַהְמֶּר: تَفْتِ، كِثُلُم يَخْدُثُم كِهُدُا يَتَرُب خِيبًا خِدَرُتُه خِهَدُهُ ي تَرْخُرُكُ خُرَبُتُ لِيَشِلُ قُل كُشِرَفُكَ فَلَا يَرْجُدُنَا لِنَشِدِينَا خَرَبُكُ

止\$亡.**¼**∶ كُرُد بَيْنَ قُلِ تُطْدِلًا مَرْ فَرْدَ خُرْ مِنْ لِمُتَدِيدِ رَدْهِ مِنِ يَكْرَفُهِ ַ יִּמִלְגַּׁלְ נְרַאָּהָּוִ בֹּאֶּקְוֹם נְוֹהֹאָהִי יִמִלּגַלְאִ נְבִיהָּיִה מָמֵי עַּרַ צִּיִּתִי וַיּאַמְרוּ הָבָּהו נִבְנָה קַנוּ עִּיר וַאֲמַרוּ הַבוּ נִבְנִי לֹנָא קַרְהָא

בַּאַבֶּם: נֹאָט וַמֹּלִיבְׁלְ אַתְּבֶּׁר בֹּנִגִּי בַּנֹגִּי תְּבָּב בַּנִנִּא נִמֹלָבַלְא נַבַּנִגִּ ¿ וְנְרֵבׁ יְבְוְבְאָנִי אָנִי בְּלִבְאָנִי אָנִי בְאִנִיפּּׁבְיְנִיאָנִי אָנִיבְּיִּרִי וְאִנִיפְּּבְיְנִיאָ

בולני לְגַּמְּוָנִי: لْمَفَارِ كُهِـ بَحُمُّد مَثِاهِ خُكِ كَمُشَد كِفُمُّد يَخَمَا كُهِ بَنَفِرَم مَثِيرًا * צַּחַתְ לְכַבֶּּם וְזֶה הַחַּבְּם לַעֲּשְׂוֹת חַד לְכִּיּלְהוֹן וְדֵין דְּשְׁרִיאוּ رَيْهِ وَدُرَاتِ بِيَا مُنْ هُلِّ لِهُوْلِ لِهُمَالِ لَهُ مَنْهِ لِللهِ الْجُرِفَا

لي الم هِهُدر كِه نَهُدُمِد هُده مُؤَفِد خُنهُدُديا يُحْه نَهُدُمِدا هَرُه

ئاللارك: فتار څرينڅنا اتنككرد څخان خر هدهم نغنفاه، مخمختر ⁸ ניָפּא יְהְנָה אֹמָם מִשְּׁם עַלְ־ וּבַדָּר יִיְ יָהְהוֹ מִחַּמָּן עַלֹ אַפִּי

لترشله تألب كبال كهُنُم: וַיּאַמְרֹוּ אֲיֹשׁ אֶלֹרֹבְעֹהוּ הֲבָה וַאֲמָרוּ וְּבָר לְחַבְרֵיה הַבוּ

נטפבר על אפי כל אַרְעָא:

כַּלְ דְּחַמִּיבוּ לְמֶמֶבוּ:

جربها بيجديد: ק הְבְּה ְנְרְבְלְה וְנְבְלְה שָׁם שְׁפְּתָם הַבּי נִהְּגְלֵי יוּנְבַלְבֵּל מַמֶּוֹ

for mortar. brick for stone, and slime had they them thoroughly.' And they had Come, let us make brick, and burn And they said one to another:

face of the whole earth.' lest we be scattered abroad upon the heaven, and let us make us a name; us a city, and a tower, with its top in And they said: 'Come, let us build

children of men builded. the city and the tower, which the And the Lord came down to see

they purpose to do. be withholden from them, which Degin to do; and now nothing will one language; and this is what they are one people, and they have all And the Lord said: 'Behold, they

sbeech. may not understand one another's confound their language, that they Come, let us go down, and there

earth; and they left off to build the from thence upon the face of all the So the Lord scattered them abroad

(+) בן נבוץ. עלמי צימ עלינו עוס מכס לספילנו מכמן: בבבל שסיה בקעס: ונשרפה לשרפה. כך עושין הלבנים שקורין מוול"ש, שורפים הותן בכבשן: לחמר. למוח הקיר: הומנה סוא. שמכינים עלמן ומסחברים למלאכה או לעלה או למשא. הבה, הומינו אפרקליי"ר בלע"ו: – לבנים. שאין אבנים (ε) איש אל רעהר. מומס למומס מזריס לכוש וכוש לפוט ופוט לכנען (שס מ): הבה. סומינו עלמכס. כל סנס לעון

(a) וירד ה׳ לראות. לא סוצרך לכך, אלא בא ללמד לדייניס, שלא ירשיעו סנדון עד שיראו ויצינו. במדרש רבי מנחומא

(נמ ימ): בגי האדם. אלא בני מי. שמא בני המוריס וגמליס. אלא בני אדס הראשון שכפה את העובה, ואמר (לעיל ג,יב)

ששומס. לסממיל סס לעשומ: - לא יבצר מהם וגרי לעשוח. בממיס. יבלר, לשון מניעס, כמרגומו. ודומס לו (מסליס (6) הן עם אחד. כל מובס זו יש ממק שעם אחד הם ושפה אחת לכולם, ודבר זה החלי בוני החלם. כמו אמרס, המשה אשר נחחה עמדי. אף אלו כפו בעובה למרוד במי שהשפיעה עובה ומלעה מן המבול (ב"ר לה,ע):

וסוא כנגדס מדד ואמר סבס נרדס (מנמומא ישן נמ כס): ונבלה. ונצלצל. נו"ן משמש בלשון רביס וס"א אמרונס ימירס (ק) הבה גרדה. בבים דינו נמלך מענומנוםו סימירס (מנמומל נמ ימ): הבה. מדס כנגד מדס. סס למכו סבס נצנס, מויגן) יבלור רוח נגידים:

מגורם רשע היל מבולנו: (8) ויפין די אוחם משם. בעולס סוס פנסדרין קו,ז) מס שאמרו פן נפוץ נמקייס עליסס. סוא שאמר שלמס (משלי י,כד) כס"א של נכדה: לא ישמעו. זה שואל לבנה, וזה מביא מימ, וזה עומד עליו ופולע אה מוחו (ב"ר לה,י):

Źī	מְּנְהִי עִּבְר אַחֲבִי הוֹלִירָוֹ אָתִּ פְּלֵג שְׁלְשֵׁים שְׁנְה וְאַרְבָּע מֵאָוֹת שְׁנְה וְיִּוֹלֶר בְּנִים וּבְנְוֹת: (ס)	וֹאִילְיִר בְּנִין וּבְנָן: פֶּלֶנְ אַבְּבָּת מִאָּה וּהָלְהֵין שָׁנִין וַחֲנָא מַבֶּר בְּתַּר דְּאִילִיר יָת	And Eber lived after he begor Peleg four hundred and thirty years, and begot sons and daughters.	Ľī
91	֡֝֝֜֜֜֜֝֜֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝	וֹאִנְלְיִב זֹט פֿבְּנִי וֹשׁוֹא מֹבָׁב שַׁלְטִוּן וֹאַבַּפֹּת מָּוֹנוּן	And Eber lived four and thirry years, and begot Peleg.	91
Şī	עְּנְיִה שָׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִירַוֹ אָת־ מְבֶר שְׁלַשׁ שְׁנִים וְאַרְבָּע מֵאָוֹת שְׁנְיִה וַיִּוֹלֶר בְּנִים וּבְּנְוֹת: (ס)	נְאַנְלֵיִר בְּנְיוֹ וְבְּנְוֹן: מְבֶר אַרְבַּע מְאָה וּהָלְה שְׁנִין נְחָנְא שֶׁלְה בְּתַר דְּאִנְלֵיד יְתְּ	And Shelah lived after he begot Eber four hundred and three years, and begot sons and daughters.	Şī
ŧι	אָּטַ־מֵבֶּר: נְשֶׁלְח חַיִּי שְּׁלְשַּׁיִם שְּׁנָח וַיִּּוֹלֶּד	נְהַ מְּבֶׁרֵ: וְמֵּלְטִ שִׁנְאַ שַּׁלְטֵּוּן מִּּנְּוּן וֹאַנְלָיִב	And Shelah lived thirty years, and begot Eber.	≯ ī
٤٦	ַנְיָחָי אַרְפַּבְשָׁר אָחָרֵי הוֹלִירָוֹ אָת־שֶׁלַח שָׁלָש שָׁנִים וְאַרְבָּע מֵאִית שְׁנָה וַיִּילֶד בָּנִים יְבְנְיֹח: (ס)	מְּנֵּנוֹ וֹאִנְלְנִּג בֹּנֵנוֹ נִבְּנוֹ: נְט מְּלְט אַנְבַּמ מִאָּט נִטְלְט נְטֵנְא אַנְפַּבְמָּג בַּטַר גַּאִנְלְנִג	And Arpachshad lived after he begot Shelah four hundred and three years, and begot sons and daughters.	٤٦
71	וּאַרְפַּּבְשָּׁר חַׁי חָמָשׁ וּשְׁלִשָּׁים שְׁנְְּח וַיִּוֹלֶר אֶת־שֶׁלַח:	הְּנֵּנְוּ נְאַנְלָנִגְ נִׁטְ הָּלְטִּנִּ נְאַבְפַּבְׁהָּבְ שַׁנְאַ טִּלְטִנּוּ נִשְׁמִּנְהָ	And Arpachshad lived five and thirty years, and begot Shelah.	रा
ΙΙ	ַנְיָחִי־שָׁם אַחֲבֵי הוֹלִירַוֹ אָת־ אַרְפַּּבְשְׁר חֲמָשׁ מֵאָוֹת שְׁנְחַ נַיְּנְלֶּר בְּנִים וּבְנְוֹת: (ס)	וַחָנָא שֵׁם בְּתַּר דְּאוֹלֵיד יָת צַּרְפַּּרְשָׁד חֲמֵישׁ מָצָּה שָׁנִין נְאוֹלֵיד בְּנִין וּבְנָן:	And Shem lived after he begot Arpachshad five hundred years, and begot sons and daughters.	π
OI	אַלָּה תּוֹלְדָּה שָׁם שָׁם בָּן־ מִאַתּ שְׁנְּה וּיִּוֹלֶר אָת־אַרְפַּכְשָׁר שְׁנְתַיִם אַתַר הַמַּבְּוּל:	אַלֵּין הּוֹלְדָה שֵׁם שֵׁם בַּר מָאָה שְׁנִין שְׁנִין בָּתַר טִוּפְּנָא: מְנִין שְׁנִין בְּתַר טִוּפְּנָא:	These are the generations of Shem. Shem was a hundred years old, and begot Arpachshad two years after the flood.	OI
6	עַל־בֿוּ קָרֶא שִׁמָהִ בָּבֶל כִּי־ שֶׁם בְּלָל יְהַוָּה שִׁפָּת בָּל־הָאָרֵץ יִמִשְׁם הֵפִיצָּם יְהֹוְה עַל־פָּנֵי בְּל־הָאֶרֶץ: (פ)		Therefore was the name of it called Babel; because the Lord did there aconfound the language of all the earth; and from theme did the Lord scatter them abroad upon the face of all the earth.	6

82	בְּאָבֶץ מוֹלַדְקּוֹ מָלִ־פְּגֵּי מָרַח אָבָיוּ בְּאָבֶץ מוֹלַדְקּי בְּאָוּר כַּשְּׂדִּים:	ומית הָרָן עַל אַפּי מָרַח אֲבוּהִי בַּאֲרַע יַלְּדוּתִיה בָּאוּר הְכַשְׁׂדְאֵי:	And Haran died in the presence of his father Terah in the land of his nativity, in Ur of the Chaldees.	82
Ĺτ	וּאֵלֵּת מּוּלְדָת מָּרַח מָּרַח הּוּלֵיד אָת־אַבָּרָם אָת־נָחָוּר וְאָת־הָבָן וְהָבֶן הוֹלֵיד אָת־ לְיֹט:	הָרָן וְהָרָן אִנְלִיִר יָת לוֹש: אִילִיר יָת אַבְּרָם יָת נָתוֹר וְיָת וְאֵלֵיך יָת אַבְרָם יָת נָתוֹר וְיָת	Now these are the generations of Terah. Terah begot Abram, Nahor, and Haran; and Haran begot Lot.	Lτ
97	ַנְיְחִי־מָרַח שִׁבְעִַּים שָׁנְָה וַיּוֹלֶדִּ מֶת־עַּבְרְׁם אֶת־נְחָוֹר וְאֶת־הָרֶן:	יָה אַבְרֶם יָה נְחִיר וְיָה הָרָן יִהְאַ מָרַח שָׁבְּעִין שְׁנִין וְאִילֵיר	And Terah lived seventy years, and begot Abram, Nahor, and Haran.	97
Şτ	ניתי נְחֹוֹר אַחַבִּי הוֹלִירַוֹ אָת־ מְׁרַח מִשְׁע־עֶשְׁרֵח שְׁנָח וִמְאָת שְׁנְח וַיִּוֹלֶר בְּנִים וּבְנְוֹת: (ס)	וְאִוּלֵיד בְּנִין וּבְּנָן: מַרַח מְאָה וּחְשֵׁע עֶשְׂבֵי שְׁנִין מְבַּיה בְּנִין וּבְנָן:	And Nahor lived after he begor Terah a hundred and nineteen years, and begot sons and daughters.	Şτ
† 7	ַנִיְתִי נְחֹוֹר תִּשִׁע וְעֶשְׂרִים שְׁנְּה נַיּוֹלֶר אֶת־תְּרַח:	וֹאַנְלְיִר נְתְ מְּנְרֵוּ וּהְשָׁעֵּע שְׁנִין נְתְּיָא נְתִיר עָשְׁרֵוּ	And Nahor lived nine and twenty years, and begot Terah.	₽z
£7	נִיְחָי שְׁרֹּוּג אַחֲבֵי הוֹלִירָוֹ אָת־ נְחָוֹר מְאַתַּיִם שְׁנְְּה נַיִּוֹלֶר בְּנִים וּבְנְוֹת: (ס)	יִבְנְן: נְחִוֹר מָאמַן שְׁנִין וְאִילֵיִר בְּנִין נְחֲנְאַ שְׁרְוּגִי בְּתָר יְתְּ	And Serug lived after he begot Nahor two hundred years, and begot sons and daughters.	६र
77	נְיָתִי שְׁרָוּג שְׁלְשָׁים שְׁנָת נִיּוֹלֶר אָת־נְחָוֹר:	ָּיִׁעְ דְּׁעִוְרֵ: וֹשִׁנְאַ מְּׁרֵיִנִי שְׁלְּטִין מִּּדְּין וֹאַנְלֵיִר	And Serug lived thirty years, and begot Nahor.	रर
17	ניְוֹלֶר בְּנִים וּבְנְוֹת: (ס) מְּרְוּג שֶׁבַע שְׁנָים וּמָאתַיִם שְׁנָּה ניְוֹלֶר בְּנִים וּבְנְוֹת:	בְּנְין יְבְנָן: שְׁרִוּג מָאתַן וּשְׁבַע שְׁנִין וְאִילֵיד וְחָיָא רְעוּ בְּתַר דְאִילֵיד יָת	And Reu lived after he begot Serug two hundred and seven years, and begot sons and daughters.	17
07	נּיָּנְבֶּׁר אָּנִד־שְׂרָוּג: נַיְּנְבֶּר אָנִד־שְׂרָוּג:	וֹאִנְלְיִג וֹט מִּבוּני: וֹטִוֹא בֹתּוּ שַׁלְטִּגוֹ וִסִּבִּטֵּגוֹ אָּנִגוֹ	And Reu lived two and thirty years, and begot Serug.	07
61	ַנְיְחִי־פָּׁלֶג אַחֲרֵי הוֹלִירַוֹ אָתִּדּ רְעִּי תַשַּׁע שְׁנָים יִּמְאַתַּיִם שְׁנָּה נַיְּוֹלֶד בְּנִים יְבְנְוֹת: (ס)	בְּנְין יְבְנָן: רְעִי מָאתַן יִּחְשָׁע שְׁנִין וְאִילִיד תְּחְיִּה פְּלֵג בְּתַר דְּאִילִיד יָח	And Peleg lived after he begor Reu two hundred and nine years, and begot sons and daughters.	61
81	אָּעַ_בְּעָּי: אָנַרַבְּּבֶלְיִ מְּלְמֵּים מִּּלְיָרַ וֹּיִּלְבָ	נְט בְּמנּ: נְטִגֹא פַּבְּיג שַׁלְטָּגו הֻּגָּגו נְאִנִלְגִּב	And Peleg lived thirry years, and begot Reu.	81

CEL ELNALU - GLAU 4L 4L LNALI - LNALI - CENESIS

אַבְּיִימִלְבָּה וַאֲבָיִי יִסְבָּה: מפמגן אָם אָאָט_אַבְרָםְ אָּרָ, וֹאָם ניקט אַלנס וֹלטִיִר לַטִּס לָּמִיִּם

עָרָן אָבוּהָא דְּמִלְכָּה וַאָּבוּהָא וְשִׁוְם אָמַנו וָחוֹר מִלְכָּה בַּת לַהָּגוֹ הַוְם אִטַע אַבְּבָם הָּבָּנִ ינסיב אַבְרָם וַנְחוֹר לְחוֹן

the father of Milcah, and the father wife, Milcah, the daughter of Haran, was Sarai; and the name of Nahor's wives: the name of Abram's wife And Abram and Nahor took them

אַשָּׁתַ־נְחוֹר מִלְבָּה בַּתַ־הָרֶן

וֹבְיֹנִי שְּׁבוּ מַּלֵּבְא לָיִת לַה

And Sarai was barren; she had no

יי לוִס בּוֹרְיִבְוֹלְ בִּוֹרְבִּיוִ וֹאֵעְ חִבֹּיִ וּיִּפְׁשׁ שֶּׁבַשׁ אָשַׁ_אַּבְּבָּבֶם בַּּנִי וְאָשַ

os נַהְּהָי שְׂרַי צְּקְרָה אֵין לָה נְלֶד:

וֹנִים שָּׁבֹּוּ כַּלְּמֵיה אִמַּה אַבָּרָם ווני כומ פר הרן פר פריה וּגַבׁר שַּׁנַע זָע אַּבָּנִם בַּנוּנִע

and dwelt there. Canaan; and they came unto Haran, Chaldees, to go into the land of forth with them from Ur of the son Abram's wife; and they went and Sarai his daughter-in-law, his Lot the son of Haran, his son's son, And Terah took Abram his son, and

נוֹאַבוּ אֶם: אַּבְּעִי בְּנִמֹן נִיּבְאִי מִּגַעִינִוֹן אַטְּׁם מָאַּיִר כַּשָּׁדִּים לָלֶכֶת כֿלַטִוּ אָמֶט אַבְרָם בַּוֹיִ נַּגֹּאָנּ

בַבְּנַמַן נַאָּטוַ מַד חָרֶן וִיהָיבוּ למוזל לאַרְעָּאַ יה ונפקו עמָהוֹן מַאוּר

died in Haran. hundred and five years; and Terah And the days of Terah were two

جَلَتُا: (ق) פמומיס וּמְאַתַּיִם שְׁנָּהָ - מַבַע הַּגוּן וּמִית מַבַע בְּחָבֶן: קע ניהנו ימי הברח קמש שנים נהוו יומי הרח מאתן נהמיש

read the Maftir and Haftara on page 255. The Hastara is Isaiah 54:1 - 55:5 on page 232. Sepharadim read Isaiah 54:1 - 54:10. On Rosh Hodesh,

هُجُنكُ هُجِـنَهُدُ لَمْ هُمُّكُ هَلَهُكِ: هُجِنكَ خُهُلَمُمْ فَهُنَائِنُكَ: · לַבְּ מִאַּבֹּאַבַ וּמִמִּנְלַבְעַבַּ וּמִבּּנִים מִאַּבַאַבַ וּמִבּּנִים וּמִבּנִים וּמִבּנִים בּ ﴿ لَا لَهُ هُمُ لَا يُسَالِ هُمْ فَحَالُتُ مَا لَا يَهُمُ لَا ذَا ذُهُ خُلُتُ هُنَادِمْ ذَٰكِ

will show thee. father's house, unto the land that I from thy kindred, and from thy Get thee out of thy country, and Now the LORD said unto Abram:

IIX

ומנחס פירש אור, בקעס. וכן (ישעים כד,יד) באוריס כבדו ה', וכן (שס יא,ס) מאורת לפעוני. כל חור ובקע עמוק קרוי אור: וכשנילל אברם אמרו לו לסרן, משל מי אחם. אמר לסם סרן, משל אברסם אני. סשליכוסו לכבשן האש ונשרף. וזסו אור כשדים. נמכוד על שכחח אח צלמיו, והשליכו לכבשן האש. והכן יושב ואומר בלבו, אם אברם נוצח אני משלו, ואם נמכוד נוצח אני משלו.

יפכה לשון נפיכות (וכן הוא פנהדרין לע להדיא), כמו שרה לשון שררה: (62) יסכה. זו שרה, על שם שמוכה ברוח הקודש, ושהכל מוכין ביפיה. (מ"ח כמו שנחמר, ויכח חומה שרי פרעה). ועוד,

(וצ) ויצאו אחם. ויללו מרמ ולגרס עם לוע ושרי:

בפוכם לומר לך עד אברם חרון אף של מקום: קרוים מסיס, והלדיקים אף במיסמן קרוים סיים, שנאמר (שמואל ב כג,כ) ובניהו בן יהוידע בן איש סיי 🗷 בהרן. - הנו"ן לא קיים אברם אם כבוד אביו, שהניחו וקן והלך לו. לפירך קראו הרחוב מח (ב"ר לט,1). (ס"א ועוד) שהרשעים אף בחייהם עדיין נשארו משנומיו הרבה. ולמה הקדים הכמוב מיממו של מרח ליליאמו של אברם. שלא יהא הדבר מפורסם לכל, ויאמרו, ואברס בן חמש שניס ועי שנה בלאחו מחרן. וחרח בן שבעים שנה היה כשנולד אברס, הרי קמ"ה לחרח כשילא אברס מחרן. (28) וימה הדה בחדן. לאמר שילא אברס ממרן ובא לארן כנען, וסיס שם יומר מששים שנס. שהרי כמיצ (להלן יב,ד)

(I) $\forall \Gamma \ \forall \Gamma$. Lockan i larean, i ao à autrituri l'ichtàr à dan ii co les co (c" σ an;), i un un adiri u ae ur e ui la (e" σ):

نَهُٰذِ لِحَرَّ لِمُثَلِّكُ مِنْ لِمُنْكُ مِنْ خُلُحًا لِمُنْكُ لِمُنْكُمُ لِمُنْكُمُ لِمُنْكُمُ لِمُ ت نظمُمُكِ خُرْدِ، فَبِيحٍ يَعْظُدُكِ نَعَمُعُنَاكِ خُمَّهِ مَنْ يَعْدُلُذِنَكِ

بَيْكُدُ لِينَا لِيَا لِينَا ل אַאָּר וֹנִבְּרְכַנִּי בְּדְּ כָּלְ מִמְּשְׁבַּּוֹעִי אֵלְנִּים וֹנִיְבָּרְכִיּוֹ בְּרִילְרָ כִּלְ تَقَدُّلُحُكِ مُكَّلُّهُمْكَ يَمُعَدُدُكُ يَقَدُلُكُ مُحْلَحُكُ يَمُحْمُمُكُ

בְּצֵאנוֹ מִנוֹבוֹ!: בּוֹשְׁמֹת הָּנִים וֹהָבֹלִים הָּנִּיִי ליי יְהַנְּה נַיֵּלֶךְ אִתְּיֹ לֻוֹּשׁ וְאַבְרָם עִּמֵּיה יִיְ נַאַנַל עַמֵּיה לוֹש رَّزُكُ هَٰٰذُرُه حَٰهُمُد يَكُد هَٰٰزِير نَهُرَم هَٰٰذُلُه خُمُٰم يُمَرِّيم

אַּבְאַנ אַבְאַנ אַבְּבָּע כָּוֹמוֹ נִיִּבְאַנ אַבַּבַע כַּנְמוֹ: غَمْد خَمْهِ خَانَا لَيْجُهِ خَرْدُهِ בוּמִם אֹמָב בֹבָמוּ נֹאָנַ בַנֹּפַמִּ י וְאָת־לַוֹּט בָּוֹ־אָחָיו וְאָת־בָּלִ־ ניקַח אַבְרָם אָת־שָּׂרָי אִשִּׁמֹּוֹי

Ķı Ç₩ÇΥ: שְׁלֶם עַּר אֵלָון מוֹבֶה וְהַבְּנְעָנִי ניעלר אַבְּרָם בְּאָבֶין עַר מְקּוֹם נִעָּבַר אַבְּרָם בְּאָרָעִי עַרָּהַ

וֹאַבֹבּי, הַמֹּלֵב יּטִבי, מִלַבַב:

זְבְעָּיִלְאַ עַנְעָּיִלְאַ

בְּמִפְּבֵינִי מִעַוֹרָן: لْهَٰذُلُه جَد شِخْمًا تِلْقَدِم شِنَا

וֹאָטוּ לְאַרְעָא דִּכְנְעוֹן: ולפטו למוזק לאַבמא בלוה! בְּהַהְּבֹיבוּ לְאִיִבֹּוֹטִא בֹּטַבֹּן לא לווֹנעון בּלון וֹנִע וֹלָע וֹלָמַאַ וֹנִים לָנִם בַּר אָבוּנִינִי וֹנִים וּוֹבר אַלוֹם וֹט מָּנוּ אַטַּטוּע

וְלְנְהַלְּאָׁנִ דְּבֶן דְּאַבְּלְאִי אַנור שְכָם עַר מֵישָׁרִי מוֹרָה

> blessing. make thy name great; and be thou a nation, and I will bless thee, and And I will make of thee a great

families of the earth be blessed.' curse; and in thee shall all the and him that curseth thee will I And I will bless them that bless thee,

out of Haran. and five years old when he departed with him; and Abram was seventy spoken unto him; and Lot went So Abram went, as the Lord had

the land of Canaan they came. into the land of Canaan; and into in Haran; and they went forth to go and the souls that they had gotten substance that they had gathered, Lot his brother's son, and all their And Abram took Sarai his wife, and

the Canaanite was then in the land. unto the terebinth of Moreh. And land unto the place of Shechem, And Abram passed through the

چېېز ده څېڅد منور غړ بې (علم), د د (د د د د د) دېږد کې څېړ څو حېږد ځه څېد غدد د نږد غړ بې د "چې چې د چې د چې בעיניי, ולחח לו שכר על כל דבור ודבור. כיולה בו שֶׁח בִּנְךְ שֶׁח יְּמִירְךְ חֲשֶׁר שֲׁבַבְּשָׁ שֶׁח יִּלְשָׁך שם אביו ובא עד למרן, אלא כך אמר לו, המרמק עוד משס ולא מבים אביך: אשר אראך. לא גלה לו הארץ מיד, כדי למבבה יעקב, יכול יסיו חוסמין בכולן, מלמוד לומר וסיס ברכס, בך חוסמין ולא בסס (פססיס קיו:): – מארצך. וסלא כבר ילא משס דבר אחר ואששך לגוי גדול, וה שאומרים אלהי אברהם, ואברכך, והו שאומרים אלהי יצחק, ואגדלה שמך, זהו שאומרים אלהי וחיה ברכה. הזככות נתונות זיידן, עד עכשיו היו זייד, צַרַבְּמִי לחֹדם ונת, ומעכשיו חֹתה מזרך חֹת חֹתפוץ. ז"ר (שם). סשס, לכך סווקק לשלשה ברכות הללו, שהבעיתו על הבנים ועל המתון ועל השם. *τ*×*⊏⊢⊂Γ*. *εααιγ*. *ε*"*τ* (⟨*α*, '*α*): (ב) ואַעשך לגוי גדול. לפי שסדרך גורמה לשלשה דברים, ממעמה פריה ורביה, וממעמה הה הממון, וממעמה הה

(E) ונברכו בך. יש לגדום רבום. וזהו פשומו, לדם לומר לבנו מהל כלברהם, וכן כל ונברכו בך שבמקרל, וזה מוכים, בְּךְּ

שַּמֶּה (שם לֹחֹ, מֹ), (לשון קנין), וִישְׁבְמֵּל עוֹשֶׁה מִיִּל (במדבר כד, יח), לשון קונה וכונם: כאילו עשאו, (לכך כתיב אשר עשו) (מנהדרין למ: ב"ר). ופשומו של מקרא, עבדים ושפחות שקנו להס, כמו עַשָּׁה אָת כֶּל הַבְּּבֹד (a) אשר עשו בחרן. שהכניםן מחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האושים ושרי מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוצ יְבְּבֵךְ יִשְׁבְׁטֶׁלְ גַּטְמִר יְשִׁימֶךְ שֶׁלְמִים בְּמֶבְיִם וְבִמְנַאָם (ברחֹשִית מת, כ):

שכם מורעו של שם: שנאמר וּעַלְבִּי צָדֶק מֶלֶךְ שֶׁלֶם, (בראשים יד, ים.) לפיכך ויאמר אל אברס לורעך אמן אם סארך סואם, עמיד אני להחוירה לבניך אז בארץ. סיס סולך וכובש אם ארך ישראל מזרעו של שם, שבחלקו של שם נפלס כשחלק נח אח סארך לבניו (מדרש אגדם), אלון מורה. סוא שכס (מומס לב.), סראסו סר גריזיס וסר עיצל ששס קצלו ישראל שבועם סמורס (מדרש אגדס): והכנעני (6) ויעבור אברם בארץ. נכנם למוכה: עד מקום שכם. להתפלל על בני יעקב כשיבאו להלחס בשכס (מדרש אגדה):

\$4.4: ريچן שָׁם מִוְבְּחַ לִיהֹוָה הַנְרְאָה יִבְנְא מְּשָׁן שַּׁדְבְּחָאׁ בֵּרָם יִי ַ <! לַּנְבֹּהֹשְׁ אָשׁוֹ אָשַ בִּאָבֹהֹ עַנְאָט לִבֹּנִב אָשׁוּוֹ זִּט אַבֹּהֹא בִּנִבא

<u>. ביוֹני</u>: שָׁם מִוְבֶּעַ לְיהֹנְה נִיקְרָא בְּשָׁם אַל מיִם וְהַעַּי מִשְּׁבֶם נַיִּבֶּן ַ s לְבָּׁיִתְ־אָּלְ וֹנֶהֵ אַבְּלְיִרְ בִּּיִתִּ הָמָּרָנִה לְבָּיִתְ אָלְ וָפַּּרְסִיִּהְ يبيقم ظשָׂם הַהְרָה מָהֶּדֶם וֹאִסְתַּלַם

ַבַּנְגַבַב: (G) י נּיּסַׂמ אַבְׁלָם בַּלְגַּב וֹלָסִוּמ וּלָּמִּךְ אַבְּרָם אָזִילְ וֹלָמִילִ

בַּבְּבֶּבְ בַּבְּבֶּבְי מאָנְיִמִּע לְנִּיִּנְ מְּם בּּיַבְבָּבָר אָבָרָם לְמִאָּנִים לְאִטְיִטְבָּא ישכאל וַיְהֵי רְעֶבְ בְּאֲבֶיץ וַבְּהֶר אַבְרֶם וַהַנָּה כַפְּנָא בְּאַרָעָא וּנְחַתּ

点下設口 袋卓: ענוע לא נְנְהְשׁׁנְ כֵּּנְ אַהָּעִי נְפַּעַרַ עַאַ כָּתְּן נְנַבְּּלָּאָ אָנָרִ אַטְּהָאָ וַיְהָי כַּאֲשֶׁר הִקְּרָיב לְבָּוֹא וַהַוָּה כַּד

نيانا خائلها וֹאַמֹבוּ אַמִּטֹּיָ וַאָּט וֹבִיבׁוֹי אָטֹר וֹהמַבוּוּ אַטַּטִיִּבּ בַּא וֹכֹּמַבְנּוֹ וֹטֹוֹע כֿיִיוֹבְאַנּ אָטַבְּ עַפָּּאֹבְיִם וִיִנִי אָבִּי וֹטַעָּן זִטִיבַ מִּגְּבָאָ

נינ" אַ יְהַיָּנִין אָלְ־אַבְּרָה נַיֵּאָמֶר וְאָּהְוֹּלִי יִיןְ לְאַבְרָה נַאָּמָר

מובטא פום וו והנו בהמא לְמַמְּבֹּנִישׁ בִּית אָלְ מִמָּמֹנִבֹא

לְבֶרוֹמֶא:

שַּׁמַּוֹ אַבוּ, שַּׁבוּוּ כַּפַּּלֹא בַּאַבַּוֹאָ:

שַפִּירַת הַיזוּ אַתִּ:

appeared unto him. there an altar unto the LORD, who will I give this land; and he builded Abram, and said: 'Unto thy seed And the LORD appeared unto

тре Говр. Lord, and called upon the name of he builded there an altar unto the on the west, and Ai on the east; and and pitched his tent, having Beth-el the mountain on the east of Beth-el, And he removed from thence unto

still toward the South. And Abram journeyed, going on

sore in the land. to sojourn there; for the famine was and Abram went down into Egypt And there was a famine in the land;

woman to look upon. now, I know that thou art a fair he said unto Sarai his wife: 'Behold come near to enter into Egypt, that And it came to pass, when he was

will kill me, but thee they will keep will say: This is his wife; and they Egyptians shall see thee, that they And it will come to pass, when the

71

- (√) ויבן שם מזבח. על נשורת סורע ועל נשורת חרן ישר חלן ישר לל (נ"ר):
- להכשל שם על עון עכן, והתפלל שם עליהם (ב"ר): אחלה. אסלה כמיב, בממלה נעה אם אהל אשמו, ואמר כך את שלו. ב"ר (למ, מו): ויבן שם מזבח. נמנבא שעמידין בניו (8) וייעחק משם. אסלו: מקדם לביח אל. במורחה של ביח אל, נמואם בים אל במערבו הוא שנאמר ביח אל מנָס:
- שנעלו בדרומס של ארן ישראל הר המוריה שהיא נחלחו (ב"ר לע, מו): של ארץ ישראל, וסיא לצד ירושלים (פי' ירושלים סיה באמצע העולם, ומוף ארץ ישראל. כ"פ בישעיה) שהיא בחלקו של יהודה, (9) הלוך ונסוע. לפרקיס יושב כאן מדש או יומר ונוסע משס, ונועס אסלו במקוס אחר, וכל מסעיו סגגבס, ללכם לדרומה
- מַבְיּמו לנְמַם ממנה (פַּרִר"מַ כו): (10) רעב בארץ. באומה הארן לבדה, לומומו אם יהרהר אחר דבריו של הקב"ה, שאמר לו ללכם אל ארן כוען, ועכשיו
- ממיסס של כושיס, ולמ סורגלו במשס יפס (ב"ר). ודומס לו, סָנֶס נָמׁ מֲדֹנִי סוּרוּ נָמׁ (ברמשימ ימ, ב): הגיע השעה שיש לדאג על יפיך, ידעתי זה ימים רבים כי יפת מראה את, ועכשיו אנו באים בין אנשים שמורים ומכוערים, (מנסומא). דבר אחר, מנהג העולם שעל ידי עורס הדרך אדם מסבוה, וואם עמדה ביופיה (ב"ר). ופשומו של מקרא, הנה נא (11) הגה גא ירעתי. מדרש אגדה (פ"פלו.), עד עכשיו לא הכיר פה, מתוך לניעות שפשניהה, ועכשיו הכיר פה על ידי מעשה

±\\\ \d\ \Z\L: "נישב לו בעבור וחיתה נפשי דיישב לו בדיליד וההמב אַמָּרִי־נָאַ אֲּחָהִי אָהָ לְמַתְּן אֵימַרִי כְּעָּן הַאָּחָה אַהְ בָּדִיל

נפשי בפהגעלי:

because of thee.' sake, and that my soul may live that it may be well with me for thy Say, I pray thee, thou art my sister;

נְפָּׁר הָוֹאֵ מְאָׁר: נַיְרְאָנְ הַמָּצְרִים אֶתְהְאָשְׁה בְּיִר נִחָזוֹ מִצְּרָאֵי נָתְ אִחְּהָא צָּרֵי וּגֹעַג פֿבּנָא אַבַּבוֹם מִגַּבוֹנֹמִע וּעֹוֹע פּּב הֹאַכְאַבוֹם לְמִגַּבוֹם

מַפּׁירָא היא לַהְדָּא:

And the princes of Pharaoh saw her, she was very fair. Egyptians beheld the woman that

Abram was come into Egypt, the

And it came to pass, that, when

בית פַרְעָה: אַה אֶל־פּרְעָה וַהָּאָה הְאָשֶה וְשָׁבּחוּ יָתָה לִפּרְעֹה וְאָדְבָרָה ניַרְאָּר אַטְהַלְ שְׁבֵּי פַּרְעָּה נִיְהַלְלְרְ נִהַּזִּר יָתָה יָרַבְּרָבֵּי פּּרְעָה

אִהְקְא לְבֵית פַּרְעֹה:

ponse. woman was taken into Pharaoh's and praised her to Pharaoh; and the

ישְׁפְּחָת וַאֲתֹנָת וּגְעַלִּים: לַוּ אַאַלַ וּבַּעַׁרְ וַשְׁמִּיְנִים וֹהַבֹּבִיםְ בַנִישִ הַאַל וֹטִיְנַגוֹ וּשִׁמָּנַגוֹ וּלְאַבְרֶם הַיִּמֶּיב בַּעֲבוּרֶה וַיְהְיִי וּלְאַבְרָם אִימִיב בְּדִילִה וַהָוֹוּ

لمخدرا لهضفا تهفنا لتضخرا:

and she-asses, and camels. men-servants, and maid-servants, oxen, and he-asses, and her sake; and he had sheep, and And he dealt well with Abram for

מַבו אָמִי אַבְרָבי לֹּבְלֵּיִם וֹאָ**טַ־בֿיטַוֹּ ה**ַלְ_בַּבֹּר בַבְּבַבֹּוֹ וֹהַכְ אָּנָה בּיִנִישַ הַּכְ וּנְנְנְּהֵ יְבִוְיָבׁ ו אָטַ פּּבְעָּׁב יְּגְעָהָם וְאָנִטִי יִיְ עַלְ פַּבְעָּב עַכְּטָּהָנוֹ

מִיסַל שְּׁבִי אִתַּת אַבְּרֶם:

And Pharaoh called Abram, and because of Sarai Abram's wife.

and his house with great plagues

And the Lord plagued Pharaoh

חַנַּדְתְּ לִּי בִּי אִשְׁתְּךָ הָוֹא: מַּה־יָּאַת עַשְּׁיִרְ לְיָּהְ לְאַר לֹאַ־ מָא דָאַ עַבְּדְהָהְ לִי לְמָא לָא إنظره قرفت جُهجِبُه إيهيا نجره فرف جُهجِبه يهم

עווע לי אַרי אָמְמָהָ הִיא:

tell me that she was thy wife? done unto me? why didst thou not said: 'What is this that thou hast

לְמֶּה אָמַרְׁהַ אֲחָהִי הְוֹא נְאָפָּה לְמָא אַמַרְהְּאָחָה הִיא יִדְבָּרִיה

her, and go thy way.' now therefore behold thy wife, take so that I took her to be my wife; Why saidst thou: She is my sister?

अंक्षेत्रेहि द्वा द्विहः

אַנְהָה לֵי לְאַשְּׁיִר וְעַהְּר הַנָּה יָתַה לִי לְאָתִּי יִּכְעַן הָאַ אָתְּתָּר him on the way, and his wife, and all concerning him; and they brought And Pharaoh gave men charge

تنظر مُكِرْد هَلَمُك المُرْشِي يَعْفِيهِ مُكِرِينِهِ فَلَمِي يَبْخُلِيا

ווֹהְבְּעוֹי אָטַוֹ וֹאִיבַאָהַעוֹי וֹאָבַ וֹאַבְוֹנִאַ זִיגִישּׁ וֹנִיע אָטַוֹיִם וֹנִינַ

ځے لیے ہیں:

that he had.

07

Δī

91

٤ı

(13) למען יישב לי בעבורך. ימנולי ממנומ:

סמכם, פממו ורמו מומה (נ"ר): (14) ויהי כבוא אברם מצרימה. היה לו לומר כנואם מלרימה, אלא למד שהטמין אותה בתינה, ועל ידי שחנעו את

(פו) ויהללו אחה אל פרעה. הְלְנוּהְ ניניסס, לומר הגונה זו למלך:

(1) ולאברם היטיב. פרעס נענורס:

(ומדרשו לרבוח כוחליו עמודיו וכליו (שס ב"ר), ברש"י ישן): על דבר שרי. על פי דבוקה (ב"ר), הומרם למלחך הך, (קו) וינגע ה' גגר. במכם כלמן לקס, שסמשמיש קשס לו (צ"ר מל, צ): ואח ביחו. כמרגומו ועל לינש צימיס (מנמומל)

בנקמר ווְרְמַם מוּמִים וְרְמָמַם (ימוּקְמֹל כג, כ): (91) קח ולך. לא כאצימלך שאמר לו הנה ארצי לפניך (ל, מו), אלא אמר לו לך ואל מעמוד, שהמצרים שמופי ומה הם, וכום מכם (פנפומם):

(10) ויצו עליו. על אודומיו, לשלמו ולשמרו: וישלחו. כמרגומו ואלויאו (קומה מו:):

ŢŖĶŢĦ: لْعُمُكُا لَحُرِ عُمُّدٍ كَا لَكِٰنِهِ مَقَالِ لَعُنْتِيكِ لَحُرِيكِ لَكِيكِ مَقِيكِ וַנַּעַל אַבְרָם מִמָּצַרַנִם הוּא וּסְלֵיק אַבְּרָם מִמָּצְרַנִם הוּא

קַבְרוֹמֶא:

and Lot with him, into the South. he, and his wife, and all that he had, And Abram went up out of Egypt,

IIIX

- בַבַּטָר יבַיָּהָב: י וֹאַבֹבוֹם כַּבוֹּג מַאָּג בַּמַּלַנְיַנ וֹאַבֹבם שַּׁכוּג לַשַבּא בּבֹמגוֹא
- نظرا لأمِّر: אַּבְקְינְ פַּטִּׁטִקְּיִנְ בָּגוֹ בַּגִּינִ־אָּכְ טַפָּוּ לְפָּהֶבָּנִינִי בַּפַּבְּתָנִיאִ בָּגוֹ אָל עַד־הַמְּלוֹם אַשֶּׁר־הְיָה שָם בּית אֵל עַד אַהָרָא דְפַרְסֵיה رَبِّكُكِ خُمْوَمُر، طَوْرُك لَمَك صَّبِيل يَجْتِم خُمَهَجُرَبِن طَيُحِيمُه لَمَك
- בְשֶׁם יְהַנְה: מֶּם בּּנִאְמָנְיִי וּנִפְּנֵי אָמָה אַבְנֵים בּפֹּנִגמִימָא וֹגּגְ, טַמָּוֹ אַבְנִם אַל־מִקוֹם הַמִּוְבֶּחַ אַשֶּׁר־עֲשָׁר לַאֲחַר מַדְבְּהָא דַעֲבָד חַמָּן
- בונר צאוריבקר ואהלים: אַנישי וְגַּם־לְלְוֹיִשׁ תַּהֹלֶךְ אָת־אַבְּרָה וְאַף לְלִיִשׁ דְּאָזִיל עָם צַּבְרָם
- זְבְּלֵוּ לְמֶּבְיׁנוּ זְעִבְּוֹי יַחְנְיֵּוֹ בְּיֹרְנְיָה רְבוּשְׁם לְב וְלְא לְמִתַּב כּחְנְיִא צְּבִיי , וֹלאָ לָמָּׁא אָטָּם בִאָּבוֹ לָמָּבִּט
- ±\$∴1: ע אַבֹּרְם וּבֹּגוֹ רִמֹּג מִלֵּנִי לַוָּמ וֹגְיבִירַ בַּין רַמָּנִ מִלַלִּיך וַבַּוֹנִי מַצִּיסָא בּון בַמַּן בַמַּנִ

בְּכַסְפָּא יִבְדַרְהְבָּא:

- בות אל יבין עי:
- בְּשְׁמָא דַּיִין:
- בון מאן ועורין ומשְבָּנִין:
- جَلِٰتٍٰ؉: كثثثيبا قد نجي نخرد خفقت וֹלָא סוָבֹנִע זֹטַעוָן אַבֹּהֹא
- גענס וכֹנֹמֹנֹאָנו ופֹּבוֹאָנו בַּכֹּוֹ בּאַבֹבֹם יבון בַעוֹ בְּעִוֹ בַּעִיבוּ

in silver, and in gold. And Abram was very rich in cattle,

- beginning, between Beth-el and Ai; place where his tent had been at the the South even to Beth-el, unto the And he went on his journeys from
- тре Говр. Abram called there on the name of had made there at the first; and unto the place of the altar, which he
- Abram, had flocks, and herds, and And Lot also, who went with
- together. great, so that they could not dwell together; for their substance was them, that they might dwell And the land was not able to bear
- then in the land. Canaanite and the Perizzite dwelt herdmen of Lot's cattle. And the herdmen of Abram's cattle and the And there was a strife between the
- שמוכים במסעום ובגבולי סארן (מסעי): למ, מו), ומכל מקום כשסוה סולך ממזרים להרך כנמן, מדרום לצפון סוה מסלך, שהרך מזרים בדרומה של הרך ישרהל, כמו (ו) ויעל אברם הוי הנגבה. לפא לדרומה של ארן ישראל, כמו שאמר למעלה הלוך ונסוע הנגפה, להר המוריה (פ"ר
- (ג) כבד מאד. מעון משלות:
- שלא ישנה אדס מאכסניא שלו (ערכין מו:). דבר אחר, בחורחו פרעהקפוחיו (ב"ר מא, ג): מנגב. ארך מגרים בדרומה של (3) וילך למסעיו. כשמור ממזריס לארך כנען, סיס הולך ולן באכסניות שלן בסס בהליכתו למזריס (ב"ר), למדך דרך ארך
- (+) אשר עשה שם בראשונה ויקרא שם. וממר קרמ זס מפרס פטס ס'. וגס ים לומר ויקרמ זס עכטיו פזס ס':
- (a) ההלך את אברם. מיגרס שסיס לו ואמ, סליכמו עס אברם:
- מרעס סמרן, לפיכך כמב ולה נשה בלשון זכר: (6) ולא נשא אוחם. לא סימס יכולס לספפיק מרעס למקניסס, ולשון קלר סוא, ולריך לסופיף עליו, כמו ולא נשא אוחם.
- מברם עדיין (ב"ר ממ, ס): . אומרים נְּקְּנָה הארץ לאברס ולו אין יירש, ולוע יירשו, ואין זה גול, והכמוב אומר והכנעני והפרזי או יישב בארץ, ולא זכה בה (ק) ויהי ריב. לפי שסיו כועיו של לומ רשעים, ומרעים בסממם בשדות אמרים, וכועי אברם מוכימים אומס על הגול, והם

צַהְים צַּנְּהְנוּ: יבון רעי יבון רעיוף בי־אַנְשָׁים לא תְּהֵי מְרִיבְּהֹ בֵּינֵי וּבֵינֶּף

لغם_עַנֹּטוֹ וֹאַהְמֹאָנִלָּע: נא מִמְּלְ, אִם בַיִּשְׁמַאָלְ וְאֵימְנִיר אָנִפְּרַשׁ כְּעָּן מִלְּנִיר אָם אַהָּ

בְּאָבוֹ מְצְבוֹם בַאַבוֹי צְעַבוּ: סְדִם וְאֶתְ עֲמִרְה בְּגַן־יִהְנָת סְרֵוֹם וְיָתְ עֲמֹרֶה בְּגָּנְתָא בִּייִ מַשְּׁמֶב לְפְּנֵיו שַׁתַּת יְהֹנְה אָת־ בִּית שִּקּנְא מֵדֶם חַבְּלִית יִי יָת · אָטַ כַּּלְ כַּכַּנַ עַיּנְבַּוּן כַּי כַבְּלָע כַּלְ מִישָׁר יַבְּנִּא אָבִי כַּלְיִע נּיִשְּׁאַ בְּוִס אָנִיבְּיִנְיִנִי נַיָּנָאַ וּוֹפֿל בְוָס זִי הַּתִּיִנִי נְנִינֹאַ זִּיִ

נּוֹפַּבְרְוּ אָישׁ מִעַּלְ אָחָיוּ: עַיּרְבְּּוֹ נִיּסָׁתּ כְּוָתְ מִפְּׁבִּרִתְ נִיתְּ בְּנָתְ בְּנָתְ בְּבַּרְתְּנִיתָא וּיִבְחַר־לַוֹּ לוֹשׁ אֲת בָּל־בִּבָּר וּבְחַר לֵיה לוֹשׁ יָת בָּל מֵישַׁר

970: יְשֶׁבְ בַּמְבֵּר נַנְאֶבוֹלְ מַּדְ בַּלְנִינִ מֵישְׁרָא

ליהוֶה מָאָר: יי נֹאַנְשָׁוֹ סְבֶם בַמֹּנם נִחַסָּאָנם

ין אַחִין אַנַחָנָא: יכון בהוטי יכון בהוטב אבי كتار מגוטא בולא ובולב וֹ_יְאמֶּר אַבְּבְׁיִם אֶבְ_כְוָּס אָבְ_ וֹאֵמָר אַבְּרָם לְבְוָס לְאַ בֹּהַּוֹ

אַטַ לְדֶרוֹמָא וְאַגָּפָּוָר: לְגִּפּוּנָא אָנָא לְבַבוְתָא וֹאָם لَازُمُ جُرِ لِهُرُدًا ذِهْرُكَ لِكُولِيَكَ لِنَوْلِهِ لِنَوْلِهِ خَرِ هَلَهُمْ كَلَمْكَ

בְּאַבְעָא דְּמָצְבַוֹם מָמֵי צַעָּר:

נאַטַפָּרשׁוּ גָּבַר מִלְנָת אֲחוּהִי:

ופְּרַס עַד סְדום: אַבְרָים וְמָּב בַּאָבְיּאַ בַּלְוֹמוֹ וֹלְוָים אַבְּרָם וִמִיב בַּאָּבְיָּא צַבְּלָתוֹ

マロデン: נְהַנְּבְיוֹ בְּגִוֹנְהָהַוֹּ בְּגִוֹנִהְתוֹ בַבְּ نَعَنُمُ، فديت خيمُنا خَمُتينينِا

> we are brethren. my herdmen and thy herdmen; for between me and thee, and between there be no strife, I pray thee, And Abram said unto Lot: 'Let

take the right hand, then I will go to then I will go to the right; or if thou me; if thou wilt take the left hand, separate thyself, I pray thee, from Is not the whole land before thee?

thou goest unto Zoar. the Lord, like the land of Egypt, as and Gomorrah, like the garden of before the Lord destroyed Sodom that it was well watered every where, beheld all the plain of the Jordan, And Lot lifted up his eyes, and

from the other. they separated themselves the one Jordan; and Lot journeyed east; and So Lot chose him all the plain of the

Plain, and moved his tent as far as and Lot dwelt in the cities of the Abram dwelt in the land of Canaan,

LORD exceedingly. wicked and sinners against the Now the men of Sodom were

- (8) אנשים אחים. קרוביס. ומדרש מגדס (ב"ר) דומין בקלסמר פניס:
- יד) וַיִּשְׁמַש מַבְּבֶּס כִּי יָשְׁבָּס מְׁמִיו וגוי: אימורה. מימין אֹם עלמי, כמו ואֹשמאילה אֹשמאיל אֹמ עלמי. ואֹס מאמר היה לו לינקד (9) אם השמאל ואימנה. בכל אשר משב (אשב) לא אמרמק ממך, ואשמיד לך למגן ולשור, ומוף דבר סולרך לו, שנאמר (יד,
- ה. לאילנות (ספרי עקב יא, י): בארץ מצרים. לורעים (שם): באכה צער. עד לוער. ומדרש אגדס דורשו לגואי, (10) כי כלה משקה. מרן נמלי מיס (מונקלום): לפני שחת הי את סדום ואת עמורה. סיס מומו מישור: כגן ואיימינה, כך מצינו במקום אחר (ש"ב יד, ימ) אם אש לבמין, ואין נקוד לביימין:
- ומדרש אגדה (ב"ר) הקיע עלמו מקדמונו של עולם, אמר, אי אפשי לא באברה ולא באלהיו: (II) כבר. מיעור כתרגומו: מקדם. נסע מאלל אברס (למורח), וסלך לו למערבו על אברס, נמלא נוסע ממורח למערב. על שהיו שמופי זמה בחר לו לוע בשרונתם. (במקכת הוריות י: ב"ר):
- (12) ויאהל. ומה אהלים לרועיו ולמקנהו עד קדום:
- בו (מדרם לגדק): (משליי, ז): רעים. בגופס: וחשאים. בממונס (מנסדרין קע. ב"ר): לה' מאד. יודעיס רבונס ומחכווניס למרוד (13) ואבשר סדום דעים. ואף על פי כן לא נמנע לוע מלשכון עמסס. ורבומינו (יומא למ:) למדו מכאן שַט רֶשֶׁעִיס יֶרֶקֶצ

בּׁ, אֶטַבְּלְ הַאָּבֶוֹן אָהָבְיּאַנִיּה מַם גַּפָּנִׁי וָנֵיִּבְּי וָמָרְטָּ יִנְיִּמְי יִנְיִּמְי יִנְיִּמְי יִנְיִּמְי יִנְיִּמְי יִנְיִּמְי יִנְיִּ יראַר מוֹרַמַּקוּם אַשֶּרֹ־צַּמָּר וְיהֹוֹה אָמַר אֶל־אַבְּרָם אַחֲרֵי וֹיִי

: الثاثات: ĽάĽλ ין אָמֶהוּ אִם ַיוּכַּלְ אָיִשׁ לְמִׁנוּתְ דְּאַרְעָּא כָּטָא דְּלֵיה אָפָּשָׁר והמט אט זובהו פהפר באבו ואהו זו פון סניאו פהפרא

מוֹלֶם:

نْجُلُىٰ خُنْ جُكِ مُنْالَّةُ لِنَّ

נַיְבֶּן־שֶׁם מִיְבֶּחַ לֵיהוֶה: (פּ) בּאַבְיָּג מַמִּבֹא אָהָגַר בּטַבַּבוּן

מָלֶב מִּגְּם וְטִבְּמָלְ מָלְב נִיִּם: ٠٠ ﻫﺬ١٠٠ ﻫﺔ ﻫﺬﻟ ﻫﺬﻫﺪ ﺧﺘﺪﻟـﺔ ﻫﻬﺪﺭ دد،ه، וَגٰנִי בִּימֵן אַמִּבְבָּל מֶלֶבַ אָלֶבַ אַלָּבַ אָלָבַ

\$4L: מַבְרָיִם ימָבֶרְ בָּבִיִּם ימָבֶרְ בָּבַעִּ שׁנְאָבו מֵלֶךְ צַּדְּמָה וְשֶׁמָצִּבֶר סַבֶּם וֹאֵטַ_בֹּרְהָּהְׁה מִבְּרַ הֹמְנְיַנַ עַשָּׁיּ מִלְחָמָה אָת־בֶּּרַעֹ מָלֵךְּ

> ילמֹבוֹשׁא ילמֹמֹבֹבֹא: באַט שַמוּן לַגִּפּוּנָא וּלַבַבוָתָא באל הולב ושוו מו אשבא דְאָהְפְּרַשׁ לוֹט מֵעִמֵּיה וְּקוֹף جُمْدُلُهُ فَنَال びひし

كِلَّهُ هُنُائِيًّا لَا يُخْلِلُ مِن مُخْرَفِي: אַרי יָת בְּל אַרְעָּא דְּאַהְ חָוֵי

בּאַבְעָא אַב בָּנָב לָא וֹטַטְּנִוּן: לְנְבַּר לְמִמְנִי זְנִי הַפַּּבְא

למואבו ממבא צלמלנון וֹנְאֲבוֹע אַבֹבְם וֹנְבַא וֹנְהַאָּ וּפָבס אַבֹבם וֹאָטֹא וּנִינִם

ילפוּטִיה אָבי לְּבְּ אָטִׁנִנָּה:

ילגא שַמּוֹ מַבְּבָּטִא צַבָּם :::

וטבלל מללא במלמי: בּבְרַלְמִמֶּר מַלְכָּא בְּמִּלְם בבבל אַניוֹף מַלְכָּא הַאָּלָסָר וֹנִוֹנִי בּּוּמִי אַמִּנְבָּל מַלְכָּא

สเส้∟: בּאַבוְנִם וּמַלְכֹּא בַבַּלָת נוּא בּטַבוָם וֹמִם בּבֹהָתָּה מַלְכֹּאִ הובו לבלא הם פנה מלפא

> eastward and westward; northward and southward and look from the place where thou art, him: 'Lift up now thine eyes, and after that Lot was separated from And the LORD said unto Abram,

thee will I give it, and to thy seed for for all the land which thou seest, to

shall thy seed also be numbered. number the dust of the earth, then of the earth; so that if a man can And I will make thy seed as the dust

for unto thee will I give it.' length of it and in the breadth of it; Arise, walk through the land in the

built there an altar unto the LORD. Mamre, which are in Hebron, and came and dwelt by the terebinths of And Abram moved his tent, and

of Elam, and Tidal king of Goiim, king of Ellasar, Chedorlaomer king Amraphel king of Shinar, Arioch And it came to pass in the days of

ΛIX

the king of Bela—the same is Zoar. and Shemeber king of Zeboiim, and Gomorrah, Shinab king of Admah, of Sodom, and with Birsha king of that they made war with Bera king

(+1) אחרי חפרד לוש. כל זמן שסרשע עמו, סיס סדבור פורש ממנו (מנמומא ויצא י) (ולעיל שסיס לוע אצלו וכמיבוירא

(10) אשר אם יובל איש. כשם שלי לפשר לעפר להמנות, כך זרעך לל ימנה (לונקלום): ס' אל אברס, באומס שעס כשר סיס, וק"ל):

(81) ロロアメ. ゴロ ウィロ (5" (に に は):

שנמקבלו שמס מכמס אומות ומקומות, וסמליכו איש עליסס, ושמו תדעל. (ב"ר שס): (1) אמרפל. היא נמרוד, שאמר לאברהם פול למוך כבשן האש (עירובין נג:): מלך גורם. מקוס יש ששמו גוים. על שם

שמאבר. שם אבר לעוף ולקפון, ולמרוד בקקב"ה (שם): ברע. שם העיר: (2) בדע. רע לשמיס ורע לבריוח (חנחותה): בדשע. שנחעלה ברשע (שס): שנאב. שווא אביו שבשמים (שם):

تَشِيْرُتُ بَانِي زُمُ تَقَرِّلَ: שבונ אַג_המכ

בובי: בּבַבַלְאָמָב וּמִּקַמַבּמֹמָבִי מִּלֹב בּבַבַלְאָמָב וּטַבְט מּסִבוּ מִּוֹנוֹ שְׁמֵּיִם עֶשְׁבַּרוֹ שְׁנְּרוּ עְבְּרָוּ אָתַ־ תַּרְתַּא עַסְבֵּי שָׁנִין פְּלַחוּ יָת

בְּאֵימִים בְּשָׁוֹר קרְיָמִים: קרְנִים וְאֶת־תַוּוּוִים בְּתָת וְאֵת וְיִּה אֵימְהָנֵי דְּבְשָׁנֵה קַרְיָהִים: אַמִּיְ נַיּכָּי אָת־רְפְּאִיםׁ בְּעַשְׁמְרָת יִמְחוֹ יָת וּבְּרַיָּא דִּבְעַשְׁמְּרָת ַ בְּבְּבְלְמַמֶּב וְהַמַּלְבִים אַמָּב בְּבָרְלָמָמֶב וּמַלְבִּיָּא בַּמְּמֶּבוּ ילאֹנְבֹתְ מֹמִּנְעו מִּלְעו

للآرح فَعَبُال كَيْمُاكِ مَمِ لِنَفَاكُكِ : ⁹ וְאֶּעַ עַעִרְרָ בְּעַרְרָם שִׁמְיִר עַּרִ

خَلَامُمُا نَامُاتِ: בְיִבְּבֶלְי, וַנִּםְ אָנַרַבְיַאָּמִנְי, בַּנְאָב הוא קבש ניבו אָת־כָּל־שָׁבַת ַנֹּיֹמֻׁבוּ נַיִּבְאוּ אָלְבַּגוּו מִמִּפַּסִ

אַשַּׁם מִלְחַמֶּׁר בְּעֵּמֶל תַמָּבִים: بظكك ككم بالعيقما تتمكف ⁸ ומָלֶך אַרְמָרֹ וּמָלֶך צְּבֹיִם

> 下ばく口が: 上に必 לק אַלָּון אַטַכּוּהָנ לָתֶּיהָּר

לבנים ויח הקיפיא דבה היה בּאַ וּבֹאַבֹבֹת מֹסִבוּ חָּנָוּן אַּטֹאַ

מֹבַבֹּבְא: מֹר מֵישֶׁר פֹּארֶן דִּסְמִיךְ עַּלְ וֹנִע עוִבֹאָג צַּבְּמוּבָא צַּמָּמִגר

בנמוב במון גדו: עַמְלְקְאָה וְאַף יָת אָמוֹרָאָה היא רַקם ימָחוֹ יָת כָּל חַקַל וֹטֹבוּ וֹאַׁטוִ לְמִיתָּר פֹּלִוּנ צִּינֹא

גּמִּבוּן לַבְּאַ בְּמֵּיִמֶּב חַלַּלִּיָּא: בְבֶּלַת הָיא צוֹעַר וַסַבַּרוּ בּעַמוֹרָה וּמַלְכָּא בַּאַרַמָּה ניצא מֶלְהְ־סְרֹם וּמֶלֶהְ עַמֹּרְה וּנְפַּק עַלְבָּא הַסְרוֹם וּעַלְבָּא

> of Siddim—the same is the Salt Sea. All these came as allies unto the vale

thirteenth year they rebelled. Chedorlaomer, and in the Twelve years they served

Emim in Shaveh-kiriathaim, and the Zuzim in Ham, and the Rephaim in Ashteroth-karnaim, were with him, and smote the Chedorlaomer and the kings that And in the fourteenth year came

wilderness. unto El-paran, which is by the and the Horites in their mount Seir,

9

Hazazon-tamar. Amorites, that dwelt in of the Amalekites, and also the Kadesh—and smote all the country En-mishpat—the same is And they turned back, and came to

the vale of Siddim; the battle in array against them in Bela—the same is Zoar; and they set king of Zeboiim, and the king of and the king of Admah, and the Sodom, and the king of Gomorrah, And there went out the king of

ילורים למוכו: המלח. לאחר זמן נמשך סים לחורו ונעשה ים המלח (שם). ומדרש אגדה (ב"ר) אומר, שנחבקעו הלורים סביבוחיו ונמשרו (3) עמק השדים. כך שמו (מדכש הגדה), על שם שהיו זו שדום הרבה (הונקלום). ומדרש הגדה יש הרבה: - הוא ים

(+) שהים עשרה שנה עבדו. ממשק מלכיס קללו המ כדרלעומר: (ה)

- (פ) ובארבע עשרה שנה. למרדן (שנת יל. ב"ר): בא כדרלעומר. לפי שסול סיס בעל סמעשס, נכנס בעובי סקורס
- בֶּּך (יסושע יה, יו) צעל שמו, וכולן ממורגמין מישר, וכל המד שמו עליו: על המדבר. הלל המדבר, כמו וְעָלָיו מַשֶּה מְנַשֶּׁה שמו, ושל ממרא אלוני שמו (יג, יח), ושל ירדן ככר שמו (יג, יא), ושל שמים אבל שמו, אבל השמים (במדבר לג, מט), וכן בַעַל (6) בהרדם. בהר שלהם: איל פארן. כתרגומו מישר. ואומר אני, שאין איל לשון מישור, אלא מישור של פארן איל (ג"ר): והמלכים וגוי. אלו שלשה מלכים: הזוזים. הם זמוומים (דברים ב, כ):
- על שם סעמיד (שם וב"ר): בחצצן חמר. סוא עין גדי (אונקלום), מקרא מלא (בדברי סימים־ב כ, ב) ביסושפע: י הונקלום מרגמו כפשומו, מקוס שהיו בני המדינה ממקבלים שם לכל משפט: שדה העמלקי. עדיין לא נולד עמלק, ונקרא (7) עין משפט הוא קדש. על שם סעמיד, שעמידין משקי ואסרול סשפע שם על עמקי אומו סעין, וסס מי מריצס (מנמומא).

אַרְבְּעָה מְלְכֶּים אָת־הַהַמִּשְׁה: مُنْكِكَ مِنْجُدِ لَهَدُ يُبِكَ مُنْكِكَ هُذُمُ د و نندمر مُرَك بينِه لهَمْدُهُمْرٍ אַנ כֹבוֹבְלְמֻמִּר מָבָבׁ מִּנִלָם

חַמְשָׁא: ダレロダン څ≅⊏،ح 444 نقذيك はんべき דְּעֵילֶם וְתִּדְעָל מַלְכָּא דִעַּמִמֵּי

against the five. Arioch king of Ellasar; four kings Amraphel king of Shinar, and and Tidal king of Goiim, and against Chedorlaomer king of Elam,

ţa: ربوكا تهود التدني بهرات برجائه الإمارات البوكا الوالا " הַמְּר וַיְּנָסִי מֶלֶּךְ־סְרָם וַעֲמֹרֶה עַסְּקוּ הַיִּמְרָא וַעֲּרַאִּ שָּׁלְּבָּא וְעַמֶּלְ הַשְּׁדְּיִם בָּאֶבְיֹת בָאֶבֹל וּמֵישָׁר חַקְלִיָּא בֵּירָן בֵּירָן

יראשמאַרי לְמוּרָא צַּרַקוּ:

the mountain. there, and they that remained fled to and Gomorrah fled, and they fell slime pits; and the kings of Sodom Now the vale of Siddim was full of

ΟI

וּמְׁמִבֶּׁב וֹאָטַבַּלְבְאָבֹלְם וּיִּבְׂבוּי: п <u>Ү</u>.

نېتزن נעַמוֹרָה וְיָת כָּל מֵיכַלְהוֹן וּשְׁבוּ יָתְ כְּלְ קְנְיָנְאֵ דִּסְדוֹם And they took Lot, Abram's victuals, and went their way.

Sodom and Gomorrah, and all their

And they took all the goods of

אַבוּ אַבְרָם וּנִבְיכוּ וְבוּא יִמֶּב تنظيد هُند كُنِم لَهُند لَكُمُن قُلْ

אַשניי. באַלבים נאָזכני וִשנא וּמְבוּ וֹט לוָס וֹנִט עֹלְנָנִיהַ בַּר

and his goods, and departed. brother's son, who dwelt in Sodom,

וֹנִים בֹּגֹּלָ, בֹנוּנגאַבֹלֶם: ַבְאָמִבְי אָבוֹי אָשָׁכִּלְ וַאָּנוֹי הַּנְּר ני העקריי וְהוּא שׁבֵּן בְּאֵלְנֵי עַמְּרֵן ווֹכאָ עַפּֿלָיט וּוֹגָּד לְאַבְרָה

אָנְשׁ קְּנְמֵיה דְּצִּבְרָם: בּאָמִכּוָל וֹאַנוּהוִי דִּעְנָר וֹאָנוּן äarrar מֹבֹרֹאִׁנ וֹנוּאַ מִּבוֹ בַּמִּנְמָבוּ וֹאָטֹא מֹהָוֹבֹא וֹטוֹו לַאַּבֹרַם

with Abram. Aner; and these were confederate brother of Eshcol, and brother of terebinths of Mamre the Amorite, Hebrew—now he dwelt by the escaped, and told Abram the And there came one that had

- למריסם: (פ) ארבעה מלכים וגוי. ואף על פי כן נלחו המועמים, להודיעך שגבורים היו, ואף על פי כן לא נמנע אברהם מלרדוף
- המדברה, פחרונו כמו אל ההר או כמו לההר (להר), ומשמע לאוחו הר הידוע ומפורש בפרשה: לסר, או כמו אל סר, ואינו מפרש לאיזס סר, אלא שכל אחד גַם באשר מלא סר מחלס. וכשסוא נוחן ס"א בראשה לכמוב ססרסאו שומדת במקוס למ"ד שבראשה, אבל (מ"א זו) אינה שומדת במקוס למ"ד, ונקודה (מ"א לנקוד) פתח תחתיה, והרי הרה כמו לסר, כל מיבה שלריכה למ"ד במחלמה המיל לה ה"א בסופה (יבמוס יג:). ויש חילוק בין הרה לההרה שה"א שבסוף החיבה מארר כעדים מכבען סאט, וכיון שילא זה מן החמר האמינו באברהם למפרע (ב"ר מב, ו): הדה גסו. להר נמו, הרה כמו הסמים מוגבל (מגובל) בהם, ונעשה נס למלך סדום שיצא משה, לפי שהיו באומוח מקצחן שלא היו מאמינין שניצול אברהם (10) בארח בארח חמר. בארות הרנה היו שם, שנומלים משם אדמה למימ של בנין (ב"ר). ומדרש אגדה (שם), שהיה
- (שבו) והוא יושב בסדום. מיגרס לו ואמ, ישיצמו בקדוס (נ"ר):
- דבר אחר שהשיאו לו עלה על המילה (ב"ר) כמו שמפורש במקום אחר): מברסוישה את שרק (צ"ר): ַ העברי. שבה מעבר הנהר. (צ"ר שם): בעלי בריה אברם. שכרמו עמו בריה (ב"ר) (ק"ה, מ), זס עוג שפלע מדור המבול (נדה סל. יוב"ע), וזהו מיחר הרפליה, שנלמר (ו, ד) הַנְּפִילִים הָייּ בָּפְבֶּן וגוי, ומחבוין שיֵהְבֵג רוסו נשאר, שלא סרגוסו אמרפל וחביריו כשהכו הרפאים בעשמרות קרנים. מנחומא (חקת כה). ומדרש בראשית רבה (מב, (13) ויבא הפליש. לפי פטומו זה עוג שפלט מן המלחמה, והוא שכחוב כִּי רַק עוֹג נִשְׁמַר מִיֶּמֶר הְרְפְּאִים (דברים ג, יא),

GEL ELNALU - GLAU 4L 4L LEIGI - CENESIS XIA - GENESIS

47 FT: שְׁמִנְת עְשְׁר וּשְׁלֵשׁ מֵאִנת נַיּרָדְרְ ÷י וַלְּבֶבל אָּטַ-חֲנִילְינִ יִלְיבֵיִּנְ בִּילִוּ אָּטַוּהָיִּנְ וֹזָבֵיִנִ יָּהַ מִּנְכִּיְנְהִיִּנִיּ

וּהְבֹבות ווּכֵס וּוּבְרְפַם הַּבַ ניַחְלֵּל עַּלִיהָה וּ לַּיֶּלְר הָוּא וֹאִהְפְּלֵיג עַּלִיהוֹן לֵילִיא הוּא

אָנַרַ הַנְּשֶׁים וְאָנַרַ הַנְּשֶׁרַ לום אַהָיו וּרְכִשׁוֹ הַשְּׁיב וְגָם לוֹם אָהוּהִי וְקָּנְיִה אָהִיב וֹאַר וֹנְאָב אֵט פֿלְ_חַבׁבֹאָת וֹנִתַ אָטַ_ וֹאָטִיב זִט פֿלְ עַנְּוֹנָא וֹאַב זִט

TÜĞL: אַהְי אֶלְ־עַנְטֶּל שְׁנְּה הָוּא עַטֶּל שַלְכָּיָא דִּעִּמֵיה לְמֵישִׁר מְפָּנָא خُلُلُمْ مِثَدَ لَمُعَالِنَا فَأَكُرُوا كَيْشَلَ مَذَعُمُونَ بَن خَلُلُمْ مِثَدَ لَيْنَا Zī XÏÏĽ, שובו מהכות אח לקדמותיה يركب وباص خورهمي ببوم

څذيا: בְּשְׁם נְגִיוּן וְהָוּאַ כְבֵוֹן לְאֵלְ אָפָּוּל לְבֵוֹם וְנִדְּמָר וְהַוּאִּ بمَرْخِد مُثِر مُرْدُك مُرْتِ بيدُن بين بمَرْخ، مُثِر مَرْخُم يَدين مُرَت

خُيْرَ مُخْبِبًا طِتَكِ مُمْنَا لَهُدُاءً:

نذي וֹנְהֵׁלֵּת אַבְּבְׁם כֹּג וָהְבֹּע אֹטַנו נְהָמָת אַבְּבָם אָבָנ אָהְטַּבִּנ

חובה דמצפונא לדמשק: וֹמֹלְצְוָנִי, וּמִׁטְנוּוּ וּנִבְבַפוּוּ מִצ

יִם נְשִׁיָּא וְיָה עַּמָּא:

ענא בֿית ביקא דַעַלְכָּא: はから FOTIO

מְשְׁמֵּנִהְ בַּוֹבִם אֶלְ מִלְאָבי:

: אַבְׁאַב לאָכ מֹלַאָּנו בַּלוֹנוֹנוּנוּ הָתֹּנֹּא פּוּ זֵוְיֶבְרְכֵּחְהַ וֹּאַמְּרְ בְּרְוּךְ אַבְּרָם וּבְרְכֵיה נַאֲמַר בְּרִיךְ אַבְרָם

> and pursued as far as Dan. house, three hundred and eighteen, forth his trained men, born in his brother was taken captive, he led And when Abram heard that his

hand of Damascus. unto Hobah, which is on the left and smote them, and pursued them them by night, he and his servants, And he divided himself against

also, and the people. Lot, and his goods, and the women and also brought back his brother And he brought back all the goods,

of Shaveh—the same is the King's kings that were with him, at the vale slaughter of Chedorlaomer and the meet him, after his return from the ot tuo the king of Sodom went out to

he was priest of God the Most High. bread and wine; and And Melchizedek king of Salem

High, Maker of heaven and earth; Blessed be Abram of God Most And he blessed him, and said:

ζ(,): אליעור לבדו סיס, וסוא מנין גימעריא של שמו: – עד דן. שס משש כחו, שראס שעמידין בניו לסעמיד שס עגל (סנסדרין שַבַּנְת (מסליס ל, א), ובלע"ו קורין לו אינלניי"ר וברש"י כ"י אישמרייני"ר: שמוונה עשר וגוי. רבומינו אמרו (נדריס לב.) סממלמ כניקמ סאדס או כלי לאומנים שסיא עמיד לעמוד בה, וכן מַנוֹךְ לַנַעַר (משלי כב, ו), מַנָפַמ סַמִּוְבַּתַ (במדבר ז, יא), מַנַפַמ וכן וְבְּבֵק הֵנִיִמ וּמְגֹר (מהלים לה, ג) (פמ"ו): דניביו. מוכו כמיב (מ"א קרי), וה אליעור (פמ"ו) שמוכו למלום, והוא לשון (+1) וירק. כמרגומווזכיו, וכן וַבְּרִיקוֹמִי פַׁמַבֵינֶם מְבֶבׁ (ויקרל בו, לג), חודיק. כמרגומווזכיו, וכן וַבְּרִיק וֹמִי מַמַבְינִם מַבְבָּי (שמוח מו, מ),

על שם עבודת אלילים שעתידה להיות שם (תנתומא): סראשון נעשס לו נם, חליו סשני נשמר ובא לו לחלום לילס של מלרים: עד חובה. אין מקום ששמו חובה, ודן קורא חובה, בשבורחים זה לכאן וזה לכאן: – לילה. כלומר אחב שחשכה לא נמנע מלרדפס. ומדרש אגדה (ב"ר), שנחלק הלילה, ובחלות (31) ויחלק עליחם. לפי פטומו מרם המקרא, וימלק הוא ועבדיו עליהם לילה, כדרך הרודפים שממפלגים אחר הנרדפים

שם כל האומות, והמליכו את אברהם עליהם לנשיא אלהים ולקלין: בית רים אחד, שסוא שלשים קנים (פייע שקלים אז ראית), שסים מיוחד למלך לנחק שם. ומדרש אגדה (ב"ר), עמק שהושוו (TI) עמק שוה. כך שמו, ומרגומו למישר מפוא, פנוי מאילנו מומכל מכשול: עמק המיך. צימרישא דמלכא (אונקלוש),

בלבו עליו על שהרג אם בניו. ומדרש אגדה, רמו לו על המנחום ועל הנסכים שיקריבו שם בניו (ב"ר מד, 1): (13) ומלכי צדק. מדרש אגדס סוא שם בן נח (נדרים לב: ב"ר): לחם ויין. כך עושים ליגיעי מלחמה, וסראס לו שאין

(19) קנה שמים וארץ. כמו עֹשֶׁה שְׁמִיִם נְמָבֶן (מהלים קמו, ו), על ידי עםיימן קואן להיוח שלו:

444: בְּיָהְיִרְ בְּיָהֶרְ נִיּמֶן־לְיִ מַעַּשְׁיִר בִּידָרְ וִיִהַב לֵיה תַד מִו עַּסְרָא بخديك يخر مُخْبِيا لَمُمُد ضَيًّا بحُديك بجر مَخْمُك يَصْوَد فَنَعُك

מכולא:

tenth of all. into thy hand.' And he gave him a who hath delivered thine enemies and blessed be God the Most High,

ממים, וַלְאָמֶר מֶלֶךְ סְרָם אָלְאַבְרָם וֹאַמַר מַלְכָּא דַּסְדוֹם לְאַבְרָם

قالـ كِيْ يَوْقُمُ لِيَالُكُمُ كَالَّ كِلْهُ: يَتَدَخِرِ يَقِهُمُهُ لِظَيْرُهُ مِدَخِكِ:

take the goods to thyself.' Abram: 'Give me the persons, and And the king of Sodom said unto

And Abram said to the king of

Maker of heaven and earth,

לנה שְׁמָוֹם נְאֶבֶּץ: لتُنونَ، ثَدُ، هُمِ ـ نُنائِن هُم هُمْ بِيالَ هُدُره، نِن نَدَ، خَجُمِ، كَانُه نَدُ هُم וּגֹאָמֶר אַבְּרֶם אָּלְבֶּמֶבְ סָׁגָם וֹאָמָר אַבְּרָם לְמַלְכָּא בּסְבוִם

הַלְאָׁע בַּלוֹנִיה שָּׁמִּוֹּא נְאַבְּמֹא:

Abram rich; lest thou shouldest say: I have made shoe-latchet nor aught that is thine, that I will not take a thread nor a

unto the LORD, God Most High, Sodom: 'I have lifted up my hand

ጷ⊏፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟፟ עאָמָר אָנִי הָמֶּהְרָהִי בּ וֹאִם אַפֿע מִכֹּלְ אַּמָּר לְּוֹב וֹלְאִ וֹאִם אָפֹּר מִכֹּלְ בֹּלְבּ וֹלְא אָם_מִעוּמִ וֹמָּג

שׁנמֹר אַנְאַ מַמַּרִית יָת אַבְּרֶם: אָבְיַבְּבַּבְ אָם מִשִּיּמָא וֹתַּב תַּבְקוּי מִסְנָא

their portion.' Eshcol, and Mamre, let them take men which went with me, Aner, have eaten, and the portion of the save only that which the young men

법숙건□: (a) מְּנֵרְ אָמְהְבָּּלְ וּמִמְרָא נוֹם וֹלֵוֹוּ אָמִהְבָּוּלְ וּמִמְנֵא אִנּוּוּ וֹלַבּּלְוּוֹ ֶּ נְׁעַלֶּלְ עֵׁאֶׁנְאָנִם אַאָּגֹר עַבְּלְבֹּנּ אָעַגִּי יִּנְּבְּרַנִּגָּאִ בַּאָּגַרְנִּ הֹפִּנִּ הֹנִּנִּ יַבְּיִּ נְּעִינְהָאָ בַּאָּגַרְנִּיִּ הַפְּּנִּיִּ הַלְּבִּיִּ בְּאָנִרְנִיּ הַפְּּנִּיְ הַלְּבְּיִּ בְּאָנִרְנִיּ

النظظالية: בּלְמֹּבִי בַע אַמָּב אָבְלְנִ עַנִּמֹיְנִם בּּר מִבּאַכִּלְנִ מּנִלְיִמּנֹא וְעוּלָע

shield, thy reward shall be exceeding saying: 'Fear not, Abram, I am thy LORD came unto Abram in a vision, After these things the word of the

 ΛX

77

07

יב דְבַר־יָהֹוָה אֶל־אַבְרֶם בְּמָּחָזֶה

حَلٰكِٰ٪: מַנּן לְּנַ מְּכִּנְנֵי נִינְבִּי מִאָּנִי: مّنمُن، فعبل خك هَدُك مَدْ، כאמָר אַכַשׁינוֹא אַבֹּנְם אָנִכֹי, למומר לא שלעל אַלָּרָם פּטׁנֹמֹא בּווֹ מֹם אַבֹּבֶם כּנִבוּאַנִי אַתַרו הַדְּבְרֵים הְאֵלֶה הָיֶה בְּתַר פְּתִּנִיִּא הִאָלֵין הַנָּה

great.'

ديا: (10) אשר מגן. אשר מגיר, וכן שַׁמַנֶּנְף יִשְׁרָמֵל (מושע יא, תו): ויהן לו. אברס (יוצ"ע), מעשר מכל אשר לו, לפי שמיס

(וב) תן לי הנפש. (הגופיס) מן השני שלי שהללת, החור לי הגופים לנדם:

(בב) הרמחי ידי. לשון שבועס (פ"כ), מכיס אני אם ידי לאל עליון, וכן פִּי נִשְׁבַּעְמִי (בראשימ כב, מו), נשבע אני, וכן נַמַמִּי

גנויך, לם מקמ: ולא האמר וגרי. שסקנ"ס סבמימני לעשרני, שנמתר וַמַּבֶּבֶּבְּרְוּגוי (יב, ב): (32) אם מחוש ועד שרוך נעל. מעכל לעלמי מן סשני: ואם אקח מכל אשר לך. ומס מממר למת לי שכר מנית בְּמָף בַּשְּׁבֶּה קַמ מְמֶנִי (שם כִר, יג), נימן מני לך כמף השדה וקמהו ממני:

(שם פסוק כה), לה נהמר והלהה, לפי שכבר נמן החוק בימי הברהם (ב"ר): בַּמֹלְטַמְּטוּלְטַמְּטוּלְטַלְּטַיּלְטַלְּטִיּשְׁבַּ עַלְ כַבְּלִים יַמְלָבוּ יִשְׁנְלָי (שמואל־א ל, רלר וארר ווְכך האתר וַיְסִי בַּסוּאָ לְעָשָׁבָּ וַיִּשְׁנָשָׁבָּ עַלְיִי וּמְבָּלְ האה וְעַבְּרְיוּ וַיַבְּס, וענר וחביריו ישבו על הכלים לשמור, הפלו הכי הם יקחו חלקם, וממנו למד דוד, שהמר בְּמַלֶק בַיֹּבֶד (ps) הגערים. עבדי אשר הלכו אחי, ועוד ענר אשכול וממרא וגוי, ואף על פי שעבדי נכנסו למלחמה, שואמר (טו)

לך. מן סעונש, שלא מענש על כל אומן ופשות שהרגת (צ"ר), ומה שאתה דואג על קבול שכרך, שכרך הרבה מאד (צ"ר): נס זה שהרג אם המלכים, והיה דואג ואומר שמא קבלמי שבר על כל לדקומי, לכך אמר לו המקום אל מירא אברי בגון (ו) אחר הדברים האלה. כל מקוס שנאמר אמר, פמוך. אמרי, מופלג (צ"ר מד, ס). אמר סדצרים האלה, אמר שנעשה לו

- ڲڂ؞ڟؿ٦: יבֶן בָּשָׁמִע בַּיִּתִּי הָוֹא דַּמְּשָׁל יִבִר פּרָנָסְא הָדֵיִן דִּבְבַּיִתִּי ַ שַּׁשוֹ לִּי וֹאַנְכִי עַנְכַנְ הַּנִינִי, שַּׁשוֹ לִי וֹאַנֹא אִזִּילְ בַּלָא וֹלָע
- זֹנה וְנִיפָּנִי בּוֹן בַּנְטֵׁי, וְנְנָהְ אָטָׁי: וְלָב וְנִא פַּר בַּיִטִּי יָבִית יָטִי: י וּ וֹאַמֹּר אַבְּרָם בַוֹּן לְ, לְאַ לִּעִּשֹׁר וֹאֵמָר אַבְרָם בַּאַ לִ, לָאִ וְּבַבְּשֹׁ
- מממוד הוא וורשר: לְאֵ זְּיִרְשְׁבְּׁ זְּנִי כִּירְאָם ְאֵמֶּרֵ יֵצֵּאְ לָאֵ יִיִּרְתְּלָּיִ בִּין אֶלְטִוּן בּּר البؤب إحدابأب هجار جهود ابه فببوه در بودد خورمد
- אָקָם וַיַּאִמֶּר לֹוֹ כָּה יִהְיָה יָהְהוֹן וַאֲמַר לִיה כְּדִין יְהוֹן זְרְעָה: עַבְּוֹבְיִם אַם עַוּכֹּגְ לְטִבְּּוֹב כּוָבְבָּוֹא אָם שַבּוָגַ לְמִמְנִינִ ַ עַבּמַ_נָא 口資はごび口 נייוֹצָא אַנְוֹי תַּהִיצְּה נִיֹּאִמֶּר ְנְאַפִּיק יָחֵיה לְבָרֶא נַאֲמָר
- אָבְקְים: 1 אַבְקְים: בּיהוֹוָה וַיַּהְשְׁבֶּהִ לִּי וְהֵיִמִּוֹ בְּמִימָרִא דַּיִי וְחַשְּׁבָּהִי בִּיִּ וְחַשְׁבָּהִי
- לְךְּ אֶתְרְהָאֶתְ לְרְאֶתְּיִי: אַרְעָּאִ הָנְאֵ לְמֶירְתַה: הוצאתיף מצור פַשְּׁדִים לְמָת מאיר דְּכִּסְרָאֵי לְמִתוּ לְדִּיִית וּנֹאָמֶר אַלְנִוּ אָדָּוּ נִינְיִר אַמָּבוּ וֹאָמֶר כִּיִר אָדָא נֹוֹ בֹּאַפּּנִלְטַבּ
- <u> ٪، لـٰ ﷺ </u>

- רוא דַמִשְׂקְאָר אֱלִיעֶוֶר: ניאַמֶּר אַבְּרָם אַרְנֶרְ נֶחוֹת מִתְר נַאָּמָר אַבְרָם וְיָ אֶלְחִיִם מָא

- יסְפַר אַסְקְּבִי כְעָּן לְמָּעָיָא יַמְנִי

- Damascus? possessor of my house is Eliezer of hence childless, and he that shall be what wilt Thou give me, seeing I go And Abram said: 'O Lord GoD,
- one born in my house is to be mine Thou hast given no seed, and, lo, And Abram said: 'Behold, to me
- bowels shall be thine heir.? shall come forth out of thine own shall not be thine heir; but he that came unto him, saying: 'This man And, behold, the word of the LORD
- him: 'So shall thy seed be.' to count them'; and He said unto and count the stars, if thou be able and said: 'Look now toward heaven, And He brought him forth abroad,
- righteousness. He counted it to him for And he believed in the LORD; and
- land to inherit it.' of the Chaldees, to give thee this LORD that brought thee out of Ur And He said unto him: 'I am the
- inherit it? whereby shall I know that I shall And he said: 'O Lord GoD,
- אגדס (ב"ר) שרדף המלכים עד דמשק, ובגמרה שלנו (יומה כה:) דרשו נוטריקון, דולה ומשקה מחורה רבו להחרים: (בראשים מא, מ), אפוטרופא שלי, ואילו היה לי בן היה בני ממונה על שלי: דמשק. לפי המרגוס מדמשק היה, ולפי מדרש (ירמים ים, ימ), יכן פִי שַׁרְיַם עַרֶּם (נפנים ב, יד): ובן משק ביחי. כמרגומו, שכל בימי ניוון על פיו, כמו וַעַל פִיךּ יִשַׁק שב (שיר השירים ה, ב), וערירי לשון מורצן, וכן ערי ערי (מהלים קלו, ז), וכן ערות ימוד (מצקוק ג, יג), וכן ערשה מקע . מַבּוּקְמִי מְשְׁבֵבׁ (מֹיוּב לֹחֹ, יב), מעקר שרשיה, כך לשון ערירי מקר בניס ובלע"ו דעוענפּחָע"ק. ולי גרחֹס ער ועונה, מגורמ וְלָבִּי (2) הולך ערירי. מנסס בן סרוק פירצו לצון יורש, וסבר לו עַר וְשֹנֶס (מלחֹכי בּ, יב), ערירי בלח יורש, כחֹצר מחֹמר וּבְּבֶל
- (3) הן לי לא נחת זרע. ומס מועלמ בכל משר ממן לי:
- למעה (מנחומה חיי שרה ו ב"ר): קורא לכס שם אחר וישחנה סמול. דבר אחר, הוציאו מחללו של עולם והגביהו למעלה מן הכוכבים, ווהו לשון הבעה מלמעלה שלך שראים במולום שאינך עמיד להעמיד בן, אברם אין לו בן, אבל אברהם יש לו בן, וכן שרי לא מלד, אבל שרה מלד (ב"ר), אני (פ) וייוצא אחו החוצה. לפי פשומו סולילו מאסלו למוץ לראות סכוכבים. ולפי מדרשו (שבת קנו.), אמר לו לא מאלמגנינות
- בליום וכום ימקיימו בס, למר לו סקב"ם בוכום סקרבנום (מענים כו:): הקב"ה משבה לאברם לוכות וללדקה, על האמונה שהאמין בו. דבר אתר במה אדע, לא שאל לו אות, אלא אמר לפניו, הידיעני (6) והאמן בה. לא שאל לו אום על ואם, אבל על ירושם הארץ שאל לו אום, ואמר לו במס אדע: ויחשבה לו צרקה.

לبَهُمْ الله اللهُ فَي اللهُ וּנֹאָמִר אַלְּנִוּ לַעַּהׁי לִיְ מֹּלְלָרַ וֹאַמֹּר לִיִּי לַבִּיב בַּבַבָּת מֹלִלְוּ

שׁלְטֹא וֹמֻפֹּנֹגוֹא וּבֿר גִוֹנִי:

מְאָבְאָׁתְ וֹעִיב וֹעִוּגִּלִי:

לְלַבְּרָאִים בַתְּּיִבוּ נְאָים בַתְּּפְבַ לְאָ פּוּלְנִילְפַבּיִלְ עַבְּבַרִיהְ וְנִים תִּפָּאִ יי אָחָם בַּהְּגֵדְ וַיּתֵּן אִישֹׁ־בִּחָרְוֹ וּפַּלִיגִיְּחָהוֹן בִּשְׁנֵי וִיתַב פַּלְנֵּיָא וּנְקְּחַ לְּנִ אָּעַ כְּלְ־אַבֶּת וּנְבַתָּר וְקְבִיב קֵּדְמוּהִי יָת כָּלְ אִבֶּין

יָהְהוֹן אַבְרֶם: ווֹנֵיב עַמֹּנִמ מַּלְ עַפַּנְנְיִנְם נַנְמֵּב וּנְחַה מִפָּא מַלְ פַּלְנָנְא וֹאַפְּנַם

אַטָּם אַּבְּבֶּם:

חַמְבַר גְּדְלָר נִפָּלֶת עְּלֶיני:

شَلِّك:

לבל סני נפלה עללוהי: נְפְּלְנִי עַל־אַבְרָנִם וְהַנֵּה אֵימָה נִפּלִה עַל אַבְּרָם וְהָא אֵימָה וּנְתֵּי תַּמְּמָתְ לַבָּוָא נִתַּבְּנִלֵּע וַעַּנִי הָּמִּמָא לַמִּנִּלַ וְהָּנִּיִםֹא

וְנְיִבוּעוֹ אַבְעַבּת מִאָּבוּ הַּגִּין: נְאָבְׁבִים נְאַנִּים אַבְבָּא מָאָנִי בּילְהַוֹּן וִיפְּלָחוּן בְּחוֹן וִישָּׁנִוֹ ق يرا י י היו ְ בְּּמֶרִע לָא לְהָם בַּיִּירִין יְהוֹן ְבְּנָּךְ בַּאֲרַע לָא וּנֹאָמִב לַאַּבֹבְם וֹנֵהַ שַּׁנָה כֹּנַ וֹאָמַב לַאַּבֹבָם מִבָּה שַּׁבַה אָבוּ

afflict them four hundred years; and shall serve them; and they shall stranger in a land that is not theirs, of a surety that thy seed shall be a And He said unto Abram: 'Know

יר): ועז משלשה. רמו לשניר הנעשה בפנים, ושנירי מוספין של מועד ושניר ממחת יחיד (ב"ר): ואיל משולש. אשם (9) עגלה משלשת. שלשה עגלים רמו לשלשה פרים, פר יום הכפורים ופר העלם דבר של לבור ועגלה ערופה (ב"ר מד,

ודליולשם מלוי, וכבשם של ממלם ימיד (ב"ר): והור וגוול. מור ובן יונס (ב"ר):

וַסַלְפָּיר וַסַשְׁעַיר, מֶלֶך עֵןן (שס כא). וישראל נמשלו לבני יונה, שנאמר יוֹנָמִי בְּמַגְוַי סַמֶּלַע (שיר השיריס ב, יד), לפיכך בתר שנחמר שְּבְּרּנִי שְּּרִים בַבִּים וגרו (מְשְלֵים כִבּי יגר), ומומר שְּבַּיל בַּעִים בַּעַר הַבְּיל הַבִּי הַבְּי שלומו של שכינה שהוה אש: - ואח הצפור לא בחר. לפי שההומות עובדי כוכבים ומולות נמשלו לפרים והילים ושעירים, בְּמַבֶּיהַ, כמס שנחמר לסלן סְעוֹבְרִים בֵּין בִּמְבֵי סְעַבֶּל (ירמיה לד, יע), אף כאן חנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגורים, סוא לסורים לבניו את סארן, כדכמיב (ימ) בַּיוֹס קַסוּאַ בְּנַת ס' אָם פַּבָּרָס בְּרִים בַּאֹמֹר וגו', ודרך כורמי ברית לחלק בסמס ולעבור בין (10) ויבחר אחם. מלק כל אמד לשני מלקים. ואין המקרא יולא מידי פשומו, לפי שהיה כורם ברימ עמו לשמור הבמחמו

וספרמס, כמו יַשַּׁב רוּמוֹ (מסלים קמו, ימ), רמו שיבּחֹ דוד בן ישי לכלומס (פדר"ח כמ), וחֿין מגימיס חומו מן סשמיס, עד שיבוחֿ מפי רבינו יסודס ב"ר שמוחל. וכן סגירםם ברש"י כ"י ובכ"י החרח כחיב כך פי' רבינו מחיר ב"ר שמוחל): וישב. לשון ושיבה לפגריס, שבמריס מרגומו פלגיא, ופגריס מרגומו פגליא לשון פגול, כמו פְּגִּוּל הִיאָ (ויקרא ימ, ז), לשון פגר (כך שמעמי ויהב פלגיא, נחחלף להם חיבת פגליא לפלגיא, וחרגמו הפגרים פלגיא, וכל המחרגם כן טועה, לפי שאין להקיש בחרים (שמואל-א טוי,יע): על הפגרים. על הצמרים. (ק"א הפגרים מחרגמינן פגליא, אלא מחוך שהורגלו לחרגם איש בחרו (II) העים. סום עוף, ועל שם שסום עם ושופף חל סנגלות למיש שַלי חוֹבֶל (לשס"כ חיוב מ, כו), כמו וַפַּעַם מֶל סַשְּבְלל שב המומ, רמו על הלומום שיהיו בְּלִין והולכין, ולם הלפור לל במר, רמו שיהיו ישרלל קיימין לעולם (פם"ו):

(12) וחנה אימה וגוי. רמוללרומומשך של גליומ (ב"ר): מלך המשיח (פק"ו):

ומשוב שנומיו של קסמ ושל עמרס, ושמוניס של משס שסיס כשיללו ישרלל ממלכיס, לין למס מולל ללל שלש מלות וממשיס, רד"ו, הרי ארבע מאום שנה (פד"ע ג פדר"א מא). ואם מאמר במלרים היו ארבע מאות, הרי קהח מיורדי מלרים היה, לא יעקב, ויעקב כשירד למלרים אמר (מז, מ) ימי שני מגורי שלשים ומאם שנה, הרי ק"ך, ובמלרים היו מאמים ועשר כמנין (13) כי גר יהיה זרעך. משנולד ילמק עד שילאו ישראל ממלריס ארבע מאום שנה, כילד, ילמק כן ששים שנה כשנולד

> furtle-dove, and a young pigeon. ram of three years old, and a she-goat of three years old, and a heifer of three years old, and a And He said unto him: 'Take Me a

> the birds divided he not. each half over against the other; but divided them in the midst, and laid And he took him all these, and

drove them away. upon the carcasses, and Abram And the birds of prey came down

even a great darkness, fell upon him. fell upon Abram; and, lo, a dread, sun was going down, a deep sleep And it came to pass, that, when the

אָנְׁכֹּנ וֹאַנְוֹבְנְיֵבְ בַּוֹ וֹאֹאַנִּ בַּנִבְׁמָה וֹנִים אָנַרַנִּנְנִי אָהָב וֹהַלְבִנִּ בַּוֹ

المُنْ اللهِ ا الأكابح:

خَمُكِرِتِ نَظَدُدُ خُمُرِدُكِ مِنِكُكِ:

مُكِّلُ لِمُنْ لِمُنْ لِمُنْ لِمُنْ مُنْ لِمُنْ י וֹבוְנַ בֹבֹּוֹמֹּו נִמִּנִבוּ בֻוֹלָּנֵ בַּּנֹ בְאָרַ

אַשֶּׁר עְבָר בֵּין הַנְּיָרִים הָאֵכֶה: إبيث مودد وتها إكوب يفق ربر رَهْمُ فِعُد رَهِٰحُون بَرْبِ

מְצְּבְיִם מַּרְ הַנְּּהֶר הַנְּּדְל נְהַרְ בְּתַּמִי אָת־הָאָנֶדֶץ הַזּאָת מִנְּהַר אַ אַבֹבוֹם בּבוּנט באַמָּב בְזַבֹּהֹבַּ בַּיַנִם תַהַוּא כְּרָה יְהוָה אָת־

غَلُّل:

דְּלֵנְיָנְאָ סַנְּיִ: בַּאָן אָלֹא וּבְתַר כֵּין יִפְּקוּוּ ואַף יָת עַמָּא דְּיִפְּלְחוּן בְּחוֹן

בֹמֻלִם שַׁעַלְבַר בַּסִּיבוּ מִבָּא: אָבְאַבְעָּׁוּב נֹאַטַ טַטַבּוּיָה בָּוֹטַ אָבַטַטַבּ

עַלְכָא אָנִי לָא מָלִים חוֹבָא

great substance. afterward shall they come out with shall serve, will I judge; and

good old age. peace; thou shalt be buried in a But thou shalt go to thy fathers in

and also that nation, whom they

iniquity of the Amorite is not yet shall come back hither; for the And in the fourth generation they

between these pieces. and a flaming torch that passed darkness, behold a smoking furnace, sun went down, and there was thick And it came to pass, that, when the

great river, the river Euphrates; from the river of Egypt unto the Unto thy seed have I given this land, covenant with Abram, saying: In that day the LORD made a

לְנוּר בְּמְבֶן בְּמְנוּ (ברמִשׁיִם מוּ, ד): בטרן מכרים, מלח לח למס, משנולד יכחק (כת, לו) ניגר שַבְּרֶשְׁם וגרי, ניגנר יִנְשָּׁק בְּגָבֶר, וִיַשְּׁלִב בָּר בְּמָבֶן מַם (מחלים קח, כג), ואסס לכיך לסוליא מסן כל השנים שחי קסח אחר לידח עמרס, ושחי עמרס אחר לידח משה: בארץ לא להם. ולא נאמר

מַּג וַבְּגֹא נַבְּא וַבְּגָא פַּבְּנִי:

אַבְעָא הַנְהָא מִנְּהְרָא דְּמִצְּרִים

לום למומר לכלב ועכות ות

בְּוּמָא הַרוּא נְּזָר וְיִ עָּם אַבְרָם

וֹבֹא טַנּוּר דְּמָנוֹ וּבָעוֹר דָּאִישָׂא

ונוני הְלְּהָא מֹלָט וֹלַבֹלָא נוֹנִי

הְּגַא בוּגו פּלְנּוֹא נִאֹכָנו:

באטוראַר ער בען:

(+1) וגם אח הגור. וגס, לרצומ מרצע מלכיום (צ"ר), שאף סס פָליס על ששצדו אם ישראל: דן אנכי. צעשר מכום

משובה (מנמומא): הקבר בשיבה טובה. בשלו שישה ישמעאל משובה בימיו (ב"ר ל), ולא ילא עשו למרבות רעה בימיו, (ai) ואחה חבא. ולא מראס כל אלס: אל אבוחיך. אביו עובד ענודס ורס וסוא מְצַשְׁרוֹ שִיבּא אליו, למדך שעשס מרח (פ"ר): ברבוש גדול. פממון גדול כמו שנאמר וְיִנְבְּלוּ אָמ מִבְּבְיִס (שמום יב, לו):

(16) ודור רביעי ישובו הנה. לאמר שיגלו למלריס יסיו שם ג' דורומ, וסרציעי ישוצו לארץ הואם, לפי שבארץ כנען היס ולפיכך מת ס' שנים קודם זמנו (ב"ר סג, יב), ובו ביום מרד עשו (ב"ב מז:):

נפרע מאומס עד שמממלא קאמס, שנאמר (ישעיס כז, מ) בְּםַאְּמָשְׁ בְּשַׁנְּמָשּ מְּרִיבֶּנָּה (קועס ע.): פרן ומזכון, וכלב בן מזכון מבלי סלרן סיס: - בי לא שלם עון האמורי. לסיום משמלם מלרלו עד לומו ומן, שלין סקב"ס מְדַבֵּר עמו וכרם ברים ום, כדכםיב לחם לך אם הארך הואם לרשמה, וכן היה, יעקב ירד למלרים, לא וחשוב דורומיו, יהודה

כמו בְּמָׁם מִס בַּנְּטָל (כמ'ו)' בַּמְּרֶב בִינִים בְּמָׁם וּבַּבְּמֶר בִינִים בְּבָּם (טְסִמַר בּ'יִר): בְּמָׁם (כמ, מ), קַמֶּס מַׁלְמֶּמִי (לו, ז), הַגֵּס שְׁבָּס יְבְּמָמֵך (רוֹם ה, מו), וכשהמעם לממה הוה לשון הווה, דבר שנעשה עכשיו והולך, וזס חילוק בכל חיבה לשון נקבה שימודה שמי אומיות, כמו בא, קם, שב, כשהמעם למעלה לשון עבר הוא, כגון זה, וכגון וְכָמַל שוקעמ, ואי אפשר לומר כן, שהרי כבר כמוב ויהי השמש לבא, והעברת מנור עשן לאחר מכאן הימה, נמלא שכבר שקעה (פמ"ו). אליליס בגיסים (פם"ו): באה. מעמו למעלה, לכך סוא מבואר שבא כבר, ואם סיק מעמו למעק באל"ף, סיק מבואר כשקיא דבר זס: - השמש באה. שקעס: - ועלשה היה. משך סיוס: - והנה חנור עשן הוי. כמו לו שיפלו סמלכיום עובדי (עב) ויסי סשמש באס. כמו וַיְּסִי בַּס מְרָיקִים שַׁבַּיְּסֶׁם (בראשיה מב, לס), וַיְּסִי בַּס קוֹבְרִים אָישׁ (מלכיס־ב יג, כא) כלומר ויסי

(ב, יד), משל סדיום, עבד מלך מלך (שבועום מו:), סדבק לשמוור וישממוו לך: לארן ישראל קוראהו גדול, אף על פי שהוא מאוחר צארצעה נהרוח (פמ"ו) היולאים מעדן, שנאמר וְהַנָּּהֶר הֶרָבִּיעִי הוא פְּרָת (18) לזרעך נחתי. ממירמו של סקנ"ס כמילו סימ עשויס (נ"ר מד, כנ): הנהר הגדול נהר פרת. לפי שסום דנוק

+	ַנִיְבְאָ אֶלְ_חָגֶר נַמַּחָר נַמַּרָאִ פָּי הַלְּמָח נַמַקַל גְּבְרְחָָה בְּעֵּינֵיה:	וְמָאל לְוָת הָגָר וְעַּרִיאַת וַחָּוָת אֲרֵי עַּרִיאַת וְקַלָּת רְבּוֹנְתַה בְּעֵינַהְא:	And he went in unto Hagat, and she conceived; and when she taw that she had conceived, her mistress was despised in her eyes.	t
٤	נִתְּפֵֿׁח שָׁרָי אֵשָׁת־אַבְּרִָׁם אָת־ הְגָר הַמִּצְרִיתִ שִׁפְחָתָׁה מִפֵּץ עֵשֶׁר שְׁנִים לְשֵׁבֶּת אַבְרֶם בְּאֵֵרֶץ בְנָעַן נִתְּחָן אֹתֶה לְאַבְרֶם אִישֶׁה לִוּ לְאִשְׁה:	לְאַבְּרֶם בַּעְּלְהִ לִּיהִ לְאָמֵּה: בְּאַרְטְם בַּעְּלְהִ לְּמָתֵּם אַבְרֶם מַסְר שְׁנְן לְמָתַּם אַבְרָם הְגָר מִצְּרִיתָא אַמְתַּה מִסְּוֹּ הְצְּרָה מִצְּרִיתְאַ אַמְתָּה מִסְּוֹּ	And Sarai Abram's wife took Hagar the Egyptian, her handmaid, after Abram had dwelt ten years in the land of Canaan, and gave her to Abram her husband to be his wife.	٤
7	ַנִּמֹאִמֶּר שָׁרַׁי אֵל־אַבְּרִָם הַנֵּה־ נְא עֲצְרָנִי יְהֹנְה מִלֶּבֶה בֹא־נָא אֵל־שִׁפְּחָהִי אִּנְלִי אִבְּנָה מִמֵּנָה נַיִּשְׁמַע אַבְרָם לְקוֹל שְּׂרֶי:	וֹפֿבּּיגְ אַבְּבְׁם לְמִּימִּר מָּבְׁי: לְוֹט אַמְטִּי מָאָם אָטִבּׁדִּי מִנְּע מִיֹּמִּיִּ יִּיִ מִּלְּמִילִּר מִיִּלְ בַּׁמִּּ וֹאָמִבִּט מִּבִּי לְאַבְּׁבָם חָא כִּמִּן	And Sarai said unto Abram: 'Behold now, the Lord hath restrained me from bearing; go in, I pray thee, unto my handmaid; it may be that I shall be builded up through her.' And Abram hearkened to the voice of Sarai.	र
ιť	ְּיִלְהִ שִׁפְּחָה מִצְּרָים לִאִּ יָלְדָה לִוּ מְּבְרִי שִׁפְּחָה מִצְּרִי יִשְׁמָה הָגֵר:	וְמְׁתַּע עִלֶּנְי אַמְּטִא מָאָבְינִטְא כְּנִשׁ וְלְשַׁ אַמְּטֵא מָאָבִיטָא וְמְּבִּוּ אַטַּט אַבְּרָם לָא יְלְיִבַּט	Mow Satai Abram's wife bore him no children; and she had a handmaid, an Egyptian, whose name was Hagar.	ΙΛΧ
17	בַּנְרְנְּמֶּ, וֹאָט_בַּיְבִנְסָׁ,: (ס) וֹאָט_בֵיאָמִרִ, וֹאָט_בַּיְבָּנְּמָּ, וֹאָט_	וּבׁנּיִמְּאָי וְנִית יְבִּיּסְאָי: וְנִית אָמִוְבָאִי וְנִית בְּּוֹמִּלְאָי וְנִית	and the Amorite, and the Canaanite, and the Girgashite, and the Jebusite.'	17
70	בְּרָבְּאָים: בְּאָרְהַהָּהָנְאָרִי נְאָתְּהַבְּּרָזָּי נְאָתְ	ּנְבְּרַיָּא: וְיָטְ חַחְּאָר וְיִנְים פְּרִדָּאָר וְיָנִים	and the Hittite, and the Perizzite, and the Rephaim,	07
61	הַפּּרְמִלְי: אָמִרהַפַּיִּנִי וְאָמִרהַפְּּנְלִּיִּ וְאָמִר	לבמולאני זים אַלְמָאֵ וֹנִים לַּנִוֹאָ וֹנִים	the Kenite, and the Kenizzite, and the Kadmonite,	61

קניזי קדמוני, עמידיס להיום ירושה לעמיד (ב"ב נו. ב"ר), שנחמר חֱדוֹם ומוֹחָב מִשְׁלוֹת יָדְם וּבְּגֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְמָּם (ישעיה יחֹ, (19) אח הקיני. עשר אומות יש כאן, ולא נתן להם אלא שבעה גוים, והשלשה אדום ומואב ועמון (ב"ר מד, כג), והם קיני

(02) ואח הרפאים. מרן עוג, שנמתר נס ססומ יַּקְבַמ מָבֶן רְַפְּמִים (דנריס ג, יג):

444 (5"4): (I) שפחה מצריה. למ פרעה הימה, כשרמה נסים שנעשו לשרה, מתר, מועצ שמהה למי שפחה בנים זה, ולה גבירה בנים

(2) אילי אבנה ממנה. לימד על מי שלין לו בנים שלינו בנוי לול סרום (ב"ר): אבנה ממנה. בוכום שלכנים לרמי למוך

מולה לו מן המנין, לפי שלה נהמר לו והעשך לגוי גדול עד שיצה להרך ישרהל (שם): ששהמה עשר שניסולה ילדה לבעלה הייב לישה החרה (יבמוח קד. ב"ר): רשבה אברם הגר. מגיד, שהין ישיבה מולה להרך (3) וחקח שרה. לקממס בדבריס אשריך שוכימ לידבק בגוף קדוש כוס (שס ג): מקץ עשר שנים. מועד סקבוע לאשס בימי: לקול שרי. לרוח סקדם שבס (ב"ר מס, ב):

מראם עלמה כאילו היא לדקת, ואינה לדקת, שלא זכתה להריון כל השנים הללו, ואני נתעברתי מביאה ראשונה (ב"ר שם): (4) ויבא אל הגר וחהר. מניסס כסשונס (נ"ר מס, ד): וחקל גבירחה בעיניה. סמרס, שרס זו סין מַמְרָס כגַלוּיָס,

- نٿنڙنك: خترجُك رَتِرُم خَر بَرُفُن نَهُكُم كِكُ نَتَنُن مُدَر مَدُرِهِ لَكَرْبِ אָנֹכִי לָתַטִּי נְעָאָמֶר מֻּבָּר אֶבְ-אַּבְּבָם חֲמָסָר
- نظڙي: בְּמֵּנְנְיֵבְ נְשִׁמְּנְּׁנִי מְּנְיִ נִשְּׁבְרֵנו בְּמֵנְכִּי וֹמִנְיִם מְּנִי נִמְּרָ בִּמִּנְכִי מִּנְ ﴿ שُوْلَاتِكِ خُرْبِكِ مُصَادِحُكِ لَا فَارَدَ خَرِينَا لِمُحْرَدُ لِيَا لِيَظَالُ يثغور لاجرئ لاحالين بيور يهود لاجراء خوراء خوراء لالالاجوراء
- **₩**: עמום פֿמּגַבוֹע הַכְיַנְתְּוֹן בַּנִינִי הַנִּיֹא בַּמִיּא בַּמִגַבוֹע הַכְ הַנִּיֹא لْ يَرْمُجُهُ مَرْجُكُ لَٰ يُعِيْدُ مَرْجِ مِنْ مَرْ عِنْ الْعَمْدُ عَلَى مَرْجُحُ لِمَا مَرْجُ
- מָבֹוּ עַּׁבֹבְשָׁוּ אָנְכִי בַּבַבַּעַני: באַט וֹאָנִינִי טַבְיְבֹי, וֹשְאַמֶּר מִפָּנִי, אַטְּ אָטְנִאָּ נַלְאָּן אַטְּ אָנִלְאָ تَنْهُمَا لَأَيْا مُطْلَعَ مُلَا يُعْدِينَكُا لِهُمَا لَأَيْ لَا يُمْلِي لَمُولِ فَأُلِيا لِمُولِ فَأُلِيا
- : ثارث %<_ttluïL للالأرةن נַיּאָמֶר לְשִׁ מַלְאָּבֹּי יְשְנֵי מֻוּבִי נַאָּמָר לְשִׁ מַלְאָּבֹא בַּיִי מִּבִּי
- üLT: אַבבר אָטַ־זַבְעָּבְי וֹלַאָּ וֹסִפֹּב אַסִּיּנִ זִּטַ בָּנָבִי וֹלָאִ וֹטַמְּנָוֹ וּנִאְמֶר לַהְ מַלְאָּךְ יְּחְנֶׁת תַּרְבָּת וַאֲמֶר לַה מַלְאָכָא בַּיִי אַסְּנָּאָר
- <u> ئال</u>تاك: نْشَطْمْهُمْ خْدَـشَطْم نْكِلْكَ هُمْ- شِطْنِكَ نَشْطُمْهُمْ هُلَدُ كَحْدَم نُتْ בַבְרָהְ בְּלֶבְהָ בֵּוֹ וְמַבְּאָט הָּמִנְ מִמְּבֵּיִא יִטִּלְיִבְיוֹ בַּר וְתַמָּבוֹן

- בּהֹנוֹשׁא גֹעוֹ גֹוֹ בּנֹא נבּנלִשׁ: שְׁפְּחָהְיִ לְי מְּלְנֵּ אֲנָא יְתַבִּית אַמְּהָי וֹאָמֹנִט מִּבוּ לְאַּבֹּנִם צֵּוּן
- كَلُمُلِينَةٍ:
- בָאַנְרְחָאַ דְּחַלְּרָא:
- אָלָא הַּבְּקְאַ: וֹאַמֹנע מוֹ בוֹבׁם מָנוּ בבּוָנִינוּ
- הַחוֹת יִדַהָא: שַּׁבִּילִינִי בְּבַּיְנִינִינִי נְאָהְטַהְּבִּינִינִי
- וּנֹאָמֶר לַשִּ מַלְאָּב יְׁעַנֶּע עַלָּוּ וֹאַמָּר לַשַּ מַלְאָּבֹא בַּיִּי עַאַ אַעַּ

- and thee.' eyes: the Lord judge between me conceived, I was despised in her when she saw that she had handmaid into thy bosom; and wrong be upon thee: I gave my VM' :msrdA ornu biss isrse bnA
- and she fled from her face. And Sarai dealt harshly with her, that which is good in thine eyes.' thy maid is in thy hand; do to her But Abram said unto Sarai: 'Behold,
- way to Shur. wilderness, by the fountain in the her by a fountain of water in the And the angel of the Lord found
- mistress Sarai. said: 'I flee from the face of my and whither goest thou?' And she handmaid, whence camest thou? And he said: 'Hagar, Sarai's
- 'sbnsd.' and submit thyself under her unto her: 'Return to thy mistress, And the angel of the LORD said
- for multitude. seed, that it shall not be numbered unto her: 'I will greatly multiply thy And the angel of the LORD said
- the LORD hath heard thy affliction. shalt call his name Ishmael, because child, and shalt bear a son; and thou unto her: 'Behold, thou art with And the angel of the LORD said
- מבשר לה שמהר, אלא מלמד שהפילה הריון הראשון (ב"ר): לנקבס), שהכניסה עין הרע בעיבורה של הגר והפילה עוברה, הוא שהמלאך אומר להגר הגין: קבֶה, והלא כבר הרחה והוא ושומק (צ"ר מס, ס): אובר נחחי שפחחי הור ביני וביניך. כל בינך שבמקרה מסר, וזס מלה, קרי ביס ובֵינַיָּךְ (ר"ל נוכח . אלא עליך, והיה לך להמפלל על שנינו, והיימי אני נפקדת עמך (ב"ר). ועוד, דבריך אמה חומס ממני, שאמה שומע בויוני (a) חמסי עליך. חמס סעשיילי, עליך אני ממיל סעונש, כשהחפללת להקב"ה עה הָהַן לִי וְאָנִיִי הוֹלֶךְ עֲרִירִי, לא החפללת
- (ש) וחענה שרי. סימס משענדת בס בקושי (ב"ר מס, ו):
- מוס לני בלס: (8) אי מזה באח. מסיכן באם. יידע סיס, אלא לימן לס פחח ליכנם עמס בדברים. ולשון אי מוס, אים המקום שחאמר עליו
- (11) הגך הרה. כשמשוני מסרי, כמו פְּנַיְּ מְרָס, דמשמ מנוח (שופעיס יג, ס): וילדה בן. כמו ויולדם, ודומס לו ישַׁנְּמְ (9) ויאטר לה מלאך הי הוי. על כל אמירס סיס שלוח לס מלאך אחר, לכך נאמר מלאך בכל אמירס ואמירס (ב"ר): (יא)

أند جُح قب أمَح فَتْ حُح هُنار " וְהָוּא יַהְיָהׁ פָּרָא אָּדְׁם יְדָוֹ בַבְּלְ

בַּלָם בֹאַנטּנ אַבַוֹבנּנ בְאָנ: אַטַּר אַל רָאָי בַּי אָטְרָר הַגַּם

ראַי הֹנָה בֵּין־קַּבֵישׁ וּבֶין בֶּרֶד: דַּמִּלְאַרַ קַיִּיִשָּׁא אַפַּהְיִי עַלֹּה הַּלְ_כֹּן מַבֹּא לְבֹּאֶב בֹּאֵב לְנוֹי הַלְ כֹּוֹ מַבֹא לְבֹּגֹיא בֹּגֹיא

בַּלֶּר יִשְׁמָּמִאָּל: אַבְרָם שֶׁם בְּנָוֹ אֲשֶׁר יָלְרֶה וּקְרָא אַבְרָם שׁוֹם בְּרֵיה י ושֹלֶג בֹילֶג לְאַבֹּנֶם בַּוֹ וּכֹּלְגָא וּילִיבִּים בַּּוֹ בַּאַבָּנֶם בַּּר

لِهَٰذُلُٰ◘: (٥) ³¹ שְׁנְיִם בְּלֵבֶה הַנְּר אָת־וֹשְׁמְמֵאֵל כְּר יִלֵידַת הַנְר יָת יִשְׁמְמֵאַל لْهَدُرُه قُلْ مُرَدِّه مِثْنَا لِمَهِم لَهُدُلُهُ قَدَ نَفْدًا لِمُن مِناً

تبتيز المرابعة المرابعة المرابعة אַבְרָם וֹגְאִמֶּר אֵלְּיוּ אָנִי־אָלִי הַבְּי בִיִּה אָנִא אָלְ הַּבִּי פֹלְט בֹּרָתִי ر الرَّهُم سُرِينَ رَدِّهِ بِالْمُ هِذَا بَهُرَا بَهُرَا بَهُرَا إِنهُ لِذِي رَبِّ خَهَدُرُهُ يَهُمَا וּגְיהַ אַבְּרָם בּּוֹשְׁמָמֹנִם מֻּלֹנִי וַבִּינִי אַבְּרָם בַּר שַּׁמָמִוּ וּטְמַמַ

> אַרוה ישָּרי: יהון אָניקין ליה וְעַל אַפָּי כְל ונו אַנוּף לְכוּלָא וָאַף אָנְשָׁא נהוא יהי מרוד בָּצֶנְשָׁא הוא

מָבְינִי, בַּוֹּגְאַ בְּנִיבְ בַּאִּנִינִי, בַּיִּ שוג כוָלָא אָב, אָמָבע אַב אָנֹא מַמַּע אָמַבַע אַטַּ עוּא אָבַבָּא יי נטטרא הָם יְהֹדֶּר אַלְיִיהְ וֹאַלָּה וֹ בַּאָּטְׁמִּלְ

עא היא בין רַקם יבין הַגָּרָא:

בּילִידַת הָנֶר יִשְׁמָּמִאַל:

نكن شخرت:

his brethren.' and he shall dwell in the face of all and every man's hand against him; his hand shall be against every man, And he shall be a wild ass of a man:

even here seen Him that seeth Me?' a God of seeing; for she said: Have I LORD that spoke unto her, Thou art And she called the name of the

Kadesh and Bered. Beer-lahai-roi; behold, it is between Wherefore the well was called

Abram called the name of his son, And Hagar bore Abram a son; and

to Abram. years old, when Hagar bore Ishmael And Abram was fourscore and six

be thou wholehearted. God Almighty; walk before Me, and Abram, and said unto him: It am old and nine, the LORD appeared to And when Abram was ninety years

 $II\Lambda X$

٤ı

(13) אחה אל ראי. נקוד ממ"ף קמ"ן, מפני שסום שס דבר, חלום סרפים, שרוחם בעלבון של עלובין. (מ"ה דבר החר לקמיס: ויד כל בו. הכל שונאין אומו וממגרין בו (ב"ר מה, מ): ועל פני כל אחיו ישכון. שיהיה זרעו גדול: (21) פרא אדם. אוסנ מדנרות (נ"ר) לנוד מיות, כמו שכתונ (לסלן כל, ז) וַיִּשֶׁנּ זַמְּרְבֶּר וַיְּסִי רֹבֶּט קַשְׁת: ידו בכל. בּלְּבְּנִין מְקַנִיְּם בְּמְבְוִיִּם (ירמיים כב, כג): וקראח שמו. לווי סוח, כמו שלומר לוכר וְקַרָחָם שָׁם שָׁמוֹ יִלְּמָק (יו, יע):

ULLO (5"C): רגילה לראומס, שהרי מנוח ראה את המלאך פעם אחם ואמר מוח נמוח (שופטים יג, כב), וזו ראחה ארבעה זה אחר זה ולא במדברום, ראימי עלוחו על מקוס, אחרי רואי אומס בבימו על אברסס, עעס הימס רגילס לראות מלאכיס (ב"ר), ומדע עסימס . אם אל כאי, ומשמע שסיא כואה הכל, ואין שום דבר כואה אומו): הגם הלם. לשון מימה, וכי קבורה היימי שאף הלום

(+1) באר לחי רואי. כמרגומו בירם דמלפך קימה הימחזי עלה:

- עליו וקראו ישמעאל (מדרש אגדה): (EI) ויקרא אברם שם וגר. אף על פי שלא שמע אברסס דברי המלאך שאמר וקראם שמו ישמעאל, שרחה כוח הקודש
- (16) ואברם בן שמונים וגר. לשנתו של ישמעאל נכתנ, להודיע שהיה בן י"ג שנה כשנימול, ולא עכב (מדרש אגדה):
- ב' אוניס, וכאש הגריס, אומיף לך אות על שמך, ריסיו מנין אומיותיך כמ"ח, כמנין אבריך (תנתומא נדריס לב:): זמן שהערלה בך אחה בעל מום לפני (נדרים לא: מנחומא ב"ר). דבר אחר והיה חמים, עכשיו אחה חסר ה' איברים, ב' עינים, חמים. אף זה לווי אחר לווי, היה שלה בכל נקיונותי. ולפי מדרשו, החהלך לפני במלוח מילה, ובדבר הזה חהיה חמים, שכל מקוס שסיא במקרא פירושוכך, די שלו, וסכל לפי סענין: החהלך לפני. כמרגומו פלה קדמי, סדבק בעבודמי: והיה (ו) אני אל שדי. אני סוא שיש די באלסומי לכל בריס, לפיכך סמסלך לפני, ואסיס לך לאלוס ולפערון (ב"ר). וכן כל

- <u>" וֹאִשׁלִּיִר בְּבוּנִינִי בּינָי וּבְינִינִ וֹאָשַּׁיוּ פִּינִ בּינָנִי</u>
- וֹאַסׁנּוּ וֹטֹבּ לִטִבְא לַטִבּא: نْعَلَقْتِ عِيثَكَ حَمَّعِٰ مُعْدِ:
- אַהָּוֹ אֱלַהִים לַאִּלְר: ث (زَفِر هَٰذُلُو مَر فَأَنُا الْلَقَالِ لِأَفَرَ هَٰذُلُو مَرْ هَوَلِنَا لِمَرْدِر
- לאַב הַמִּוֹן גּוֹנֶם: * ݣْأَيْد بَيْدَا جُنْدَى هُفَّا لَيْدَانِ هُثُهُ بَهُ فَيَد خُنْدَ مُقْلِد بِنُونَا.
- אַבַ בַּמָנוֹ נִנִם לִנַמָּנִב: مَّذُلُكُم لِّكِيْنَ هُمُكِ هَدُلُكُم حَدْ مَرْدُلُم يَنْ هُمُكِ مُحُلِّكُم يَتِرِي , וְלֹא־וֹקְרָא עָּוֹד אָטַ אָלוּ וֹלָא יִטְּלִבוּ מִוָּע זִטְ אָלוּ
- بزتن بفرده مفلا نهفزا וֹנִיפֹּנִינֹי, אָנִינַ בַּמְאָב מָאָב וֹאַפּּיִה וֹטִבּ כַנִיבָּא כַנִיבָּא
- كهريده لأيَلَمُكُ هَلَادُكَ: خكتا هبكت خكنات خك מבימי יבין זְרְיַבֶּוֹ אַבְוֹבִייִּךְ לְאַרְעָם יַבְּינִוֹ יִבְיוֹ בָּלָוַ בְּטָרָוֹ נובלמְנִי אָטַ בּּבוּנִייִ בּוּנָּוּ וּבּוֹלָב וֹאָפֿוּם זִטְ פֿוֹמִוּ בּוֹן מִוּמִב

:58:

- לְאָנְיִנִינִי לְנִינִי לְנִינִם נַבְּנָהָן לְאָנַסָּנִי הַּלְם נִאָּנִינִי نَّرْضَنَ، كِلِهِ بَكِيَنَـٰمُكِ هِنَاثِ،كَ هِنَا لَهُمَا، كِلَّهُ لَكِثْبُكَ خُمُنَكُ ثَنَّ
- נֹאָמֶר אֶּלְנִים אֶלְאַלְנִים זֹאַמֵּר זֹי לְאַלְנִים זֹאַטֹּ זֹים ۲۵۲۵۰ ۲۵۰۵۰
- نتلقك غنتديك خبيقه: לַבְיהוּוּן: וֹאַטַּׁע אָטַבַּבוּנִיטָּנִ עַהָּמְנָב אַטַּׁעַ צַּנִּמָנִ שַּמָּב אַטַּ וּבַּוֹנָב בַּטַבוּ

- multiply thee exceedingly. between Me and thee, and will And I will make My covenant
- God talked with him, saying: And Abram fell on his face; and
- father of a multitude of nations. with thee, and thou shalt be the 'As for Me, behold, My covenant is
- multitude of nations have I made Abraham; for the father of a called Abram, but thy name shall be Neither shall thy name any more be
- thee, and kings shall come out of fruitful, and I will make nations of And I will make thee exceeding
- and to thy seed after thee. covenant, to be a God unto thee generations for an everlasting after thee throughout their between Me and thee and thy seed And I will establish My covenant
- will be their God.' for an everlasting possession; and I sojournings, all the land of Canaan, seed after thee, the land of thy And I will give unto thee, and to thy
- thee throughout their generations. covenant, thou, and thy seed after as for thee, thou shalt keep My And God said unto Abraham: And
- (2) ואחנה בריחי. ברימ של מסבס, וברים סמרן לסורישם לך על ידי מנוס זו (ב"ר):
- שנאמר בבלעס (במדבר כד, ד) נפֵל וּגְלוּי עֵינְיָס (אֹגדם בראשׁים), בברייםא דר"א מלאמי כן (פרקי דר"א פר"ט): (3) ויפל אברם על פניו. ממורא סטכינה, טעד שלא מל לא סיס בו כח לעמוד (מנחומא), וכוח סקדש נלבח עליו, וזסו

ÇLİY Ç<u>%</u>ÇF:

خئتديبا خظت هُجَه خُفنت

בהלמון בעמנא מנה ופסון:

לאַב סִגּי מַמְמִין יְנִיבְמָּב:

לאַב פֿנּג מַּמָמָגו:

ממוש וו למומב:

خرد بثال انترخ درا

- סשכינס, עד שסומיפס ליסושע (כ"ר מו א), שנאמר ויקרָא משֶׁס לְסוֹשֵׁע בּן נין יְסוֹשָׁע (במדבר יג, עו): מקומו, ועכשיו אב לכל סעולס (ברכוח יג.), ואפילו רי"ש שסיחה בו מחחלה לא זוה ממקומה, שאף יו"ד של שרי נחרעמה על (a) כי אב חמון גוים. לשון נומריקון של שמו (שנת קס. ב"ר), ורי"ש שסיתס בו בתחלס, שלה סים הב הלה להרס שסוה
- (6) ונחחיך לגוים. ישכאל ואדום, שהרי ישמעאל כבר היה לו ולא היה מָצַשְׁרוֹ עליו:
- (ד) והקמותי את בריתי. ומס סיל סברים, לסיום לך לללסים:
- (8) לאחוות עולם. ושם אסיס לסל לאלסיס, אבל (צר ישראל) סדר במולס לארץ כמי שאין לו אלוס (כמובות קי:):
- משמרו המול לכם וגוי: (פ) ואחה. וי"ו זו מופיף על ענין כאשון, אני הנה ברימי אתך, ואמה היו היר לשמרו, ומה היא שמירמה. ואם ברימי אשר

بنونح خهد چحـ نجد: וֹאָט בְּרִיתִׁי אֲשֶׁר הִשְׁמְרִוּ בֵּינִי בֵּיוֹ קְכִּוֹן בָּלְ דְּכוּרֶא: בְּלֵנוֹ בְּלִוֹ זַרְשְׁךְ אַחֲרֵיךְ יבִּינִי בִּיוֹ קְכִּוֹן בָּלְ דְּכוּרֶא: בְּלְכִוֹ בְּלְ דְּכוּרָא:

יביניקם: וֹבְיֹנִעְ בְאָנִע בֹּנְגִע בֿגֹּג וִנֵיג בְאָע בֹּוֹם בֹּגוֹ מִגמֹנִג بزمَرُقِ אַנ خَمِّد مُلْرِغُدُه نَعَيْلِهِ نَع خَمْدِ عَلَيْ عَنْ الْعَبْدِينِ لِنَا خَمْدُ لِمَادِ عَنْ الْعَ

לא מוּדְרְעָּהַ הָיא: نْمَكَٰتَكَ حُرْهُا مِنْجَمِ قُلِ تَجْدِ كَيُمُّكُ حَيْنَا * سَأَخُذًا خَفُظُمْ مَحِمٍ خَد בּ בֹּלְ זֹבוֹ לְאַוְוְשִׁיבֹים וֹלְיִוּ בְּׁיִנוּ בֹּלְ גַּבְיִּנִּאּ לְגַוֹּיִכְיִּוּ וֹלְיִּגִּ يدًا مُمِرَثِ رُمِين نفيح حُدُن بحد فَمُثلُه بيميا نثيَد خُدِيا

לבורות מולם: النقرر النقرح بكري كرنك بمنكات منائد الأبد بكريد كرنك الأخارا

교육다: (0) ַ הַנְּפָּשׁ הַהָּוֹא מִעַּמֵּיהְ אָת־בְּרִיהָי אֲנָשְׁא הַהוּא מִעַּמִיה יָה קִנְמִי * אָם בְּשֶּׁר עְּרְלְּתוֹ וְנְכְרְתָּה בְּסְרָא דְּעוּרְלְחֵיה וְיִשְׁחֵיצִי * וֹמִנֹכן וֹלָר אַמֵּר לְאַנִמִּוּלְ וֹמִּנֹלְ בַּכּוּרָא בַּלְאַ וֹנִוֹר וֹנִי

ْ שְׁמֶה שְׁרֶי כִּי שְׁרֶה שְׁמֶה: מְבַּרִ אַמְּטַבְּ כַאַיַנַלְנֵאַ אָנַרַ כָּאַ טַלְבַרִּ זָּנַ מְּמָבַ מְבַּרִ אָנַ

מַלְבֶּׁר עַּמָּים מִמָּנָה יִהְיְרִי: ﴿ خُكَ قُلَّا بَكُدَدُنُونِي لِنَائِكُم خُرِبُتِ יבַרְכְתַּי אֹמָה וְגַם נָתַּמִי מִמֶּנָה

מּמִמוֹן בַּלְאַ מִבְּלָבַ עִוּאִ:

خظئه څخه:

שְׁרֶה שְׁמַה: - ݣْݣِينْ، صِ كُبْرِيةُ خَدْلَيْتِ يَهْمَد نْدْخْهَدْنْيْت مُنْدَد هَفْتُك

: ווון: مَرْجِدًا لَـهُرُمًا خُمَّلُمَنَٰ ﴿ مُنْ لِللَّهُ مِنْكَ ځك قد تېڅكخته يځت، څختها נְאָבְרֵיף יְמָה וְאַף אָמֵין מִנָּה

> you shall be circumcised. seed after thee: every male among keep, between Me and you and thy This is My covenant, which ye shall

and you. a token of a covenant betwixt Me flesh of your foreskin; and it shall be And ye shall be circumcised in the

not of thy seed. with money of any foreigner, that is that is born in the house, or bought throughout your generations, he circumcised among you, every male And he that is eight days old shall be

an everlasting covenant. covenant shall be in your flesh for must needs be circumcised; and My that is bought with thy money, He that is born in thy house, and he

13

п

covenant. from his people; he hath broken My foreskin, that soul shall be cut off not circumcised in the flesh of his And the uncircumcised male who is

her name Sarai, but Sarah shall her for Sarai thy wife, thou shalt not call sA': mshsrdA onto biss boD bnA

of her. of nations; kings of peoples shall be bless her, and she shall be a mother will give thee a son of her; yea, I will And I will bless her, and moreover I

- שלמס לומר עשות כמו לעשות: (10) ביני וביניכם וגוי. אומס של עכשיו: ובין זרעך אחריך. סעמידין לסוולד אמריך: המול. כמו לסמול, כמו
- הבל ימול לשון יפעל, כמו יעשה, יהכל. (ברש"י ישן הינו): (II) ונמלחם. כמו ומלחס, וסנו"ן זו יחירה ליקוד הנופל זו לפרקיס, כמו ני של נושך וני של נושה. ונמלחס כמו ונשחחס,
- (12) יליד בית. שילדמו סשפחס בנימ: מקנח כסף. שקומו משנולד:
- ימיס, כמו שמפורש במקכת שבת (קלה:): (EI) המול ימול יליד ביחך. כאן כפל עליי, ולא אמר לשמונה ימים, ללמדך שיש יליד בים נמול לאחר (מ"א לאחד) שמנה
- (יבמות נה.) ומת קודם זמנו (ת"כ המור כב ג): משיגיע לכלל עונשין ונכרחה הנפש. סולך ערירי (14) וערל זכר. כאן למד שסמילס באוחו מקום שסוא ניכר בין זכר לנקבס (שבח קח. ב"ר מו, ס): אשר לא ימול.
- (15) לא חקרא את שמה שרי. דמשמע שרי ליולא לאמריס, כי שרס שמס שמס, שמסא שרס על כל (ברכות יג. ב"ר):
- (16) וברכתי אחה. ומס סים סברכס, שמזרס לנערומס (ב"ר) שנממר סַיְּמָס לִי עֶדְּנָס (ברמֿשִים ימ, יב): וברכתיה.

نهرات بريات: יְנְלֵּבְ וְאֶּׁם מְּבְׁעַ עַבְּעַרְהִּשְׁמָּנִם שָּׁנְין יָבִיר הָבִּתּ "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 " رَافِر هَٰذَٰذِنُتُ مَٰذِ خُثُرُا رَاءُنُاکِ الْقَرِ هَٰذَٰذِنُتُ مَٰرَ هَٰقَانِا، رَنَانِا،

﴿ نِشَمُّمْ عَلَىٰ اللَّهُ عَلَيْكِ اللَّهُ عَلَيْكِ اللَّهُ عَلَيْكِ اللَّهُ عَلَيْكِ اللَّهُ عَلَيْكُ اللَّهُ ⁸¹ וּ וֹאָמֶר אַּבְּבְבַים אֶּלְבַנְאָם וֹאָמָר אַבְּבָנִים בּּיָב הָי לְנִי

خَيْلُمْ لِهِ كَاللَّادِ: בְּרִיתִי אָתָּוֹ לְבְּרָית עוֹלְם לִקְנִים עַּלִם לִבְּנִיתִי בְּּתְּרִינִי: אָטַ הָּמִנְ יִגְּעַבְׁלַ וַעַבְּמִנְיִ אָטַ יִגְּטַב וֹאָבָרִם יָנִי בַּנְמִי הִמָּיִי ور هِمْمَانِ بِكِيْدِ خِلْ جِلَ لَطُرْهِنَ فَحْرِي خِلْ قِد لْنَظْدَ، بَنْ مُقْرِيدِ رِيُعِيْد אֵלהִים אַבְל' שְׂנָה וַאֲמַר יִיְ בְּקִּישְׁמָא שְׂרָה אִחְּחָךְ

نائكاند خالاب الألباح: מְנִים_הֹמָּב נִמָּגאִם וְבִוֹבְבֵּיתֵׁג אָעַוֹּ בֹּמְאָב מֹאָב זָמֵנִי וֹאָסַנִּיִּטִּ, זָמֵנִי כְטַבָּא ס בַּרַכְּהִי אֹתוֹ וְהִפְּרֵיתִי אֹתוֹ הְא בְּרֵיכִית יָמִיה וְאַפִּישִׂית انْجُرْبَهُمُمْ الْمُمْمَنُونِكِ لِيَوْلِي الْمَرْمُ بَهُمُمْعُمْ كَقَرْضِ خُرِينَكِ

تَٰذِٰت جَשِٰٰذِت تِهِٰٰۤ إِنَّ مِنْ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ ا الله يخنوت مرج الم المناس الم וֹאָטַ בּּוֹנִינִי, אָלַוֹם אָטַ וֹגִּטַׁלַ וֹנִטַ לַנֹמִו אָלַנִם מֹם וֹגַּטַלַ

שהיו שנין הליד:

יְהְמָתְאֵלְ יִהְקִים בָּרְמָבִּי

יוֹלִיד וֹאֵטַׁנְבֵּיה לְעַם סַנִּי: יוליד להדא הבי עפר נקרריו

בְּהַשֹּׁא אִנְוֹבְנִינֹא:

Sarah, that is ninety years old, bear?' is a hundred years old? and shall Shall a child be born unto him that and laughed, and said in his heart: Then Abraham fell upon his face,

that Ishmael might live before And Abraham said unto God: 'Oh

after him. an everlasting covenant for his seed establish My covenant with him for shalt call his name Isaac; and I will wife shall bear thee a son; and thou And God said: "Nay, but Sarah thy

make him a great nation. princes shall he beget, and I will multiply him exceedingly; twelve and will make him fruitful, and will thee; behold, I have blessed him, And as for Ishmael, I have heard

year. unto thee at this set time in the next with Isaac, whom Sarah shall bear But My covenant will I establish

למזו במקלם: כל אחם בנה עמה ומניקחה לא הביאה, והיא היניקה אח כולה (ב"מ פו. ב"ר כב מ). הוא שנאמר (כא, ו) הֵנִיקֶה בְּנִים שֶׁרֶה ב"ר בסנקת שדים כשנלרכה לכך ביום מעתה של ילחק, שהיו מרנגים עליהם שהביאו אשופי מן השוק ואומרים בננו הוא, והביאה

בני מ"ק שנה, בימי אברהם נממעמו השנים כבר, ובא משוח כח בעולם, ולא ולמד מעשרה דורוח שמנח ועד אברהם, שמיסרו מס שסקצ"ס עושס לי: ואם שרה הבת תשעים שנה. סימס כדלי לילד, ולף על פי שדוכות סכלשוניס סיו מולידיס כמו שַנְגְלֹס נְגְלֵימִי (שמואל-א ב, כו), שַכוֹאָס אַפָּס (שס־ב מו, כו), אף וו סיא קיימת, וכך אמר צלצו, סנעשס מסד וס לאחר ושממ, ושרס לא האמינה ולגלגה, וזהו שהקפיד הקב"ה על שרה ולא הקפיד על אברהם: - הלבן. יש ממיהום שהן קיימום, (דו) ויפל אברחם על פניו ויצחק. זה מרגם מונקלום לשון שמחה וחדי, ושל שרה לשון מחוך, למדח שמברהם הממין

(פּמוּק מ) הְמְּהַלֶּךְ לְפָּנִי, פּלִמ קדמי: (18) לו ישמעאל יהיה. סלואי שימיס ישמעאל, איני כדאי לקבל ממן שכר כוס: יהיה לפניך. ימיס ביראמך, כמו מולדומיהן בני ש'ובני ש':

ואם ברימי אקים את ילמק (ב"ר): אח בריחי. ברים סמילה מהא מקורה לורעו של ילמק: מכאן למד קל וחומר בן סגבירס מבן סאמס, כסיב סנס ברכסי אוחו וספריםי אוחו, וסרביםי אוחו זס ישמעאל, וקל וחומר (סנסדרין נמ:). ואח בריחי אקים אח ילחק למה נאמר, אלא למד שהיה קדוש מבטן (שבח קלו:). דבר אחר, אמר רבי אבא, לפי שאומר והקמומי וגו', יכול בני ישמעאל ובני קעורה בכלל הקיום, מלמוד לומר והקמומי את בריתי אתו, ולא עם אתרים שנימול, וק' שנה של אברהם. (פ"א, ואם בריםי למה נאמר, הרי כבר כסיב ואמה אם בריםי משמור אמה וזרעך וגו', אלא וקראת את שמו יצחק. על שם סלמוק. ויש אומרים (מנמומא קורה יב), על שם סעשרם נפיונות, ול' שנס של שרס, וה' ימים (פון) אבל. לשון המחח דברים (הונקלום), וכן שַבֶל שַשְׁמִים שְנַהְנוּ (ברחשיח מב, כה), שַבֶל בֵּן בֵּין לְסְ (מלכים־בּ ד, יד):

79

(02) שנים עשר נשיאים. כענניס יכלו (צ"ר), כמו נְשִׁימִיס ְרוּתַּ (משלי כה, יד):

	ַנִירָא אַלְיוֹ יְחִוֹּח בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְחָוּא יִשְׁב פֶּתַח־הָאָהֶל בְּחָם הַיְּוֹם:	בְּמֵנְעַם נְנְמֵא: נְרֵנְאֵ נְתֵּיך בְּתְּרֵלְ מַמְּבְּנָא נְאִטְּנְלְ, לְיִבּ נִוֹ בְּמֵנְמִבׁרִ מַמְבָּא	And the Lord appeared unto him by the terebinths of Mamre, as he sat in the tent door in the heat of the day;	III
	7 87.	98nd no 81:14 – 72:04 dains! si unaifaH ədI		
קכו פפוקים	אַהְוֹ: (פּ) װְקְקְנְתִי בָּטֶרְ מֵאֵתְ בָּן־נָבֶר נִמָּלִי אָתְוֹ: (פּ)	אִטְגְּוְעֵר עִמֶּיה: װְבְינֵי פַּסְפָּא מִן בְּנֵי עַמְטֵּיֵא וְבְל אֲנְשֵׁי בֵּיתִיה:	And all the men of his house, those born in the house, and those bought with money of a foreigner, were circumcised with him.	Lτ
97	انۿڟۿאے خزر: خَمْمُو بَانِه بَانِد نَفَيَحٍ هَحُدُنُو	אַבְרָבְים וְיִמְּמִמְאֵלְ בְּּרֵיה: בְּבְרַן יוֹמָא הָדֵין אִהְנְּיִּנִ	In the selfsame day was Abraham circumcised, and Ishmael his son.	97
Şτ	ۈپر چۈنى چا-تېرى يېۋىرى ئېۋىرىد. ئايىن خۇنى چۇنى چۇنى ئېۋىرىدى	וִישְׁמִּמִאֵל בְּרֵיה בַּר הָלְת עַּסְרֵי שְׁנִין בַּד גָּזַר יָת בִּסְרָא דְענּיךְלְתֵיה:	And Ishmael his son was thirteen years old, when he was circumcised in the flesh of his foreskin.	Şτ
מפטיר	خَنَوْرُدِ خَمِّد مُلَـٰرُنَٰدِ: لَهِٰحُلَـٰئِٰتِ خُلَـنِمُمْنِتِ ثَنَامِم مُثَنِّد	וְאַבְרָהָהַם בַּר הַשְּׁעִּין הְּשָׁעַ שְׁנִין כַּר גָּזַר בִּסְרָא הְעִּיְרְיִהְיּ	And Abraham was ninety years old and nine, when he was circumcised in the flesh of his foreskin.	† 7
£7	וּימָּח אַבְרָהְׁם אָח־ִישִׁמְעֵאֵל בְּנִי וְאָח כְּלִ-יְלִידֵי בַּיחּוֹ וְאֵחׁ כְּלִ- מִקְנָח כַּסְפֹּוֹ כְּלִ-זָבֶׁר בְּאַנְשֵׁי בֵּיח אַבְרָהְחַם וַיְּמֶל בְּיִח אַבְרָהְחַם וַיְּמָל בְּאֲשֶׁר דְבֶּר אִחְּיֹ אֵלֹהִים:	 מַמִּיה יַנְ: בְּבָרַן יוֹמָא הַבַּוֹן בְּמָא דַּמַלֵּיל וּנְזַר יָת בְּסְרָא דַּעּירְלַהְהַהֹּן וְנְת בְּל וְבְינֵי בַּסְפֵּיה בְּל בַּרַי וְהָי בְּלִי בַּיְהַבִּי הַיְתִיהּ בַרִי וְהָי בְּלְיבִי בַּיְתַהְי בְּלְ בַרִי וְהָי בְּלְיבִי בַּיְתַהַי בַּיְתְּי בַרִי אַבְּרָהָם יְת יִשְׁמְעֵּאלֵ בַרְ אַבְרָהָם יְת יִשְׁמְעֵּאלֵ בַרְ אַבְרָהָם יְת יִשְׁמְעָּאלֵ בַרְ אַבְרָהַם יְת יִשְׁמְעָּאלֵ בַרְ הַבְּרָהַם יְתְ יִשְׁמָּלְ בַרְ הַבְּרָהַם יְתְ יִשְׁמָּלְ בַרְ הַבְּרָהַם יְתְ יִשְׁתְּבְּלְ בַרְ הַבְּרָהַם יְתְ יִשְׁתְּבְּלְ בַרְ הַבְּרָהַם יְתְ יִבְּיִם הַבְּיִם הַבְּיִם הַבְּיִם הַבְּיִם הַבְּים הַבְּבְּים הַבְּים הַבְּים הַבְּים הַבְּים הַבְּבְּים הַבְּים הַבְּבְּים הַבְּבְּים הַבְּבְּבְים הַבְּבְּים הַבְּבְּים הַבְּבְּבְּבְבְּבְּבְבְּבְבְּבְבְבְּבְ	And Abraham took Ishmael his son, and all that were born in his house, and all that were bought with his money, every male among the men of Abraham's house, and circumcised the flesh of their foreskin in the selfsame day, as God had said unto him.	६र
रर	ניָכֶל לְדַבֵּר אָתְּוֹ נִיַעַל אֶלֹהִים מִעָּל אַבְרְהֵם:	ְיִקְרָא צַּייִ מֵעִּלְוֹהִי דְּאַבְרָהָם: וְשִׁיצִי לְמַלְּלְא עִמֵּיה וְאָסְתַּלָּק	And He left off talking with him, and God went up from Abraham.	77

ΙΛΧ

- (שב) מעל אברהם. לשון נקיס סוח כלפי שכינס, ולמדנו שסלדיקיס מרכבמו של מקוס (ב"ר מו, ו):
- אומריס, אילו ראינוסו לא הנמנוסו למול ולקייס מלומו של מקוס (ב"ר): וימל. לשון ויפעל: (23) בעצם היום. בו ביום שנלמום, ביום ולה בלילה, לה נהיירה לה מן הגוים ולה מן הלילנים, ושלה יהיו הויביו ובני דורו
- ברמשימ מו), ברמשימ רבס. רש"י ישן): ממיכה שהיה וקן, מה עשה הקצ"ה שלם ידו והמו עמו, שנהמר וְבֶּרוֹמ עִמוֹ הַבְּּרִיִם (נחמיה ע, מ), לו לה נהמר, הלה עמו (הגדם (24) בהמולו. בספעלו כמו בְּסְבְּרְמְׁס (ברמֹשׁיִם בּ, ד): (בהמולו. ימל מברסס מכין, וממו בערלמו ורלס לממוך, וסיס
- שלבל ישמעשל שסים ילד, סווקק לממוך ערלם ולפרוע המילה, לכך נאמר בו אח (ב"ר מו, ח): (25) בהמולו אח בשר ערלתו. בלברסס לל נלמר לת, לפי שלל סיק מסר ללל ממוך בשר, שכבר נממעך על ידי משמיש,
- (92) בעצם היום הזה. שמלאו לאברסס ל"מ שנה ולישמעאל שלש עשרה שנים, נמול אברסם וישמעאל בנו:
- פו:): באלוני ממרא. סוא שנתן לו עלס על סמילם, לפיכך נגלס אליו במלקו (צ"ר מצ, ח): ישב. יַשַב כמיב, בַּקָש לעמוד, (I) וירא אליו. לבקר את המולה, אתר רבי חתא בר מנינא, יום שלישי לתילמו היה, ובא הקב"ה ושאל בשלותו (בבא תליעה

- נישְׁמַּחוּ אֶּרְצֶּה: וּנְּבְׁלֵּ לְמְּבְּׁמִיםׁ מִפְּּבַּע בַאֲבֵלְ נְבָּהַה לְמַבְּתִּנִּהְנִוּ מִמָּבָת ַ אַּבְּיִת בּבְּבִים מֹלְיו נַיְּבֹא יוּבְבִין לַנְמִו מַלַוּנִי נַוֹיַזֹּא וּוּשָּׁא עִינִיוֹ וַיַּרָא וְהַנַּהֹ שְׁלֹשֶׁה וּוְקַך עִינוֹהִי וַחַוָּא וְהָא הָלְהָא
- : ځاڅځ ען בְּמִינְיִר אַלְ־נָא עַמְּבְרַ מִמָּלְ רַעַמָּיִן בַּעָּיִין בַּעָּ כְּעִּ הַעַּיִּרָ וּיאַמִּוֹר אֲדְנָּי אָם נְּאָ מִגְּאָטִי וַאָּמָר וֹן אָם כַּעוֹ אַמָּכּטִית
- ترزحركا أناهُمُن فنن نماء . מְעַּנִם נְרַחַבּי
- جْلُ مَيْرُهُكُ حَيِّهُكُ يَجْلُمُكُ خَلِيمًا لِمُعْلَمُكُ الْحَالِمُ الْحَالِمُ الْحَالِمُ الْحَالِمُ الْحَالِمُ מְבַרְמָם מְלְמַלְרָנִים נַנְאָמֶרְנִּ ַ לִבֹכֹם אַטֹר שַּׁמַבְרוּ בִּי־עַּלְבַּנַ ואַלעַע

- מַמְּבֹּלֹא יַסְנִיר עַל אַרְעָּא:
- מהל עליף:
- ×،﴿أَثِه: בּוֹבִיכוּן וֹאִסְטְּמִיכוּ הְחוֹנוּ וּסְבוּן בְּעַן זְעֵיר עַיָּא וְאַסְחוֹי
- כַּמָא בַּמַלַילִמָא: מֹבֹבַעוֹ וֹאַמִנוּ כֹּוֹ שֹמֹבֹינ אָבׁו מַלְ כֵּון מַבַּבַעוּן מַלְ לְבְּׁכִוּן בְּעַר בֵּין שִׁהְבָּרוּן נְסַמְּרָנִ נְאֶסַר פִּטָא בְּלְטִמְא נִסְמִנְרֵנִ

- door, and bowed down to the earth, he ran to meet them from the tent against him; and when he saw them, and, lo, three men stood over and he lifted up his eyes and looked,
- away, I pray thee, from thy servant. found favour in thy sight, pass nor and said: 'My lord, if now I have
- yourselves under the tree. and wash your feet, and recline Let now a little water be fetched,
- said: 'So do, as thou hast said.' come to your servant.' And they shall pass on; forasmuch as ye are and stay ye your heart; after that ye And I will fetch a morsel of bread,

מנרמיקה שלא להערימו באורמיס (בבא מליעא פו:), ולפי שראהו מלעער שלא היו אורמיס באיס, סביא מלאכיס עליו בדמות גְּבְּבְּעַבַּת מֵל (מסליס פב, מ): פתח האהל. לרמות מס יש עובר ושב ויכניםס בביתו: כחם היום. סולימ סקב"ס תמס . אמר לו סקב"ס שב ואני אעמוד, ואחס סימן לבניך (ב"ר מח, ו) שעמיד אני לסחילב בעדם סדיינין וסן יושבין, שנאמר שֳלסִיס

- מליעה (פו:), כחיב נלבים עליו, וכחיב וירך לקרהחם, כד חויוהו דהוה עבי והחר פירעו הימנו, מיד וירך לקרחם: לקראסס, עמדו במקומס לכבודו, ולהראומו שלא רלו להערימו, וקדם הוא ורץ לקראסס. (כך הגירסא ברש"י ישן) בבבא כמשמעו, והשני לשון הבנה, נסמכל שהיו נלבים במקום אחד, והבין שלא היו רולים להערימו, ואף על פי שיודעים היו שילא כמו וְעָלֶיו מַשֶּׁה מְנַשֶּׁה (במדבר ב, כ) אבל לשון נקיה הוא כלפי המלאכים: דירא. מהו וירא וירה שני פעמים, הראשון (צ"ר שס), סוא שנאמר וַיָּסִי כְּסוֹנִּישָׁם אוֹמָם סַמוּנְס ויאמר המלט על ופשך, לָמדמָ שהאחד היה מניל. - גצבים עליו לפניו, . אשוב אליך, ובהפיכת סדוס הוא אומר כי לא אוכל לעשות דבר לבלמי הָפּפִּי, ורפּאל שרפּא את אברהם הלך משס להליל את לוע שמי שלימות (ב"ר ג, ב), תדע לך שכן, כל הפרשה הוא מוכירן בלשון רבים, ויאכלו, ויאמרו אליו, ובבשורה נאמר ויאמר שוב (2) והגה שלשה אנשים. ממד לבשר ממ שרס, וממד לספוך מת מדוס, וממד לרפמות מת מברסס, שמין מלמך מתד עושה
- יַדון רוּמִי בָּסָבָס, שנכמצ אֿמר וַיּוֹלֶד נַמ, ואי אפשר לומר, אלא אס כן קודס גורמ ק"ך שנס. ושמי סלשונות צבראשית רבה (מת, - האורחים, ואף על פי שכמוב אחר וירך לקראחם, האמירה קודם לכן היחה, ודרך המקראוח לדבר כן, כמו שפירשחי אלל לא יעמדו חביריו עמו, ובלשון זס סוא חול. דבר אחר, קדש (שבועות לה:), וסיס אומר לסקב"ס לסממין לו עד שירוץ ויכנים את (3) ויאמר אדני אם נא וגר. לגדול שבסס אמר, וקראס כולס אדוניס, ולגדול אמר אל נא מעצור, וכיון שלא יעצור סוא,
- לוע שלא סקפיד, סקדיס לינס לרמינס, שנאמר ולינו ורמלו רגליכס: החח השץ. מחת האילן: רגליכם. כספור שסס ערבייס, שמשממויס לאבק רגליסס, וסקפיד שלא לסכנים עבודת אליליס לבימו (בבא מליעא פו:), אבל (4) יקח נא. על ידי שלים, וסקצ"ס שַלס לבניו על ידי שלים, שואתר וַיָּבֶס משֶׁס אָם יַדוֹרַיַּדְ אָת סַשֶּלַע (בתדבר כ, יא): ורחצר
- בְּבֶׁלְ מְיְבְמִי (בּרחֹשִׁים יִּשְ, מּ), כִּי עַל בֵּן רְמִיִּמִי פְּנֶיךְ (שֹם לֹג, י), כִּי עַל בַּן לֹחֹ מָמִיָּ (שם לֹת, כו), כִּי עַל בַּן יָדַעְּםְ מֵנֹיֹמֵנִי (בֹתדבר הדבר הוה אני מבקש מכם, מאחר שעברחם עלי לכבודי: בי על בן. כמו על אשר, וכן כל כי על כן שבמקרא, פִי עַל בֵּן בְּאוּ אחר חשבורו. אחר קעבורום. כי על כן עברחם. כי שְׁשְׁרְ לְבְּךְּ פַּח לְמָס (שופעיס יע, ה). בכחוביס, וְלָמָס לְצַב מֻׁנוֹשׁ יִמְשָׁר (חהליס קד, עו). אמר רבי חמא, לבבכס אין כחיב כאֹן, (a) וסעדו לבכם. במורס בנבילים ובכמובים מלינו דפמל מעדמל דלבל. במורס, וָמַעֲדוּ לְבָּבֶם (ברלשימ ימ, ס). בנבילים,

چُرَمَت فَكِم جَانَةِ، يَهِمُ يَهِمُ فِينَاءَ: שְּׁרֶה וַיּאַמֶּר מַהַרְּי שְּׁלְשׁ סִאִּים שְּׁרֶה וַאַמֶּר, אִוֹחַאְ מְּלָה סָאֵוָן וּנְמִעַּר אַבְרָהָהַם הָאָהָבָר אָלַ

בּנְּמַר נִיְמַבֵּר כַמְּמָנִי אָטִוּ: בּוֹ בַּלְר כַנִי נְמִיִּדְ נִיִּשָּׁוֹ אָבְ_ ֶּ וְאֶּלְ־תְּבָּקֶר הֵץ אַּבְרָהָם וִיּפָּח

[:%=4: וֹבִיאַ מְמֹב הֹכִים טַּבוּט בַמֹּג » צַּשֶּׁר עִשְּׂר ויִהַּן לפְּנִיהָם וּוּפְּׁם מַמְאָּׁם וַמַלֶּד וּבֶּוֹ הַבָּבַּלַתְ

ניאָמֶר הַנָּה בְּאָהֶל: ،_{عدمر} يَّ بَعْدِيْ إِنْ يُخِلَّنْ هِيْنَ شِيْرِت هِٰشِوَيَةِ

אַבְוֹבֶינ: ַוְשְׁרֶה שׁמֵעַת פָּתַח הָאָהֶל וְהָוּא ° ַ חַּלְּה וְהַנַּה־בֵּן לְשְׂרָה אֲשִׁמֶּךִּ ניאטר שָוֹר אָשִׁיב אַלֶּידִּ בְּעָּרַ

אָרַח כַּנָּשִׁים: בּוֹמִים חַבַּל לְהְוֹנִת לְשֶּׁבְה בִּיוֹמִין פְּסַל מִלְמִהְוִי לְשֶּׂרָה إلاجبارات إلانا أجنا جهرا إلاجبات إلإبا وأحد بإلاأه

> למוש סילשא לישי ומבידי נאוחי אַבְרָהָם לְמַשְּׁכָּנָא לְנָת

زلترين: וועב למולומא לאוחו לממבר ולסגד פֿר תוֹדי רַכִּיף וֹמָב ולְבָּית מּוֹבֵי דְחַמ אַּבְרָחָם

آ۵۵۲: קשַׁמֵּישׁ עַלְּוִיהוֹן הָחוֹת אַילָנָא בּהֹכֹּב וֹיהַכ בַּבְּמִיהוֹן וְהוּא וּנְסֵיב שְׁמַן וַחֲלַב וּבַר תּוֹבִי

נֹאַמֹר הָא בִּמֹהֻבֹּנֹא: וַאָּמִרוּ לֵיה אַן שָּׂרָה אָהָּהָדְּ

בְּטְרֵת מַמְּבְּנְא נְרֵנְא אָרוֹרְנְיִרְי: לְמְּרָר אִטְּתְרָ וְמִרָּ הְמִתְּתִּ באשנו לונמון ובא לבא נּאַמִּר מִמִב אַמוּב לַנִמָּב בֹּמֹבוּן

אורח כִנְשַׁיָּא:

meal, knead it, and make cakes.' ready quickly three measures of fine tent unto Sarah, and said: 'Make And Abraham hastened into the

hastened to dress it. and gave it unto the servant; and he and fetched a calf tender and good, And Abraham ran unto the herd,

under the tree, and they did eat. before them; and he stood by them calf which he had dressed, and set it And he took curd, and milk, and the

'Behold, in the tent.' Sarah thy wife?' And he said: And they said unto him: Where is

tent door, which was behind him. have a son.' And Sarah heard in the round; and, lo, Sarah thy wife shall unto thee when the season cometh And He said: 'I will certainly return

manner of women. ceased to be with Sarah after the and well stricken in age; it had Now Abraham and Sarah were old,

٠, ٤٩):

(6) קמח סלח. פלם לעוגות. קמח לעמילן של מבחים, לכקות את הקדירה לשאוב את הזוהמא:

במלום (ב"ר מח, יג): (7) בן בקר רך ומוב. ג'פריס סיו, כדי לסלכילן ג'לשומים במרדל (צבא מליעה פו:): אל הגער. זס ישמעלל, למנכו

וליימי קמייסו: ויאבלו. נראו כמו שאכלו, מכאן שלא ישנה אדם מן המנהג (שם פו: ב"ר מת, יד): מליעה פו.): המאה. שומן הקלב שקולמין מעל פניו: ובן הבקר אשר עשה. השר מקן, קמה קמה שהקן, המעי (8) ויקח חמאה וגר. ולחס לא סביא, לפי שפירִשָּס שרס נדס, שחור לס אורח כנשיס אוחו סיוס, ונעמאת סעישה (בבא

שלוועס סימס, כדי למצבס על בעלס, למר רבי יוסי בר מויול, כדי לשגר לס כוס של ברכס: דגה באהל. לוועס סיל: לאיש על האשה ולאשה על האיש. בבבא מליעה (דף פו.) אימה, יודעין היו מלאכי השרה שרה אמנו היכן הימה, אלה להודיע הכסב וכוי, וכאן הנקודה רבה על הכסב אסה דורש הנקודה, שאף לשרה שאלו איו אברהם למדנו שישאל אדם באכסניא שלו (9) ויאמרו אליו. נקוד על הי"ו שבהליו, ומניה רבי שמעון בן הלעור הומר, כל מקום שהכתב רבה על הנקודה, המה דורש

שמר המלפך: . אמרו למועד אשוב, אבל אני בשר ודס, שסיוס מי וממר ממ, בין מי ובין ממ למועד סוס וגו"): 👚 והוא אחריו. – ספמו סיס בְּשִׁפְּמְּמַן, אומן המלאכים שבשרו את שרה אמרו למועד אשוב, אמר לה אלישע, אומן המלאכים שהם מיים וקיימים לעולם, מקוס אמר לו כן (צ"ר). (אלישע אמר לשונמית למועד באָה בְּעָת חַיְּה שַׁמְּ חוֹבֶקֶת בַּן, וַמֹּאָתֶר אַל בְּלִי, אִישׁ בְּאֵלָהִיס אַל מְּבַוּצ מקוס אמר לו, כמו וַיּאַמֶּר לֶשׁ מַלְשַׁךְּ סִ' סַרְבֶּס מַרְבֶּס, וסוא אין בידו לסרבות, אלה בעלימומו על מקוס, אף כאן בעלימומו על כעת הואת שתהא תיה לכה, שתהיו כלכה שלמיה וקיימיה: שוב אשוב. לא בשרו המלאך שישוב אליו, אלא בשליתותו של (10) כעח חיה. כעם הואם לשנה הבאה, ופסח היה, ולפסח הבא נולד ילחק, מדלא קרינן פעם אלא פעם. בעח חיה.

נאבל זטן: אַנְוֹנֵי בְּלְיִנִי נְיְיְנְיִלְיִר לֵּיִ מְּדְּנְיִר בְּנִינֵי זְּיִבְיִמִּיּ

אֹמֹלֹם אֹבֻר וֹאֹלֵו זֹטֹלִטֹוּ: ַּנְהְ צְהֲלֶה שֶׁרֶה לֵאמֹר הַאָּף דְּנָּוֹ חַנֵּיכִה שְׂרָה לְמֵישִׁר رَبْعُمُدُ إِبَالِنَا هُمْ عَجَدُلُكُم كُمُّ فَا يَعْمَدُ لِنْ خُعَدُلُهُم أَخْمُهِ

אַשִּׁיִר אֵלֶייִךְ בְּעָת חַיְּה וּלְשְּׁרֶה לִּיְעוֹן צַּחִיּר לְּוָחָדְּ בִּעִּדְן بَرَبُوهُمُ مِنْبَابُ بِحِرَد كَفَائِبُ بَرُبُوهُمُ مَا عَبُهُ إِنْ فَنَهُمُهُ

ر جُلَاكُكُ: אַנוקה בָּי וּ יָבְאָר וַיְּאָמֶר וּ לְאַ תַּיִּיכִיה אָרִי דְּחִילִה נְאָמָר לְאַ אַ, וַהְּכַהֵּשׁ שְּׁרֶה וּ לֵאמָר לְאׁ וְכַבֵּיבָת שְּׂרָה לְמֵימַר לְא

ជុំជុំជា កុំឃុំក្នុំជ្នាំជា៖ מַּלְ־פְּנֵיֵי סְּדְם וְאַבְרְהָהַם הֹלֵךְ עַלְּךְ עַלְּךְ עַלְּךְ עַלְּיִף עִּלְרְיִם אָזִיל

מַאַבְרַבְים אַמֶּר אֲנִי עַמֶּה:

لْمُمُّنَا لَزُخُلُدنَ كِنَا خُمْ لاَيْنَا لَيْظَالَ لَنْكَخُلُدِنَا خُلَازَيْكَ خِمْ لْهَٰذُكُبُه بَارْرُ نَكِرُكَ كُرْنِي لِأَكْبِرِ لَهَٰذَكُنُهُ مُكَالِّا بَكِنَا كُمِّهُ فَلَا يَكِ

וֹבני, סיב: וּשׁבְּּעַל מְּנִינ בַּעַנְבַּי בַאַמְנַ וַעַּיִכִּע מָּבָע בַּמִמָּנִא לְמִימַר

קיקית: にはんごうひゃ XLCLL

בּאַשוּוּ בּוֹימִין וּלְשָּׁבְהוּ בַּר:

בְּרַם חַיִּיכִהָ:

ממְּבוּוֹ לְאַלְוּוּאִיבוּוֹ: تَنْكُمِد مَهُمِ لِتُعْتَهُمُ لَا يَتَهُكُونَ لَكُمُد مَنَهُا يَبَحُدُهُ لَهُمُنَحَدَهُۥ

דַאָּנָא מְבֵּיד: אָלִי, וֹנִיְ אֶמֶר הַמְּכְפָּי אָלָא מֵאַבְּרְהָהַם

מַּטְמֵר אַרְעָּא:

have pleasure, my lord being old I lland blo bəxaw ma I rəfiA' : gniyas And Sarah laughed within herself,

sm old? Shall I of a surety bear a child, who Wherefore did Sarah laugh, saying: And the LORD said unto Abraham:

round, and Sarah shall have a son.' thee, when the season cometh At the set time I will return unto Is any thing too hard for the LORD.

laugh. And He said: 'Nay; but thou didst laughed not'; for she was afraid. Then Sarah denied, saying: 'I

them on the way. Abraham went with them to bring and looked out toward Sodom; and And the men rose up from thence,

91

gniob from Abraham that which I am And the Lord said: 'Shall I hide

be blessed in him? and all the nations of the earth shall become a great and mighty nation, seeing that Abraham shall surely

(11) חדל להיות. פסקממנס: אורח בנשים. מורמנדומ:

- (שופטים ים): עדנה. לחלום בשר, ולשון משנה משיר אם השער ומעדן את הבשר. דבר אחר, לשון עידן ומן וקח נדום: (21) בקרבה. מסחכלה במעיה ואמרה, אפשר הקרֶבַיִּס הללו טעוניין ולד, השָׁדַיִּס הללו שלמקו מושכיין חלב. הנחומא
- (13) האף אמנם. סגס אמת אלד: ואני זקנחי. שנה הכתוב מפני השלום, שהרי היא אמנם ואדני זקן:
- סמיועד שקצעמי לך אממול, למועד סוס בשנס סאמרת: (+1) היפלא. כמרגומו הימכסי, וכי שום דבר מופלא ומופרד ומכוסה ממני מלטשות כרלוני: למועד. לאומו מועד
- בלשון אלא, ויאמר לא כְדְּבֶּבֶוּ הוא אלא נחקח, שאמרו רבוחינו כי משמש בד'לשונוח, אי, דלמא, אלא, דסא: (EI) כי יראה וגרי כי צחקה. סראשון משמש לשון דסא סוא, שנומן מעס לדנר ומכמש שרס לפי שיראס. וסשני משמש
- (16) וישקיפו. כל השקפה שנמקרה לרעה, חוץ מקשְקיפָה מִמְעוֹן קַדְשֶׁךְּ (דברים כו, מו), שגדול כח מחנוח עניים, שהופך
- שוקםי ושמשש כבכגל שכקו שכו של שנקמב וּבּגרַ שَבּׁנֹמֹנֹג מֹבָּגבַן וּדו, בְּשַׁבֶּׁשׁ שׁגַוֹמַע בּברָל שׁנְבָּע (עב) המכסה אני. נממיס: אשר אני עושה. נקדוס, לא יפס לי לעשות דבר וס שלא מדעתו, אני נתחי לו את סארץ מדמ סרוגו לרממיס: לשלחם. ללומס, כקצור אורמיס סס:
- מביב לפני לסיום לגוי גדול, ולסמברך בו כל גויי סמרך: (13) ואברהם היו יהיה. מדרש אגדס וֵכֶר צַדְּיק לְבְּרֶכֶס, סומיל וסוכיכו ברכו. ופשומו, וכי ממנו אני מעלים, וסרי סוא גויס, ואשמיד את הבנים ולא אודיע לאב שהוא אוהבי:

<u>نظ ۂڈرں:</u> יְהוֹה עַל־אַבְרָהָם אָת אֲשֶׁר־ لهُمْدر ثَدُك ندرُد حِمُمُين خَندين أنفدر مجندنا لانظرا וֹאָט<u>ַב</u>ּיטוּ,

בּי־רָבָה וְהַשָּׁאִהְם בִּי כְבְּדֶה צָּרִי סְגִיאָה וְחוֹבַהְחוֹן צָּרֵי נֵיצְמֶר יְהְנְׁה זַעֲקָה סְדִם נַעֲמֹרָה נַצְמַר יִיְקְבִילִה סְדוֹם נַעֲמֹוֹרָה

۲<u>۳</u> ۲۲٪ עַבְּאָר צֵּלֵי עְּשָׁרוּ בְּלֶּגְר וְאָם לֵא מְּבָּרְרּ צַּעְּבָּיִר עִּמְּרֵיוֹ הְּעָּרִי לְּקְּדָּעִּרִי בְּ " אַרְרָהְנָאָ וְאָרְאָה הַכְּצַעָּטְהָ

סְּדְּמְּׁר וְאָּבְרְדְהַם מּוֹבֶנּוּ מַמֶּר לְסְרוֹם וְאַבְּרָהָם עַּר בְּעַּוֹ ניפְנִי מְשָּׁםְ בַּאֲנְשָׁים נַיֵּלְכִי וְאֶּחָפְּנִיאִי מִתְּשָּׁן יוּיִבְרַיָּא נָאַנִּרִיּ

הספה צדיק עם־רָשֶע: ⁶⁷ [!ֹנַמְ אַבְּרְהָם [יֹּאַמָּר

לבוק בווטו וו מק אלבטם וט ינת בְּנוֹהוֹי וְנָת אֲנָשׁ בַּיתִיה جر بتعفر خموا هِشِد بعود هِجَر عِبض جِبر بروء ب

שמיפת להדא:

אַם לַא טוֹלַגן וֹאָם טוֹלָגן לָאַ ڰٛڶڶٳٚٛڐڔ

מהמנה בגלו בדם ון:

שְׁמֻּגְּגְּגְ וַכְּאָבְ מִם בַּוֹּגְבָא: עאַל יקריב אַבְרָהָם וַאָּמָר הַבָּרָנִי

> spoken of him.' dəraham that which He hath the end that the LORD may bring to do righteousness and justice; to they may keep the way of the LORD, and his household after him, that that he may command his children For I have known him, to the end

grievous. and, verily, their sin is exceeding of Sodom and Gomorrah is great, And the LORD said: 'Verily, the cry

Me; and if not, I will know.' to the cry of it, which is come unto they have done altogether according I will go down now, and see whether

Abraham stood yet before the and went toward Sodom; but And the men turned from thence,

righteous with the wicked? Will You indeed sweep away the And Abraham drew near, and said:

٤٦

וגו'. על בים אברסס לא נאמר, אלא על אברסס, למדנו כל סמעמיד בן לדיק כאלו אינו ממ: יצוד. לְשׁוֹן סֹוְנֶס כְּמוֹ בְּבֶס יַעֲשֶׁס מִּיוֹב (מֹיוב מֹ'): למען הביא. כך סום מצַיס לבניו, שָמרו דרך ס' כדי שיביםס' על מברסס לפי שסוא מלוה את בניו עלי, לשמור דרכי. ואם מפרשהו כתרגומו, יודע אני בו שילוה את בניו וגוי, אין למען נופל על הלשון: עיקר לשון כולס אינו אלא לשון ידיעס, שהמחבב אח האדם מְקַרְבוֹ אללו ויידעו ומכירו. ולמה ידעחיו, למען אשר יצודו, (פו) כי ידעהיו לשון מבס, כמו מוֹדַע לְמִישֶׁס (רוֹמ ב, מֹ), בֻלֹמׁ בוֹעַו מוֹדַעְמְּנִי (שׁס ג, בֹ), וַמִּלְשֶׁרְ בְּשֶׁס (שמות לג, יו), ותׄמנס

שקן ממורגמין גדולה, או גדלה והולכת, אבל זה טעמו למעלה ברי"ש, לפי שמחורגם גדלה כבר, כמו שפירשחי וַיָּהִי הַשֶּׁמֶשׁ (02) ויאמר ה׳. אל אברסס, שעשס כאשר אמר שלא יכסס ממנו: כי רבה. כל רבס שבמקרא סעעס למעס בבי"ח, לפי

סכלעקמס, לעקמ ריבס אממ, שסרגוס מימס משונס, על שנמנס מוון לעני, כמפורש בחלק (סנסדרין קע:): ַן מַּדְשָׁס מֶס מָשֶׁשֶׁס לֶךְּ (שמוחלג, ס), ולפיכך יש הפמק נקודה פמיק בין עשו לכלס, כדי להפריד הינה מהנרמה. ורצומינו דרשו יעמדו במרדן, אדעה מה אעשה, להפרע מהן ביסורין ולא פֿבַלה אומן. וכיולא בו מלינו במקום אחר, וַעַּפָּה הֹוֹבֶד עֶדְיָךְ מֵעֶלֶיִּךְ נא לפוף מעשיסס: - הכצעקחה. של מדינה: - הבאה אלי עשו. וכן עומדים במרדס, בֶּלה אני עושה בסס, ואס לא (וב) ארדה נא. למד לדיינים שלא יפסקו דיני נפשוח אלא צראיה, הכל כמו שפרשחי בפרשח הפלגה. דבר אחר, ארדה בְּטָׁטִי טִנְטַ אֲבָּט גְּבִעִּשׁנַיּ

מט, ז) (אשר הפכוהו ז"ל לכמוב כן): בא אללו ואמר לו ועקם סדוס ועמורה כי רבה, והיה לו לכמוב וה' עודנו עומד לפני אברהם, אלא מיקון סופרים הוא זה (ב"ר (בב) ויפנו משם. ממקוס של ברסס ליווס שם: ואבר הם עודנו עומד לפני הי. וסלל לל סלך לעמוד לפניו, ללל סקב"ס

ולמרגוס של אונקלום שמרגומו לשון רוגו, כך פירושו, סאף יִשְׁמֶּךְ שמספה לדיק עם רשע: וַיַנּשׁ מֻלְּיֶּסוּ סַנְּבִיּחׁ (מלכיס־חֹ יח, לו), ולכל חלה נכנם חברהם, לְדַבּר קשוח ולפיום ולחפלה: האף חספה. הגם חספה. (23) ויגש אברהם. מלינו סגשה למלחמה וַיַּגַב יוֹקָּב וגוי (שמוחל־ב י, יג), הגשה לפיום וַיַּגַּשׁ קַּלָיי יָהַיבָּה, והגשה לחפלה

\$\$ \ حَقَٰذِبُهِ خُرْمًا لَيُظِهُرُهُ لَهُذَاكُم הְעָיר הַאָּף הִסְפָּה וְלֹא הְשָּׁא קרִהָּא הָבְרָנִי הִשִּיצִי וְלָא אולַן יָהְ עַוֹמְאָוֹם גַּבּיקָם בְּתָּוֹב מָאָם אִית חַמָּאָון זַכָּאָין בְּגִּי

ರೂಡಿದ: השפט בָּלְ הַאָּהֶץ לָאִ יַצְשָׁה אַ לְחַמָּיִת צַּדִּיל עִם דַשְּׁע וְחַנֶּה בְּפִּחְנָמָא חַבֵּין לְשִׁיצַאָה וַבָּאָה प्रदेदत द्रि धृष्ट्या दृम्हा प्रहेत

لْرُهُمْ عَنْ ذُكْدٍ لِلشَّكُ لِمَا خَمَّ لَا لَا عَالَمُ لَاللَّهُ عَلَيْكُ لَا يَا لَا يُعْلَمُ ل הַמְּמִּה צַּרִיקָם בְּתָּוֹר הַעָּיִר ניאמר יהוה אם אַמְצָא בַסָּדָם

يَظُدُ لَكُمُ اللَّهُ הוֹאַלְטִּי לְדַבֶּר אָלְ־אָדִּנְּי וְאָנָכִי

ŢŢĠŸT: ダレロス אׄ⊏_אٛמ่ก็ั่ ₩□ בּלְ בַנְמֹּגְר נִיּאָמֶר לְאָ אַּמִּיְיִנִי בּלְ מַנְיַמֹּא נִאָּמָר לְאָ אַנִבּיִלְ 🔯 הַמִּשְּׁר הַתַּשְּׁהִית בַּהַמִּשְּׁר אָת־ חַמְשָׁא תַהְחַבֵּיל בְּחַמְשָׁא יָת

בַאַבְבָּעִים: נּאָמֶׁרְ לָאִ אֶּמֶּמֶּׁרִ בַּהְּבֹיּר אַרְבָּּהְוֹ נִאָּמָר לָאִ אַהַּבִּיר אנלָנ וֹמֹּגֹאַנוֹ הַאָם אַּבַּבֹּמֹנִם

שהבול לאַנוֹבא בָּרִיל חַנִּשִּׁין

אַבְעָא בָּבַם וֹמְבִיג בַּינָא: לוּמָּמֹא אַנּוּן בַּינָבְ בַּבַּוֹין כַּב מַם טַוּּיבָא וִיהֵי זַכָּאָה כְּחַוּיבָא עוּהָהֹא אַנּוּן בּינָדְ מִלְמָהֶבָּר

#1.4414: עלשון זַכָּאָין בְּוֹיָאַ וֹאַמֹּב גֹֹן אָם אַמֹּבַּט בֹסֹבום

גפר וקטם: מָבוּטוּ לְמַלָּלְאַ פֿבָם וֹנִ וֹאָנֹאַ וּנֹגּוֹ אַבְּבְבַבְים וּנּאַמָּב בַּנְבַבְּנָא נַאָּמַגַ אַבְּבָבָם נַאָּמָב בַּאַ בְּגַּוֹ

אַנְלָנְ וֹשְׁסְׁבְּוּן שְׁמְאָנִם עַבּּגַּנִלִם מִאָּם וֹשַׁסְבִּוּן שַמָּאָנוּן וֹבָּאָנוּן

آبِقك مَبْد خُلَقْد هَجْرَر آبِهِوَد أَهْبَقْلُ مَبْد خُمَخْخُه كَلُمْبَنَا

נמולא בדול אַרבּמון: נֹאַמֹּב מֹאָם וֹהִשַּׁבַּעוּן שַמַּוֹ

> are therein? the place for the fifty righteous that indeed sweep away and not forgive righteous within the city; wilt Thou Peradventure there are fifty

judge of all the earth do justly?' that be far from Thee; shall not the righteous should be as the wicked; with the wicked, that so the this manner, to slay the righteous That be far from Thee to do after

for their sake.' city, then I will forgive all the place Sodom fifty righteous within the And the LORD said: 'If I find in

97

t7

dust and ashes. to speak unto the Lord, who am but Behold now, I have taken upon me And Abraham answered and said:

I find there forty and five.' And He said: 'I will not destroy it, if destroy all the city for lack of five? the fifty righteous; wilt Thou Peradventure there shall lack five of

'I will not do it for the forty's sake.' be forty found there.' And He said: and said: 'Peradventure there shall And he spoke unto Him yet again,

למס ממים סלדיקים: (24) אולי יש חמשים צדיקים. עשרה לדיקים לכל כרך וכרך, כי ס'מקומום יש, ואם מאמר לא יצילו הלדיקים אם הרשעים,

בדבר הזה. לא סוא ולא כיוצא בו: הלילה לך. לעולס סבא: השופט כל הארץ. נקוד במע"ף פמ"מ ס"א של (32) הלילה לך. מולין סוא לך, יאמרו כך סוא אומנמר, שועף סכל לדיקים ורשעים, כך עשימ לדור המצול ולדור הפלגם:

(TS) הואלחי. רלימי כמו ויואל משס: ואנבי עפר ואפר. וכבר סיימי ראוי לסיום עפר על ידי המלכים, ואפר על ידי (62) אם אמצא בסדום וגוי לכל המקום. לכל הכרכיס, לפי שקדוס סימה מערפולין ומשובה מכולם, מלה בה הכתוב: השופט, לשון ממיה, כי מי שהוא שופט לא יעשה משפט אמת:

נמכוד, לולי כחמיך אשר עמדו לי:

(82) החשהיה בחמשה. יהלא הן מילכל כרך, יאמה לדיקו של עילה מלמרף עמהם:

למת מסם: (es) אולי ימצאון שם ארבעים. וימלמו די הכרכים. וכן שלשים ילילו ג'מהם, או עשרים ילילו צ'מהם, או עשרה ילילו

אָמְאָא אָם אָלְאָהום: שְׁלְשָׁיִם וַיֹּאַמֶּרִ לְאַ אֶנְּשֶׁר אָם - הַפָּון הַלְהִין וַאָּמָר לְאַ אַנְּבֵּיר ַ װְאַבְבְּבִב אִנְלָי, וֹמֵּגֹאִנוֹ אָם בּיִי וֹאָמִלָּיִל מִאָם וֹאָטַכְּחוּוֹ ֿנַיּאמֶר אַל־נָא יָחַר לַארֹנָי נַאֲמַר לָא כְעַּן יִהְקַף רוּגָוָא

מְשְׁרֵים וַיֹּאִמֶּר לְאִ אַשְּׁלְיִת עַּסְרִין נִאַמַר לְאִאַחַבֵּיל בְּדִיל ַרֵּ אֵלְ-אֵדְלָּר אִנְּלְּי וִמְּגְּאִנּוֹ הָשִׁם בַּוֹבֶם וֵלְ מִאָם ׁ וְהָשִׁכֹּבְּעוּוֹ שִּמִּוֹ ينْكُون بَيْنَ بِهُ بَنَكُرُمَرْ جُرَبِينَ لِيُونَ بِهُونَ بَهُ جِوْا كُونِينَ جُوَدِّكُمُ

نَفِعُهُمُ الْ يُعَالِ لَنِهِمُ لِـ ذِهِمُ لِـ خُهِ يَصْمَحُكُما مَقَا مَحُلِهِ تَعَمَد كُه * INTELL NFTERD ַזַּאָמֶר אַלַ־נָּא וָחַר לְאַרָּנִי וֹאֵמָר לָאִיבָּמוֹ יִחָפָּל בּוּנִּוֹאִ בַּיִּי בּגַּבור הָמָשֶׁהַים:

خظظظه: هُمْ عَمْدُلُكُم الْمَدُلُكُم شَحَادُمُومُ مَنْ مُحْدُلُهُمْ مِنْ فَخُدُلُكُم الْمَدُلُكُم الْمُحْدُلُكُم

אַמְטִוּט בּגַּבוּנ טִגַּמִבּני:

تنمُفَال هَوَنَا عُلَمُكِ: מו בְּמָנֵר וֹלְוּס ישָׁר בְּשְׁעַר סְרָם בְּרַטְשָׁא וֹלְוֹט יָתִיר בְּתַּרְעָּא

בי בְרַחוֹיִב נְבַיוֹ: נְעַלְכְּעָם לְּגַּנְבַבְּעָם נִיּאָמֶבוּ לֵאָ נְעִינִים לְאִנִנִים נְאָמָבוּ לְאִ וֹבֹשְׁלֵּוּ בַּלְבִוּכְּם · וְגֹא אֶׁלְ-בְּוּנִע הַּבֹּוֹבְכֹם וֹלְנִוּן כֹהוֹ לְבֵּוּע הַבֹּוֹבִוּן וּבִּוּעוּ וֹנְאָמֶר עַבָּּוֹע בָּאַ־אָבְנַי סָוּרוּ וַאֲמַר בְּבָענוּ רְעַנִּי וּוּרוּ

וּלְמִגְרָא אָם אַהֻּכַּע עַמָּו שַׁלְטָגו:

אַנובגן בּיגן מּסֹבא: אולְי וֹאַמֹּלִילְילְ בַּנִם וֹמִּלָּא בִּנָא מֹאִם

טַב לאַנוביה:

מַל אַרְעָּא: לַבַבְּמִיהָרוֹן יִסְנֵיד עַל אַפּוֹהִי לקראהם הסדום נחוא לוט וקם ביים יים ֻנֹּבְּאֵנּ הֵּנְּנִּ עַמַּלְאָבֹּנִם סִׁנְמַעְ נֹהָאֵלְיִּ טִּבֵּוֹ מַלְאַבֹּנָא לִסְׁבִּוִם

אֶלְהֵין בְּרְחוֹבָא נָבִית: تلاح،حبل نتظنها

> not do it, if I find thirty there.' found there.' And He said: 'I will Peradventure there shall thirty be be angry, and I will speak. And he said: 'Oh, let not the Lord

sake. Y will not destroy it for the twenty's twenty found there.' And He said: Lord. Peradventure there shall be taken upon me to speak unto the And he said: 'Behold now, I have

not destroy it for the ten's sake.' found there.' And He said: 'I will this once. Peradventure ten shall be be angry, and I will speak yet but And he said: 'Oh, let not the Lord

unto his place. Abraham; and Abraham returned soon as He had left off speaking to And the LORD went His way, as

on his face to the earth; up to meet them; and he fell down Sodom; and Lot saw them, and rose at even; and Lot sat in the gate of And the two angels came to Sodom

XIX

Еξ

78

the broad place all night. they said: 'Nay; but we will abide in up early, and go on your way.' And and wash your feet, and ye shall rise servant's house, and tarry all night, turn aside, I pray you, into your and he said: 'Behold now, my lords,

(וני) הואלחי. כלימי, כמו וַיוֹמֶל משֶׁכּי

- מל ידי לירוף כבר בקש ולא מלא: (22) אולי ימצאון שם עשרה. על פחוח לא ביקש, אחר, דור המבול היו ח', נח ובניו ונשיהם, ולא הלילו על דורם, ועל מי
- וסקטיגור מקטרג, לפירך ויצואו שני המלאכים קדומה להשחית. (33) וילך הי וגוי. כיון שנשממק ספניגור סלך לו סדיין: ואברהם שב למקומו. נפמלק סדיין, נפמלק ספניגור,
- המורמים: ישב בשער סדום. ישל כמיל, אומו היוס מינוהו שופט עליהס (ב"ר נ, ג): וירא לוש וגוי. מלים אברהס למד למוור על כל כך שהי המלאכים מחברון לסדום, אלא מלאכי רחמים היו, וממחינים שמא יוכל אברהם ללמד עליהם סגגוריא: - וד'וש שחר, אלל אברשם שכחו גדול, וסיו המלאכים מדירין אללו כאנשים, קראם אנשים, ואלל לוע קראם מלאכים: בערב. וכי אם שרה, כיון שעשה שליחותו ומחלק לו: המלאבים. ולהלן קראה אושים, כשהיחה שביים עמהה קראה אושים. דבר (I) שני המלאכים. ממד לסשמית מת מדוס, ומתד לסליל מת לומ, וסום מומו שבמלרפמות מת מברסס, וסשלישי שבמ לבשר

מְשְׁמָּב יִמְצִּיִת אָפָּר וַיּאַבֶּלוּ: וּבֹאַ אָּגַבוּינוּ וּוֹמֹתְ לַנִים וּשְׁאָב וּיִּסְבוּ אֶלָוּוּ

וֹמַגַ זַבְוֹל פַּבְ הַמָּם מִפַּאָני: סְּדְם נְסָבוּ עַלְ־הַבְּיִת מִנָּעַר אֲנָשֵׁי סְּדִים אַפִּיפּי עַלְ בִּיתָא ڨۣڎڝ ڹۿڿ۪۫ڂڽ ڶۿڶۿ۪؞ ڬ۫؋؞ۮ ۿڶۿ؞ ۿۮ ڋۼ ۿڎ؞ڂ؞ ڹۿڶۿ؞ ڟڶڟۼ

%Ü□: עַּלְיֵלֵע עוָאָנאָם אָלֶנוּנּ וֹנִגְעָה אָפָּנִלּנּנּוּ לְנְעָלָא וֹנְגַּת יָּטְעוּוּ: אַנְע עַאָּלָהָוֹם אַהָּעַבַּלָּאוּ אָלָנִעַּ آنظَلُهُ، هُم_كِيمِ آنِهِمُكِ بِي

וְבַבַּבְלֵנַ סַּלֵּב אַבַוֹבַינוּ: ⁹ แล้ง หูรี่ถูอ รไซ กลูกุกก

ע ניאַמַוֹר אַכְדָּא אַבוּי הָבִּיני

خلام طِلُنْد: אַגַ_טַגְּאָוּ בַּבְרַ בִּי_הַגַ_בוֹ בַּאוּ למנוכם בַע לַאָּלֹמָנם בַאַנ אْنْتُا لِمُحْرَدُهِ لَمُّمَا كَثِا خَفَيَة 8 <\%_i_i_ii メデザ・ダニーバメ X-\\(\alpha\)

> خلالا ليخرد: קהון משהוא ופטיר אַפּא לְנְמִיה וְעָּאֵלוּ לְבֶּימִיה וַעַּבָּר iādāle tuļi Zūba līce

> COLETT: מתובומא וֹתֹר סְבָּא כָּל עַמָּא

> ינילבוֹא בּאַטוּ לַוֹטֹב לַלִּילִּוֹא ילַרוּ לְלוִם וֹאָמָרוּ לִיה אַן

וֹבַמֹּא אֹנוֹב בּּטֹבונוֹג: ינפק לנקהון לוט לתרשא

וֹאֹמֹר בֹבֹמוּ כֹמוֹ אַנוֹ. לָא

אָבׁו מַל פַּוּ מַאַלוּ בּמַלָל בּאַבְּגוֹ לַא שַׁמִּבָּעוּן מִצְּמַם كثفحبا تقخيد كبيا خلفقيا בבמניו גבר אפיק בעל יההון הַבַּרְרְיָּא לֵי שָׁתֵּי בְּנִוֹת אֲשֶׁר הָא בְּעַן לִי תַּרְתֵּין בְּנָן דְּלָא

> bread, and they did eat. feast, and did bake unleavened into his house; and he made them a turned in unto him, and entered And he urged them greatly; and they

every quarter. young and old, all the people from compassed the house round, both of the city, even the men of Sodom, But before they lay down, the men

know them.' them out unto us, that we may came in to thee this night? bring unto him: 'Where are the men that And they called unto Lot, and said

door, and shut the door after him. And Lot went out unto them to the

9

brethren, do not so wickedly. And he said: 'I pray you, my

come under the shadow of my roof. nothing; forasmuch as they are eyes; only unto these men do and do ye to them as is good in your pray you, bring them out unto you, that have not known man; let me, I Behold now, I have two daughters

(ב"ר שס): כי ברחוב גלין. סרי כי משמש בלשון אלא, שאמרו לא נסור אל בימך אלא ברמובה של עיר נלין: לפיכך אמר לינו ממלה, ואמר כך רמלו: - ויאמרו לא. ולאברהם אמרו בֵן פַעֲשֶׁה, מכאן שמסרבין לקטן ואין מסרבין לגדול שני ימיס או שלשה שבאו לבימך ולא הודעמנו, לפיכך אמר, מומצ שימעכבו כאן באבק רגליהס, שיהיו נראין כמו שבאו עכשיו, לסס ממלה וְרַמֲּלִי בַּגְּלֵיבֶּס, אֿלאֿ כך אמר לוע, אֿס כשיבאו אנשי מדוס ויראו שכבר רמלו רגליסס, יעלילו עלי ויאמרו, כבר עברו . נאמר סורו (ב"ר נ, ד): ולינו ורחצו רגליכם. וכי דרכן של בני אדם ללון ממלה ואמר כך לרמוץ, ועוד שהרי אברהם אמר שלא יכירו בכס, וזו סיא עלה נכונה: - סורו גא. עקמו את הדרך לבימי דרך עקלמון, שלא יכירו שאתם נכנמים שם, לכך (2) הגה גא אדני. הנה גא אחני אלו אחל אדונים לי, אחר שעצרחם עלי. דבר אחר הנה גא, לריכים אחם לחם לב על הרשעים הללו

ופשומו של מקרא, ואנשי העיר אנשי בשע, נסנו על הבימ, ועל שהיו רשעים נקראים אנשי שדום, כמו שאמר הכחוב, וַשַּׂנְשֵׁי מלאכים, שָּהִיוּ שְוּאלִיִם ללוֹמַ מִהְ מִיבּס וִמִּשִׁיהִסֹ, וְהִוּא אוֹמֵרָ לֹהם רובּס רשעים, מוִדס מִדּבריס בּהס, ואנשי קדוס וִגוּ'. (+) שרם ישכבו ואנשי העיר אנשי סדום. כך נדרש גבראשית רגה (נ, ה), ערם ישכבו, ואנשי העיר היו גפיהם של (3) ויסרו אליו. עקמו אמ סדרך ללד גימו: ומצוח אפה. פסח סיס:

(פ) ונדעה אותם. במשכב זכר, כמו משר למ ידעו מיש (ב"ר שס): (מ) קדוֹס בָשִׁיס וְמַשְּׁמִּיס: - כל העם מקצה. מקלה העיר עד הקלה, שחֹין חֹחד מהם מוחה בידס, שחֹפילו לדיק חֹחד חֿין בהם:

מכגום של קורה שרומה: (8) האל. כמו האלה: בי על בן באו. כי העובה הואת תעשו לכבודי, על אשר באו בלל קורמי. מרגוס בעלל שרומי,

نتأذن בְּצִישְׁ בְּלִישׁ מְאָב וְיִּגְּשִׁוּ לְשְׁבָּר מִבִּילְחוֹן וִאַּחְקִיפוּ בְּנִיבְרָא עַהְה נְרָע לְךְּ מֵהָה וַיִּפְּצְרֹוּ דָאֵין, דִינָא פִעּן נִבְאֵישׁ לְרִּ הַאֶּטָר בָּא־לְגִוּר וַיִּשְׁפַּׁט שָׁפּוֹט חַר אָהָא לְאִחוֹהָבָא וְהָא

עַבְּיִּמְר וְאָּת־תַדֶּלֶת סְּנְרוּ: لَذُكُنَّانًا אָת־יִבְם וֹאִישִׁישׁי גּוּבְרַיָּאׁ יָת יְדִיהוֹן ڗڹڟ۪ڂڶڶ

וּגְלְאִי לְמָׁגָּאָ עַפּּטַע: הכו בפנורים מקטן ועד גדול וֹאָט בֹאֹלְהֵאִים אַהָּב פֿנט בַכָּנט נוֹט עּבַּבוֹא בַבטבה כּנטֹא

חַמָּלִום: أَرْمِ كُيْمُد ذِكَ خَمْنِد بِيَمْهُ مَا لَ أَرَمِ لَـٰذِكِ خَمَالَ مُعَادِ مَا בי מִי־לְףְ פֹּה חָמַן יּבְנֵיף יִבְנֹמֶיף לֶף ִחָבָאִ חַהְנָא יִבְנָף יִבְנָמָף ניאַמְרוּ הְאַנְשָׁים אֶל־לוֹט עָד נְאָמַרוּ גּוּבְרַיָּאַ לְלוֹט עוֹד מָאַ

إبرأب رابعارين إبارت إغرابين: עַזְּיִׁרְ בֶּיִי לְּבְּלֶרְ בַּמְּלְטְׁם אָטַ בְּּנָיִ, יַבְיוֹ אָבִי סִּיִּאַט לַבִּילְטִׁבְּוֹן ָּנִי בְּיֹרַמִשְׁחָתֵים ְאֲנְּחְנִוּ אָת־תַּמְקוֹם

בְּבֶּנוֹנו שַׁנִּדְּנוּי יהנה אָת־הְעִיר נִיְהָי כִּמְצַהַק מן הַמְּקוֹם הַנְּה בֶּי־מַשְּׁחָית ÷י לקְחֵי בְנִתְּיו וַיּאִמֶּר קוּמוּ צָּאִנְ נוּגָא גוָס נוֹבַבּרו אָגַבַעוֹטֹלוֹנוו

לקום קטבא ולבורו למטפר ניאַטְרָרוּ גָּשׁ־הָלְאָה נַיְּאַמְרוּ נַאָּטָרוּ קָרַב לְתַלְאָה נַאַטָּרוּ

לְבִּוֹטְא וֹנִע גַּמָּא אָּטַבוּי الْجَرَبُ لَا لَهُمْرِدِ ثَلَ كِيمَ كُرْنُكِيا

בלא ילאגאי לאַהָּכֹּטִא שַּבְּלֹא: מטו למלננג מוּמנג ומע

אַבוֹבא:

פֿבּם גֹּוֹ נְהַּבְּעוֹנֹא גֹּוֹ לְעַדָּלְנִיעִי: אַבוּ מִטַּבְלָוּ אַנִּטִּוֹא זִט אַטַּבֹא

ני פוְהָא נהָנְה בְּמָהַיִּיף בְּעָּהַיִּיף מו אַנובא בובון אַבו מִנוּפּוּכְ וּנִ לֹסְבֶׁוּ בַּׁלְּעֵוּה וֹאֲמֶר קומוּ פּוּקוּ ינפל לוט ימַלֵּיל עם חַקְנוֹהִי

> even Lot, and drew near to break they pressed sore upon the man, with thee, than with them.' And the judge; now will we deal worse to sojourn, and he will needs play they said: 'This one fellow came in And they said: 'Stand back.' And

them, and the door they shut. or seuod sht Lot into the house to But the men put forth their hand,

the door. that they wearied themselves to find blindness, both small and great; so at the door of the house with And they smote the men that were

city; bring them out of the place; and whomsoever thou hast in the and thy sons, and thy daughters, thou here any besides? son-in-law, And the men said unto Lot: 'Hast

LORD hath sent us to destroy it. great before the LORD; and the because the cry of them is waxed for we will destroy this place,

jested. unto his sons-in-law as one that destroy the city.' But he seemed out of this place; for the LORD will daughters, and said: 'Up, get you his sons-in-law, who married his And Lot went out, and spoke unto

הדלת. דלמ סקונצמ לנעול ולפמומ: מלין על האורחים אמרו, האחד בא לגור, אדם נכרי יחידי אחם בינינו שבאח לגור, וישפוט שפוט, ונעשים מוכיח אומו: בעבורי ואשב אללך. אמה מליץ על האורמין, איך מלאך לבך. על שאמר להם על הבנום אמרו לו גש הלאה, לשון נחם, ועל שהיה סים, לומר, פין פנו מוששין לך, ודומס לי קרַב בּבְּלִיף פַל מִנַשׁ בִּי (ישעיס פה, ס), וכן גָּשָׁס לִּי וְבַבְּבָ (שם מע, כ), סמשך ללדדין ַ בְּלְּשְׁה (במדבר יו, ב), הנה הַמֵּלִי מִמְּךְ וְהַלְמָׁה (שמוחל-ה כ, כב). גש הלחה,הַמשך להלן, בלשון לע"ו מרימי דנו"ש, ודבר נויפה (9) ויאטרו גש הלאה. קרב לסלסס, כלומר סמקרב לגדדין וממרמק ממנו, וכן כל סלסס שבמקרס לשון רמוק, כמו זֶבֶס

ממלס, שנאמר מנער ועד זקן, לפיכך המחילה הפורענות מהם (ב"ר נ, ח): (11) פחח. סוא סמלל שבו נכנסין ויולאין: בסגורים. מכת עורון: מקשן ועד גדול. סקענים סתחילו בעבירס

כואח, מי לך פחחון פה ללמד סנגוריא עליהם, שכל הלילה היה מליך עליהם מובוח. קרי ביה מי לך פֶה: שלם יש לך חמן או בנים ובנוח, סולא מן המקום: - ובגיך. - בני בנוחיך הנשואות. ומדרש אגדה, עוד, מאחר שעושין נבלה (בו) עוד מי לך פה. פטומי של מקרל, מי יש לך עוד בעיר הולח, מון מלשמך ובנימיך שבבים: החן ובניך ובנחיך.

(14) חחניו. שמי בנום ושומום סיו לו בעיר: לקחר בנוחיו. שמומן שבבים מלומום לסס:

حَمَّلًا لِمُنْدِ: جنش'رة הנקצאה פורקפה עמר דלמא הלמי בחובי لڤل_شڭر זי הַמַּלְאָבֶים בָּלְוֹמ לֵאמָר קוּם וּכְמוֹ הَשַּׁחַר עָלְה וַיָּאָיצוּ

ניצאָהו נינקההו מהוץ לְעִיר: בְּחָמְלָת יְהֹוָה עְּלְיִוּ יי בידו וביד אִשְּׁהוֹ וביַד שָּהֵי וֹנְיְהְבָּהְ וַנְּיִבְוֹנְיִבְוּ בְאֵלְמָהִם נְאִנְעָבָּבְ נְאַנְקָבּּ

نيُ خَرَادُ بِالنَّالِ لَوْنِ :

沒てに:

el rogan:

אוכַל לְהִמְּלֵט הָהָרָה פָּן־

לְנַנְנִי אָנַרַנָּלָּאָׁ, וֹאָנְכָּוּ לָאָ

ور ريزير برەب بېښد پېښد پېښ پر پېږ .

تلاثاً ال באמטכֿבא מבימלן מֹלְאֶּכֹּוֹא דֹלְוָת לִמִוּמֹר לוּם ילְמַסַּל גַּפָּרָא עַוֹר ידְחִיקי

שַׁבְשָּׁין בְּנָתֵיה בְּדְחַס יִיַ עַלְיֹהִי

يَـٰخُرُڰ نَحْجًا؞: הְהָרָה הִמְּלֵט בְּכְּלְ מֵישְׁרָא לְטּוּרָא אִשְׁמֵיזַב אַבְיָרְיִבְּ נֹאָקְ עַמְּמֹבְ עַסְמַבִּי, כְאָּעִיְרָבּ נֹלְאָ עַפִּיִם ك يشخير بر في المن من المن المن من المناه المن المناه المن المناه וַיִהְי כְּהוֹצִיאָם אֹמָם הַחַוּצָה וַהֵּנָה פַּר אַפֵּיק יָהְהוֹן לְבָרָא

كَيْنِ هُكِيْتِ هَجِـتُمُ يَهُمَد كِيمَ خُدِيا فَجُمَد بُدُ:

שׁמֹבׁמֹנִי בֹמִשֹׁא וֹאָמוּנוי: לאָמִשְׁנוֹבָא לַמִּוּנַא בַלְמָּא וֹפֹּמָג וֹאָלֹא בָוע אָלֹא וֹכֹיב וְאַסְגִּיקָא מֵיבוּתָּדְ הַנְּה נְאָ מְצְּאַ עַּבְּרְרְּהְ חֵוֹ בְּעַנְיֵּרְ הַאְ כְעַוֹ אַשְׁכַּח עַבְּרָרְ רַחֲמִין

> swept away in the iniquity of the daughters that are here; lest thou be Arise, take thy wife, and thy two the angels hastened Lot, saying: And when the morning arose, then

without the city. brought him forth, and set him being merciful unto him. And they of his two daughters; the LORD hand of his wife, and upon the hand hold upon his hand, and upon the But he lingered; and the men laid

lest thou be swept away.' the Plain; escape to the mountain, Dehind thee, neither stay thou in all said: 'Escape for thy life; look not brought them forth abroad, that he And it came to pass, when they had

so, my lord; And Lot said unto them: 'Oh, not

and I die. mountain, lest the evil overtake me, life; and I cannot escape to the ym gnivss ni 5m otnu nwods tssh magnified thy mercy, which thou grace in thy sight, and thou hast behold now, thy servant hath found

(EI) ויאיצו. כמרגומו ודמיקו, מסרוסו: דונטצאות. סמוומנום לך בבים לסלילם. ומדרש אגדס יש, ווס ישובו של מקרא:

(16) ויחמחמה. כדי לסליל אם ממונו: ויחזיקו. אחד מסס סיס שלים לסלילו, וחבירו לספוך סדוס, לכך נאמר ויאמר חספה. מסיס כלס, עַר מוֹס כֶּל סַדוֹר, ממורגס, עד דמף כל דרמ:

ַ מַשְּׁח (ישעיה מו, נ), להשמיט משה הרעי שנוקניהם: אם מולי"ר בלע"ו, וכן וְסִמְלִיטֶס זְבֶר (ישעים סו, ו), שושמט העובר מן הרחם. פְּלָפּוֹר נִמְלְטֶה (חהלים קרד, ו), לֹה יָבְלוּ מַלֵּמ על פי שכמוב וַיָּמֶּׁשְל אַבְּבֶס וגוי, אֹסליס הרבה היו לו, ונמשכו עד חברון. המלש. לשון השמעה, וכן כל אמלעה שבמקרא, שסוא יושב בהר, שואתר וַיַּשְּׁמַּק מָשֶׁׁם סְּבָרֶה, ואף עכשיו היה יושב שם, שואתר שֶׁל הַמֶּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שֶׁם מְבֶלֹה בַּמְּקִנְּה, ואף שמס ניצול, אינך כדאי לכאום בפורענוםם ואמס ניצול: בכל הככר. ככר סיכדן: ההרה המלש. אצל אברסס בְּרַם, (TI) המלם על נפשך. דיייך לסליל נפשות אל מחום על הממון: אל חבים אחריך. אמה הרשת מתהם, וצוכות אברהם המלט, ולא נאמר ויאמרו (צ"ר נ, יא):

ומרגומו בבעו כען ס': אל גא. אל נא מאמר אלי לסמלע ססרס: גא. לשון בקשס: (18) אל גא אדני. רצומינו אמרו (שנועות לה:) שם זה קדש, שנאמר בו להחיות את נפשי, מי שיש בידו להמית ולהחיות,

אללי, היה הקב"ה רואה מעשי ומעשי עמי ואני לדקח ביניהם, ומשבאח אללי, לפי מעשיך אני רשעה: (כ) לסנלל, וכשמבת הלל לדיק, הני כרשע, וכן המרה הלרפים להליהו כי בְּחַםְ הֵלֵי לְהַוְבִּיר הֶם עֲוֹנִי (מלכים־הֹ יו, יה), עד שלת בחת (91) פן חדבקני הרעה. כשסיימי ללל לושי מדוס, סיס סקב"ס רולס מעשי ומעשי בני סעיר, וסיימי נרלס לדיק וכדלי

نَهُمُ: בְּאַ מְּמִּׁעַ עַבְּאָ מִצְּמָּר עַרָאַ נּהָתָר לַנִּיס שְּׁמְּה וְהַנֹא מִצְּעְּר אִמְּלְמְּה לְמִעְּרַס לְהַמְּן וְהִיא וְעִירָא הְנֵּחְ דְּעָּׁיר תַּנְּאָת קַרֹבֶּח הָא כְּעַּן קַרְהָא הָדָא קָרִיבָּא

וֹמִיבֹא בִיא וֹמִהְקַיִּם נַפְּשִׁי:

one?—and my soul shall live.' escape thither—is it not a little unto, and it is a little one; oh, let me Behold now, this city is near to flee

אָנוַ_נְהָוֹתְ אָהֶוֹר צִּבָּרְהָי: אַם לַגַּבָר תַאָּה לְבִלְמָּ, הָפָּבָּי רפיעי וַיּאַמֶּרְ אֵלְיוּ הַנָּהֹ נְשָׂאַהִי פְּנֶּיִדְּ

לְמִעַבּׁכֹּנְ זְעַ עַּנְעַמָּא בּבְמָנַעָא هَا ذُخَائِمُهُ لَا تَا خُلَامُ لَا كُلُمُ וֹאַמֹּר לֵיה הָא נְסִיבִית אַפָּּף

city of which thou hast spoken. also, that I will not overthrow the accepted thee concerning this thing And he said unto him: 'See, I have

מַלְבַלוֹ לִוֹנֵא מָם בַּמָּנִר צִּוֹמָר:
 בַּ
 לַעַשָּׁוֹת דְּבְר עַד בֹאַהַ שָׁמָּה
 מִבׁר ְבִּפְּלָתְ מְּפִּׁר בֹּּג לְאַ אַנְכֹּלְ, אַנְטִוּ אָהְטֵּנִדְּב לְטַפּּוּ אָבִי, לְאַ

בְּלַבְיהָא אַנַר: מَنْ فَكُ خُلِقًا مَمْ قَا كُلُمُ مُمَّكِ אַכּוָל לְמָמֶבֶר פּּהָנָמָא עַר

of the city was called Zoar. come thither.'-- Therefore the name cannot do any thing till thou be Hasten thou, escape thither; for I

מְאַלְ לְאָמָר:

when Lot came unto Zoar. The sun was risen upon the earth

٤7

77

07

ما تېښتا: עַמְרָר נְפְּרָית נָאָשׁ מֵאָת יָהוָה הּפְּרֵיקא וָאִישְׁהָא מִן בֵּרָם יִי ן וְיהְנְה הְמְּמֵּיִר עַלְ־סְדָּם וְעַלִּ יֵייָ אַמְּטַר עַל סְדֹם וַעַּלְ עַמֹּרָה

מו שמיא:

out of heaven; brimstone and fire from the LORD Sodom and upon Gomorrah Then the LORD caused to rain upon

מס מנימנה, וממי נפשי בה: ויכול אתה להניתה: - וחדוי גפשי. בה, והו מדרשו. ופשומו של מקרא, הלא עיר קטנה היא ואנשים בה מעט, אין לך להקפיד ישיבם פדרס ומברומים שנם המת, סום שנהתר התלעם נה, נה בגיתעריה ו"ה"א נוצער היא. והלה עוונותים מועמין סימס שנת ספלגס, וכשנתרבס פדוס סיס אברסס בן נ"ע שנס, סרי מדור ספלגס עד כאן נ"ב שנס, ונוער איתרס ישיבתס אחרי סרי ס"ב, ומנחור עד שנולד חרח כ"מ, סרי ל"ח, ומשם עד שנולד חברסם עי, סרי קס"ח, מן לסס מ"ח, סרי ר"מ, וחוחס שנס מם בשנם מ"ח לאברהם, כינד פלג חי אחרי הולידו אם רעו ר"ט שנה, לא מהם ל"ב כשנולד שרוג ומשרוג עד שנולד נחור לי, מדור הפלגה שנתפלגו האנשים והתחילו להתישב איש איש במקומו, והיא היתה בשנת מות פלג, ומשם עד כאן נ"ב שנה, שפלג (0.5) העיר הזאח קרובה. קרונס ישינמס (שנמי:), נמיישנס מקרונ, לפיכך לה נממלהס מהמק עדיין, ומס סיה קרינתם,

(IS) גם לדבר הזה. לא דייך שאמה ניצול, אלא אף כל העיר אליל בגללך: הפבי. היפך אני, כמו עַד בֹּאִי, אַמְבֵי לֹאָי,

עד שסרוקקו לומר שאין הדבר ברשומן: - בי לא אוכל. לשון יחיד, מכאן אמה למד שהאחד היפך והאחד מליל, שאין שני (בב) כי לא אוכל לעשות. זה עוישן של מלחכים, על שחמרו פי משְחִיקים שַׁנַמְנוּ, וחלו הדבר בעלמן, לפיכך לח זוו משם άζ, <u>Τ</u>ξζ, εί (, ζα, σ (λ, α):

מן סשמיס, סנני ממעיר לכס לחס מן סשמיס (שמוח מו, ד): פִי בָס יָדִיין עַמִּיס וגוי (חֿיוּב לו, לח), כשבחֿ ליסר הבריוח, מביחֿ עליהס חֿש מן השמיס, כמו שעשה לסדוס, וכשבחֿ להוריד המן, מַעַּבְּדַי. וכן מֿמשורוש בְּשֶׁס סַמֶּלֶךְ, ולמֿ מֿמר בשמי. מֹף כמֿן מֿמר מסֹמ ד', ולמֿ מֿמר מסֿמו: בון השמים. וסומ שמתר סכמוצ המקראות לדבר כן, כמו נְשֵׁי לֶמֶךְ, ולֹח אמר נְשַׁי. וכן אמר דוד קחו שְמֶכֶס אֶׁם שַבְּדֵי אַדוֹנֵיכֶס (מלכיס־ה ה, לג), ולה אמר וסלפנס מושלים: - המשיר וגוי גפריה ואש.בממלס מטר, ונעשס גפרים ואש (מכילמא בשלמ שירס פ"ס): - מאה הי. דרך החמה אומרים אילו היה ביום כשהחמה מושלת, לא היינו חרבים, לכך כחיב וכמו השחר עלה, ונפרע מהם בשעה שהחמה ביוס, יסיו עובדי לבנס אומריס, אילו סיס בלילס כשסלבנס מושלמ, לא סיינו מרבין, ואס אפרע מסס בלילה, יסיו עובדי . השחר עלה, שעה שהלבנה עומדת ברקיע עם החמה, לפי שהיו מהם עובדין לחמה ומהם ללבנה, אמר הקב"ה אם אפרע מהם (+s) והי המשיר. כל מקום שנאמר וסי המעיר, הוא ודיה דישיר על סדום. בעלות השתר כמו שנאמר וכמו מלחכים נשלמים לדבר חמד: על כן קרא שם העיר צוער. על שָם וסיח מנער:

הְעְּרִים וְצֶמָח הְאָּדְמֶה: حُمْ_لاَحْكُدُ לַיָּהַפְּוּ אָטַ הַמְּבֶוֹתִם הַאָּבְ וָאָטַ וֹהַפַּוּ יָטְ פַּבְּוֹנִיאִ הַאִּבְּוּ וֹיִטְ פַּבְ

לגיב מֶלַוו: נَשַבַּּמ אָמֵשׁנ מָאַנַוֹנְיוּ נַשַּׁנִי, וֹאַסַשַּכוּאַט אַשַּׁנִינִ מִבָּשַׁבוְנִי,

: ١٤٠١ المان עַמְּלְיִם אֲשֶׁר עֲמָר שֶׁם אָת־פְּּנֵי לְאָתְרָא דִּשְׁמֵישׁ תַּמֶּן בִּצְלֹי المُقَلَّ الْمُكَالِينَ لَقِظُكُ الْمُطَالِينَ الْمُطْلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُطْلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُطْلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُلْعِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُلْعِلِينَ الْمُلْعِلِينَا الْمُلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلْمِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلَيْعِلِينَا الْمُلْعِلِينَا الْمُلْعِلَيْعِلِينَا الْمُلْعِلِيلِيِينَا الْمُلْعِلِيلِينَا الْمُلْعِلِيلِيلِيِيلِيِيلِي الْمُلِ

וְהַנָּה עַלְהֹ קִימָּר הַאְּבֶץ בְּקִימָר וַהָּוָא וְהָא סְלֵיק הַנָּנָא דְּצִּרְעָא Sz וְעַלְ בְּלִ שְּׁנֵּגְ אֲבֵען תַּכִּבְּרָ וַיְּרָא וְעַלְ בָּלְ אַפִּׁג אֲבַע מֵגִּמָרָא رَيْضِيَّكُ عِذَ وَبَالِ رَبِّمَانِ لِيَعْمُونَ مِنْ هَوْ مِنَا رَبِيْنِكِ لِيَعْمُونَ عِنْ هَوْ مِنَا رَبِيْنِكِ

ترخځ۱:

אַמֶּר־יִשְׁב בָּהָן לִים: ההפלה פהפף אָת־הַעָּרִים אַבְרָהָהַם וּיִשְׁכַּה אָת־לוֹשׁ מִהַּוֹרְ 62 IĠĠĿ ĨijĠĿ ÄĠĽıם ÄU_ ניָהִי בְשַׁחָת אֱלֹהִים אֶת־עָּרֵי

בְנְעֵׁינִ: בּאַנְעַר נַנְּמֶב בּפִּעְלְבִי הַנִּאַ נַמְּטֵּי וּשְּׁשַׂנִּ בְּנִעַיִּנִ מִּפְנִ כַּנִּ יִבְּאַ לְמִּבְּעַנ וַנְּמַּלְ לְוָם מִצְּוֹמֶר וַנְיָשֶׁר בְּּהָר וּסְלֵיק לוֹם מִצּוֹמָר וִיחֵיב

خُدُبِهِ مُخِيدٍ، خُدُنُكُ خُحِينَةُدُا: אַבַּוּנוּ זְבֵּוֹן וֹאָיִטִּ אֵין בָּאַנֵּין נשאַמֶּר עַבּּכֹינֶר אָלְעַעַּאָמָר עַבּּמִינֶר אָלְעַעַּ

> וֹגֹמִעַבי בַאַבְעָא: וֹאִעַ פֿגַיִּהְבֹּוֹ מִוּהָבֹא וֹנִע פֿגַ וֹטַב*ּוּ* מַבוֹנֹא

ΧĊĹĽŒ נְבְוֹנִי לְמָא בִּמְלְבַא:

בעונא דאַחונא:

יְתֵיב בְּהוֹן לוֹש: פר הפר ית קרניא דהוה ושׁכַּח וַת לוֹט מִגּוֹ הַפַּיכִתְאַ מֶּנְמֶּבֹא וּבְׁכֹּנֵב וֹנִ זִּעְ אַבְּבַבְּים וֹעוֹע בֹעַבֿקוּע וֹוֹ וֹע כֹעוֹוּ

אַבוּי דְחַיל לְמִחָב בַּצּוֹעָר בְּטוּרָא וְתַּרְמֵין בְּנָתִיה עִּמִּיה

בְבְּהָא לְזְעֵּיִרְהָא וימיב במערהא הוא ותרמין

אַבְעָא: עלנא כאורח כל אַבוּנֹא סִיב וּנִבַר לֵית בָּאַרַעָּא

> upon the ground. of the cities, and that which grew all the Plain, and all the inhabitants and He overthrow those cities, and

57

behind him, and she became a pillar But his wife looked back from

stood before the LORD. morning to the place where had And Abraham got up early in the

the smoke of a furnace. lo, the smoke of the land went up as land of the Plain, and beheld, and, and Gomorrah, and toward all the And he looked out toward Sodom

cities in which Lot dwelt. overthrow, when He overthrew the sent Lot out of the midst of the God remembered Abraham, and destroyed the cities of the Plain, that And it came to pass, when God

cave, he and his two daughters. dwell in Zoar; and he dwelt in a daughters with him; for he feared to dwelt in the mountain, and his two And Lot went up out of Zoar, and

all the earth. come in unto us after the manner of there is not a man in the earth to younger: 'Our father is old, and And the first-born said unto the

a): (as) ויהפך אה הערים וגוי. ארבעמן יושבות במלע אחד, והפכן מלמעלה למעה, שנאמר צַמַּלְמִישׁ שֶׁלַם יָדוֹ וגוי (איוד כת,

לאורמים סללו, אמרס לו אף סמנסג סרע סוס אמס בא לסנסיג במקוס סוס (ב"ר נ, ד): (12) וחבש אשחו מאחריו. מאחריו על לוע: וחהי נציב מלח. במלח מעאס ובמלח לקחה, אמר לה חני מעע מלח

(82) קישור. מימור של עשן שור"ח, בלע"ו: בבשן. מפירה ששורפין בה את האבנים למיד, וכן כל כבשן שבתורה:

שלמר אברסס במלריס על שרס שַׁמוֹמִי סִיאֹ, ולא גלס סדבר, שסיס חס עליו, לפיכך חס סקב"ס עליו (ב"ר גאֿ, ו): (92) ויזכור אלהים את אברהם. מסו וכירסו של אנרסס על לוט, נוכר שסיס לוט יודע ששרס אשמו של אברסס, ושמע

(05) כי ירא לשבח בצוער. לפי שסימה קרונה למדום:

כמו בדור המבול. (ב"ר נה, ה): (ופ) אבינו זקן. ואס לא עכשיו איממי, שמא ימומ או יפסוק מלסוליד: ואיש אין בארץ. ספורות סיו שכל סעולס נחרב,

-1	נוּפָּע מִשֶּׁם אַבְרָחָם אַרָּצִּר הַנְּגָר נִישָּׁר בֵּין־קָּדֵשׁ יּבָין שָׁיר מְּגָר בְּגְרֶר:	טַּנְרֵא נְאִטְנְטַר בּנְרֶר: בְּרִנְמָא נִימֵיב בֵּין רְאַם נְבֵּין נְנְּמַלְ מִטַּמֵּן אַבְּרָחָם לְאָרַת	And Abraham journeyed from thence toward the land of the South, and dwelt between Kadesh and Shur; and he sojourned in Gerar.	XX
88	ְּנְתְּשְׁלֵּהְ נְּםְ הָוֹאִ נְּלְרָה בָּוּ נְתְּקְרָא שְׁמָוֹ בָּן־עַמֵּי הָוּא צָּבָי הְנֵי־עַמְּוֹן עַּד־תַיְּוֹם: (ס)	וּוְעֵירְתָא אַף הִיא יָלִידַת בָּר אָבוּהוֹן דִּבְנֵי עַמּוֹן עַד יוֹמָא בּין:	And the younger, she also bore a son, and called his name Ben-ammi—the same is the father of the children of Ammon unto this day.	88
۷ ٤	נמַלֶּד הַבְּּכִירָתֹ בָּן נִתִּקְרֵָא שְׁמִוֹ מוֹאֲב הָוּא אֲבִּי־מוֹאֶב עַדְ־ הַיְּוֹם:	וְיִלֵירַת רַבְּתָא בַּר וּקְרָת שְׁמֵיה מוֹאָב הוּא אֲבוּהוֹן דְמוֹאֲבְאֵי עַד יוֹמָא דֵּין:	And the first-born bore a son, and called his name Moab—the same is the father of the Moabites unto this day.	4 £
98	מֹאַבֹּיהֵן: נְפְּהַבְּיִר	מַאָבוּהוֹן: מָאָבוּהוֹן:	Thus were both the daughters of Lot with child by their father.	9٤
SE	יבְקְּמֶה: נְּתִּשְׁבֶּׁר נְמָּה בַּלְּיֵלְת הַתָּשְׁבָּר נְתִּשְׁבָּר עִּמְּי וְלְאַ־יָרָע בְּשִׁכְּבָה נְתַּשְׁבְּי	וֹאַמְּלֵיאָׁ הַ אָּלְ בְּלָיְאָ הַהוּא וֹמִי אֲבִּיּהוֹן הַמְּרָא וְּלֵּא היה אֲבִּיּהוֹן הַמְּרָא וְלֵּא הְאָלִיאָּ הַשְּׁבְּיִה הָבְּלְיִאְ הַהוּא	And they made their father drink wine that night also. And the younger arose, and lay with him; and he knew not when she lay down, nor when she arose.	SE
+ {	֡֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	ממנע נוֹפֿנים מֹאַבנוֹא בּנוֹן: אַּשְׁ בַּלְגְלְגֹא וֹמִּנְתְ מִּכְנִינִ בַּמְאָ, מִם אַבָּא וֹמִּבְוּנִע טַמְבָּא בַבְּּטְא לְוֹמִנִנִע טִא מִבּנִנִע נְטְׁוֹע בִּּנִמָּא בַבְּטְבִוִינִ נִאָּמָבַע	And it came to pass on the morrow, that the first-born said unto the younger: 'Behold, I lay yesternight with my father. Let us make him drink wine this night also; and go thou in, and lie with him, that we may preserve seed of our father.'	+ {
££	יבְּקּיְמֶה. אָת־אָּבְּיִהְ וְלְאִ־יָּתֵע בְּשִׁכְּבָה הַנְאִ וַמְּבָּא הַבְּּכִירֶת וַמִּשְּׁבָּ הַמַּשְׁקָה:	בְּמִמְּבְּבַה וּבִמְקְיִמְה: וּמְבִּיבַת עִּם אֲבוּהָא וְלָא וְדַע בְּלִילִיְא הוּא וְעַאלִת רַבְּהָא וְאַמְּלִיאָר וְהִי אֲבוּהוֹן חַמְרָא	And they made their father drink wine that night. And the first-born went in, and lay with her father; and he knew not when she lay down, nor when she arose.	££
τξ	לְבְּׁה נַשְׁקָּה אָת־אָבָּינוּ יֵיֵן וְנִשְּׁבְּבָּה עַמָּוֹ וּנְחַיֵּה מַאָּבָינוּ זְרַע:	בְּנָין: וְנִשְׁכּוֹב עִּמֵּיה וְנְקַיֵּים מֵאֲבוּנָא אַיתא נִשְׁקַי יָת אֲבוּנָא חַמְרָא	Come, let us make our father drink wine, and we will lie with him, that we may preserve seed of our father.'	7{

ונמעברו מביאה ראשונה: (TE) מואב. זו שלא הימה לגועה פירשה שמאביה הוא, אבל לעירה קראתו בלשון נקיה, וקבלה שכר בימי משה, שנאמר בבני ממני אל החבר בה להדבות ב- נמי) הלל הבמותה לא היהוה אלא שלא נלחנו בה אבל לצוחו החבר לני

שמון שַׁל מִּקְבֶּר בְּשׁ (דברים בּ, יש), כלל, ובמוחב לה שוהיר הלה שלה ילחמו בס, חבל לצערן החיר לו:

מָבֶב גַּבְר נַיִּבַּר אָת־שָּׂבֶר: אַרַוֹּמִי הָוֹא נַיִּשְׁלַח אַבִּימֶלֶּךְ אִהְּמִיהְ אַבְּיִם הִיא יִּשְׁלַח

וֹנִוא בֹמֹלִנו בֿמֹלִי בַּמֹלִי ¿ בַּחַלְּיִם תַּלְּיֵלְת וֹיֵאִמֶּר לֵוּ תִּנְּוֹיִ צִּבְיִמֶלְהְיִּ בְּחַלְמֵּא דְּבִּילְנִאִּ וּנְבַא אֶלְיהָים אֶלְ-אַבִימֶלֶב וּאָסָא מָיִמָּר מִן בָּרָם וָיָ לְנִינִ

نياتالد: ניאַמָּר אָדְנָּי הַגִּיִי נַם־צַּיִּיק ל וֹאָבׁוֹמֶּלְנִּ לְאִ לַנֹר אָלְיִנֹ וֹאָּבֹוּמֶלְנִּ לְאִ לַנִּיר לְּוֹטִּיּ

180: בְּׁנִם לְבֹבֵּי, וּבְוֹלֵיןְ כֹפֹּי הַמְּיִנִי. בַּקְמִּימִינִ לְבִּי, וּבְזַבְּאִינִי וֹנִי. 2 ក្រុះអ $_{1}$ បែកក្រុង ង្គុំល្អប្រក្នុងក្រុក ក្រុះអ $_{2}$ ក្រុះអ $_{3}$ ក្រុកអ $_{4}$ ក្រុកអ $_{2}$ ក្រក់អ $_{3}$ ក្រក់អ $_{4}$ ក្រក់អ $_{2}$ ក្រក់អ $_{3}$ ក្រក់អ $_{4}$ ក្រក់អ $_{2}$ ក្រក់អ $_{3}$ ក្រក់អ $_{4}$ កំប

ئتىنىڭ كېزىر ھڭىڭ: אָנִילְהַ מִּעַׁמִּנְ_לֵגְ הַּלְ_כֵּל לַאָּ_ بَيْهُ عَالِمُ لَا يُعَلَّمُ اللهِ عَالِمُ اللهِ عَالِمُ اللهُ عَالَمُ اللهِ عَاللهُ عَلَيْهُ عِلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلِيهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُمُ عَلِيهُ عَلَيْكُمُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلِيهُ عَلَيْهِ عَلَ זַר אָרָכֹּי, וֹבְהְשׁי, כֹּי, בֹטֹם לַבְבֹּבֹבַ בְּבֹבֹת זְּבָרְ אָבִי, בַּבֹּחַהְתִּהְנִי לְבַּבֹּבַ ניאמר אַלָּיו בַאָּלְיִים בַּהַלְים

שׁמְנִע אַּטֹע וֹכֹּלְ אַהָּתְרַ לֵּבִיּ וֹאָם_אָנוֹנַ מָהָוֹב זַּה כֹּוַ עָּוָנִי ע לבוא הוא ווהפבלל בערה גהוה וְעַמְּה הָשֶׁב אֵשֶה הָאִישׁ בֶּי־

אָלומֶלְבְּ מִלְפָּא בּיִנְרָר יִּבַרָר וּנְּאִמֶּר אַבְּרְהְתָּם אֶלְ־שְּׁרֶה אָשְׁהָי וַאָּמָר אַבְּרָהָם עַּלְ שָּׁרָה

מוסט אַטַּטָא בּבְבַנָסָא וָנִיא וֹאַמֹּר לֵיה הַאַּהָ מָאִית עַל

הקטול: " ן העם אַר זכָאי

אָבֿבוית דָא: הַלֹא הָוּא אֲמַר־לִי אֲהָהִי הַוֹא הַלָא הוּא אֲמַר לִי אֲהָה הִיא

מְבַלַטַב לְמִלַבַ לְנִטַב: ושב מלמשמי בדמי על בו לא מֹלֵב שׁלֵּ בּוֹלְוֹמִים אַל אָלָא נאמר ליה יי בחלמא אף

שמוע אַשׁ וֹכִּלְ בַּלְבִּי נאם לְנִים בְּיִם מִינִר בַּה אָבַי מִמָּט לבוא בוא ווגלו הלב ומיםו וכֹתֹּן אַנוֹנד אַנוֹנו װּבֹבָא אַבוּי

> king of Gerar sent, and took Sarah. 'She is my sister.' And Abimelech And Abraham said of Sarah his wife:

for she is a man's wife.' the woman whom thou hast taken; Behold, thou shalt die, because of dream of the night, and said to him: But God came to Abimelech in a

slay even a righteous nation? her; and he said: 'Lord, wilt Thou Now Abimelech had not come near

innocency of my hands have I done simplicity of my heart and the said: He is my brother. In the my sister? and she, even she herself Said he not himself unto me: She is

suffered I thee not to touch her. from sinning against Me. Therefore done this, and I also withheld thee simplicity of thy heart thou hast dream: 'Yea, I know that in the And God said unto him in the

thou, and all that are thine.' thou that thou shalt surely die, and if thou restore her not, know pray for thee, and thou shalt live; wife; for he is a prophet, and he shall Now therefore restore the man's

- עליו שֶׁם רע שבה על בנותיו (ב"ר נב, ד): (1) ויסע משם אברהם. כשראה שמרצו הכרכים, ופסקו העוצרים והשצים, נסע לו משם. דצר אחר להחרמק מלוט, שילא
- (ב) ויאמר אברחם. כאן לא נעל רשות, אלא על כרחס שלא בעובתם, לפי שכבר לוקחס לבית פרעס על ידי כן: אל שרה
- . מסרגנו, שמא כך דרכך לאבד סאומות חנס, כך עשים לדור סמבול ולדור ספלגס, אף אני אומר שסרגתם על לא דבר, כמו (4) לא קרב אליה. סמלאך מנער, כמו שנאמר לא נְעַמִּיךְ לְנְגוֹעַ אַלֶנִיקִ: הגוי גם צדיק חהרוג. אף אם סוא לדיק אשרחו. על שרה אשמו, וכיוולא בו אֶל הְבְּקַח אֲכיון וגוי (שמואל־א ד, כא), וָאֶל מוח מָמִיָה, שניהם בלשון על:
- ובנקיון כפי. נקי אני מן המטא, שלא נגעמי בה: (a) גם היא. לרצומעצדיסןנַמְלִיסְוַמַמְרִיס עלה את כולס שחלמיוחתרו לי חתיה קום: בחם לבבי. עלה דתיתי לחעות: שממס מומר לסרגני:
- (בראשים לא, ז), וכן וְלֹא נְמָנִי מְבִּיִּהְ לְבּוֹא (שופטים טו, א): יש כאן): - לא נחחיך. לא ממך היה שלה נגעם בה, הלה השכחי הני הוחך מחטוה, שלה נחחיך. לה ממך היה שלה נגעם בה, הלה השכחי הני הוחד (6) ידעחי בי בחם לבבך וגרי. אמת שלא דמית מתחלה לחמוא, אבל נקיון כפים אין כאן. (הדא אמרה משמוש ידים

נוונאו באולאום מאב: الله ﴿ كُرُحُ لِمُتَّلُكُ لِللَّهُ لِللَّهُ لِمُنْ لِكُمْ مِنْ لِمَا لِمُنْ اللَّهُ لِمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللّ

מַלֵּגַוֹי: נְעַלְהַ מַּמְלְבְּטִּי חֲמְאָנִר גְּרְלְּהָ עִּלִּר נְעַלְ הַלְּרִיִּהִי בְּלְבִּיִּהִי י וֹיָאמֶר כְוָ מֵּעַרַ הֹמָהַעֹ כְּנִנִּ וּמֵעַרַ וֹאַמָּר כִיָּה מָא הַבַּדְהַ כִּנֹאַ לאַבֹבוֹם ילבא

ग्रेंप: מַנׁנ בְאָנִט כַּׁנ מַּמְּנִט אָנַנ בַּבְּבַר <u>הַנְּנִט</u>ְא אָב, הַּבְּבַנַטְא נָנַ פּּטִּנִמָא

וֹבֹבֹלוֹנ מֹבְ בַבַּב אָמִשׁנ: אַין־יַרְאָת אָלהִים בַּמָּקִים הַזָּה וּיֹאמֶר אַבְּרְהָם בָּי אָמַרְתִּי דַּל

4.8億円: וֹנֹם_אֹמֹנֹע אֹּעִנֹ*וֹ, בֿע_אֹבֹי, נְי*נא וּבֹנַם בֹּלוּהֶמֹּא אֹֹטִנוֹ, כַּנ אַבֹּא

 ۲
 4

 4
 4

 4
 4

 5
 4

 6
 4

 7
 4

 8
 4

 9
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 10
 4

 تقطيط لاقتر أخزيم فقي لاخزر אַהָּוֹר שַהַּמִּי מִפְּגִיי אָבְ כַּב זי מבות אָבִי נְאַמָּר לָה זֶה חַסְבִּּרְ וּוֹבֶוּ כַּאַמֶּבֹר הַהָּעָנּוּ אָבָוּ אֶבְבוּוּם

יגויילו גובריא לחדא: בֹאַנוֹנגעִים בּלְ פּטִׁנְמִנֹא נִאִבְּנוֹ בֹּבֹמִנְעָנִוֹ الْمُجُوبُ مُحَاثِمُكِ فَجَعُد الْكُلِّمِ لَمُحْدَدُه مُحَاثَمُكِ خَمْفَلَه

לאטהלבא הבבש הפני מולבון בלא למבון בּׁבְבִּבְּבְּאָטִׁ מַּלְיָּ נְמָאְ שַׁמִּנִע לְּבְּ אָּבְנִ אָנְטִּנִּשֹּאִ

וּגְאָמֶר אָבִימֶלֶבּ אָלְאַבְרָבְיִם וֹאָמָר אָבִימֶלָבּ לְאַבְרָבִם מֹא

בּאַטַבא בַבון ווּלַמַּקוּנּנו הַּכַ וֹאַמֹּר אַבְּרְהָם אָּבוּ אָמָרִית

מיסק אַהָּהִי:

4. 4866: ַ לַאַ בֿעַ־אָמֶּי נַהְּהָרַ־לֵּי הָיִא[ָ] בָּרַם לָאַ בַּת אָמֶא נַהָּנָת

TFX: בּנְבָר לְהַמֵּן אֵימָרִי עַלִּי אָהִי בעמבדין עמי לכל אַתר נאַמָּבוּית לַה דָא מַיבוּתִיף וְנַיְנְעַ כַּּגַ מִּמְנָ מַּמְמָנִּאְ בַּעַר

> and the men were sore afraid. and told all these things in their ears; morning, and called all his servants, And Abimelech rose early in the

a great sin? thou hast done deeds brought on me and on my kingdom sinned against thee, that thou hast done unto us? and wherein have I and said unto him: 'What hast thou Then Abimelech called Abraham,

unto me that ought not to be done.

done this thing?' What sawest thou, that thou hast

And Abimelech said unto Abraham:

me for my wife's sake. not in this place; and they will slay thought: Surely the fear of God is And Abraham said: 'Because I

and so she became my wife. but not the daughter of my mother; sister, the daughter of my father, And moreover she is indeed my

71

п

He is my brother.' whither we shall come, say of me: shalt show unto me; at every place This is thy kindness which thou father's house, that I said unto her: caused me to wander from my And it came to pass, when God

- מפרסמו שלא נגעמי בה, אמר לו): בי נביא הוא. ויודע שלא נגעמ בה, לפיכך וימפלל בעדך (בבא קמא לב.): (ד) דשב אשח האיש. ואל מסא פבור שמא מתגנה בעיניו ולא יקבלנה, או ישנאך, ולא ימפלל עליך. (אמר לו אבימלך ומי
- ולעי, ולזגים ולועם: (9) מעשים אשר לא יעשו. מכה השר לה הירגלה לבה על בריה בהה לנו על ידך, עלירה כל נקבים של זרע, ושל קענים,
- משמך סים מו ממומך סים (בבם קמם שם): (11) רק אין יראה אלהים. אלסנאי שבא לעיר, על עסקי אכילה ושמיה שואלין אומו, או על עסקי אשמו שואלין אומו,
- מלמר וסלה בה החיו סימה, בני בנים הרי הן כבנים, והרי היה בהו של הרה, וכן הוה הומר ללומ, פִי הַּנְשִׁים הַּהָים בְּנָהְנוּ: אר (בו) אחוחי בח אבי היא. ובת שב מותרת לבן נת, שלין שבות לעובדי עבודת שלילים, וכדי לשַמת דבריו סשיבו כן. ואס
- (13) ויהי כאשר החעו אוחי וגוי. אונקלוס מרגס מס שמרגס, ויש לישב עוד דֶבֶּר דֶבּוּר על אופְנָיו, כשסוליאני סקב"ס לא בת אמי. סרן מפס ממרמ סיס:

נְיָּשֶׁב לְוֹ אֶת שְּׁרֶה אִשְׁהְוֹי: لَمُحُدُرُ مِنْ هُغُيِنَ لَيْنَا كُهُخُدُكُنُ لَهُ لَمُخَدًا لَهُمُنَا لِيَنَدَ كُهُخُدُنُهِ

خَطَرُكَ حَمْرِت خَمْرَتُكَ مِبْتِ: יּ וֹגָאָמֶׁר אֲּבֹוּמֶׁגְנֵב בוֹנָּנִי אַבֹּגֹּג וֹאָמָר אָבֹוּמֹגְנַב בוֹא אַבֹּהֹנ

וֹאֶנו כִּלְ וֹנְכַּוֹעִני: בְּסָוּת עֵינַוֹם לְכִל אֲשֶׁר אִנְּוָד ⁶ چۈھ جېښىك جېت ھىيە جېت دَرَשُرِت هِضَّا بَوْت دِئِمَة هِرَاهِ

וּאָת־אִשְׁתָּוֹ וְאַמְדֹּתָיוֹ נִיּבֶרוּ: تنْلُوْم مُكِينِات مُنامُ خَنْثُرُكُ تنطقظم هخلائات هم ينهمينات

שְׁנֵבׁע אֵבְּנְבְּיִם: (ס) ثثات خُرِّد لاَحْدَثَاثِاكِ مَحْرِـ لَحَدْد ﴿ فَتَالَا تَجْدُهُ خُرِدُنَ لِمُحَدَثُمُ لِكَاهُ مَحْ

ŁËL: אַמְר וּיַנְשׁ יְהְנָה לְשְׁנֶה כַּאַשֶּׁר וַעַּבְר יִיְ לְשְּׁנְה כְּמָא דְּמִלֵּיל: וויהוָה פַּקר אָת־שָׂרָה כַאַּשָּׂר

נאָמִיב לֵיה וָת שֶּׁרֶה אִּהְמִיה: וּוֹפְּט אָׁבֹוּמֶבְנוּ גַּאָן וּבַּבְּיר וּדִבר אַבִּוּמֶבְנוּ מֹאו וֹטוִנוּוֹ

ילְשָּׁבְׁע אָמָר הָא יְהַבִּית אָלֶרְ گلفك خلافظرا خمرنك فرحه

מא בּאַמוֹבשׁ אִטוּכִבשׁ: ליניף ונת כל השמיף ושל כל בְּבְבִינִי בְּבְבִינִיבְ נְחַוֹּיִנִי עוא לוף בסות דיקר הלף סלמון בלסף לאַחוויף הא

וּאַמְבְתַיה וְאָקְרָוַתוּ: וֹנ יוֹם אַבֹומֹבְשׁ וֹנִם אִטִּינוּשׁ וֹגּלִן אַבְּבֹבִים בַּבַבַ בָּי וֹגַ וֹאַסִּי

מַיסַק שָּׁרֶה אָתַּת אַבְּרֶהָם: בּׁיִ הַּאָּר הַאַּר יְּהַנְיֵׁר בְּעָּר בָּלְ אֲבִי מִיחָד אֲחַד יִי בְּאַפָּי כָּלְ

וּגֹּוֹ גַּבְינִב זְּנֵע מֻּבְוַע בַּמָא גַּאָמָב

Sarah his wife. unto Abraham, and restored him women-servants, and gave them oxen, and men-servants and And Abimelech took sheep and

pleaseth thee.' land is before thee: dwell where it And Abimelech said: 'Behold, my

art righted.' with thee; and before all men thou a covering of the eyes to all that are pieces of silver; behold, it is for thee have given thy brother a thousand And unto Sarah he said: 'Behold, I

they bore children. wife, and his maid-servants; and and God healed Abimelech, and his And Abraham prayed unto God;

Abraham's wife. Abimelech, because of Sarah the wombs of the house of For the LORD had fast closed up all

unto Sarah as He had spoken. as He had said, and the LORD did And the Lord remembered Sarah

IXX

ַלְּמְׁשֵׁמּוֹ (ברמשׁיִת בו, ו), על מׁשׁמו. וכן וְמְשֵׁר פַּרְעֹיה לְבְּגֵי יִשְׁרָמֵׁל (שמות יד, ג), כמו על בני ישרחל. פֶּן יֹמְתָרוּ לִי מִשָּׁה בַּרְנָּמְהוּ (מהלים קיט, קעו), יקעו לְּבְּלִי מוֹבֶל (מיוב לח, מא), יצאו וימעו לבקש אכלס: אמרי לי. עלי, וכן וַיִּשְׁמַלוּ שַׁנְשֵׁי שַּמֶּקוֹס מסמר מסו לשון סמעו, כל סגולָם ממקומו וסֿינו מיושב קרוי מועס, כמו וַפֵּלֶךְ וַבֵּּמַע (ברסשים כס, יד), פָּעִימִי כָּשֶׁה סוֹצֵד ַ קַרוֹשִׁיס, וכל לשון אֿלסיס לשון רביס, וכן וַיִּקַח פֿדוֹגַי יוֹשָף, פַּדוֹגַי סְפַדוֹגִי סָפַדוֹגִי סָפָרֶן, וכן בְּעָלָיו שָמוֹ, וְסִיעַד בְּבְּעָלָיו. ואֹס לשון רביס, ואל מממס כי בסרבס מקומום לשון אלסום ולשון מרום קרוי לשון רביס, שַׁשֶׁר סָלְכוּ שֱלֹסִיס, שֵׁלֹסִיס חַיִּיס, שֵׁלֹסִיס מבים אבי לסיום משומט וגד ממקום למקום, וידעמי שאעבור במקום רשעים, ואומר לה זה מסדך וגוי: באשר החעו.

(14) ויחן לאברהם. כדי שימפיים וימפלל עליו:

- (EI) הנה ארצי לפניך. אבל פרעה המר לו הגה השקף קה גלף, לפי שנהנבה, שהמלרים שמופי ומה:
- המקרה פירשמי: כבוד על העינים שלי ששלמו בך, ובכל אשר אמך, ועל כן מרגומו וחזים יחיך וים כל דעמך. ויש מדרש אגדה, אבל ישוב לשון דברים, ובלע"ו אשפורפי"ר. ואונקלום מרגם בפנים אמרים, ולשון המקרא כך הוא נופל על המרגום, הנה הוא לך כפוח של בל. ועם כל באי עולם: - ונכחת. יסא לך פממון פה להתוכמ, ולהראות דברים נפֶרִים הללו, ולשון מוכמה בכל מקום, ברור לאחר שנחעלל בה החזירה, עכשיו שהולרכחי לבזבז ממון ולפייסך, יודעים יהיו שעל כרחי השיבוחיך, ועל ידי נס: ואח הממון והכבוד הוה לך כמות עינים: - לבל אשר אחך. יכמו עיניהם שלה יקילוך, שהילו השיבותיך ריקנית, יש להם לומר, (16) ולשרה אמר. הנימלך לכנודה, כדי לפייםה, הנה עשימי לך כנוד זה, נחחי ממון להחיך, שהמרם עליו החי הוה, הנה
- (TI) וילדו. כמרגומו ואמרומו, נפתחו נקציסס וסוליאו, וסיא לידס שלסס:
- (18) בעד כל רחם. כנגד כלפממ: על דבר שרה. עלפי דנורס של שרה:

וּנֹלֵבֶא אַבְּבַבְים אֶטַ מֶּם בּּנֹנִ נּלַבָּא אַבַּבַבָּם זִטַ מִּנִם בַּבַנִינַ %۲ٍٿ،□∶ לְּיְקְּנְיֵנְיִ לְמִּוְמֵּׁדְ אֲשֶׁרְ־דְּבֶּרְ אִתְּוֹ לְאַבְרָהָם בָּר לְפִיבְתּוֹהִי نَفِتَدِ نَظِرُدِ هُٰذُتِ ذِهَٰذُنُكُ هُٰلُ لَمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ ال

לומלא במליל יביה ין:

.mid ot set time of which God had spoken Abraham a son in his old age, at the And Sarah conceived, and bore

שֶׁרֶה יַצְּחֲק:

אַמֶּג בְּלְבַוֹי בְּיִנִי בְּיִנִי בִּינִי בִּינִי בִּינִי בִּינִי בְיִנִי

whom Sarah bore to him, Isaac. ,mid onn unto barn unto him, And Abraham called the name of

%८,८،□: בּן־שְׁמנָה נְמִים כַּאַשֶּׁר צְנְה אָהִוֹ בָּר הְמָנִיִא יוֹמִין בְּמָא דְפַבּוּר וֹגְמֶׁלְ אַבְּבְבַבְם אָנַבְיגַבְּנָלַל בַּנָוְ וּלִזָּב אַבְבַבַבָּם זָנַ וּגִּטַל בַּבַוּנִי

God had commanded him. Isaac when he was eight days old, as And Abraham circumcised his son

לו אָת יַצְהָל בְּנְוֹּ: مמישי إِيُحِدِيهِا هِا مِهِا مِهِا هُذِي جَاءِيْ لِهَجِدِيهِا حِد مِهِم שُدِرا حَد

אַטְיְלְיִד לֵיה יָת יַצְּחָק בְּרֵיה:

unto him. old, when his son Isaac was born And Abraham was a hundred years

\$ جينات چَح_تَقِيَّة يَجْنَطِ جُن: ﴿ י ַנקאמר שְּׁרָה צְּחֶל עֲשִׁה לֵי נַאָּמרַה שְּׁרָה חָרָה צָרָלִי יִי

פֿל בְּשְׁמַת יִשְׁבִּי לִי:

unto Abraham, that Sarah should And she said: 'Who would have said

heareth will laugh on account of laughter for me; every one that

And Sarah said: 'God hath made

كا خاكاتين עוניקה בנים שָּׁרָה בִּי־יַלְרָהִי ק וַתֹּאַמֶּר מֶי מִלֵּלִ לְאַבְרְהְֹם

¿٥،ځلابك،: בּלוּגוֹ מְּבֹע אָבוּג וֹכְגוֹגוּט בּב نظ::ـ۵ נאָמבע جنتنجا 上浴びし

'.9gs blo sid ni nos s mid give children suck? for I have borne

ַבִּילֶּבֶׁלְ אֶנֵרַגַּהְ<u>הַ</u>בְּי אַבְרְהָם מִשְׁמָה גַּדְוֹלְ בְּיִוֹם אַבְּרָהָם מִשְׁמִּיָא רַבָּא בִּיוֹמָא נוּנְבַּעְ נַיּנְּעָבְ נַיּנְּמָבְ נַיֹּמְמָ יִבְבָא בַבְּנָא נֹאַנְטַבַּטִּבְ נַהְּבַּע

the day that Isaac was weaned. And Abraham made a great feast on And the child grew, and was weaned.

וגו', דבור, סְנַסְ דְּבַּר סִ' שַׁלְ מַבְּבָרִס בּין סבתריס, ושס נחמר לה יינשְׁךְ נָס וגו', וסבית סיורש משרס: – ויעש ה׳ לשרה באשר אמר. בסריון: באשר דבר . בלידס, וסיכן סים למירס וסיכן סום דבור, למירס, וַיִּפֿמֶר פֻלַּסִיס פַּבָּל שָׁבָס פִּשְׁקַּ שנאמר וימפלל וגו'וסמיך ליס וס' פקד את שרה, שפקדס כבר קודס שריפא אם אבימלך (בבא קמא לב.): פקד את שרה (1) והי פקד אח שרה וגרי. ממך פרשס זו, ללמדך שכל סמנקש רחמיס על חנירו וסום לריך לחומו דבר, סום נענס חחלס,

באַטַבַסִיל יצָקַק:

סול, וכ' ממל לומכ לשבעה מדשים: למועד אשר דבר אחו. דמליל ימיה, לת המועד לשכ דבר וקבע כשלמכ לו לַמּוֹעֶד (2) למועד אשר דבר אחו. כי יידן ורבי ממל, רבי יידן לומר מלמד שנולד למי מדשים, שלל ילמרו מבימו של לבימלך כאשר דבר. (מנרסס:

בומט לו: אַשׁוּב אַלֶּיְדְּ, שׁרִש לו שַרִישִּׁה בּכוּחל, ואַמר לו, כשחגיע חמה לשרישה זו בשנה האחרת חלד: – ליקניו. – היה זיו איקונין שלו

עמס, ורב שחוק סיס בעולם: (6) יצחק לי. ישמת עלי. ומדרש אגדה, הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה תולים נתרפאו צו ציום, הרבה תפלות נענו

לפוף מאס לאברסס: - היניקה בנים שרה. ומסו בניס לשון רביס, ביוס סמשפס סביאו סשרות בניסן עמסן, וסיניקס סוא (וכמס סוא גדול) שומר סבטחחו, סקב"ס מבטיח ועושס: מלל. שינס סכחוב ולא אמר דבר, גימטריא שלו ק', כלומר (ד) מי מלל לאברהם. לשון שנמומשינות, כמו מִי פְעַלוְעָשְׁס (ישעיס מח, ד), מִי בְּרָחׁ הֵבֶּה (שס מ, כו), רחו מס סוח, ומי

(8) ויגמל. למוף כ"ד מודש (גימין עס:): משחה גדול. שסיו שם גדולי סדור, (פ"ר נג, י) שם ועבר ומבימלך: מומס, שסיו מומרום למ ילדם שרס, מלמ מפופי סבימה מן סשוק:

לְאַבְרַבְים מִּגַּעֵים: 正は去こい لبتي

نېپار: בּן בַּאָמָב בַּנָאָנ מִם בּנֹי, מִם - "נְנַע בַּנַ אַמָּטָא בַּנַא מָם בַּנָּג עּוֹאָט נֹאָט בּׁלֹנִי בַּיּ לַאְ יִירַשְׁ אַמִּטִּא טִּרָא וֹיִט בְּרַה אַבִּי לָאִ נתאמר לאַבְרָהָם גָּרָשׁ הָאָמָר נַאַמּרַת

אַבְרָהָהַם עַל אוֹדָת בְּנְוֹי ונינת עלב מאָר

בְּיִצְּחָׁל יִפְּרֵא לְבַּ זְּרַע: אֹבֶּינֶ מְּנֵינִ מְּנֵינִ מְּנֵינִ מִּנִי אָנֵוּ בּּיִגִּטִם יִשְׁפֿרִוּן בְּנֵּ لْمَرْ لِمُكْتِلَكُ حَرِي لَكُمُّكُ لَا يُعَمَّلُ حَرِي لِمُنْتِكَ خُلِكُ مُثِنَا كَحَرْدٍ ··· אַּלְ - וֹבֹת בֹּמֹנֹוְנַיְ תַּלְ - וַדַּנֹּתַ בֹּמִנוֹּ בַּלְ מִּנְיָמֹא וֹמַלְ אַטִּשֹׁבַ رَبِهِمُاتِ هُمْ بِنَاتِ هُمْ لِهُدُلُيْنِ يَهُمَاتُ لِنَا فَهُدُلُيْنَا فَهُمْ يَتُهُمُ

בָּי זַרְעָּרָ הָיִא:

בְאָר שֶׁבַע: וְיִשְׁלְטִירִ וַשְּׁלְבְּר וַשְּׁעַתְ בְּמִּבְבֶּר בְבָּיִא וְשִּּלְטַהְ נַאָּזְלְתְ וּשְׁמָּר הְגְּר שָּׁם עַּל־שִׁכְמָה וְאָח־הַיָּלֶד וִיהַב לְהָנָר שַּוּי עַל כַּהָפַּה וְיָה لَيْمُوَّا هَٰذِلُكُم الْمَقِكُالِ لِيُظْلِ لِهُكَايَاتِ هَٰذِلُنُاتِ فَمَوْلُهِ

אָר<u>ַרַיֶּּלֶר מַּחַר אַחָר הַשִּׂיחֶם:</u> · וּיִּבְלוּ חַמַּיִם מִן־חַחֲמָת וַתַּשְּׁבֵןְדִּ

אָנוַ בּּוֹ בִּיֹלָר וַבִּיִנִי שָּׂרָרוֹ

אַבְרְהָם עַל עֵיסַק בְּרִיה: בּהונוֹ ובֹאוּה פֹטׁלֹמֹא כַטַבֹּא בֹהונוּ

אַשְּׁנִינִיה אָבוּי בְּרֶךְ הוּא:

בַּמַבַבַר בָאָר שְּבַע:

×.4€.×: ירְטָת יָת רְבָּיָא מָחוֹת חַד מִן מוֹא מוֹ שוּלַבֿא

> unto Abraham, making sport. Egyptian, whom she had borne And Sarah saw the son of Hagar the

with Isaac.' shall not be heir with my son, even son; for the son of this bondwoman Cast out this bondwoman and her Wherefore she said unto Abraham:

Abraham's sight on account of his And the thing was very grievous in

to thee. voice; for in Isaac shall seed be called saith unto thee, hearken unto her thy bondwoman; in all that Sarah because of the lad, and because of it not be grievous in thy sight And God said unto Abraham: 'Let

because he is thy seed.' bondwoman will I make a nation, And also of the son of the

wilderness of Beer-sheba. and she departed, and strayed in the and the child, and sent her away; Hagar, putting it on her shoulder, bottle of water, and gave it unto morning, and took bread and a And Abraham arose up early in the

one of the shrubs. spent, and she cast the child under And the water in the bottle was

Sτ

(10) עם בני עם יצחק. מכיון שסים בני, לפילו לס לינו סגון כילחק, לו סגון כילחק, לפילו לס לינו בני, לין זס כדלי לשמו ויורס בו מליס, כמס דפֿת פֿתקלַ בְּעַ בַּירֶ בַ יַּהְיַ וְּקִים וּגוי, ופֿתר בַּלָפֿ מָשַׁבַּק פָּנִי (משלי כו, ימ־יע): לה יירש כן ההמה עם בני, המה למד שהיה מריב עם ילחק על הירושה, והמר, הני בכור ונועל פי שנים, ויולהים בשדה ונועל דבר אחר לשון רליחה, כמה דחימא נקומו גַא הַנְּעָרִים וִישְׁמַקוּ לְפָנֵינוּ וגו' (שמואל־ב ב, יג): עם בני וגו׳ מחשובת שרה כי (9) מצחק. לשון עבודת אלילים, כמו שנאמר וַיֶּקְמוּ לְצַמֵּק (שמוח לב, ו). דבר אחר לשון גילוי עריוח, כמה דחימא לְצַמֵּק בִּי.

(II) על אודוח בנו. על ששמע שילה למרנות רעה. ופשומו, על שהימרת לו לשלמו (דנרים רנה ד, ס): לירש עמו, קל ומומר עס בני עס ילמק ששמיקן בו (ב"ר נג, יא):

(21) שמע בקלה. (בקול רוח הקרש שבה), למדנו שהיה אברהם מפל לשרה בנביאות:

שסכניםם בו שרס עין רעס, ואחומו חמס (ב"ר נג, יג), ולא יכול לילך ברגליו: וחלך וחחע. חורס לגלולי בים אבים: (14) לחם וחמת מים. ולה כמף ווסב, לפי שהיה שונהו על שילה למרבות רעה: ואת הילד. הף הילד שֶׂם על שכמה,

(15) ויכלו המים. לפי שדרך מולים לשמות הרבה (נ"ר שם):

נַיּמְאָא אָרַ־לִלְדִּ נַמִּבְרָ: אָרְאָה בְּמָוֹת הַיְּגֶלֶר וַתַּשָׁב מִנֶּגֶר ⁶ בְּמְטַהְוֹנְי בְּשֶׁתְ בָּי אֲמְרְה אַל־

בַּאַמֶר הוא־שָם: שְׁמָע אֱלְהָים אֶלְ־קִּוֹלְ תַנַּעַר שְּמִיעַ בַּרָם יִיָּ קַלִיה דְּרָבְיָא מַּעַבְלֵּבְ עַלְינָ אַקְעַינֵינְאָי בֶּיִבְ לְנִבְּ עַלָּבְ עַּנְעָ עַנְּעָבְינִ הְגְרֹ מִן־הַשְּׁמִיִם וַלְּאִמֶּר לֶה לְהָגָר מִן שְׁמִנְּאִ נַאֲמַר לֹה מָא - וּנֹלֹבֹאַ מֹלְאָּבׁ אֵּבְנַנִם ו אָבְ בַּנֹלִא נּלֹבָא מֹלְאַבֹּא בּנֹנֹ ניְּשְׁמָּלֵתְ אֶּבְעִים אֶנר קּוֹבְ עַנְּּמָר וְשִׁמִּתְ פְּדָר וֹנִ יְנִי קְּלִיה

אַשִׁגַּבּוּ: לומו הָאָּו אָט עַנְּהַר וֹעַשְׁוֹלֵן לוּמוּ חִוּלְוּ זִׁט בַבֹּוֹא וֹאִטַלוּפֹּוּ

בַבַבַבַּבַ בַּנַבַ בַּנַבַבַּבַ בַּנַבַ בַּנַבַ בַּנַבַ בַּנַבַ בַּנַבַ בַּנַבַ בַּנַבַ בַּנַבַ בַּנַבַ בַּנַב בּאָב מִוֹם וַשְּׁבֵב וַשַּׁמִב'א אָטַ · ניפְקָּח אֱלֹהִים אָח־עֵּינֶיהְ נַחָּבֶא

رَيْهُمْ فَمَالُةُد رَنْتُ، بَكِد كَهُلا: ^{٥٠} וֹנְתַּיִ אֶּלְתֵּיִם אָת תַּנָּעַר וַיִּנְדְּלָ

אַמָּוֹ אַשָּׁר מַאֶּרֶץ מִצְּרֶוִם: (פּ) יי וֹאֶת בֹמוֹבַלַר פֹּאנוֹן וֹטֹפֹטַבַלְוָ

> וֹאֲבׁוּמִּט וֹט לַלִּצִּ וּבַבְּטִי: אַמַרָת לַא אָחָזֵי בָמוֹהַיה אַבְהַיִּלְעַ כְּמִינִר בְּלַמְמִּעָאַ אָבִי رَشَرُهُ رَشِهِد كِلَّه فِوْيَه بَارِيَمَ نَهِيَكُم اِنْوَاجِمَ كُمْ فِهِدِاكُ

מֹגֹא וֹאַמֻּלוּאַני זֹנו בַבְּנֹא: בְּמִגֹא נְאָנַכְט וּמִבְט זִט בוּצִלּבָא וּעְלָא גֹוֹ נִשׁ מִתַּנִשׁא נִעַוֹנִש בּגַבָּא

וֹבְוֹנִר בְבֵי קַשְּׁנִאַ: בְּבְבֹּגֹא יַנְבְלָא וֹנִטִּיִרְ בַּמָּבִבָּנֹא וְנַינִע מִימִרָא דַּיִי בַּסַעַּדִיה

מֹאַבֹּהֹא בַּטֹּאַבוֹם: אָמָיה אָמָיה אָמָיָא ĊāĹĊĹ% ĿĠĸĿĮ

> and lifted up her voice, and wept. child.' And she sat over against him, me not look upon the death of the it were a bow-shot; for she said: 'Let over against him a good way off, as And she went, and sat her down

the lad where he is. not; for God hath heard the voice of her: What aileth thee, Hagar? fear Hagar out of heaven, and said unto and the angel of God called to And God heard the voice of the lad;

a great nation. fast by thy hand; for I will make him Arise, lift up the lad, and hold him

gave the lad drink. and filled the bottle with water, and saw a well of water; and she went, And God opened her eyes, and she

wilderness, and became an archer. grew; and he dwelt in the And God was with the lad, and he

wife out of the land of Egypt. Paran; and his mother took him a And he dwelt in the wilderness of

17

ו), מגורמ קלס: וחשב מנגד. כיון שקרג למומ, סומיפס לסמרמק: מגורם וְבְיִמָם פֿדְמַם יְבּידֶם לְמָלְבַיִם לְמָבָּל (ישעים יע, יו), ומגורם יָלוּגר וְנִייער בַּשָׁבּוֹר (מהלים קו, כו), וכן קַנְי פֶבֶן (שם סה, שהזרע יורה כחץ. ואס מאמר היה לו לכמוב כממחי קשם, משפט הוי"ו ליכנם לכאן כמו בְּמַבֶּנִי שַּׁמֶלַע (שיר השירים ב, יד), (16) מנגד. מרחק: - במטחוי קשח. כשמי מיחים (ג"ר שס), והוא לשון יריים חן, צלשון משנה שהשיה באשחי, על שם

כסבורים ישראל שמלאים מים, וכשמכניםו למוך פיו ופוחחו, הרוח נכנם בגופו ומם: שנאמר אַרְמוֹמ דְּדְנִיס (שס), אל מקרי דודניס, אלא דודיס, ואלו יולאיס לקראמס ומביאין להס בשר ודג מלוח, ונודוח נפוחיס, כשסיו מוליכין אוחם אלל ערביים, סיו ישראל אומרים לעַבָּאֹים, בבקשה מכס, הוליכונו אלל בני דודנו ישמעאל וירחמו עלינו, וסיכן המים אם ישראל בלמא, כשהגלם נבוכדולר, שואמר משָא צַּעְרֶב וגוי לְקְרַאם לָמֵא הַמָּיי מָיָם וגוי (ישעיה כא, יג־יד), לו לדיק, (ר"ל בעניץ וה שאינו ראוי לעונש מימה בלמא ודו"ק). אמר להם, לפי מעשיו של עכשיו אני דנו, וזהו באשר הוא שם, רבונו של עולס, מי שעתיד ורעו להמית בניך בלמא אחד מעלה לו באר, והוא משיבס, עכשיו מה הוא, לדיק או רשע, אמרו שם. לפי מעשים שקוא עושה עכשיו הוא נדון, ולא לפי מה שהוא עתיד לעשות, לפי שהיו מלאכי השרת מקערגים ואומרים, (פו) אח קול הנער. מכאן שיפה מפלת המולה ממפלת המרים עליו, והיה קודמת להמקבל (ב"ר נג, יד): באשר הוא

במדבר ומלקמס את העוברים, הוא שנאמר יַדוֹ צַּפֹּל וגוי: (02) רובה קשה. יורס מלים נקשמ: קשה. על שם סלומנות, כמו ממר, גמל, לייד, לפיכך סשי"ן מודגשת. סים יושב

(12) מארץ מצרים. ממקוס גדוליה, שנאמר וֶלֶפּ שָׁפְּמָה מִלְּרִים וגו', היינו דאמרי אינשי, זרוק חוערא לאוירא אעיקריה

וְעוְכַּטַ אַּבְּבְטַם אָטַאָּבוּמָצְבְּ וֹאִנִכּט אַבְּבָטַם זִטַ אָבוּמָצְבַּ ÷ נְאָמֶׁרְ אַבְּרְדְּׁם אָנְכִּׁנְ אָמֶּבֶׁהַ: 월액 다 된다 유다: ממּשׁ שַמְּמֵע מִמּבִי וֹמִם בַיֹּצִיבָּוֹ ילְנֹבֹינִ כַּנִוֹפֹנ אָמֶּב ַתֹּמָּינִי. ₹ <u>הְנְּה אִם־הִשְּׁלָר</u> <u>Ļ</u>u iĻtītu וַעַּמָּר הַשְּּבָעָה לָי בָאלֹהִים برقة چرخ يخهد يورد برهد: אָבְאַבְׁנִנִים כְאַמָּנִ אֶּבְנַנִּים לְאַבְוֹשׁם לְמִוּמִר מִוּמִבֹא בּוּוֹ יפֿיכל שַׁר־צָּבַאָּוֹ אָבומֶלְנִ וּפִּיכֹל רַב חֵילֵיה עַהְוּא וַיּאָמֶר וַהַנָּה בְּעִּדְּנָא הַהוּא וַאֲמַר

דאָמוֹתַבָּתְ בַּה: ממש שמדנע ממו נמם אבמא וּבַבַר בַּרִי כַּמִּיבוּהָא דַעַּבַריה עַלא בַלא שַהַּפֿר בַּי וּבָבָרִי וכהן שוום לו במומרא דון

לַסְהְּבְׁבַ לַכְלַ בַּאָטַ הְבִּינִב:

נאמר אַבְרָהָם אָנָא אַלַנִים:

מּבְדֵוּ אֲבִוּמֶבְנַ: מַל־אַדוֹתְ בָּאַר הַמָּוֹם אַמֶּר עַלְ מִיסָל בִּירָא דְּעִיּנִא בַּאָנִסִי

הְּמִמֹּגִית אֶבְבִיוֹ וִימָא בּיוֹ: אַ מְשְׂחַ אָתַרַ תַּדְּרֶרְ תַּזְּהְ וְנִם־אַמְּה עַבִּר ְיָה פְּהְּנְטְאַ הְבֵין וֹאַרְ וּוֹאָמִר אַבׁימָבְנַ לַאְ יָבְהֹטִי מָי וֹאָמִר אַבִּימָלָב לָא יָבַהִים מֹאַ

לא הגרף קי וְגָם אָנכָי לְאַ צַּהְּ לְאַ חַנִּיִה לִי וִצַּף צַּנְאַ לָאַ

שַּׁבְיִנִיהוֹן קִיָּם: ムダイ・ベベル וּנפֿע אַבְּבְבַעם צַּאָן נּבַּבְּב וּנִטּן נּדָבר אַבְּבָבָה בָּאן וַתְּנִיוּן

זַּיִּכְבְעָוּ אֲנִינֵם וַיַּבַ

تعبا زحبة: חורפו דעאו בלחוביהון: ⁸⁷ וּנְאָּב אַבְרְבְיִם אָט מֶהָבת כִּבְּמָט וֹאָפֿוּם אַבְרָהָם וֹט מֶבַת

אַמֶּר הַצַּבְהָ לְבַּבְּנְה: בּאַבׁיִמְטָא בַּלְחוֹדִיחוֹן: מַר הַנָּה שֶׁבַע בְּבַשׁתֹ הָאֵבֶלה מָא אִנִּין שְׁבַע הוּרְפָּן אִבֹּין ⁶² נּיֵּאמֶׁר אַּבְּימֶלְנִי אָרְ-אַבְּרְרָנִים נּאַמָּר אַבִּימֶלְנִי לְאַבְּרָרָם

> in all that thou doest. Abraham, saying: 'God is with thee captain of his host spoke unto that Abimelech and Phicol the And it came to pass at that time,

thou hast sojourned.' unto me, and to the land wherein have done unto thee, thou shalt do according to the kindness that I nor with my son's son; but falsely with me, nor with my son, by God that thou wilt not deal Now therefore swear unto me here

because of the well of water, which And Abraham reproved Abimelech

And Abraham said: 'I will swear.'

taken away. Abimelech's servants had violently

97

77

I of it, but to-day.' didst thou tell me, neither yet heard who hath done this thing; neither And Abimelech said: 'I know not

they two made a covenant. and gave them unto Abimelech; and Lτ And Abraham took sheep and oxen,

of the flock by themselves. And Abraham set seven ewe-lambs

which thou hast set by themselves?' What mean these seven ewe-lambs And Abimelech said unto Abraham:

(33) ולניני ולנכדי. עד כאן רחמי האב על הכן: בחסד אשר עשיחי עמך חעשה עמדי. שאמרחי לך הגה אַרֶּלי (22) אלדים עמך. לפי שראו שילא משכונת סדוס לשלוס, ועס המלכים נלחס ונפלו בידו, ונפקדה אשתו לוקוניו: वेवरः

¿ạç،ţ (٤"٢ (٢, ٤): (८७)

(25) והוכח. נמובַמ עמו על כך:

: ئا،ئ

הַּמְתְּשׁׁי בַּלְשָׁי בַּיִּוֹם:

לולו מלבו אַלומלב:

	(00) = 11111 = 111 71 771 7111	Juniora Milana aminina any		
שביעי יש	וּיְהִׁי אַחַרֹ הַדְּבְרֵים הָאֵׁלֶה וְהֲאֵלֹהִׁם נָפָּה אָת־אַבְרָהָם וְנֵאִמֶּר אֵלֶיוּ אַבְרָהָם וַיָּאִמֶּר הְנֵּנִי:	אַבְרָהְם וַאֲמָר הָאֵנָא: נַסִּי יָת אַבְרָהְם וַאֲמָר כִּיה וַהָּנְה בְּתָר פְּתָּנְ	And it came to pass after these things, that God did prove Abraham, and said unto him: 'Abraham'; and he said: 'Here am I.'	IIXX
1 .8	וֹמִים בּבְּים: (פּ) וּזְּלֵב אַּבְבַבְיֵם בַּאָבֵּא פַּבְאָטִים	וְאָתּוֹתַב אַבְּרָחָם בַּאָרַע בְּלְשְׁמָאֵי יוֹמִין סַנִּיאָין:	And Abraham sojourned in the land of the Philistines many days.	+ £
\$\$	שְׁם בְּשָׁם יְתְוָׁה אֵלְ מִּנְלֶם: (יִּשָּׁת אֵשָׁלְ בִּבְאָר שָׁבָע וֹּלְם:	שַּׁמֵּן בַּאָמָא בּגוֹ אֶּלְעַ הַּלְמָא: נוֹגּּד נִגִּבָּא בִּבִאָר אָבַה וֹגַּלְנִ	And Abraham planted a tamatisk-tree in Beer-sheba, and called there on the name of the LORD, the Everlasting God.	££
78	פֿלְמֵּטַׁנִם: מַּרַ גִּּבְאָנִ נִּנְמֵּבנִ אָּלְ־אָבָוּ נִנְּקָׁם אָבִּימָלְנֵּ נִפִּיכִלְ נִנְּבְׁנִׁנִי בְּרָנִי בִּבְאָּרִ מָּבָת	וֹטִׁרוּ לַאֲּנֵת פֹּלְמֶּטִׁאֵּנ: אָּבֹימֶלְנִּ יִפִּׁיכִלְ נַר טִילְיִנִּ וּנִּזְנִוּ לֹזִם פֹּבָאֵנ מֻּבָת וֹלֵם	So they made a covenant at Beer-sheba; and Abimelech rose up, and Phicol the captain of his host, and they returned into the land of the Philistines.	78
18	שָׁבַע בֶּי שָׁם נִשְּׁבְּעִי שִׁנִיהָם: עַל־בַּן קְּרָא לִמְּקִים הַהָּוּא בְּצִּר	שַּׂרְנְיְטְוּ: בְּאָר מְּבָע אֲבֵי תַּמָּן קַּיִּמִי מַלְ כֵּן לַבָּא לְאַטְּרָא תַּרִיִּא	Wherefore that place was called Beer-sheba; because there they swore both of them.	īξ
30	וּ ⁸ אמֶר כֵּי אָת־שָׁבַע כְּבָשָׁת קַמָּח מִיָּדִי בַּעֲבוּר מָהְיֶּה־לֵּי הַזְּאֹת:	בְּבֵּוֹנְ: לְסְׁנֵבְנִי אֲבֵי, נִוֹפָּבִוּתִי זְתְ בָּּוֹבְא הְסְבֵּילִ מִּן יְדִי בְּבִּילִ בִּּתְּבִּי הַאֲמָר אֲבֵי, זְתְ הָבָּעִ בִּינְבִּי	And he said: 'Verily, these seven ewe-lambs shalt thou take of my hand, that it may be a wirness unto me, that I have digged this well.'	o£

(30) בעבור חהיה לי. ואמ: - לעדה. לשון עדות של נקנס, כמון עַדָס סַמַּלְּבָס: - כי חפרתי את הבאר. מריניס סיו עליס רועי אַנימלך, ואומריס אנהנו הפרנוס, אמרו ביניסס, כל מי שיהראס על סבאר ויעלו סמיס לקראחו, שלו סוא, ועלו לקראת אברסס:

(38) אשל. רב ושמואל, מד אמר פרדם להביא ממנו פירום לאורמים בסעודה, ומד אמר פונדק לאכסניא ובו כל מיני פירום. ומלינו לשון נמיעה באהלים, שנארה בעולה בא שב הדר. על ידי אומר אוני של הבלים, של הבלים, של הבלים, משל, נקרא שם הדר. על ידי אומר אוני בא הקב"ה אלוה לכל העולם, לאחר שאורלים ושומים, אמר להם ברכו למי שאכלמם משלו, סבורים אמם שֶמָשֶׁלִי אכלמם, משֶׁל מי שאמר והיה העולם אכלמם (סומה י:):

(48) ימים רבים. מכופיס על של מברון, במברון עשס כ"ס שנס, וכאן כ"ר (ד"ר נד, ר), שסרי בן ע"ס שנס סיס בלאמו ממרן, אומס שנס וַיַּבַּא וַיַּשָׁבּ בְּמֵּלוֹנֵי מַמְבֵא, שלא מלינו קודס לכן שנמיישב אלא שס, שבכל מקומומיו סיס כאורח, מונס ונוסע וסולך, שנאמר וַיַשְּבֹּר אַבְּבָס, וַיַּשְּמַּן מִשְׁס, וַיְּסִי רְשָבּ וַיֵּבֶר אַבְּבָס מִנְּרֵי מִנְהָ וַבמּר מֹנס הלא שלס אלא שלס הלא שלס הלא שלט סלה שלח הלחים, שסרי שלחו פרעס, מיד וַיַּבֶּלְ לְמַשְּעָיו עד וַיַבְּא וַיַּשָׁבּ בְּמֵּלְנֵי מַמְבֵא אֲבָר בְּמָבְרָן, ושס ישב עד שנספרס מדוס, מיד וַיַּמַע מִשָּׁס אַבְּרָסָם מפני בושס של לוע, ובא לארן פלשמיס, ובן ל"ע שנס סיס, שסרי בשלישי למילמו באו אלו המלחנים, סרי כ"ס שנה, וכאן כמיב ימים רביס, מרופיס על סראשוניס, ולא בא סכמוב לממוס אלא לפרש, ואס סייו מרוביס שליס שמי שניס או יומר סיס מפרשס, ועל כרמך איני ס בקדר עולס (פ"א):

אחר הדברים האלה. יש מכצומינו מומכיס (מנסדרין פמ:) ממר דבריו של שמן, שסיס מקטרג ומומר, מכל פעודס
 שעשס מברסס למ סקריב לפניך פר ממד מו מיל ממד, ממר לו, כלוס עשס מלמ בשביל בנו, מילו סיימי מומר לו זַבַּמ מומו לפני,

ثَانَانِات لَا يُلاَدُ الْأَرْاتِ الْأَرْاتِ الْأَرْاتِ الْأَرْاتِ الْأَرْاتِ الْأَرْاتِ الْأَرْاتِ الْأَرْاتِ וְהַגְּבְיוּ שָּׁם לְמָלֵּט מַּל אַטַּר نَجُكَ خُلِهُ هُمَ هُدُهُ لَوَادُنُكُ יְחֵירְךְּ אֲשֶׁרֹאְחַלְהַםְ אֶתֹּינְצְחְׁל וַיְּאָמֶר קַּוֹדְנָאַ אָת־בָּנִלְּ אָת־

אַמֶּר־אֶמַר־לְוֹ הַאֶּלְהֵים: קבְע וּלֵבֹם וּכְבֹּשׁ אָבְעַבַּמֹּטִים אַשְוּ וֹאֵט וֹגִּטַׁל פֿוֹוָ וֹוֹבַפֿת תַּגָּוֹ ניקה אָת־חֲמֹרוֹ וַיִּקְה אָת־שְׁנֵי נְעְּרִיוֹ ווֹאַכָּם אַבֹבֹבְטָם בּּקַעָּב וֹוּטַבָאַ

تِدُلُانِ: אָטַבְּהֹנָהָ הַנְּבֶּׁא אָטַבְעַמָּלִוּם جَرْنَا لَوْظِيْنِ رَبْقُهُ هَٰٰٰرَٰلِيَٰٰٰ

וֹלְּמִוּבֹע אַבוּכִּם: لْلَاؤَمْكِ تَرْكُنُكُ مَكِ خُبِكُ لَأَشُقَلَلُكُ لَهُٰتُمُ لَمَدَرِّبُمُمُ نَكَمُمْد مَكِ خُمُ לְ כְבֶם פַּּּהַ עְּם־הַחֲמֹּוֹר נַאֲנָי אֹיִרִיכּוּ לְכוֹן הָכָא עִּם חֲמֶרָא וַיּאַמֶּר אַבְרָהְם אֶל־נְעְּבְיוֹ שְׁבוּ וַאֲמֵר אַבְרָהָם לְעּוּלֵימוֹהִי

שְּנֵיהֶם יַחַבְּי: אַטַ בַּוֹאָת וֹאָטַ בַּוֹמַאָּכֹלְטַ וּגֹּלְכָנִי ַ נַּלְמִּםְ מַּלְ יִגְּםְׁעַ בַּנְיִ נִנְּעַבַ בַּנִיבְי נְמִּנִּ מַלְ יִגְּטַׁע בַּבִּיב וּנְסֵיב נּיּפְּׁע אַּבְּרֶבְיִם אָּע הַגְּגֵּי, בַמְלֵב וּוֹסִיב אַבְרָהָם יָה אָמִי דַּעַלְהָא

> על חַד מון מורַיָּא דָּאָימָר לַדְּ: נֹאַסַׁנְלַנִי לֹבֹתָ עַּמָּן כַהַּבְּנִאַ לאנוג לף לאַנַע פּוּלְטָנֹא וֹאַמֹּג צַבֿר כֹּגֹּן זִט כֹּנִצִּ זָט

> בּאַמור ליה יני: לְהַלְעַא וֹלַם וֹאָנֹל לְאָעַרָא מוביו לנו שמביה והבר ית נאַלבּים אַבְרָדָם בַּצַּפָּרָא

> לע הגוני. ונוֹזֹא נע אַנוֹנא בְּיוֹמָא מְּלִיהָאָה וּוְקַף אַבְּרָהָם

ונסגיד ונתיב לנתכין:

נאַזַלוּ מַרְנִיהוֹן כַּחָדָא: ליביה וָת אִישְׁהָא וְיָת סַכָּינָא

> mountains which I will tell thee of.' or a burnt-offering upon one of the land of Moriah; and offer him there even Isaac, and get thee into the thine only son, whom thou lovest, And He said: 'Take now thy son,

had told him. went unto the place of which God burnt-offering, and rose up, and cleaved the wood for the him, and Isaac his son; and he took two of his young men with morning, and saddled his ass, and And Abraham rose early in the

his eyes, and saw the place afar off. On the third day Abraham lifted up

to you. and we will worship, and come back and I and the lad will go yonder; men: 'Abide ye here with the ass, gnuoy sid otnu biss madardA bnA

went both of them together. hand the fire and the knife; and they Isaac his son; and he took in his burnt-offering, and laid it upon And Abraham took the wood of the

סום, ולשון זימון: אחד אחס מיראני, אילו אמר לי סקב"ס ובח עלמך לפני, לא סייםי מעכב: הגנוי. כך סיא ענייחס של חסידים, לשון ענוס לא סיס מעכב. ויש אומריס אחר דבריו של ישמעאל, שסיס מחפאר על ינחק שמל כן י"ג שנס ולא מיחס, אמר לו ינחק באבר

١٠٢ ז حد، ל صحدا م عدد (، ردا فر چ فِچ ل فَعْد فَدِفُ ((دد مَعْده ، در مَ) ، ردا د ١٠٠٠ برا چ فرد فره فرد فره (١٠٠٠ در خ): עולס, ומשסעלסו, אמר לו סורידסו: אחד ההדים. סקב"ס ממסא סלדיקיס (פ"א משסא ללדיקיס) ואחר כך מגלס לסס, בו מור נרד ושאר בשמים: והעלהו. לא אמר לו שממסו, לפי שלא סיס מפך סקדוש ב"ס לשממו, אלא לסעלסו לסר לעשומו בְּיכִּישְׁלַיִּסְ בְּּסִרְ סַּמּוֹרָיֶּס. ורכּנומינו פּירשו, על שס שמשס סורחס יונחס לישרחל. וחונקלום חרגומו על שס עצודת סקערת, שיש עליו אם סמלוס, ולימן לו שכר על כל דבור ודבור: ארץ המוריה. ירושליס, וכן בדברי סימיס (ב ג, א) לְבְּנִיֹם אֶם בֵּיִם ס' . אמר לו שניסס אני אוסב, אמר לו יצמק, ולמס לא גילס לו ממחלס, שלא לערבבו פחאוס, וחווח דעחו עליו וחערף, וכדי לחבב (שם): אח בגך. אמר לו שני בנים יש לי, אמר לו אם ימידך, אמר לו זה ימיד לאמו זוה ימיד לאמו, אמר לו אשר אהבם, (2) קח גא. אין נא אלא לעון בקעה, אמר לו בבקעה ממך עמוד לי בוה הנפיון, עלא יאמרו הראשונים לא היה בהן ממע

(+) ַביום השלישי. למס אימר מלסראומומיד, כדי שלא יאמרו סממו וערבבו פמאוס וערד דעמו, ואילו סיס לו שסומ לנקביו וימרמק, יסיס סשני עמו: ויבקע. מרגומו וללמ, כמו וְצָלְמוּ סַיַּרְדֵּן (שמואל־ב ימ, ימ), לשון ביקוע פינדר"א בלע"ו: נס, מ): אח שני נעריו. ישמעאל ואליעור, שאין אדס חשוב רשאי ללאת לדרך בלא ב' אנשיס (ב"ר שס), שאס ילערך האחד (ε) וישבם. נודרו למלוס (פסמיס ד.): ויחבש. סוח בעלמו, ולח לוח לחחד מעבדיו, שהחסבה מקלקלם השורה (ε"ר

(פ) עד כה. כלומר דרך מועע למקום אשר לפנינו. ומדרש אגדה, אראה היכן הוא מה שאמר לי המקום לה יף יֶה וַרְעֶּךּ: לסְמֶלֶךְ מֹל לַבוּ, לֹמַ סִיס עושס: וירא אח המקום. כמס עון קשור על ססר:

ונשובה. ומנגל שישונו שניקס:

- ניאטר הנה האש והעצים ואיה ַ נֹּאָמֶׁר אַּבְי נֹּאָמֶר עַנָּנָּי בַּנִיּ וַנְּאָמֶׁר וֹגַּעָׁל אָּלְ-אַּבְׁנִבְּעַם אָבִוּנְ
- שְּׁנֵיהֶם יַּהְדְּיִי: לִּוּ עַמֶּּעׁ לִמְלְע בַּנֹג וֹגִּלְכוּ אַמֶּבֹא לַהְּלָטִא בַּבוּג וֹאָזַכִּוּ ניאמר אַבְרָלְם אֱלֹהُים יִרְאָּדַ־
- \bar{a} ے \bar{u} \bar{u} וֹנֹהַלְעַ אָּטַ וֹאַטַׁל בֹּנָוַ וֹנְּמָּם אָטַוַ מט_בַּמּוֹבֶּבַ וֹגֹּהֹבַב מט_בַהּגֹּנִם לו הְאֶלהִים וּיָבֶן שֶׁם אַבְרְהַם וּנֹּבָאוּ אֶּלְ_עַמָּלוִם אָהָוֹר אָמִר_
- אָת־הַמַּאַבֶּלֶת לִשְׁחִׁשׁ אָת־בָּנְוֹ: יי נישְׁלַח צַּבְּרְחָם אָת־יָדוֹ ניִקּח
- אּבֹבֹבֹים נּגְאַמֶּב בַיּנֹנִי: מִן־הַשְּׁמָנִם נּיֹאָמֶר אַבְּרָהָם וּ וּיִלְיָא אֶלֶיוּ מִלְאָּב יִדוֹנִין
- ئىنىڭ خىۋىد: אַּטַּׁע וְלָאָ טַׁמַּּלְטַ אָּעַ־בָּּנְּךְּ אָעַ מַתָּה יַדַעְמָה בָּי־יָרָא אָלְהִים עַנְּמָר וְאַל חַעַּעַשׁ לוֹ מְאָנְמֶר בֵּנו בְּעּוּלֵימְא וְלָא חַעַּבֵּיר לֵיה رَبِهِ مُل مَح لِيَهُ كُل اللَّهُ مُح اللَّهُ مُل اللَّهُ مُل كُل اللَّهُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ اللَّهُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ اللَّهُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مِنْ اللَّهُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مِلْكُمُ مُلْكُمُ مِلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلِكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلِكُمُ مِلْكُمُ مِلْكُمُ مُلَّا مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلِكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مِلْكُمُ مُلْكُمُ مُلِّلُولُ مُلِّكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلِّكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلِّكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُ مُلْكُمُ مُلِكُمُ مُلِكُمُ مُلِلْكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلِكُمُ مُلْكُمُ مُلْكُمُ مُلَّا مُل

- אַמֶּבְא כַהַּבְעַא: וֹאַמֹּב בֹא אִנהֹבֹא וֹאַהֹּיֹא וֹאַן נאמר אַבּא נאמר האָלא ברי נאַמָּר יַצְּקְלַ לְאַבְרָהָם אַבּוּהָיִ
- וֹאַמֹּר אַבְּרָהָה בָּה הָיִּ נְּבָּר
- מיל מן אַענא: יה וְשִׁוּי יָהַיה עַל מַדְבְּקָאַ וֹסַבַּר יָת אָעַיָּא וַעֲּקַר יָת יִצְּחָל ילגא שַמּוֹ אַלְנִים זִשׁ מַּגַבּינִא ואטו לאטנא באמר ליה יי
- ĖĽ,Ľ: ווֹסִיב וָת סַבְּינָא לִמְבַּס וָת וֹאוָהֶוּם אַבֹּבֹבוֹם וֹט וֹבִינִי
- נאַמר קאָנָא: מְּמִּיֹא נֹאָמָר אַבְּרְהָם אַבְּרְהָם ולבא לוה מלאַכָא דַין מַן
- בַּנַבְא בּנִי אַטַּ וֹלָא מִנֹהַטֹּא נִנ מבותם אבו לתן ובתלא אבו

- Sgnirəfto-rand wood; but where is the lamb for a he said: 'Behold the fire and the he said: 'Here am I, my son.' And father, and said: 'My father.' And And Isaac spoke unto Abraham his
- went both of them together. burnt-offering, my son.' So they aprovide Himself the lamb for a lliw bo2' :biss ms.hs.tdA bnA
- the wood. son, and laid him on the altar, upon wood in order, and bound Isaac his built the altar there, and laid the God had told him of; and Abraham And they came to the place which
- hand, and took the knife to slay his And Abraham stretched forth his
- Here am I.' 'Abraham, Abraham.' And he said: unto him out of heaven, and said: And the angel of the LORD called
- son, thine only son, from Me.' seeing thou hast not withheld thy that thou art a God-fearing man, thing unto him; for now I know upon the lad, neither do thou any And he said: 'Lay not thy hand
- מת בנו סים סולך ברלון ושמתם כילתק שלא סים מרגיש בדבר: דבר אחר, ואח נקראם מאכלה, על שם שישראל איכליס מהן שכרה: וילבו שניהם יחדו. אברסם שהיה יודע שהולך לשחום (6) המאכלה. סכין, על שם שמיכלת את הצשר, כמה דתימא וְתַרְבִּי מֹחֹכַל בְּשָׁר (דברים לב, מב), ושמכשרת בשר לחכילה.
- שניסס ימדו בלב שוס: (8) יראה לו השה. כלומר יכאס ויבמר לו סשס, ואס אין שס, לעולס בני, ואף על פי שסבין ינתק שסוא סולך לסשמע, וילכו
- מקום שעוקדים אומן צו היה ניכר: (9) ויעקד. ידיוורגליו מאחוריו, סידיסוסרגליס ביחד סיא עקידס (שבחנד.), וסוא לשון עַקוּדִיס, שסיו קרסוליסס לבניס,
- (11) אברהם אברהם. לשון מנה הול, שכופל את שמו:
- מעמס יש לי מס לסשיב לשמן ולמומות החמהים מה היא חבתי אללך, יש לי פחחון פה, עכשיר, שרואין כי ירא אלהים אחה: לֹה שַׁשַׁבֶּּה, כשה מרכהי לך קה מולה שפהי לה השנה, לה המרהי לך שהמהו הלה העלהי, הםקתיה התהיה: - ברי ערוד ידערי. לַּךְ זְבַע, וּמוּכּמ וּמְתַכּמ קַמ יַמַ מַמַ בֹּרֶ, עַכֹּשִיי מַמַס מוֹתֵר לִי מֹל משלמ ירך מֹל העבר, מתר לו הקב"ה, לֹה מֲמַבֶּל בְּרִימִי וּתוֹלֶמ שְׁמָּמִי . אל מעש בו מוס: - כי עהה ידעהי. אמר רבי אבא, אמר לו אברסס, אפרש לפניך את שיחחי, אתמול אמרת לי פִי בְּיִלְמֶּק יִּקְרֵא (בו) אל חשלה. לשמוע. אמר לו אס כן למנס באמי לכאן, אעשה בו מבלס ואוליא ממנו מעע דס, אמר לו אל מעש לו מאומה,

בַנְנִ: אָת־הָאַיִל וַיַּעְּבֶרוּ לְעַלָּה תַּחַת לאבלנו נולף אַבְרָהָם נוּקָּה פּ וְׁבַנְּבִי אָנִלְ אַנְבַר נְאָבוֹוּ בַּסְבָּרְ בְּתַר אִכְּוּן נִחָּוֹא וְהָא דִּכְּרָא

הַיּוֹם בְּתַר יְהוָה יֵרְאֶה: בהוא יְהוָה ו יִרְאָה צַּשָּׁר יֵאָמָר יִאַמָּר ניקנא אַבְרָהָהַם מֶם_עַמֶּלוָם

אַבְרָדְהָם שָּנִית מִוֹ־הַשְּׁמֶנִם: sı וַיִּקְרָא מַלַאָּדְּ יִהֹנְה

: خالاً بناياً עוָּר וְלָא חָשָּׁבְּיִם אָת־בִּּנְתְּ אָת־ ٠٠ ﺧﺪﺭﻳﻮן אֲשֶׂר עִשִּׁיהָ אָת־הַדְּבָרַר וַאָּמֶר בַּׁי נַמֻּבַּמִּטִי נֹאָם וַנַיוָנִי

עַנְיָם וְיִבְשָׁ בַּוֹלֵבְ אָנַ הַאָבוּ עַּמְּלִים וֹכַעוָג אָמָּר עַּל־שָּׁפָּת Zī ĀLĒL

X;⊈'۲:

نَهَوٰػڹڎ ڬؚؿٙڋڽؙۼ ؾٙڂ۪ڮڂڎڹڎ: אַבְרָהָה וּנְסִיב יָת דִּכְּרָא אַנוּג בּאַגלָלא בּלוּגונוני נאָזַכ וַיִּשְּׂא אַבְרֶדְהָם אָת־עֵינָיו וַיַּרָאֹ וּזְקַך אַבְרָהָם יָת עַינוֹהִי

בבון אַבְרָבִים צָּבָם וֹן פַּלַנו: וֹטֹאַמֹּר בּוֹוָמֹא טַבוּוֹ בּׁמוּנֹא הקא יהון פְּלְחִין דְּרַיָּא בְּבֵין באַטֹבא בַענא אָמָר קָבָים יִי ופּלָט וֹגַּלָּגְ אַבְּבַבְטִם טַמָּוֹ

שׁלוֹנוע מוֹ הַמּוֹא: אָבַ יַלְבֹא מֹלְאָכֹא בַּוֹּ לְאַּבֹבֹנִים

בבון וֹלָא מִנֹהִשֹּׁא נִע בַּבוֹב נִע אָבׁ, עַבְלַב בַּהַבַּבַעַא נִט פַּטִוּמָא וֹאַמֹּב דֹמׁימִבוֹ לַוּימִים אַמֹּב וֹוֹ

בְּנְרְ יָתְ מְרְנִי מְנְצִי מִנְיִן: יכְּחָלְא בַּעַלְ בֵּיף יַמָּא וְיִירְתוּוֹ אַסְנּוּ וֹטַ שְׁנֹבַ בְּכוּכְבִוּ הַמְנֹא ÄĽ, ŤĽĆN ÄŤĽĆÍĽ ÍÄĊÍŇĽ

لِعُدُا مَكَادٍ كَيْمُدِ مُحَامُنَ خُطِيْرٍ: מממי אַרְעָא חַלָּף דְּקַבּילְטָּא

> .nos sid for a burnt-offering in the stead of took the ram, and offered him up horns. And Abraham went and ram caught in the thicket by his looked, and behold behind him a And Abraham lifted up his eyes, and

LORD is seen.' to this day: 'In the mount where the that place Adonai-jireh; as it is said And Abraham called the name of

heaven, unto Abraham a second time out of And the angel of the LORD called

Sτ

withheld thy son, thine only son, done this thing, and hast not saith the LORD, because thou hast and said: 'By Myself have I sworn,

the gate of his enemies; seashore; and thy seed shall possess as the sand which is upon the seed as the stars of the heaven, and in multiplying I will multiply thy that in blessing I will bless thee, and

thou hast hearkened to My voice.' of the earth be blessed; because and in thy seed shall all the nations

עשויה בבני, כאלו בני שחומ, כאלו דמו זרוק, כאלו בני מופשט, כאלו הוא נקטר ונעשה דשן: לעולה לא מסר המקרא כלום, מהו מחם בנו, על כל עבודה שעשה ממנו, היה מספלל ואומר, יהי רצון שחהא זו כאלו היא בסבך. אילן: בקרניו. שסיס רן אלל אברסס, וסשמן מובכו ומערבבו באילנים: החה בנו. מאחר שכמוב ויעלסו שמחרגמינן ווקף אברסס עינוסי בחר אלין. (ס"א ולפי האגדה אחר כל דברי המלאך והשכינה ואחר עענוחיו של אברהם): (13) וחנה איל. מוכן סיס לכך מששם ימי בכלשים: אחר. למרי שלמר לו סמללך לל משלם ידך, כלסו כשסול גלמו, וסול

ילמק לבור ועומד לכפרס: שקידה זו לפלוח לישראל בכל שנה ולהצילה מן הפורענום, כדי שיאמר היום הזה בכל דורום הבאים, בהר ה' יראה אפרו של - שמקרא, שכל סדורות סבאים סקוראים את סמקרא סוס אומריס עד סיוס סוס, על סיוס שעומדים צו. ומדרש אגדס, ס'יראס יאמר היום. שיאמרו לימי סדורום עליו בסר ס' יכאס סקב"ס לעמו: היום. סימיס סעמידין, כמו עד סיוס סוס שבכל (+1) ה' יראה. פעומו כמרגומו, ס' ינמר וירלס לו למ סמקוס סוס, לסערום צו עכינמו ולסקריצ כלן קרצנום: אשר

(TI) ברך אברכך. מממלמצומממלצן: והרבה ארבה. מממלמצומממלצן:

The Haftara is II Kings 4:1 – 4:37 on page 236. Sepharadim read II Kings 4:1 – 4:23.				
קמו פסוקים	ופָּילִגְשָׁוֹ וּשְׁמֶה רָאּימָה וַמֵּלֶר נִם־הִיאַ אָת־מָבַה וָאָת־נָּחָם נְשְׁרַיִּיאַ אָת־מָבַה וָאָת־נַּחָם		And his concubine, whose name was Reumah, she also bore Tebah, and and Gahash, and Maacah.	† 7
ध्र	וּבְתּוּאֵל יָלְדֵר מָּתְּבְּר לְנָחָוֹר אֲחָי אֵלֶת יֶלְבֶר מִלְבָּר לְנָחָוֹר אֲחָי אַבְרְהֶם:	לְנְחוּר אַחוּהִי דְּאַבְרֶהָם: הְּמָנְיָא אָלֵין יְלֵינַת מִלְכָּה הְתְּהְאָל	And Bethuel begot Rebekah; these eight did Milcah beat to Nahor, Abraham's brother.	१र
रर	וֹאָטַ בָּשֶׁר וֹאָטַ בְּחִיאֵל: וֹאָסַ בְּשֶׁר וֹאָסַ בְּחִיאֵל:	וֹנִט גֹבְלְבּ וֹנִט פֿטנּאָכְ: וֹנִט פֿמָב וֹנִט שַׁזִּוּ וֹנִט פֹּלְבַּמָּ	and Chesed, and Hazo, and Pildash, and Jidlaph, and Bethuel.'	रर
17	אָמ־עִיאָל אָבָי אָבֶם: אָמ־עָיאַ בְּכֹרָוֹ וְאָת־בָּוּי אָתָיוּ	ונה קמואל אבוהי בארם: יף עויא בוקביה ונה ביו אחוהי	Uz his first-born, and Buz his brother, and Kemuel the father of Aram;	17
α פ αיτ -α*	ַנִיְהִׁי צַּחֲבֵי חַדְּבָרֵים חָצֵּׁקֶּה נֵיְגַּד לְצַּבְרָחָם לֵאֹמָר הִנָּה יְלְּלָה מִלְבֶּה נַם־תָוֹא בָּנִים לְנְחָוֹר צָּחָיף:	לְנְּטִוְר אַטוּנְר: וֹלְינִים מִלְפָּׁט אַבּ טִיא בָּנִוּ וֹאִטְׁנִא לְאַבָּׁנִטִם לְמִנִּתְר טִא וֹטִׁנְט בָּטַר פִּטְּנָמִנָּא טִאָּבְּיִוּ	And it came to pass after these things, that it was told Abraham, saying; 'Behold, Milcah, she also hath borne children unto thy brother Nahor:	07
61	\ Acta: (G) \\ \text{Acta: (G) \\ \text{Acta: (Acta: Acta:	וְימֵיב אַבְרֶדְהָם בְּבְאֵר שְׁבַע: וְקְמֵי וַאַּזְלִי בַּחְדָּא לִבְאֵר שְׁבַע וְתְב אַבְרֶדְהַם לְנָת עִּילִימוֹהִי	So Abraham returned unto his young men, and they rose up and went together to Beer- sheba; and Abraham dwelt at Beer-sheba.	61

חַיֵּיִ שְּׁבֶּר: ניקיו עיני שְּׁרֶה מַאָּה שְׁנָה וַהֵּוֹי חָיֵּי שְּׁרֶה מָאָה וְעַסְרִין

were the years of the life of Sarah. and seven and twenty years; these And the life of Sarah was a hundred

IIIXX

שפירשנו למעלה: שבע וסלך לו למברון, כמו שנאמר ויגר אברסס בארך פלשמיס ימיס רביס, מרוביס משל מברון סראשוניס, וסס כ"ו שנס, כמו (91) וישב אברהם בבאר שבע. לא ישינה ממש שהרי נחנרון היה יושב, י"ג שנים לפני עקידחו של ילחק ילא מנאר

שילאו מיעקב ס' בני הגבירום וד' בני שפחום, אף אלו ח' בני גבירום וד' בני פלגש: סרסורי דברים שסיו על ידי עקידס: - גם היא. ף סיל הַשְׁנָמָה משפחותיה למשפחות הברסם גם כן, מה הברסם י"ב שבמים סולך בלה בנים, סים לי לסטימו השם מבנות ענר הטכול וממרה, בטרו סקב"ס טנולדם רבקם בת ווגו, ווהו החר הדברים ההלם, (02) אחרי הדברים האלה ויגד וגור. בשונו מסר סמורים סים אברסם מסרסר ואומר, אלו סים בני שמוע כבר, סים

(33) ובחואל ילד אח רבקה. כל סימומין סללו למ נכמבו מלמ בשביל פפוק זם:

בׁכְן שונן כְמובִם: בם ק' כבה כ' להמה, מה בה כ' לה המהה שהרי הינה בה עונשין, הף בה ק' בלה המה, ובה כ' כבה ו' ליופי: שנר דורי שדדו. (ו) ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. לכך נכמז שנה זכל כלל וכלל, לומר לך שכל אמד נדרם לעלמו,

- إج المناه THE STEP SELECTION SELECTI
- ער וְתוֹשְׁב אָנְכֵּי עִּמְכָּבָם הְנִּבְּיִּר הַיִּיִר וְתוֹחָב אָנָא עִּמְּכוֹן הַבּוּ וּגְבַבָּר אֶבְבַנִּירַ הָאַלְר:
- ದರ್ಭ ದಕ್ಕಳ: كْرْ كَانَاتِكَ كُرْدُر مَقَادُتُ لَيْكُ خُدُلًا كُرْ كَانَٰفَتَنَ كُدِيدُمُ مَقِدِياً
- בְּאֵמָר לְוִ: בְּאֵמָר לְוִ:
- حُمُّ : جَكِّ لَا مُقِالًا مُقِلِدً فَيُهَا: אָר־מִתָּדְ אַישׁ מִמָּנּי אָר־קּבְרָרָי , לעוְכְנוּ לֹמֹלֹעַר לֹלֹדָינוּ לֹלָר
- <u>הַאָּרֶא לְבָּנִי־חַתּ</u>: ל נוֹלם אַבְּבַבְתָם נוּמְטַבוּ לַמָּם וֹלִם אַבְּבַבָּים וּסְנִיג לַמַּמָּא
- <u> ೪೧</u>: מְּלֹמְנֵנִי וּפֹּנְמִוּ בְ, בֹמֹפֹֹנִוּן בּוֹ בְ מִוֹ צִבְּנִוֹ מִבּּנִנְוֹ מִנִּ וּבַמִּוּ כִּיִּ ررد تَطْمُجُه كِكَاجُد אַנבמִנוּر מَكِظَةِرَه دَمُنَاء تَطْمُحِيا كَمُطَعَد بْنِ مَانِنُ
- رَكُلُهُ لَا يُعْلَدُ لَا يُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمِعِلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعِلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعِلِمُ الْمُعْلِمُ الْمِعِلِمُ الْمِعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ لِمِعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ لِمِعْلِمُ الْمِعِلِمُ الْمِعْلِمُ لِمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعْلِمِ الْمُعْلِمُ لِمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ لِمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعِلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعِلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعِلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمِعْلِمُ چَچُوا مِكِم رَبَيْةِ لِمَ خِد خِدِيجِهِ هُذِره رَبَوْن خِد چَرَيْدِيا و هَمُد حِن هُمُد خَطَيْن مُتَاد لَحَرَب لَحَمْمَد لَطَحْرَب حَجْمَلًا

- אַבְבָּע ומִיתַת שָּׁבְת בְּקְרָנִת אַבְבַע
- ימַבְּיל עָם בָּנֵי חָהָאָה לְמֵימַר: ث تَزْكُم هَٰذَٰذَٰذِه مُرَمُ خُرِّرٌ مُكْنِ نُكُم هَٰذَٰذَٰذَه مُمْرَ هَٰقَ مَٰذَنَٰذِك
- נֹאַלַבּר מִיהִי מִן צַבְּבָּי:
- למימר ליה: אָר אַבְרְדָהַם וֹאָהִיבוּ בְּנֵי חִהְאָר יֶת אַבְרְדָהַם
- מלמלפר מיקף: לנו לבונע לא ומוה מוש לְבָר יָת מִימָךְ אֵנְשׁ מְנָּנָא וו אַנַּי פֿונוֹא פֹמָפֿר לַבַּוֹנִא שְׁמְעֵנְהוּ אֲדְנִי נְשָׁיא אֶלְהָים אַחְּהֹ קבּיל מִנְּיִא רְבּוֹנָנְאִ רִבְ קֵּדְם
- <u> האַרְעָאַ לְבְנֵי חִתְּאָרוּ:</u>
- מו מַפַּבוו בַּב צוֹחַב: וּנֹבַבַּב אַטַּם בַאַמְב אַם ַנָּה אָטַ - נַמַּבָּנַך הַמַּבוּנוֹ לַמָּנִמָּב אַם אַנִי
- וְיִמֵּן לֵי אָת מִׁמְבַת הַמַּבְפַּלָה וְיִמֵּין לִי יָת מִעָּבַר בָּפִּילְטַא

לאַטַסָנַע לַבוּרֶא:

- mourn for Sarah, and to weep for Canaan; and Abraham came to same is Hebron—in the land of And Sarah died in Kiriatharba—the
- children of Heth, saying: his dead, and spoke unto the And Abraham rose up from before
- bury my dead out of my sight. burying-place with you, that I may you: give me a possession of a I am a stranger and a sojourner with
- Abraham, saying unto him: And the children of Heth answered
- bury thy dead. sepulchre, but that thou mayest of us shall withhold from thee his our sepulchres bury thy dead; none prince among us; in the choice of Hear us, my lord: thou art a mighty
- even to the children of Heth. down to the people of the land, And Abraham rose up, and bowed
- son of Zohar, and entreat for me to Ephron the my dead out of my sight, hear me, it be your mind that I should bury And he spoke with them, saying: 'If
- burying-place.' midst of you for a possession of a price let him give it to me in the in the end of his field; for the full Machpelah, which he hath, which is that he may give me the cave of
- ישמעם ממום ומעם: ולבכחה. נסמכה מיחח שכה לעקידה ילחק, לפי שעל ידי בשורה העקידה, שנודמן בנה לשחיעה וכמעט שלה נשחע, פרחה ואשמו, אברהם. מבאר ושרה, ילמק ורבקה, יעקב ולאה (ב"ר נמ, ד): ויבא אברהם. מבאר שבע: לספוד לשרה (2) בקרית ארבע. על שם אֿרבע ענקים שהיו שם, אֿמימן ששיו חלמיואביהן. דבר אֿמר, על שם אֿרבע ווגות שנקברו שם אֿיש
- ו שהווח קבר. אחווח קבר. אחווח קבר. אחווח קבר. אחווח קבר אחווח קבר. אוווח קבר אחווח קבר. (4) גר וחושב אנכי עמכם. גר מארן אחרת, ונמישבתי עמכס. ומדרש אגדה, אם סרלו הריני גר, ואם לאו אהים חושב
- (6) לא יכלה. לא ימנע, כמו לא הַכְּלֶח רַ הַמֶּיף (מהליס מ, יצ), וכמו וַיִּפְּלֵח הַגָּשָׁס (בראַשיה ה, צ):
- (8) נפשכם, רלונכס: ופגעו לי. לשון בקשה, כמו של מִפְּנְּעִי בִּי (רוֹת הֹ, מוֹ):
- (9) המכפלה. בית ועלים על גביו. דבר חתר, שכפולם בווגות (עירובין נג.): בכסף מלא. חשלם כל שווים, וכן דוד

מירו לאמר: בּאַנוֹ, בֹוּיִבְיְטִי לְכָּלְ בֹּאִּי הַּמַּבְּבַ אַבְּבָּבִים בַּנִּ י וַנַּמַן מֶפַּרוֹן הַחָתֵּי אָת־אַבְרָהָם וַאָּמִיר נמפרון ישב קתוף קני הני ועפרון ימיב קגו קני הני הני הני

מַלְי מַרַע קַרְמֵיה לְמֶימָר:

ځك ځځر ټېك: לְטַשְּׁיִם לְמִּינֵי, בְּנִי־עַמְּיֵּי נְתַהְּיִּי יְהְבְּתִּהִי לְמִינִי בְּנִי עַמִּי יְהַבְּתַּהִ .. چُك لَتَظَمَّلُنَ يُجَمَّد كَبَ خُكَ نَتَحَدَنَ خُكَ يَظَمُّلُمُ يُحَدِيدَ خُكَ לאַ אָּעָוֹ, הַמֹּמְמָּוֹ, עַהַּבְּעָן וֹעַעֹּי, לאַ עַבּוּוֹ, פֿבּיל, מִנֹּי, עַבּּלִּאָ

ב נישְׁמַּחוֹ צָּבְרְהָם לְפָּנֵי

ממונ נאלבוב אטבטט ממי: שְׁמְּמְנֵי נְמְטִי בֶּסֶף הַשְּׁדֶה קַח ישראל הְאַבֶּין לֵאמֹר צַּּף אָם־אַמָּה לָּוּ

לי וֹלֹגֹן מֹפֹבוּוְן אֵטַ אַלְבֹבוֹנִם כֹאַמָּר וֹאָנִיר מַפְּבוּוּ יִנִי אַלְבֹבוֹנִם

نهُن مَنٰكَ كَالَٰدِ: שְּׁמֵלְ בָּטֶף בֵּינֵי וּבֵּינְף עַהר הָוֹא צַרְבַּע מָאָה סִלְעִין דִּכְטַף נאת מתף קבר:

עבר לפחר: ע אַרְבָּע מֵאוֹת שֶׁקֶל בֶּסֶף צַרְבַּע מָאָה סִלְּעִין דִּבְּסָף تَوْمُكُ كَيْمُكُ لِحَدْدُ خَكُلُآ، حُدْدًا خَمُوْمَ لِمَجْرِدٍ كَالْتِ خَدْدُ نَافَعُكُ פּי וֹיִהְשְׁלֵלְ אַבְרְדְהָם לְמָפְּרֵן אָתַ־ יּהְקַלְ אַבְּרְדָהָם לְמָפְרוֹן יָת

לַבַ עַבַר מִינָה:

מַם וְסְגֵיר אַבְרָהָם בֵּדָם עַפָּא

الْلَجْد مُحْرِمُ فَإِبَا خُمُّالًا مَا يَمَجْرِمُ مَنْ مُقْدِياً كَلْنَا مَقْهِ

הְבַּבְשׁ לִ, מִּובוּ לַבִּּוּלְ מִּנִּוּ אָשׁוּן באַבֹּא לְמִימָר בָּרָם אָם

וֹאַלַבֿר יָה מִיהִי הַמָּן: כּספֹא בַמִּג עַלַלְאָ סַב מִנֹּג

אַרְנָיִ שְׁמְלְמְּנִי אֶצֶרֶא אַרְבַּע מֵאָה רְבּוֹנִי קַבֵּיל מִנִּי אָרַע שְׁנִיְא

אַלְנִים אָלְמַבּׁינְן וֹמַבּׁילִ אַלְנִים מוֹ מֹפֹּנִוּן

מעקבל סְחוֹרֶה בְּבָל מָדִינָה:

went in at the gate of his city, saying: children of Heth, even of all that Abraham in the hearing of the Ephron the Hittite answered midst of the children of Heth; and Now Ephron was sitting in the

give I it thee; bury thy dead.' presence of the sons of my people therein, I give it thee; in the give I thee, and the cave that is 'Nay, my lord, hear me: the field

the people of the land. And Abraham bowed down before

my dead there.' field; take it of me, and I will bury hear me: I will give the price of the saying: 'But if thou wilt, I pray thee, hearing of the people of the land, And he spoke unto Ephron in the

 $\epsilon_{\rm I}$

71

п

:mid ornu gniyes And Ephron answered Abraham,

and thee? bury therefore thy dead.' of silver, what is that betwixt me of land worth four hundred shekels 'My lord, hearken unto me: a piece

with the merchant. shekels of silver, current money children of Heth, four hundred named in the hearing of the Ephron the silver, which he had Ephron; and Abraham weighed to And Abraham hearkened unto

לכל באי שער עירו. שכולן נמלו ממלחכתן, ובחו לגמול מקד לשרה: (10) ועפרון ישב. כמיג ממר, אומו סיוס מנוסו שומר עליסס, מפני משיצומו של אברסס שסיס לריך לו, עלס לגדולס: מתר לַמַּרְנָים בְּבֶּמָף מָלֵמ (דברי הימים־ה כה, כד):

(II) לא אדני. לא מקנה אומם נדמים: נחחי לך. הרי הוא כמו שנת מים לך:

ומשמעני: בחתי. דוני"ש בלע"ו, מוכן סוא אללי, וסלואי נממי לך כבר: (13) אך אם אחה לו שמעני. המס הומרלילשמוע לדוליקה בהנס, הני הי הפשיברך: אך אם אחה לו שמעני. סלוהי

(15) ביני ובינך. בין שני מוסבים כמונו, מס סים חשובם לכלום, מלם סנם הם המכר, והם מתך קבור:

שנאמר עובר לסוחר, שמחקבלים בשקל בכל מקום, ויש מקום ששקליהן גדולים שהן קנערין, (בבא מליעא פו. בכורות ג.), (16) וישקל אברהם לעפרן. מסרוי"ו, לפי שאמר סרבס ואפילו מעט לא עשה, שוטל ממנו שקליס גדוליס שסן קוטרין

<u> ללג יללגו</u> סליב: إَرَّحُ بَيْعِ لِي هُنُولَ فَقَيْنَ لِيُهُلِ جَبُرِحٌ مِنَانَيْنِهِ مِنَانَا مِنَانَا: ווממברו איי בַּמַּכְפַּלְּה אֲשֶׁר לִפָּנֵוֹ מַמְרָא נינקסו שיבה עפריון

בביש ולק אולני בלטללא בּלַבָּם מַמִּבְא וַלַלָּא וּמִמֹּבַעֹא أظם שׁפֿל עָפָרוֹן דִּבְּכָפִּילְהָא

were made sure the border thereof round about, that were in the field, that were in all which was therein, and all the trees Mamre, the field, and the cave Machpelah, which was before So the field of Ephron, which was in

עו בְּלָלְ בָּאֶׁי שְׁמָּרַ־עִּירְוֹי: ⁸¹ 〈אַבְרָבָה לְמִלֵּלְה לְמִּנֵה בְּנֵה בְּאַבְרַהְהַם לְזְבְּתִּיְהַ, לְאֵּנֵה בִּנֵּה

װְמְּאָׁה בְּכֹל עְלֵי, מְּרֵי מְרָה קַרָה מִרָּהַיה:

Heth, before all that went in at the the presence of the children of unto Abraham for a possession in

שבוו באבא בומו: הַמַּכְפַּּלְה עַל־פָּנֵי מַמְרֵא הָוֹא בַּפִּילְהָא עַל אַפִּי מַמְרֵא הִיא ⁶¹ שְּרָה אִשְׂהֹוֹ אֶל־מְעַבֻּה שְּרֵה שִׂרָה אִחְמִיְה בּמִעְּרַת חַפַּל וֹאַנוֹבו. כֹן לַבְּר אַבְּבוֹנִים אָנו. וּבִּנוּר פוּ קַבּר אַבְּוֹנִים יָנִי

מבריו בצרעא דקנעו:

Canaan. same is Hebron—in the land of of Machpelah before Mamre—the Sarah his wife in the cave of the field And after this, Abraham buried

gate of his city.

 چני־קת: (ס)
 לְאַבְּרְהָהַם לְאָהְיִּהִי עֲבֶּר מֵאָה לְאַבְּרָהָם לְאָהְסָּנִה מָבּירָא מִּוֹ رَبُّوٰ مَعْرُب إِمَوْمُثِلَ يَهُمُ فِي أَوْمَ مَوْمُهُ يَمْمُلُمُ لِمَعْلَى لِعَدْنِهِ

בְּנֵי חִקְּאָה:

in age; and the Lord had blessed And Abraham was old, well stricken

burying-place by the children of

And the field, and the cave that is

Abraham for a possession of a therein, were made sure unto ΛIXX

07

בּנֹשׁ אָנַ־אַּבְּנִיהָם בַּכָּל: וֹאַבֹּנִנִים זַמְן פֹא בּיִמֹנִם זֹנִנוֹנְיַ וֹאַבֹּנִנִם סִּנְב מֹאַלְ בַּׁנִמְנוֹ זְנִנֹיַ

לבול זְתְאַבְּרֶהָם בְּכִוּלָאִ:

Abraham in all things.

מֶּים ַלֹּא גֹֹבְבַ עַּעַע נְבַלֵי: בילו המשל בכל אשר לו דביניה דשלים בכל דליה " ַ ַּיִּאְמֵּׁר אַבְרָהְיָם אֵבְ הַבֹּבּוּ זְקַן זַאַמַר אַבְרָהָם לְמַבְּבֵּיה סְבָא

שׁׁׁ בְּעַן יְדְרְ הְחִוּת יִרְכִּי:

thee, thy hand under my thigh. over all that he had: 'Put, I pray the elder of his house, that ruled And Abraham said unto his servant,

אַנכֿי יושָׁב בְּקַרְבָּי: אֹמִּעְ לְבֹנְ, מִבּׁנִוּעְ עַבְּנֹהְיָגְ אִמָּע בַּלְאִ שַּפָּב אִטְּטָא לְבָנַ, מִבְּנִי ृ "अद्योः यंश्रेये श्रेक्षेट देश्र पंखेष श्रेद्वेश्र प्रकेतःश्र स्थिते प्रश्नेतिश्र וַאַּאָבּוּעַהְ בַּּירוֹּדְ אֶלְתַי הַשְּׁמִים וַאָּקִיִם עַלְּךְ בְּמִימָרָא דִּייָ

whom I dwell. daughters of the Canaanites, among not take a wife for my son of the God of the earth, that thou shalt LORD, the God of heaven and the And I will make thee swear by the

בְּנְתְּלָאֵי בַּאָנְא יָמִיב בַּינִיהון:

for my son, even for Isaac.' and to my kindred, and take a wife But thou shalt go unto my country,

المنظاط: الْمُكَانَفُ هُمُّك كِيُّدُرُ فَيْرَدِ لَنُوْدِ هُفَتُهُ كِيُّكُ خُ، جُرِجَاجُ، لَجُرِ مِبِرَلُنَ، جُرْتِ،ا كِٰجَلَمْ، بَرْنَجْدِين،

בען לאברהם למקנה וגוי: (17) ויקם שרה עפרון. מקומה הימה לו, שילה מיד הדיומ ליד מלך. ופשומו של מקרה, ויקם השדה והמערה אשר בו וכל לנמיהר"ם בלע"ו:

(18) בכל באי שער עירו. בקרב כולס ובמעמד כולס הקנהו לו:

(I) ברך את אברהם בכל. זַפֹּל עולס צגימטרים צן, ומחתר שסיס לו צן, סיס לריך לסשימו חשס:

מפילין (שבועות לה:), והמילה היתה מלוה ראשונה לו, ובאה לו על ידי לער, והיתה חביבה עליו, ונעלה: (2) זקן ביחו. לפישסול דפוק נקוד זַקן: חחח ירכי. לפישסנשפע לכיך שיעול פידו מפן של מלוס, כגון מפר מורס, לו

ÇİÄ□: هُلُ خَرْاً هُمْ لِنَهُدُ لَا هُمُل لَيْنَ خُدُك ذِهَادُمُ لِيدُوْكُوْمُ אָל־הְאָבֶין הַזְּאָה הֶהְשֶׁב אָשִׁיב לְאַרְעָא הָדָא הַאָּהָבָא אָהִיב ַ טַאָבּׁע עַאַמָּע לַכְּבָע אַעַוֹר, שוּב, אַטַּטָא לָמִוּטַ, בּּטַב, וּנִאִמֶּר אֵלְיוֹ הַמְּבֶּר אִילִי לֹאֵ וַאַמָּר לִיה עַּבְּרָא מָאָם לָא

thou camest? back unto the land from whence land; must I needs bring thy son be willing to follow me unto this Peradventure the woman will not And the servant said unto him:

قَالَ فَمُرَدِ كُن خُرْدُ مُّقَالَ:

देवद्ये: לַב בַּלְמֹא טַּטִיר וֹט בֹבוּ و رَبْهِمُ لِ هَجُرُدُ هَجُدُنُ لَا عَالَاتُ لَا فِي الْمُحْدِدُ لَا عَالَاتُ الْمُحْدُدُ لَا عَالَىٰ الْمُخْدُدُ الْمُ

The LORD, the God of heaven, who my son back thither.

Beware thou that thou bring not

And Abraham said unto him:

مَرْهُم يَرْطُبُكُ لَرُكَالُنَ هُمُلًا אָת־הָאָהֶץ הַוּאָת הוּא יִשְׁלָח ئھُڈھ_کے تھوں کہالھٰنے ہُقال מוּלְגַעׁי וֹאַהָּב צַבּבַבְי וֹאָהָב إمرزما بجلاترا متشقاط بخشه

וְנִיפַּב אִנִיבֶא לַבְרִי מִנַּמֵּן: הוא ישְׁלַח מַלְאֲבֵיה בֻּדְמָרְ לְבְּנְוֹשׁ אַטַּוּוֹ וֹטַ אַּבְׁמָּא טַבָּא וֹבְמָלָילְ לְי וֹבְלַיִּים לִי לְמִימָּב מבוע אַבא ומאָבה וֹלָבוּטֹוּ וו אַלְבַא בַּמִּתוֹא בַּבַבַנוּ

from thence. thou shalt take a wife for my son send His angel before thee, and seed will I give this land; He will swore unto me, saying: Unto thy and who spoke unto me, and who and from the land of my nativity, took me from my father's house,

אָת־בָּנִי לְאַ תַּשֶׁב שֶׁמָּה: אַנוֹרָג'בּ וֹנְלֵּגִיםׁ מִּאֶבְׁהֹטָג וֹאָט נַכ וְאָם_לֹא תֹאבֶה הֵאִשְׁל לָלֶכֶת

خَاتَةًا: לְעוְע זֹט פֿבוּג לָאִ טֿטִּגד בַּטְרֶרְ וּחָהֵי זְכָא מִמָּוּמִיהָי דָּא נאָם לָא שׁובו אַשַּׁעָא לָמִוּטִי And the servant put his hand under not bring my son back thither.' from this my oath; only thou shalt follow thee, then thou shalt be clear

or gnilliw ron ad namow adt it bnA

प्रंद्रि प्रद्रेतः אַבְרָנוֹ מִּאָּבֹת בְוָ הַּגְ_ ַנּגְּשָׁם הַעָּבֶּר אָת־יָדוֹ הַמָּחַת יֶנֶרְ

ליה על פּהָנָשָא הָדִין: וְנְבָא בַּאַבְנְנִים בִּנְוּנִי וְלַוּיִם וְאָוֹנִ מֹבֹבֹא וֹנו וֹבִונִי טֹבוְנִי

לאָבְם הַעַּל פַּבְת לַלַבְתָּא

מוב רבוניה בידיה וקם נצול

מׁנֹמֹלֵג בבונגע נֹאָזַל וֹכֹב

יובר מבדא מסרא ימלין

matter. and swore to him concerning this the thigh of Abraham his master,

אָנֹם זֹבַנֹנם אֶּגְ_הָּגר זָבִוּנִי: אַגלוו בּוֹגוֹן וּוֹּכִם וּנִגֹּב אָנְ... عربع، طرفتي لاَلمَار يَبْكِك لَحُم صُنت ربج بين بين المراجدة المراجدة المراجدة المراجدة المراجدة المراجدة المراجدة المراجدة المراجدة المراجدة المراجدة

unto the city of Nahor. arose, and went to Aram-naharaim, of his master's in his hand; and he departed; having all goodly things the camels of his master, and And the servant took ten camels, of

(8) ונקיה משבועהי וגר. וקחלו השה מבנות ענר השכול וממרה: רק אה בני וגר. רק מיעוע הוה, בני היני חור, ומרגוס שלסס עמי, עמיס, עמסון, אבל אלל אמירס נופל לשון לי, ולו, ולסס: ואשר נשבע לי. בין סבמריס: לסשממש למ"ד במקום בעבור וק"ל), עלי, עלוהי, עליהון, שאין נופל אלל דיבור לשון לי, ולו, ולהם, אלא אלי, אליו, אליהם. ללורכי, כמו אשר דבר עלי. וכן כל לי ולו ולהם הפמוכים אלל דבור, מפורשים בלשון על, ומרגום שלהם (רלונו שדרך המרגום עולס מכיכיס צו, ושמו לה סיס כגיל בהרך: מבוח אבר. מחרך: ומארץ מולדחי. מהור כשרים: ואשר דבר לי. . אלסי סשמים ואלסי סארן, שסרגלמיו בפי סבריות, אבל כשלקחני מבית אבי, סיס אלסי סשמים ולא אלסי סארן, שלא סיו באי (ד) הי אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי. ולה למכ וללסי סלרן, ולמעלה למכ ולשביעך וגוי, למכ לו עכשיו סוף

בַּבְעונב:

(10) בגנגלי אדוניו. ניפְּרָין היו משאר גמלים, שהיו יולאין ומומין (צ"ר נמ, י), מפני הגול, שלא ירעו בשדום אחרים: שלבל יעקב בן בני סופו למזור:

צַאַר הַשַּאַבְרָ: אָבְ בֹאָב בֹמִנִם לְמִּנִם מְבֵּב לְמִנֵם מִם בּּגבא בַּמִּגא לְמִבּן בַמָּמָא تتختك يتؤمرن منابا جمرا نهمان بمراء محتله خوانه

خمنا ينظا مخننه:

נעַשְּׁה־הֶסֶׁר עָם אֲדֹנִי אַבְרָהָם: אַבְרְהָם הַקְּרֵה נָא לְפָּנֵי הַיִּוֹם ניאַמָּרו יְּהְנָה אֶלְהֵי אֲדְנָי נַאָּמָר

בון וַמְבֵּיד טִיבוּ עָם רַבּוֹנִי אַלבבים זמון פַען מַדָּעַר וּיִמָא ול אלבוע בובוני

بخربر אَرْشَ، בَמָּיר יצָאָת לְמֵּאָב بجِנָת אָנָשׁ, אַנָהַי אַנִישָּׁ עַנָּר אָנָכֹּר נַבֶּּר מַלְ־עֵּיִן תַּמְּיִם הָא אַנָא קאָים עַלְ עֵּינָא דְּמִיָּא

אָבַת כִּיַלְּשָׁוֹיִ בְוֹסָר מִם אַבּוֹיִ: برحَانِ مُمَّلُكِ لِمَنْظُ بَرِينًا שְׁתַּר וְגַם־גְּמַלֶּיךְ צִּשְׁקָר אָתָה ** הַפִּי־נָא כַּדֵּךְ וְאָשְׁמָה וְאָמְרֶה וְהְיָהְ הְנַּעֲבְ אֲשֶׁר אַמֶּר אֵמֶר אֵלֶיהָ וּהְהִי עּילִימְהָא דְּאֵימָר לֹה

בננ.: יבה אָבַע אָבַר עָבַר עָ מַיבוּ עָם נסה זמינקא לעקדר ליצקק انتيمد همن لهد بمكك همكر אּוֹבּנו לַהֹּו טִילִטִינִ וֹאָהִשֹּיִ

אָבוֹ, אַבְרְבְיַם וְכַבְּיִם מָלְמָבִי: خجميير چا-دبخچت پيښه ډېند י וְהַנְּהְ רְבְקָה יֹצֵאַת אֲשֶׁר יִלְּדְּה ְלִמַּלְאֵׁ וְהָא רְבְקָה ְנִפּקּת ַנְיְהִי־הִוּא שֶּׁרֶם בִּקְּה לְדַבֵּר

בּאַלְנְיִם וְלוּלְתַּה עַל כַּהָפָּה: מְלְכָּה אָתַּת נְחוֹר אֲחוּהִי בְאַטְיִלְינִי לְבְּעִיאָלְ בַּנ נהָנְה הוא ער לא שַׁיצִי

בְּתוּלֶת וְאָישׁ לַא יְדְעָהְת וַתַּבֶּר וְחַנְּעֵּ מַבְּתַ מִרְאָב מָלָאַ

לולישו וסלולים: יַדְשָׁה וּנְחַתַּת לְשֶׁיָּא וּמְלָת כְטִבְא בַּטוּלְטַא וּלְבָּר לָא ומולומים הפולא למטוו

בּילְטִיאָׁיִנִי זָאַ מְעַשְׁם מַנִּם מִכּבֵּב: ַ װּבּׁל הַשָּבֶּר לִקְרָאִתְּה וַבּּאַמֶּר

تركانكانانا: וֹאַמֹר אַמְּלוֹנ כֹּהֹן וֹהוֹר מֹנֹאַ 스킨토디니다 ダイブジ

> time that women go out to draw of water at the time of evening, the down without the city by the well And he made the camels to kneel

Abraham. show kindness unto my master pray Thee, good speed this day, and my master Abraham, send me, I And he said: 'O LORD, the God of

of the city come out to draw water. water; and the daughters of the men Behold, I stand by the fountain of

master.' Thou hast shown kindness unto my Isaac; and thereby shall I know that appointed for Thy servant, even for let the same be she that Thou hast and I will give thy camels drink also; may drink; and she shall say: Drink, down thy pitcher, I pray thee, that I damsel to whom I shall say: Let So let it come to pass, that the

with her pitcher upon her shoulder. wife of Nahor, Abraham's brother, to Bethuel the son of Milcah, the Rebekah came out, who was born done speaking, that, behold, And it came to pass, before he had

and came up. the fountain, and filled her pitcher, known her; and she went down to upon, a virgin, neither had any man And the damsel was very fair to look

thee, a little water of thy pitcher.' and said: 'Give me to drink, I pray And the servant ran to meet her,

שמי נסרום יושבם: וכל שוב אדוניו בידו. שמר ממנה כמב לילמק על כל אשר לו, כדי שיקפלו לשלוח לו במס (שס יא): אדם נהדים. בין

(11) ויברך הגמלים. הרצילס:

משית מקד: מפרובים"ע בלע"ו: ובה אדע. לעון ממנה, סודע לי בה: כי עשיה חסד. מס מהיה ממשפחתו והוגות לו, מדע כי (14) אוחה הוכחת. כלוים סיל לו, שמסל גומלם מסדים, וכדלי ליכנס צבימו של לצרסס, ולשון סוכמת, ביררם,

במוליהן, ומפקירום עלמן ממקום אמר, העיד על זו שנקייה מכל: (16) בחולה. ממקוס במוליס (נ"ר ס, ס): ואיש לא ידעה. שלא כדרכה, לפי שבנות הכנענים היו משמרות מקוס

رَفِٰدُ حَدُّنَ فِكَ 'بُهُنَا رَفَهُٰكُانَا: اللهُ

: ئاياڭ ك كْرْتَاجْ، لَا هُمْجُد مِن هُلَ حُودُه هَا جُرَدُمْكِا هُمْخَ، مِن يَامَوْكِه الْمُ נְּטְּבֶלְ לְנַיְמְּלְעַוֹּ נְשַׁאָמֶר זָּם וְמִּיצִיאָת לְאַמְּקְיִינִיה נַאָמָרָת

וֹשֹׁמְאֹב לַבְּלַ עַיִּנְתַּלָּוּוּ: וַמְּרָץ עָּוֹד אֶלְ־הַבְּאָר לִשְּאָב שִקּיָא וּרְהַשָּׁה עוֹד לְבִירָא ַ וַהְעַהַר וַהְעַר כַּדְּהֹ אֶל הַשֶּׁקָת ןאּוֹהִיאַת וּנְפַצַּת קּוּלְתַה לְבֵית

לְבַׁעַת הַהִּצְלְיִה יְהְנָה דַּרְכִּוֹ שְׁמֵיִק לְמִדַּעְ הַאַּצְלַה יִיָּ וֹנִיאָּיִה מִאָּטֹאַנִי לְיַׁי מִנֹוֹנַיְהָ וֹנִיבֹרָא אָנִי בּעּי מֹסַפּבִ

פֿעֿה מהּטַלְנְ וּהְּנֹּג גַּמִידִים דַּדְהְהָבָּא הַטִּלְגָּא מִטִּלְגִּיה בי לְשְׁתְּוֹת נִיקָּח הָאִישׁ בָנָם זְהְב לְמִשְׁתִּי וּנְסִיב גּוּבְרָא קִדְשָׁא נְיְהֵי כַאֲשֶׁר כִּלְּוּ הַנְּמִלְים נַהְנִיה כַּד סְפִּיקוּ נַּמְלִיָּא

וֹאַבוּיתַת קוּלְתַה עַל יִדָּה 81 נקאטר שְחַר אַרֹגִי נְהְטַבֹּר נַאַטַרַת אַשְׁיִף רָבּוֹנִי וְאִיֹחִיצִּת

74499:

לְמִמְלָן נִמְלְנוּ לְכָּלְ זַּמְלְנִוּנִי:

אוֹרְחֵיה אָם לְא:

قِحْ - بَيْدَ بَ يَهُرِدَ بَلَيْكَ طَعُمِحُمُهُ: فِودَ مَخْفِرا بَهِ بَدَ مِنْمِجْرُسُرَا: וטבון הובון הכ יבהא מטפכ

לְנֹא לְמִבְּנִי:

him drink. pitcher upon her hand, and gave she hastened, and let down her And she said: 'Drink, my lord'; and

drinking.' camels also, until they have done drink, she said: 'I will draw for thy And when she had done giving him

drew for all his camels. again unto the well to draw, and pitcher into the trough, and ran And she hastened, and emptied her

journey prosperous or not. whether the Lord had made his her; holding his peace, to know And the man looked stedfastly on

hands of ten shekels weight of gold; weight, and two bracelets for her took a golden ring of half a shekel had done drinking, that the man And it came to pass, as the camels

'Sni əgbol room in thy father's house for us to thou? tell me, I pray thee. Is there and said: 'Whose daughter art

- (פו) וירץ העבד לקראחה. לפי שראם שעלו סמיס לקראתם (צ"ר שם): הגמיאיני נא. לשון גמיעה, סומיי"ר בלע"ו:
- (18) ותרד כדה. מעל שלמק:
- (91) עד אם כלו. הרי אם משמש גלשון אשר: אם כלו. מרגם אונקלום די פפקון, שוו היא גמר שמיימן כששמו די פפוקן:
- ח), שַׁבֶּר בְּעֶבְים לַמְנִמ נַפְּּבוֹ (ישעיס נג, יב): השקח. אבן חלולה ששוחים בה הגמלים: (20) וחער. לשון נפילה, והרצה יש בלשון משנה, המערה מכלי אל כלי, וצמקרא יש לו דומה אַל מְּעַר נַפְּשָׁי (מהלים קמא,
- שחיץ אל"ף נופלם בלשון שמיה: משתאה לה. משמומס עליה, כמו אָמָרִי לִּי אָמִי היא (בראשים ב, יג), וכמו וַיִּשְׁמַלִּי אַנָשִׁי . מרגם לשון שסייס, וגברא שֶׁבֵּי, שוהא ועומד במקום אחד, לראות ההלליח ה' דרכו, ואין למרגם שמי שהרי אינו לשון שמיה, שׁמוּ שְׁמִיִס (ירמיה ב, יב), אֶשְׁמּוֹמֵס כְּשְׁעָה מַדָה (דניאל ד, מו), כך מפרש לשון שאייה באדם בהול ובעל ממשבות. ואונקלום מגורת משאה, וכשם שאמה מולא לשון משומם באדם נבהל ונאלם ובעל ממשבות, כמו עַל יוֹמוֹ נָשַׁמּוּ אַתַּרוֹנִים (אינד יח, כ), ינט, טו) מגורס שולל, וַיְּשְׁחּוֹמֶס (שס טו) מגורס שממס, וְיִשְׁמַּמֵּר קַּקּוֹח עַמְרָי (מיכס ו, טו) מגורס וישמר, אף כאן משחאס שי"ן ומדברת בלשון מתפעל, שלין תי"ו מפרידה בין שתי הומיות של עיקר היסוד, כגון משתאה מגורת שאה, מִשְׁפּוֹלֵל (שס קרוב להלליח, אבל אינו יודע אם ממשפחח אברהם היא אם לאו. ואל חחמה בחי"ו של משחאה, שאין לך חיבה שחחלם יסודה (וב) משתאה. לשון שליס, כמו שְׁלוּ עְרִיס, מִּשְׁקְיֶלי שְׁמְעֶכְ (ישעיס ו, יל.): משתאה. משמומס וממנסל, על שרלס דברו
- לעשרת הדברות שבהן: (בב) בקע. רמו לשקלי ישראל, בֶּקַע לְבֶּלְגֹלֶם: ישני צמידים. רמו לשני לוחות מלומדות: עשרה זהב משקלם. רמו حَفَرام دُوغِور (عو در١):
- ממת, לין שם דבר, והיא אמרה ללון כמה לינות: (33) ויאמר בה מי אה. לחחר שנחן לה שֶׁמַּלֶה, לפי שהיה בעוח בוכוחו של חברהם שהלליח הקב"ה דרכו: רלרין. לינה

בּן־מִלְבְּה אַּשָּׁר יָלְדֶה לְנְחְוֹר: בּר מִלְבָּה דִּילִידַת לְנָחוֹר: לי נשׁאָמֶׁר אֵלְוּו בַּּעַ־בְּּתוּאֵל אָנְׁכִי נֹאֵמָרַע לִיהּ בַּּת בְּּתוּאֵל אֵנָא

څځنا: לְּיֵלְ מִּלְּיֵנְ עִּםְבְּיֵלְ עִּםְ בַּׁסְּׁנָא בְּרֵבְ מִּמְּנֵיִּא אַבְּ אֲתַרֵבְ זְיֵבְ נִמְּאָמֶר אֵלְיֵנְ עַםְ־מָּבֶן נַּםְ נַאֲמָרָת כְּיָה אַבְּ הִבְּנָא אַבְּ אֲתַרֵבְ

ॐ ा्र्वेंट एश्रंख ा्य्रेला ट्रेस्सः

לַנַנְי יְבְיָנִי בַּיִנִי אָבוֹי אָבוֹי אָבוֹי: נאַמשׁנִ מִמָּם אַבְנִי אַנְכָּי בַּבְּבֶבֶּ רנישי אַבְרָהָם אֲשֶׁר לְאַ־עָּזָב חַסְרָוֹ אַבְּרָהָם דְּלָא מְנַע מֵיבוּהֵיה

פּגַבְרֵים הָאֵלֶה: ג נַמְּבֶׁאָ תַּנְּמִּבְ נַתַּגָּר לְבֵּיר אָמָה ירְתַטַת עילִימָּקא וְחַוּיַאַת

نا يُثانا: לְבָּן אֶלְ-הָאֶישׁ הַחִוּצְּה אֶלִ- וּרְהַם לְבָּן לְנִת וּוּבְרָא לְבָרָא

מְמָׁע מַּלְ-עַנְּמַלְּיִם עַּלִ-קְיָםְ لنغبم تنحبي غرينغبم ننتن אַחֹתוֹ לאמֹר בְּת־דָבֶּר אַלַיִּ %U_<u>L</u>_L_, LĽŽĽ וּכְשֶׁמֶעוֹ of הַצְּמָרִים עַל־יָּדֵי ניְהַיו כִּרְצִּׁת אָת־תַּנָּמָם וֶאָת־

ימלום לוּמלים: עֹהְמִעְ כַּעְוּגֹּוֹ נֹאַנְכֹי, פֹּוֹנִעֹי עַבְּנִע אַטַּ לַאָּנִם בַּבַּבַרָא נֹאָנָא פּוּנִעַּי ניאטר בּוֹא בְּרַוּף יִחֹנְת קַמָּח נְאַטַר עוֹל בָּרִיכָא דַּיִי לְמָא

בְּמָּב לִמְבַּׁנוּ:

וכות נוברא וסניד קדם ין:

אַבונבי דָרבוֹנִי: לאָנַנו טַׂלַלֹּא גַּבָּנוֹנוּ וֹיִ לְבָּוֹנוּ וֹלוּהְמֹוּצִי מֹן בַבּוּנִוּ אָבֹּא أبهم خديك بابابر هجرتار هبائد الهمد خديك أز هجإتيه يدحين

بَرْنَجُكُنِ \$ بِنَ يَمْمُنِ كُخُلِّ لَوْتُمَا بَرْنَجُكُنِ كُنُهُ بَمُمْنِ كُخُلِّ

לְבֵית אִמַּה כְּפִּהְנְמִיָּא הָאִבֶּין:

ځټرانې:

עָרְאָ: וֹבֹא פֿאָים הֹבָּוֹי זַּמִבֹּיָא הַב ממו נולבא ואולא לונו נולבא אַבוֹשׁישׁ לְמִימֹר בָּבִין מַבַּיל וכר שְׁמַמּ וֹנו פּטִוֹמִי בַלְמַנִ אַחְתְּוֹ וְנְתַ שְׁירֵנְאִ עַלְ יְדֵי צַּחְתֵּיה והָוָה פַר הַוָּא יָת קַדִשְׁא

בושא נאשר בשר לנמליא:

Vahor, Milcah, whom she bore unto daughter of Bethuel the son of And she said unto him: 'I am the

t7

enough, and room to lodge in.' have both straw and provender 5W: said moreover unto him: We

prostrated himself before the LORD. And the man bowed his head, and

brethren.' way to the house of my master's for me, the LORD hath led me in the and His truth toward my master; as who hath not forsaken His mercy the God of my master Abraham, And he said: 'Blessed be the LORD,

words. mother's house according to these And the damsel ran, and told her

unto the man, unto the fountain. name was Laban; and Laban ran out And Rebekah had a brother, and his

at the fountain. and, behold, he stood by the camels me, that he came unto the man; saying: 'Thus spoke the man unto the words of Rebekah his sister, sister's hands, and when he heard the ring, and the bracelets upon his And it came to pass, when he saw

camels.' house, and made room for the thou without? for I have cleared the of the LORD; wherefore standest And he said: 'Come in, thou blessed

(24) בת בתואל. סשינמו על כלשון כלשון ועל למכון למכון:

(22) מספוא. כל מאכל הגמלים קרוי מספוא, כגון מבן ושעורים:

(22) בדרך. דרך סמומן, דרך סישר, במומו דרך שסיימי לריך. וכן כל בי"מ ולמ"ד וס"מ סמשמשים ברמש סמיבס ונקודים

(82) לביח אמה. דרך הנשים היחה, להיוח להן ביח לישב בו למלחכתן, ומין הבח מגדח אלה לחמה: בפמ"ח, מדברים בדבר ספשוע שנוכר כבר במקום אחר, או שסוא מבורר וניכר באיזו הוא מדבר:

(92) יירץ. למס רן יעל מס רן, ייסי כרלות לם סנוס, למר, עשיר סול וס, ונתן עיניו בממון:

(30) על הגמלים. לשמרן, כמון סוף עומד עַנִיקס (ברחשית ית, ת) לשמשס:

(15) פניתי הבית. מענודת הלילים:

الدلاظ، بالخلالة، حالج الألاثة الألاثة الألاثة الألاثة الألاثة الألاثة الألاثة الألاثة الألاثة الألاثة الألاثة לְנְמַלְים וּמִים לְרְחָא בַּנְלָיוּ בּ הַנְּמַלְיִם וַיִּמֶּן מֻבֶּן וּמִסְפּוֹאֹ ניָּבָא הָאִישׁ הַבַּּיְמָה ניָפַמָּח

בּבּבני, גַּבְבני, נַנְאָמֶר צַבָּר: לְאֶבֶלְ וֹיּאָמִרְ לְאָ אִרְּלְ מֹּד אִם - לֹא אִנכוִלְ מֹד וֹאַמֹבִּילִ פֹּטֹלֹמֹי (כ, נ...מם)[ל, נּינּמָּם] לַפֹּּלִינְ וֹמִּוּיִאִּי שָׁבַׁמִיָבִי לַמִּיכַלְ וֹאַמַּר

÷ וּיאַמְוֹר מֻבֶּר אַבְּרָרָהָם אָלְכִי:

נְהַמְבֶׁיה: לַנְיָב נַעְּבְּרִם יִשְׁפְּחֹת יְנְמַלֶּים יְרַהַב נַעַּבְּרִין וַאַמְהָן וַנִּמְלִין SE ניגְדְּלְ נִימָן לֵוֹ צָאׁן וּבְקְרֹ וְבָּמֶן וּיִבְקָר וְיִהַב לֵיה עָאוּן וְתִּרִין וּבְסָּף וּנְעוֹנֵע בּנַנַר אָע־אָבְנָי, מָאָב וּהִ בָּנִיף יָט רִבּוּנִי לַטְדָּא וּסְנִי

ڠٮڂٙڔ؉ٙۿؚڔۦڂ۪ڹ לְאֵבְוֹיִ אַנְוֹנֵי, וּלֵלְנְעִׁי וּיִּמֵּוֹ לְנְבְּוִּנִּ בְּּנִינִּ בְּנִינִּ בְּנִינִּ בִּנְיִּנִּ יִּנְיִנִּ נמַּלְג אָנִר אָנִיר אָנִיר בּן וּילִידַה שָּׂנָה אִפַּה וְבּוּנִי בַּר

אַנכֿו יַמַב בָּאַרְצִיּוּ: אֹמֶּעְ לַבְּיֹנְ, מִבּׁנִנְעַ עַבְּׁנַגְּמָּנְגִי אַמֶּעַ בָא טַפַּר אַטַּטָא לַבָּנַר, מִבָּנִינַ ⁴⁶ נֹגְהֶׁבּׁמֹּנִׁ, אֲׁבְנָּגְ כְאִבְעָבְ בְאָבִעַפֿע וֹפֿיִנִם מְּבָּגְ בִבְּנָנִגְ לְמִּימָב

44: لَهُمِـمُهُونَنَ، لَمُعَلَقُ هُهُلِ لِمُنَادُ لَافِدَ عَنَاهُ مُرْخُلُهُ: אָם_לָאָ אֶל_בָּוּע_אַבָּוּ

הַאָּשֶּׁר אַהַרֶּי:

下以位(F: ĹĽĊĠĸ آلاحيك ばは亡しばめ לַנֹּמִלְנִיֹא יַמִּנִּא לְאַסְׁבַוֹאַנִי מו זמבוא וועד שבוא וכפשא וֹמֹאַלְ װּבְרָא לְבִיתָא וּשְׁרָא

וֹאַמָר מַלַיל:

וֹאַמִּר מֹבֹבֹא בַאַבֹבוֹבִם אָנֹא:

حَبِينَ بُلِ كُمْ يُحَبِينَ

בְּנְתְּלְאֵי בַּאָנֹא נְטִיב בַּאָבַעְּהְרוּן:

שַבַּן אֶבְּבוּוּ לִבוּע אַבּא שׁנוּגִּ

אַטְרָא בָּרָרֶי:

> with him. and the feet of the men that were camels, and water to wash his feet gave straw and provender for the and he ungirded the camels; and he And the man came into the house,

he said: 'Speak on.' until I have told mine errand.' And to eat; but he said: 'I will not eat, And there was set food before him

servant. And he said: 'I am Abraham's

and camels and asses. men-servants and maid-servants, and herds, and silver and gold, and great; and He hath given him flocks master greatly; and he is become And the Lord hath blessed my

he hath. and unto him hath he given all that son to my master when she was old; And Sarah my master's wife bore a

Canaanites, in whose land I dwell. for my son of the daughters of the saying: Thou shalt not take a wife And my master made me swear,

Ζ٤

98

٤٤

a wife for my son. house, and to my kindred, and take But thou shalt go unto my father's

follow me. Peradventure the woman will not 68 And I said unto my master:

(22) ויפחח. סמיר וְמֶס שֹלסס (נ"ר ם, מ), שסיס קומס את פיסס שלא ירעו בדרך בשדות אתריס:

משמש בדי לשונות, וסחחד הי, וסוח הם: (33) עד אם דברתי. הרי אם משמש בלשון אשר ובלשון כי, כמו עַד כִּי בַּלּא שֵׁילֹה (בראשית מע, י), והו שאמרו חו"ל כי

(98) ויחן לו אח כל אשר לו. שמר ממנס סרמס לסס:

(פ) א חקח אשה לבני מבנות הכנעני. אם לא מלך ממלה אל בים אבי ולא מאבה ללכם אמריך:

במו, ממר לו מברסס, בני ברוך וממס מרור, ומין מרור מדבק בברוך: (פε) אלי לא חלך האשה. פֿלַיכמיב, במ סימס לו למליעור, וסיס מחור למלות עילס שימת לו מברסס לפנות מליו לסשימו.

ŸĻ': אַמָּעַ לַבֹּנָג מִמִּמִפּּטִטַג וּמִבּגע غفك ننجزت تنوك نزعنق

מֹזּבֹא: אָוְבְטַבְּ וְטַסַּבְ אָטַּטָא לַבָּבוּ וְאָבְע מִלְאָבִיע מִמָּב וֹנֹגַּבְע נֹאַמֹּר לִי יְיִ דְּפְּלְחִיתִ בֶּרְמִיהִי

father's house; my son of my kindred, and of my way; and thou shalt take a wife for angel with thee, and prosper thy before whom I walk, will send His And he said unto me: The LORD,

וֹבְיוֹנִיםׁ לֹבוֹנִ מִאָּלִבוֹנִי: אُر_מֹאָפֹּשׁעַׂיִּ וֹאִם_לָאִ וֹשׁׁנִוּ לְבֵּ שַּׁטִּׁרֵ לְזָנֹהִנִינִ וֹאִם לָאִ וֹשׁנִוּן אַנ טַּוֹּלֵע מִאָּלְטָּג כַּג טַבוּא בַּכֵּגו טַבַּג זַבָּא מִמֶּנְמָטַג אַבַּג

לְבְּ יִתְבִי זְכָא מִמּוַמְתִי:

هُنج، بيرَك مُحَارِبَ: ثهُك فَع مَعُرْيِنَ يَلُخِر جُهُد יְהוָה אֶלהי אֲדוָי אַבְרָהָם אִם־ נְאָבָאִ הַיּוֹם אֶלְ־הָעְיֵן נְאִטָּר

פֿבמב לַאַגַּלִטא אָנָבטַי בּאָנָא בְּם אִם אִנַע כֹּהַן בֹהַנֹא. יומא בין לעינא

מַמַם מַכַּבַּב: ڲۮ۪ؠڶ וֹאַמֹּבוֹנוֹיַג לְּיִי וְהְיָהְ הְשְׁלְּטְהֹרְ הַיּצְאַתְ לְשְׁאַב הְשִּיִא וְיִחָהִי עוּכִיְנְמְהָא דְּחִפּוּק עַנָּבׁ אַנְבַׁי נַבְּּבַ מַּלְ מֵיִן תַנְּיִוֹם הַא אָנָא קָאָיִם עַלְ עֵינָא

זְמֶּיר מַיָּא מִקּוּלְתִירָ: עַהְּלֵּינִי בְּאַ לְמִּמְׁכְיִ וֹאִנִּתִר לְעַ אַהְׁלַנִּי כְּהַּוֹ

אַמֶּר הֹבְיה יְהְוָה קְבָּוֹר אָדְוֹי: خَرْمَوْرَكَ هُمُهُمْ تَرْبِع تَاهُمُّ خَرْمُجُكَ هُمُجَرِ بَنِه هَفَيْهِ וֹאַמֹנֵע אַכְן זַּם אַנַע הַטְיִע וֹזָם וֹטִימִּג לִי אַבְּ אַנֹּ אָמִי אָהִנִּי וֹאָב

גומון ג' לבר רבוני:

WĘĠĸ ſŖŗr ŢŖţŗr ſŖŸŖ هُدْرِ مِثَلُه هُمَدَذُكِ خُلَقُد هُمِ خُفِرِهِ

زَيْمُنَ لَرْتُ تَاذِمَكُمُ لِي تُمْكُنُتُ اللَّهِ اللَّهُ مُنْكُلُتُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

לַהְּנֹא וּמִלְע וֹאָתְוֹינע לַעַ וֹלוּלְטַע מֹלְ כַּטָּפָּע וּנָטַטַע לבל נוֹא בלפֿע נפּפֿע אָלְאַ מַּר לָאַ מָּוּצִּוּטִוּ לְמַלְּלָאִ

יְהְטִינִי וֹאַב זַּמְבְוֹא אַהְּלוּאַני: رَبِّهُمُد مُثِب لِيْتَ بِمِرْدِي هِمُكِبَا تغُمَدَت عَمْنُ نَعَلَ يَمُكِٰ لَعَمْ عَمْكِا נפעהר נפור בדה מעליה נאַנוּנאַט נאָנוּנטט לוּלַטַע מֹזָע

> thee, thou shalt be clear from my kindred; and if they give her not to oath, when thou comest to my then shalt thou be clear from my

Thou do prosper my way which I God of my master Abraham, if now fountain, and said: O LORD, the And I came this day unto the

pitcher to drink; I pray thee, a little water from thy draw, to whom I shall say: Give me, the maiden that cometh forth to water; and let it come to pass, that behold, I stand by the fountain of

my master's son. whom the Lord hath appointed for camels; let the same be the woman thou, and I will also draw for thy and she shall say to me: Both drink

unto her: Let me drink, I pray thee. the fountain, and drew. And I said shoulder; and she went down unto forth with her pitcher on her my heart, behold, Rebekah came And before I had done speaking to

she made the camels drink also. camels drink also. So I drank, and said: Drink, and I will give thy her pitcher from her shoulder, and And she made haste, and let down

9t

St

οt

- ממורמן של בניס, שסרי פרשס של מליעור כפולס במורס, וסרבס גופי מורס לה נִפּנו הלה ברמיוס: (ב4) ואבא היום. היים ילאמי והיים באמי, מכאן שקפלה לו הארן. אמר רבי אמא, יפה שימתן של עבדי אבות לפני המקום
- (++) גם אחה. גס לרנות מנשים שעמו: הוכיח. נירר וסודיע, וכן כל סוכתם שנמקרם, בְּרוּר דְבֶּר:
- שומכ סיס איוב אולי מעאו בני וגו' וסיס עושס כך: בלשון עמיד, כמו פִי סְׁמַר סִׁיּוֹב, הרי לשון עבר, פְּבֶה יַשְשֶׁה סִׁיּוֹב (חֿיוב חֹ, ה) הרי לשון עמיד, ופירוש שניהם לשון הווה, כי (פא) שרם אכלה. מרס שלני מכלה, וכן כל לשון הווה, פעמים שהול מדבר בלשון עבר, כמו מֶבֶם בָּלִימִי, ופעמים שמדבר

ַהַנְּיֵּם עַל־אַפְּה וְהַצְּמִידִים עַלֹּ- וְשִׁיִּיִהִי קִּדְשְׁאַ עַל אַפָּה וְשִׁירִיִּא אֹמֶּׁר יֶלְבִּרְ-לְוִ מִלְבִּׁרִ וֹאִמֶּׁם בּר וּטִוּר צִּילִינִי כִּיה מִלְבִּר ל+ נְשִׁאִמֶּר בַּּתְ־בְּּתִוּאֵלְ בָּן בִּוֹיוֹר מֵן אַהְ נִאָּמֵרָת בַּתְ בְּתִּיּאֵלְ וֹאָמִאַּב אָטַב וֹאָמִר ֶבּט מַׁ. אַטַּ וּמִאַנּלִית יָחַה וֹאַמַרִית בַּת

על ידַהָא:

and the bracelets upon her hands. And I put the ring upon her nose, son, whom Milcah bore unto him. The daughter of Bethuel, Nahor's daughter art thou? And she said: And I asked her, and said: Whose

אָטַבַּטַ אָטַוּ אָבָוֹ, לִבְּלוָ: هُمُد بَائِمِنْ خَيْدُكَ هُمُنَا ذَكَانَان ** אָת־יְהוָֹה אֶלֹהֵי אֲדֹנֵי אַבְרְדְׂם إيوظه إيونوموري كرمزي إيهجيه אַנוני, בְּרְבּוָלִ, לְבָּרֵיה: בְּאִנְרַח קְשׁוֹם לְמִפַּב יָת בַּת ילבילית ית יי אַלַבוּיה וכבהית וסגידית קדם יי

master's brother's daughter for his me in the right way to take my my master Abraham, who had led and blessed the LORD, the God of prostrated myself before the LORD, And I bowed my head, and

בְאַ עַעַּרְרִּ בְּיִּ נְאֵפְׁנְעִי הַּלְ-נְמָּנוֹ אָנִ בְאַ עַנִּיִּנְ לְּגִּ נְאֵטְפָּנִי תַּלְ נַמִּינָא ⁶⁺ װֶשְׁמֶּה אָת־אֲדֹנִי הַנֵּידוּ לִי וְאָם־ וְעַמְּה אָם־נָשָׁכָם עַשָּׁיִם אָם הַסָּרִי

או על שְׁמָאלָא: ולַמִּוָּמ מֹם בִבּוֹנִי נַוּוָ לִי נֹאָם ובהן אם אומוכון הבדון מובו

right hand, or to the left.' not, tell me; that I may turn to the truly with my master, tell me; and if

And now if ye will deal kindly and

בּבָּר אַלֶּיך רָע אַרְטִּיב: מּוֹעוֹע זְּאֵא עַבְּבְרָע לְאַ ַנִוּכָּלְ מִן שֵׁנִם וֹנִ נִפַּלִ פּּטִּיֹמֹא לְיִע رَوْمَا كُرْكُا بَجُنِيةِ مِنْ يَنْهُمُنِهِ يَهْضِرِ كَرْجًا بَجُنِيةِ مِنْهُمُنِهِ

בּישׁ אוּ מְב: אַנְחָגָא יְבְלִין לְמַלְאִ אִמָּוּ

unto thee bad or good. from the LORD; we cannot speak and said: 'The thing proceedeth Then Laban and Bethuel answered

<u>װְלָר יְתְוֶת:</u> بْبُيَّرُ، هُفِّدٌ كُوَّا لِهَدِيُّنَاءً وَهُفَّاتًا بَبْدَرُ هُفْمُهُ كُوِّدً بَقِيْتًا فِقَهُ نتك نظك خُفَدُك كَال نُكِلَّك لَم نَحْمُكُ عَلَمُكَ لَحَدَا لَهُمْ يَرَحُ

بالإذرا إز:

hath spoken. master's son's wife, as the LORD her, and go, and let her be thy Behold, Rebekah is before thee, take

چ،ہٹاں: אָט דְּבְרֵיהָטְם וַיִּשְׁתְּחִי אָרְצְהְ דְּצְּבְרָהָם יָה פְּהָנְמֵיהוֹן יּסְגִיד וּנְיִנֵי כֹּאַמֶּר מְּמָת מֹבֶר אַבְרָבְטִם וֹנִינִי

מֹלְ אַנְמֹא בְּוֹבִם וֹנִיּ

the earth unto the LORD. words, he bowed himself down to Abraham's servant heard their And it came to pass, that, when

بظربة والمراجع المراجعة المراج זַבְ יַבְגַּיִים וַיִּמֵּן לְוַבְּקָת ממישי ניוצא הַשָּׁבֶּר בְּלֵי־בֶּטֶף וּבְּלֵי

بظئأذنا أتح كِيُّابِثِم بِكِمُوِّكِ: בגער ילבישין ויתב לרקקה נאפוט אלגא מנון צלפנ ימנון

and to her mother precious things. Redekah; he gave also to her brother and raiment, and gave them to jewels of silver, and jewels of gold, And the servant brought forth

٤٤

ıς

٥S

ומגיין טינך יודע מי הים: (פא) ואשאר ואשם. שַנֶּם ספדר, שהרי הוא מחלה נמן ואחר כך שאל, אלא שלא יחפשוהו בדבריו ויאמורו, היאך נחח לה

(94) על ימין. מזנוח ישמעלנ: על שמאל. מזנוח לוע, שסיס יושז לשמאלו של אזרסס (ז"ר ס, ט):

דבר רע ולא על ידי משובת דבר סגון, לפי שניכר שמס' ילא סדבר לפי דבריך שזימנס לך: (02) ויען לבן ובחואל. רשע סיס, וקפן לסשיב לפני מביו: לא נוכל דבר אליך. למַפָּן בדבר סוס, למעל ידי משובת

(22) וישחחו ארצה. מכלן שמודים על בשורה מובה (ב"ר ם, ו):

(33) ומגדנות. לשון מגדים, שסבים עמו מיני פירוח של הרך ישרחל:

46

- וּיִאָמֶר שַּּלְעַוֹנִי לַאַבְּנִי: אַמֶּב מַמִּנְ נַנְּלְיָנְנִי נַנְקְוּמִנִּ בַבְּצֵב בַּמָּנֵב נְבָּטִּנְ נְבָּטִנְ נְבָּמָנִי בְּצָבָּנִאִ וַיּאַכְּלָוּ וַיִּשְׁתָּוּ הָוּא וְהַאֲּנָשָׁים וַאַכַלוּ וּשָׁהִיאוּ הוּא וְגוּבָרַיָּא
- غَنَّادَ نُمُنَا هِا مُشَالِ هَلَا لَا يَكِلَا: ניִאֹמֶר אֲחִיֹרְ וְאִמְּה תַּשֶּׁב חַנַּעֵּרָ
- נאַלְבָּר לַאִּגִּוּ: וֹגעוֹנִע שֹּלְגַוֹּע בּּוֹבְכֹּג מִּלְּעֲוּנֹג וֹגֹּ אַצִּּבֹע אָנְבָעֹג הַּלְּעוּנִג נּגְּאָמֶׁר אַבְטִׁםְ אַבְּשֹׁאַנְוֹרָנִ אָּטָּנִ נֹאָמָר בְּעַנִּוּ בְאַ שֹׁאַנִּדְרוּוֹ זֹטִי
- المُنابِّةِ الْمُنابِّةِ الْمُنابِّةِ الْمُنابِّةِ الْمُنابِّةِ الْمُنابِّةِ الْمُنابِّةِ الْمُنابِ י וּיִאָּמְרוּ וֹלִבְיֹא לַנֹּהֹנִ וֹנְהָאָלִי וֹאָמָרוּ וֹלִבוּי וֹלִבוּי
- : ئاڭ% הַמַלְכָּי עַם־הָאַישׁ הַנָּה וַקאָמֶר הַמֵּיִלְלוּ עָם מּּבְרָא הָדֵין וּיּפְׂרְאַנְּ לְרְבְּקְתְ וּיִאָמְרָנִ אָלְיִנִ יּפְרוֹ לְרִבְקָת וֹאָמָרוּ לַבִּ
- וֹאֶט מִנֹלִטְּׁע וֹאָט מְּבָּב אַבְרָנְיִם מִנִלִּטִּע נִיִּט מָבָּבָא בָאַבְנְנִים
- ווובש זובעה אָר שָּעִי שַּעָּר שוּאָרו: אַדוֹהָנוּ אָהָ הַנִי לְאַלְפָּוּ רְבְּבָּת וּלְבַבְּי אָתַ בַבְּלְתַ וּיָאָמֶבוּ לֶּנִי
- בְּמֶבֶר אֶנַר רְבְּקְרָה נִינְרָה: נמַלְכָּנְה אַנְוֹנֵי הָאָיִשְׁ נִיּקָּה ريال خيار ĻţţĽ آبُگٰتِ ا

- וֹאַמֹּר מִּלְשוּנִי לִנִּשׁ בַּנְנִי:
- מֹסֹבֹא וֹבְטוֹן בְּעַר בֵּן שֵּׁינִילִ: מוכוטטא משלא מבו במבו או וֹאָמֹּע אַטוּבֿא וֹאָמַע טִשֹּיֶּב
- נאָבוֹב לַנְת וִבּוָנִי:
- וֹנְאַמָּת מָא בְּהָרָא אָמְרָא:
- נאַמַבע אָנוּגל:
- אָט_ובלטׁנ אָטְטֹם וֹהִגּעוּ גֹט וּלטֿנ אָטֹטִיוּן וֹגֹט
- וְיָרְ גוּבְרוּהִי:
- סְנְאֵיהון: يخنخثنا أتتكسا ختخد ثم ككتر אַבְיבוּג אָבּלְפּגוּ ילְנִיכוּ יָתׁ נִלְּמָׁנוּ נְאֵמָנוּ לַצִּ
- וקקה ואַזל: בְּתַר גוּבְרָא וּדְבַר עַבְּרָא יָת הַּלְ עַיִּלְתַּלְּוּם וּבְׁכִּוֹבֹא הַלְ זַּמִּלְגִּא נַאָּזַלְא וָנָהְׁרַטְּיָהַ וֹלַמִּט בַבְּלִּט וֹמִיגִימִטִּבֹא

- away unto my master.' the morning, and he said: 'Send me tarried all night; and they rose up in the men that were with him, and And they did eat and drink, he and
- '.og llada əda few days, at the least ten; after that said: 'Let the damsel abide with us a And her brother and her mother
- that I may go to my master.' prospered my way; send me away not, seeing the Lord hath And he said unto them: 'Delay me
- damsel, and inquire at her mouth.' And they said: 'We will call the
- ".og lliw I' :biss 5he bnA 'fnsm unto her: 'Wilt thou go with this And they called Rebekah, and said
- servant, and his men. sister, and her nurse, and Abraham's And they sent away Rebekah their
- the gate of those that hate them.' thousands, and let thy seed possess mother of thousands of ten unto her: 'Our sister, be thou the And they blessed Rebekah, and said
- the servant took Rebekah, and went camels, and followed the man. And damsels, and they rode upon the And Rebekah arose, and her

- (44) וילינו. כל לינה שבמקרה לינה לילה החד:
- ואס מאמר ימיס ממש, אין דרך המבקשים לבקש דבר מועמ, ואס לא מרלה, מן לנו מרובה מוה: יַמִיס מִּסְיֶס בְּחִילְמוֹ (ויקרחׁ כֹס, כע) שכך נומנין לבחולס ומן י"ב חדש, לפרנם חֿם עלמס בחכשימיס: – או עשור. י" חדשיס. (88) ויאמר אחיה ואמה. ובמואל סיכן סיס, סוא סיס כולס לעכב ובא מלאך וסמימו: ימים. שנס (כמובות נו:) כמו
- (לפ) ונשאלה אח פיה. מכאן שאין משיאין אח סאשה אלא מדעמה (ב"ר ס, יב):
- (83) וחאמר אלך. מעלמיואף אס אינכס רוליס:
- כלון שיסא אומו הורע ממך ולא מאשה אמרת: (00) אח היי לאלפי רבבה. אם ווכעך מקצלו אומס ברכס שנאמר לאברסס בסר סמורים, סַרָבֶּס אַרָבֶּס אָם וַרָעַבָּ וּגוי, יסי

	(28) מבוא באר לחי רואי. שסלך לסביה סגר להברסס הביי שישהים (ב"ר ס, יד): יושב בארץ הגגב. קרוב להימו בהר, שנהתר ניסע משָׁם הַבְּרָסָס הַּרָבְּס הַבֶּבְבּיַי בֵּיִלְ בֵּיִי שִׁרִּי שִׁרִי שִׁרִי בּיִלְ הַבָּין בַּרָר: (28) לשיח. לשון מפלס (ב"ר שס), כמי ישְׁפּּן שֵׁיחּי (מסליס קב, ה): (48) וחרא את ישחק. רהמס הומי הַדְר ומוסה (מ"ה ומתסס) מפניי (ב"ר ס, מו): וחפל. השמימה עלמה להרן, כמרגומו המרכינת, הטמס עלמה להרן ולה סגיעה עד הקרקע, כמי הַשִּינְםׁ בַּבְּּרָ, הַבְּיִי שָׁבָּיִם (שמיהל-בב, י), והרכין, לשון מומה להרן, ודומה לו בִּייִפּוֹל לה יישֶל (מהלים לו, כד), כלומר הם ימה להרן לה יגיע עד הקרקע: (28) וחחבס. לשון וממפעל, כמי הַשְּבְּבָי (39) ויספר העבר. גלה לו נפים שנעשול, ושרפים המהלה, ופרי היה למיד ובנים המהלה ובני היה להרן (ב"ר המתר ונעוד הנה לה בהתלומו.			
τ	וֹאָט_מִּנְטִּ: וֹאָט_מִבְּוֹ וֹאָט_מִבְּנִן וֹאָט_נִמְּבָּ וֹטֵּלְב לֵנְ אָט_מִבְּנִן וֹאָט_נִמְּבָּ	וֹנִים מְנִים: וֹנִים מְבֵּל וֹנִים מְבֵּלֵן וֹנִים וְמְּבָּלֵ וּנְלְיִבִּים לְיִיִּבְ יִים וֹמִבֹּל וֹנִים וֹמְבָּל	And she bore him Zimran, and Jokshan, and Medan, and Lishbak, and Shuah.	τ
ממי כב	ַלַּמִּרְ אַבְרְהָם נַיַּקָּח אִשָּׁה וּשְׁמָה הַיְּמֶר אַבְּרְהָם	וּשְׁמַּה קַטּוּרָה: וְשְׁמַה קַטּוּרֶה:	And Abraham took another wife, and her name was Keturah.	ΛХХ
۷9	וִיִּבְאֵֵהִ יִּצְּחָׁק הַאָּהֵלָהֹ שָׁרֶה אִמֹּוֹ וַיִּפְּח אָתּ־רִבְּקָה וַהְּחִי־לִּוֹ לְאִשֶּׁה וַיֶּאֵהְבֶהְ וַיִּנְּחֲם יִצְּחָק אַהְרֵי אִמְּוֹ: (פּ)	נְאַטְנְחַם נְצְּחָל בְּתַר אָפֶּוְהְ: וְחָלְא מְּלְנִוֹ מִיְבְרָהָא בְּעִּיְבְּ מְרֵר אָפֶּיה וְנָסֵיב יָח רְבְקָה הְרָא מְקְנִין עִיבְרַהָא בְּעִיבְּרֵי הְאָמְלְהִי בְּיִהְ לְּמִשְׁבְּנָא וְחָוֹאִ הְאָמְלְהִי בְּעִּהְבְּנָא וְחֵוֹאִ	And Isaac brought her into his mother Sarah's tent, and took Rebekah, and she became his wife; and he loved her. And Isaac was comforted for his mother.	4 9
99	ַנִיְסְבָּר הָעֶבֶר לְיִצְּחָק אָת כְּלִ הַיְּבְרָים אֲעֶׁר עְּשֶׂה:	פּטִינְטִיּא בַּעְבֶר: נְאִמְּטִמִּי מַבְּרָא לְיִצְּחָל יָת כָּלְ	And the servant told Isaac all the things that he had done.	99
59	וַתַּאִמֶּר אָל־הִעָּבֶר מִי־הָאָישׁ הַלְּזֶה הַהֹלֵךְ בַּשָּׁבֶה לִקְרָאהָנוּ וַיְאָמֶר הָעֶבֶר הָוּא אֲדֹנִי וַתִּקָּח הַצְּעָיף וַתְּהְבֶּס:	וֹאִטְׁכּסׁנּאַט: טְנּא בְבְּנִוֹּ נִּנְסִׁנְבַּט מִּנִּפָּא לְטַבְּׁמִנְטַנְּא נִאָמָר מַּבְּבָּא בִּנְכִּי בַּמְטַלְּא נֹאַמָנַט לְמַבְּבָּא מָן יַּנְבָּרָא	And she said unto the servant: 'What man is this that walketh in the field to meet us?' And the servant said: 'It is my master.' And she took her veil, and covered herself.	S 9
† 9	װִמְשָׁא רִבְקָּהֹ אָת־עֵינֶּיהָ וַתֵּּדֶא אָת־יִצְּהָק וַתִּפְּל מֵעָל הַנְּמֶל:	וּמִׁלְא: נְת וֹאָטַׁל וֹאִטַּׁרְבֵּינִת מִמָּלְ וּזְּקַפָּת רַבְּקְת וֹטִ מִּנִּטִּא וַטִּוֹנִי	And Rebekah lifted up her eyes, and when she saw Isaac, she alighted from the camel.	† 9
٤9	ַנִּצָא יִצְּחָה לִשְׁיִּח בַשְּׁדֵּח לְפְּנִוֹת עְּבֵב נִיּשָּׂא עִּינִיוֹ נַיַּרְא וְהַנָּה גְּעַלִּים בְּאִים:	נְטֵּלֵא נְטֵא נַּמֶלְגָּא אָעַן: לְמִפָּׁנִ, נַמְּאָא וּזְּלֵּשׁ הַּנִנְטִּ, וּנְפַּׁל וֹאָטַל לְאַלְאָׁט בָּטַלֵּלְא	And Isaac went out to meditate in the field at the eventide; and he lifted up his eyes, and saw, and, behold, there were camels coming.	٤9
79	ְּוְתְּיִא יוֹשֶׁב בְּאֶבֶץ תַנֶּגָב: הְיִיא יוֹשֶׁב בְאֶבֶץ תַנֶּגָב:	ְּנְינִא ְיִנִיִּר בַּאְּנֵת גַּנְיְמָא: בְּמַלְאַּב לַוֹּמָא אָטַטָּוֹוּ הַּלְנִי נְיִּאְנִיִי מִבְּיִנִּא	And Isaac came from the way of Beer-lahai-roi; for he dwelt in the land of the South.	79

(ז) קטורה. זי הגר, ונקראם קטורה על שם שנאים מעשיה כקטרם, ושקשרה פחחה, שלא נזדווגה לאדם מיום שפרשה

סיס גר דלוק מערב שבת לערב שבת, וברכס מלוים בעיסס, ועון קשור על סאסל, ומשממס פסקו, וכשבאת רבקס חורו (ב"ר ם, (5) האחלה שרה אמו. וינילם ספסלם, וסרי סים שרס פמו, כלומר ונעשים דוגמם שרס פמו, שכל ומן ששרס קיימם,

מו): אחרי אמו. דרך מרן, כל ומן שממו של מדס קיימם כרוך סום מצלס, ומשממס, סום מפנסס במשמו:

מלברסם (ב"ר פל, ד):

 $\subset \subset$

نْزَكْقْدْت: بخدٍّ لَـٰـلًا لَـٰذِهُ هِمِيدُتِ بَكْمِيمُتُ لَـٰـلًا بَحْدً. لَـٰـلًا لَتِيرَ كَمَمُلَـٰذًا เ่อ่ดีไ ว่า รับ ด้ธิด เด็บ เบ้า เอ๋ดีไ ด้เลือด ดีเลือด เลือด เล เลือด เล้อด เลือด เลือด เลือด เลือด เล้อด เลือด เลือด เลือด เลือด เลือด เลือด เลือ

لخمدندا لخئثالا:

Leummim. were Asshurim, and Letushim, and Dedan. And the sons of Dedan And Jokshan begot Sheba, and

קַמוּרֶה: لَهُمُدِيلُم لَهُمْ لِمُعْرَفُهُ لَا خُرْدِ هُمُ لِللَّهُ لَيُعْدِيلُم لَهُمْ لِمُمْ لَا خُرْدٍ هُمْ إِلَا خُرْدِ نجير מדין עיפה ועפר נחלה יجני מדין עיפה ועפר נחניה

children of Keturah. and Eldaah. All these were the and Epher, and Hanoch, and Abida, And the sons of Midian: Ephah,

4:4: י וּימַן אַבְּרְהָהָם אָת בְּלִ אַּמֶּר לָוִ וּיהַב אַבְּרָהָם יָת בָּלְ דְּלִיה

देश्यं वेदः

unto Isaac. And Abraham gave all that he had

건<u>.</u>□: בְּעוֹהָנוּ חַוּ קַּוְמָה אֶלְ־אָהֶץ קַנִּם קַדּוּמָא לַאָּרַע מַדְנָהָא: וְיָשְׁלְחֶבּם מִעָּל יִצְּחָק בְּנִוֹ מִעַּל יִצְּחָק בְּרֵיה בְּעּוֹד דְּהוּא לְאַּבֹנִיִם זְּעַּן אַבֹנִינִם מְעַּזְּנֵע וְעַב אַבֹנִינִם מְעַּדְּן וְהַּגְּטִהוּן تظركنهرم

אָמֶּר וֹלְבֹּנִי לְטִוּלִטֹא צִּלְאַּבֹבְעוֹם

And these are the days of the years eastward, unto the east country. Isaac his son, while he yet lived, gifts; and he sent them away from

that Abraham had, Abraham gave

But unto the sons of the concubines,

מֹלני וֹטִבָּמ מִּלִים: אַמֶּבְיהַן מְאָה שְׁנָה וְמֶּבְעָיה בְּחָרָא מָאָה וְשֶּׁבְעִין וַחָבֵּיִישׁ ² נְאֶבֶע נְבֶּנְ אֲלֵנְ עִבֵּנְ אַלְנְעִם נִאָּבְּנִן נִמָּנְ אָנִּגְּ עַבְּּנְעִם

<u>ښ</u>زر!:

of years; and was gathered to his a good old age, an old man, and full And Abraham expired, and died in

hundred threescore and fifteen

of Abraham's life which he lived, a

מַטָּ'וו: מובה זקן ושְּבֵעַ נַיּאָטֶר אֶלְ - מְבָא סִיב וּסְבַעַ וֹאָהְבְּנֵישׁ

נּוֹלָנָּמ נִיֹּמֹׁט אַבֹבֹבַבֶּם בַּמְּבַבַ נִאָּטַהָּנִג נַמִּנַט אַבַבַבַּם בַּסָּבַנַ

And Isaac and Ishmael his sons

אַמָּר עַלְ־פָּנִי עַנְיָרָא: שְׁבֵּה שָפְּרָן בֶּן־צֹחַר הַחָהִי בִּחָקִל עָפְרוֹן בַּר צֹחַר חִמְצִּה בְּלָּגוּ אֶּלְבְּמְׁמְבֵעׁ הַמַּלְפּּלְעַ אֶּלְבְ בִּנְיִנִי, בִּמְמְּבַע בַּנְיִנִי, בַּמְמְּבַע

בעל אפי ממרא: וּיִלַבְׁרִי אָטְוִ יֹגִּעַׂל וֹיִהְמִׁמֹאֵץ יַלַבַרי יָטִיִּ יֹגִּעַל וֹיִהְמִׁמֹאִץ

is before Mamre; the son of Zohar the Hittite, which Machpelah, in the field of Ephron buried him in the cave of

וו בוו: ו מנה, ונוסעים מיש במהלי פֿפַּדְנוֹ, וכן הומ מומר וְהַבֵּה נְמוּשִׁים עַל פְּנֵי בָל בְּמָבֶרן, (שמומל ה ל, מז.) שכן למ"ד ונו"ן מהחלפות מועת שְׁבֶּן, שׁמוּח מן נְבֶּה רַנְלְיִם, וכמו סְׁמוּךְ שְׁמֶן, שׁמוּח מן וְרָמַנְּמְּ נִמַרְמִּי - וֹלֹמִושִם. - סס צעלי ההליס, המחפורים הנה לשון ממנס, ואל מאמר שאינו כן מפני האל"ף שאינה יסודים, הרי לנו מיבום שאין בראשם אל"ף, ונמוספה אל"ף בראשם, כמו (3) אשורים ולשושים. שַס ראבי אומות. (שס ס.) ותרגוס של אונקלום אין לי לישנו על לשון המקרא, שפירש לַמַבִירָין,

לברך את מי שתרלה, ואברהם מערם לילתק: (פ) ויחן אברחם ונה. ממר לינממיס, ברכם דיימיקינמן לו, שממר לו סקב"ס למברסם נְסִיֵּס בְּרָכְּס, סברכומ ממורום בידך

מסר להם. דבר אחר, מה שניתן לו על אודות שרה, ושאר מתנות שנתנו לו, הכל נתן להם, שלא רלה ליהנות מהם: כמובס, כדאמרינן במנסדרין (כא.) בנשיס ופלגשיס דדוד: - נחן אברהם מחנות. פירשו רבומינו (שס לא.), שַס מומאס (6) הפילגשים. מסר כמיב, שלא הימה אלא פלגש אחת (ב"ר סא, ד), היא הגר, היא קעורה. ושים בכמובה, פלגשים בלא

(ע) מאח שנה ושבעים שנה וחמש שנים. זן ק'כזן ע', וזן ע'כזן ק' זל מעל:

(۲): (9) יצחק וישמעאל. מכאן שעשה ישמעאל משובה, והוליך את ילחק לפניו, והיא שֵׁיבה עובה שנאמר באברהם (ב"ר לת,

	וֹמֻּבֹר אַנְ	غېن:		
01	בְּנֵי בוֻת			
Οí	īġļu ķ	څُد_ځڙ	T XȚ	בְּבׁם בִּאָּנוּ,

יַּצְּיֶלְ מִם בְּצָּרְ לַנַוֹּי רַאֶּי: (פּ) אֶלְנִים אָּתְ־וֹאָתָל בְּנִוֹ נַיִּשֶׁב

וְהַבְּתֹאַב וֹאִבְּוּוֹ

Ÿ¥ŢŢ̤: הְגָּרִ הַמִּצְרָית שִׁפְּחָת שְּׁרֶה טִּצְּרִיתָּא שביתי

نظِحُمُّات: نۺؙڟۿۼڔ ڹڂڽڽ ڶڴڷۮڶۼڶڂۼٛڂۦڝۏڎڔڽ

* từ ἀἄα Lưều tữ ሕጻ:

וְתִוֹלָא וְשָׁוּר

שָׁנִים בְּאָמִינֶם: שְׁמִלְיִם בַּעַגִּבונָם וּבְּמִירֹתָם אַכִּר הַם בַּנָי יִשְׁמָעִאַל וָאַכָּר ַ

וּגְּגָוֹה וּנְּמִינו וּגֹאַפָּב אָּבְבַהַּמָּוו: שְׁנְיִר וּשְׁלְשָׁוֹם שְׁנָרוּ וְשֶׁבַת שְׁנִים קן וֹאֵכֶּוֹר שְׁנֵינֵ חַיֵּנֵי יִשְׁמְשֹׁאֵל מְאָר וְאִלֵין שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמְשֵּאֵל מְאָר

> نهُلُك لا لافترين: שמאב שמו אטלבר אַבובים הקלא דובו אַבָרַהַם מוּ בָנֵי

קַּיִּמָא אָתַּחָוִי עַּלַה: ונטוב וֹאַטַׁל מִם בּוּבֶא צַּמַּלְאַּצַ ולבוג וו ואוטע לבווש וַיְהְיִ אַחֲבֵי עַוֹּת אַבְרָהְם וַיְבֶּרֶךְ וַהֲוָת בְּתַר דְּמִית צַּבְרָהָם

Ļ₩ĊĊĊ□: ダゼゼビ אַבֹבְעַם צִּילִידַת עָנָר

וֹעֹבֶר וֹאַבְבָּאָל וּמִבְשָּׁם: خزد خۀۀئئئيدبا بغذل שָׁמוּת בְּנֵר יִשְׁמְעֵּאל וָאִלֵּין שְׁמָהָת בְּנֵר יִשְׁמָעֵאל

:ಜೊರೆಗ ಗಿರುಗ ಗಿರಿಗೆಗಳ

לפֿישׁ חַדַר וְהַיִּמְא יִשׁוּר

جهديدباز: ילפֿוביעון שָׁבוּ מֻּסַר בַּבָּרָבִין الغذرا شفثفتارا خففتربرا

ימית וְאָהְבְּיִישׁ לְעַּמִיה: יטַלטון ישָּבַת שָּׁנון נֹאָטַנֹנִיגַ

> Abraham buried, and Sarah his wife. of the children of Heth; there was the field which Abraham purchased

Beer-lahai-roi. his son; and Isaac dwelt by of Abraham, that God blessed Isaac And it came to pass after the death

handmaid, bore unto Abraham. Hagar the Egyptian, Sarah's Ishmael, Abraham's son, whom Now these are the generations of

Kedar, and Adbeel, and Mibsam, first-born of Ishmael, Nebaioth; and according to their generations: the of Ishmael, by their names, And these are the names of the sons

and Kedem; Hadad, and Tema, Jetur, Naphish,

and Mishma, and Dumah, and

S١

þι

٤ı

71

ΟI

nations. twelve princes according to their villages, and by their encampments; these are their names, by their these are the sons of Ishmael, and

and was gathered unto his people. seven years; and he expired and died; Ishmael, a hundred and thirty and And these are the years of the life of

במיניו, ובה סקב"ס וברכו: סוא אם הברכוח לאברהם, נמיירא לברך אם ינחק, מפני שנפה את עשו יולא ממנו, אמר, יבא בעל הברכוח ויברך את אשר ייעב (11) ויהי אחרי מות אברהם ויברך וגרי. נַמַמוֹ מנמומי מֿפליס (מועס יד.). דבר מֿמר, מף על פי שממר סקדוש ברוך

(13) בשמותם לתולדותם. קרר לידמן זה ממר זה:

(16) בחצריהם. כרכים שלין לסם מומה. ומרגומו בפַנמיסון, שסם מפולמים, לשון פמימה, כמו פִּנְמוּ וְרַנְּנִי (מהלים למ,

ויגוע. לא נאמרה גויעה אלא בלדיקים: מס ישמעאל, שנאמר וַיֵּלֶךְּ עַשְׁוֹ אֶל יִשְׁמְעַאל וּגוי, כמו שמפורש בסוף מגלס נקראת (מגילס יו.), (ורש"י סביאו סוף פ' מולדות): משנומיו של ישמעאל למדנו, ששמש יעקב בבים עַבר י"ד שנה כשפירש מאביו, קודס שבא אלל לבן, שהרי כשפירש יעקב מאביו (פן) ואלה שני חיי ישנועאל וגוי. אמר רבי חייא בר אבא, למה נמנו שנוחיו של ישמעאל, כדי לייחם בהם שנוחיו של יעקב,

מַּגְ_פַּׁנָ, כַּגְ_אָּטַה נִפָּגָ: (פּ)

אַפּֿג כֿל אַדוּהִי שָּׁרָא: פמיקים עַל־פָּגַיַ מִצְּרַיִם בֹאֲבֶר אַשָּׁירְ הַשְּׁרִ מִּשְּׁרִים מָשִׁי לְאַחּיר עַל

all his brethren he did settle. goest toward Asshur: over against Shur that is before Egypt, as thou And they dwelt from Havilah unto

The Haftara is I Kings 1:1 - 1:31 on page 239.

כי אַבְרְדְהָם אַבְרְדָהָם הוֹלֵיד אָתַ־ אַבְרָהָה אַבְרָהָם אוֹלִיד יָת מילדים וַאֶּבֶּר תּוֹלְרָת יַצְּחָק בָּן וְאָבֵּין תּוֹלְדָת יַצְּחָק בַּר

:كلان:

הְאָרַמֶּי לְוֹ לְאִמֶּׁה: הְאַרַפִּׁי מְפַּבַּןְ אַרָם אַחָוֹת לְבָן אַרַפִּאָה מִפּּדַן אַרָם אַחָתִיה י בְּקַחְתַּוֹ אָח־רִבְקְה בַּח־בְּחוּאֵל בּד נְסִיב יָח רַבְקָה בַּח בְּחִיּאֵל וּנֹעַׁג וֹאַטַׁלַ פַּּן אַנְבַּהָּנִם הָּלָּע וַעִּנִע וֹאָטַל בּּר אַנְבָּהָוֹ הָּוֹנִן

בְּלְבָּן אֲבַמָּאָה לֵיה לִאָּתּוּ:

ئىۋى تۆتى كۈڭ ھەفر: אְשְׁׁילֵּוֹ בְּיִ עְּקְבֶרֵה הָוֹא וַנִּעְּמָר לְוֹ אִהְּמִיה צָּרֵי עַקְּרָא הִיא וְקַבֵּיל

تقحَّك كَالِي هُنَا يُناثِنَا:

בְּלְוִנוֹנִינִי וֹלִ וֹמִּנִיאַט בֹלְלִנִי تشقود نخثاط خربينر خرتم نجخ نخمط كنه نناخكدر

למטפה אולפן מן פובם ונ: וַתַּאַמֶּר אָם־בֶּן לֶמֶּה זָּה אָנְכִי אָם בּוּ לְמָּאִ דְּנִוּ אֲנָא נַאַנֹלִת וּנִעַּבְאָאַנִּ עַבְּּנִים בַּלַבְּבֶּע וַבְּטַלֵּו בָּנִגְאַ בַּמָהָנַאַ נִאָּמָנַע

> Degot Isaac. Isaac, Abraham's son: Abraham And these are the generations of

the Aramean, to be his wife. Paddan-aram, the sister of Laban Bethuel the Aramean, of he took Rebekah, the daughter of And Isaac was forty years old when

wife conceived. entreated of him, and Rebekah his and the Lord let Himself be his wife, because she was barren; And Isaac entreated the LORD for

to inquire of the LORD. wherefore do I live?' And she went within her; and she said: 'If it be so, And the children struggled together

פְּנֵי כְּל מֶׁמֶיו יִשְׁפֹּן (ברחשית מו, יב), עד שלח מת חברהם ישכון, משמת חברהם נפל: (18) נפל. עַכן, כמו ומִדְיַן וַעַמְלַן וְכֶל בְּנֵי קַדֶּס נוֹבְּלִים בְּעַמָּק (שופעיס ז, יצ). כאן הוא אומר לשון נפילה, ולהלן אומר עַל

עדות יש שלברסס סוליד לת ילמק: לר קלסמר פניו של יצמק דומס לאברסס, וסעידו סכל אברסס סוליד אם יצמק, וזסו שכמב כאן יצמק בן אברסס (סיס), שסרי שסיו לילני סדור אומרים מאבימלך נמעברה שרה, שהרי כמה שנים שהחה עם אברהם ולא נמעברה הימנו, מה עשה הקב"ה, אברסס אחר כך סוליד אח יצחק. דבר אחר), על ידי שכחב סכחוב יצחק בן אברסס, סווקק לומר אברסס סוליד אח יצחק, לפי (פו) ואלה חולדה יצחק. יעקנ ועטו סלמוריס בפרשה: אברהם הוליד אה יצחק. (ללחר שקרל סקנ"ס שמו

. אומו פדן, לשון צָמֶד בְּקֶר, מרגוס, פדן מורין, ויש פומרין פדן ארס כמו שָׁבֵס מַבְס, שבלשון ישמעאל קורין לשדה פדן: ואחום רשע ומקומהאנשי רשע, ולא למדה ממעשיהם: - מפדן אדם. על שם ששני ארם היו, ארם נהרים וארם לובה, קורא מפדן אדם אחות לבן. וכי עדיין לא נכמג שסיא גמ גמואל ואמומ לגן ומפדן ארם אחות לבן. וכי עדיין לא נכמג שסיא גמ רשע שְׁבֶּס וגוי, סרי לינמק ל"ו שניס, ובו בפרק נולדס רבקס, סממין לס עד שמסא ראויס לביאס ג' שניס, ונשאס: 🗈 בה בהואל ממס שרס, ומשנולד ילמק עד סעקידס שממס שרס ל"ו שנס, דבת ל' סימס כשנולד ילמק, ובת קכ"ו כשממס, שנאמר ציףיו פַיִּי (02) בן ארבעים שנה. שהרי כשבא אברהם מהר המוריה ומבער שנולדה רבקה, וילמק היה צן ל"ו שנה, שהרי בו בפרק

ζιιζ ζ ζ ζ : שומדם בווים ווומספללם: וישחר לו. לוולה לה, שהין דומה מפלם לדיק בן רשע למפלם לדיק בן לדיק (יבמום סד.), לפיכך ְנְשִׁיקִוּם שַׁגֵּחׁ (משלי כו, ו), דומוח למרובוח והום למשח, הנקרישר"ח בלע"ו: - לגכה אשחו. זה עומד בזוים זו ומחפלל, וזו ורבוי סוא, וכן וַשְּׁמַר שְׁנַן סְּקְּמֹרֶמ (ימוקאל מ, יא), מרבית עלית סעשן. וכן וַסִּשְּׁמַרְמָּס שָלֵי דְּבְּבֵינֶס (שס לֹס, יג), וכן וַנִּשְּׁמָרוֹת (IS) ויעחר. סרבה והפליר במפלה: ויעחר לו. נמפלר ונמפיים ונמפמה לו. ואומר אני, כל לצון עמר, לצון הפלרה

מִלְאָּם וֹאֵמָּא וֹנִר זֹהֹלָר בֹּהֹנִר: לאַמִּים ממַעַּיִר יפְּבֵרְר ילִאָם מִמְעַבִּי לוי גוים)[קי גוים] בְּבִּשְׁנֵּךְ וּשְׁנֵרַ

תומם בְבִּטְנְה: ÷ וֹנִמְלְאִׁנּ יֹמֵּנִעַ לְבַּנְצִיע וְעִדָּע הָאַלְנִמִּנּ נִתִּעִא לְמִנּלָב וְעַאָּ

בְאַבְּבֶוֹע הַהְּנִב וּיִלְבְאַנ הַתְּו הַהָּוֹנ יי ניאא הראשון אַרמוני כּלוּ

أنخثط فليههره هئك فكثلا וַאַבור־בֿון נְצָא אָהָיוּ וְיָרָוֹ אֹמָנָת

קָם יַשֶּׁב אָבַלִים: ישרפֿל וַיְּגְּדְּלְיֹּ הַנְּעְּרִים וַיְהָיִ עֵשְׁי אָישׁ יּרִבִיאִּי עּיּלִימַיָּא וַהַנָּה עַשְׂי יְדֵעַ צַּיִּר אָישׁ שְׁדֵּה וְיַעֲלִב אָישׁ יְּבְּר נְחַשׁ יִרְכִּוְ וְּבָּר נְפֵּיק הַבַּלִ

לְזְמֵּירָא: ממלכו ששפו ובלא ואַשּהבע בָּמָעַ*ב*ָר تذخذال נּאָמֶר יְּהְלֶּה לְּה מְּנֵי (כּי נִאָּמָר יִיָּ לַה מְּבֵּיוֹ עַמְּה מְּנִי מִרֵּין מַמְּמִוּן

שׁונמון בַּמְעַבּא:

נַגַעָּוֹג: כּלַכְנָם בַּסְׁתָּר וּלֵרוֹ שָּׁמֶיה וּוֹפֿל לַבְּמְאַר סִמוּל כּוּלֵיה

אָלגן כַּג וְבֶינִנ וְטָׁבִיוּן: הַמִּיה וַצְּלְב וְיִצְּחָק בַּר שִּהִין אָטוּבָא בֿמֹלַבֹא בַּמֹמִוּ וּלַבָּא ילטר כן נפק אַחוּהי וּידִיה

נוגלב גבר שְלים משמיש בית

> the elder shall serve the younger. stronger than the other people; And bowels; And the one people shall be peoples shall be separated from thy nations are in thy womb, And two And the LORD said unto her: Two

twins in her womb. were fulfilled, behold, there were And when her days to be delivered

called his name Esau. over like a hairy mantle; and they And the first came forth ruddy, all

years old when she bore them. Jacob. And Isaac was threescore Esau's heel; and his name was called brother, and his hand had hold on And after that came forth his

and Jacob was a quiet man, dwelling cunning hunter, a man of the field; And the boys grew; and Esau was a

Lτ

(32) ויאמר ה' לה. על ידי שלימ, לשס נאמר ברוח הקדש, והוא אמר לה: שני גוים בבשנך. גייס כחיב כמו גאים, אלו ממאיס וממפללם על סריון: וחלך לדרוש. לנימ מדרשו צל שם: לדרוש אח ה׳. שיגיד לס מס מסא במופס: דבר אם כן. גדול לער סעבור: למה זה אנכי. דבר אם כן. גדול לער סעבור: למה זה אנכי. לשון רילה, כשהימה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רך ומפרכם לגלת, עוברת על פתחי עכו"ם, עשו מפרכם לגלת. (22) ויחרוצצו. על כרמך סמקרא סוס אומר דרשני, שממס מס סיא רלילס זו, וכמז אס כן למס זס אנכי. רצומינו דרשוסו

וס נופל, וכן סוא אומר אָמֶלְאָׁם סְמֵּרְבָּם (ימוקאל בו, צ), לא נממלאס צור אלא ממרצגס של ירושלים: אלא מלכום: ממעיך יפרדו. מן המעים הם נפרדים, וה לרשעו ווה למומו: מלאם יאמץ. לא ישוו בגדולה, כשוה קם אלימוניינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנס לא לנון ולא חורם, לא בימוס החמה ולא בימוח הגשמים: ושני לאמים. אין לאוס

(24) וינולאו ינויה. אבל בממר כמיבוַיְהַי בְּמַמּלְ קְמָּה, שֹלא מלאו ימיה, כי לו מדשים ילדמס: והנה חומם. מסר, ובממר

(פב) אדמוני. סימן סום שיסם שופך דמיס (נ"ר סג, מ): כלו כאדרה שער. מלם שער כעלים של למר סמלפס שער, מאומים מלא, לפי ששניקם לדיקים, אבל כאן אחד לדיק ואחד רשע:

שלא נמעברה, ידע שהיא עקרה והמפלל עליה (יבמוח סד.), ושפחה לא רלה לישא, לפי שנחקדש בהר המוריה להיוח עולה שנה. י' שנים משנשאה עד שנעשים בת י"ג שנה וראויה להריון, וי' שניה הללו, לפה והמתין לה, כמו שעשה אביו לשרה, כיון מקרת לבני בכורי שם, הדת הות דכתיב ויקרת שמו יעקב). דבר תחר תביו קרת לו יעקב על שם תחיות העקב: בן ששים לגמור מלכומו עד שום עומד ונועלה הימנו: ויקרא שמו יעקב. הקצ"ה, (אמר, אם קרימון לבכוריכם שם, אף אני שיסא ראשון ללידה כראשון לילירה, ויפטור את רממה, ויטול את הבכורה מן הדין: 🛚 בעקב עשו. מימן שאין זה מספיק וסנכנסם אסרונה סלא ראשונה, נמלא עשו הנולר באסרונה ילא ראשון, ויעקב שנולר ראשונה ילא אסרון, ויעקב בא לעכבו באשונה ועשו מן השנייה, לא ולמד משפופרת שפיה קלרה, מן בה שמי אבנים זו מחח זו, הנכנסת ראשונה חלא אחרונה, (62) ואחרי כן יצא אחיו וגוי. שמעמי מדרש הגדס הדורשו לפי פשומו, בדין היה הוחו בו לעכבו, יעקב נולר ממיפה פלוקיר"ה בלע"ו: ויקראו שמו עשו. הכל קרהו לו כן, לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה:

(מב) ויגדלו הגערים ויהי עשו. כל ומן שהיו קמנים לא היו נכרים במעשיהם, ואין אדם מדקדק בהם מה מיבם, כיון

בְּבָּיִת וְרַבְּקָה אַבֶּבֶה אָבִינִעִּקְב: ₈₂ ניאַרַב יִצְּחָל אָח־עַשָּׁוּ כִּי־צַּיִר

بَشِيْت بْبَنَّة فِيلَّة: ⁶⁷ נְנְיֵבְ נְגְיִב נְגִיב נְנִבְאָ מְּמֶּנְ טִּן יִבְּמָּגִלְ נַמְּלֶב עַּבְּמָגלָא נִמָּאַלְ

הוש אֹנְכוּ הַגַבַלוּ בַּלִנִאַ הָּמִנִּ י נא מן־הְאָרִם הָאָרִם הַנָּה כָּי כִּעוּ מוּ סְמּוּקָא סְמָּקָא הָדִין ַנְּאָמֶׁר מַשְּׁוּ אֶלְ_וֹהַלְּד תַּלְּמִּישֵׂנִי.

خجٿنك ځ٠٠ י^ε ניִאִמֶר יִעְּלָב מִכְרֶה כַּיָּוֹם אָתַר

לְמִנְינִ וֹלְמִּעִ יִּנִע כִי, בֹּכִנִּע: ַ וַיַּאַמֶּר עַשָּׁוּ הִנָּה אָנֹבֶי הוֹכֵּיְ^{ךְ}

וּוֹמְּׁבֹא גְוְ וּוֹמְׁכָּׁר אָטַ בַּׁכְנָטִוּ צַּלְנֵי, וֹפַיּוּם בְיִעּ וֹזַבּוּוֹ נִעַ נַצְּמֶר נַהְּלֶר נַהְּבְּלְהִי לִי כַּיְּנִם נַאָּמָר נַהָּלִר פַנִּים לִי כִּיִּנִם

וּנֹבּׁז עַשְׁוּ אָת־הַבְּבַרְהָה: (פּ) مَلْمُبَاتِ رَبِّهُ حَمْ رَبِّمُكَ رَبُّكُ النَّكُاتِ رَبَّكُكُ ÷ ְנְיַמְלֵּבְ לְנַלֹּן לְמִּמְּׁנְ לְטִׁם וּלְּזֵיִר

> בוומע לע הגלב: מַבּּיבִיה הַנְה אָבִּיל וְרְבְּקָה וּבְבוֹים וֹאַבֹל זֹנו מֹמֹו אָבוֹי

> וֹאַמֹּב מֹמָּו לְוֹמֹלִב אַסְמוּטֹנִי מּמִּוּ מִן עַלַלְאִ וְעוּאִ מִּמָּלְעֵוּ:

שְׁמֵיה אֲדִים: שְׁמֵיה אֲדִים:

בְּבֶירוּקָא: לַמְמָׁט נַלְמָא ĿĊĹ נאַמָּר עַשְׁ אָנֵא אָנֵיץ זנו לכירוקף לי:

וֹאַמֹּר וֹמַּלִר וַבּּין בִּיוֹם דַּלְנִיי

בְבֶירוּהַיה קִינְבִּי

בְּבֶירוּקָא: יְהְטֹי וֹלֵם וֹאָזַלְ וֹהָס הֹהָוּ וֹע نتخمر يمريفندا تقحح נוגלב יהב למשו להים

> loved Jacob. did eat of his venison; and Rebekah Now Isaac loved Esau, because he

82

came in from the field, and he was And Jacob sod pottage; and Esau

Edom. Therefore was his name called red, red pottage; for I am faint.' swallow, I pray thee, some of this And Esau said to Jacob: 'Let me

'adgir darid And Jacob said: 'Sell me first thy

the birthright do to me?' Point to die; and what profit shall And Esau said: 'Behold, I am at the

his birthright unto Jacob. and he swore unto him; and he sold And Jacob said: 'Swear to me first';

way. So Esau despised his birthright. drink, and rose up, and went his pottage of lentils; and he did eat and And Jacob gave Esau bread and

אסלו של שם ואסלו של עבר: ולודם בקשמו מיומ ועופומ: - חם. אינו בקי בכל אלה, אלא כלבו כן פיו. מי שאינו מריף לרמומ קרוי מס: - ישב אהלים. בפיי, ושואלו, אבא היאך מעשריץ את המלחואת התכן, כסבור אביי שהוא מדקדק במלות: – איש שדה. כמשמעו, אדם בעל, שנעשו בני י"ג שנה, וה פורש לבמי מדרשות ווה פורש לעבודת חלילים (מנחומח חלה ד): יודש ציד. ללוד ולרמות חח חביו

(82) בפיו. כמרגומו נפיו של ילמק. ומדרשו, נפיו של עשו, שסיס לד אומו ומרמסו נדבריו:

(29) ויוד. לשון בישול כתרגומו: והוא עיף. ברליחה (ב"ר סג, יב), כמה דתימה כִּי עַיְּפָה נַפְשִׁי לָּהֹרָגִים (ירמיה ד, לה):

. אבל, כל שלשה ימיס הראשונים אינו משיב שלום לכל אדם, וכל שכן שאינו שואל במחלה, מג'ועד ז' משיב ואינו שואל וכו', ברש"י המנהג להברום את האבל בתחלת מאכלו ביציה, שהם עגולים ואין להם פה, כך אבל אין לו פה, כדאמרינן במועד קען (כא:). שדומוח לגלגל, שהאבלוח גלגל החוזר בעולם. (ועוד מה עדשים אין להם פה, כך האבל אין לו פה, שאמור לדבר, ולפיכך לפיכך קלר סקצ"ס ס' שניס משנומיו, שילמק מי ק"פ שנס, ווס קע"ס שנס, וצישל יעקצ עדשיס לסצרום את סאצל, ולמס עדשיס עדשים אדומות, ואומו היום מת אברהם, שלא יראה את עשו בן בנו יולא לתרבות רעה, ואין זו שיבה עובה שהבעיתו הקב"ה, (38) הלעיטני. אפתתפיושפון הרבה לתוכה, כמוששנינו, אין אובסין אם הגמל אבל מלעימין אותו: בון האדום האדום.

בבכורום, אמר יעקב אין רשע זה כדאי שיקריב להקב"ה: (וצ) מכרה כיום. כתרגומו כיוס דילסן, כיוס שהוא ברור, כך מכור לי מכירה ברורה: בכרתך. לפי שהעצודה (JE):

סן שבמימס, שמויי יין ופרועי כאש, אמר, אני סולך למוח על ידס, אס כן מס חפץ לי בס: ועוד) אמר עשו מה טיבה של עבודה זו, אמר לו כמה אוהרוש ועונשין ומישום שלוין בה, כאושה ששנינו (סנהדריץ כב:), אלו (28) הגה אנכי הולך למוח. (ממנודדמומולכם סיל סבכורס, שלל מסל כל עת סעבודס בבכורות, כי שבע לוי יעול לומס.

ייאא הָרְטָּב הָרְאִּשְׁוֹן אֲשֶׁר הָיָה لَـٰمُر حُهُدًا مَاذِكَا رَقَائِك حَفَائِهِ

هيد هيره: قيرة מצְרָיִיִּמְה שְׁכָּוְ בַּאְבֶּיוֹ אַמֶּר מִיחוֹת לְמִצְּרָיִם שְׁרִי בְּצִּרְעָּא ַנֹּבְּבֹא אֶּלְנִוְ נִבְּוֹבֵי נַנֹּאָמֹר אַּלְ וֹאִטֹּוּלְנִ כְּנִבּי וֹנֹ נַאַמֹּר לָא

كْمَدُلُكُمْ مُكْرِكُ: אָתַ_תַּאָבֹקֹּת אָאָה וֹמִבֹּמִטׁוּ אָט בּּלְ בְּיִאְנְגִּע עִאְיִלְ וֹנִיבְּלִתְּעִי, וֹלְבִּנִיִּנִ אָּטִוּן זִּט בּּלְ אַנְמִּעִאָ و تَعْجُلُكُنَّكُ خَدِكُكَ لَاكِنَالُمُكِ هُمَّالِ خُمُمُنُكَ تَعْجُلُكُمُ فَكَالَ يُعْتَدَ كُكِ יַאָּנַב בַּאָבוֹא בַנָּאָנַ וֹאֶבוֹנִי מֹמֵבּ בַּנָב בַּאָבַמֹּא טַבָּא וַנְבֵּי מַנִמָבוֹ,

جَح يزر بهُدُا: בְאַבְּלְנִי בְאֵבְ וְבִינִיפְּבְרְכֵּוּ בְּזִּבְׁתְּבְּ בְּאָבְּיִן וְיִתְּבָּרְכוּוּ בְּּרִילִ בְּנָרִ דַּמִּמְוֹם וֹלִטִּטֵּּוּ לְזַוֹבְמֹּוּ אֵט פֿרַ וֹאָטֵּוֹן לְבֹּלֵּנֵּ זְּט פֿרַ אַבְׁמֹּטִא וֹנִינִברינוֹ, אָנַיַוּנְקֹּנַ בַּכוּבְבָּר, וֹאַסִּוּ, וֹנִי בֹּוֹנַ בַּכוּבָבו, הַמּוֹא

لْلابديَّاء: נישְׁמִר ְמִשְּׁמַרְשָׁי מִצְּוֹנֵי וַפִּוֹנֵי וּנְשָּׁר מִשְּרֵר בָּפּוֹנִי مَعْد هَمْد مِحْدُدُن فَعْدِد عَدْدُن فَعْدِد هِدُدُن فَرَاهِ لِمُعْدَد مِدْدُنُو خُمْدُنُو فَعْدِد مِعْدُدُنُو خُمْدُنُو فَيْ

מיי נַנְשֶּׁב נַבְּנְבַיר:

אַבְרָהָם וַאָּזַל יִצְהַק לַוָּת מכפּנא פורמאָר דַהַנָר בִּינמי

בּבּוּימִית לְאַבְרָהָם אָבוּה: באבון נאַמים זה קוָמָא

כַלְ מַּטְמֵי אַבְּמָא:

לוֹתֹּג וֹאַנבׁוֹשֹׁג:

וושוב וגֹשׁל בֹּנֹבֶנ:

Philistines unto Gerar. the days of Abraham. And Isaac beside the first famine that was in And there was a famine in the land,

went unto Abimelech king of the

thee of. dwell in the land which I shall tell and said: 'Go not down unto Egypt; And the LORD appeared unto him,

unto Abraham thy father; establish the oath which I swore give all these lands, and I will unto thee, and unto thy seed, I will with thee, and will bless thee; for Sojourn in this land, and I will be

bless themselves; seed shall all the nations of the earth thy seed all these lands; and by thy stars of heaven, and will give unto and I will multiply thy seed as the

".swal yM commandments, My statutes, and My voice, and kept My charge, My because that Abraham hearkened to

And Isaac dwelt in Gerar.

(44) ויבו עשו. העיד הכמוב על רשעו שביוה עבודמו של מקום:

ממימה, ואין מולה לארך כדאי לך: (ב) אל חדד מצדימה. שהיה דעתו לרדת למזרים כמו שירד אביו בימי הרעב, אמר לו אל מרד מזרימה, שאתה עולה

(3) האל. כמו האלה:

לְבְּמִירַי (ישעיה סְה, מו), שהושבע הומר, ההה כפלוני הם עשימי כך וכך: יַבְּימִף וגוי, ואף לענין הקללה מנינו כן, וְבְיְמָהָ בְּמָבָׁהָ לָבְלָה, שהמקלל שונאו אומר מהא כפלונים, וכן וְבָּוָהָ בָּבָבָבָ לָבָבּוּעָה (+) והחברכו בזרעך. אדם אומר לצנו יסא זרעך כזרעו של יצחק, וכן צכל סמקרא, וזה אצ לכולן, בָּךְ יָבֶבֶרְ יִשְׁבָבֶל לֵאמֹר

סמלך ומקומיועל עבדיו: וחורחי. לסביא מורס שבעל פס, סלכס למשס מסיני: חקותי. דברים שילר הרע ואומות העולם משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר ולבישת שעמו, שאין עעם בדבר אלא גזירת לעריות (יבמות כת.), ועבות לעבת: מצוחי. דברים עתילו לת נכתבו רתויין הם להלמוות, כגון גול ועפיכות דמים: (a) שמע אברהם בקולי. כשומימי מומו: וישמור משמרחי. גורות לסרתקס על מוסרות שבתורס, כגון שניות

SOI

 $I\Lambda XX$

ע נּיֹאָמֶר אַנְיַנִי נִינִאַ כַּי יָרֵאַ آنهٰهَج، هَرُهُ، لَاقَاحَالَ جُهُهُنِهِ،

בַּרְאָר הָוּא: עַמְּלִים עַלְירְבְלָּע בִּי־טּוּבָת كهتب هُمُنِ، قَالِلَكِنُ، هَنْمُ، يُسَارِ خُمْرَمَا هَفْنَا، يَخْرُمُهُ

מְצַּעַ בְּבְּקָת אָמֶּהְרָּיִ בְּעָר הַהַלְּוֹן ניַרְא וְהִנָּה יִצְּחָל וּוֹבִי בֵּי אֶּבְרבּי־לִוּ שֶׁםְ תַּיָּמִים

جَٰدُانُ: יִצְּהְיִם בֵּּר אַמְּרְהִי פַּּרְאַמִיּה יִצְּהָם אָבִר, אַמִּרִיה דִּלְמָא אַמְרָהָ אַנְיִה הָאָמֶר אַלְיִוֹ و كِلِهُ اللَّهُ اللّ آنظُلِٰۃ אַٓבٰنמָבٛڬ ځنځپؙڟ آنهڤل

אַהְשְּׁבּ וִנִיבָאנֹ הַלְנִתּ אַהָּם: קְנִוּ כְּמִעְּטִ שְׁכַּבְ אַתַּר הַעָּם אָתַ־ וּנְאִמֶּׁר אֶַבִּימֶבְּלְּרְ מַרִ־זָּאָת מְשָּׁיִם

יבְאָמִיתְי מִות יימָת: 口袋に泊 לאמר הנגע تنظر لاخترثكك

מְּבְּבִים זְוֹבְּבְבְבִינִי וְעִוֹנִי: تشت بخبر جهرا

ער קרינדל מאָר: عربه، رَوْلاَيْكُم لِيَهْدِينَ رَوْكُكُ لِيَكِلِكُ لَالْتِكُم وَلَـٰكُم وَلِيْكُمْ لِيَكْرَاهِ فَرَدَ

> בַלַר אַבו שַפּירַת הַיזוּ היא: וֹלֵמֹקְוּנְוֹנִי אֲּנְמֵּנִ אַנִרְאַ מָּבְ אַטְמִיה נְאָמֵר אֲחָת הִיא אָרֵי ישְׁאִילוּ אֲנְשֶׁוּ אַהְרָא עַל עֵיטַק

> : الالتالية וֹבֹא וֹגֹבֹל מִבּוּנִב מֹם בֹלַלִּנִ בּבַּלְמִּטַאַי מוֹ חַבַבָּא נחַוָּא וְמִוֹא וֹאִסְׁעַכֹּו אֲבִוּמִבְשַׁ מַלְכָּא והָנְה פַּד סְגִיאַי לֵיה תַּמָּן

> אַנוֹלַמִּיל מַּלַעִי: אַמֹּבְהְ אָבְהַר בִּיה בְּרַם הָא אִמְּהָדְּ הִיאָ וָאִּילְבִין بكألم كتحنشكك كنففط تقمد

> עַּלְנָא חוֹבָא: בּלוּטֹא בוֹטֹטֹא בוֹ אַטַּטֹאַ כלא כֹוֹמִיר פּוֹן מִּכִּיב צַּמְנִעוֹי נאַמַר אַבִּימֶלֶבְ מָא בָּא עַבְּרָהָהָ

برُغَفْتِية غَنْكُمُرُع بَنْكُمْرِج: עַנָּה לְמִישֵׁר דְיַנְנִיק לְנִיבְרָא הָדִין אָטַבַּלְ עַמְטַ וּפַפּוּגַ אַבִּימָלָבַ יָּהַ כָּלְ מַמָּא

מְאָׁע בֹּגְשִׁלְּנִנִיוּ וּבָּרְבִּיה יָיִ: מַאָּר וַאַשְׁכַּח בְּשָׁהָא הַהִיא עַל חַר עַרְיגא וּוְרַע יִצְּקְק בְּאַרְעָא

וֹבְבֵי עַר דְּרְבָא לַחְדָּא:

she is fair to look upon.' should kill me for Rebekah, because wife'; 'lest the men of the place sister; for he feared to say: 'My of his wife; and he said: 'She is my And the men of the place asked him

Rebekah his wife. and, behold, Isaac was sporting with looked out at a window, and saw, Abimelech king of the Philistines been there a long time, that And it came to pass, when he had

Because I said: Lest I die because of sister?' And Isaac said unto him: wife; and how saidst thou: She is my said: 'Behold, of a surety she is thy And Abimelech called Isaac, and

brought guiltiness upon us.' thy wife, and thou wouldest have people might easily have lain with thou hast done unto us? one of the And Abimelech said: 'What is this

put to death. this man or his wife shall surely be people, saying: 'He that toucheth And Abimelech charged all the

blessed him. hundred-fold; and the LORD found in the same year a And Isaac sowed in that land, and

very great. more and more until he became And the man waxed great, and grew

(٦) לאשהו. על משמו, כמו מְמִרִי לִי מְמִי סִּוּמׁ (צרמשימ כ, יג):

- (8) בי ארבו. אמר, מעמס אין לי לדאוג, מאמר שלא אנסים עד עכשיו, ולא נוסר להיות נשמר: וישקף אבימלך וגרי.
- (10) אחד העם. סמיומד נעס, זס סמלך: והבאה עלינו אשם. אס שכנ, כנר סנאם אשם עלינו: שכקטו משמש מממו:
- מאה שערים. שלמדוס כמס כלויס לעשות, ועשתס על לוחת שלמדוס, מלס. וכצותינו למכו, לומד וס למעשכות סיס: פי שליים כתקנה, שהימה שנת רעבון (שה): - בארץ ההיא בשנה ההיא. שניהם למה, לומר שהלרן קשה והשנה קשה: (בו) בארץ ההיא. אף על פי שלינה משובה כלרך ישרלל עלמה, כלרך שבעם הגוים (ב"ר בה,ו): בשנה ההוא. אף על
- (EI) כי גדל מאד. שהיי הומרים ולל פרדומיו של ילחק, ולה כספו ווהצו של הבימלך (ב"ר קד, ו):

- \$4,000.00 בְּלֵב וֹהְבְבְּב וַבְּלֵב וֹלְבִי וֹלְלֵא אָטִוּ שִנְב, וֹהְבִּבְּיִם סִיּּג וֹלְנָּגִאוּ בָּיִם
- ناڭك: פֿלְהֵשְׁים וֹנִמָלְאִים ָ_{ς,} מֹבְבֵּר, אִּבְוּו בּוֹמֵו אַבְוֹבְנִים אָבְוּו וֹכֹא_עַלּאָנֶע
- בוֹאַב: בוֹאַב בוֹאַב בוֹאַב ⁹¹ וּגֹאָמֶר אֲׁבֹימֵלֶב אֵּלְ יִגִּּעָוֹע לֻבַּ
- ₹רֶר וַנִשְּׁב שְׁם: النَّاكِ لَا يَقَالُ لَيْنَا خُتُلَاحٍ لَيُخَارِ خُلِفَا لَيُخَاطِ لِمُلَاءً خُلِفًا لِمُنْظِ لِمُنْظ
- כּמִּטֵע אַמָּב לַנֹא לִנוֹן אָּבֹּנִי: מִנִע אַּבְרְבְתָם נִיּלְבָא לִבֶּן שֵּמְנִע אָרָנו נוֹסְטַׁמִּוֹם פֹּלְמִּטְנִם אַנִוֹנוֹ זַרַ הַמָּיִם אֶּמֶּר חֶפְּרוֹ בִּימִי אַבְּרְהָהַ וּנְּמֶּב נֹגַּטְׁל וּנִטְפָּבוּ אָטַבְּאָבָע
- וּוֹמֹאַצַרַ מִּוֹם בַּצִּבַר מַוֹם בַוֹּוִם: ⁶¹ [נְּנִשְׁבַּׁרִנְ מַּבְּׁבֵּוֹ, וֹאֵנֵעֹל בַּנְּעַבְ
- تخعر مَهُم خر تائمَهُمُ مَن مَنْ اللهُ عَلَيْهُمُ اللهُ اللهُ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُمُ اللهُ عَلَيْهُمُ اللهُ
- مَكْنَا نَظَلَّٰهِ هُمُكِ هُمُّتِ هُمُثَاتِ:

- **Ē**ĻĀŪŠ.: ַ מֹלֵנִע בּאָן וּמֹלֵנַת וֹעַנָר לִיִּע נִּימִי מָנָא וֹנִימִי
- はいならば ない אַבוּבׁי בַּיוֹמֵי אַבְּרָהָם אָבוּבִיי لأفراز ندر تدر ĿÜĞL
- **ζ**μτ. מֹמֹמֹלִא אָבוּג שַׁבֿוּפַשַּׁ מִתָּּאַ וֹאַמֹּר אַבוּמֹלֶב לִוֹגִּעֹל אִנוּנִ
- בְּנָהְלְא דִּגְּרֶר וִימִיב מַמָּן:
- להון אַבוּהִי: هُمْنَا حَهُمُنَا يَتَنَا كُتِي בּמִית אַבְּרָהָם יקּרָא לְהֹוֹן هُتين نَمْمينا فَكِمُفَهُ خَنَد בְּמִיּא בַּעַפֹּרוּ בְּיוֹמֵי אַבְרָהָם וֹטֹב וֹגֹטַל וֹטַפּֿר וֹטַ בָּוֹבַ,
- בְּבְיִתְין: וּאַשְׁכַּחוּ תַּמֶּן Ë،∟ ושפרו עלבי וצחק הנחלא
- KÜLL: בבובא משק אבו אהעפקו ドイベス מוֹא ולוֹבא בְּמֹנוֹטֹא צַּנִיבוֹר
- עַלה וקרָא שְׁמַה שִּׁטְנָה: ושפרו ביר אַהָרי וּנָצוֹ אַף

- envied him. household; and the Philistines and possessions of herds, and a great And he had possessions of flocks,
- with earth. had stopped them, and filled them Abraham his father, the Philistines To sysb oht ni beggib bsd stnsvrse Now all the wells which his father's
- ".əw nsdə rəiədgim Go from us; for thou art much And Abimelech said unto Isaac:
- and dwelt there. encamped in the valley of Gerar, And Isaac departed thence, and
- which his father had called them. their names after the names by the death of Abraham; and he called Philistines had stopped them after days of Abraham his father; for the water, which they had digged in the To ellsw off nings boggib onal bnA
- living water. valley, and found there a well of And Isaac's servants digged in the

07

61

Zτ

91

Þι

- contended with him. name of the well Esek; because they water is ours.' And he called the with Isaac's herdmen, saying: 'The And the herdmen of Gerar strove
- called the name of it Sitnah. they strove for that also. And he And they digged another well, and
- (▶1) ועבדה דבה. פעולה רבה, צלצון לע"ו מוצרויי"ם, עצודה מצמע עצודה מהם, עצדה מצמע פעולה רצה:
- המלמוד מטמטס את הלב: (ai) סחמום פלשחים. מפני שאמרו מקלה הם לנו מפני הגייפוח הצאום עלינו. ממונין פלשחאי, לשון פחימה, וצלשון
- (עו) בנחל גרר. למוקמן סעיל:
- (18) וישב ויחפר. את הבארות אשר תפרו בימי אברהם אביו, ופלשמים מחמום קודם שנשע ילחק מגרר, חזר וחפרן:
- (02) עשק. ערעור: כי החעשקו עמו. נמעשקו עמו עליס במריבס וערעור:
- (12) שטנה. נושמו"מ (מלה נושות. הינדערונג שמערונג):

וְהְנָה קְנֵנְ וּפְּרָינִנִּ בְאֲבֶץ: בְּעִבְנִע נַּאָמֶב בַּּגַבַמֹּטֵב בַבְבַנֹים בַּבְּנַבְיָע נַאָּמָב אָבַ, כַּמַּן ולא וֹבוּ הֹבִינוֹ וּיִלֵנֹא הַהֹּנִינַ

ענישי נַיַּעַל מִשָּׁם בָּאָר שֶּׁבַע:

בּהֹבוּנ אַבְנְנִים הַבְּנֵי. יברכה לה מת זרעה מיקר נאברכנה ואסני יה אַבְּוּב אַבְּבְיִם עִּבְּיִבְ בְּנִבְיּ אַבְּוּבִּ לְאִ שַּׁבִּעַרְ אָבִיּנִ בְּסַהְּבִּוּ +- וֹנְאָמֶוֹר אַֹּוְכֵוֹ, אֵבְנוֹי, אַבְוֹנִים וֹאַמָּר אָּנֹא אֵבְנוֹיִנִי צַאַבֹּנִים נַיֵּרְא אֵלֶיוּ יְהֹנְתֹ בַּלַוְלְת תַּהֹוּא וְאִהְנְּלִי לֵיה יְיְ בְּלֵילְיָא תַהוּא

ַגַּבְרִי־וִצְּחָק בְּאֶר: יְחְנְׁם נִיֶּם שְׁם אַבְּלְוְ נִיּכְרוּ שְׁם בַּיִי נִפּּרְסִיָּה חַמָּן לְמַשְּׁבְּנִיה و الْجِرَا שָׁם מִוְבָּׁתַ וּיִקְרָאִ בְּשָׁם וּבְנָאִתַּמִּן מַדְבָּּחָאִוֹצֵלִי בִּשְׁמָא

בַּבְּאֵנ: וֹאֲשְׁוּעִ מֶּבְמֶּעוּ וּפִּיכְלְ מֻּבְ וֹסִיעַת מֵרְחַמִּוּתִי וּפִּיכֹלְ רַב تَغْخَرَثِكِكِ لَكِكِكِ هَكِّرَا مَوْثُلُا تَغْجَرُهُكِكِ غَلَهُ كِزْنَيْكِ مَوْلُال

וֹשֹׁמֻבֹּעוֹנוֹ מִאִשֹׁכֶּם: בּאטָם אַלְג' וֹאַטַּם מִּוֹאַטָּם אָטָג אַנוּנטָוִ 'לַנִּטֹג וֹאַטוּן סַוּנטָוָן בּ נִיֹּאמֶר אַּבְׁמֶם יָבְּּלְמֵם מַגִּינִ נִאַמָּר לְטִיִן יִּצְּטִׁם מָגִינִ

וֹלבוֹטַב בוֹנים הַמָּב: אַבְרֵי בּוּנְטְנוֹי בּוּנֹנוֹי יבוּנוֹי בּוּ אַבְרִיטִּיִא בּוּנֹא יבוּנֹי 82 יְהְנָה וּ עִמְּךְּ נַנֹּאִמֶּר הְּהִי נָא ניאַמְרָנּ בְאֵנִ בְאֵנֵנְ בֶּיִבְיִנְיִ נְאֵמָרָנִ מִּנְיִאָ מְנִינִ מְנִינִאַ מְנִינִ מְנִינִ

אַפֿטּג ג'ן לַנָא וָנִפּוָהָ בַּאַרְעָּא: אַטורי וְלָא נְצוֹ עֲלָה וּלֶרָא رَيْمُ يَرَاهُ لِمُ رَبِّ الْمُؤْمِ لِمُؤْمِ لِمُؤْمِ لِمُؤْمِ لِمُؤْمِ لِمُؤْمِ لِمُؤْمِ لِمُؤْمِ الْمُؤْمِ

ללב לבוק אלבבים מלבו:

וּסְבִיק מִתַּמָּן לִבְאָר שֶׁבַע:

וכבו שמו מבדי יצחק בירא:

تارح دك:

זט, וְהַבַּטִשׁנוֹ, מִבְּוֹטֹכִוּן:

וְנְגְּוַר קְנָם עִּמָּר: שׁטַׁלּהִּם כַּבּוֹ מִנִמְטָא בַּבַּוֹנִים מומבא בון בסעדה ואַמרנא

> in the land.' room for us, and we shall be fruitful For now the LORD hath made name of it Rehoboth; and he said: they strove not. And he called the digged another well; and for that And he removed from thence, and

Beer-sheba. And he went up from thence to

٤٦

77

My servant Abraham's sake. bless thee, and multiply thy seed for not, for I am with thee, and will God of Abraham thy father. Fear the same night, and said: 'I am the And the Lord appeared unto him

Isaac's servants digged a well. and pitched his tent there; and there called upon the name of the LORD, And he builded an altar there, and

Phicol the captain of his host. Gerar, and Ahuzzath his friend, and Then Abimelech went to him from

away from you?' seeing ye hate me, and have sent me Wherefore are ye come unto me, And Isaac said unto them:

with thee; thee, and let us make a covenant betwixt us, even betwixt us and said: Let there now be an oath the LORD was with thee; and we And they said: 'We saw plainly that

(22) ופרינו בארץ כמרגומו וניפוש במרעמ:

כם): אחות. לשון קבילס ולגודס, שנלמוין ימד: על מי"ו של אחוח, ואף על פי שאינה מיצה סמוכה, יש דוגמחה במקרא שוְרָח מִפְּר (מהלים ם, יג), ושׁבָרַח וְלֹא מִיִּין (ישעיה נא, . אוסביר, שאס כן כל מיעת אוסביי הוליך עמר, ולא היה לו אלא מיעה אחת של אוסבים, לכן יש לפוחכר כלשון הראשון. ואל חחמה שְׁלְשֵׁיִם מֵבֵעִים (שופּטִים יד, יאֿ), דשמשון, כדי שמהיה מיצח ואחווח דבוקה, אבל אין דרך ארך לדבר על המלכוח כן, מיעח (62) ואחזה גורעהו. כמרגומו וקיעת מרחמיסי, קיעת מלוסבי. ויש פותרין מרעסו מ' מיקוד סתיבס (נ"ר קד, ע), כמו

בינינו וביניך: (82) ראו ראינו. כאו באביך כאינו בך: חהי גא אלה בינוחינו וגר. סאלס אשר בינומינו מימי אביך, מסי גם עמס

CT	אַלְינ עַנֵּנְי: עַנְּאָט נִיּלְגֵּא אָּעַ־עַּעָּנִי נִיּאָטֶּר עַרְאָׁת נִיּקְרָא אָת־עַשָּׁנִוּ בְּנָּוֹ נְיְהִי בְּיִי זְקָן יְצְּהְיִלְ	נְאֲמֶר לֵיה הְאֲנָא: בְּרִיה רַבְּא וְאֲמֶר לֵיה בְּרִי נְאֵמֶר לִיה הְאָנְא:	And it came to pass, that when Isaac was old, and his eyes were dim, so that he could not see, he called Esau his elder son, and said unto him: 'My son'; and he said unto him: 'Here am I.'	IIΛXX
32	ּגְלְבִלְּעֵׁי: (ס) נּטִּבְיֵהְיָּ לְנִגִּםׁ	מִנמִּר וֹאֵטַל וְׁבִּלְפַׁנִי: נְטִׁנְאָּנִי מִסְבְּלֵן נִמְבַּנִּזִּן מִּלְ	And they were a bitterness of spirit unto Isaac and to Rebekah.	ŞE
+\$	וְיָהֵי עֵשִׁיֹׁ בָּן־אַרְבָּעִים שָׁנְֹה וּיַּקַּח אִשְׁהֹ אָתּדִיְהִיּדִּיִּה בַּתִּ בְּאֵבִי הַחָהָיִ וְאָתּבְּשִׂטָּׁה בַּתִּ אֵילְן הַחָהְיִּ:	אַנלון חִהְּאָה: בְּאֵרִי חִהְאָה וְנִים בְּשִׁמָת בַּת נְהָרִ אָהְתָא נְת יְהִרִּית בָּת מֵלְין חִהְאָה:	And when Esau was forty years old, he took to wife Judith the daughter of Beeri the Hittite, and Basemath the daughter of Elon the Hittite.	+ £
\$\$	ַנִּקְרָא אֹמָה שִׁבְעָּה עַל־בֵּן שֵם־ הְעִּירִ בְּאֵר שֶׁבַע עַד הַיָּוֹם הַנְּה: (ס)	וְּקְרְאֵ יְתַה שְׁבְעָר עֵל בֵּן שְׁמֵה הְקְרְחָא בְּאֵר שֶׁבָע עַר יוֹמָא הְקְרְאַ:	And he called it Shibah. Therefore the name of the city is Beer-sheba unto this day.	\$\$
78	ניְהֵיו בַּיַּוֹם הַהֹוּא נִיִּבֹאוֹ עַבְּדֵי יִצְּחְׁק נַיּגַּדוּ לוֹ עַל־אֹדְוֹת הַבְּאָר אֲשֶׁר חָבָּרוּ נִיְּאִמְרוּ לְוֹ מְצֵאנוּ מֶיִם:	אַשְּׁכַּחְנְאַ מַנְאֵ: בֵּירָא צַּחַפָּרוּ נְאָמָרוּ לֵיה נְאָחָק וְחַוִּיאוּ לֵיה עַל עֵּיסָק נְהַנְה בְּיוֹמָא חַהוּא נַאֲתוֹ עַּבְּרֵי	And it came to pass the same day, that Isaac's servants came, and told him concerning the well which they had digged, and said unto him: 'We have found water.'	7 £
18	תַּאָּקִי בַּשְּׁלְוֹם: לְאָּתִיו וַיִּשְׁלְּוָם: מַאָּקִי בַּשְּׁלְוָם:	מִלְנִׁטִּיה בִּשְּׁלְם: לִאָּחִיּהִי וְאַּלְּחַנִּיּן וֹאָחָל וֹאָזַלְיִּ נְאָלִיהְיִה בְּאָבְּרָא נְלִּיִּתִּי יָּבָּר	And they rose up betimes in the morning, and swore one to another; and Isaac sent them away, and they departed from him in peace.	īξ
ממישי	ربوש לָהָם מִשְּׁמָּה וַיּאִּבְּלִיּ رَبْשְׁמִיּ:	וְשְׁבִּר לְהוֹן מִשְׁתְּיָא וַאָּכַלוּ יִשְׁתִיאוּ:	And he made them a feast, and they did eat and drink.	οŧ
67	אם־מַעַשָּׁה עַמָּנוּ רָעָֹה כַּאַשָּׁרֹ לַא נִגְעַנוּף וְכַאַשָּׁר עָשָׁינוּ עִמָּףֹ רַק־מוֹב וַנְשַׁלֵחֲףְ בְּשְׁלַוֹם אַתָּה עַמָּה בְּרָוּף יְהֹוֶה:	בְּמֶּלֶם אַטְּ כְּתֹּן בְּרִוּכְא בַּוּוֹ: מִמֵּנְ לְטִוְר מֶּד וְמָּבְּטִׁלְּנֵּ בְּלֶא אַנִּזּוּלֵלְנֵּ וְכָּמָא בַּתְּבָׁוֹלְנֵּ אָם טַמְּבָּוֹרְ מִמֵּנָא בִּימָא כָּמָא	that thou wilt do us no hurt, as we have not touched thee, and as we have done unto thee nothing but good, and have sent thee away in peace; thou art now the blessed of the LORD.'	6 7

(פב) לא גוענוך. כשלמרנו לך לך מעמנו: אחה. גם למה (מ"ל עתה) עשה לנו כמו כן:

(33) שבעה. על שס הנרית:

(פֹּבּ) מורה רוה. לשון המכחת כות, כמו ממְרִים מֵייִמֶם (דברים ע, כד), כל מעשיהן היו להכעים ולעלבון: ליצחק בעליסן, ומענס מומס, כשסיס בן מ', ממר, מבמ בן מ' שנס נשמ משס, מף מני כן: פושמ עלפיו לומר ראו שאני מסור, כך אלו גווליס וחומסיס, ומראיס עלמס כשריס. כל מ' שנק סיק עשו לד נשים מחחח יד (44) בן ארבעים שנה. עשו היה נמשל לחזיר, שנאמר יְבַרְמְמֶנְה מֵזִיר מִיַּעַר (מהלים פּ, יד), החזיר הוה, כשהוא שוכב

ולרבקה. שסיו עובדום עבודת הלילים (ב"ר פה, ד):

(1) וחבהין. בעשנן של אלו, (שסיו מעשנים ומקטירום לעבודם אלילים). דבר אחר, כשנעקד על גבי סמובה, וסיס אביו

יַבְעָּהָי יִים מוֹהָי: ַ נַּאָמֶר הְנָּהדָגָא זָקְנְּתִּי

(c' 2'TT)[q' 2'T]: וַקְשְׁמֶּךְ וְצֵאְ תַשְּׁבֶׁת וְצִיּרְת קַּי וְקַשְׁמֵּךְ וּפִיּסְ לְחַקְּלָא וְצִיּדְ לִי

אָבויוז: حَمَّرُدِ لَا خَدُرُكُ لَا فَهُمْ خُمُرُتُ خَدَرِ يَاخُلُونُكُ نَعْهُمْ مَدَ كُمُ אַנַבְּהִי וְהְבָּיִאָּה קָּי וְאַכַּלָּה דְּרְחִימִית וַאַּמֵיל לִי וְאֵיכֹּוֹל נְעָשְׁרַבְיִ מִּמִּמִּיִם

לַגוּע בּוֹע לַעַבּוֹאַ: هُكُ حِيضًا جِهِا يَرِجُكُ حِيضًا مَضِيًّا .

مُلَاثِد هُم مُشِر هُلُاك مُعَرِّد: לאמֶר הַנָּה שְׁמַעְּמִי אָת־אָבְיף וְרְבְקְּהְ אֶמְרְה אֶלְיִנְיִהְ אֶלְרִ בְּנָהְה

خظر نبأب خظر مبن: מַמְּמַּמִּים נֹאָכֹלִע נֹאַבְרַבְכַבָּי עַבְּמִּגְנִוּ נִאָּבַבְנַי עַלָּיִאָּר לָּיַ צָּיִר וַעָּשְׁרַלָּי

אָלָן מְצַּוְּרְ אָטָרָ: ⁸ וֹמֹטַׁע דֹנוֹ חֻמָּמֹ דֹּלִלְנֻ, לְאָחֶּׁר

ጷฅ⊏∶ אָשָׁם מִּמֹּמִמֵּוֹם לְאָבִּוֹעַ כֹּאָהָוֹר مِثِرٌ لِأَلِيرُ مَلُاكِ مِحْرُكِ لِكُمْمُكِ

> יָדַע יוֹם מוֹהָי: עאַ נּאַמַר הַא כַּעַן סִיבִית לֵית אַנָא בּעַן

וְעַמְּהְי שְּׁאַבְּנָאַ בַּלֶּיוֹדְ הַלְיוָךְ וּכְעָוֹ סִבְ בְּעָּוֹ זִינְוֹדְ סִיפְּוֹּ

בּאַהֶּב וֹהֹבִיב לָו טַבַהָּוּלָוּן כַּמָא

לְאֵיהְאָה: מּמִּוּ לְעַלַלְא לִמְּגַּר צִּירָא וֹאַנֹע מֹם מֹמָּו בּבוּנע נֹאָנַע ألـ خُوَّا مِهِمَّة خَلَقَال نَجُنُوا الْرَخُوْلِ مُعْمَن حَد مَوْرِدٍ

خيريد: אַבוּב מִמִבְּיִל עִם עַשְׁי אַבוּרָּ ĽΧ הַתְּתִּגנו מִן וֹבְבַשְׁר אַמְבִי לְנִהְּלִב בַּבִּי

בום גל בום מנטג: אָנטֹא לִי אֵירָא וֹמְבָּיִר לִי

באָלא מִפַּפַלָּבא וֹטַבּ: וכהן בור שביל מני למא

בְבְינִים: יְטְׁיִוּן טַּבְּמִּגְּוּן לַאָּבִוּבְ בְּמָא שבון לבנו מוון סכון נאמכנו אַנוגן פֿמּן לַמּנֹא וֹסַב לַנ מִשַּמּן

> I know not the day of my death. And he said: 'Behold now, I am old,

> and go out to the field, and take me weapons, thy quiver and thy bow, Now therefore take, I pray thee, thy

before I die.' eat; that my soul may bless thee I love, and bring it to me, that I may and make me savoury food, such as

venison, and to bring it. went to the field to hunt for spoke to Esau his son. And Esau And Rebekah heard when Isaac

father speak unto Esau thy brother, son, saying: 'Behold, I heard thy And Rebekah spoke unto Jacob her

my death. bless thee before the Lord before savoury food, that I may eat, and Bring me venison, and make me

command thee. my voice according to that which I Now therefore, my son, hearken to

loveth; food for thy father, such as he goats; and I will make them savoury from thence two good kids of the Go now to the flock, and fetch me

רולה לשחמו, באוחה שעה נפחחו השמים, וראו מלאכי השרח והיו בוכים, וירדו דמעוחיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו.

וילמק סיס בן קכ"ג, (כי יעקב בן מ"ג כשנמברך, דוק ברש"י מוף ססדר) אמר, שמא לפרק אמי אני מגיע, וסיא במ קכ"ז ממס, (2) לא ידעחי יום מוחי. אמר רבי יסושע בן קרחס, אס מגיע אדס לפרק אבומיו, ידאג חמש שניס לפניסן,וחמש לאחר כן, דבר אמר, כדי שימול יעקב את הברכות:

יפס שלה מהכילני נבלס (ב"ר מס, יג). חליך. מרבך, שדרך למלומס: וצודה לי. מן סספקר, ולה מן סגול: (3) שא גא. לשון סשמוס, כאומס ששנינו (בילס כמ.), אין משמיוין אם ספכין אבל משיאס על גבי מברמס, מדד פכינך ושמוע וסריני בן ס' שנים סמוך לפרקס, לפיכך לא ידעמי יום מומי, שמא לפרק אמי שמא לפרק אבא:

(a) לצוד ציד להביא. מסו לסבים, אס לה ימלה ליד, יביה מן סגול:

(√) ⟨פנ׳ ה׳. נרמומו, מיקכיס על ידי:

אַמָּר וְבָרֶבְרָ לְפָּנָי מוּהָוּ: י וֹעִדאָעָ לְאָבוּנְ וֹאָבֹי, פֹּהֹצִיר וֹעַהֵּי, לְאָבוּנִי וֹנִיכוּלְ בֹּוֹי,

דיבְרְכִּנְךְ בֶּדָם מוֹתֵיה:

thee before his death.' that he may eat, so that he may bless and thou shalt bring it to thy father,

ממו אַנון אַנט שִׁמָר וֹאַנָכו אַנש تزيج ثد تقطح فح نكك في تأل

מְתָּתַ: המו אוו יכו סהבן נאלא יכו נְאֶמֶׁר נַעֲּלְד לְבַבְּלֵּה אָמֶּנִה הָא

is a hairy man, and I am a smooth mother: 'Behold, Esau my brother And Jacob said to Rebekah his

וֹלְאָ בֹבְבַּביי לְנָמֵּגוּ נְלֵאְ בַּנְבֶּוּ: בְּמְּעַהְמְּעָהְ הְּבְּרֶבִּוּ: בְּמְעַהְמְּעָהְ הְּבְּרֶבִּוּ: אַנַלְ, וֹמִׁמְּנִן אַבְּוּ וֹבַוֹנִינוֹ בֹמֹנוֹנו מֹאִם וֹמִנְמִּנִּנִ אַבֹּא וֹאִנִינוּ

Upon me be thy curse, my son; And his mother said unto him: and not a blessing. and I shall bring a curse upon me,

and I shall seem to him as a mocker;

My father peradventure will feel me,

only hearken to my voice, and go

خُدُرُ جُكُ شِمْمَ خُطِكُ، لَكِكَ كَالَاحُرِيَ ⁶¹ וּשֹׁאִמֶּר לְוָ אִפְּוִ הֹּלָ, כֹלִלְנִוֹבִּ מֹנֹי נֹאִנוֹיִלְ סַב לְנִי לְנֹמּנֹא הֹּלְנַ בֹּנִוּ בַּנִם עַבּוּג אַטְאָמֶר בָּנְבוּאָר דְּלָא יִיחוֹן וֹאַמֹּבוּע בֻיה אָמֵּיה עַלַיּ his mother made savoury food, such brought them to his mother; and And he went, and fetched, and

۲ξڍ אַפּון מַסְּעַלְּיִם כַּאֵשֶׁר אַבָּר וַעָּבָרַה אָפֶּיה הַבְּשָׁי, לַין בְּמָא וַלֶבְבַׁ וַנְפְּׁע וֹנִבֹּא לְאִפֹּוְ וַתַּעִּמַתְ נַאַנֹלְ וּנְסִיב וְאַנְתִי לְאִפִּיה

דְרְחִים צָבוּהִי:

younger son. and put them upon Jacob her which were with her in the house, garments of Esau her elder son, And Rebekah took the choicest

as his father loved.

fetch me them.'

בּבּנִיט וַטַּלְבָּהָ אָט_וֹהַלָּב בּנִינַ ²¹ בְּנָה הַגְּּדִלֹ הַחֲמֶדֶה אֲמֶּר אָחֶה נִתְּקָּח וְדְבְקְּה אָת־בִּנְבֵּי עֵשֶׂי

בְּרֵהְ וְעֵּירָא: בְּרֵהְ וְעֵּירָא: בְּרָה רַבָּא דְּכְיִינִא דְּעִמָּה וּנְסִיבַת רַבְקַה יָת לְבוּשִׁי עַשְׁי And she put the skins of the kids of

מּכְ יֹבְיוֹ וֹמֹכְ מַלְלַע בּּוֹּאִבְווּ: י וְאָּט מְרִטְ גְּּדְיֵיֵ הָמִיִּים הִלְבָּישָׁה

מְּמִיתוּ צַּוְרֵיה: אַלְבּוּתְּע מֹכְ יִדוֹנִי וֹמֹכְ ווֹט מֹמֶבׁי צַלְבִי לַנִּי מִנִּי

the smooth of his neck. the goats upon his hands, and upon

אֶת⁻הַמִּטְּעַנִים

ווֹעַלע זֹע שַּׁלְּמָּגְלָּא וֹנע

into the hand of her son Jacob. the bread, which she had prepared, And she gave the savoury food and

Δī

Sī

п

<u>₽</u>₽ הַכְּטִם אָמֶּר הְּמְּטִׁי בְּיִר יִנְּקְב לְחָמָא דַּעְּבָרַת בִּירָא דְּיִנְּקְב

נַצְּמֶׁר עַנָּנִי מָי אַטָּר בָּנִי:

⁸¹ [נְּבָא אֶבְאַבוּ נַנִּאָמֶר

אָבָׁ, וֹמֹאַלְ לְנִׁנִי אָבוּנִי, נֹאָמָר אַבֹּא

נֹאַמֹּב בַּאַנֹא מוֹ אַנִּי בַּבוּנ:

am I; who are thou, my son?' said: 'My father'; and he said: 'Here And he came unto his father, and

אליעור: באשר אחב. כי מעס הגדי כמעם הלבי: עזים. וכי שני גדיי עזיס סיס מאכלו של ינחק, אלא פסח סיס, האחד הקריב לפסחו, והאחד עשה מעעמים. בפרקי דרבי (9) וקח לי. משלי סס ואינס גול, שכך כחב לה ילחק בכחובתה לימול שני גדיי עזיס בכל יוס (ב"ר סה, יד): שני גדיי

(11) איש שער. נעל שער:

(12) ימשני. כמו מְמַשֵׁל בַּנְּקְרֵיִם (דברים כח, כע):

לו, וסום מפקיד מלל ממו, מלם שסים בקי במעשיסן ומושדן: (ai) החמדות. סנקיום כמרגומו דכייםם. דבר למר שממד לומן מן נמרוד: אשר אחה בבית. וסלל כמס נשים סיו

īĠÄĿ: ئۈڭك: ئۆڭڭىز ھھ،ب، قھكنى ئاڭلىڭ، ھۈئىتىد ئەدىخ ھھ،د، خىدج דַבְרָהְ אֵלְיֵ קוּם־נָא שְׁבָר דְּטִּלֵילְהָא עִּמָּי קוּם ور والم المراب ا נְּאָמֶּר נֹהְּלֶּךְ אָּלְ-אַּרָוּו אַנְכֹּוְ נֹאָמָר נֹהָלִד לְאַרוּנוּוּ אַנֹא

המו בוכבב הבבונו פמא

venison, that thy soul may bless me.' I pray thee, sit and eat of my according as thou badest me. Arise, am Esau thy first-born; I have done And Jacob said unto his father: 'I

بجرير بمزد هجريد خطره מְעַרְרְהָּ לְמָׁגֵּאְ בְּנִי, וֹגְּאָמֶר בָּי אִיִחִיקָא לְאַשְׁבָּחָא בְּרִי וַאָּמֶר וּגְאַמֶּר יִצְּקְקְלָּמָן מַּרְדָּנָי וֹאַמָּר יִצְּקָלַ לְבָּרִיה מָאִ דֵּין

אָב, זְמֶן וֹן אֶלְבִוּ בַּבַבּוֹים:

¿bood speed. Because the LORD thy God sent me quickly, my son?' And he said: is it that thou hast found it so And Isaac said unto his son: How

X□_4×: رَهُمُهُ لَا يُرَا مُنْ لِيَعْضُ إِلَّا خُرْدُ مُهُا لِهُمَاهُوا خُرِدُ لِيَهُمْ يُدَا خُرِدُ וּגְאַמֶּר יִצְּקְלַ אֶּלְ יַנְעָּלְבַ לְּמָּר לָּאָ יַאָּמָר יִצְּקָל לְנָהַלָּב לְנַב בָּעָּן

מַשְׁוּ אָם לְאִּ:

very son Esau or not.' thee, my son, whether thou be my near, I pray thee, that I may feel And Isaac said unto Jacob: 'Come

וֹבּוֹבוֹם וֹבֵו מֹמֵוּ: וּנְמְּמְּעוּ וַיּאָמֶר חַפְלְ לַוּלְ יַעֲּלֶר אָבוּהִי וּמְשָׁיה וַאָּמָר קַלָּא וּנֹלָּהְ וֹהֹלַב אָבְוֹגֹּעַׁל אַבוֹו וּלַבור וֹהַלָּב לָנִׁי וֹגַּעַל

לכנע בוהקר וידיא ידי עשוי

the hands are the hands of Esau.' The voice is the voice of Jacob, but father; and he felt him, and said: And Jacob went near unto Isaac his

ַ נְלָא הִבִּירֹוֹ בְּיִרְנִי נִיְבְּיִרֵּנִי מְשְׁׁי אַחָיוּ שְׁעַּרָת וַיְבְּיְבְרָנּי:

סֹהְבֹּנֹוֹ וּבַּבַביי: יְדְוְהִי כִּידֵי עַשְּׁוּ אֲחוּהִי וְלָא אָהְשִׁמִיְרַהִּיִּה אָבִי הַנֹּאָר

Esau's hands; so he blessed him. his hands were hairy, as his brother And he discerned him not, because

יּ נְּצְּמֶׁר אַּטֵּׁר זֵב בֹּלַ, מֹמֻׁוֹ נֹּצְמֶׁר נֹֹאֵמֶר אַטִּ בֵּון בַּרוּ מַמֶּו נִאָּמָר

Esau?' And he said: 'I am.' And he said: Arr thou my very son

حْرِ رَبْهُجُح رَبُّتُه كِّرِ نَالُ رَبُّكُ خَزُر كِرَمَا فَحُدُكَ لَعُمْد رَيْقِهِ يَخِدر خَدُرم يَنْفُلُحُنَّا يَغْمُر آبِهِمُاكِ يَاثِمُكِ خِرِ لَهُٰكِخُكِ مَجْنَكِ يَهُمَكِ طُكِيدٍ كِرِ لَهُرَدِيمٍ مَجْنِكُهِ

חַמְרָא יִשְׁתִי: וֹפֿבור בִוּשׁ וֹאֹכֹּלְ וֹאַמִּוּלְ בִּוּשׁ

and he drank. did eat; and he brought him wine, he brought it near to him, and he that my soul may bless thee.' And and I will eat of my son's venison, And he said: 'Bring it near to me,

נָא וּשְׁקַּת־קָּי בָּנָי: ⁹ וּגְאָמֶׁר אֶּלֶגו וֹגִּעֲׁלֵע אַבְּגוּ וְּמִּעִר וֹאָמָר בְּגִע וֹגִּעַל אֶבוּעִי לַנִר

בְּעַן וְשָׁכִ לִי בְּרִי:

Come near now, and kiss me, my And his father Isaac said unto him:

בּוֹבו יְעוֹנִי: בֶּרְכִּי יְהְוְּה: אֲשֶׁר אֲשֶׁר הַזִּי בִיהָא דִּבְּרִי כְּבֵייִם תַקְּלָא דְּבְּרְכִיה יָיָ: בְּגְּבֵינו וַיְּבְּבְבַבְיוּ וַיּּאָמֶר רְאֵרֹ בִיחַ לְבוּשׁיִהִי וּבְרָבֵיה וַאָּמָר וּנַּאָהְ וּנְּאָּלַ לְנְ וֹנִינֵע אָטַ בַוֹיִם וּפַוּיב וֹנָאָהַל לִיה וֹאָנִית יָת

hath blessed. smell of a field which the LORD See, the smell of my son Is as the raiment, and blessed him, and said: And he smelled the smell of his And he came near, and kissed him.

על סשלחן, לכך מתורגם אפתחר: (19) אובי עשו בברך. הנכי המגיה לך, ועשו הוה בכורך: עשיחי. כמה דברים, כהשר דברה הלי: שבה. לשון מישב

(IS) גשה גא ואמשך. מתר ילמק בלבו, מין דרך עשו לסיום שם שתים שגור בפיו, וזס מתר כי סקרס ס' מלסיך:

(שב) קול יעקב. שמדבר בלשון ההנונים, קום נה, הבל עשו בלשון קנעוריה דבר, יקום הבי:

(אב) ויאמר אני. לא למר לני עשו, ללל לני:

בַּגַן וְהַיִּרִשׁ: כב השַּׁמִוֹם וּמִשְּׁמַנֵּוֹ הַאָּבֹא וֹבַר ععد الثال خلا **〒※マボ・ロ**

ומסולא באבלא נסנונט גדוב מַמַּלְ ווֹשֵׁוֹ לְנֵי ווֹ מִמַּלָּא בַּאָּמוֹא

earth, And plenty of corn and wine. heaven, And of the fat places of the To web ent to each evig bod of

אַבונו וֹמִלַבוֹכֵינִ בּּבוּנִבּ: خَمَثِيكِ نَيْضَتُونَ خِكَ خَيْرَ هُوْكَ وع رين برجاد المحتورة ַנְעַבְּרָוּף עַמָּים (כי וישתחו)[קי

خد، خدا: יהון ליטין ורָריבָף יהוֹן לוסגדון לף בני אַמָּף ליטָף לַב מַּלְכֹּוֹוֹן בְּיוֹ, בֹד לַאָּטַב نفكسانك مَثينا لنهُمَمُخُلًا

be every one that blesseth thee. one that curseth thee, And blessed bow down to thee. Cursed be every brethren, And let thy mother's sons bow down to thee. Be lord over thy Let peoples serve thee, And nations

אַנְיִו בַּא מִצִּירְוֹ: זְהַלְב מִאָּט פַּׁנוֹ, וֹאָטַל אַבָּוו וְמָהָוֹו $^{\circ}$ אָח־נעַלבֿ ניָהִי אַף יִצְא יִצְא יִנְאַ رَبْرُ، حَهُٰשُٰۤ جَرِّبَ بَعِٰبَطُ رَجِٰدُآ ۗ

וְעֵשְׁוּ אֲחוּהִי עָאֵל מִצֵּידֵיה: נהלכר מן פוב וגובל אַרוני. נְתְּ נְתְּלֶבְ נְעַוֹנְעַ בְּבַם מִפָּל נָפַל וְנַנְנִי כַּר שֶׁיצִי וֹצִּחָק לְבָּרֶכָא

his hunting. that Esau his brother came in from from the presence of Isaac his father, and Jacob was yet scarce gone out had made an end of blessing Jacob, And it came to pass, as soon as Isaac

ַ לְאָבׁוּנוּ וֹנְאָמֶּוֹר לְאָבִיּנוּ וֹלֵם לְאָבִוּנוּ וֹאֵמֶּר לְאָבוּנוּנוּ וֹלַיִּם נַנָּעִשׁ נַּם־הוּאַ מַטְעַּמִים נַיָּבָא נַעֲבָר אַף הוּאַ מַבְשִׁילִין וְאַעֵּיל

خدرح ينخدن تغميه:

that thy soul may bless me.' arise, and eat of his son's venison, said unto his father: 'Let my father brought it unto his father; and he And he also made savoury food, and

نْحُلُحْدْرْ رْغَمُّكِ: אָבֹי, וֹנְאָכֹלְ, מִאָּנִג בֹּנְנִ בֹּמֹבֹנִג אָבֹּא וֹנִגכִנְלְ מִאָּנִג צֹבֹנִגע

נֹאַמָּב אַנֹא בֹבַב בּנַבְבַב מֹמִנִי בּ וּנְאָמֶר לַוְ וֹאַנַוֹע אַבוּנו מִנַאֲטַׁר וֹאַמָּר לָנִי וֹאַנוֹע אַבוּנוּ מִּוֹ אַנִּי

thy son, thy first-born, Esau.' Who art thou?' And he said: 'I am And Isaac his father said unto him:

עַבְּיִר נַּיְבָא לֵי נָאָבָל מִבָּל تثثب نخثظ تنفير لابزن رني

נַּאָמֶׁר אַנִּ בֹּנִבְ בַּבְבַב מַמֶּנִי

ئىلتىن خانىت

ילבילטיה אף קריף יהי: בְּמֶנֵם הַבְּוֹא נְאֲבְרְבֻּהְוּ נַּםְ- נַאֲכָלִית מִכּוֹלְאִ עַּד לְאִ מִּיעוֹל בֿיכִי דְּצָר צֵירָא וְאַמֵּיל לִי וֹאַבַל טוֹבַא בַבּא

and he shall be blessed.? camest, and have blessed him? yea, and I have eaten of all before thou taken venison, and brought it me, and said: Who then is he that hath And Isaac trembled very exceedingly,

εε

31

30

(TS) וירח וגוי. וסלא אין רים רע יימר משמף סעויס, אלא מלמד שוכנסס עמו רים גן עדן: בריח שדה אשר ברכו

שַׁשֶׁכ יִקְבָם פֻּבְּיִרְ בַּנְּבְרִי, בין כחוי בין שחינו כחוי מן לו, כדי שלח יקכח עליך חגר. ברש"י ישן מדויק): ְּפְבְלְ גַּרְבֶּיִי מְשָׁבְּר מַבַּת מֶשׁ לְבָּבִוּ (מלכיס־הֿ מ, למ), הֿבל נכרי מחוםר המנה, לפיכך המר וַשַֿמָה מִּשְׁמַע בַשְּׁמַיִּס וגו' וְשָשִׁים פְּלַל למד שלמס, כשעשס סבים מידר מפלמו, ישראל שסוא בעל אמונס ומלדיק עליו סדין, לא יקרא עליך חגר, לפיכך וְנְמַּשָּ לָאִישׁ בדין, אם כאיי לך, ימן לך, ואם לאי לא ימן לך, אבל לעשו אמר, משמני הארך יסיה מושבך, בין לדיק בין רשע ימן לך. וממנו וגוי, ועוד ימן לך מעל סשמיס וגוי: משל השמים. כמשמעו, ומדרש אגדס יש לסרבס פניס. (דבר אמר, מסו סאלסיס, (82) ויהן לך. ימן וימור וימן (צ"ר מו, ג). ולפי פשומו מוסב לענין הראשון, ראה רים בני שנמן לו הקצ"ה, כרים שדה ה׳. שנמן בו כימ מוב, ווס שדס מפומיס, כן דכשו כו"ל:

ו מופן צלוה, ואורריהם ומנעריהם קודמים למברכיהם, לפירך ינחק הקדים קללם אוררים לברכח מברכים, והרצעים מחלמך (פ"ר מו, ד): ארריך ארור ומברכיך ברוך. ופפלעם סוא אומר מְבָּבֶבֶייף בְּרוּךְ שָׁרוּר, סֹלִיקִים מחלחם ימורים (25) בגר אמך. ויעקב אמר ליסודס בני אביף, לפי שסיו לו בניס מכמס אמסום, וכאן שלא נשא אלא אשס אחח, אמר בני אמך

(08) '28 '28. 15 '15 (115 th: שלום ומופן ימורין, לפיכך בלעם הקדים ברכה לקללה:

(33) ויהודד. למכגומו ומוס, לשון ממיס. ומדלשו, כאס גיסוס פמומס ממחמיו: מי איפוא. לשון לעלמו, משמש עס

אָלָנ אַבֶּׁנ: מאָע וּגאָמע לַאִּלָּנִוּ בַּעַבְּינִי נִם_

: خلائ ال יי וַנְאַמֶּר בָּאַ אַנְיוּ בְּטִבְּמִנִי וּנְאַנִ וֹאַמָּר עַאָּל אַנוּוּ בְּחַבְּמָא

آنېۋى ئارې غَيْرُنْ دْ، خُلْحُك: לפֿע וֹעדֹע הּטֹע לַלַע בּוֹבִעֹיּ ود المَظَامِرِ ثَلَا فَمُقِرَهِ هُلا خُجِدُنَا، נַּאָמֶר בַּלְאַ מִּטְנִ נֹהַּלָב

סְמַכְּתְּיִי וּלְבֶּר אֵפֿוֹא מָר אֵצֶשֶׂר למשׁי אַן אַהְּבֹּיְים וֹבִילֹן וֹשִׁירָהִ عد الأجراء المَثَاثِينَ الْكِيْبِ الْحُرِي الْكِيْبِ الْحَالِ الْمَثَانِينِ الْمَرْأَلُةِ النَّابِ حُرِ וּנְּמֹן וֹאַטְׁטִ וּנֹאָמֶר לִמְּמָּו דֵוֹן

كُلْدُ كُلِّدُ لَنَهُ لِمَ مُمَّا كِذِلِ لَنَاتُكُ: אַנוֹע ניואַ לְבַּ אֹּלָוּ לַּנְבְּינוּ נִּםַ וּאָמֶר מַמֶּוּ אָּלְאַלְוּוּ עַבְּרָבָּר

بنهچُك بنوفر بهوزات يولار: וּיֹמֹן יֹבְעֹר אַבְּיוּ וּיַּאָמֶר אַלְוּוּ

אָנ לְי אַבֿאַ: לַטַבּא וֹאָמָר לַאָּבוּטִי בָּבוּילָנִי יגוֹע גוֹעֹא וֹלֵא ימָנִינִע מַּע בּאָלְגַּה מֹאָּנְ אָּטַ גַּבְּנֵר. אָבְגוּ בַּר אָמָה מֹאָוֹיִם פּּטִינִים. אַבּוּנִי

الأقدم خلخفك:

ĊĹĊ%: בּבְבְקה וֹאָמָר הַלָּא שָּבַקה לָהַ לכובוניו לפוד לבא להו שבוץ נסלמנו גלו פגפון ומנון זע וֹאַמֹּר יָאוּת קְרָא שְּמִיה יַעְּרַ

בּׁהֹּן מֹא אַהַּבִּיג בּוֹנִי: יבעבור יבחמר סערמיה ולך אַטוִני וֹנילוני לִוּנִי לַמּלֹצוּן וֹאַטִּיב וֹגַּעַל וֹאַמָּר לְמָמָּוֹ עַאַ

אַב לִי אַבָּא וֹאַבִים מִּמָּוּ לַלִיהַ שוֹבא ביוא לְבְּ אַּבָּא בַּבוּכִּנוּ נֹאַמָּב מֹמָּנ לַאַּבוּנִי, נַבַּבַבַּטֹא

מַלְמֵּגלָא: יָהי מוּהָבָך יִמִשַּׁלָא דִּשְׁמִיָּא ביה קא מטובא דַאַרְעָא נאַטגר נגַּטַל אַרוּטִי נאַמַר

> O my father.' his father: 'Bless me, even me also, great and bitter cry, and said unto father, he cried with an exceeding When Esau heard the words of his

'.gnissəld with guile, and hath taken away thy And he said: 'Thy brother came

not reserved a blessing for me?' blessing.' And he said: 'Hast thou behold, now he hath taken away my took away my birthright; and, supplanted me these two times: he named Jacob? for he hath And he said: 'Is not he rightly

98

wy son? and what then shall I do for thee, corn and wine have I sustained him; given to him for servants; and with lord, and all his brethren have I Esau: 'Behold, I have made him thy And Isaac answered and said unto

And Esau lifted up his voice, and bless me, even me also, O my father.' thou but one blessing, my father? And Esau said unto his father: 'Hast

from above; dwelling, And of the dew of heaven places of the earth shall be thy said unto him: Behold, of the fat And Isaac his father answered and

(**gg**): בו (ב"ר סו, ב): - גם ברוך יהיה. עלה מהמר, הילולי שרימה יעקב להביו לה נעל הת הברכות, לכך הסכים וברכו מדעמו במה דברים. דבר אחר איפוא, איה פה, מי הוא ואיפוא הוא הלד ליד: - ואבל מבל. מכל עעמים שבקשחי לעעום עעממי

(35) במרמה. נמכמק:

נממכס לי: אצלה. לשון הפרשה, כמוניָחבל (מ"ח ניבֶל): של שורת הדין, עכשיו לבכור ברכמי, גם ברוך יהיה: וישקבני. כתרגומו וכמני, תרבני. ותרב, וכמן. ויש מתרגמין ותרמני, ששו מלעק ויעקבני זה פעמים, אמר לו אביו מה עשה לך, אמר לו אם בכורםי לקח, אמר, בכך הייחי מלר וחרד, שמא עברםי עמיד לעקבני. מנמומא (מולדות כג), למה מרד ילמק, אמר, שמא עון יש בי שברכמי קען לפני גדול, ושנימי פדר הימם, המחיל (95) הכי קרא שמו. לשון מימה הוה, כמו הַבִי הַהִי הַפָּה (ברחשיה כמ, כו), שמה לכך נקרה שמו יעקב, על שם סופו שהוה

סס, שסרי גביר שממיו לך, ומס שקנס עבד קנס רבו: ולכה אפוא מה אעשה בני. איס איפוא אבקש מס לעשות לך: (פ) הן גביר. ברכס זו שביעים סיל, וסול עושם לומס רלשונס, ללל למר לו, מס מועלם לך בברכס, לס מקנס נכסים שלו

τ' (τ): (88) הברכה אחת. ס"ל וו משמשם לשון מימק, כמו קַבְּמַהַנִיס (במרבר יג, ימ), קַשְּׁמֵנְס הַילו (שס כ), קַבְּמוֹח נָבַל (שמולל־ב

(95) משמני הארץ וגרי. זו ליטליל"ס של יון (ב"ר קז, ו):

بؤتكن مُكِا يَرَمُ عَنْهِيَّكَ: שַּׁהְבָּע וֹנִינִעְ כַּאָּמָּגַר שַּׂנְיִגר וֹמֹלְ עַוֹּלֵּנֵ עֲשׁׁלִית וֹאָע<u> אָ</u>טְוּנִּ

ناللاً الأ אַבֿג אַבָּג וֹאִנּוֹנִינִי אָנַגַוֹהַלָּב וּגְאָמֶר מֹמֵּו בֹּלְבָּוְ וֹלַבַּרָ וֹמָרָ נּיִשְׁסְם מֹמֻּוֹ אָטַ־נְאַבֶּלֶב מָּלַ_

خلألةك: הבה עשי אָהִיף מִהְנַחָם לְךָּ خُرَيْمُ حِرِيْنَ يَاظُمُلُ رَفِهِمُ لِي هُذُرِا z+ titu utita iniqin inqitx וּנֹצֹּג לַנִבְלַנִי אָנַרַבַּלְנַ, מֹמָּנִ

±ַרַחַ לְּךְּ אֶבְ לַבָּוֹ אָטִי טִבְּנָה: ⁶⁴ וֹמֹטַׁר בְּנִי שְׁמַּמֹּ בְּלִינִי וֹלַוּם

ער שוב אַף אָחִיף מִמְּףׁ וִשְׁכַחֹ <u>אַשֶּׁר הַשָּׁת אַהַיר הַעָּת אַהַירף:</u>

** וֹנְשַּׁבְשָׁ מִמִּוְ נִמָּנִם אַּבְּבְיָּבִים מַּב

נִם_שְׁנֵיכֶם יָוֹם אֶחֲד: بَرْعَانِ مِنْ مِ كُمْتِ كُمْ فِي الْمُهْرَبِ لِمُنْ لَحُدُوْكِ مِنْ مُا كُمْهِ ין אָם אָמֶּב מֹמָנִים אָנְ וֹמֶּלְטִׁים מִּנָּב וֹנִינִּמָּג נִי בּמַּבוֹים לִנִים

> ליביה מעל צורף: מֹל פּטַׁלְמֵּי אָנְבַוֹּטָא נַטַמָּבִי שׁפַּׁלַע וֹיהֵי כַּד יִעְּבָּרוּן בְּנוֹהִי ומק עובר שימי וות אַחוּר

נת נעקר אַהוי: ומו אַבור דַאַבָּא וֹאָלַסוָע נֹאָמָר מֹמֶוּ בֹּלִבָּוּע וֹלַנִרוּן ŁŻĹĊſĽ thàix ÄTLL ונסר משו דברו לישקב על

ליה הא עשיי אַחוּך בְּמִין לְרָּ לְנֹהְלִר בְּרָה זְעִירָא נִאָּמָרָת משְׁוּ בְּרַה רַבָּא וּשְׁלַחַת וּקְרָת נאטונא לְנַבְּלֵנִ יָּנִי פַּטִּינִת,

خِلَدُ: אַנוּג לַב לַנֹע לַבֿן אָנוּג וכהן בני שביל מני וקום

דַּהְתוּב הַלָּהָא דַּצָּחוּדְ: וְמְמֵיב עִּמֵיה יוֹמִין זְעֵירִין עַּד

אָטַכּוּל אַף מַרְוֵיכוֹן יוֹמָא חַד: דיתוב רוגוָא דַאַרוּרְ

> shake his yoke from off thy neck. shalt break loose, That thou shalt And it shall come to pass when thou And thou shalt serve thy brother; And by thy sword shalt thou live,

my brother Jacob.' my father be at hand; then will I slay heart: 'Let the days of mourning for blessed him. And Esau said in his the blessing wherewith his father And Esau hated Jacob because of

comfort himself, purposing to kill brother Esau, as touching thee, doth and said unto him: 'Behold, thy and called Jacob her younger son, were told to Rebekah; and she sent And the words of Esau her elder son

Laban my brother to Haran; my voice; and arise, flee thou to Now therefore, my son, hearken to

thy brother's fury turn away; and tarry with him a few days, until

 $\dagger \dagger$

ιt

both in one day?' why should I be bereaved of you send, and fetch thee from thence; thou hast done to him; then I will from thee, and he forget that which until thy brother's anger turn away

סמורס, ויסיס לך פתמון פס לסלעער על סברכות שנעל, ופרקת עלו וגו": (שמות ו, כו) בלבחתם: והיה כאשר חריד. לשון לער, כמו שָׁרִיד בְּשִׁיִּהִי (תהלים נה, ג), כלומר כשיעברו ישרחל על (04) ועל חרבך. כמו נמרגך, יש על שסוח במקום הוח בי, כמו שַמַדְמָם עַל מַרְּבְּכֶם (יחוקחל לג, כו), נמרבכם. עַל לְבְּמֹתָם

(I+) יקרבו ימי אבל אבי. כמשמעו, שלא אלער אם אבא. ומדרש אגדס לכמס פניס יש:

לסמנכר לך ולסרגך. ומדרש הגדס, כבר המס מת בעיניו, ושמס עליך כום של הנחומים. ולפי פשומו, לשון הנחומים, מתנחס (SP) ויגד לרבקה. ברום סקודש סוגד לס מס שעשו מסרסר בלבו: מחנחם לך. נחס על סלמוס, למשוב ממשבס למרם

(₽₽) ¾\(\text{\Pi}\)\(\te מוש מל הברכות בהריגתך:

שמפורש בפרק המקנה להשמו (סומה יג.): (מו) גם שניכם. אם יקום עליך ואמה מהרגנו, יעמדו בניו ויהרגוך, ורומ הקדש נורקה בה, ונמנבאה שביים אחד ימומו, כמו (פא) למה אשכל. אסיס שכולס משניכס. (לימד על) סקובר את בניו קרוי שכול, וכן ביעקב אמר פַּאַשֶׁר שֶׁכֹלְמִּי שֶׁכַלְמִּי

מְבְּנְוֹת הַאָּבֶץ לְמָּה לֵּי הַיִּים: וַמַּלֶּב אָשֶּׁר מִבְּנִוֹת חָת כָּאָלֶּת

אַמֶּר מִבְּנָות בְּנָעוֹ: אֹתְוֹ וַיְצַנְּהוֹ וַיַּאַמֶּר לֹוֹ לְאַ תַמָּח יָמִיה וּפַּמָּדִיה וַאֲמַר לֵיה לָא IIIΛXX

: ئاڭلا مُشِمِ هُشِد مُخْذِبِهِ كِذَا كُلَا، كِلَا مُنْفَا هُنْنِهِ مُخْذِبِ كِذَا ַ בְּתִּיאֵלְ אֲבָוֹ אִמֶּוֹבִּ וְקַחַ לְנִּ كان حَكِ هَثَرُت لَابُه صَيْنَا كان لهُنَارِ خُولَا لَهُدُه خُرَبَا

أنَّلُ قُلُهُ لَٰ لِنَالُكُ خَظُلَاحٍ هَقِيْتٍ: ث نَعْم هَدَر نَحْدَك عُنْكِ نَنْفُكُ لَعْم هَدَر نَحْدَك نَنْك لَنَّهُ هَدُكُ

هُلُهُ مُلَاثِيكَ هَمُدِائِنَهُ هُجِيدُه خَمْرَانِكَ أَن هُدَة سِينَدِينَكِ ٠ ﴿ خُلُّهُ وَجُمْلًا مُقَلًّا خُلِيمُظِّهُ فِي الْمُحْدُثُونَ فِي الْحَدُثُ مَقَالًا וֹוֹטַוֹ לַנְ אָטַ בּוֹבַלַטַ אַבְּבֹנַטָּם וֹוִטַּגוֹ לַנְּ זִטַ בּוֹבַטֹא

באַבמָּנ אָנוֹנ בבְלְּנו אָם נֹהְלִב בּּנוּאָב هَتَرَّكَ لِمُرْحَدُكُ اللَّهُ اللَّهُ عَلَى خُولًا لَهُ لَمُ حَرَّا لَا خُرْدًا فَلَا عَلَا اللَّهُ اللَّهُ ع וּוֹמְבְּטִ וֹאַטַׁלַ אֶּטַ וֹהַלֶּב וּוֹצְבֶׁ וּמִּבְטַ וֹאַטַל וֹטַ וֹהַלִּב וֹאַזַּב

אמש מבנום בנען: אָטָוִ וֹגֹּמֹו מֹלְגוֹן כֹאִמֶּר לֹאָ עֹפֹּעו לַלְעַוַתַ לָוָ מָמֶּם אָמֶּעַ בַּבְּרְכָוֹ יַנְּקְלֵבְ וְשִׁלְּח אָתוֹ פַּבֶּנְנְה אֲנְם יִת יַנְּקֹב וְשִׁלְּח יְתִּיה לְפַּדַּן נינא ההו ליבני יגויל אָנוַ

אַמְּוֹ נַיֵּלֶךְ פַּגַּנְה אֲבֶם: מפמיר וּוֹאָלוֹת וֹהֹלֶב אָלְאַבוֹו וֹאָלְ וֹפֿבּילְ וֹהֹלִב מוֹ אָבוּנִיוּ וּמִוֹ

خَمَّٰۃ خِر سَنَا: שַׁטַּמְע בַּאָבֶּוּן מִבְּנָת אַבְעָּא אָם וֹסֹגֶּד גֹהֹלֶב אָשַּׁטֹאָ מִבּׁנִים בְּחַיִּי מְן בַּקְים בְּנָת חַמְּאָר וּטֹאָמֶר וַבְּקְּלֵּעְ אֶבְוַגֹּשְׁל מַּגִּטוּ. וֹאֶמָנִט וַבְּקָּטִי בְּנִגִּטַׁל הַּלֵּנִי

שַׁפַּב אַטַּטָא מִבָּנָת בָּנָעוֹ: رَبُولُم يَمْثُو جُرِيَمُولِ رَبُولُكِ يَوْلُم يَمْثُو كِنَمُولِ يَحْدَيْكِ

אַבוּהָא דְּאָמָּך: בינואל אַבוּהָא דָאִמָּד וַסַב

וּנֹסׁנּּגֹּלְבַ וּטַבֵּי, לַכֹּלָהָש הַּבָּהַגוֹ:

ביהב יי לאַבְרָהָם:

בולטני אמוני בוגטר נממו: אַרַמָּאָר אַרוּהָא

מבלנו בלמן: הַלְנְיִנִי לְמֶימֶר לָא שַּׁפַּר אָשְּׁטָא אַטְּקָא בְּרְבְרֵיךְ יָמֵיה וּפַּמִיד בּאַּבֶם לַמִּסַב לַיִּה מִתַּמָּן וֹשׁוֹא מֹמִוּ אָבוּו בוֹבוּל וֹגִּעֹם

אמוה נאַזל לפּדוֹ דַאַרָם:

land, what good shall my life do as these, of the daughters of the wife of the daughters of Heth, such daughters of Heth. If Jacob take a weary of my life because of the And Rebekah said to Isaac: 'I am

wife of the daughters of Canaan. unto him: 'Thou shalt not take a him, and charged him, and said And Isaac called Jacob, and blessed

thy mother's brother. thence of the daughters of Laban father; and take thee a wife from house of Bethuel thy mother's Arise, go to Paddan-aram, to the

eongregation of peoples; thee, that thou mayest be a make thee fruitful, and multiply And God Almighty bless thee, and

God gave unto Abraham.' the land of thy sojournings, which with thee; that thou mayest inherit Abraham, to thee, and to thy seed To gaissəld ədə əədə əvig bas

Esau's mother. brother of Rebekah, Jacob's and son of Bethuel the Aramean, the went to Paddan-aram unto Laban, And Isaac sent away Jacob; and he

daughters of Canaan'; Thou shalt not take a wife of the him he gave him a charge, saying: from thence; and that as he blessed Paddan-aram, to take him a wife blessed Jacob and sent him away to Now Esau saw that Isaac had

9

IIΙΛΧΧ

94

to Paddan-aram; father and his mother, and was gone and that Jacob hearkened to his

- (64) קצתי בחיי. מלקמי נמיי:
- (2) פדנה. כמו לפרן: ביחה בחואל. לנית בתואל, כל תיבה שלריכה למ"ד בתתלתה העיל לה ה"ה בתואל הנית התואל.
- (ε) ואל שדי. מי מדי בברכומיו לממברכין מפיו, יברך מומך:
- ברוי ולומו הוכע המבוכך: אח ברכת אברהם. שממר לון משְׁשְׂךְ לְגוֹינְ דְּוֹלְ, וְסִמְּבְּבֵרוּ בְּוַרְשְׁךְ, יסיו מומן ברכום הממורות בשבילך, ממך ילה מומו
- (S) אם יעקב ועשו. ליני יודע מה מלמדנו:

בְּעָנוֹ וְצְּעַׁלַ אַבְּווֹי נַלָּגְא מֹמֶּו כֹּי בֹמִיִע בֹּנִיע בֹֹנֹמֹן נְשִׁנֹא מֹמָּו אַבִּי בּימָּן בֹּנִע בֹנֹמֹן

בְּעֵינִי יִצְקְקַל אֲבוּהָי:

Canaan pleased not Isaac his father; and Esau saw that the daughters of

ぐド ぐ※望口: (0) אַבְרָרְהָם אָהַוֹע נְבְיָוֹת עַלְ־נָשֶׁיוֹ אַבְרָהָם אָהָהָים דִּנְבְיוֹת עַלֹ פמולים אָת־מָהְבָּלְתוּ בַּתּיִינִישְׁמָאֵלְ בָּן יִתְ מָהֲלָת בַּתּ יִשְׁמָּצִלְ בַּר تَرْكُكُ مُمُّا هُمُ يَضُمُمُهُمُ يَنْفِل يَهْتَمُ مُمَّا كِرْبَا يَضَمُمُهُمُ يَرْفِيكُ

לשוהי ליה לאחו:

Nebaioth, to be his wife. Abraham's son, the sister of Mahalath the daughter of Ishmael took unto the wives that he had so Esau went unto Ishmael, and

6

The Haftara is Malachi 1:1 – 2:7 on page 242. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 258.

خلأله

נילף ניצא ועקר מקאר שבע שבי שבי ווילף הנפק ועלה מקלה נאול

" בא השטטע ניקה מאבני המלום עאל שמשא ינסיב מאבני וּוֹפֹּנָּת בַּמַּׁלְוִם וֹוֹבֵן מִם כֹּוַ וֹמָבַת בֹּאַטַּבֹא וּבָט טַמָּן אָבַוּ

בְּאַנְיְרָא הַרְוּא: אַטְרָא וְמִּוּי אָנִסְרוּהִי וּמְבִּיב

to sleep. his head, and lay down in that place stones of the place, and put it under sun was set; and he took one of the tarried there all night, because the And he lighted upon the place, and

Beer-sheba, and went toward Haran.

And Jacob went out from

正正にお: נוֹמִם מִבֹאַמִנֹיו נוּמִפֹר בּמֹלום

(ד) וישמע יעקב. מחובר לענין שלמעלס, וירל עשו כי ברך ילחק וגו' וכי שלח לוחו פדנס הרס, וכי שמע יעקב אל הביו

וסלך פדנה ארס, וכי רעות בנות כנען, וסלך גם סוא אל ישמעאל:

לא נענש עליהם, ולא פירש יוסף ממנו אלא כ"ב שנה, מדה כנגד מדה, עד כאן מלאתי ברש"י ישן): 🛚 על בשיו. הוסיף רשעה שנים, ששם אנו מולאים עוד י"ד שנים, אלא ודאי נטמן בבים עבר בהליכםו לבים לבן ללמוד חורה ממנו, ובשביל זכום החורה בימום סגשמים ושכות הוה בימות החמה, ולחשבון הפשוקים שחשבנו לעיל, משפירש מחביו עד שירד למלרים שהיה בן ק"ל שנים ששסם בדרך, כדכמיב וַיָּבֶן לוֹ בַּיִמ ולמקנסו עשס סכום, ופירשו רו"ל מוס ספסוק ששסס י"ם מדשים בדרך, דבים סוס לח פירש יוסף מחביו חלה כ"ב שנה, דהיינו מי"ו עד ל"ט, כנגד כ"ב שפירש יעקב מחביו ולח כבדו, והח כ' שנים בבים לבן, ושמי סרי מסריס י"ד שניס, סא למדמ, שאחר שקבל סברכומ נעמן בבימ עבר י"ד שניס. (אבל לא נענש עליסס בזכומ המורה, שהרי ו שלשים של יו מף, ומשע משמלך עד שבה יעקב, הרי נ"ג, וכשפירש מהביי היה בן מ"ג, הרי קי"ו, והוה הומר שלשים ומהם שוה, מי שניס, ז' של שובע וצ' של רעב, ויעקב אמר לפרעס יָמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי שְׁלִשִׁים וּמָשַׁם שָׁנֶס, כא וחשוב י"ד שנס שלפני לידם יושף, משנולד יוסף היה, שנאמר וַיְהִי פַּבַּשְׁבֶר יֶלְבָה בְמַל אָמ יוֹשֵף וגרי, ויוסף כן ל' שנה היה כשמלך, ומשם עד שירד יעקב למלרים שסס בבית לבן לפני לידמו של יומף אלא י"ד שנס, שנאמר עַבַּדְמִיךְ אַרְבַּע עָשְׁבֵס שָׁנְס בְּשְׁמֵי בְּלִמֶיךְ וָשֵׁבר הלאן וגוי, נמלא יעקב כשמם ישמעאל כן ס"ג שנים סיס, ולמדנו מכאן שנעמן בכים עבר י"ד שנה, ואחר כך הלך לחרן, שהרי לא שי"ד שנס סיס גדול ישמעאל מילחק, וילחק צן ס' שנס צלדת אותס, סרי ע"ד, ושנותיו סיו קל"ז, שנאמר וָשָׁבֶּׁס שְׁגֵי הַבֵּי יִשְׁמָעֵאַל נשומים, וסשימה נביום מחים, ולמדנו שהיה יעקב במומו הפרק בן מ"ג שנים, שהרי ישמעמל בן ע"ד שנים היה כשנולד יעקב, (9) אחוח גביוח. ממשמע שנאמר במ ישמעאל איני יידע שסיא אחוח גביום, אלא למדני שמם ישמעאל משיעדס לעשר קודס

ילא משס, פנס סודס, פנס זייס, פנס סדרס. וכן וַמַּגַא מִן סַמְקוֹס (כום א, ו), סאמור בנעמי וכום: - וילך חדנה. ילא ללכם ולמס סוכיר יציאמו, אלא מגיד שיציאמ לדיק מן סמקוס עושה רושה, שבומן שהלדיק בעיר, סוא סודה, סוא ויוה, סוא הדרה, וכמיבַנַיַרְמְשׁׁ בְּיַבְּרַרְוּגוּ'(ברמשׁימבת, ו, ומשגמר, מור לענין הרמשון: ויצא. למ סיס לריך לכמוב מלמוילך יעקב חרים, (10) ויצא יעקב. על ידי שבשביל שרעות בנות כנען בעיני ילחק תביו הלך עשו הל ישמע הל, הפסיק הענין בפרשתו של יעקב, על רשעמו (ר"ל מרשעת על מרשעיות שקיו לו כבר וק"ל) שלה גרש הת הרהשונות:

ַבּמֶּקוֹס מֶרֶמֹק: - ו־פּגע. כמו וּפָגַע בִּירִימוֹ (יִסוֹשׁעמו, ו), וּפָגַע בְּדַבְּשָׁת. ורבומינו פּירשו (ברכוח כו:) לשון מפילה, כמו וְפַֿגַ (11) ויפגע במקום. לא סוכיר סכחוב באיזם מקוס, אלא במקוס סנוכר במקוס אחר, סוא סר סמורים, שנאמר בו וַיַּרְא אָמ **גטגן:**

בָו: מֹלְאֹכֹּוּ אֵלְיִנִם מִלְנִם וֹנְבֹבׁנִם הֹנֹי הָמִּנֹא וֹטִא מּלְאַכּוֹא בּנִנֹ إلـ يُحْسُرُ فِيرِبِ يَاضِفِرُرُمُكِ إِنَافِيرُ جَعَلَٰهُمُ إِيَاضُاهُ وَمِنْ عَلَىٰ

: خَالَّةُ الْجُادِ : אַטַּׁרוֹ שׁבֶּב עַלְּיִי לְוְךְ אָהְנָנָה דְּצְּיִף שְׁבִיב עַלְהְ אָהְנָנָה נאלהן יִּצְּחָק הָאָהֶץ צַּשֶׁר צָּבוּף נאלְהוּה דְּיִצְּחָק צַּרִּנְּא מי אַנָּי יְחַנְּה אֶבְהַיִּ אַבְּרָהָהַם אָבְיוּ וַאָּמָר אַנָּא יִן אֶבְהַהַהַם וְטַבֶּּט יְטַלְּט יָבָּלֶּר מֹלְיוֶ וּאָמִר וְטִא יְקְרָא בַּייָ מִשְּׁמַר מִלְּוְיָטִי

יַּאַבְטָר יִּבְיַזַרְעֶּרָ: ##################### المُعَامِّةُ المُعَامِّةُ المُعَامِّةُ المُعَامِّةُ المُعَامِعُ المُعَامِّةُ المُعَامِّةُ المُعَامِّةُ المُعَامِ וְהָנְתְ זְרְעֲבְּ כַּעֲפָּר הַאָּבֶץ

אָנ אָמֶב_בּבַבני, לָב: אָמֶּוֹבְּיִ עַּעַ אָמָר אָם_הַּמָּוֹנִי אָל־הָאַרְטָה הַוּאָת בָּי לַאַ ڗؾڟ۪ڂڹڔ؋ אַ בֹּלָלַ אָּמֶגַעַ שַּׁלְּבָּ زبين هِنذِ، عِقِكِ بَهُمِّدُ بَيْنِ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ الْأَنْ

: ئالمُكْ: בַשׁ יְחַנְּח בַּמָּקוֹם תַזָּה וְאָנָכֶי לְאַ נונטא נמטך משנחו ויאטר אכן ואהער ועל משינחיה נאטר

סלטון וֹלְשַׁטוּו בּיה: לַנְיִהְלְם וְעִדְּיִׁ סְׁלַּםְ מִׁצְּּבְ אָנִבְּנִע נִהַלְם וְהָא סִילְמָא וֹמִיץ

אַבְעָא וּבְדִיל בָּנָדִי: נוטבוכנו בצולף כל זרענת ילְמַבְוֹשׁא ילְגִפּוּנֹא ילְבַבוּמֹא ŁALAN LUGZL ŁAALAN וועון בְּנָךְ סַנִּיאָין בְעַפַּרָא

لمُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ sattt ar ksatu ZĀLĀX LĪX ĀL. לכַן אַנור דַּהָנָהְ נַאָּהִיבָּנָּר أثم مرماد، خومتك لهمادنك

בֿאַטַבא בַבון נאָנא לָא בַנונני

and descending on it. Dehold the angels of God ascending top of it reached to heaven; and ladder set up on the earth, and the And he dreamed, and behold a

I give it, and to thy seed. land whereon thou liest, to thee will father, and the God of Isaac. The LORD, the God of Abraham thy beside him, and said: 'I am the And, behold, the LORD stood

the families of the earth be blessed. And in thee and in thy seed shall all and to the north, and to the south. abroad to the west, and to the east, the earth, and thou shalt spread And thy seed shall be as the dust of

spoken to thee of.' until I have done that which I have this land; for I will not leave thee, goest, and will bring thee back into will keep thee whithersoever thou And, behold, I am with thee, and

this place; and I knew it not.' and he said: 'Surely the LORD is in And Jacob awaked out of his sleep,

שכב בלילס, שסיס עומק במורס: . אם האבן אשר שם מראשומיו: – וישכב במקום ההוא. לשון מעומ, באומו מקוס שכב, אבל י"ד שנים ששמש בבים עבר, לא מכיפום זו סם זו, וסם סומכם עלי ינים לדיק סם כסשו, ווסם סומכם עלי ינים, מיד עשסן סקב"ס ספן סמם, וזסו שנסמכ ויקם פמארס שלא בערנמס כדי שילין שס. וישם מראשוחיו. עשאן כמין מכזב קביב לכאשו, שיכא מפני חיות רעות, סמחילו בפרק גיד סישה (חולין לה:): בי בא השמש. היה לו לכחוב ויבה השמש וילן שם, כי בה השמש משמע, ששקעה לו חמה . מְּפְבַּע בִּי (ירמיס ז, מז), ולמדנו שחקן חפלם ערבים, ושנה הכחוב ולא כחב ויחפלל, ללמדך שקפלה לו הארך, כמו שמפורש

מלאכי מולה לארך ללומו: (21) עולים ויורדים. עוליס ממלה ואמר כך יורדים, מלאכים שליווהו בארך, אין יולאים מולה לארץ ועלו לרקיע, וירדו

ליכבש לבניו (מולין לא:) (כד' אמומ, שוה מקומו של אדם): סוא כממ, וילר סרע פסק ממנו. (מנמומא מולדומ ז): שכב עלידו. קיפל סקצ"ס כל ארך ישראל מחמיו, רמו לו שמסא נוחס . אלסי פלוני, משום שנאמר הַן בְּקַדְשָׁיו לֹא יַאַמִין (אֿיוִב מו, מו), כאן ייחד שמו על יצחק, לפי שכהו עיניו, וכלוא בביח, והרי (13) נצב עליו. לשמרו: ואלהי יצחק. אף על פי שלא מלינו במקרא שייחד הקב"ה שמו על הלדיקים בחייהם לכחוב

(1) ופרצה. ומוקם, כמון בן יפרון:

ילחק, וכן כל לי, ולך, ולו, ולהם, השמוכים אלל דבור, משמשים לשון על, וזה יוכיח, שהרי עם יעקב לא דבר קודם לכן: ועליך, מס שהבטחמי לאברסס על זרעו, לך הבטחמי ולא לעשו, שלא אמרמי לו כי יצחק יקרא לך זרע, אלא פִי בְּיִצְּמָק, ולא כל (פו) אנכי עמך. לפי שהיה ירא מעשו ומלגן: עד אשר אם עשיתי. אם משמש גלשון כי: דברתי לך. ללרכך

וווֹע שַּׁמַר תַשְּּמָוֹם: בַּזָּה צֵין זָה בֻּי אָם־בֵּיִת צֵּלֹהִים ַ נֵיּירָאׂ נֵיּאַמָּר מַה־נּוֹרֶא הַמְּקִּוֹם מְּמִנֹאֵי בוס וֹן וֹבוֹן שַׁבַּה בִּבִּרִ אָלבוו אַטר דְרַעָּנָא בַּיה מוֹ בבין בית בין אַבר הדיום بلتدح تَهُمَّد مُع لِمناجِهِ عَنْلُهُ

this is the gate of heaven.' other than the house of God, and full of awe is this place! this is none And he was afraid, and said: 'How

なく 上が登む: נוֹמֶם אָטַבּ מַבּּבֹיב נוּבָּע מֵמֹנוֹ معدمز هِلا تِهُرِدًا هِنُول شِوْل فِرَاهِنَانِد נוֹאַכָּם וֹמֹּלֵב בַּקַלָּב נוֹלַט

נֹטַע לַמֹּא נֹאָבוּע מִחָּטַא הַּגַ נְתְ אַבְּנָא בְּמִנִּי אָנְסְבְוָנִי וְמִּנִי נאלבים ועלב בצפרא ונסיב

the top of it. up for a pillar, and poured oil upon had put under his head, and set it morning, and took the stone that he And Jacob rose up early in the

81

Δī

לְנִאְמֻּלָנִי: ַ בֵּית־אֵל וְאִּרְלֶם לְוּוֹ שֵׁם־הָעָּיר בִּית אֵל וְּבְרַם לִוּוּ שְׁמַה ניקָרֶא אָר שֶׁם הַמְּקִים הַהָּיּא יקָרָא יָה שָׁמֵיה דְּאַהָּיָא הַהוּא

בשבישא מלשבמו:

And Jacob vowed a vow, saying: 'If was Luz at the first.

Beth-el, but the name of the city

And he called the name of that place

ئٹتاے، څ۵۰ څڅځے نڅئہ בַגֶּרֶךְ תַזָּת צְּעָרָר צִּיָּבֶי תוֹלֵךְ סב יְהְיָה אֱלְהִים עַמֶּדִי וּשִׁעֶרַנִי אָם יְהֵי מֵימָרָא בַּייַ בְּסַעַּרִי ניבר ישקר אָם־

וכסו למלבש: אוג וושון לו לְשום לְמוּכֹּל ווֹשְׁבַּנוֹי בַּאַוְבַבַּא בַבָּאָנֹא ולוום ומלב לום למומר

give me bread to eat, and raiment to me in this way that I go, and will God will be with me, and will keep

" וֹהְבֹשׁׁוּ בֹּהְלְוִם אָלְבַבּוּע אַבְיׁ. וֹאָטוּב בֹּהִלְם לְבֹּוּע אַבֹּא וּנִינּ

מומבא בון לו לאֶלְה:

be my God, house in peace, then shall the LORD so that I come back to my father's

(16) ואנכי לא ידעחי. שאס ידעתי,לא ישומי במקוס קדוש כוס:

סשמימס. ומדרשו שבים סמקדש של מעלס מכוון כנגד בים סמקדש של מעס: מס דמילו אמרא סדין. דמילו שס דבר סוא כמו מוכלמנו וכמו למלבש: וזה שער השמים. מקוס מפלס, לעלות מפלמס וגו' לא כאברסס שקראו סר, ולא כיצמק שקראו שדס, אלא כישקב שקראו בים אל ש"כ מפרש"י מדויק): מה גורא. מרגוס האלהים קראה בית אל, והוא הר המוריה שהתפלל בו אברהם, והוא השדה שהתפלל בו ילחק, וכן אמרו בסומה לָני וְנַעֲּלֶה יסב דעמיס למסדר, וחזר עד בים אל, וקפלס לו סארץ. (בים אל לא זס סוא ססמוך לעי אלא לירושלים, ועל שם שסיחס עיר גיד סנשה (שם), וקרא מוכיח וילך חרנה, כי מעא לחרן אמר, אפשר שעברתי על מקום שהחפללו אבוחי ולא החפללתי בו, לא עכבו שם, איסי לא יסיב לביה להמפלל במקום שהמפללו אבומיו, ומן השמים יעכבוהו, איסו עד מרן אול, כדאמריגן בפרק מולין (חולין לא:), שבא בים המקדש לקראמו עד בים אל, ווה ויפגע במקום. ואם מאמר וכשעבר יעקב על בים המקדש מדוע לוו סיא ולא ירושלים, ומסיכן למדו לומר כן, אומר אני שנעקר סר סמוריס ובא לכאן, ווו סיא קפילת סארך סאמורס בשמיעת ולפי שאמרו רבוחינו, שאמר סקב"ה, לדיק זה בא לבים מלוני ויפטר בלא לינה, ועוד אמרו, יטקב קראו לירושלים בים אל, וזו בנימין, בגבול שבין בנימין ובין בני יוסף, נמלא סולם שרגליו בבאר שבע וראשו בביה אל, מגיע אמלע שיפועו נגד ירושלים, בית המקדש, שבאר שבע עומד בדרומה של יהודה, וירושלים בלפונה, בגבול שבין יהודה ובנימין, ובים אל היה בלפון של נחלת (פו) בי אם ביה אלהים. אמר רבי אלעור בשם רבי יוםי בן ומרא, הסולם הוה עומד בבאר שבע, ואמלע שיפועו מגיע כנגד

נעוב, שנאמר וְלֹא בְאִימִי צַדִּיק נֶשֶוֹב וְזַרְעוֹ מְצַקֵּשׁ לָמָס (מִסְלִיס לוֹ, כס): ושמרני. כמו שאמר לי ושמרמיך בכל אשר מלך: ונחן לי לחם לאכול. כמו שאמר כי לא אעובך, והמבקש למס הוא קרוי (02) אם יהיה אלהים עמדי. אס ישמור לי הבעתות הללו, שהבעיתוי להיות עמדי, כמו שאמר לי והנה אוכי עמך:

"לאלהים. שימול שמו עלי מממלה ועד פוף, שלא ימלא פפול בורעי, כמו שאמר אשר דברמי לך, והבממה זו הבמימ לאברהם, (IS) ושבחי. כמו שלמר לי וסשיבומיך אל סאדמס: בשלום. שלם מן סמטא, שלא אלמד מדרכי לבן: והיה ה' לי

: <u>ال</u> ごじ扱門

אַפַּרְשִׁנֵיה קַּדְטָר: هُمُّ لَا نَاتُا ذِر مُمَّا يُعْمَمُ لَا الْحِرِ لِمُنْذَا ذِر مَا مَوْدُهِ מַצֵּבְּׁר יִהְיָה בֵּית אֱלֹהָים וְכֹל דְּאֵיהַי פְּלַח צַּלְה הֵּדְם יִיְּ אַאָּהֶר־שַּׁמְמִּתִּי וְאַבְּנָא הַדָּא דִּשִּׁוּיִתִּי קְמָא הְּהַיִּ

surely give the tenth unto Thee.' of all that Thou shalt give me I will for a pillar, shall be God's house; and and this stone, which I have set up

בורקו של מו אי נוּשָּׁא נַעַּקְר נַנְּלְנִו נַנְּלְנֵ אַבְּלֵב נַנְּלָנו נַנְּלְנִי נַאָּזַר

בְּבְּרָיִם וְהַאָּבֶּן נְּבְלֵנִ מִּלְבָּי הֹבְּיִנִי בִּי מִן עַבְּאָר עַנְיִגְא וָהְאֵנִי בַּנִהוּן הֹבְעִי אָרֵי מִן בִּירָא שֶׂם מִּלְמֵּׁע מֹנִבוֹנַת ski נַבְּלָהָים שַּׁמֵּוֹ טַּלְטַא מֹנְבוּנוֹ צַּמָאוֹ يَزُّرَّ لَمَوْنَ جَيُّرَ فَقِيْنُ لَا لِمَوْنَ لَيَهِ لِمِهِ جِنْرِهِ جِمَمَرَكُ لِمِهِ

<u>הַבְּאֶר לְמְלְמֶה:</u> ā4_É. ڶڷۺؙڔڎ 投口「口袋具」 لنهك ĽĖÄL %⊓[™]⊓¥×ſ ¿ וֹלֹלְלְנִ אָּעַרַעַאָּבְּלְ מִמֹּלְ שָׁנִ יִּמִּיּנִגַּנִינו יִע אַבְּיָּא מִמַּלְ וְנָאֶסְפוּ שְׁמָּעִׁ

אַמָּם וַיַּאִמְרוּ מִחְרֶן אֲנֶּחְנוּ: ל נַיּאָמֶר לְטִׁםְ נֹהֹלְב אַנוֹ, מִאָּנֹן נֹאָמָר לְעִיּן נֹהַלִּד אַנוּ, מִלָּוֹ

בּוֹלְנְיוֹר וַיּאִמְרָוּ יָבְאָמָרָוּ יָדְעָּמָרָוּ ניֹאָמֶר לְטְׁם תֹנְדַעְּמֵם אָנַ לְבָּן נִאַמִר לְחִוּר נִאָמֵרוּ יָדְעִּין:
 בּר נְחִוּר נִאָמַרוּ יָדְעִּין:

מִם_עַהַאֵּן: שְׁלְוֹם וְהְנֵּהְ בְּתֵּלְ בְּתִּי בְּאָה שְׁלְם וְהָא רָחֵל בְּרַמִּיה צְּהְיָא رَبْعَضِه خُرْبَات بَشِخُلِت خُرْدُ رَجْعَضِهِ لِيَّامِهِ خُلِياً يَشِخُت خُبِي بَعُمَادٍ

לְאָנֹת בֹּנִג תַּגַנֹעֹא:

בְבְּיִלְאָ מָלְ פַּׁמָא בְּבִירָא: עה משקן עריא ואַלָּנָא

דבירא לאַתרה: ומטובון זט אַבוֹא הַכְ פֿמֹא פֿמֹא בַבוֹבא ומֹמִבלן נִינ הֹנֹא בְּלְ הַיִּבְיִם יִמְטִבּנְאָוֹ תַּמָּן בָּלְ מָדְרַיִּאָ

אַשוּוּ נאַמרי מִחָרָן אַנּחָנָא:

came to the land of the children of Then Jacob went on his journey, and

XIXX

mouth was great. And the stone upon the well's that well they watered the flocks. sheep lying there by it.—For out of the field, and, lo, three flocks of And he looked, and behold a well in

upon the well's mouth in its place. the sheep, and put the stone back from the well's mouth, and watered gathered; and they rolled the stone And thither were all the flocks

said: 'Of Haran are we.' brethren, whence are ye?' And they And Jacob said unto them: 'My

said: 'We know him.' Laban the son of Nahor?' And they And he said unto them: 'Know ye

cometh with the sheep.' and, behold, Rachel his daughter with him?' And they said: 'It is well; And he said unto them: 'Is it well

מס, וַיַּפֶּב יַשְׁלְב תַבְּבָס וגו' וַיַּמֵּךְ שְּלֶיסְ נֶמֶךְ (מס יד): מצבה הגרי. כמרגומו אסי פלח עלה קדס הי, וכן עשה בשובו מפדן ארס, כשאמר לו קוס עַלֶה בֵּיִח אָל (שם לה, א) מה ואמר (22) והאבן הזאח. כך מפורש וייוו של וסלפן, לס מעשס לי למ ללס ולף לני לעשס ולמ: - והאבן הזאח אשר שמתי שנחמר לְהְיוֹם לֶךְ לֵחֹלֹהִים וּלְזַרְעַדְ פַׁמַבֶּידְ (בַרחשׁים יו, ו). (זרעך מיוחם שלח ימנח בו שום פסול):

(ta (a, a): (1) וישא יעקב רגליו. משנמצשר נשורס מונס, שהובמם נשמירס, ושח לבו חמרגליו ונעשה קלללכם. כך מפורש נברחשים

(2) ישקו העדרים. משקים סרועים את סעדרים, וסמקרא דבר בלשון קלרם:

(5) ונאספו. כגילים סיו לסאפף, לפי שסימס סאבן גדולם: הגללו. וגוללין ומכגומו ומגודרין. כל לצון סווס, משמנס

וסשני לשון משמס: (6) באה עם הצאן. סמעס באל"ף, ומרגומו אמיא, ורחל באה, המעס למעלה צבי"ת, ומרגומו אחת, הראשון לשון עושה לדבר בלשון עמיד ובלשון עבר, לפי שכל דבר ססוס ממיד, כבר סיס ועמיד לסיומ: וודשיבו. מרגומו וממיבין:

- نذك للمناء ער האָפֶר הַמִּקְנָה הַשְּׁקְר הַצְּאָן עִדְּין לְמִכְנַשׁ בְּעִיר ֹצִשְׁקוֹ עַנְּאַ וַיּאמֶר הַן עוֹד הַיְּיוֹם גַּדְוֹל לא־ וַאֲמַר הָא עוֹד יוֹמָא סַוּי לָא
- T2271: لَهُكُلُ مُمْرٌ فَي لَاحُهُدُ لَالِمُكُلِينَ مُمْرً فَقُع لِحَيْثِهِ لَيْمُكِلِ مُثْهُ: ع يَظْمُ وَرِ خَمِ لِثَمَّا لِهِ لِهِ لَا يُعْلِي خُمِ مُلَالَةُ لِم لِيَتَلَّالِهِ لِمَا لِمُحْتَلِع ניאַלְורוּ לָאַ נוכַל מָר אַמֶּור
- تالى: עם־הצאן אַשֶּׁר לְאַבִּיהָ בֵּי רֹעָה וְרָהֵל אֲהָה עִם עָנָא דִּלְאַבּיהָא עוֹהַנּי מְדַבֶּר עִּמְּוֹם וְרָחֵלְוּ בְּאָה עַר דְּהִוּא מְמַלֵּילִ עִּמְּהוֹן
- تَيْمُكُ هُلِ خُهُا كُتُا هُلَا هُوْرِ: וּנֹינֶל אָטַ עַאָבון מִהּלָ פָּנִי עַבָּאָר צְאוֹ לְבָּן אֲהַרִיא הַאְמֵּיר נְיִגְשָׁ עְלָבָן אֲהַרְהָא הַאְמֵיה ס רָהַלְ בַּתַ־לְבָן אֲחֵי אִמְּוֹ וְאֶתַ־ וּנְהַי כַּאַשֶּׁר בְאָה וַעֲּלֶב אָתַ
- **ᅺ스! [:'亡**년: " וּנִּמָּׁל וֹמַּלִּב לְבְבֹשֹׁלְ וּנֹמָּא אָטַ וֹנִמָּגל וֹמַלָּב לְבַבַּילְ וֹאָבִוּם וֹטַ
- נַעַּגַּר לְאָבָינִי: ַ יַּנְגְּר יַעֲּלְב לְרָהֵל בֵּי אֲחֶי אָבִיּהְ וְחַוּי יַעַּלִב לְרָהֵל צֵּרִי בָּר הוא וָבֶי בָּן־רִבְּקֵּר הֻוּא וַמֶּרְץ צֵּחָה צֵבוּהָא הוּא וַצֵּרִי בַּר הוּא וְבֶיְ בָּן־רִבְקָּר הֻוּא וַמֶּרְץ יְבַלָּה הוּא וּרְהְטֵּה וֹחוּיאָת

- נאנוגנ במו:
- וֹאָמָרוּ לָא נְבוֹל עַד דְּיִנְתְבָּנְשִׁוּן
- אָבוּ בְעָהִיקָא הִיא:
- מְנָא דְּלְבֶן אֲחוּהָא דְּאָמֵיה: מגע פֿמֹא בּבובא נֹאַמָּטוּ נֹע ולבור והלכר ונלבר זה אבלא בת לבן אַהוהָא דְּאָמֵיה וְיָת נהוה פר הוא יעקב ית רהל
- 44,111 (44)
- **【浴口に口が**: רְבְּקְת ֹ הוּא וּרְהַמַת וְחַוּיאַת

- ye the sheep, and go and feed them.' should be gathered together; water neither is it time that the cattle And he said: 'Lo, it is yet high day,
- mouth; then we water the sheep.' they roll the stone from the well's the flocks be gathered together, and And they said: 'We cannot, until all
- sheep; for she tended them. them, Rachel came with her father's While he was yet speaking with
- mother's brother. watered the flock of Laban his stone from the well's mouth, and Jacob went near, and rolled the Laban his mother's brother, that mother's brother, and the sheep of Rachel the daughter of Laban his And it came to pass, when Jacob saw
- up his voice, and wept. And Jacob kissed Rachel, and lifted
- her father. Rebekah's son; and she ran and told her father's brother, and that he was And Jacob told Rachel that he was

71

- שיום גדול, כלומר אם שכירי יום אמס, לא שלממס פעולם היום, ואם הצהמות שלכם, אף על פי כן לא עת האשף המקנה וגו' (ד) הן עוד היום גדול. לפי שכחה חומס רובליס, כמבור שרוליס לחמוף המקנה הביחה ולח ירעו עוד, חמר להס, הן עוד
- (8) לא נוכל. לסשקום לפי שסאלן גדולס: וגללו. זס מסורגס ויגנדרון, לפי שסוא לשון עמיד:
- (10) ויגש יעקב ויגל. כמי שמעניר אם הפקק מעל פי ללומים, להודיעך שכמו גדול (נ"ר ע, יב):
- אלא לו (ב"ר **מ, יג**): של היו ברמאום, ואס אדם כשר סוא, גם אני בן רבקס אחותו הכשרה: - וחגד לאביה. לפי שאמה מחה, לא היה לה להגיד (12) כי אחי אביה הוא. קרוצ לאביה, כמו שַׁנְשִׁים אַמִּים שַׁנְשִׁים אַנְיִם לַנְמִים אָנְמִי (צראַשִׁים יג, א). ומדרשו, אס לרמאום הוא בא, גם אני ולפי שגדל אליפו בחיקו של ילחק, משך ידו, אמר לו מה אעשה ללווי של אבא, אמר לו יעקב טול מה שבידי, והעני חשוב כמם: אבא, היו בידיו נומים ולמידים ומגדנות, ואני אין בידי כלום. לפי שרדף אליפו בן עשו במלות אביו אחריו להורגו, והשיגו, (II) ויבך. לפי שלפה ברוח הקודש שהינה נכנסח עמו לקבורה. דבר החר, לפי שבה בידים ריקניוח, המר, הליעור עבד הבי

<u>הַדְּבֶרִים הַאֵּכֶּה:</u> אָק_בּּגעׁגִ נִּנִסְפָּּׁב לְלַבְּׁן אָׁע בַּלְךְ - לְנִע נִאָּהְּלָגִע לְבִּנִינִע נֹאָהְעַהָּ تنْلَقُط كِيْ تَنْتَهُط كِيْ تَنْحَنَّكُ لِلَّهُ كَأَعْدُ مِنْ تَنْفُنَا كِيْبِ لَرْهُنَا ני נעקב בּן צַּיוֹתְיוֹ נַיְּבְיֹל לְקְּרֶאֵתוֹ נְצְּלֵב בַּר צַּיְחָתֵיה וּדְיַם رَبْتِرُ جَשְׁמִתְ לְּבְּוֹ אֵשִׁ שִׁמַתְּמִתוּ נִיֹנִינִ כַּד שְׁמִת לְבָּוֹ יִּד שִׁימִתּ

אָמַה וַיִּשֶׁב עִמָּוֹ חָדֶשׁ נְמִים: ÷י וֹּגְאָמֶר לוֹ לְבְּוֹ צָּוּ עַצְּׁבָי וּבְשָּׁרָי י

וּבְסְרִי אַהְ וִיתִיב עִּמֵּיה יְרַח נֹאָמָר לַיִּע לְבֹּן בְּנִם לַנִיבִי

خُرَحًا نَت حُرِ فَتُثَمِّنُهُ يَهُجْرًا:

āu_āàèLüĿ: וּגְאָמָר לְבָּן לְיִעֲּלֶב הַבִּי־אָתַי וַאָּמִר לְבָּן לִיעֲלִב הַמִּדְאָהִי אַתְּה וַעְּבְּרְתָּיִי הְנְּהְ הַנְּיִרְה קִּי אַתְּ וְתִּפְּלְחָנִּי עַנְּן הַי לִי טְא

י ילְלְבֵּׁן אֵשׁׁ. בֹנִינִי אֵשׁם בׁנִּיִּבְלָנִי ילְלָבוֹ שֹּנִינוֹ בֹּנוֹ אִים בַבִּשֹׁאִ

יְפַּת־תְּאַר וִיפָּת עַרְאָר: ל וֹמֹנוֹנ בַאֵּע וֹבְינִע וֹבִעַבְ עֵוֹנִעִע וֹמֹנוֹנ בַאָּע זֹאָנוֹן וֹבִעַבְ עַנִּעַּ

מָפּׁנִבְא בַּבְנִוֹא נִיֹאָנֹא בַּבְּנִוֹא:

고실하는다: אُمُحُلِّا فِي مُحْمَ مُثِنِهِ خُلُكُم خُلُكُ اللَّهُ خُلِينَا فَلَا خُلُكِم خُلُكُ مُحَمَّ مُثِنًا خُلُكِم خُل וּגְאָבֹר וֹהְלָּר אָטַרְנְדֵוֹלְ וַגְּאָמָר וּרָחִים וֹהָלָר וָטַ נְשָׁבָּר

בְּבַעַהְ זְעֵירָהָא:

بزيّالًا: מִמְּמָר אַמָּה לְאֵישׁ אַבֶּוֹר שְׁבֶּר מִיְּצְאָמִין יָמִהּ לֹגְּבָר אָבֶּרָן מִיב ני ניאטר לְבָּן שִּיִב מִתַּי אֹמָה לְּךְ נִאַמַר לְבָן שִב דְּאָמֵין יָחַה לְרְּ

לאָר וְשִׁוֹם זְעֵּירָהָא בְתַל:

told Laban all these things. brought him to his house. And he embraced him, and kissed him, and son, that he ran to meet him, and heard the tidings of Jacob his sister's And it came to pass, when Laban

And he abode with him the space of thou are my bone and my flesh.' And Laban said to him: 'Surely

wages be? for nought? tell me, what shall thy shouldest thou therefore serve me Because thou art my brother, And Laban said unto Jacob:

name of the younger was Rachel. name of the elder was Leah, and the Now Laban had two daughters: the

fair to look upon. Rachel was of beautiful form and And Leah's eyes were weak; but

Rachel thy younger daughter.' said: 'I will serve thee seven years for And Jacob loved Rachel; and he

81

give her to another man; abide with give her to thee, than that I should And Laban said: 'It is better that I

כאס עמו כלוס, אמר, שמא זסיביס הביא והנס בחיקו (ב"ר שס): וינשק לו. אמר, שמא מרגליות הביא והס בפיו (ב"ר שס): (13) וירץ לקראחו. כסנור ממון סול שעון, שסרי עבד סבים בל לכלן בעשרס גמליס שענייס (ב"ר שס): ויחבק. כשלל

(14) אך עצמי ובשרי. מעמה אין לי לאספך הבימה, הואיל ואין בידך כלום, אלא מפני קורבה אמפל בך מדש ימים, וכן ויספר ללבן. שלא בא אלא ממוך אונס אמיי, ושנעלו ממונו ממנו:

(31) הכי אחר אחה. לשון מימס, וכי בשביל שלחי למס מעבדני מנס: ועבדחני. כמו ומעבדני, וכן כל מיבס שסיל לשון עשה, ואף זו לא למנס, שהיה רועה לאנו:

לגדול וסקענס לקען (בבא במרא קרג.): - האד. הוא נורח הפרלוף, לשון יָמָאֲבָהוּ צַשֶּׁבֶד (ישעיה מד, יג), קונפ"אם בלע"ו: (17) רבוח. שסימס פגורס לעלום בגורלו של עשו ובכמס, שסיו הכל אומריס, שני בנים לרבקס ושמי בנומ ללבן, הגדולה עבר, סופיף וי"ו בראשה, וסיא סופכת המיצה להבא:

לומר הקטנה, ואף על פי כן לא הועיל, שהרי רמהו: שעבדך ברחל, ושמא חאמר רחל אחרם מן סשוק, חלמוד לומר בחך, ושמא חאמר אחליף ללאס שמס ואקרא שמס רחל, חלמוד כמיב ויסיו בעיניו כימיס אחדים: ברחל בחך הקטנה. כל סמימניס סללו למס, לפי שסיס יודע בו שסוא כמאי, אמר לו (18) אעבדר שבע שנים. סס ימיס הֿמדיס שהמרה לו המו וָיַשַבָּק עַמּוֹ יָמִיס שַׁקַדִּיס (ב"ר ע, יו), ומדע שכן סוה, שהרי מראה. סול זיי קלפמר:

בְאַנִיבְתִי אָנִיה: נَنْكُذُهُ خُمَّادُر خُذُوْنِكُ كُلُّكُنِكُ لَكُنْ خُمِّينِي خُيْضًا نُمَّاكِنَا كُلِّكُ لَكُنْ خُمِّينِي خُيْضًا نُمَّاكِنَا נוּהְבָּׁר וֹהְּמֶּׁר בְּנִבְנוֹלְ מֶּבֹת מִּנִים וּפְּלִם וֹהַמָּד בְּנָנוֹלְ מִבֹּת מִּנִוֹם

בְּדְרָחֵים יָתַה:

but a few days, for the love he had to Rachel; and they seemed unto him And Jacob served seven years for

ۼڴؠڬٙ؞ אָטַ אָהְשְׁי כַּׁי מָלְאִי וֹמֵי וֹאָבְוֹאָנ אַטִּטִי אָנִטִי אָנִטִי הַלְּיִמִּי יוֹמֵי פּוּלְטִוֹי וּגְאָמֶר וֹהַלָּב אֶּלְ־לָבָן נִבְּרָ וַאָּמָר יַעֲּקֹב לָלְבָּן הַב יָת

לאַיעוֹל לְנְתַה:

that I may go in unto her.' me my wife, for my days are filled, And Jacob said unto Laban: 'Give

הַמְּקְוֹם נַיָּעִשׁ מִשְּׁהֶה:

נְעָּבֶר מִשְּׁמִּיִּא:

unto her. brought her to him; and he went in that he took Leah his daughter, and And it came to pass in the evening,

men of the place, and made a feast.

And Laban gathered together all the

נּוֹבָא אָטַב אַלְיִנ נּוֹבְאָ אַלְינִי: נְיְהַנִי בְעֶּהֶב נִיּקַּת אָם־לֵאָה בְהֹּוֹי נִהַנְה בְּרַמְשָׁא יְּרְבַר יְתְּלְאַה

וֹמֹאַל לְוֹתַה: בְּרַמֵּיה וְאַעֵּיל יְתָה לְוְתֵיה

for a handmaid. handmaid unto his daughter Leah **t**7 And Laban gave Zilpah his

수수셨다 다양 생략하다: += יַנְיְמָןְ לְבְןְלְהְאָת־וִלְפָּה שִׁפְּחָתֻוֹּ וִיִּהַב לְבָן ,לָה יָת וִלְפָּה

48411: לְלֵאֶׁנִ בָּנִנִינִי 必なほごに

with thee for Rachel? wherefore hast done unto me? did not I serve said to Laban: 'What is this thou that, behold, it was Leah; and he And it came to pass in the morning

إَكِٰ فِل لَـ فِرَنَّادُر: ذِ، لَأَرْهِ خُذُلُور مُقَلُون مَقِك ذِرْ لَأَرْهِ خُذُلُوم فَرَانِ مَقَكَ ¿ וַנְאַמֶּר אֶל־לַבְּן מַּוֹדַיּאָתַ מְּשָּׁיִם וַאֲמַר לְלָבָן מָא דָא צַבְּדְיִם וּנְתַּי בַּקַּעָּר וְהַנָּהַהַהָּנִא בַאָּה וַהָּנָה בָּצָּבָּרָא וְהָא הִיא בֹאָר

וּלְמָא מִּפֿוֹנִי בֹּוּ:

And Laban said: 'It is not so done then hast thou beguiled me?'

IÈĊ,ĽĽ: בּמֹלוְמְוֹנוּ לִעוֹט עַגֵּמֹנגע לִפֹּנֹ, בַּאַטַוֹנִא לַמִטּן וַמִּגנַטֹא צוֹבַם וּגַאָמָר לַבָּן לאַ־וַעְּשָׁר בַּן

בְבַּבַעָא: וֹאַמֹּר לַבֹּוֹ לַאִ מִנִיהְבָּיִר בּוֹן

בְּטִפְּלָם מִמֵּי מִנְר מִּבָּה מִּנִוּן

אַהַבְּיִם הְּבוּהַנִא בּבָא וֹנִטֵּוֹ

before the first-born. in our place, to give the younger

ממּבְׁוּ מִּנְרַ מֶּבֹמַ מָּנִנִם אַבוֹבוְנִי: אָת־יִּאָת בַעַבְרָדוֹ אֲשֶׁר תַעֲבָר לְּוֹ־ אָף יָת דָא בְפּוּלְחָנָא עלא שְבָעַ זָאָת וְנְהְּנָה לְןּלְּ עַם־

me yet seven other years.' service which thou shalt serve with will give thee the other also for the Fulfil the week of this one, and we

Lτ

97

17

אליס, וסלא קל שבקליס אינו אומר כן, אלא לסוליד מולדום אמר כך: (IS) מלאו ימי. שלמרס לי למי. ועוד מללו ימי, שסרי לני בן פ"ד שנס, ולימסי לעמיד י"ב שבמיס, וזסו שלמר ולבולס

غلثأذرا:

- לאס, אמרס, עכשיו מכלס אחומי, עמדס ומסרס לס אוחן סימניס (מגילס יג:): (as) ויהי בבקר והנה היא לאה. אבל בלילה לא הימה לאה, לפי שמפר יעקב פימנים לרחל, וכשראמה רחל שמכניםין לו
- לשון ונמן ונמנס וגוי: גם אח זאח. מיד לאחר שבעם ימי סמשמס ומעבוד לאחר נשואיס: שְּׁמְּשְׁרְ לְּךְּ, לפּיכך מין משמע שבוע מלמ שבעה, שמיינ"מ בלע"ו: ונחנה לך. לשון רבים, כמון נִשְׁרָשָׁה, גֵרְדָה וָנָבְלָה, מֹף וּה קמן וא"ה לומר שבוע ממש, שהם כן סיס לריך לינקד השי"ן בפחח (ר"ל בקמך), ועוד ששבוע לשון וכר, כדכמיב שָבְעָה שֶׁבַעֹוּח (22) בולא שבע זאח. דבוק סול, שסרי נקוד בחמף (פי' בשו"ל), שבוע של ולמ, וסן ז' ימי סמשמס, בגמ' ירושלמים במועד

- 4.8億円: וַאָּט וֹוּטֹּוֹ בְּוֹן אָטַ־בְּׁנוֹכְ בִּטֹּוְ בְוֹן הַבּוּהֵּטֹּא בַּּבָּא וֹוִטַבֹ בְוִשׁ זִטַ
- दर्पूत खंद्वत्रं द्रेत द्खंद्वतः ה וושל לבלן לַבְשַׁל בּשִּׁי אָטַ ווּטַב לַבָּל לַבְשַׂל בַּבְשׁיִי זְטַּ
- מוד שֶׁבַּע־שְׁנָים אֲבַוֹרוֹת: אָת־רָהַל מִלֹאָה וַיַּעְּבָר עִמֹּוֹ יָתְ רָהַל מָלֵאָה וּפְּלַח עִמֵּיה ניִבאָ עַּם אָלְ־רָהַלְ נַיָּאָתַב עַם וִעָּאל אַף לְנָת רָהַלְ יּרְהַים אַף
- يُرَالُك: **ं**ंडेंं<u>जें</u>प ניַרְא יְהֹנְתֹּלְ בְּיִרְשְׁנִאָּה בֹאָה נְחָזָא יְיָ אֲרֵי סְנִיאָּהָא בֹאָה
- ※(学): יהוְהֹ בְּעְּנְיִּי בָּי עַהָּה יָאֵהְבָנִי צִּעַרַה צָּבִי גְּלֵי בֶּרָם יִיָּ עָלְבָּנִי יני המו לאיבו בי אמרה בירן אָה וקרה שמיה ראיבו צָּרֵי יִּי שְׁמִירָ הַאַרָּוֹ צָרֵי יִי נְמַבְר בְאַבְ נְמַבְּר בָּן נִמַלֶּבְא וֹמִבְּיאָט בְאָב וּיִלְינִים בַּר
- شظظرا: נימן לי גם אַר זֶה נִהְקְרָא שְׁטִוֹ סְנִיאָהָא צָּנָא וִיהַב לִי צַּרְ יָה ַ בּּׁגִּיִּמְׁמֵּמְ גִּעְנְעָ בִּּגִּיִמְתִּאָּבִע אַנְבִי. נֹאָמָבע אָבִי, מִׁמִּנִּה בְּבִּיִּם נִגֹּאַבּנ וַמַּבור עוֹד וַמַּבֶּר בֵּן וֹהֹאַמֶר וִעָּדִית עוֹד וִילֵידַת בָּר
- בון אַ הַאָלוּן בווי: יְבְּלְבְּשִׁגְ כְּוְ הֵּבְהֵּבְיִּ בְּנִגִים מִּבְבְבֵּוֹ בּהֵבְ, אֵבְ, וְבְּגִגִים בְּגִש שַּׁבְּשֹׁא עַמְּה חַפַּעַם יִלְנֶה אִישִׁי אֵלַי בֶּי־ נַאֲמַרַת הַדְא זְמָנָא יָהְחַבַּר לֹי

- בְחַל בְּרַמֵּיה לֵיה לְאָתוּ: נוֹמֹמָ וֹהֹּלִבְ כְּּוֹ נוֹמֹבְּא הְבְּהֹ נֹהֹבִּע וֹהַלִב כּוּוּ וֹאַהְלָוִם
- בְּלְהָה אַמְמֵיה לַה לְאַמָּרוּ:
- מִגַ מְּבֹת מְּנֹגן צִּׁנֵוֹבְנֹגן:
- אָט_נַטַמְיַׁנִי וָנְדֵוֹלְ וֹיִנִד לִּצִּ מִּצִּוּ וֹנְדֵוֹלְ מַּלֵּבֶא:
- אָבׁוּ כְּמַן יִבְשְׁמָנִי בַּמְּלְיִי:
- בון ילבו המוצ המתן:
- לנו גל פו פו א שמיה בוי: וַמַּבַר עוֹד וַמַּלֶּד בַּן וֹהֹאַמֶּר וִעָּדִיאַת עוֹד וִילֵידַת בַּר

daughter to wife. week; and he gave him Rachel his And Jacob did so, and fulfilled her

87

- her handmaid. daughter Bilhah his handmaid to be And Laban gave to Rachel his
- other years. Leah, and served with him yet seven and he loved Rachel more than And he went in also unto Rachel,
- but Rachel was barren. hated, and he opened her womb; And the LORD saw that Leah was
- my husband will love me.' looked upon my affliction; for now she said: 'Because the LORD hath and she called his name Reuben; for And Leah conceived, and bore a son,
- And she called his name Simeon. therefore given me this son also.' hath heard that I am hated, He hath son; and said: 'Because the LORD And she conceived again, and bore a
- sons.' Therefore was his name called because I have borne him three my husband be joined unto me, son; and said: 'Now this time will And she conceived again, and bore a

- פי שברמאות בא עליו: (30) עוד שבע שנים אחרות. ממכומ הקיען לכמעונות, מה כמעונות במתונה מף הממכונות במתונה (ב"ר ע, כ), ומף על
- מכרה ליוסף ולה ערער עליו, ולה עוד שלה ערער עליו, הלה שבקש להוזיהו מן הבור: (22) וחקרא שמו ראובן. רצומינו פירשו (ברכוח ז:), אמרס, ראו מס בין בני לבן חמי, שמכר סבכורס ליעקב, ווס לא
- הדברים רבה, ששלח הקצ"ה גבריאל והציאו לפניו, וקרא לו שם זה, ונמן לו כ"ד ממנות כהונה, ועל שם שלוהו צמתנות קראו מכלס בסס (ב"ר על, ד): קרא שמו לוי. בכולס כמיב ומקרל, (שסיל קרלס), ווס כמב בו קרל, ויש מדרש לגדס בללס לו פחחון פה עלי, שהרי נעלחי כל חלקי בבנים: - על בן. כל מי שנאמר בו על כן, מרובה באוכלוםין, חוץ מלוי, שהארון היה (48) הפעם ילוה אישי. לפי שהאמהות נביאות היו ויודעות שי"ב שבטים יולאים מיעקב, וד' נשים ישל, אמרה, מעתה אין

نظثات چر קרְאָה שְּׁמִי יְהִיּדְה וְתַּעֲמִי יִי עֵל בּן קָרָה שְׁמֵיה יְהִיּדָה יני הַפַּעַם אוֹבֶה אָת־יְהְנְה עַל־ נִאַעָרָה הָרָא זִּהְנָא אוֹבִי בֵּרָם

בְּנִים וְאָם־אָיִן מִמָּה אָנְכִי: XXX לְנֹתְּלֶב נִשְׁלֵנֵא בַנוֹל בַּאַנִוֹלֵי לְנִהָּלִב נֹפֹנִאָּט בַנוֹלְ בָּאָנִינִייִ נשַּבְא בַּעָבְ בָּג לָאִ יֶלְבַבְעְ נִשְׁזִּט בַּעַרְ אָבָּג לָא יֶלְגַבִע

نقك خدر_حُما: עַמָּעָר אָלְהִים אָנֶכִי אָשֶׁר־מָנָע

עם_אָנכ׳, מִמֶּנִּע: אּבְינִי וֹשִׁבְּעַ הַּבְּבַבְּבָּנִ וֹאִבֹּוֹנִי הִנְכְ בְּוֹטִי שַּׁבְּנִי וֹאֵנֹא אַנַבּּנ וַשַּאַמֶּר עַזָּה אַמְּהָי בַּלְטַב בַּאָ נַאָמָבַע בַּאַ אַמְהַי בַּלְטַב

לְאָּמֻּׁע וֹנְבָא אֶלֶוִנִי וֹהַּלְּב: !@qf \(\frac{2}{1} \) \(\frac{2} \) \(\frac{2}{1} \) \(\frac{2} \) \(\frac{2}{1} \) \(\frac{2} \) \(\frac{2}{1} \) \(\frac{2} \)

نۆنىد خۈنى نقىرىد خىقىرى خان

בְּרְצֶּׁה שָׁמִוֹ בֵּוֹ: מְּמֵה בֹּלְלְיְ וֹיִשֹׁן לִי בֹּוֹ הֹלְ בֹּוֹ הֹלְוֹנִי וֹיִעִּד לִי בִּר הֹלְ בִּוֹ נטאמר בשל בנני אלהים ונם נאמרת בשל בנני יואר קביל

ح رمِورَ فنہ رمُج ہ ججارِہ بوجورِہ

וֹלַמֹּנִ מִלְמִגֹּג: וַמְּהַר עֿוֹד וַתֵּלֶּד בַּּן וַתֹּאֲמֶר וְעַבִּיאָה עּוֹד וִילֵידַה בַּר

נאם לא מוֹשׁא אֹנֹא: אָּקַיַנְאָמִרָ עַבְּרִיּלָּי נְאָמִרָהָ לְנִאָּפִר הַב לִי בְּנִין

נְלְבַא צִּמְמָּנִ: מן בום ון מקעו המנע מניה וֹאַמֹּע עַמֹּנִי אַטַּ בּהֹגֹא עַבֹּא וטפוף רוגוא דיעלב ברחל

נאטלני אַב אָנֹא מִנַּע:

ַלְאָטַוּ וְעָאַלְ לְוָתַהַ יַעֲּלִבּ: ויהבת ליה ית בלקה צממה

וֹמֹגיאַט בֹלְבִוֹנ

לְנֹהֻׁלִד בּּנ:

קְרָת שְׁמֵיה דְּן:

۲.44 را⊏: וְעַּרִיאַת עוֹד וִילֵידַת בְּלְהָה

> off bearing. called his name Judah; and she left praise the LORD.' Therefore she son; and she said: 'This time will I And she conceived again, and bore a

her sister; and she said unto Jacob: Jacob no children, Rachel envied And when Rachel saw that she bore

'Give me children, or else I die.'

from thee the fruit of the womb? God's stead, who hath withheld against Rachel; and he said: 'Am I in And Jacob's anger was kindled

be builded up through her.' bear upon my knees, and I also may Bilhah, go in unto her; that she may And she said: 'Behold my maid

in unto her. handmaid to wife; and Jacob went And she gave him Bilhah her

Jacob a son. And Bilhah conceived, and bore 9

XXX

called she his name Dan. and hath given me a son.' Therefore me, and hath also heard my voice, And Rachel said: 'God hath judged

second son. conceived again, and bore Jacob a And Bilhah Rachel's handmaid

(35) הפעם אודה. שנעלמי יומר ממלקי, מעמס יש לי לסודות:

- וכי כך עשה אביך לאמך, והלא המפלל עליה: מוחה אנכי. מכאן למי שאין לו בנים שמשוב כמת (ב"ר שם): (ו) וחקנא רחל באחחה. קנמס נמעשיס סעוניס, ממרס, מלולי שלדקס ממני למ זכמס לנניס (נ"ר עמ, ו): הבה לי.
- לי בניס, ממך מנע ולה ממני: (ב) החחות. וכי במקומו לני: אשר מגע ממך. לת לומרת שלעשה כלבל, לני ליני כלבל, לבל לל היו לו בנים, לני יש
- כנגד שרס, אמר לס, וקנמי סכניפס לרמס לבימס, אמרס לו אס סדבר סוס מעכב, סנס אממי: ואבנה גם אנכי ממנה. (3) על ברכי. כמכגומוואנא אכי: ואבוה גם אנכי. מהוגם, אמכה לו, וקנך אפרסם היו לו פנים מהגר, ומגר ממניי
- (9) דנני אלהים. דנניומייבניוזכני(ב"ר על, ז):

נַטַלַבָּא מָּמִוּ נַפַּטַלְי: ו נפֿעַלְתִּי עִּם־אָבותָי גַּם־יָלְלָתִי והאמר רַהַל נפִתּלֵי אֵלהַים

אַטְיְבִיב לִי יַלְבָר שָׁמִיה نديد خ، نخد چېښد هاه בּאַטַבּוּני. בֹגַּלְנִי. בַּמָּיבוּני. נאמבע בשל שביל בעותי יי

called his name Naphtali. sister, and have prevailed.' And she wrestlings have I wrestled with my And Rachel said: 'With mighty

성다 수건물하다 수정했다: رمِمِلْ هِمَارِظُونَ שُوْمِنُمُه رَمِوْا بَهِدِيمَ بِمَ بَرَٰوِهَ هِمْمِهَ رَوْلُكُمُ كُمُّكُ جِنْ فَمُثِلًا مُؤَيِّكُ لِيَائِمُ كُمُّكُ كُلِّهُ مُولًا مُؤْمَرِكًا

ויהבת ימה ליעקב לאמו:

handmaid, and gave her to Jacob to bearing, she took Zilpah her When Leah saw that she had left off

<u> ۲: ۱۲ کا ۲۲ کا ۱۲ کا ۲۲ کا ۱۲ کا ۲۲ کا ۲۲ کا ۱۲ کا ۲۲ کا </u> ou וַמַּבֶּר וּלְפָּּה שִׁפְּחָת בֵאָה וּיבִירַת וּלְפָּה צַּמְתַּה דְּבֵאָה

לַנְמַלֶּב בַּב:

Jacob a son. And Zilpah Leah's handmaid bore

<u> לַגַן וַטַלְרָא אָט_שָׁטִוּ נָּר:</u> וֹטַאָמֶר בָאָר (כ, דור)[ל, בָּאַ נֹאַמַרַט בָאָר אַטַּא זָר וּלַרַט זָר

ಭರ್ಷ ಕ್ಷರ್:

And Zilpah Leah's handmaid bore And she called his name Gad.

And Leah said: 'Fortune is come!'

Jacob a second son.

٢٠٤٠

בר הנין ליעלב: ב וַמַּבֶּר וּלְפָּר שִׁפְּחָת בֹאָּר בֵּן שֵׁנֵי וּיבֹידַת וּלְפָּר צַּמְתַּה דְּבֹאָר the daughters will call me happy.' And Leah said: 'Happy am I! for

בּוֹנִע וֹשֹׁבַבְא אָע_הָּמִנְ אָהֶב:

יקרת יָת שְׁמֵיה אָשֶׁר: לו אָנו לכון וֹמָלְעוּנוּו וֹמָוֹא د رونميا جغد جېناد چر بېښادن پېښاد جغد مدښچون ورد

And she called his name Asher.

וּנְבְּע בֹאַנְדָן בֹּנִמָּוּ לַמֹּנַב עַמָּנִם וֹאִזֹלְ בַאַנִּדוֹ בֹּנִמָּוּ עַמָּב עַמָּנִוּ

ذ، ﴿ رَالِ اللَّهُ اللَّاللَّا الللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّا الللَّا الللَّا الللَّا

pray thee, of thy son's mandrakes. Rachel said to Leah: 'Give me, I them unto his mother Leah. Then mandrakes in the field, and brought wheat harvest, and found And Reuben went in the days of

לובנבא לדב: בְּחֵלְ, אֶּלְ-לְאָּׁנִי שְׁנִּי-נְאָּ לְּיִּ נְאֶֹמִנִים בְּחֵלְ לְלְאָּנִי חַבִּּי כְּמֵּוֹ אַבָּׁם אָבְבְגַאָּׁע אַמָּוּ וֹעַאַמֶּר וֹאָנִטִּ, וֹטַעוּוֹן לַבָּאָע אַמָּנִע ַ ﺩﺩּﺭﻩ, וּנְעָאָא 'בְּנְבְאָנִם בַּמְּבְבֵי וֹנְבָּא וֹאַמָּכַּיִם וַלְּבְנִינִין בְּנַעַלָּא

כלמומי: נפתלתי. נמקצלה מפלמי. ומדרש לגדה יש רצים, צלשון נוטריקון: הסכים על ידי. ואונקלוס מרגם לשון הפילה, כמו נפחולי אלהים נפחלמי, בקשוח החביבוח לפניו נחקבלמי ונחעחרתי ואני מפרשו לשון שַּקַשׁ וּפְּשַּׁלָּמֹל, ומעקשמי והפּנרמי פּנירוח ונפחולים הרבה למקום, להיוח שוה לאחוחי: - גם יבלחי. (8) נפחולי אלחים. מנחס בן סרוק פירש במחברם למיד קחיל, חבורים מאת המקוס, נחחברתי עם אחוחי לוכוח לבנים.

(II) בא גד. בא מול מוב, כמו גד גדי וסנוק לא (שבת סו:), ודומה לו שַעוֹרְכִיס לַבַּד שְׁלְמַן (ישעים סה, יא). ומדרש אגדם, לרמוח ליעקב נחנה לבן ללאה, שלא יבין שמכנימין לו אח לאה, שכך מנהגן, לימן שפחה הגדולה לגדולה והקענה לקענה: (10) וחלד זלפה. בכולן נאמר סריון, מוץ מולפס, לפי שסימס במורס מכולן ומינוקת בשניס, ואין סריון ניכר בס, וכדי

(14) בימי קציר חמים. להגיד שנתן של שנמים, שעת הקליר היה, ולה פשמ ידו בגול להביה המים ושעורים, הלה דבר בגדת בי כשבאת אל שפחתי, כאיש שבגד באשת נעורים: שנולד מהדל כמו גדו אַילְבָה (דניחֹל ד, יאֹ), ולא ידעתי על מה נכחב חיבה אחח. דבר אחר למה נקראת חיבה אחם בגד, כמו

ההפקר שאין אדם מקפיד בו: דוד אים. שיגלי עשב הוא, ובלשון ישמעאל ישמי"ן (סנהדרין למ:):

<u> הַלְּלְר מַתוּ דּוּדְאֵּי בְּגַרְ:</u> رته المر خدا نه حد مقاد י אַישִׁי וְלְלְחַוֹע זָּם אָּע־דּוּדְאָי בְּנִי נקאטר לה המעע קקתף אָת־

בַּלַיְלָע הָוּאָ: בּבוּבְבָּוֹ בּנֹג וֹנְאֶפַׁר מֹמֵּשׁ מֵנֵינ אַנּנִשׁוּ בּוֹבּננים, גַּבָּנו אָלָן שַׁדָוָא כֿוּ מְּלָּר מְּלַּבְּעָיִרף וַהַצָּא לֵאָה לְקְרָאֹהוֹ וַתֹּאֹמֶר וְנְפַּקַה לֵאָה לְקַרְּמוּהֵיה تَرْجِع يَمُكِٰ مِنا لِنَهْدُلِ فَهُدُرٍ لَمُعَم يَمُطِ مَا لَكَاثِم فَدَفَهُم

נטלר ליניקר בו המישי:

נַטַבְּרָא שָּׁמָו וִשְּׁמַבְּר: אַמֶּבַלַנִינִי מִפַּבַוֹנִי, נטּאַמֶּר לְאָּׁנִי לִנֹּוֹ אֵּלְנִינִם מְּבֹּנְי, נֹאַמִּנִנִי לְאָּנִי יִנִיב וֹנֹ אַּנִּרִי

ځ*ټځ*ځ۳: נַמַּבר עוֹד בֹאָר נַהַכֶּד בַּן־שִׁשְּׁי וְעַבּר עִיּר עֹאַר וִיבְיבַר בַּר

וְשִׁבְּלֵבֶא אָטַ הָּמִנְ וְבַּבְנוֹ: אַישִׁי בְּיִינְלָבְׁיִהִי לְוָ שִׁמָּהַעׁ בְּנִים *אֹמִי זֵבֶּר שוֹבְ הַפַּעַםְ יוְּבְּלֵנִי וַהַאָּמָר לֵאָּר וְבְּדָנִי אֶלְיָנִים ו

מּמִּׁשׁ צַּינְּינִי: נִי מִּמִּשׁ צַּינְינִי: נְיִ מְּמִּשׁ צַּינְינִי: נְיִ מְּמִּשׁ צַּינְינִי: נְיִנְיִנְיִי בְּנִימָא נְּמְנִינִייִי בְּנִימָא נְּמְנִינִייִייִּ

॒⊓्द्रैषः אַבְּיִּנְ אֶבְיָיִם וֹיִפְּׁטִֹּר אָנַ וֹפַבּיִלְ אַבְוָנִיִּשׁ יִיְ וֹיִנַר לַשִּ

> שׁלֶּנְ וֹבְׁנִינִוּ צַּבְּנִינִי: לכון ומכוב אמוף קלוליא וֹלְבוּנִיוֹ, צַּלְבוּ, וֹאֶׁמָּבִעּ בְּיִוֹבְ ני בּגַּלְ, וִנִיפַּבָּוּן אָּבּ נִינַ וֹאֶׁמֹנִע לַשׁ עַוֹּמֵּיִר דְּדְבָּנִעִ

וּמְכִּיב מִמַּה בְּלֵילְיָא הוּא: וֹאַמֹנע לַוֹעֹי שׁימוָל אָבוּי

וֹמֹצִיאַט וֹילְינִע לְוֹמֶּלֶד בַּּר וֹפֿבּיל וֹן צְלְוּתַה דְּלְאָר

שְׁמֵיה יִשְׁשִּׁכֶּר: לאימי בינבים אמטי לבהלי ולבם

הְּטִׁנִעֹאֵ לְנֹהֹּלְב:

וֹלְגוֹני לְנִי מִּשֹׁא בֹּנִוֹ וּלֵבַע מֹבוְנֵינִי בַבֹּמֹלֵי לְנִינִי אָנִי לי חולק שב הָדָא זְמְנָא יָהֵי נאַמַנת לַאָּר יָהַב יִיָּ יְהַיּה

יָת שְׁמֵיה זְבוּלוּן:

أَذَا فِل هُمِ لِلْنَامِ هُلِ لُلِيِّمْ لِنَهُمُمُ لَمُعْمَ لِيَخْذُلُنِكَ لِمُنْتِمِ ظَلْمَ أَنْ

mandrakes.' ie with thee to-night for thy son's And Rachel said: 'Therefore he shall take away my son's mandrakes also?' my husband? and wouldest thou matter that thou hast taken away And she said unto her: 'Is it a small

that night. mandrakes.' And he lay with her hired thee with my son's come in unto me; for I have surely meet him, and said: 'Thou must the evening, and Leah went out to And Jacob came from the field in

she conceived, and bore Jacob a fifth And God hearkened unto Leah, and

called his name Issachar. handmaid to my husband. And she my hire, because I gave my And Leah said: 'God hath given me

a sixth son to Jacob. And Leah conceived again, and bore

61

81

called his name Zebulun. have borne him six sons.' And she husband dwell with me, because I me with a good dowry; now will my And Leah said: 'God hath endowed

and called her name Dinah. And afterwards she bore a daughter,

her womb. God hearkened to her, and opened And God remembered Rachel, and

(5"(45, 4): שמך הלילה. שלי סימס שכיבת לילס זו, ואני נותנס לך תחת דודאי בנך. ולפי שולולס במשכב סלדיק, לא וכתס לסקבר עמו (15) ולקחת גם את דודאי בני. בממיס, ולעשות עוד ואת, ליקח גם את דודאי בני. בממיס, ולעשות עוד ואת, ליקח גם את דודאי

(16) שבר שברחיך. נממי לרמל שכרס: בלילה הוא. סקנ"ס מייעו, שילה משס יששכר (נדס לה.):

(עד) וישמע אלהים אל לאה. שסימס מממוס וממזרם לסרנות שנעיס:

שיש לי בניס כנגד כל נשיו: (OS) זבד טוב. כמרגומו: יזבלני. לשון בֵּימ וְבֻלֹּ סִירבּריִי"מׁ בּלע"ו, בִּימ מדור, מעמס למ מסת עיקר דירמו מלת עמי,

מניו ונספך לנקבם: (IS) דינה. פירשו רצומינו (ברכום ם.), שדנה לאה דיין בעלמה, אם זה זכר, לא מהא רחל אחומי כאחח השפחוח, והחפללה

יווו בּגַלַבָּב: تاا خَمْرَثُنَّكَ بْيَشْنِد تَنْكُلُكْنَا جَشْحَنَانِ يَتَمْرِنْ خَمْرَكَ بَوْنِنِ ^{לַ} נּיִאְמֶּרְ אֵלְיִוְ לְבְּׁן אִם דָּאָ מִׁדָּאִטִּי, נֹאָמָר לִיִּהּ לְבָּוֹ אִם כַּמָּוּ نظائلات المناطقة אַטַּר יָדַהְטָּ אָרַבְּדָרָטָ, אָהָר יִדַהְטִּ יָרַ הַּבְּלְטִוּיִ בּפְּלְטִּעִּי: $_{97}$ مُكَالِن، كُنْكُ خَيَا لَكُمْ كُنْكُ خَرْضًا خُرْ نَفَكُ خَسِياً لَكُمْ يَمْكُ كُنَّا لَهُمْ مَا يُعْمَالُونَا لَكُمْ مُنْكُونِ مُنْ اللَّهُ مَا يُعْمَالُونَا لَهُمْ مَا يُعْمَالُونَا لَهُمْ مَا يُعْمَالُونَا لَهُمْ مَا يُعْمَالُونَا لَمُعْمَالُونَا لَعْمَالُونَا لَمُعْمَالُونَا لَمُعْمَالُونَا لَمُعْمَالُونَا لَمُعْمَالُونَا لَمُعْمِلُونَا لَمُعْمَالُونَا لَمُعْمَالُونَا لَمُعْمَالُونَا لَمُعْمِلُونَا لَمُعْمَالُونَا لَمُعْمِلُونَا لَعْمَالُونِهُ لَعْمَالُونِ لَمْعُلِمُ لَعْمِلْمُ مِنْ مُعْمَالُونِ لَمُعْمَالُونِ لَمْ مُعْمَالُونِ لَمْ مُعْمِلُونِ لَمْ مُعْمَالُونِ لَمْ مُعْمِلُونِ مُعْمِلًا لِمُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلِهُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلِهُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلًا مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلًا لِمُعْمِلُونِ مُعْمِلًا لِمُعْمِلُونِ مُعْمِلًا مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلِهُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلًا لِمُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلًا مُعْمِلُونِ مُعْمِلِهُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلِهُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلِهُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلِهُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعِمِلِهُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلِهُ مُعْمِلُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلِمُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمُمُ مُعِمْمُ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلُونِ مُعْمِلِمُ مُعْمِلُونِ مُعِ הְּבֶּר אָטַ־נְשָּׁי וְאָטַ־יְלְבָּרִ אָּשֶּׁר הַב יָה נְשִּי נְיָה בְּנִי הְפְּלְחִית ن**ڂ**ڰڶڴڔ: هَذِ تَرْبُ لَيُخَرِّجُك هُم ضَطِيرًا يَهُنَكَ خُهَنَكِ، نَجُهَلَمْ: ¿כּ יוֹמֶךְ וַיְּאָמֶר יַעְּלְבְן אֶלְרַלְ וַאָּמֶר יַעְּלְבָן שְׁלְּחַנִּי מּלְרַלְבָן מַּלְחַנִּי رپزند چہ بڑیتی چیخ بھ بنواء וּוֹבְי פֹּאֹמֶב וֹלְבָר בִנוֹלְ אָּעַרַ יפַף יְהֹנֶה לֵי בֵּן צַּחַר: יוִם, וּיִ לִּי בַּר אַבְּרָי: אָלְתִים אָתַחָרְפְּתִי: בְנַשׁ יְיָ יְת חַׂסְבְּי: ⁶⁰ [טַּבַר נַשַּׁבֶּר בַּלֹּן וַשְּאָמֶר אָסָלַב וֹמִּבִּאָנִי וֹגְיָבִי בַּר וֹאַמָּבִיי

אַמֶּר אַבְּרְטְּיִר נְאָטְ אַמֶּר חְיָנֶת צִּפֶּר הָבְּרָטְיִּלְּרִ הְּפָּרְלְטְיִּלְּרְ הְּפָּרְ ** נַנְאָמֶר אַלְּיִר אַמָּר יִדְּהָיִם אָטְר נִאָּמָר בְיִר אָטְּ יְדִּהִים הַיִּר

ا زُكَاتُكُ الْمُؤْلِكُ الْمُرَادِ فَكُرْ لَهُمَادِ فَلَانِم مَثَلُكُ مُرَادُ لَمُقَادًا:

saying: 'The Lord add to me another son.'

And it came to pass, when Rachel had borne Joseph, that Jacob said may go unto mine own place, and to my country.

Give me my wives and my children

And she called his name Joseph,

and said: 'God hath taken away my

And she conceived, and bore a son,

reproach.

Give me my wives and my children for whom I have served thee, and let me go; for thou knowest my service wherewith I have served thee.'

97

And Laban said unto him: 'If now I have found favour in thine eyes—I have observed the signs, and the LORD hath blessed me for thy sake.'

and I will give it.

And he said: 'Appoint me thy wages,

And he said unto him: 'Thou knowest how I have fared with me.

(22) ויזכור אלחים את רחל. זכר לס שמפרס פימניס לחמוחס (צ"ר עג, ד), ושסיחס מלירס שלח מעלס בגורלו של עשו, שמח יגרשנס יעקב לפי שחין לס בניס, וחף עשו סרשע כך עלס בלבו כששמע שחין לס בניס. סוח שייםד ספייע, סחדמון כבט

שלא מלס לבס לקממס לו וימבסלס: (23) אסף. סכניסס במקוס שלא מכאס, וכן שֻׁמַׁף מַרְּפְּמֵנוּ (ישעיס ד, א), וַלֹּח יֵשְׁמֵּף סַּבַּיְמָס (שמום ע, יש), פְּמָפּי נְגָּסָס (יואל ד, מו), וִירֵמֵּךְ לֹח יֵשְׁמֵּף (ישעיס ם, כ), לֹח יממן: הרפחי. שסיימי למרפס שאני עקרס, וסיו אומריס עלי שאעלס למלקו של עשו סרשע. ואגדס, כל ומן שאין לאשס בן, אין לס במי למלום מרחונס, משיש לס בן מולס בו, מי שבר כלי וס, ברך, מי אכל

מאלים אלי, בוך: (+2) יסף הי לי בן אחר. יודעם הימה בנינואה, שאין יעקב עמיד להעמיד אלא שנים עשר שבמים, אמרה, יהי רלון שאומו

(44) יסף הי לי בן אחר. יודעם הימה בנבולה, שלין יעקב עמיד להעמיד ללל שנים עשר שבמים, למרה, יהי כלון שלומו שהול עמיד להעמיד, יהל ממני, לכך לל נמפללה ללל על בן למר:

(185) באשר ילדה החל אח יוסף. משנילד שמני של ששי, שנאמר וְסָיָם בֵּיִם יַשַּׁקְבָּ הַּבִּים יַשַּׁקְּ לֶּקָבָּ (185) מאשר ילדה החל אח יוסף. משנילד שמני של משי, שנאמר וְסָיָם בֵּים יַשַּׁקְבָּ הַבִּים יִשְׁקְבָּ הַבִּים עַשְׁוּ לְקַשּׁׁ (185) מאשר ילדה החל אח יוסף. משנילד שמני של שהי, שנאמר וְסָיָם בַּיִם יַשְּׁקְבּ הַבְּים יַשְׁרָּ

(26) חנה את נשר וגרי. מיני רולה ללמת כי מם ברשות:

(72) נחשחי. מנחש הייחי, נסיחי בנחוש שלי שעל ידך באה לי ברכה, כשבאה לכאן לא היו לי בנים, שנאמר וָהַנֶּה רָהֵל בָּחִּי

בְּמֶׁס עָס סַצְּמֹן, מֿפּשׁר יש לו בניס וסוח שולח בתו חֿלל הרועים, ועכשיו היו לו בניס, שנחֿמר וַיִּשְׁמַע חֶׁת דְּבְּרֵי בְּגֵי לְבָן: (20) נחחה יייחחה החקנומו חחיש הנהר:

(82) נקבה שכרך. כמרגומו פרים מגרך:

بركائك بخيار:

نظتائك

(92) ואח אשר היה מקנך אחי. אם משבון מעוע מקנך שבא לידי מסמלה כמה היו:

אָנָב'ו לַבֿוּטוּ: לְנֵילְיִ, וְשְּׁטְיִ מְעָהָי אֶמְמֶהְ אֶמְמֶה בְּנֵילִי וְכְּעָּוֹ אָמָמִי אַהְבֵּיִר אַנַ os נּיִפְּנִיץ לְּבֶּר נֹלְבַּנֵנְ יְּעִוֹנִי אָטִנּ יִּטְבּוֹלִ לְסִׁנִּי יִּבְּנִינִּ יִּיָּ יִּלִּנִי יִּיִּ בְּׁרְ מִׁמְּׁמַ אֻּמְּבְרַ בְּלָבׁ לְבָּבֹּרְ אֲבִרְ וֹמִּרִ בַּנִּיֹנִי לְנַבְּ בַּבְּבַּתִּ

אָבְעָה צְאַנְהָ אָשְׁבָּרִי: קְּעְשְׁהְרָר הַנְּהְרְ אַשְּׁרְבְר הַנְּבְר אַשְׁרְבְר הַעָּבְר הַעַּבְר הַעָּבְר הַעַבְּר הַבְּר הִיבְּר הַבְּר הִיבְּר הַבְּר הִיבְּר הַבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הַבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הִיבְּר הְיבְיה הִיבְּיה הִיבְּיה הַבְּיבְּיה הִיבְּיה הִיבְיה הִיבְּיה הִיבְּיה הְיבְּיה הִיבְּיה הִיבְּיה הְיבְיה הְיבְיה הִיבְּיה הִיבְּיה הִיבְּיה הְיבְיה הִיבְּיה הְיבְיה הִיבְּיה הִיבְּיה הְיבְיה הְיבְיה הִיבְּיה הְיבְיה הִיבְּיה הְיבְיה הִיבְּיה הִיבְּיה הִיבְיה הִיבְּיה הִיבְּיה הִיבְּיה הִיבְּיה הְיבְיה הִיבְּיה הְיבְיה הִיבְיה הִיבְּיה הְיבְיה ַ יַּ יַעְקְׁלְאַ הְתְּשֶׁן בְּיְ הְאָנְמָר אָם ַ יַעָּקְרָ בְאָ הָתִּין כִּיְ הָדְּעָם אָם נּבְּאָמֶׁר מָּנִי אָמֵּוֹ בְּוֹבְ נַבְּאָמֶר נַאָּמָר מָא אָמֵין לָבְּ נַאָּמָר

בְּמִנִּים וְהַנִית מְּכְּרֵי: שֶּׁעַ עִּים בַּבְּשְּׁבִּים וְשָּׁלָוּא וְנָקֹּד $^{2\epsilon}$ משְּׁם כְּלְ־שֶּׁהוּ נָקָד וְשְלֹּוּא וְכְלְ-אַמֶּבֶר בְּכְל־צְאִנְףׁ תַּיּוֹם תָטָר

וֹמֹּנִטַב בּי צִּגְקְמִי, בְּנִים מִּטְנִ

נונום בּבּהַבְּים גַּנִיב הָיָּא אָטָי: אַמָּר־אֵינָנוּ נַלְר וַמְלוּא בָּעִיּים ¿¿ כּֿגַ שַּׁבְּיַבְּאַ מַּבְ מִּבְּבָרִי בְּפַּרָיוֹ בַּבְ

٠٤ تَرْهِمُد خِجُا تِا كِن نُثِر حَلَحُثُكِ:

בּבּמְבָים נִיטָּן בִּיִגַבַּלָוּנִי: כַּבְ אַּמֶּבַבְלַבוֹן דָּוָ וֹכֹבְבַעוֹים لأذكأنا בוְעִינִים ניַּסָר בַּיּוֹם הַהוֹא אָת־הַתְּיָשִׁים

אָלָא לִבּיִטִּי:

אָבְעִי עְנְרָ אָשַׁר:

الله الآلالة באמנוא וומור ורקוע בעוני בעוני ובלוע וכל אַמֶּר שָׁחוֹם אַהְבּי מִתְּמָן כָּלְ אָמָּר נְמִיָר אַהְבַּר בָּכִל הַנְּוֹי יוָמָא בּין

בְּעִינִי אַ יִּשְׁרוֹם בְּאָשָּׁרַיָּא נְּוּוֹבָא כל דליתוהי נמור ורקוע אָבו שומול על אַנָרי בַּדְּמָרָ וְעַסְבֵיִר עַלֵּי זְכוּתִי בִּיוֹם מָתַר

خطئلائيك: נאֹמַר לַבוֹּן בּוֹם לָנִי וֹבִי

ביה וְכָל דִּשְׁחוֹם בָּאָמֶרוָא למוְבַׁלֹא יַבְׁלוְהֹּעֹא כֹּלְ בַּעִוֹנִב וֹאֹהֹבׁי בְּיוֹמָא הַרוּא נְת מִישִׁנָּא

> mine own house also?' And now when shall I provide for blessed thee whithersoever I turned. abundantly; and the LORD hath before I came, and it hath increased For it was little which thou hadst

thy flock and keep it. this thing for me, I will again feed not give me aught; if thou wilt do thee?' And Jacob said: 'Thou shalt And he said: 'What shall I give

ıε

goats; and of such shall be my hire. sported and speckled among the dark one among the sheep, and the speckled and sported one, and every to-day, removing from thence every I will pass through all thy flock

counted stolen.' that if found with me shall be goats, and dark among the sheep, speckled and spotted among the is before thee: every one that is not shalt come to look over my hire that against me hereafter, when thou So shall my righteousness witness

might be according to thy word.' And Laban said: 'Behold, would it

gave them into the hand of his sons. dark ones among the sheep, and one that had white in it, and all the were speckled and spotted, every spotted, and all the she-goats that he-goats that were streaked and And he removed that day the

מושם גם אני עמסם לקמכן, וזכו גם: בְּבַגְּלֶי (שופּמיס ח, ה). הבאים עמי: - גם אנבי לביחי. ללורך ביחי, עכשיו אין עושין ללרכי אלא בני, ולריך (אני) להיוח (30) לרגלי. עס רגלי, בשביל ביחת רגלי בחת חללך הברכה (ב"ר עג, ח), כמו קטָם אַשֶׁר בְּרַגְלֶיךְ (שמות ית, ח). לַשָם אַשֶׁר

מכטן וטילך: לי על הנולדים מעתה, אלו היו שם מתחלה, ועוד, שלא חאמר לי על ידי הוכרים שהן נקודים ועלואים, חלדנה הנקצות דוגמתן ולהבא נקודים ועלואים בעזים ושחומים בכשבים יהיו שלי, ואותן שישון עכשיו, הפרש מהם והפקידם ביד בניך, שלא מאמר שמוס דומס לאדוס כוש"ו בלע"ו, לשון משנס, שחמחים ונמלאם לבנס, לענין החבואה: - והיה שכרי. אותן שיולדו מכאן (28) נקד. מנומר בחברבורות דקות כמו נקודות, פונער"א בלש"ו: שלוא. לצון עלאים, חברבורות רחבות: חום.

בעדרי כי אֿס נקידיס ועלואיס, וכל שממלא בקן שאינו נקוד או עלוא או מוס, בידוע שגנבמיו לך, ובגניבק הוא שרוי אללי: (33) וענחה בי וגוי. אס ממשדני שאני נועל משלך כלוס, מענה בי לדקמי, כי מבוא לדקמי ומעיד על שכרי לפניך, שלא ממלא

(46) הן. לשון קבלם דבריס: לו יהי בדברך. סלולי שמחפון בכך:

לבו הנוסרת: יבון יעקר ויעלה ויעלה רעה אחרצאן ביניהי יבין יעקל ויעקר רעי رَفْض كُدُك مُكَيْمُه نَفِرت حَرَبَ لِمَنْ مَنْظِكَ لَعْرَبُهُ بِبَصْرًا

הַמַּלַלְוָנו: לְבְנִוּת מַחְשֵּׁף תַּלְבֶּן אַשֶּׁר עַלְ- בְּחִיּוֹ מִלְפִין חִינְרִין מִלְּיִּף لْكُونِ لُمُلُمُهُا لَنُحَمَّاحٍ خُتَالٍ فَمُكْرِينَ ۗ تَصْرَبُنَا يَلُمُنِهِ لَيَلُمُونِ لَكَذِينًا تيهم كن يهِمُ عنهم كَجِيرِه كِم الإورد كِنه يهِمُد مِهِا بَجُدِا

עַבּאָן וּיִּטַמְנִע בְּבְאָּן לַמִּטִּיִע: קבאן הצאן לשָתוֹת לְנְכַח בְּרְהַטָּיִם בְּשְׁקְתָּוֹת הַמָּיִם אֲשֶׁר בְּרִשִּׁיִא אַתַר בּיִת שִׁקְיָא דְּעֵיּאׁ رَيْخُد هِمَا بَرَهُمَ كُنُورَ وَغُمُ إِبَعْنِا بِمَ بَهِنَةٍ جَعَوْلًا

וְמֶלְאֵׁים: וּשׁלְבְּוֹ בַּאָּאוֹ הֹפֹצִים נֹפֹצִים נִילִינִוֹ הֹלָא בֹינִלְוּן לְּמִוְנִין אָקַבַעַּמַלַלְנָע נֹאָטַנִּעַמָּא 口がお

خُتَبِ لَحْهِ هُلُاتِ مَحِـهُهِا خُتًا: בּאַן לַבוֹן וֹיֹמָטַ לַוָּ הֹגוֹנום ئيخمُخري ينفلاند تمُخِج يَنْقِلَ

נְטַ מְּנָא בַּלְבָוֹ בַּאָמֶטְאַבָּא:

חינר דְּעַל חָשָׁרַיָּא:

בְּמִיתִיהוֹן לְמִשְׁתֵּי: خظخخييا كخثم يضفتقفا אַנר דְאָרְיָן עָּלָא לְמִאָנוּן

الكيالة الم άţΧ は丘谷戸が

הבובנון מם הלא בַלבו: ליה עדרין בלחודוהי ולא בּאַעוִם בֹּמֹנֹא בַּלְבַוֹ וֹאַנִּי לבות מלא פֿל דרגול וכל נאמבנא אפבות נגלב נועב

> Jacob fed the rest of Laban's flocks. betwixt himself and Jacob. And And he set three days' journey

appear which was in the rods. streaks in them, making the white the plane-tree; and peeled white Poplar, and of the almond and of And Jacob took him rods of fresh

they conceived when they came to where the flocks came to drink; and gutters in the watering-troughs peeled over against the flocks in the And he set the rods which he had

spotted. forth streaked, speckled, and of the rods, and the flocks brought And the flocks conceived at the sight

unto Laban's flock. own droves apart, and put them not in the flock of Laban— and put his toward the streaked and all the dark also set the faces of the flocks And Jacob separated the lambs—he

ויהן. לבן ביר בניו: (פצ) ויסר. לגן ביוס הסוא וגוי: החישים. עזיס וכריס: כל אשר לבן בו. כל אשר סימה בו מברבורות לבנות:

(95) דנוחרות. סרעיעות שביסן, סמולות וסעקרות שלינן אלל שיריס, לומן מתר לו:

לבן: לח. כשהוא רמוב: ולוז. ועוד לקח מקל לוז, ען שגדלין בו אגוזיס דקיס, קולדר"י בלע"ו: וערמון. קשמניי"ר (פ) מקל לבנה. ען סול, ושמו לבנס, כמל דמימל, פַפַם פַּלוּן וְלְבָּנֶס (סושע ד, יג), ולומר לני סול שקורין ערימב"ל שסול

ונדקם קובל שקו בעולום שלקול: בלע"ו: פצלות. קלופיס קלופיס, שסיס עושסו מנומר: מחשף הלבן. גלוי לוצן של מקל, כשסיס קולפו, סיס נראס

ווסו ויממנס וגוי. (ור"ל במיבס זו סממברו לשון וכר ונקבס כמ"ש סרמב"ע): לאחורים, וסוכר כופעס, ויולדם כיולא פו (פ"ר עג, י). רפי אושעיא אומר, סמיס נעשין ורע במעיסן ולא סיו לריכות לוכר, ברסעים אשר מבאן הצאן לשמות, שם הציג המקלות לנכת הצאן: דירומנה וגור. הבהמה רואה את המקלות והיא נרתעת דעלס, אלא שמקלר אמלצומי: - ברהטים. במרולות סמים בבריכות סעצויות בארן לסעקות שם סלאן: - אשר חבאן וגור. (88) ויצג. מרגומו ודעין, לשון מחיבה, ונעילה היא בלשון ארמים, והרבה יש בגמ' דלה ושלפה, דך ביה מידי, דלה כמו

(95) אל המקלות. אל מראות המקלות: עקודים. משונים במקום עקידתן, סם קרסולי ידיהם ורגליהם:

סעקודיס, ואל כל מוס שמלא בלאן לבן: וישה לו עדרים. כמו שפירשמי: שעדר העקיד לפני הלאן, ופני הלאן ההולכות אתריהם לופות אליהם, והו שנאמר ויתן פני הלאן אל עקוד, שהיו פני הלאן אל (0+) והכשבים הפריד יעקב. הנולדים עקודים נקודים, הצדילו הפריע לעלמן, ועשה אותן עדר עדר לצדו, והוליך אותו

ختنظئا خقظخيت עמַלַלְנִע לַמְּנֵלוּ עַבּּאָן בָּבַבְעָהָים ַ עַּ עַלְּאָבּׁוּעִ עַ עָּׁם נַמְּלַר אָטַ הָבַּבּּבָטָא װָמָהֵנִ נַהֵּטָב

۲.4.4 را⊏: بنتمُفر خُخُدًا ليَظَمُدُره ليُدَا جَعَيمَهُ خُخُدًا بحَدَيدَهُ

וּגְּמַלָּים נִחֲמֹרֶים: לוֹ צֵאׁן רַבְּוֹת וּשְׁפְּחוֹת וַעְּבְּיִת וּשְׁבָּחוֹת וַעְּבְּיִת וַעְּבָּוֹת וּשְׁפְּחוֹת וַעְּבָּיִת וּשְׁבָּחוֹת וַעְּבָּיִת וּשְׁבָּיוֹת וּשְׁבָּחוֹת וַעְּבָּיִת וּשְׁבָּחוֹת וַעְּבָּוֹת וּשְׁבָּחוֹת וַעְּבָּוֹת וּשְׁבָּחוֹת וַעְּבָּוֹת וּשְׁבָּחוֹת וַעְּבָּוֹת וּשְׁבָּחוֹת וַעְּבָּוֹת וּשְׁבָּחוֹת וַעְבָּוֹת וּשְׁבָּחוֹת וַעְבָּוֹת וּשְׁבָּחוֹת וַעִּבְּוֹת וּשְׁבָּחוֹת וּשְׁבְּחוֹת וּשְׁבְּיוֹת וּשְׁבְּחוֹת וּשְׁבְּיוֹת וּשְׁבְּחוֹת וּשְׁבְּיוֹת וּשְׁבְּחוֹת וּשְׁבְּיוֹת וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִיים וּשְׁבִּיים וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִּיים וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִּיים וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִּיים וּשְׁבִּיוֹת וּשְׁבִּים וּשְׁבְּיוֹת וּשְׁבְּיִים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּיים וּשְׁבִּיים וּשְׁבִּיים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבְּיִים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבִיים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבְּיִים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבִיים וּבְּים וּשְׁבִים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבִיים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּבְּיוֹת וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבִּים וּשְׁבִיים וּשְׁבִיים וּבְּיוֹת וּבְּבְּיוֹת וּשְׁבִים בּיבּים וּשְׁבִיים בּיוֹים בּיבּים ים בּיבּים בּיבּים בּיבּיבים בּיבּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּיבּים בּיבּיבים בּיבּים בּיבּים בּיבּיבים בּיבּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּיבּים בּיבּיבים בּיבּים בּיבּים בּיבּיבים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּיבּים בּיביים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּים בּיבּיבּים בּיבּים בּיבִים בּיבּים בּיבּיבּים בּיבּיבים בּיבּים בּיבּים בּיבּיבּים בּיבּיבּים בּיב נּיִפְּרָאַ הַאָּיִשׁ מְאָר מָאָר נִיָּהִי

עַשְּׁה אָת כְּל־הַכְּבָר הַנֶּה: אָהֶּׁב לְאַבְׁנִנִּי וּמִאָּהָּב לְאַבְנִנִי צַלְאָבוּלָא וּמִצַלְאָבוּלָא פֿלָא נִנִי יינא לאמר לְקַח יְשְׁלֶב אָת בְּלִר יְאָת בְּלִר יָת בְּלִר יְתְּיִּ בְּאָתְּר יְתְּיִּ בְּּאָתְּר יְתְּיִּ בְּלִ וּהְּמָת אָע־גַּבְרָוֹ בְּלֵוֹ בְבָלוֹ וּהְמִתְת יִע פּעוֹנִתוּ בַּנִוּ בְבָלוֹ

אַנְנָנִי עִמֶּוֹ כִּחָמִוֹל שֶׁלְשִׁוֹם: זוֹנֵא זהֹלַב אָטַ פַּׁנָג לַבְּלוֹ וְטִנֹּנֵי

نَّكُلُيْكُ مِقْكَ: אָלְאָבוּמִילִּיף יִלְמִילְבְעִיׁיִ ניאמר יהוֹה אַל־ינַעַּלָב שָׁוּב נַאַמר יִיָּ לִינַעָּלָב חּוּב לַאַרַע

ילְבָאָר הַשְּׁבֶר אָלִי: ⁺ וּיִּמְבַּוֹע יֹהֹּלֵב וּיִּלִבֶּא לְבִוֹבַל יִמְּלִע יֹהַלִּע יַלֹּבָע יַלַבָּא לְבִבַיק

שְׁלְאָם וֹאַלְנֵוֹ אָבְּוּ עַּנְוֹע מִפְּוֹרִוּ: פׁנוֹ אַבוּכָּו בַּוֹרַאַנוֹנוּ אַבָּו בַּטַבָּעַ , וַיַּאמֶר לְהָוֹ רֹאֶה אָנֹכִי אָחַ־

> לַיַּהְמִיהָהוֹן בְּהָשְׁבִיּא: טַמְבוֹא לְמִנוֹ מִּלֹא בֹּבַמוֹא עַצָּאַן וֹטִוּג בַּכֹבְ מִבַּוֹ בַּמִטִּיִם מוֹ מִּלִּאַ

4.4€: יִּבְׁיַבְּמָּהָנִי מִּלְאִ לְאִ הֹמָּיִם וְבִינִי יִּבְלְפַנְמִּנִי מִּלָּאִ לְאִ מִׁמָּנִי

لمَحْدَدا لَاهُجْدا نِنْمُدا: بنقرك لأختع حمنته حمنته

בְּלְ נְבְסִוֹּא עִאָבְוּן:

נובא ליהנון עמיה קמאָקטָלי נשׁנֹא נֹהֹלִב נֹט סַבֹּר אַפּּג לַבָּוֹ

מומבו בסעדה: ÄţĊĊĿ نذركدنكك

אַפּֿג אַבוכוָן אַבֿג לָגעׁנוּן הֹמִּג נְאָמֶר לְהוֹן חָזֵי אֲנָא יָת סְבָר ילְבָאָר לְחַלְּלָא לְוֹת מֹנִיה:

בְּמָאָטְמָלִי וּמִדְּקַמּוֹהִי וֹאַלְבִיוּה

they might conceive among the eyes of the flock in the gutters, that that Jacob laid the rods before the stronger of the flock did conceive,

And it came to pass, whensoever the

Laban's, and the stronger Jacob's. put them not in; so the feebler were but when the flock were feeble, he

and camels and asses. maid-servants and men-servants, and had large flocks, and And the man increased exceedingly,

gotten all this wealth.' which was our father's hath he all that was our father's; and of that sons, saying: Jacob hath taken away And he heard the words of Laban's

IXXX

toward him as beforetime. of Laban, and, behold, it was not And Jacob beheld the countenance

with thee.' and to thy kindred; and I will be 'Return unto the land of thy fathers, And the LORD said unto Jacob:

and Leah to the field unto his flock, And Jacob sent and called Rachel

God of my father hath been with toward me as beforetime; but the father's countenance, that it is not and said unto them: 'I see your

(14) - המקשרות. - כסרגומו הצכירוס, ואין לו עד צמקרא. ומנחס חצרו עם אַמִּיחֹבֶּל צַּקֹשֶׁרִיס (שמואל־ב מו, לא). וַיָּהִי

(ב+) ובהעטיף. לשון אימור, כמרגומו וצלקישות. ומומס מצרו עס סַמַּמַלְלוֹת סַמַּעַעָפּוֹת (ישעיה ג, כצ), לשון עמיפת שַּׁמְשֶׁב שַּׁמִּן מִוּמוֹ הַמִּמקשרוֹם יִמֹד לִמִּהַר עַנוּרוֹ:

(19) צאן רבוח. פרומורנומ משמר למן: ושפחות ועבדים. מוכר למנו גדמים יקרים, ולוקחלו כל מלס: כסום, כלומר מסעמפוח בעורן ולמרן, ואינן מסאוום להחייחם על ידי הזכרים:

באַלא בֿוֹנו לַסַהַּגַי:

(I) עשה. כנם, כמו ויַעַם מַיִל וַיַּךְ מֶׁח עֲמְלֵהְ (שמו חֹל־חֹיד, מחֹ):

(ε) שוב אל ארץ אבוחיך. ושם מסיס עמך, מבל בעודך ממובר למממ, מי מפשר לסשרות שכיימי עליך:

של לאה מודים בדבר, שהרי בועזובים דינו משבע יהודה אומרים, פְרָמֵל וּבְנַלֶּה מֵשֶׁל בָּנוּ שְׁמֵּיהֶן וגוי, הקדימו רחל ללאה: (+) ויקרא לרחל וללאה. לרמל ממלס ולמר כך ללמס, שסיל סימס עקרם סבים, שבשבילס נודווג יעקב עס לבן, ולף בניס

131

הֹבֹּגני. אָנַגַאָּבוניוּ! ⁹ וֹאִטֹּלִי וֹבֹהְטֹׁוֹ כּֿי בֹּכֹלְבַבְיִי וֹאָטוּו וֹבֹהְטֹּוּ אָבוּ בֹּכֹלְ נוּלָי.

אָלְיִים לְחַבַע מִמָּדִי: תּהְּבְּׁנִינִי הַלְּיִם וֹלְאַ-וֹעוֹנִי אַנִּנִי, הַּסָּב וֹמִּנִּנוֹ וֹלְאַ הַּבְּבִּינִי וֹאַבׁיכֵּן בַוֹטַלְ בָּי וֹטַטֵּלָבׁ אָטַ וֹאָבוּכֵוָן הַפַּע בַּי וֹאַהֵּנִי וֹטַ

يَرُكُ لِيُدُونَ نبير شجياء برجاره چک آيد هنره درخرا چک پيه נְאָהַ נְאִם בָּר יאִמָּר עַּקְרִי נְאָם בְּדֵין הַנְה אָמַר רָגּיִלְין אַם כַּּה יאַמַּר נָקָדִים יִהְיָה אָם כְּבֵין הַנָּה אָמַר נָמוֹרִין יָהִי

آزنگلے کے:

<u>לטובים ילודים:</u> הְעָלֵים עַל־הַצָּאַן لتظير□ י נאָרָא בַּחַלְיִם וְהַנָּה הֶעַּהְים וּוְסַפִּיה עִינִי נִחָזִיִּה בְּחָלְיִם

בּטַבְוָם וֹמֹּבַר נֹאָמָר טִנֹּנִי: " וּיָאָמֶר אֶלָו מֹלְאַּלֹי חַאָּלְוַים וֹאָמָר לְוּ מֹלְאָלֹא בּוּוֹ בֹּחַלְמֹא

בְאָיִהִי אָת בְּלְ־אָמֶהַ לְבָּן מָמֶּב הֹאבׁנִם וֹאבׁנִם וּבֹבְצִנִם בֹּג בִּעִּלָן וֹמִנְבוּן וּפֹּגִּיטִוּן אָבִּי בַּלְ הַנְּמִלְיִם תַּלְ הַ תַּלְ. הַ עַּלְ הַ הַנְאֵּי דְּסְלְמֵּוֹ תַּלְ מַנְאֵי וַנְאָמֶר שְּׁאַלָּאַ מֵּגֵנוֹב יַרְאָרַ וֹאָמַר זְּלִיּוֹב כְּעַןְ מֵּגָנִיךְ

בּוּאָם וֹשִׁיב אֶל־אֶבֶץ מוֹלְדְמֵּף: לַאֲבַע יַלְּדִיּהָף: זֹבֶר עַּמָּה קוּם צֵאַ מִן־הָאָבֶין ผู้ ผู้บุ ผู้สู้บ รัฐบุ รัฐบุ ลู้บุ ผู้บุ ผู้บุ ลู้บุ ลู้มากล้ามลู้กัน ลู้กัน ลู้บุ ลู้กัน ลู้บุ ลู้กัน ลู้ มีการกรามลู้ אُرْدُ، لَاعْمِ قَالِهِ غُرِمُ كُيْمُكُ فَيْمَالُونَ خُرْمَةٍ خُرْلُهِ لِيُعْلِيْرِينَ. مُجْكِ

פַּלְחִית יָת אֲבוּכוּן:

וֹ לְאַבְאָהֵא הֹטִּנִי

أَنْكُلُهُ خُرُلِيَةُ كَا غَيْنَكَ نَرَبِينًا خُرِ مَثْهُ ثَمِينِياً

וּנְיִנִי בְּעֵּינִינִים תַבְּאֵן נְאֶמֶּא מִינֵי נִנְיָנִי בְּעָּיָנִי הַעָּינִינִיטָא עָנָאַ البلاح كرد

ביולין נמורין יפּצִיחין: וֹנִא טִישִׁיּא בְּסְלְמִוֹ מִּלְ מִּנֹא

וֹהַלְּב וֹאֵמֹרִית הַאָּנָא:

לְנֵי: נְלֵגְ שְׁנְתְּגְ זִינִ פִּבְ נִבְלְבָּוֹ הִבְּיִגִּ

לים פול מן אַרְעָא הָדֶא וְתִּיב בּבוּגמשׁא פֿבֹתו שַּמָּן בַּוֹם בַּתּן

> power I have served your father. And ye know that with all my

but God suffered him not to hurt and changed my wages ten times; And your father hath mocked me,

bore all the flock streaked. streaked shall be thy wages; then speckled; and if he said thus: The thy wages; then all the flock bore If he said thus: The speckled shall be

cattle of your father, and given them Thus God hath taken away the

speckled, and grizzled. upon the flock were streaked, behold, the he-goats which leaped mine eyes, and saw in a dream, and, the flock conceived, that I lifted up And it came to pass at the time that

Here am I. in the dream: Jacob; and I said: And the angel of God said unto me

seen all that Laban doeth unto thee. speckled, and grizzled; for I have upon the flock are streaked, and see, all the he-goats which leap And he said: Lift up now thine eyes,

nativity. and return unto the land of thy arise, get thee out from this land, didst vow a vow unto Me. Now didst anoint a pillar, where thou I am the God of Beth-el, where thou

٤ı

פתעים: (ק) עשרת גונים. אין מוניס פחוח מעשכה: - גונים. לצון סכוס כלל סחשבון, וסן עשיריות, למדנו שסחליף חואו מאס

ומברבורום שלו פסוסה ומפולשם מוו אל וו, (ם"א מון אל ון), ואין לי להביא עד מן המקרא: ביד בני לבן, לעדר שביד יעקב (ב"ר עג, יד): וברדים. מרגומו ופלימין, פייש"ר בלע"ו, מוט של לבן מקיף אם גופו שביב, (10) והגה העתודים. אף על פי שהצדילם לבן כולם שלא ימעברו הלאן דוגממן, היו המלאכים מביאין אומן מעדר הממור

³¹ אֵלְהִיםׁ מֵאָבִינוּ לְנוּ הוּא מֵאַבוּנָא דִּילַנָּא הוּא וְדִּבְנַנָּא בּּג בְּלְ חַמְּמֵּר אַמֶּר הַצִּגְלְ אָבָּג בְלְ מִנְּהָרָא בְּאַפְּבִּנְמִ נִי دَفَظُون: מֹבֹנְנִוּ נִיּאָבֹלְ נִּם_אַבֹּוּלְ אָנַבְ אָנַבְ זִּבּנִיּאָנִאָבֹלְ אָנַ מִיבִּלְ זָּנִי י עַלָּיִא נְּכְּרִיּיִית ְ נְּחְשְׁבְּנִי לְוְ בָּי עַלְאִ נִּכְּרָאֵן אָטְחֲשָּׁבָּנָאִ לִיה אַבֶּינו: העוד לֶנוּ חֵלֶק וְנַחֲלֶה בְּבֵּיה בִּיה הַעּוֹד לַנָּא הוּלֶק וְצִּחְסְנָּא

אָבְוֹגִּעֹׁלַ אָבוֹו אַבְּוֹנִ בַּנֹתוֹי

לַּמְּנו מַּלְ־הַנְּמַלֵּים:

هُجِيدُه هُجُيكَ لِمُهَاتِ:

בוות הוא:

\$\$₹\₫:

يَا خُرُدُرُدُرُ لِمَشِكِ جَدٍ كُيْمُكِ يُحَمِّكُ يَخْمُلُ حَدِيدًا خَدِيدًا خَلِيهُ مُكَالِبًا يُعْتَدِين

לְמִוְנִי מַּלְ זַּמְלִיֹא: אי נוֹשׁם נהֹעַׁב נוּמָּא אָטַבּלוֹנוּ נֹאָטַב וֹשׁם נהֹעַב וּוֹסֹלְ זִטְ בַּנִוּנִי וֹנִטַ

וֹאָשֹׁל אָבוּנִי. לְאַנְאָּ צַּבְּיָּהָוֹי. אֹמֵּׁר בֹכֹמִ בֹּפֹּבוֹ אַנִים לְבִּנִא בּפֹּבּוֹ אַנִים לְמִימִי לְנִי sı בְּבְשׁׁיִ אֵּשְׁׁבַ בַּבְּשׁׁ מִלְנִדְיִ לְנְיִנְיִנְי לְנְנְנְנִי יִּיקְנָא נֵּיתִוֹיִי וְלִנְנְנָיִי <u>ַנּוּלְעַוֹּע אָעַר בְּּלְ מְעַלְּדְעוּ וֹאָעַר בְּלְ </u> וֹצַבַּר יָע בָּלְ נֵּיתוּהִי וֹיָת בָּלְ

アイダニドロが: נְּמִּלְּבֶר בְּשָׁלְ אֶּעַ־תַּמְּרֶפֶּיִם אֲמֶּר יּנְסִיבָּת בְחֵלְ יָת צַּלְמָנִיּא

בואוולי על בַּלִי הוּנִיד לוֹ בָּי בַּי בַּלְא הוּי לִיה אַנִי אָנִיל °° נגילל זעקר אים לך לבו וכפי יעלר מו לבו אַרִּשָּׂאַר

> father's house? portion or inheritance for us in our said unto him: 'Is there yet any And Rachel and Leah answered and

hath also quite devoured our price. strangers? for he hath sold us, and Are we not accounted by him

whatsoever God hath said unto thee, ours and our children's. Now then, taken away from our father, that is For all the riches which God hath

and his wives upon the camels; Then Jacob rose up, and set his sons

father unto the land of Canaan. Paddan-aram, to go to Isaac his which he had gathered in gathered, the cattle of his getting, and all his substance which he had and he carried away all his cattle,

teraphim that were her father's. sheep. And Rachel stole the Now Laban was gone to shear his

61

91

that he fled. Aramean, in that he told him not And Jacob outwitted Laban the

- ב): משחח שם. לשון רצוי וגדולס כשומשם למלכום, כך יַיִלֹק שֶׁמֶן עַל רֹחִשְׁס לסיים משומס למוצם: אשר נדרח לי. (13) האל ביח אל. כמו אל ביח אל, סס"א יחירה, ודרך מקראות לדבר כן, כמו פִי אַמָּט בָּאִיס אָל סָטֶבֶן פְנָעַן (צמדבר לד,
- ולריך אחס לשלמו, שאמרת יְסְיֶם בֵּית בֻּוֹלְסִיס, שחקריב שם קרבנות:
- (+1) העוד לנו. למס נמעכב על ידך מלשוב, כלוס מנו מימלום לירש מוכסי מבינו כלוס בין סוכריס:
- מכרנו לך (שעבדת אותו בנו י"ד שנה ולא נתננו לך אלא) בשכר הפעולה: אח בספנו. שעכב דמי שכר פעולתך: (15) הלוא גבריות נחשבנו לו. אפילו צשעה שדרך בני אדם לחת נדוניא לבנותיו בשעת נשואין, נהג עמנו כנכריות כי
- הציל. לשון הפרים, וכן כל לשון הללה שבמקרה לשון הפרשה, שמפרישו מן הרעה ומן החויב: (16) כי כל העשר. כי זה משמש בלשון הלה, כלומר משל הבינו הין לנו כלום, הלה מה שהליל הקב"ה מהבינו, שלנו הוה:
- (בנקשים (ו, ו): (פן) אח בניו ואח נשיו. סקדיס וכריס לנקנומ, ועשו סקדיס נקנומ לוכריס, שנאמר וַיִּּקַּם עַשָּׁו אָמ נָשָׁיו וָאָם בָּנִיי וְגוי
- (18) מקנה קנינו. מס שקנס מלאנו, עבדים ושפחות וגמלים וחמורים:
- מעצודת אלילים נתכוונה (ב"ר עד, ה): (פו) לגזוו אח צאנו. שנמן ביר בניו דרך שלשמימים בינו ובין יעקב: וחגוב רחל אח החרפים. לספריש את אפיס

قَدُر لِنِدِ لِنَاذِ خُمُّد: נימְבָּר אָטַרְעַנְּיָהְרָ נִיְּשֶׁם אָטַר נִיְּבָּר יָה פְּּרָהְוֹיִ יִּשְׁ וּיִּבְרָח הוּאַ וְכְּלְ אֵּשֶׁר לֹוֹ נַיֶּקְם נַאָּזִל הוּא וְכָלְ דְּלֵיה וְקַם

לְמִוּבְא בַּיִּלְמֶּב:

mountain of Gilead. River, and set his face toward the he rose up, and passed over the So he fled with all that he had; and

בְרַח יַצְקב: יי וֹנְגַּר לְלְבֵּן בַּנִּיִם תַּמְּלְנִמָּג בָּנ וֹאֵטִתַנֹא

שׁלִיקְאָר אֲבִי אֲזַל יַעֲּלְב: לַלַבון בּוּנִמָּא

day that Jacob was fled. And it was told Laban on the third

וּגֹּבְׁלֵּטְ אָנֻוּ בְּנַוֹר וַיִּגְלָהֶּב: אַבְרָיוּ בָּבֶרְ שִׁבְעָיִי יָמִים בְּהָרוֹיִי שִּהְלָּוּ שִׁבְעָּא יוֹמִין נופט אָט אָטִין הֹמָוּ נוּבְרַבּ וּבַבר זִי אָטוְטִי המִוּט וּבַבּב

נאַבבוט זעוה בְּטוּרָא דְּגַלְעָד:

And God came to Laban the mountain of Gilead. journey; and he overtook him in the and pursued after him seven days?

And he took his brethren with him,

Aramean in a dream of the night,

זְהְלַב מִמּוָב הַּגַ_נֶּה: בְּאָמֶר לְנֵּ פּּוֹשְׁבַבֶּר מִּם נִאָּמֶר לְנִי אִסְׁטִּמֶר לְנִי גִּלְמָא ^{+∞} בַּחַלִּם תַּלְּיֵלִּע וַיִּאָמֶר נּוֹבֿאַ אֶּלְעָנִים אֶּלְ-לְבָּוֹ עַאֵּנַמִּי נַאָּטֹאַ מִימִּר מִוּ צְּבָׁנִם נִיֹּ לְנִׁנִי

שמביל עם יעקר משר עד לן לְבוֹ אַנְמָאִנ בְּטִלְמָא בַּיְגְלִגִּא

And Laban came up with Jacob. either good or bad.' thyself that thou speak not to Jacob and said unto him: 'Take heed to

אָבוֹוו בַּנוֹר תַּגִּלְמֶּר: אַנראַבְלָן בַּבְּר וְלָבָן טַּבָּמ אָנר וּגֹּמִּגְ לִבּّוֹ מִשְׁיַנַ וֹגֹּלֵבְ וֹגֹהַלֶב שַּׁלַת

ئىلاخىل: וֹלַבוֹ אַמִּבוּ וֹט אַטוִנִי לַּמוּנֹאַ פֿבס נו מַמָּבנוע בּמוּבא וֹאַבְבֵּיק לְבָן יָת יַעֲּלְבִ וִיַעְּבִ

of Gilead. brethren pitched in the mountain the mountain; and Laban with his Now Jacob had pitched his tent in

בּׁנְעַּג בֹּאֲבֹגְעַ עַבְּי נשׁלּוָב אָט_לַבָּבוֹ, נשׁנִבוּץ אָט_ ניאמר לְבַּוֹ לְיַהֹּלֶב מָּע הַּהָּיִם

בְשְׁבְיִנִי הַבִּי וֹכֹסׁוֹשׁא מִנְּוֹ וֹבַבַּוֹשׁ זֹטִ בַּׁנִיטִּ נאמר לבו לנעלב מא עבדהאא

5brows daughters as though captives of the outwitted me, and carried away my hast thou done, that thou hast And Laban said to Jacob: 'What

בְּשְׁלְחָר וּבְשְׁרָים בְּתָּר וּבְכִּנְיר: عِنْ، لَاعِ بَالْأَلُمُ ذِن الْخَمَدْنَاكُ קַ לְמָּע נַּחְבֵּאָתְ לִבְרֶעַ נִשִּׁנְּלִ

el tolk tokti מֹנָּג וֹלֶא עַנִּגע לִג וֹמָּבַעַעַשׁ לְמָא אִמְּמָרְהַא לְמָיזַלְ וְכַּפִּיהָא

جنوا

نْجُم مُحَكَٰفِن جُنَمُكُم جُحَنَٰ

ぶひごんじゃ

ڔڟؿڔ٦:

tabret and with harp; with mirth and with songs, with me, that I might have sent thee away and outwit me; and didst not tell Wherefore didst thou flee secretly,

إَرْجِنْهُۥ سِهِا بَامِوْرُمُ يَاهُ!:

thou done foolishly. sons and my daughters? now hast and didst not suffer me to kiss my

87

57

(22) ביום השלישי. שהרי דרך שלשת ימים היה ביניהם:

מחריו דרך שבעם ימיס, ולמ נממר וירדוף מחריו שבעם ימיס): רמוק מלבן ששה ימים, ובשביעי השיגו לבן, למדנו שכל מה שהלך יעקב בשבעה ימים, הלך לבן ביום המד, (שנהמר וירדוף (ES) אח אחיו. קרוביו: דרך שבעח ימים. כל אומן ג'ימיס שסלך סמגיד לסגיד ללבן סלך יעקב לדרכו, נמלא יעקב

(24) מטוב עד רע. כל מובחן של רשעים רעה סיא אלל הלדיקים (יבמוח קג:):

(26) בשביות חרב. כל מיל סבא למלממס קרוי מרב:

(עב) וחגוב אחי. גובה אם דעמי:

נְהַלַב מִמָּוֹב הַּגַ_נֶּה: באמר השַׁמֶר לְךָּ מִיַּבֶּר מֶם_

נְבְּסְפְּמְּה לְבֵּנִית אָבְיִרְ לְמָּה חַמֵּירְחָא לְבֵּיִה אָבוּך לְמָא الْمَقَابِ يَاكِلُكُ يَاكِكُفُ خُدِيْكُوْكُ بِخُمَّا مِّنَاحُ كُنَاكُوْكُ كُلِّدُ يَاقِلُهُ

בנוטוב מגמו: יְבַאָּטִּגְ כַּגָּ אַמְּבְעַגִּ פַּּוֹבְעִינְלָכְ אָטַב 'בְּחַגַּגָנִט אָבָג אַמָּבִנִּט בַּלְמָא ווֹמן והֹאַר וּגֹאָמִר לְלָבוֹן בֹּ, וֹאִטִּיִר וֹהֹאַר וֹאָמָר לְלָבוֹ אָנִי

בּׁ, בַבַּל צַּלְבַּעַם: ממּבׁ, וֹלַעַ לַבַּ וֹלַאֲ זֹבָה זֹהַלֶּב ្នះ יְחְיֶהׁ גָגֶּר צַּחֲינוּ הַפֶּר־לְףְ מָה \$\frac{1}{2} \frac{1}{2} \fra

خَيْلَا لَتَاحِ: מְּצְאַ וֹנְצֵּאַ מֵאָּבִילְ לֵאָבּר וֹנְבָא

בַאָבור נְלָאַ מָּלֵּא: هَجْرَيْكَ الْمُهْمِ خُرِّلًا \$0_حُجْ النَّنْجَ هَجْرِيالِ لِمَهْمِ خُجُائِهِ ±₹ נַהִשְׁמֶח בְּכַר וְנְהַבֵּע לְקְּחֲה אָת הַהְּרְפִּים וְרָהֵל נְסִיבָת יָת צַלְמָנִיָּא

נעק משב עד ביש: אַסְטַתָּר לָבְּ מִלְתַּלֶּאָ מִם בּבֹבֹמָתֵא אָמָר לִי לְמִימִּר הְחֵבְלְאָלְ וֹבְיִ לְתְּהֹהִוִּע הֹפִּׁכֵּם בֹ**ה א**ִנִי בוּנִלְא בּנִבוּ לְמִהֵּבִּר

לַכֿיבְקָא יָת דַּחָלְתִי:

שננים נת בְּנְתָּרְ מִנְי:

לְבְּ וְלֵא וְבַתְּ וֹהְלֵבְ אֶבוּ, בְשֵׁל אַמִּשׁמוִבּת לַב מֹא בֹּמֹמִי וֹסִב לא ושׁלוּם שבות אַנוֹלא אַסר דְּתִשְׁכַח יָת דַּחְלָמָף

בְּנִגְמֻבְּנֹא בַּבְעַבְי נלפֿל ממּמִּבּלא בַבְאָר וֹמֹאַכְ kūlūd dūdės ids spēd بخمية لكيغد بخمية فزه آذُرِي مُجُا خَيُفُومِ نَمُوَاتِ الخَيْفُمِ إِنْ الْمُعْمِ مُخَا خَفُمُ خُنُهُ لِمُنْظُوتِ

כֿל מַמְבַּׁלָא נְלָא אַמְבַּע: ַ עַּנְּמֶל נַעַּמֶּב וֹמָוּגאַטַנוּן בַּהַבוּמֹא צַנִּמָלָא

> thou speak not to Jacob either good saying: Take heed to thyself that father spoke unto me yesternight, you hurt; but the God of your It is in the power of my hand to do

stolen my gods?' father's house, wherefore hast thou because thou sore longest after thy And now that thou art surely gone,

daughters from me by force. said: Lest thou shouldest take thy Laban: 'Because I was afraid; for I And Jacob answered and said to

stolen them.— Jacob knew not that Rachel had with me, and take it to thee.'-For brethren discern thou what is thine gods, he shall not live; before our With whomsoever thou findest thy

Rachel's tent. out of Leah's tent, and entered into he found them not. And he went tent of the two maid-servants; but and into Leah's tent, and into the And Laban went into Jacob's tent,

tent, but found them not. them. And Laban felt about all the saddle of the camel, and sat upon teraphim, and put them in the Now Rachel had taken the

- (92) יש לאל ידי. יש כח וחיל בידי לעשוח עמכס רע. וכל אל שהוא לשון קדש, על שס עווז ורוב אוניס הוא:
- (30) נכספחה. ממדמ, וקרבק יש במקרא נְכְמְפְּקְיוֹנָס בְּלְמָה נַפְשָׁי (מקליס פד, ג), לְמַעֲשֶׁה יָדֶיוּ מִכְמֹף (אֿיוִב יד, מו):
- (IE) בי יראחי וגוי. סשינו על כאשון כאשון, שאמר לו ומנסג את בנותי וגוי:
- (25) לא יחיה. ומלומס קללס ממס רמל בדרך (ב"ר עד, ע): מה עמדי. משלך:
- ויבא באהל רחל. כשילה מההל להה חור לו לההל רחל קודה שחפש נההל ההמהוח (מ"ה השפחות), וכל כך למה, לפי שהיה (33) באהל יעקב. סוא אסל רחל, שסיס יעקב מדיר אללס, וכן סוא אומר בְּנֵי רָהֵל הֵשֶׁח יַעַּלְבּ, ובכולן לה נאמר אשת יעקב:
- מכיר בס שסיה משמשנית:
- בתבימין, והן עבימי גמלים, בקמ"ו בלע"ו: (48) בכר הגמל. לשון כרים וכסמום, כמרגומו בעבימל דגמלל, וסיל מרדעם סעשוים כמין כר, ובעירובין (מז.) הקיפוה

خَالِم مُعَرِّبُكُ خِيكِتُكَ بَهُرِهِ خِي בּׁמִּנוֹ. אַבְּוְנִ בַּנֹּ לְנָא אַנַכֿלְ, בֹּמֵנוֹ, וַבַּנְּנִ, אַבוּ לְא אִכּוִלְ

מַּע עַמָּאַנָיִ כָּי דְלַלְּמָ אַנִוֹנֵי: נְעָלְבֶּן מִעַשַּׁמְּמִר לְלְבָּן מִעַשַּׁמִּמִּי נַאָּמִיר נַעָּמָר לְלְבָּן מִאַ ווֹטַב לַנֹגַּלָּב וּוֹנֵב בַּלְבָּוֹ וּנֹגַּוֹ

מְבֵּרוּ: בה גגר צַּחַי וְצַּחָיִיף וְיוּכִיחוּ בָּין מַּבְאַעַ מִכָּין כַּלִיַבוּיטָב מִּים אַמִּכּוִיטִא מכִץ מִנִּי בּיִטַב מִּי حْد طَهَمُنَ كُل حُر حَرَ، مَل ا

אַלְבַ לְאַ אַבְּלְטִׁוּ: لْتَاكِّرُكُ لَمْتُنَكَ لِهِ مُحَدِّدٍ لَهُنَرِّدٍ رَبَاحُكِ لَمْتُكُ خُهِ هَنْخِيرٍهِ זַרוֹ עַשְּׁלִים שְׁנָרוּ אַנֹכִי עַמָּהְ דְּנָן עַסְרִין שְׁנִין אַנָא עַמָּךְ

יום וללבטי לולני: אַנַמְּנָּע מִיָּגַר שָּׁבַלְמָּנָע עִּיָּבְעָ מְבַפַּׁעַ כַאַ עַדָּאָנוּ אָכָּוּ אָנָכֿוּ

בּּלִגְלַע וֹשׁבַּע הָּלִטִּי מִמְּנֵנִי: °+ בְיֵיִינִי בַּיָּוֹם אָבְּלָנִי חָבֶב וֹפֵרַעו

ದರ್ಭದ: رَمَتُكِلِّهِ كُن مَمْ خُلُفٌ، مُمْثِلًا خَمُنَّ، خُرِثِ،كَ نُمُّمَ مُأْنُهُ خُمِيْنًاكُ ı+ מַבְרְמִירְ אַּרְבָּעִ שְׁמָרֵה שָׁנָה שָּׁרָ זָרַלִּי עַשְׁרָים שָׁנָּדְ בְּבִיהָּךְּ

בּּלִתְנוֹא: להון לו ולַלָּה וֹלָא אַהַּכַּט וֹנַי לממם מן פובמן אָני אונח וַהַאָמֶר אֶלְ־אָבִיהָ אַלְ־יִּחַרְ וַאֲמָרַת לַאֲבוּהָא לָא וִהְקּרּ

עוָלִי מֹא סִינְשׁנִי אָּנִי נְדַפַּשׁא יטפונ לוהפר ינהא הם לבו

בולא פורם אַנוּי נאַנוף וְיוּכְחוּוֹ אָבׁו מַהָּוּהְשֹׁא נִט כֹּלְ מִנֹוּ מִא

וֹבְבְנִי מְּנָבְ לָא אֶבּלִינִי:

וּנֹמּבוני בַּבְיַלְיָא: אַטַּ פֿה. כַעַ וֹּהָנִע פֿוּמָלָא בעונע מַלוֹא ממלולא מני. בְּעַבְינִגְאַ לְאַ אִּיִּעִינִי, לְבַּ

וֹנגַע הוֹנטו מהול: וּנֹלְינָא נְחַט מָּלָי בָּלִילְיָּא בוני בוממא אַלבו הַוּבּא

זַבְיָבָרן: בהוב ואַמונטא נט אַנו, הַסַּר לעבעו לישב והית שניו פֿבַטַטַּב אַנַבַּת הַסָּנוּ הָּוֹנוּ בלו לי עסריו שניו הביסה

> teraphim. searched, but found not the women is upon me.' And he up before thee; for the manner of my lord be angry that I cannot rise And she said to her father: 'Let not

hast hotly pursued after me? trespass? what is my sin, that thou and said to Laban: 'What is my with Laban. And Jacob answered And Jacob was wroth, and strove

98

betwixt us two. brethren, that they may judge before my brethren and thy thy household stuff? Set it here stuff, what hast thou found of all Whereas thou hast felt about all my

rams of thy flocks have I not eaten. have not cast their young, and the thee; thy ewes and thy she-goats These twenty years have I been with

stolen by night. require it, whether stolen by day or loss of it; of my hand didst thou brought not unto thee; I bore the That which was torn of beasts I

night; and my sleep fled from mine consumed me, and the frost by Thus I was: in the day the drought

changed my wages ten times. years for thy flock; and thou hast years for thy two daughters, and six thy house: I served thee fourteen These twenty years have I been in

(9٤) דלקח. רדפת, כמו עַל מֶסְרִיס דְּלְקְנוּ (חֿיכס ד, יע), וכמו מִדְּלֹק מַּמַבֵי פְלָשְׁמִיס (שמוחל-חֿ יו, נג):

(עב) ויוכיהו. ויבררו עם מי הדין, אפרובי"ר בלע"ו:

(85) לא שכלו. לה הפילו עיצורה, כמו בֶהֶם מַשְׁבִּיל (הושע מ, יד), הְפַבֵּמ פְּבְחוֹ וְלֹה הָשַׁבֵל (היוצ כה, י): ואילי צארך.

לילה. גנובח יוס או גנובח לילה הכל שלמחי: - גנבחי. כמו רַבְּמִי צַגּוֹיִס שְׁרֶמִי בַּמֶּרְינִיֹח (איכה אָ, אָ), מָלֶחַׁמִי מִשְׁפְּטִ (ישעיה שגיק ממנינק, שסיפס נפקדם ומסופרת, כמו וְלֹהֹ נְפַקַד מָמֶני הַיֹבׁ (במדבר לה, מע), פרגומו ולה שגה: – גובחד יום וגובחד שַּמְּמִיס (מלכים־מֹ הֹ, כה), מסרים, הנכי המסרנה, הם מסרה, מסרה לי, שמידי מבקשנה: אובי אחשוה. מרגומו דהות (95) שרפה. על ידי ארכי אוברי אדשנה. לשון קלע בְּשָׁבֶן שֶׁל הַשַּׁעַרְ וְלֹה יַמַמָח (שופעים כ, מו), בַּיִי יִּבְיִי אָלֹתֹח מכאן אמרו (בבא קמא סה:), איל בן יומו קרוי איל, שאס לא כן מה שבחו, אילים לא אכל אבל כבשים אכל, אם כן גולן הוא:

(0+) אכלני חרב. לשון אם איכלס: וקרח. כמו מַשְׁלִיןּ קַרְמוֹ (מסליס קמו, יו), מרגומו גלידא: שנחי. לשון שיים: ק' כטְ)' טַכַּבְּטִׁי לְצוּבְ (טִוִבַת יִ' יִטְ):

* יפַּחַד יַצְּחָל הָיָה לִּי כָּי עַהָּה ربي، څرت، غخر څرب مخدنان

יגיע פפי ראָה אֶלהָהם ניוֹכַה ב. ב הַבְּטִשׁנוּ אָטַ הֹּנְיָּנוֹ וֹאָטַ

עַיּיִם אָוּ לְבְּנִיהֵן אָּמֶּר יָלְרוּ: ٦٠١٨ إِלَجِنْكُ، מֶה־אָצֶּשֶׂה לַאֵּלֶה אַנְגִּי וְכָּבְ אַמְּבַבְאַנִּיִב בְּעָבַ בַּיִּב פגיהי עַבּׂנְוָע בֹּנְעָׁו וַעַבּׁנִים בֹּנֹוְ וַעַגַּאָן ווָהֹן לַבָּוֹ ווֹאָמֶר אֶלַוֹהֹלֵב

ַנְאָשַׁע וַבְיָנִע לְמָּע בָּינָי וּבִּינֶלְהַ: ** וְעַּמְּׁה לְבֶּה נְכְּרְתָּה בְּרֶיתְ אֲנֵי

ďäĽL: \$+ [:실미 [발식도 ΧĊĮ

וּיָאַבְרוּ שָׁם עַּל־הַגָּל: אַבּוֹנִם וּיַלְטוֹנ אַבֹּוֹנִם וּוֹהַמְּנַיִּנְעַ

لَّلْمُوٰ كَلَّهُ كُلِ لِأَمْلِي: - * וּמֹבֹא בַּוֹ בְּלֵּוֹ נֹנֹר מְּנֵדְוּנִנֹא ימֹבֹא בַנִּי בְבֹּוֹ נֹנַר סְנִדְינִיֹא

نَاجُمُكُ يَا لَهُ اللَّهُ اللَّاللَّا الللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّا יבּינְן הַנָּא בּינִ שְּׁהַ בַּלְ בַּנָא שְׁמָלְ בִּינָא יבּינָךְ יוֹמָא בּין עַלְ בַּן رَيْهِمُد كَجُا لَوْمِ لَأَنْكَ مُنْدَ صَرْدَ يَهُمُد كِجُا لَـٰذِنِهِ لَتِنَا فَلَنِهِ

تالة النائة בּגל. ובֹגלֹשׁ בֹּגְ לֹפְעֹיִרְ אָנְתְּ בַּגֹּלְאַ וְבַגלִשׁ אַבְּג נִיבְּפָּם.

> נאוכַח בְּרַמְשָׁא: ונט קיאנט וֹבו לָבוֹ פֿבָם וֹנִ להן ביקן שַּלַהְהָהָי יָת עַּהָלָי כנע יאַטל עוֹנע בּסֹהָג, אָני אֶּלִבְיִנִי בַּאַּבְרָנִם וּבְּדָבִינִ NG CN GL NCUL LNEN

> יוְמָא בּין אוֹ לְבְּנִיהוֹן הִילִידָא: וֹלְבֹּנְתַּי מֹא אַהְבֵּיִר לְאִבְּיִן מֹּנִי וְכִלְ בְאַשׁׁ עִוֹיִ בִּילִי בִוּאָ בּוֹטֹא בּוֹטֹ, וּבְנוֹא בּנוֹ, וֹמֹנֹא וֹאָטִיב לַבֹּוֹ וֹאָמִר לַוֹהֹלִב

> ויהי לסהיד בינא יבינף: וכהן אַנהא נגור קנים אַנָא וַאַה

44%: נּוֹנְנִמְנִי נִיֹסֵנְרַ נַהַּעָרַ אַּבְּוֹאָ נִזַעָּפַּעַ

וֹאַמֹר וַעָּלִב לַאַּחוִהִי לְלוּמוּ

ביורא ואַכלו המן על דורא: אַבְנִין וּנְסִיבוּ אַבְנִין וַעֲבַרוּ

וֹנֹתְּלְב לֹבֹא בֻנִי נַּלְתָּב:

לָרֶא מְמֵיה נַּלְמָר:

וְחַמִּגְפַּׁרְ אֲמֶוֹר אְמָר וָצֶף וְהָלְה וַקְּכוּתָא דַּאָמָר וִיסָּך מִימָרָא

גְּבַר מֶתַבְרֵיה:

'.adginaəteəy hands, and gave judgment affliction and the labour of my empty. God hath seen mine now hadst thou sent me away Isaac, had been on my side, surely God of Abraham, and the Fear of Except the God of my father, the

children whom they have borne? these my daughters, or for their mine; and what can I do this day for flocks, and all that thou seest is children, and the flocks are my daughters, and the children are my Jacob: The daughters are my And Laban answered and said unto

for a witness between me and thee.' covenant, I and thou; and let it be And now come, let us make a

up for a pillar. And Jacob took a stone, and set it

did eat there by the heap. stones, and made a heap. And they Gather stones?; and they took And Jacob said unto his brethren:

Jegar-sahadutha; but Jacob called it And Laban called it

Δŧ

9t

 $\dagger \dagger$

called Galeed; day.' Therefore was the name of it witness between me and thee this And Laban said: 'This heap is

we are absent one from another. watch between me and thee, when алd Mizpah, for he said: 'The LояD

(I+) וחחלף אח משכרחי. סיית משנה תנמי שנינינו, מנקוד לעלות, ומעקודים לברודים:

- ויוכח. לשון מוכמס סול, ולל לשון סוכמס סול: מבאר שבע שַׁנִי ס' שֵׁלֹבֵי שַׁבְּבְסְס שָׁבִיףְ וַמֹּלֹבֵי יִלְמָק, בשביל שכסו עיניו וסרי סוא כממ, ויעקב נמיירא לומר ופֿלסי, ואמר ופּמד: (24) ופחד יצחק. לא רלה לומר אלהי ילחק, שאין הקב"ה מייחד שמו על הלדיקים בחייהם, ואף על פי שאמר לו בלאמר
- (1) מה אעשה לאלה. מיך מעלס על לבי לסרע לסן:
- (44) והיה לעד. מקצ"ס:
- (אי) לאחיו. סס בניו (ב"ר עד, יג), שסיו לו אחיס, נגשיס אליו לגרס ולמלחמס:
- (⟨⟨√⟩⟩ וגר שהדותא. מרגומו של גלעד: גלעד. גלעד:
- (פ4) והמצפה אשר אמר וגוי. והמלפה אשר בהר הגלעד, ורמו שנאמר ויעבר אמ מלפה גלעד (שופטים יא, כט), ולמה

لَهُد هُٰذِينَات مُد قَرْرَ بَقَرَلُكِ: לָהִוּם מַּלְבַלִּינְיוּ צִּיוֹ צִּישׁ מַלְּנִיוּ אִם הַעְּנָהַ אָת בְּנָתַ, וָאָם הַקָּח

ترژر نزرژك: הַנְּה וְהְנֵּה הַמַּצֵּבְּה אֲשֶׁר יָרִיתִי הְדֵין וְהָא קִמְּהָא דַּצְּקִימִית ניְאַמֶּר לְבֵּן לְיַעְּקְׁב הַנְּהוּ הַנָּל וַאֲמֶר לְבָן לִיעֲקֹב הָא דְּגוֹרָא

וְאֶתַ הַמַּבֶּבֶה הַוּאָת לְבָּלֶה: עַעָּבֶר אֶלֵי אֶת־הַנָּלְ הַזָּהְ אָהְלָא הִעָּבָר לְנְהִי נְהַ דְּגִּרָא אָת־תַגַּלְ תַנְּּה וְאִם־אַמְּה לֹא־ לְנָתָּוֹ נָת דְּגִּירָא תָבֵין וֹאָם עֵּר הַגַּל הַזָּה וְעֵּדֶה הַמַּצֵּבָה סְהִיר דְּגִּירָא הְדִיןְ וְסְהַדְא

نجلتاط: נְעָּׁלֵר בְּפְּחַר אֶבְיִוּ רַאֶּבוּחְוֹן וֹמֹלוֹמ וְאָפַּהַנּ בּוֹנְוּנִנּ אֶבְעֵוֹנ אָבוֹעוֹם בּנִּטְוָב וֹבִוּנוּן בּוּנִגֹּא אֶבְעֹצִי אֶּלְהַיִּ אַּבְּרְהְם וֹאַלְתַיִּ נְחוֹר אֶלְהִיה דְּאַבְרָהָם וֹאַלְהִיה

וּוּוֹבְּט וֹמַלְב זְבַעְ בַּבְיב וּוּלֵבָא וּוָכַס וֹמַלָב וֹכַסְׁטֹא בַּסוּבָא

چْڤە تَنْكَىد خُڭك: خُمُكُ، لَا كُمُّكُمْ خُرُنُكُ لَا لَيْهُكُمْ لِيَكُمْ خَمُّكُمانِينَ خُمْرَكُمْ خَيْنُظُمُ

نَا خُدِينَ، الْخُدُكَ الْمُعْدَدُ الْمُحْدَدُ اللَّهُ الْمُحْدَدُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّالِي اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّاللَّا اللَّالِي اللَّالِي اللَّالِي ا المُهْدِه حُرَا حَمِدًا الْنَهُمَا خُرَالُهُ الْهُمُولِي وَخُرُا خَمْوَلَهُ الْهُمَا

تَرْهُد كِيًّا كِمْطِمْنِ:

מַלְאָּכֹּג אֶלְנִים: וֹהֹלֵב עַבְנַבְ לְגַנַבְבֹּוְ וֹנִפֹּנֹמוּ בֹנִן וֹנִהֹלֵב אַנֹבְ לְאִנְנִינִי וֹהֹנַמוּ

> שׁנִּי מִימְרָא בַּינְ סְהִיר בִּינְא לְּמָּגוֹ מֹּלְ בַּׁלְּטַג בָגִים אַּנְּמָ מִּמָּנֹא אָם שַׁמַּנִּ, וֹטַ בַּוֹטַ, וֹאָם שַׂסַב

> בֿולא ובולב:

בבול ונים למושא בלא לבישו:

לבבני, ליה אַבוּהי יִצְּקַהָּה.

וֹאַכֹּלִוּ לַטִּמֹא וּבָּתוּ בַּמוּנָא:

זטעון וּאָזַל וֹטָב לָבָוֹ

ڔٚ؆ڹڗ؞ڹ:

ביה מַלְאַכַיָּא דַייָ:

and thee.' us; see, God is witness betwixt me my daughters, no man being with and if thou shalt take wives beside If thou shalt afflict my daughters,

which I have set up betwixt me and this heap, and behold the pillar, And Laban said to Jacob: 'Behold

pillar unto me, for harm. shalt not pass over this heap and this this heap to thee, and that thou be witness, that I will not pass over This heap be witness, and the pillar

by the Fear of his father Isaac. judge betwixt us.' And Jacob swore of Nahor, the God of their father, The God of Abraham, and the God

mountain. and tarried all night in the to eat bread; and they did eat bread, mountain, and called his brethren And Jacob offered a sacrifice in the

his place. then Laban went and returned to daughters, and blessed them; and morning, kissed his sons and And Laban arose early in the

IIXXX

75

angels of God met him. And Jacob went on his way, and the

במטו: נקרא שמה מלפה, לפי שאמר כל אחד מהם לחברו,ילף ה' ביני ובינך אם מעבור את הברית: – בי נהחד. ולא נראה איש את

(פe) בנחי בנחי. צ'פעמיס, אף צלסס וולפס צנומיו סיו מפלגש: אם חענה אח בנחי. למנוע מקן עונמ משמיש (יומא

(ופ) יריתי. כמו יָרֶס בַּיָס, כוס שסוא יורס המן:

שובר לפרקמטיא (ב"ר עד, מו): (בב) אם אני. סרי אס משמש בלשון אשר, כמו עד אָס דְּצַּרְמִי דְּבֶּרְיִ (בּראַשִים כד, לג): לרעה אי אמס עובר, אבל

(33) אלהי אברהם. קדש (שס מו): ואלהי נחור. מול: אלהי אביהם. מול:

כמו מַבַּר לְמָם רַבּ (דניחל ה, ח), נַשְׁמִימָה עֵן בְּלַמְמוֹ (ירמיה יח, יש): (44) ויובח יעקב זבח. שמע נסמות למשמה: לאחיו. למוסניי שעם לנן: לאבל לחם. כל דנר ממכל קרוי למס,

(2) ויפגעו בו מלאכי אלהים. מלאכיס של ארן ישראל באו לקראמו, ללומו לארן:

הַהָּוֹא מְהַנְיִם: (פּ) ومرم אֶלְהָים זֶהְ נִיקְרָא שֶׁם־הַמְּלָוֹם

בּאַטַּבָא בַּבוּאַ מַבַּוֹלִם: מן בום יי דא יקרא שמיה למס ניאָמֶר יַעַּלְבְ כַּאָמֶּר רָאָם מִעַוֹנָר יַאָּמָר יַצִּלָר כַּר תַּוֹנוּן מַאָּרִי

the name of that place Mahanaim. This is God's camp.' And he called And Jacob said when he saw them:

The Haftara is Hosea 12:13 – 14:10 on page 244. Sepharadim read Hosea 11:7 – 12:12.

שֶׁבֶה אֱדִוֹם: ر چُرُ-يِشِ چِبَرَد خِرِتِ يَشِرِيا جَزِبَ يَشِ خِيرَتِ جِهَابِةِ برعزم וַיִּשְׁלֵח וַעֲּקְב מַלְאָּכִים לְפָּנְיו יִשְׁלַח יַעֲקֹב אָזְנַּדִּין בֵּדְמוֹהִי

בְשִׁמִּנִר לְחַלָּלֵי אָרוֹם:

And he commanded them, saying: him to Esau his brother unto the And Jacob sent messengers before

: الثالث ימקר מם לְבוֹן גְּוֹשׁנִי נֹאִטֹר מַרַ אַמָּר מַבְּנִינִ ימִקר מִם לְבוֹן ر לאבל، לְמֹמֹוֹ כִּבִי אֹמִר מַבֹּבוֹנִ שִׁימִרוּוּ לְבִבּוּנִי לִמֹמִּוּ כּוֹלוֹ נוצר אַטִּם לֵאמֶר כָּה האַמְרִין וּפַּפֵּיד יָהְהוֹן לְמֵימַר כְּדֵין

בַּבׁית וְאִנְחַבִית עַּב בְּעַן:

thy sight. my lord, that I may find favour in maid-servants; and I have sent to tell flocks, and men-servants and And I have oxen, and asses and

sojourned with Laban, and stayed Thus saith thy servant Jacob: I have

Thus shall ye say unto my lord Esau:

land of Seir, the field of Edom.

.won linnu

خظمة عنا جعيرات: لهُظنَاتِ لَهُهُمْ لِمَاتِرِ خِلِيَةٍ لِي أَهُدُدِياً الْهَدُاتِالِ الْهَدُاتِالِ

לְטַוֹּאָט לְנִבּוָנִ, לְאַּהֶּכֹּטִא ליהי-לי שור וחַמור צאן וְשֶּׁבֶּר וַהֵוֹי לִי תּוֹרִין יּחְשָּרִין שִּאוֹ

hundred men with him.' cometh to meet thee, and four brother Esau, and moreover he Jacob, saying: 'We came to thy And the messengers returned to

מָאָנְת אָישׁ עִמְּוֹ: ליי לאקר באני אַל־אָהִיף אָל־עַיניף אָל־עַשְׁי לְמִיעִר אַמִינְאַ לְנָת אַהיף וּנֹאָבוּ עַפּּלְאָּלְים אָלְרַינִהַלְּעַ וֹטִבוּ אָנִנִּבּיֹא לְנִט וֹהַלִּב

וֹאַבְבַּת מִאָב צּוּבְבָּא הַמָּנִבִי:

camels, into two camps. flocks, and the herds, and the people that was with him, and the was distressed. And he divided the Then Jacob was greatly afraid and

ונם עלף לקהאטף וארבע לות עשי ואר אָם. לקדמיקר

خهُدْ مَلَالِينَ עַבּאָן וֹאָטַעַבּלֹטָׁר וְעַנִּטְלִים הֹּנָא וֹיִט טִּיִר, וֹנִמְלְיָּא לְעַרְטָּוֹ ַ נַּיַבַּאַ אָרַ־הָעָ*ָבַ אַשָּׁר־אָהַוֹ וָאָר*ַ וּפַּלֵיג יָר עַמָּא דְּעָמֵיה וְיָר ַנּוּנבֹא זֹהֹלָּב מֹאָב נִינֹהֵב לְוַ יּבִׁבוּלְ זֹהֹלִב לְטַבָּא וֹהַפֿט לְוִיבּ

(+) וישלח יעקב מלאכים. מללכיס ממש (נ"ר עס, ד): ארצה שעיר. ללרן שעיר, כל מינס שלריכס למ"ד נמחלמס (ε) מחנים. שמי ממנים, של מולס למרך שבמו עמו עד כמן. ושל מרך ישרמל שבמו לקרממו (ε"ר עס, י. מנמוממ וישלמג):

- (5) גרותי. לאנעשימישרומשוב,אלאגר,אינך כדאילשנוא אומי על ברכות אביך שברכני אֱנַס גָבִיר לָאַמָיּך,שהרילא נתקיימה העיל לה הכתוב ה"ה ב**קופ**ה:
- דרך ארך לומר על שוורים הרבה שור, אדם אומר להבירו, בלילה קרא המרנגול, ואינו אומר קראו התרנגולים: ואשלחה (a) ויהי לי שור וחמור. מבל ממר לי מעל בַשְׁמֵיס וּמִשְׁמֵיּס וּמִשְׁמַנֵּי בְּשְׁרֵן. וחמיכ לל מן השמיס ולל מן המרן: שור וחמור. בי. דבר אחר, גרמי בגימטריא חרי"ג, כלומר עס לבן הרשע גרמי, וחרי"ג מנום שמרחי, ולא למדחי ממעשיו הרעיס:
- (דאנו אל אחיך אל עשו. שסיים מומר ממי סומ, מצל סומ נוסג עמך כעשו סרשע, עודנו בשנממו (צ"ר עס, ו): להגיד לאדני. לסידיע שלוני בל לליך: למצא חן בעיניך. שלוני שלם עמך ומבקש לסבק:
- (8) דיירא דיצר. זירם שמם יהרג, זילר לו, פֿס יהרוג הום פֿת פֿתרים (צ"ר עו, ז. תנתומפֿ זישלת ד):

بَامِنَازُكِ بَانِهُ\$١ حُوْجُرَفُك: הַפְּהְנָה הְאַהָה וְהְבְּהֵי וְהְנָה הַדְּא וִיִּטְהִינָה וֹהְבָּה וְהְבָּה וְהְנָה הַלְּאַ וֹיֵאָמֶר אָם־וֹבוֹא מֹמָוֹ אֶלַ וֹאָמָר אָם יִימִי מֹמָוּ לְמַמָּבוֹיִנֹא

بإمرح لي له به بحد مقل: אַבְרָרְהָם וֹאַלְהֵי, אָבָּי וֹגְּחָקׁל אַבְּרָהָם וֹאַלְהֵיה דְּאַבָּא וֹצְּחָל

בּנְּׁיִר נְעְּמָׁיִר הָיִיִּנִי לְאָׁדָּיִ מִּנְּדִּיִנִי: בּׁ, בֹמִלְלָ, מִּבַנִני, אָטַ נַוּנִבּוֹן בַּבְּבֶּבְ אָמֶב הַמָּנִים אָנַר הַבְּבָּבְרָ לַמְּנִישׁׁי מִכָּבְ עַעַּטְבּיִעם יִמִבָּבְ

וֹשׁכְּלוּ אֶם מַּלְ_בָּלוּים: ביין אַלוֹ אָלוֹ פָּן־יָבָוֹא אָנִכִּי אָלווִ פָּן־יָבָוֹא עַבּגַלָנִי לֹאַ מִנֹרַ אַטוּ מִנַּרַ מַמָּוֹי

אָמֶּׁר לאַ־יִּסְפָּר מֵרְבּ: וֹמִּמִׁטַ*ׂי*, אֶשַיַוֹבְמַבְּ בַּנַוָּכִ עַיָּם انققت فقركة تانقط فافاط مُقَالًا

דְּהַשְּׁהְאַר לְשֵׁינְבָא:

ילַיַלְרוּהָךְ וְאוֹמֵיב עִמֶּך: אָלְנִי, אַבּֿ, וֹאַמָּר וֹמַלָּד אֶלְנִינִי בַּאַבָּא

خْتَلُقْنَا مَهُلُنًا: זֹנו וֹבְבַּלֹא בַבוּו וּכְשׁוֹ בַּוֹנוֹינוּ מּבֹבוּ אָבוּ, וְטִוּבוּ, מַבּבוּוַע ומכל מלונו במלבש מם זְמֵּירֶן זְבְּנְתִי מִכְּלְ חַסְּבִּין

אַמָא מַל בְּנָיָא: מנוע בלמא נוטו וומטולנו מוֹבֹא בֹמֹמָן אָבוֹ בַּנוֹעַ אָנֹא מונולנו למן מוֹבא בּאַטו

בְּטַבְא בְּיַמָּא בַּלָא יִהְמָּרוֹ אמב נאמנו לנו בלב סניאון וֹאַטַּ אָנמֹרַטַּ אוָמֹרָא אוָמוּר

> camp which is left shall escape.' one camp, and smite it, then the And he said: 'If Esau come to the

thee good; and to thy kindred, and I will do unto me: Return unto thy country, father Isaac, O LORD, who saidst father Abraham, and God of my And Jacob said: 'O God of my

Jordan; and now I am become two with my staff I passed over this hast shown unto Thy servant; for and of all the truth, which Thou I am not worthy of all the mercies,

and smite me, the mother with the of Esau; for I fear him, lest he come hand of my brother, from the hand Deliver me, I pray Thee, from the

numbered for multitude.' sand of the sea, which cannot be thee good, and make thy seed as the And Thou saidst: I will surely do

ולמלחמס. לדורון, וחעבור סמנחס על פניו. לחפלס, אלסי אבי אברסס. למלחמס, וסיס סמחנס סנשאר לפליעס: ד), לשון וכר: והיה המחנה הנשאר לפליטה. על כרמו, כי אלמס עמו. סמקין עלמו לשלשס דברים, לדורון, למפלס, (מלכים־ה ימ, יה), הרי לשון וכר ולשון נקבה. וכן הש, וְפַבׁ יָלְהָה מֵפָה ה' (במדבר מז, לה), לשון נקבה. פֿשׁ לוֹהֵע (ההלים קד, רוח גְּדוֹלֶם בָּסֶׁם (חֹיוב חֹ, יש), הרי לשון נקבה. וַיַּגַע בְּסַׁרְבַּע פִּנּוֹח הַבַּיִם (שם), הרי לשון וכר. וְרוּח גְּדוֹלֶם וְמָזָק מֶפְבֵּק הָרִים מקבה השמים מובַּאוֹ (מהלים ימ, ו), הרי לשון וכר, השַמָּשׁ וְרָמָה עַל הַמָּיִם (מלכים־ב ג, כב) הרי לשון נקבה. וכן רוח, וְהַבָּה שַמְמַנֶּה שַּנֶּה (ברחבים לג, ח), לשון זכר. וכן יש שחר דבריס משמשיס לשון זכר ולשון נקבה, שַשֶּמֶשׁ יָבְח עַל מְסָבֶן (שס ימ, כג), (9) המחנה האחת והכהו. ממנס משמש לשון זכר ולשון נקנס, פֿס פַּמַנֶס עָלַי עַמַנֶס (מסליס כז, ג), סרי לשון נקנס.

ַן פָֿסְיֶס שָּמֶךְ, ושס נגלים פֿלי בשס סמיוחד לבדו, שנפֿמר וַיּפֿמָר ס' פֿל יַעַקֹּב שוּב פָל פָבֶן פַבּוֹמֶיךּ וגו', בשמי סבמחוח ספֿלו פֿני ם، שֶׁלָבֵי סַּבְּבְּסֶס סָבִּיף בַחַלְבֵי יִלְמָק, ושס אֹמרח לי ושמרחיך בכל אשר חלך, ובביח לבן אמרח לי שוד שָל שֶׁבֶן שַׁבּיֹמָיף וּלְמוֹלַדְמָף שוב לארלך וגוי, אלא כך אמר יעקב לפני הקב"ה, שמי הבעמות הבעממני, אחת בלאמי מבים אבי מבאר שבע, שאמרת לי שַׂנִי (10) ואלהר אבר יצחק. ולסלן סוא אומר ופַמַד ינְמָק, ועוד, מסו שחור וסוכיר שם סמיוחד, סיס לו לכחוב סאומר אלי

שהבמחחני: - בי במקלי. לא סיה עמי לא כסף ולא והב ולא מקנה, אלא מקלי לבדו. ומדרש אגדה, נחן מקלו בירדן ונבקע נמלכלכמי בחמא, ויגרוס לי לסמסר ביד עשו (שבח לב.): ומכל האמח. אמחם דבריך, ששמרם לי כל ססבמחות (II) קשנחי מכל החסרים. נממעמי זכיומי על ידי המקדיס והאמת שעשית עמי, לכך אני ירא שמא משהצמחתיי 59 664r:

(12) מיד אחי מיד עשו. מיד למי, שלין נוכג עמי כלח ללל כעשו כרשע:

בְּבַּרְמִּי לְבְּ (שִׁם מו), ולמֹצרהם מתר בַרְבָּה מַׁרְבָּה מָׁמ זַרְעָּךְ בְּכֹּוֹרְבֵּי הַשְׁמֵיִם וַכַמוֹל מַשָׁב עַל שְׁפַת בַּיָּם: וסלא לא אמר לו אלא וְקִיְשׁ זַּרְשְׁרְּפַעְּפַר סְטְבֶן (בראַשית כת, יד), אלא שאמר לו (שס), פִי לֹה טָשֶׁנְדְּךְ עַד מֲשֶׁר אָס עָשִׁיִּתִי מֹת מַשָׁדָ (13) הישב אישיב. הימל לוכוק, לימיל לוכות מלומיך (ל"ל עו,ו): ושמחי את זרעך בחול הים. והיכן מתרלו כן,

ڳΠ'ι: מְרְהַבְּא בְיְדְוֹ מִנְחָה לְעֵּשָׂוֹ מִוֹ דְּצִּיְהִי בִּיבִיה הִקְרוּבְּהָא איי ניָגֶן שָׁם בַּצְּיַגְלְה הַהָּוּא נִיּקְּח וּבְת חַּמָּן בְּגִיּלְיָא הַהוּא וּנְסִיב

جَمْمُ لِهُ لِاللَّهُ عَلَيْكِ :

a present for Esau his brother: took of that which he had with him And he lodged there that night; and

يَّ الْمُلْكِ الْمُلْكُ **に立る。口** מּזִּים מֹאַנְיִם וּטֹּנְאָהׁים מֹאָנִים מּזִּי מֹאָנוֹ וֹנִיגְהָּגֹּא מֹסֹבוּוֹ

מאַנוֹם נֹאָנַלָּים בַּטַבְּי מֹאַנוֹ נִבַּבָּנִי הַּסְּבִּיוֹ:

twenty rams, he-goats, two hundred ewes and two hundred she-goats and twenty

אַלְנָע מַּמְּבִים נַמְּנִנִם אָּטִּנָּע מַמְּבִים נַמְנְרָם אָטָנִי מַסְרָא: م مُكِمْنَ هَدُينَ لِمَكْمُنَ فَلَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال يُختَرَيُن لِأَمْرَدِ مُنْظَعُ بَحْتَرَبِيا فَكِنْدًا

לְפַּנְּג וְבְּנֵנִי שַּׁמְּגְמִנִי בֵּגוֹ מֹבֶר לַמְּבְּגִינִי מִיבִרוּ שֵּׁנְמֵּי וְבִוֹחָאִ עַן לְבַּגִּין וֹנְאָמֶר אֶבְהַלֹּבֹנִין מִבֹנִי מֵנִבוּיִ בּלְטוִגוִינִי וּנִטּן בּׁנִגַ הַּבְּבְנִוּ הַּבְּב הַבְּבוּנִי הַבְּבַנִי הַבְּבַיִּנִי הַבְּבַנִי הַבְּבַיִּנִי הַבְּבַיִּנִי

8، يجرنون يون بجن، ننهيج أج كهذات بدردورة عون بجن، وتنهج جوزة וּנֹגַוּ אָטַבְיַבַראָמֻּוֹן בַאַמְּב בָּנ יפּפּיד יָה פַּלַיִּב לְמִימָר אָבִי שַׁמִּנְן בּוֹ מֹבֹבֹא יבוֹ מֹבֹבֹא:

these before thee? whither goest thou? and whose are saying: Whose arr thou? and meeteth thee, and asketh thee, saying: When Esau my brother And he commanded the foremost,

Pass over before me, and put a space itself; and said unto his servants:

hand of his servants, every drove by

And he delivered them into the

forty kine and ten bulls, twenty

thirty milch camels and their colts,

betwixt drove and drove.'

she-asses and ten foals.

S١

þι

נִם_הָוּא אַהַבֶּינוּ: بربغ שְׁלוּהֶה לֵאדֹנִי לְעַשְׂוֹ וְהַנָּה

×\$\$\$\$c†††</pre

نظل ظلان:

בַּבְּיבַ בַּיבַ

לְרִבּוֹנִי לְמֵשֶׂוּ וְהָא אַרְ הוּא ドロログロン 上にお ĿĸċĿĿ الم المالة

بلقى لاخرا يكثفك:

خُمْد عَنْ لِللَّهُ لَا تَاجِّكَ لِأِمَّا خُمْرَمَا لِيُمَا عَنْ يَخْعُا عَنْ غَيْرَمِ

behold, he also is behind us.' unto my lord, even unto Esau; and, servant Jacob's; it is a present sent then thou shalt say: They are thy

שחדס לר צלרור ונושחס בידו. דבר חחר מן הצח בידו, מן החולין, שנטל מעשר, כמה דחח חמר עשר שַשַבְּהַ לָּדְ, והדר לקח (14) הבא בידו. ברשומו, וכן וַיַּקַמ מֶׁמ בֶּל טַׁרְצוֹ מִיְדוֹ (במדבר כח, כו). ומדרש מגדס מן סבח בידו, חבנים מובוח ומרגליום,

- נקבום, ולסמור שסילך בדרך כחוקם, שמי נקבום לוכר, ולגמלים שסולכים דרך יומר רחוקם, נקבס אחת לוכר: לסרבות חשמיש ולעבר עשר נקבות, ובסמס משנתעברס אינה מקבלת וכר, ופרים שעותקין במלאכה, לא משר לוכר אלא ארבע בכל אדס, אלא לפי עורה המועל עליו, שמלינו כאן שמקר לכל מיש עשר עזיס, וכן לכל איל, לפי שהם פנויים ממלאכה, דרכן לצלצים יום, ספפנים אמת לצצה הדצים, ואיני יודע לכוין המדרצ הזה בכוון, אך נכאה בעיני צלמדנו מכאן, צאין העונה צוה רבה (עו, 1) דורש מכאן לעונה האמורה במורה, העיילים בכל יום, הפועלים שמים בשבת, החמרים אחם בשבת, הגמלים אחת (EI) עזים מאחים וחישים עשרים. מלחיס עויס לריכוח עשרים מישים, וכן כולם, סוכריס כדי לוכך הנקצוח. וצברלשיח מנמס:
- במשמיש, לא פרקמו הכמוב: ועירים. המורים וכרים: (16) גמלים מיניקות שלשים. ובניקס עמסס. ומדלש אגדס (ב"ר שס) ובניסס, בנאיסס, וכר כנגד נקבס, לפי שלנוע
- מדר לפני מברו מלא עין, כדי להשביע עינו של אומו רשע, ולמווהו על רבוי הדוכון: (עב) עדר עדר לבדו. כל מין ומין לעלמו: עברו לפני. דרך יוס או פחוח, ואני אבוא אחריכס: ורוח חשימו.
- ומלואה (מהלים כד, א), של הי: ביואת שלוחה למ"ד משמשת בראש התיבה במקום של, כמו וְכֶל מֲשֶׁר מַּמָּה רֹאֶה לִי הוּאָ, (בראשית לא, מג) שלי הוא, לה' קַּשְׁבֶּך (13) למי אחה. של מי אסס, מי שולמך, ומרגוס דמאן אם: ולמי אלה לפניך. ואלס שלפניך של מי סס, למי סמנחס

מַמָּו בַּמְגַּאַכֶּם אָטַוִ: בְיִבְּרָרִים ŘÜĽι

حَالِ هُلَيْكِ فَثِيرَ هِنِكِ نَشِهِ فَثَلَ: בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶה לְפָּנְי וְאַחֲבִי־ יז אַבְרָינוּ בְּי־אָמַר אָבַפְּרָה פָּנִיוּ נאַמּוֹשֶׁם זָּם עַזָּע הַבְּגַעַ נֹאָמַלִים

جُلِ حَجْزُجُكِ لَكِنْهِ خَمْلَيْكِ: ײַ וַפַּעְּבֶר הַמִּנְחָה עַל־פְּנְיִוּ וְהָוּאַ

אָנו מִגְּלַר וַבַּל: וֹאָע_אַטֹע הֹאָב וֹלִבְיוּ וֹיּהֹדֶב ϵ_z ψης τψης γας ψης ψης της ϵ_z ाुव्या द्दाृद्त ताथ त्वित थ्र**ा**

זַיִּגְבֶר אָנַראָאָמֶר־לְוִּי

עמוֹ עַר עַלְוֹת הַשְּׁחַר: ⁵⁰ נَنَاتُك نَمُّكِٰ خُرِّكُذِ نَنَهُٰ تَكَ هُنِمَ لِهُمُنْهُدُ

השקחון יהיה: עניע שַּׁבְבְּרֵנוּ אָבְ עַבְּרֵנוֹ שַּׁמִּלְּבְנִוּ מִם מִמֶּנִ כַּּב كْمِيْكِ جُنِد مُكِدَيْهِ كُمْرَمَد خُطْنَائِمُهِ ַנְיִלְיָה אָרַ הַאָּרָר אָרָ בּאָר בּאָר דאָי הַנְיָה אָר יָה

עָאָם וַסַּב אַפַּו: בו אָבווּו אַפּוָנוּוּ לרוגזיה בהקרובהא האולא אָט, בֿטבֿוֹא אָב, אָמָר אָנִיחַבּיִּי ומומנון אַנ מאַ הֹבֹבַנוּ וֹהֹמַב

וַנוּאַ בֿט בֿלָגלָגֹאַ טַנוּאָ וֹהְבֹנִע שֹלֵבוּבְשָׁא הַּלְ אָפּוָעִי

וֹהְבֹר וֹנו מִהְבֹר וּוֹבְקֹא: לחולמיה וית חד עסר בנוהי שבשל לשוהי ונת פרפין וֹלִם בֹּלִגְלָגֹא צוּא וּצִבר זִני

וֹאֻמֹּבֹּר יָת דְּבֵיה: לי וֹלְפֹׁטִם וֹלֹהֹבֹנֵם אָטַנַלְּטֵׁל יוֹבַנְתּוּ וֹאַהְפַּנְתּוּ וֹטַ וֹטַלְאַ

٢٥٢٦ ١٩١٤ וֹאַמִּשֹּבַל װבּרָא המוני הַר המלב בלחודוהי

> ;mid bnh shall ye speak unto Esau, when ye the droves, saying: 'In this manner and the third, and all that followed And he commanded also the second,

peradventure he will accept me. afterward I will see his face; present that goeth before me, and he said: 'I will appease him with the thy servant Jacob is behind us.' For and ye shall say: Moreover, behold,

night in the camp. him; and he himself lodged that So the present passed over before

Jabbok. and passed over the ford of the handmaids, and his eleven children, his two wives, and his two And he rose up that night, and took

which he had. over the stream, and sent over that And he took them, and sent them

breaking of the day. wrestled a man with him until the And Jacob was left alone; and there

דישקב, וששאלם ולמי אלם לפניך, מנחס סיא שלוחס וגוי: והנה גם הוא. ישקב: (19) ואמרה לעבדך ליעקב. על כאצון כאצון ועל אחרון אמרון, שצאלת למי אחה, לעבדך ליעקב אני, וחרגומו דעבדך

ידים בססוא גברא, וגם צלשון סמקרא נקראים סמורקים של קדש פפובי וְסָבּ, על שם שסכסן מקנח ידיו בסן בשפח סמורק: שכל כפרה שהלל עון וחמה והלל פנים, כלן לשון קנוח והעברה הן, ולשון הרמי הוה, והרבה בגמרה וכפר ידיה, בעי לכפורי (וב) אכפרה פניו. אלמל רוגוו, וכן וְכְפַּר בְּרִימְכֶם מֶׁמ מָנֶת (ישעיה כת, ית), לא פוּרְלִי פַפְּרֶה (שם מו, יא), ונראה צעיני,

(33) ואה אחד עשר ילדיו. ודינס סיכן סימס, ומנס במיבס ונעל בפניס, שלא ימן בס עשו עיניי, ולכך נענש יעקב שמועס ומדרש הגדם על פניו, הף סוה שרוי בכעם שסים לריך לכל וה ב"ר (עו, ה): (בב) על פניו. כמו לפניו, וכן מְמָם וְשׁר יִשְׁמַע בָּה עַל פְּנִי מְמִיד (ירמיה ו, ו), וכן הַמַּכְעִים הוֹה עַל פְּנִי (ישעיה קה, ג),

מאמיו, שמא מחזירנו למועב, ונפלה ביד שכה (ב"ר עת, ג): יבק. שה הנהר:

(24) אח אשר לו. הבהמה והמשלשלים, עשה עלמו בגשר, נושל מכאן ומנים כאן:

al't): לשון עניבה, שכן דרך שנים שממעלמים להפיל היש הת רעהו, שחובקו והובקו בזרועומיו, ופירשו רז"ל שהוה שרו של עשו (ב"ר שסיו מעלים עפר ברגליסם על ידי נענועם. ולי נראם שסוא לשון וימקשר, ולשון ארמי סוא, במר דאביקו בים, ואבק ליס מיבק (25) ויוחר יעקב. שכח פנים קמנים וחור עליסם (חולין לא.): ויאבק איש. מנחס פירש ויחעפר היש, מלשון הבק,

בְּבַאֶּבְלוּ עִּמְוּ: וֹבְבְיִ וַשְּׁלֵתְ כַּלְּבִינִבְי וֹהֹמְלֵבְ בַּפְּטִּ, וִבְכִּיִּבְי וְזֹהְ פָּטִּ, וְבַבֹּאִ וּנְּבֹׁא בֹּוּ לַאָּ זֹכְלַ לָוָ וּנֹעֹּה בֹּכֹּב - וֹשׁזֹא אָבוּ לָא זֹכוּלְ בָּוּשׁ וּלִבוּרִ

#<u>L</u>_dut.: וּיָאמִר לָא אֹהֻלְּטִוֹּיְ כֹּי אִם וֹאָמִר לָא אָהַלְטִוּנִי אֶלְטִוּן رَزْهُمُ لَا سُجِٰبَارٍ، جِرْ لِإِكِّلِ لَشَيْلِ لِيُهُمَا سُجِٰبَارٍ، هُلَا، مُكْرَام وَجُلِه

: ١٥ ١ ⁸² נַיְּאַמֶּר אֶּבֶּ'וּ מַּדִישָּׁמֶּלְיּ נַיֹּאָמֶר נַאָּמָר בַיִּה מַן שְׁמָּדְ נַאָּמַר

آلانظے: מְבַּׁנִים מִּבְבַּיִּם מִּבְּבַּׁנִם מִּבְּבַּׁנִם מִּבְּבַּבִּּ وَ مِنْ لِهِ مُنْ يُحْتِ نَمْلُكُمْ حُدِ مِنْ لِلْهُ خُرْتِ الْمُلْعَمْ فَدَا لُح נַּאָמֶר לָאִ וֹהַלִּדְ וֹאָמֶר מוָרְ וֹאָמָר לָאִ וֹהַלִּד וֹנִאָמָר מוָר

خِمُمُّر رَنْحُلُكُ بِهُمْ مُّمَ نَافِرُ السَّامُ اللَّهُ مِن اللَّهُ مِن اللَّهُ مِن اللَّهُ مِن اللَّهُ مِن اللَّهُ مِن اللَّهُ اللَّهُ مِن اللّهُ مِن اللَّهُ مِ וּנְאָאַבְ זֹהַלְּדַ וּנַאָמָבְ עַלִּיבִבְילָא וּאָאָב, זֹהַלְדַ וֹאָמָב עַוֹ כֹּהַלַ

فزره تنفقك تفقد: בּׁגַבְאַנִיג אָבְנִים פּׁנִים אָבְ פּּנִאָּבְאָנִג נוֹנִינִינ מִלְאָּבֹא נַגנֹי וּשְׁבֹּא וֹהֹעָּר הָהְם עַמִּעוֹם פּוֹנאָץ וּעַבּא וֹהַעָר הָמָא בַאַּטַבָא

אָת־פְּנוּאֵל וְהָוּא צֹלֵעַ עַלַ־ פְּנוּאֵל וְהוּאַ מַטְלַעַעַעַיִּין בּוּאַ

דיעקלב בָּאִשְׁתַּדְּלוּתִיה עִמֶּיה:

לְאָמִי יַבְוּה יָמִיה מַמָּוֹ:

sel tsel isaultu ital:

wrestled with him. of Jacob's thigh was strained, as he wollow of his thigh; and the hollow not against him, he touched the And when he saw that he prevailed

let thee go, except thou bless me.' breaketh.' And he said: 'I will not And he said: 'Let me go, for the day

name?' And he said: 'Jacob.' And he said unto him: 'What is thy

with men, and hast prevailed.' thou hast striven with God and called no more Jacob, but Israel; for And he said: 'Thy name shall be

him there. ask after my name?' And he blessed said: 'Wherefore is it that thou dost me, I pray thee, thy name.' And he And Jacob asked him, and said: 'Tell

face to face, and my life is preserved.' place Peniel: 'for I have seen God And Jacob called the name of the

upon his thigh. passed over Peniel, and he limped And the sun rose upon him as he

78

эо٤

97

שששו מערער עליסן. (וכמן קשס לרש"י מברכני סיס לו לומר, מלמ סודס וכו'. וכן מיממ בסדימ בווסר פרשמ מוריע עמוד מ"ס (קב) בי עלה השחר. ולריך אנילומר שירה ביוס (ב"ר עת, א. מולין לא:): ברבחני. הודה לי על הברכוח שברכני אבי, נמקעקע ממקוס מברמס, ודומס לו פֶּן פֵּקַע נַפְּשָׁי מִפֵּךְ (ירמיס ו, מ), לשון סמרס, ובמשנס לקעקע בילמן, לשרש שרשיסן: (62) ויגע בכף ירבו. קולים סירך סמקוע בקילצומת קרוי כף, על שם שהצשר שעלים כמין כף של קדירם: וחקע.

ללרכו, לרפלות את ללעתו, כמה דתימא שַׁמֶשׁ בְּדָקֶה וּמַרְפֵּאׁ בִּבְנָפֵּיָה (מלאכי ג, כ), ואותן שעות שמיהרה לשקוע בשבילו כשילא (22) ויודה לו השמש. לשון בני אדס סוא, כשהגענו למקוס פלוני סאיר לנו סשחר, זהו פשומו. ומדרש אגדס ויזרח לו, (30) למה זה חשאל. אין לנו שם קבוע, משמנין שמומינו (פ"ר עם, ס), (סכל) לפי מנום עבודם סשלימום שלנו משמלמים: כרמו סודס לו עליסן, ווסו ויברך אומו שם, שסיס מממנן לסממין לו ולא כלס: ועם אנשים. עשו ולבן: וחובל. לסס: ה), בכה המלאך ויהסמן לו, ומה נחמון לו, בים פֿל יִמְבְּשָׁבּוּ וְשָׁב יְדַבֵּר שִמָּנוּ, הממן לי עד שידבר שמנו שס, ולא רלה יעקב, ועל של ומחליף שמך, ושם סוח מברכך, וחני שם חסים וחודה לך עליסן, ווסו שכחוב וַיָּשַׁר שֶׁל מַלְמָהְ וַיָּכֶל בְּכֶס וַיִּמְםַגֵּן לוֹ (סושע יב, (92) לא יעקב. לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעקבה ורמיה, כי אם בשררה וגלוי פנים, ומופך שהקב"ה נגלה עליך בבית

143

מבאר שבע, מיסרס לורוח בשבילו: והוא צלע. סיס לולע כשורחס סשמש:

בּבּנַ זָבְנַ נְמֵּטִב בּנִינִ עַנַּמָּע: הַּנְבֶּרְ עַּרְ הַנְּיֹם הַזָּהְ כָּי נָגַעֹּ אָת־גַּיד הַנְשָׁה אֲשֶׁר עַל־כַּף מַּלַבְּלָּוֹ לְאָבוּאָכֹלָנִּ בַנוֹבוֹמִבֹאָלַ

لْمَح ـ لَٰ بَاح لَمُح مُقْد بَاهُ فَابِنَ: נינוץ אָת־הַיְלְדִׁים עַל־לַאָּה אָנוווXXX מַשְׁוֹ בְּא וְעִפְוּ אַרְבָּע מֵאָוֹת אָנשׁ אָרַ נוֹמָּא וֹמֹלֻב מֹוֹלָוו נוּוֹבאַ וֹנִינִּנִי

וֹאָנַ_ווֹטֹב אַנַוֹרַנִים: %u_L@@T(U _ئىڭا_

עַר־אָהְיוֹ: אַרְצָה שָׁבַע פְּעָלִים עַד־גִּשְׁקִּי

נישָּׁא אָטַ_הֹילָוּו וּלָּבָא אָטַ_ تنظح مَح عَنٰهٰ لَا بَنِهُٰكِٰ لِنِ نَنْ خُنْ: וְּלֵבֹּן מֵמֶּוֹ לְלַבְרֹאִתוֹ וְיְחַבְּלֵּחוּ

الجُمُد بَازَا كُرِيَانِ مُن مَثَيَّكِ : מִּי אֵכֶּה כְּוְךְ וַיּאִמַּר הַיְּלְדִים ַ בַּנְּאִים וְאָת־הַיְלְּלְים וַיִּאָמֶר

تظهفظائك ددره، رَضَوَّهُا يَاهُضَانِت تَرَفِّت زُرَكِتِيثًا يَخْدَرُهُ كِتَرَفُهُ هُوْنَا يَخْدَنَانِا

וֹאַטַר נֹנַה יוֹפָר וֹבִוֹל נוֹהָשַׁנוֹי: נַיַּנַשְׁ נַּם_בְאָנֵר וִילְבֵירִ נַּיְּשְׁטַּבְוֹנִנְ

> נשְנְא: לפט גולא בולטר לינגא מַר יוֹמָא בַבוּן אָבוּ לַבוּיב נְתְּיִנְאְ נַּאָּנָאְ צִּמָּכְ פַּעָר יִרְכָּאִ הג פו לא אללון לנו והבאג

> ځ۵،ځ۵۶: לאַני וֹהַלְ בַנוֹלְ וֹהַלְ טַבִּטָּוֹן יווברא ופּבור בי בניא מַק ממו אווי וממיה אובע מאָר ווְקף יעַלב עינוֹהי וַהָּוֹא וְהָא

וֹאָטַ בְוֹנַעַ בַּטַּבְאָגן וֹנִטַ בִוּעַק וֹנִטַ , וְמַשַּ לבונים לים לאָר וּבְּנָהָא וֹמִּוּ זֹט לְעוֹלִטֹא וֹנִט בּׁנִיבוּוּ

לנת אַעונענ: אַבְעָּא שָׁבַע וְמָנִין עַר מִלְּבְרֵיה

נובוא הַבר בורמיהון וסגיד על

بزوح مَح عَلَديد لرَمُكِيد بحُدِي: ירְהַט עַשָּׁי לְקַדְּמִיתִיה וְנְפְפִּיה

וּאַמּר בְּנִיָּא דְּחָן יִיְ יָתְ עַּבְּרָּךְ: ווֹט בֿוֹגֹא וֹאַמֹר מֹאוֹ אֹכָווֹ לַשַּׁ וּוֹבּל וֹנו מִנוְנוֹנוֹ וֹנוֹנֹא וֹנו וֹמָוֹא

וֹבְתַבְ יִפְגִיבוּ: יסְגירו וּבְתַר בוּ קביב יוֹסְף ילביבת אַב לאָנ יבֹנָנִא

> even in the sinew of the thigh-vein. touched the hollow of Jacob's thigh, thigh, unto this day; because he which is upon the hollow of the not the sinew of the thigh-vein Therefore the children of Israel eat

handmaids. and unto Rachel, and unto the two he divided the children unto Leah, with him four hundred men. And looked, and, behold, Esau came, and And Jacob lifted up his eyes and

and Joseph hindermost. and her children after, and Rachel their children foremost, and Leah And he put the handmaids and

near to his brother. ground seven times, until he came them, and bowed himself to the And he himself passed over before

and kissed him; and they wept. embraced him, and fell on his neck, And Esau ran to meet him, and

servant. God hath graciously given thy And he said: 'The children whom said: 'Who are these with thee?' the women and the children; and And he lifted up his eyes, and saw

bowed down. they and their children, and they Then the handmaids came near,

and they bowed down. after came Joseph near and Rachel, came near, and bowed down; and And Leah also and her children

(33) גיד הגשה. ולמס נקרא שמו גיד סושה, לפי שושה ממקומו ועלה, וסוא לצון קפילה, וכן נְשְׁמָס גְּצוּרְמָס (ירמיס נא,

(2) ואת לאה וילדיה אחרונים. ממכון ממכון מביב: ל), וכן פִי נַשַּׁנִי מֶלְהִים מָת פָּל עֲמֶלִי (ברחשית מח, נת):

(3) עבר לפניהם. אמר, אם יבא אומו רשע להלחם, ילחם צי מחלה:

סלכס סיא, בידוע שעשו שווא ליעקב, אלא שוכמורו רחמיו באומס שעס, וושקו בכל לבו (ב"ר שס): בבריימא דספרי (ספרי בסעלומך סמ), יש שדרשו נקודה זו, לומר שלא נשקו בכל לבו (ב"ר עת, מ). אמר רבי שמעון בן יוחאי, (+) ויחבקהו. נסגלגלו רסמיו כשראסו משממוס כל סשממוואות סללו: וישקהו. נקוד עליו, ויש מולקין בדבר סוס

(a) מי אלה לך. מי אלס לסיום שלך:

IIIXXX

- בְּמֵנוֹנ אָבוֹנ: אַמֶּר פּּלְמָשׁנִ וֹיֵּאַמֶּר לְמִׁדֵּאַ־עֵוֹן עַבַּאַבְּבּלְהַנְעִּנִינִ אַמֶּר לְמִדְּאַ־עֵוֹן
- נֹאָמֹר מֹמִוֹ יִמְרַ לֵּנְ נִבְׁדְ אַנְוּ יְנִינִ זְאַמֹּר מֹמִוּ אִנִּי לַנְ סִנְּּ אַנִּי.
- لَنَالُجُّادُ: כֹוֹאָנו פֿוֹנ מֹנֹטַנוֹ מֹנֹצִי בַּנִ הַּכְ_בֶּן בַאָּנִנוּ ס מֹאָאטַג עון בּמגוָּגע וֹלְפֿעוֹשׁ וּנֹאָמֶׁר וֹמַּלֶּר אַבְרַלֹּאָ אַם לָא וֹאֶמָר וֹהַלִּר פֿבֹתוּ אִם כֹּתֹּוֹ
- כַּבְ וּנִפַּגַּר בּוָ וּנִפַּע:
- خَاتُكُكُ اللهُ : י נּיֹאָמֶׁר נֹסְמֶּׁר וֹנִקְבֶׁר וֹאֶבֶּבֶׁר נֹאָמָר נִסְּנָלְ וּנִּבְיֹבֶּי נֹאָמָר נִסְּנָלְ וּנִּבְיֹבִי וֹ

- בשמו למנו בכונו: رَّ يُحْدُ ثِرُ وَلِي جِحْ ـ بَوْبِيرِت بَيْنِ لِيَوْدِ مِنْ خِلْ جِحْ فِنْ بِنَهِدِ بَهُود فِعْ جِلْهِ جَحْ
- אַגַלְע בָּדִילְהָ:
- אַפּֿג בַבְּבַבְיֹא וֹאִטַבְּהִנִי לְנִי מל בן הויהון לאפר בחייו יטַלבּיל טַלְרוּבָטִי מָן וֹבִי אָבִי ΧάĊÙιĽ تاخرا
- וֹאַטְבוּר בִּיה וְקַבּיל: הֹלִי וֹנִ וֹאֲבׁי אִינוֹ לִי כוּלְא בַּנְרְ אָמִר בּּרְכְּטִי, אָמֶּר עִבְּאָר פַבּּנִץ בְּמֵּן נִי טִפְּנִרְ

- of my lord. he said: 'To find favour in the sight by all this camp which I met?' And And he said: 'What meanest thou
- brother, let that which thou hast be And Esau said: 'I have enough; my
- and thou wast pleased with me. face, as one seeth the face of God, hand; forasmuch as I have seen thy sight, then receive my present at my now I have found favour in thy And Jacob said: 'Nay, I pray thee, if
- urged him, and he took it. because I have enough. And he dealt graciously with me, and brought to thee; because God hath Take, I pray thee, my gift that is

п

- before thee.' journey, and let us go, and I will go And he said: 'Let us take our
- עיניי אומו רשע, אעמיד כנגדה ואעכבנו מלהסמכל בה, מכאן זכה יוסף לברכת עלי עין: (ק) נגש יוסף ורחל. בכלן האמהות נגשות לפני הבנים, אבל ברחל, יוסף נגש לפניה, אמר, אמי יפת תואר, שמא ימלה בה
- עליו, אחיו של יעקב הוא, אומרים להם אם כן משלנו אחם: אומרים שכו שכו, ואלו אומרים שניחו, בנו של ילחק שוא, ולא שיו משגיחים עליו, בן בנו של אברשם הוא, ולא שיו משגיחים ומדרשו, כמות של מלאכים פגע, שהיו דותפין אומו ואת אנשיו, ואומרים להם, של מי אתם, והם אומרים להם של עשו, והן (8) מי לך כל המחנה. מי כל הממנה אשר פגשמי שהוא שלך, כלומר למה הוא לך. ופשומו של מקרא על מוליכי המנחה.
- (9) יהי לך אשר לך. כמן סודס לו על סברכום (ב"ר עם, ימ):
- באוח לפיים ולרצוח, וכן שְפְּמֵי צַדִּיק יֵדְעוּן בְצוֹן (משלי י, לב), יודעים לפיים ולרצוח: וחרצני. נמפיימהלי. וכן כל כצון שבמקרה לשון פיום, הפיצומי"ע בלע"ו, וכן פִי לֹה לְבֶצוֹן יִקְיֶה לְבֶם (ויקרה כב, כ), הקרבנות לי למחול על קורחני. ולמה הזכיר לו ראיים המלאך, כדי שיחיירא הימנו, ויאמר, ראה מלאכים ונילול, איני יכול לו מעחה: כדאי והגון לך שמקבל מנחמי, על אשר ראימי פניך, והן חשובין לי כראיים פני המלאך, שראימי שר שלך ועוד, על שנמרלים (10) אל נא. אלנא מאמר ליכן: אם נא מצאחי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך וגוי. כי
- דבר בלשון גאוס, יש לי רב, יומר ויומר מכדי לרכי: כוני"ן, שסיה לו לומר מננני, שאין מנן בלא שני נוני"ן, והשלישים לשימוש, כמו עשני, ובדני: יש לי כל. כל ספוקי, ועשו מרמם בה, ואני יגעמי להגיעה עד שבאה לידך (ב"ר עת, יב): חונני. נו"ן ראשונה מודגשת, לפי שהיא משמשת במקום שמי דמועי מלך מממ, כולס לשון ברכם שלוס סן, שקורין בלע"ו שלודמ"ר, אף זו ברכמי, מו"ן שלו"ד: אשר הובאת לך. לא פניס, כגון וַיְּנְבֶּרֶ יַשְׁמְבַ מָּח פַּרְשֹׁה, שַבֹּי הְמִי בְּרֶבֶה (תלכיס־ב יח, לה), דמנחריב, וכן לְשְׁמִל לוֹ לְשָׁלוֹס וּלְבְּרֶכוֹ (שמוחל־ב ח, י), (II) ברבחי. מנחחי, מנחס זו סבחס על רליים פניס, ולפרקיס לינס בלס ללל לשלילם שלוס, וכל צרכס שסיל לרליים
- ככם כשת בשתר שם בריך, ווסו לנגדך, בשום לך: מול (נ"א נמל) ונסך, עשו אמר לישקב נסע מכאן ונלך: ואלבה לנגדך. בשום לך, מובס זו אעשם לך, שאאלריך ימי מסלכמי (בו) נסעה. כמו שְׁמֶעֶב, שְּלְמֶב, שהוא כמו שמע, פלח, אף כאן נפעה כמו נפע, והנו"ן יפוד בתיצה, ותרגוס של אונקלום

וֹמִעוּ בַּלְ_עַגִּאָן: מְלַנְיִנִי מְלֵיְׁגִי וּגְפַּלוּם נִיִם אָּטָֹגַ ני הַיִּלְהֵים רַבְּים וְהַצָּאֵן וְהַבְּקָר וּנֹאָמֶר אֵלַנו אָבוֹנ יִבְתַּ כֹּנַ

אָהָב<u>ַ אַלָּאַ אָּכַ אַּדְנִ</u>ּנֹ הָהָנִינִי: אַּמָּעַ_לְפַּׂנֹּיְ יַלְבַבְנֹץ עַוֹּלְבְיִם מָּעַ ڰٚڬڋڷڴؚٮڴؚۼۿ؞ڴڷ۪ڎ۫ڴ۩ڟڴڮڿ۩ڎۼڎۼڰڰڰڰڎڂڎڿڹ؆ڿڎڋ تَمَّدُكِ ثُمُ كُبِدُر كِفَدَّر مَحُكِهِ تَكُرُر لَهُمُ لِللَّهُ فَمَا لِحِبْدُ كَلُهُ مَحْدَلِكِ

הַעָּם אַעָּיר אַתְּי וּלֹאַמֶּר לְמָּה זָּה מִן עַמָּא דִּעִמִּי וַאַמִּר לִמָּא דָּנָן י וַ צְּמָר עַשְּׁר אַבְּירָהְנָא עַלְּהְיִי וְאָמָר עַשְׁי אַשְׁבּוֹק בְעַן עַמְּרְ

אָטָּלָא_בוו בּהווֹ, אָבוֹן:

شظرك י וַנְּמִּׁבְ בַּנְּוִם עַעַיּגִּא מַמֵּיוֹ לְעַבְבַי וְנִיבִ בּיוֹמָא עַעוּא מַמִּי

לַבְאַ מֶּם_הַמָּלִום סָבָּוּת: (ס) יקמקנהו עַשָּׁה סָבֿת עַל־בֵּוֹ ונקלב נסע ספקה ניבן לו בית

אַבְרָם נּיָּטוֹ אָטַ פַּׁדָּ, טַבְּינָ. אָהֶרְ בֹּאָבוֹן בַּנְתוֹ בַּבָאוּ מִפּבוֹן וּנְבֹּאַ וֹמַלָּב מָּכֶם מָּנֶר מָּכָם

> יוֹמָא חַד וִימוּתוּן כָּל עָנָא: מולפֿטא הֿלָן אָם אָבְעוּלַנּוּן זוֹפוֹא בֹבֹיכוֹ וֹמֹּלֹא וֹעוָבוּ נאמר ליה דבוני ידע אבי

מַּב בַּאַנִינג לַנְינוּ בַבְּוּנִג לַמָּמִּנב: הדובלא בלבתו ולבנג ולפנא

אמבע בשמו למני בכני:

לאורחיה לסמיר:

فحري: מֿכ כֿן פֿרָא שָׁמִיה דְּאַנִּרָא בולא וֹלְבֹמֹונוני הַבֹּע מִסֹלָן לנגלער למכן לספוט וללא לוש

לַבֿבּגַ עַבַעָּא: למנטוני מפּבּוּ אָנִם וּהַבֹּא בַּמִבְים בַּבְאַבְעָּ נאָטא והֹלִב הָלִנם לַלַנְטֹא

> flocks will die. they overdrive them one day, all the giving suck are a care to me; and if tender, and that the flocks and herds knoweth that the children are And he said unto him: 'My lord

children, until I come unto my lord according to the pace of the the cattle that are before me and on gently, according to the pace of before his servant; and I will journey Let my lord, I pray thee, pass over

needeth it? let me find favour in the with me.' And he said: 'What with thee some of the folk that are And Esau said: 'Let me now leave unto Seir.'

way unto Seir. So Esau returned that day on his sight of my lord.'

name of the place is called Succoth. booths for his cattle. Therefore the and built him a house, and made And Jacob journeyed to Succoth,

the city. Paddan-aram; and encamped before Canaan, when he came from of Shechem, which is in the land of And Jacob came in peace to the city

81

(+1) יעבר נא אדני. מל ממריך ימי סליכמך, ענור כפי דרכך, ומף מס ממרמק: אחנהלה. ממנסל, ס"מ ימירס, כמו מחד) ליגעם בדרך במרולה, וממו כל הלאן: ודפקום. כמו קול דודי דופַק (שיר השירים ה, ב), נוקש בדלם: יל), עול יָמִיס (ישעיס סס, כ), שְׁמֵּי פְּכוֹת עְלוֹת (שמואל-חו, י), וצלע"ו אנפיעי"ש: ודפקום יום אחד. (ואס ידפקוס יוס (13) עלות עלי. סלאן וסבקר שקן עלות, מועלות עלי לנסלן לאט. עלות. מגדלות עולליסן, לשון עוֹבֶל וְיוֹנֵק (חֹיכס ב,

בלך, ואימתי ילך, בימי המשיח (ב"ר עח, יד), שנאמר וְעָלוּ מוֹשָׁעִים בְּהַר כִּיוֹן לִשָּׁפֹּע אָם הַר עַשָּׁו (עובדיה א, כא). ומדרשי ללכת אלא עד מוכות, ואמר עד אשר אבוא אל אדוני שעירה, אמר, אם דעתו לעשות לי רעה, ימתין עד בואי אללו, והוא לא ולרגל הילדים. לפי כגליסס שסס יכוליס לילך: - עד אשר אבא אל אדני שעירה. סרמיג לו סדרך, שלה סיס דעמו סלמ"ד מן סיפוד ואינה משמשת, אתנהל נחח שלי: - ל'רגל המלאכה. לפי צורך הליכח רגלי המלאכה המועלת עלי להוליך: בּבְרַבְּה, אַשמיב. לאַשי. לאַע שלי, לשון נחח כמו קַהוֹלְבִיס לְחַע (ישעיה ח, ו), לְחַע לִי לַנַעַר (שמוחל־ב יח, ה). לאַעי,

(15) ויאמר למה זה. מעשם לי מונס זו שליני לריך לה: אמצא הן בעיני אדני. ולה מעלם לי עתם עום גמול: אגדה יש לפרשה זו רבים:

פרע להם הקצ"ה צימי דוד, שנאמר פי אם שֿרְצַע מֵאוֹח אִישׁ נַעַר אֲשֶׁר בְּבָצוּ עַל הַנְּתַנְּים (שמואל־א ל, יו.): (16) וישב ביום ההוא עשו לדרבו. עשולפדו, וד' מאום איש שהלכו עמו נשמעו מאללו אחד אחד (פ"ר עח, עו), וסיכן

(עו) ויבן לו בית. שססשם י"מ מדש, קין ומוכף וקין, מכומ קין, בימ מוכף, מכומ קין (מגילס יו.):

(18) שלם. שלם בגופו, שנחרפה מללעמו, שלם בממונו, שלה חשר כלום מכל הומו דורון, שלם במורחו (שבה לג:), שלה שכה

911

	אָבָּי שְׁכֶּם בְּמֵאָר	چېنې د	:
	֡֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓		
I	آنْجًا لِمُنْ يُعْرُكُن		

°° נּגּאֶבַרַחֶּם מּוֹּבְּטַׁ נִּלְבַבְּׁרֵאַבְוְ אָלְ נִאָּלֵּים שַּמּׁוּ מִנְבָּיִׁם וּפּּׂלְם

\$4,0,00

יְלְנְהַה לְיַשְׁמָב לְרְאָוֹת בְּבְנָוֹת לְיַעֲקֹב לְמָהְזֵי בְּבְנָת צַּרְשָׁא: נמצא דינה בת־לאָה אַשָּר

אָנוֹיני וּנְעַנָּינִי: נְשְׁיא הְאָהֶץ וֹנְּקָה אֹהָה וַיִּשְׁכָּב הְנָאָה רַבָּא דְאַרְעָא וִדְבָר יָתִה נַּרָּאַ אָּטְׂשַ מְּכֵּם בּּן עַמְנִר תַחָנִי נַתְּנָאַ יָתַה שְׁכֶּם בַּר תַמִּנִר

בַב עַנּגַּב: וּנֹאֶבר אָטַבְעַוּהֹבְ וּנֹבבבר הַכְּב נהַכִּר וּנִבנום זט הנכומטא וּטֹבְבַּל וֹפֹּמָוְ בֹּבוֹנִי בַּטַוֹגְּלֶב וֹאִטַּבְּגִיאָט וַפַּמָּוִי בָּנִינִי בַּטַ

ַבוּאָע לְאָ<u>שֶּׁ</u>ת: לאמָר קַח־לֵי אָת־הַיַּלְדֶּה לְמֵימַר סַב לִי יָת עּילִימָּהָא וּנֹאָמֶר שְׁכֶּם אֶּלְבַעַׁנִר אָבֵיו וֹאָמַר שְׁכֶם לַעַמִּוּר אֲבוּהִי

خَمَٰثُكِ لَيُكُلُّم نَمُكُا مَلِ حَجُلُو: בינה במו יבנו היי אָת־מִקנהי נומפר שמת בי שמא אָר וומפר שמת אָרו סאַר ני

> בְּמְאָר חוּרְפַּוֹ: KILL FUCT הפרסיה המו למשכניה מיד ÄÜÖĪU

מַלוהי קַדָם אֵל

١١٥١٨٤:

יופקת דינה בת לאָה דילידת

ושְׁכֵּיב יְתַה וְעַנִּיה:

וּמַלִּיל עַל לְבַּה דָּעוּלִימָּתְאַ:

בְּבַא לְאָטִוּ:

עד מיהיהון: אַימוּהי בְּחַקְלָא יִשְׁהֵיק יַעֲּלִב דינְה בְרַמֵּיה וּבְנוֹהִי הַוֹוֹ עִם

> Hamor, Shechem's father, for a tent, at the hand of the children of ground, where he had spread his And he bought the parcel of

hundred pieces of money.

called it El-elohe-Israel. And he erected there an altar, and

went out to see the daughters of the whom she had borne unto Jacob, And Dinah the daughter of Leah,

 $\Lambda IXXX$

07

her, and humbled her. her; and he took her, and lay with Hivite, the prince of the land, saw And Shechem the son of Hamor the

unto the damsel. the damsel, and spoke comfortingly the daughter of Jacob, and he loved And his soul did cleave unto Dinah

'.əliw ot Hamor, saying: 'Get me this damsel And Shechem spoke unto his father

came. and Jacob held his peace until they sons were with his cattle in the field; defiled Dinah his daughter; and his Now Jacob heard that he had

למבירו, ילא פלוני מבין שיני אריום ובא שלם, אף כאן ויבא שלם מפדן ארם, מלבן ומעשו שנודווגו לו בדרך: וידון את פני מלמודו בבימ לבן: עיר שכם. כמו לעיר, וכמוסו עַד בּוֹקְנֶס בֵּימ לְמֶס (רוֹמ הֹ, יע): בבאו מפדן ארם. כהדס סהומר

בכן מלום ' כדול מִבֶּר לַפִּשָׁר): (91) קשיטה. מעה. אמר רבי עקיבא, כשהלכחי לכרכי הים היו קורין למעה, קשימה. (וחרגומו חורפן מובים, חריפים העיר. ערב שבת סיס, בשמלמות דרב מתמי:

ממחלקים לכמה מעמים, ואני לישב פשומו של מקרא באחי: ברוך סום, ס' סום נפי. ורצופינו דרשו (מגילס ים.), שסקדוש ברוך סום קרפו ליעקב אל, ודברי פורס בְפַּמִישׁ יָפֹבֵּן בָּלַע, מלינו במשה, ויקרֶם שְׁמוֹ ס'נִמִּי (שמות יו, מו), לה שסמובה קרוי ס', הלה על שם סנם קרה שם סמובה, לסוכיר שבהו של סקדוש על שם סנם, לסיום שבחו של מקום נוכר בקריאם סשם, כלומר, מי שסוא אל, סוא סקב"ס, סוא לאלסים לי, ששמי ישראל, וכן (os) ויקרא לו אל אלהי ישראל. לא שהמובח קרוי אלהי ישראל, אלא על שם שהיה הקב"ה עמו והלילו, קרא שם המובח

(I) בה לאה. ולה צמ יעקצ, הלה על שם יליהמה נקרהם צמ להה, שהף היה ילהנים היחה, שנהמר וַפַּגַה לַהֶּךְ לְּמִי (צַ"ר

(2) וישכב אותה. כדרכס: ויענה. עלל כדרכס (יומל עו:): פּ, מ), (ועליה משלו המשל פְּמִׁמֶּה פְּבָּמָּה): (צ)

וכל שדומים: (3) על לב הגערה. דברים המתיישבים על הלב, ראי אביך בחלקת שדה קמיה כמה ממון בובו, אני אשיאך ותקנה העיר

- וֹהְעַׁב לַבַּבָּר אָטַׁנִי י ניגא שמור אַביי שְׁכֶם אֶלַ וּנִפּל שַמוּר אַבוּהִי דִּשְׁכֶם לְנִים
- ַנְעָּב וְבוֹ לָאִ נִתְּמִּנִי: עְשְׂח בְיִשְׁרְאֵל לִשְׁכַּב אָח־בָּח־ ניַּחַר לָהָם מָאָד בִּי־נְבָלֶה ע בַּשְּׁמִקְּם וֹנְטְׁמַּבִּין עֵאָדְשָׁנִם כַּר שִּׁמָתוּ נִאָטַוֹּסִיסוּ וּוּבְרַנִּא וּבְנָּר יַעֲּלְב בָּאוּ מִן תַשְּׁבֶּר וּבְנֵי יַעֲּלִר עָאַלוּ מִן תַקְּלָא
- **対**は日 八下 八枚御口: خٰذِ، تَامُكُك رَحْمِر خُحَفَجُه فَرِد رُهِ נְיְרְבֶּרְ חֲמִוְרְ אִטָּׁם לֵאִמְרַ הֶּכֵּם
- לַנוּ נֹאָטַ בּׁנִטְגוּוּ שַׁלַטִוּ לַכֶּם: ⁶ וֹבִימִם שׁנֹנוּ אָלֵנוּ בּּלְנִיגִכֶּם שׁנַּנוּ.
- <u>ਦ</u>ੈ⊔: לְפְּנֵיכֶּם שְּׁבֵוּ וְסְחַרְוּהָ וְהֵאָחַזִּוּ וּאָקָנוּ הַשָּׁבוּ וְהָאָבֶוּ הַהְנָה
- וֹאַאָּה עאַמִרוּ אַלַּ, אָשׁן: בְּעֵינִיכֶם אֶשְׁכַּח 必じには אָמְצָּאַ_בווֹן וּגְאַמֶּר מֻּכֶּם אָבְ-אָבָּיִנִי וֹאָבְ-
- יטניבל, אָטַבוֹנּהֹב לִאָּהֶשׁני: וֹאָשׁלְּנִי כֹּאֹמֶּנִ שִאָּמֹנִי אֹלִי יִמִּשׁלוּ וֹאִשִּוּן כֹּמֹא בַּשִּׁימִנוֹ לַנִ בַּוֹבֶנּ הַבְּי, מִאָּבְ הָבַר נִמִּשָּׁן אַסִּנִּוּ הַבְּי. כְנִוֹנָא מִנְיַנִין
- אַשֶּׁר טִּמֵא אָת דִּינָה אַחַהָם: שׁמִּוִר אַבּוּו בֹמִבֹמִי וֹנִבבּבוּ שׁמִוּר אַבּוּנִי בּשַׂבֹמֹא וּמִלְּיִלְוּ וּוֹאַנִי בֿוֹנִי. ַוֹאַטַב אַט_אַבָּם וֹאָטַ וּאָטַנִבוּ בֿוֹנִ וֹאַטָּב זִט אָבָם וֹנִיטַ
- ערי: ער קר קר קר קרא קנוי ۿٮڴڹڹڹڎڂڴۿ؞ۿڴۿٮڂؚٙڹڂڎڂۮۦؙؗڂڂ؞ڟۿڶڂ؉ۿڐ؞ڹ؋ڐ؉ יי לעַשׁיה הַדְּבֶר הַנְּה לְהֵה פְתָּנְשָׁא הָדֵין לְמִתַּן יָה צָּחָתַנָּא ניאמרו אַליהָם לָא

- נְעָּלְב לְמַלְּלְא מִמֶּיה:
- זהמב וכו לא להר דוהפביד: מַבְּר בְּוֹמְּבְאֵלְ לְמִמְּבַּב זְּנִי בַּנִי יטַבּיף לְהוֹךְ עַהָּאָ אָבִי קַלְנָא
- جُنُانِينَ الْأَكِ בּבְרַהְכִין הַבוּ כְּעַן יָמַה בֵּיה מַבְּם בַּבוּ אַנְּבְרָאָנִי נַפְּמָוּהַי וּמָבֶּיל חַמוֹר עִּמָּהוֹן לְמֵימָר
- כְּנֹא וֹנִע בֹּנִעֹנֹא שַׁסְׁבֵּוּן לְכִוּן: וֹאִטְׁעַעַּה בּּוֹא בּוֹטִכְעָן שַּׂטָּהוּן
- סְׁעִוְנִׁעֵׁא נְאַּטְׁסְנִוּ בַּּעֵּי בְּעִנְיִנִי נְאַבְיִנִּי בַּעִּ וֹמֹמֹלֹא שֹשַׁבוּוּ וֹאַבַמֹּא שַבִּיּ
- יגומיקרין לי אָמַין: こ口はいん جيريردرا וֹאַמֹּע מֻבּׁם לַאַּבוּבַא וּלַאַּבַבּא
- וְתַבוּ לִי יָת עּילִימִּעָא לְאָשוּ:
- בּסֹמִּיב יָת דִּינָה צַּחָהְהוּן:
- ווא לַנָא: - נוכַֿבְ וֹאֹמַבוּ לִצוּוֹ לָא נֹכּוָבְ לַמִּמֹבֹּב

- went out unto Jacob to speak with And Hamor the father of Shechem
- Jacob's daughter; which thing ought a vile deed in Israel in lying with very wroth, because he had wrought men were grieved, and they were the field when they heard it; and the And the sons of Jacob came in from
- you give her unto him to wife. longeth for your daughter. I pray saying 'The soul of my son Shechem And Hamor spoke with them,
- your daughters unto us, and take And make ye marriages with us; give

our daughters unto you.

not to be done.

- possessions therein.' trade ye therein, and get you land shall be before you; dwell and And ye shall dwell with us; and the
- shall say unto me I will give. favour in your eyes, and what ye and unto her brethren: 'Let me find And Shechem said unto her father
- damsel to wife.' shall say unto me; but give me the gift, and I will give according as ye Ask me never so much dowry and
- had defiled Dinah their sister, with guile, and spoke, because he Shechem and Hamor his father And the sons of Jacob answered
- a reproach unto us. that is uncircumcised; for that were this thing, to give our sister to one and said unto them: 'We cannot do

Þι

٤٦

Οī

6

8

9

- (8) **TWGT. GG(C)**: (ד) וכן לא יעשה. לענות הת הבתולות, שהחומות גדרו עלמן מן העריות על ידי המבול (נ"ר פ, ו):
- (21) מהר. למולה (101):
- (13) בגורגוה. בחכמה: אשר שנוא. הכחוב אומר שלא היחס רמיה, שהרי עמא את דינה אחומס (ב"ר פ, ח):

לְמֶנוּ לְעִמָּלְ לְכֵּם כֹּלְ_זֹכֶּוּ: י אַּדְ־בְּוֹאָת נֵאָוֹת לֶכֶּה אָם תִּהְוֹי

וְבְיִנוּ לְעָם אָבֶוֹר: בּׁנִעוֹכֵּם וֹשְׁעַ_בְּנָנוּ וֹנְאַּבְנוּנוֹ אִשְׁכְּם בּּנִעַבוּוֹ נִפַּב בַּנָא נִנְעִיב הַּמֶּבְוָן וֹנְעַנִּנִּ אֶעַבַבְּנִעָנִנְ לַכְּם וֹאֶעַב וֹנִעֵּגוּ זִע בּנִעַנִּגּאַ לְכִּוּן וֹזִעַ

וֹלְעַשׁוּנוּ אָשַ_בּשׁוּנוּ וֹעַלֶּלְנוּ: ֲ לֵאִם_לָאָ שֹׁמְּׁלֵמֵהַ אֶּבְׂוֹנִוּ לְטַמַּוֹרֶ וֹאִם לָא שַּׁלַּבְּׁנִוּ מִנִּדָּא לְמִנִּזִּר

יִבְעָּיִנְיִ שְׁכֶּם בָּן־חַמְיִר: ⁸¹ נוגמלו בלבוטם למנל טמור

מכלג בנת אַבנוי בָּי חָפֵּץ בְּבָת־יַצְּקֹב וְהַוּא נִכְבָּר וֹלְאִ־אָּעַוֹר עַנָּמָר לַמְּשָּׁוּע עַדְּבָּר

٢٨٩٦: מֹנְנִם וֹנְבַבּנֵנְ אָבְאַנְאָהָ מִנָנִם נּוֹבֹא שׁמִוְר וּמִּכֹם בֹּנוֹ אָבְ מָּהֹבּר

خُرُمِيت نَهُن خُرَيْدِ: نَقَا خُلُت: לפניה, אָנַ בּנְטִׁם נַשְּׁים בְּנָנִים נַשְּׁים בְּנָנִים נַפַּׁם בְּנָא לְנָהֵּוּן וֹנִים אַטַב וְהַאָּבֶּץ הַנָּה רַהַבַּת־יָדָיִם יי אַטְּׁנוּ וֹנְאָבׁוּ בֹאְבֹאָ וֹנִסְטְׁבוּ تُعْزَمُنه بَعْدُك مُحْرَدُه بَالْمُ

tল্'∟: בְּעַמָּוּלְ לְּנִוּ כְּלֶרְ בַּאְמֶּר עֵם לְתַּמָּא עַר בְּמָנִינַר לַנָּא בָּלְ בי לְשֶׁבֶּת אִּשְׁנִי לִהְיָוֹת לְעָם אֶהָדִר יִּיּבְרַיָּא לְמִתַּב עִּמֵּנָא לְמִהָּנִי אַּרְ בְּּוֹאָת יֵאָתוּ לְנִנּ תְאָנְשִׁים בְּרָם בְּרָא יַשַּׁפְּסוּן לַנָּא

> שביון בְּנְתַנְא לְמִגְּזַר לְכִוּן בָּל בְּרָם בְּרָא נִשְׁפַּס לְכִּוּן אָם

װְהֵי לְעַמְאַ חַר:

וֹנֹבַבּנ זֹט בֹנַטַּלֹא וֹנִיזִיק:

ילמני מכם כב שמוב: וּמִּפֹרוּ פֹּטִוֹמִירוּוֹ בְּעָּינִי חֲמוֹר

וַעַּלְב וְהוּא יַקִּיר מִכֹּל בָּית פּטימא אָב, אַטְבַּה, דָּבַע וֹלָא אוִעור מולִוּמֹא לַמֹמֹדֹר

אֹלְהָה בֹּבְשִׁבִין לִמִּימִב: לטנה פוטעון ימלילי עם נאַמא הַמוֹר ושְׁכֶם בָּרֵיה

בְּנְתַנְא נְתֵּין לְתַּוֹן: هنديد ندرا گئیربرا בה סְחוֹרְתָא וָאַרְעָא הָאַ המלא נוטבון באבהא נוהבעון יניבְרַיָּא הַאָּכֶּון הָאַלָם אַנּוּן

בכובא פַמָא דאַנוּן גַּוְרין:

circumcised; are, that every male of you be consent unto you: if ye will be as we Only on this condition will we

people. with you, and we will become one daughters to us, and we will dwell unto you, and we will take your then will we give our daughters

our daughter, and we will be gone.' to be circumcised; then will we take But if ye will not hearken unto us,

and Shechem Hamor's son. And their words pleased Hamor,

honoured above all the house of his in Jacob's daughter. And he was do the thing, because he had delight And the young man deferred not to

61

91

Sī

spoke with the men of their city, came unto the gate of their city, and And Hamor and Shechem his son

and let us give them our daughters. take their daughters to us for wives, land is large enough for them; let us and trade therein; for, behold, the therefore let them dwell in the land, These men are peaceable with us;

are circumcised. among us be circumcised, as they become one people, if every male consent unto us to dwell with us, to Only on this condition will the men

(41) חרפה הוא. שמן פסול סום לולנו, סבל לחרף מברו סול לומר לו, ערל לחס, לו בן ערל. חרפה בכל מקוס, גדוף:

לפעול, אלא לשון להפעל: (פו) נאוח לכם. נמרלס לכס, לשון וַיֵּמוֹמוּ סַפְּׁבְנִיס (מלכיס־ב יב, ע) (ביסוידע): לחמול. לסיות נמול, מינו לשון

(וב) שלמים. צשלוס וצלצ שלס: והארץ הנה רחבת ידים. כאדס שידו כמצס וומכנימ, כלומכ, אל מפמידו כלוס, אל יושבי עירס, הפכן הדברים, את בנומם נקח לנו לנשים, ואת בנומינו נתן להם, כדי לרצומם שיאומו להמול: ימנו להם לפי דעמם, דכמיב ונמנו את בנומינו, לפי דעמנו, ואת בנומיכם נקח לנו, ככל אשר נחפון, וכשדברו חמור ושכם בנו במנאי שאמר חמור לישקב ובמשובם בני ישקב לחמור, שחלו החשיבום בבני ישקב, ליקח בנוח שכם אח שיבחרו להם, ובנוחיהם (16) ונחנו. נו"ן שנייס מודגשת, לפי שסיל משמשת במקוס שתי נוני"ן, ונתננו: ואח בנחיכם נקח לנו. לתס מולל

פכלממים סכבם בסם לכסן וסין לם קונים:

נואבו אַטַנו: הַלִיא לָנוּ הַם אַרְ נַאַוֹּמָה לָהֶם מלונים ולוולם ולג_לנימים

יַּעַנָּא: ברם נמפס להון וומבון בַלא דילנא אַנוּוּ

and they will dwell with us.' ours? only let us consent unto them, substance and all their beasts be Shall not their cattle and their

בּׁנְוּ כַּלְ יִּהֹאָ הַתְּתֹּר מִירְוּ וֹיִמְּלְוּ בִּרִיה בָּלְ וֹפְּבוּ. הַרַת בַּרְנִיה ניִאְמִׁלֹּהִ אָּלְשַׁמִוּרְ וֹאָּלְאַהַבֶּם

בְּלְ וַלְּר בְּלְ יִּבְּאֵי שָׁמַּר מִירְוֹי

חַרְבּוֹ וַיְּבָאוּ עַלְ־הָעָיר בָּשָׁח מְּמִׁמְנִוּ וֹבְוֹיִ אָבוֹי בִּינִיםְ אָנִמִּ ⟨אַבְּיִם וֹיִלְחַיִּ שְׁלֵּיִ שְׁלֵּיִ בְּלֵּיִ וְהֹלֵיבַ

הַאַבְּיִם וֹיִלְחַיִּ שְׁלִיבִּי

הַאַבְּיִם וֹיִלְחַיִּ שִׁיִּבְּיִם

וְיִלְחַיִּבְּיִם וְיִלְחַיִּי

וְיִלְחַיִּבְּיִם וְיִלְחַיִּבְּיִי

וְיִלְחַיִּבְּיִם וְיִלְחַיִּבְּיִי

וְיִלְחַיִּבְּיִם וְיִלְחַיִּבְּיִי

וְיִלְחַיִּבְּיִם וְיִלְחַיִּבְּיִבְּיִי

וְיִלְחַיִּבְיִי

וְיִלְחַיְּבְיִי

וְיִלְחַיִּבְיִי

וְיִלְחַיִּבְּיִי

וְיִלְבְּיִי
וְיִלְבְּיִי
וְיִבְּיִי
וְיִבְּיִי
וְיִבְּיִי
וְיִבְּיִי
וְיִבְּיִי
וְיִבְּיִי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְיבְיי וְבְּיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּבְּבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי וְבְּיבְּיי
וְבְיבְיי וְבְּיבְיי וְבְּיבְּיְבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְּיבְיי וְבְּיבְּיְבְיי
וְבְיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְיבְיי
וְבְּיבְיי
וְבְיבְּיי
וְבְיבְּיי
וְבְיבְּיי
וְבְיבְיי
וְבְיבְיי בְּיבְיי
וְבְיבְיי בְּבְּיי בְּבְיבְיי
וְבְיבְיי בְּיבְּיי בְּיבְיי בְּיבְיי בְּיבְּייי בְּיבְיי בְּיבְיי בְּיבְיי בְּבְּיבְיי בְּיבְיי בְּיבְיי בְּיבְיי בְּיבְיי בְּיבְיי בְּיבְיי בְּיבְיי בְּיבְייי בְּיבְיבְיבְיי בְּיבְיי בְּיבְיבְיי בְּיבְייי בְּיבְיי בְּבְיבְיי בְּיבְיבְיי בְּיבְיי בְּיבְיבְיי בְּיבְיבְיי בְּיבְיבְייי בְּיבְייי בְּיבְייי בְּיבְייי בְּיבְיבְייי בְּיבְייי בְּיבְייי בְיבְיייי בְּיבְייי בְיבְייי בְּיבְיי בְּיבְיבְייי בְּיבְייי בְּיבְייי בְיבְייי בְּיבְיבְייי בְּיבְייי בְיבְיבְייי בְיבְיייי בְבְיבְייי בְבְיבְייי בְבְיבְייי בְבְיבְיבְייי בְבְיבְייי בְבְיבְיבְייי בְבְיבְיבְייי בְבְיבְייי בְבְיבְיבְייי בְבְיבְיבְיבְיבְיבְייי בְבְיבְיבְיבְייי בְבְיבְיבְיבְיבְייי בְבְיבְיבְיי בְבְיבְיבְיבְיבְי ניְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהְיוֹתָם

וּגּוֹעַבׁנוֹ בֿבַגַּבֹבוּ

מבנע מבם ניגאני آذظلا וֹאָט שַׁמִוּר וֹאָט־שְׁכֶּם בְּנִוּ הָרְגוּי וִיָּה שַמוּר וִיָּה שְׁכֶם בְּבִיה

אֲדוֹהֶם: נֹּבְׁנֵּנְ עַמְּנִבְ אַמֶּבְרַ מְמָּאֵנְ טְמִנְלָּנֹאִ נְבַנִּנְ טַבְּעָּבְיִּ בּׁנוֹ וֹהֹטָּב בָּאוּ הֹּלְ עַנֹוֹטְלְּלְוִם בּּנוּ וֹהַטִב הֹאַלְוּ לְעַבְּהָא

אַשָּׁר בַּשְּׁבֶּה לְקָּחוּ: אָט האָנֶׁם וֹאָט בֹלַנֶנֶם וֹאָט זִט הֹּנִינִן וֹנִט שִנִי.עיוֹ וֹנִט

פֿלַ אָמֶוֹר עַּבּוֹנוי: וֹאָטַ לְאָנִייְם אֶּבֹנִ וֹנְבְיֵנִ וֹאֵטַ אַפֹּלְטַנְן וֹנִטַ לְאָנִינִן אֶבִנִ וּבִּזִּנִ نَّهُمْ خُرِيَ، كُو نَهُمْ خُرِمَهُمْ نَنُمْ خُرِ نَحُمْ بِنِا نَنُمْ خُرِ

וֹפֿבּילוּ מוֹ חַמוֹר וּמִוֹ שִׁכֶּם

והָנְה בְּיוֹמָא מְּלִיתָאָה כַּד שָׁבַתְּ בַּוְהְתֵּיה: ולובו כל גבובא כל לפטי

ולמגו לג גבונא: מַן פֿוֹשָׁא בּוֹשִׁבָא לְרַנּשִׁגֵּן אַבוֹ, גַּינָר גָּבָר חַרְבָּיה וְעָּאָלְוּ שבון בני ועלב שמעון ולוי שְּקִיפוּ עֲלֵיהוֹן בֵּיבֵיהוֹן וּנְסִיבוּ

אָת־דִּינְהָ קְמַלוּ לְפָּהָנָם דְּחָהֶב וּדְבַרוּ יְת דִּינְה מִבֵּית שֶׁכֶם וּנְפַּקוּ:

The sons of Jacob came upon the

They took their flocks and their they had defiled their sister. slain, and spoiled the city, because

and took Dinah out of Shechem's

his son with the edge of the sword,

And they slew Hamor and Shechem

unawares, and slew all the males.

Dinah's brethren, took each man his

the sons of Jacob, Simeon and Levi,

when they were in pain, that two of

And it came to pass on the third day,

every male was circumcised, all that

went out of the gate of his city; and Shechem his son hearkened all that

sword, and came upon the city

went out of the gate of his city.

And unto Hamor and unto

house, and went forth.

was in the field; which was in the city and that which herds and their asses, and that

was in the house. captive and spoiled, even all that and all their wealth, and all their

little ones and their wives, took they

(בב) בהמול. נסיות ומול:

(23) אך נאוחה להם. לדברוס, ועל ידי כן ישבו המנו:

י): אחי דינה. לפי שמסרו עלמן עליס נקראו אמיס: בשה. שסיו כואביס. ומדרש אגדס, במומיס סיו על כמו של זקן (25) שני בני יעקב. בניי היו, ואף על פי כן נהגו עלתן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם בניי, שלא נעלו עלה הימנו (צ"ר פ,

(22) על החללים. לפשמ את החללים, וכן חרגם אונקלום לחללא קמיליא: (gg):

וֹנִע כַּלְ צִבְבָּנִעָא:

בְבְחַלְלָאִ בַּוּוּ:

(מהלים ממ, יא): שבו. לשון שביה, לפיכך מעמו מלרע: (92) חילם. ממונס, וכן עַשְׁה לִי מֻת הַמַיִל הַאָה (דבריס ת, יו), וִישְׁרָמֵל עֹשָׁה מָיִל (במדבר כד, יח), וְעָשְׁבּוּ לְמַמֵּרִיס מֵילָס

וְנַבְּנִי, וֹנְאֵמֹבִנִי, אָּנָ, יִבְּינִי,: رَكُبُر مُكِّر مُوْجِد لِرُهُوْدِ مُرَرِ לישְׁב הְאָהֶץ בְּכְּנְעָנִי וּבַפְּרוּיִי os אָני, הַכּוֹשָׁם אָני, לְנַדֹּאִימָּנִי, ַנּגָאמֶר יַמְּלֶר אֶּלְ-שִׁמְׁמֹּוּן וֹאֶלְ- וֹאָמָר יַמְּלֶר לְשִׁמָּתוּן וּלְבָוֹנִ

ダロink: (e) יּ וֹ אָמְבִׁוּ עַבְּׁלִוּלֶּע גַּהְּמִּע אָעַ נַאָּמָבוּ עַבְּּנָבְּטַע בָּרָא נִטְּהָּבִּיִגַ

خَخُلُيَكُ مَفَرًا مُشَرِ هُنَالِكِ: שְׁנֵים מִוְבְּיִם לְאֵלְ עַנִּרְאָנִי אֶלְּיִרְ מַפָּוֹ מִדְבָּח לְאֵלְ דְּאִנִיּנְלִי לְנִי אניב של ועיב אל ושב שם וצים לבית אל ותיב מפו וצָבִיִּד וּנֹאָמֶר אֶּלְנִים אֶּלְנִינַ לָּוּם

וֹעַעַלְיפוּ מִּמְלָעָעִיכֶּם: עַנְּכָר אָמֶוֹר בְּתַּכְכָם וְהַשַּהַרוּ َ قِرْ عِيْسِ فِينَ بَهُدَ هِنَا هُرَاتِنَ بَرْجِرُ بِهِوْدِهَ عِبْدِا بِنَ فِيْدِنَ ניאָמֶר יַנְּקֹבְ אֶלְבַנֵינִוּ וָאֶלְ נַאָּמָר יַנְּקֹב לַאֶּנָה בּיִמִיה

حَدُدُك لِمُهُد بَارُحُنْ: אָטִי בְּיִנִם אָבִייִי וּיִבִייִ מִמֶּבִי ⁵ וְאֵמֶשֶׁר־שָּׁם מִוְבָּחַ לְאֵגֹּלְ חִעֹּנֶה ڶڗۿٙػؚٛڮ ぜいにぶく

ناڭڭ ش וּהֹֹלֵב שַּׁעַע בַאָּלָב אָהָב הִם_ אַמֶּר בְּאִוֹנִיהָם וַיִּטְּמָן אָהָם הַנְּכֶר אֲשֶׁר בְּיָדְם וְאֶת־הַנְּזְמֶים וּשׁנוּ אֶלְנַנְאָר אָנו בָּלְאָלְנֵוֹי

> ໄຊ້ລໍບັເຊັເ ຊີ່ໄຊ ໄຊ້ໄລ ຕັເບ່ເ: יִבְפָּרוֹאָה נאָנָא עַם דַּמָנִין יבון וָמֵיב אַבְעָא בָּכִנְעָּנָאַם הְבַּבְשוּן וְמִי לְמִשוֹ צַבְּבוּ בִּינָא

נֹאֶמֹר גֹּל לְנֹהֹלִב לַנִם סַׁל ַבְא<u>ֵ</u>ׁעוֹעוֹלָא:

במהו שוונ:

בסותכון: הממיא בביניכון ואדכו ושנו

בַּסַמָּבַי בָּאִירָהָא געוט. ביומא בהלטי ועוע מיים ביומא שמו מובט לאַן בּפבּיר וללום לופל לבוט אל לאהביר

הממוא בלובעו ווט לבהוא וועבו לוגלב זט כל סגוע

> house.' and I shall be destroyed, I and my together against me and smite me; number, they will gather themselves the Perizzites; and, I being few in land, even unto the Canaanites and odious unto the inhabitants of the Ye have troubled me, to make me And Jacob said to Simeon and Levi:

with our sister as with a harlot?' And they said: 'Should one deal

brother.' didst flee from the face of Esau thy appeared unto thee when thou make there an altar unto God, who up to Beth-el, and dwell there; and And God said unto Jacob: Arise, go

 ΛXXX

ıε

and change your garments; among you, and purify yourselves, away the strange gods that are and to all that were with him: 'Put Then Jacob said unto his household,

with me in the way which I went.' in the day of my distress, and was altar unto God, who answered me Beth-el; and I will make there an and let us arise, and go up to

Shechem. the terebinth which was by their ears; and Jacob hid them under hand, and the rings which were in foreign gods which were in their And they gave unto Jacob all the

קנשים מועמים: סימס ביד כנעניס שיפלו ביד בני יעקב, אלא שסיו אומריס עד מַשָׁר מִפְּרֶס וְנַמַלְמָ מֻׁמ סָמָבֶן, לפיכך סיו שומקין: מחי מספר. (35) עברחם. לשון מיס עכורים, אין דעמי ללולה עכשיו. ואגדה, ללולה הימה החבית, ועכרחם אוחה, (מנמומא). מסורת

(18) הכזונה. ספקר: את אחותנו. ימ מממנמ:

(+) האלה. מין מילן מרק: עם שכם. מלל שכס:

(I) קום עלה. לפי שממרת בדרך (מנמומת וישלת ה), נענשת ובת לך ומת מבתך:

עבודת הלילים: (ב) הוכר. שיש בידכם משלל של שכס: והשהרו. מעבידם אלילים: והחליפו שמלחכם. שמא יש בידכם כסות של

τSτ

בוופו אַנובי בּנוֹ וֹהַלִבי لَاهُد، صِ يُجَهُدٍ فَحَدَدَبَتَ، ثِصَ لَكِهِ هَذِ هَمْمَهُ * حَظَدَة، فَنَدُة. بِبِلَا

בְּעָׁבְיַ אַמֹּבְ בַּעָּבִי בְּלְּמֹן עוֹא בֹּית־אָלְ עוֹא וֹבֹלְ _ בּבְּנַמֹן עִיא בִּית אָלְ עוּא וֹבִלְ

بِيُهُمُ ثَرَاتُ فِجُلِّ لِهَا يَوْفِيرُ كُلِّ الْمُ אֹלְ בֿוּעַ־אַלְ בּֿוּ חָּם נֹנֹלְוּ אָלְוּוּ ווֹבוֹ אָם מוֹבָּט ווּצֹבא לַמֹּלְוִם

בְּלִית: (פּ) שַּׁבַוּ בַּאַבְּוּן נִיּלִבָּא הָאָנִ אַבְּוּן Ġ**ニ**゙៶**Ľ**_ജ്� נַמְּמְת דְּבַרְת מִינָקת רִבְּלָת ימִיתַת

בַּבְאַן מִפַּבוֹן אָנִים וּנִבּיבוֹ אָנִינִי: וּיֹבְא אֶבְעַנוּם אֶבְ-זֹהַּלִּבְ מָוָע

אָנוַ_אָּלוּ וֹאָבְאָל: אִם ـ نَشْدُ אָלְ نَكْثُكُ مِٰמُكُ لَنَظُكُ لِا شَرْعَادِ نَقَدُ مُنْكُ لِنَا لَهُ مُلِكُ لِنَا لِمُؤْكِ لِنَا or לא־יִקרא שׁמְף עוֹד יַעַלָּב בֶּר

مَقُلَا نَمُحُكُمُ عَمَلَكُمُ لَا يَظُمُنُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ ځتن بنټ ډېر بځتر ډېره بنټه

וֹלֵא בובוּ בֹּטַב בֹּנִ, וֹהַּלִב: ַנּיִּסְׁמִּנִ נִיְּנְיַנִי עִּעַּבְיַנִים מַּלְ ַנִּמָּלְנִ נִבְוָּנִי דַּחָלָאִ מָן בֶּוָבִי יִי

עַמָּא דְעָמֵיה: וּנֹרָא וֹהֹעַר עַנוֹנו אַֹאָר ְ לַאָּבֹוֹ וֹאִטֹא וֹהַעִר לְנְנִוּ צַּבֹאַבֹהֹא

אַטְגָּלְ, בְיִשׁ וֹנִ בְּמִאָּנִבְייִם מִן לַאַּטַּבָא אַלְ בַּית אַלְ אַבוּי תַּמָּן יבְּנָא שַמֶּן מַגַבְּהָא יַלְּרָא

ולבא הַמוּע מוהַב בַּכוּנֹא:

למושוני מפען אָנִם ילנוני ムボベル

שְׁמֵיה יִשְּׂרְאֵל: ننځت، ۿڟ٤ مبد تقطح څځت.١ נְיִאְמֶּרְ לְנְ אֶּלְנִינִם הַּמְּלֵּבְ נֹאֲמֶרְ לִנְּצִּ יִנְּ הְּמָּבְ נֹאָמִר לִנִּי יִנְ הְּמָבִ לְאִ

خافك نظريا: מַנְּבְינוּ דְּשֶׁלְמִון בְּעַּמְנוֹיָא יסיו עם וכושת שבטין יהון آبِهُ ثَالٍ كِلِ هُجُرِبُدِكَ هُٰزِدٍ هُٰجُ مِنْكِ إِنْهُ قِدَ حَدِيدٌ لَٰذُهُ هُٰذِ هِنَهُ فَيْهُ

> pursue after the sons of Jacob. round about them, and they did not God was upon the cities that were And they journeyed; and a terror of

were with him. Beth-el—he and all the people that the land of Canaan—the same is So Jacob came to Luz, which is in

prother. when he fled from the face of his there God was revealed unto him, called the place El-beth-el, because And he built there an altar, and

was called Allon-bacuth. under the oak; and the name of it and she was buried below Beth-el And Debotah Rebekah's nurse died,

Paddan-aram, and blessed him. again, when he came from And God appeared unto Jacob

name Israel. shall be thy name'; and He called his called any more Jacob, but Israel is Jacob: thy name shall not be And God said unto him: 'Thy name

come out of thy loins; shall be of thee, and kings shall a nation and a company of nations Almighty. Be fruitful and multiply; And God said unto him: I am God

(5) חתת. פמד:

- הרבה יש שם אלהית ואדנית בלשון רביס, כמו אַדֹּגִי יוֹשֵף, אָס בְּשְּלָיו שָמוֹ, ולא נאמר בעלו, וכן אלהות שהוא לשון שופע ומרות בֶּן עַמִּימֵל (שמואל־בּט, ד), כמו בביה מכיר, בֵּיה קַבִּיךְ (בראשיה כד, כג), כמו בביה אביך: - נגלו אליו האלהים. במקומות (ע) אל ביה אל. סקנ"ס נגים אל, גילוי שכינמו נגים אל. יש מינס מסרס ני"ם סמשמשם נרחשס, כמו הנה סיח בים מכיר
- לפדן אכס ללאת משס, ומתס בדרך, מדברי רבי משס סדרשן למדתיס: מחחח לביח אל. סעיר יושבת בסר, ונקברס (8) וחמה דבורה. מה ענין דבורה בנים יעקב, אלא לפי שאמרה רבקה ליעקב וְשֶׁלְמְּמִי וּלְמַמְמִיךְ מָשֶׁם, שלמה דבורה אלו כוכר בלשון רבים, אבל אחד מכל שאר השמוח לא חמלא בלשון רבים:
- (ולפי ש) שעלימו את יום מותה, שלא יקללו הבריות כרם שילא ממנו עשו, אף הכתוב לא פרסמה: סיי קוריץ לו אלון. ואגדה (פ"ר פא, ה), נמבשר שם באבל שני, שהוגד לו על אמו שממה. ואלון בלשון יוני (אבל), [אחר] ולפירך ברגלי ססר: - חחח האלון. בשיפולי מישרא, שסיס מישור מלמעלס בשפוע ססר, וסקבורס מלמעס, ומישור של בימ אל
- (9) עוד. פעס שני במקוס סוס, מחד כלכמו ומחד בשובו: ויברך אחו. ברכח מבליס (ב"ר פה, ס):
- (10) לא יקרא שמך עוד יעקב. לשון מרס סבל במלרב ועקבה, ללל לשון שר ונגיד:

אַמֶּר דְבָּר אָהְוֹי נוֹמֹל מֹמֹלֵוּנ אֵלְנִינוּם פֿמֹלִוּם נֹאִסְטַבַּל מִמֹלַנְיֵנוּ נֹלֵנֹא בּינֹ نېڅدا: هَتَدُنك هُتَا ממי לְאַבְרְבְהַם וּלִיצְּחָל לְךָּ אָהָנָנָה בֿנֿטֿג

בְּטִבְרָ אָטֵּגוֹ נִע אַבְעָּא: الإنغناط كك هفنتن نكخئك ונת אַרְעָא דִיהַבִּית לְאַבְּרָהָם

L give the land.' give it, and to thy seed after thee will Abraham and Isaac, to thee I will and the land which I gave unto

👫 אַשֶּׁר דְּבֶּר אָתְּוֹ מַצֵּבֶּת אֲבֶן דְּמַלֵּיל עִמֵּיה קַמַּת צַּבְנָא

וּהְלֶב מִבֶּבְע בַּמָּלַוִם נַאָּפַנם נַהַּלָב פֿמָטַא בַּאַטַרָא

דאַטוֹבא בַּמַבֶּיל עַמָּיה:

oil thereon. drink-offering thereon, and poured of stone, and he poured out a where He spoke with him, a pillar And Jacob set up a pillar in the place

place where He spoke with him.

And God went up from him in the

المُثِلِّ: أَنْوَلُ مُرْبِلِ ثُولًا يَنْفِط مُرْبُلُ لِيُولِلُ يُعْرِب بَوْدِلا يَعْتِيط يُرَبِ

Beth-el. place where God spoke with him, And Jacob called the name of the

#.4.%4: אַשֶׁר דְּבֶּר אִתְּוֹ שָׁנִם אֱלֹהָים דְּמַלֵּיל עִּמֵיה חַמָּן יְיָבֵית אֵל: י ניקרָא יעַלב אָח־שַט הַפְּּלִים וּקרָא יעַלב יָח שָמֵיה דְאַהָרָא

וּנֹמֹלוּ מִבּׁית אָל וֹבֹוֹנִי

travailed, and she had hard labour. come to Ephrath; and Rachel and there was still some way to And they journeyed from Beth-el;

91

٤ı

71

رَقَحُد لَتَاحِ رَفَكَم خُحُلُقُك: خختي ية المانية ַּ נִיּסְעוֹ מִבֵּית אֶּל וַיְהִי־עָּוֹד

בְּמֶגְלַבַע: לְאָפֹׁבֹׁע וֹנְלָגִבַע בַּשָׁלְ וֹלַמָּגִאַע מוּע כֹרוֹב אַרִעָּא לִמֶּיעַל

is a son for thee.' said unto her: 'Fear not; for this also in hard labour, that the mid-wife And it came to pass, when she was

<u>t□ tr çr ≘l:</u> לְשׁ עַמִּוּלֶבֶּע אַלְשַּׁינִיּאָי בֶּיִר נִאָמָנִת לִשּ חָיָהָא לָא הַדְּחָלִין र्!ूत्र द्वयंक्षेत्रेष्ट द्वेर्युष्ट व्यूष्ट

לבא לוה בנימין:

וְנְיִנְיִנְ בְּלַמְּוּיתַה בְּמִילְרַה

אָבוּ אַנּ בּוּן לִינָּ בַּנִי:

father called him Benjamin. she called his name Ben-oni; but his in departing—for she died—that And it came to pass, as her soul was

לבא_לוְ בֹּנֹנֹמוֹנוֹ: נשקרא שְטִי בֶּן־אִנְיַ וְאָבִיוּ יִקְרָת שְׁטֵיה בַּר דְּנִיִּ נַאָּבְיִּהִי וּנְקְיׁר בְּצָאָת נַפְּשְׁהֹ בָּר מֶתָה וַהַנְה בְּמִפָּל נִפְשָׁה אֲרֵי מִיְתָא

וכן כל ספנסדכין שבעיס. דבר אחר, שעמידיס בניו לסקריב בשעת אימור סבמות, כגויס בימי אליסו (ברש"י ישן): סיס סקב"ס אומר ליעקב וְמֶלְכִיס מֵמַלְבֶּיף גֵבְאוּ: - גוי וקהל גוים. שגויס עמידיס בניו ליעשות כמנין סגויס, שסס ע'אומות, וקרבו בנימין, דכמיב מִישׁ מְמֶּפּוּ נֹחׁ יִמֵּן בְּמּוֹ לְבְּנְיְמִין לְמָשֶׁה (שופעים כחׁ, ח), וחזרו וחמרו, חלמלה היה עולה מן השבעים, לח שלול ואיש בשם (שס), שהיו משבט בנימין שעדיין לא נולד ופפוק זה דרשו אבנר כשהמליך איש בושת, ואף השבמים דרשוהו ימשפרס ממנו: - גוי. בנימץ: - גוום. מושסואפריס (שס פד. ד), שעמידיס לנאת מישף, והס במוץ השבעיס: - ומלכום. (II) אני אל שדי. שלני כדלי לברך, שהברכות שלי: פדה ודבה. על שם שעדיין לא נולד בנימין, ואף על פי שכבר

(16) כברח הארץ. מנחס פירש לשון כביר, רבוי מסלך רב. ואגדס (ב"ר פב, ו), בומן שסארן חלולם ומנוקבם ככברם, (13) במקום אשר דבר אחו. ליני יודע, מס מלמדנו:

נומן שם מדמ קרקע, כמו מהלך מיל, כברמ ארן: ס, יע), ואומר אני שסוא שס מדת קרקע, כמו מסלך פרסס או יומר, כמו שאתה אומר צמד בֶבֶס, מֶלְקַת שָׁדֶס, כך צמסלך אדס שהניר מלוי, הסמיו עבר, והשרב עדיין לא בא. ואין זה פשומו של מקרא, שהרי בנעמן מלינו, וַיֵּלֶךְ מֵאָפּוֹ בָּבְרַת אָבֶץ (מלכים-ב

(דו) בי גם זה. נוסף לך על יוסף. ורבוחינו דרשו, עם כל שבע נולדם מאומם, ועם בנימין נולדם מאומם יחירם:

(18) בן אוני. בן לערי: בנימין. יראס בעיני, לפי שסוא לבדו נולד בארך כנען, שסיא בנגב כשאדס בא מארס נסריס,

And Rachel died, and was buried in

⁶¹ เชิ่นี้น בווב (שَפُבُב בُבُבُك بِמִינَם בובל (אִטַּפֿבַבַם בַּבַּבַ

97	الْعُمَّلِ كَيْدُ لِأَدْرِ لَيْمُلِ لَيْمُولِ	בְּאָטְוֹלְיְרֵנְּ לְיִנִי בְּּפְּנֵן אֲּנִם: מְּרֵ וְאָהֶר אִלְּוֹן בְּנֵּוְ וֹהְלִּכִּ בְּבְנֵּי וַלְפָּׁנִי אַלְּטִּיִי בְּלָאִנִי	and the sons of Zilpah, Leah's handmaid: Gad and Asher. These are the sons of Jacob, that were born to him in Paddan-aram.	97
Şτ	انومورد: الجير جرأم تا تام چار	لتَضْفَرْد: بختر خَذِنَك هَمْضَك لَـنَـتَدِ لَـا	and the sons of Bilhah, Rachel's handmaid: Dan and Naphtali;	\$र
† 7	בְּבֵּלֵ רְחֵלְ יוֹמֵף יִבְּנְיָמֵן:	לני בחל יוסף יבנימין:	the sons of Rachel: Joseph and	≯ 7
६८	װְבְּלְנּוּ: װְמִּמְתִּוּן וְלְנִוּ וֹנִשִּׁנְּחַ וֹנִשְּׁמִבָּׁר בְּנֵּנִ לְאָיִם בְּלִנִר נִעֵּלְּתַ וֹאִנְבָּוֹ	בְּנֵר לֵאָה בּוּכְרֵיה דְּיִעֲּלִב רְאִיבֵּן וְשִׁמְעֵּוֹן וְלֵוֹי וִיהוּדְה וְשְּׁשְׁכֶּר וּוְבִּוּלִין:	the sons of Leah: Reuben, Jacob's first-born, and Simeon, and Levi, and Judah, and Issachar, and Zebulun;	६र
7 7	וִיְהִי בִּשְׁכָּן יִשְׁרָצֵלִ בְּצָּבֵץ הַהְוּא נַיֵּלְךְּ רְאִּיבֵּן נַיִּשְׁכָּב צָּתִּדְלְהָתֹ פִּילֵנֶשׁ צָּבָיִי וַיִּשְׁרָע יִשְׁרָצֵּלְ (פ) נַיְּהְיָי בְּנִי־יַעֲּקָב שְׁנֵים עַשְׂר:	ההיא נאַנל רְאּוּבֵן יִשְׁכֵּיב יָח בְּלְהַה לְחֵינִתְא דַּאֲבוּהִי יִשְׁמֵע	And it came to pass, while Israel dwelt in that land, that Reuben went and lay with Bilhah his father's concubine; and Israel heard of it. Now the sons of Jacob were twelve:	77
17	ניסִע ישִׂרָאֵל ניֵט אֲהֵלֹה מַהָלְאָה לְמִנְיַּל־עֵּדֶר:	ױָמַל יִשְׂרָאֵל װּפַרְסֵיה לְמַשְׁבְּנֵיה מֵהָלְאָה לְמִּנְדְּלְא דְּעֵּדֶר:	And Israel journeyed, and spread his tent beyond Migdal-eder.	17
07	תּיִּיִם: מַגֵּא מַבֶּבְת מַבְּבָר מַלְ מַבְ מַבְּבָר מַבְּבָר מַלְ מַבְּבָר מַלְ	בְּרָהַלְ עַּר יִנְמָא בֵּין: מְבִּירְתַה הִיא מְמָת מְבִּירְתָא הַאָּמִים יַעְּלְבִּי לְמָתָא עַלְ	And Jacob set up a pillat upon het grave; the same is the pillat of Rachel's grave unto this day.	07
61	אָפּׂבְׁטִּׁטְ טִּוּא בָּית לְטִׁם: וּטֵּסִּׁים בִּטֵּלְ וּשִׁלְּבִּר בִּיִּרְנִּיּ	בְּאִנְבִע אֵפְּבְּע בִּיאַ בִּית לְטִם: יִּמִינִּת בְׁטֵב וְאִטְּלְּבָּרֵע	the way to Ephrath—the same is Beth-lehem.	61

כמו שנאמר בַּנֶּגֵּב בְּאָבֶן בְּנָשֵן, סְלוֹדְ וְנָמוֹעַ סַנְּגָבָּם: בנימין. בן ימין, לשון לְפוֹן וְנִמִין אַפָּס צְּרָאָסָס (מסליס פט, יג), לפירך סוא מלא:

(SS) בשכן ישראל בארץ ההוא. עד שלא בא למברון אלל ינחק, ארעיסי כל אלס: וישכב. ממוך שבלבל משכבו, מעלס עליי סכמוב כאילו שכבס. ולמס בלבל ומלל ינועיי, שכשמס רמל, נעל יעקב מעמו שסימס נמונס מדיר באסל רמל, ולא בשאר אליי סכמוב כאילו שכבס. ולמס בלבל ומלל ינועיי, שכשמס רמל, נעל יעקב מעמו שסימס נמונס מדיר באסל רמל, ולא בשאר אסליס, ונמנס באסל בלסס, בא ראובן ומבע עלבון אמו, אמר, אס אמה אמי סימס ברס לאמי, שפחם אמום אמי מסא לרס לאמי, לכך בלבל (שבמ נס:): ויהרו בני יעקב שנים עשר. ממחיל לענין ראשון, משנולד בנימין נשלמס המעס, ומעמס ראויס לסמנות, ומנאן. ורבומינו דרשו, ללמדנו בא, שכולס שוין וכולס לדיקיס, שלא מעא ראובן:

(23) בבור יעקב. אפילו צשמם קקלקלס קראו צכור: בבור יעקב. צכור לנמלס, צכור לעצודה צכור למנין, ולא נמנה צכורה ליוסף אלא לענין השצמים, שנעשה לשני שצמים:

 	ַנהַּלֶּד עְּבֶה לְעֵשָׂי אָת־אֶלִּיפָּוּ װְבְשְׁמָת יְלְדֶה אָת־רְעוּאֵל:	ױְבְשְׁמָּט יְבִידַת יָת רְשִׁמָּל: װְבְיַבַת עְּבְיה לְשִׁשְׁי יָת אֲלִיפָּוּ	And Adah bore to Esau Eliphaz; and Basemath bore Reuel;	+
٤	ṭṭ¦וֹם: نَعْن_جُمْثِن جَن_نِمْثَمْعٰڬِ غَنْنِن	וְיָת בְּשְׁמָת בַּת יִשְׁמָמֵאל אַחְתֵיה דְּנְבְיוֹת:	and Basemath Ishmael's daughter, sistet of Nebaioth.	٤
7	עּשָּׁי לַקַח אָח־נָשָׁיִי מִבְּנִּיֹח בְּנָעַן אָת־עָּבְׁה בַּת־אֵילִיןֹ תַחִהִּי וְאָת־אָהֲלִיבְּטָה בַּת־עֲנְּה בַּת־ צְבְּעִיןֹ הַחַיֵּי:	עשׁי נַסִיב יָח נִשׁוֹהִי מִבְּנָח בְּנָעַן יָח עְּדֶה בַּח אֵילֹוֹן חִחְּאָה יְיָח אָחֲלִיבְעָה בַח עַּנָה בַּח צִבְעוֹן חִוּאָה:	Esau took his wives of the daughter of of Canaan, Adah the daughter of Elon the Hittite, and Oholibamah the daughter of Anah, the daughter of Sibeon the Hivite,	τ
IAXXX	१श्चद्रीत लेद्रीता प्रक्षा तस्त्र श्लानः	וְאֵבֶּין הּוֹלְדָת מַשָּׁוֹ הוּאַ אֱדוֹם:	Now these are the generations of Easu—the same is Edom.	ΙΛΧΧΧ
67	אַנְוּ מַשְּׁוּ וְיַמְּבֶע בְּבֶּרֵוּ: (פּ) מַשְּׁיוּ זְקָן וּשְׁבָע יָמָרם וַיִּקְבְּרֵוּ אַנְוּ עַשְׁיִּי יִּמְיִם יַיִּלְיִבְי	ְיָמִיה עַשְׁי וְיַעְּלֵב בְּנִוֹהִי: לְעַמֵּיה סִיב וּסְבַע יוֹמִין וּקְבַרוּ הְאָהְנְיִיר יִצְּחְק וּמִים וְאָהְבְּנִישׁ	And Isaac expired, and died, and was gathered unto his people, old and full of days; and Esau and Jacob his sons buried him.	6 7
82	וּיְהְיִּהְ יְמֵיִּר יִצְּחָק מְצָּת שְׁנָה הְשְׁמְנִים שְׁנָה:	נְהֵנוּ יוֹמֵי יִצְּחָק מָאָה וּחָטָנֵן שְׁנִין:	And the days of Isaac were a hundred and fourscore years.	82
Στ	מַמְבֵּׁא מַבְיַנִּי בְּאַבְּבָּׁת בָּוֹנִא	וֹגְּטַׁל: טַבְּׁרֵוֹן בְּבָּר מַמֵּוֹ אַבְּבָׁטִם לְמַּמִּבְׁא לַבְּנִט אַבְּבָּׁה נִיִּא נְאָטָא וֹמַּלְב לְנִט וֹגִּטַׁל אָבוּנִי	And Jacob came unto Isaac his father to Mamre, to Kiriatharba—the same is Hebron—where Abraham and Isaac sojourned.	<i>ل</i> ت

(תב) ממרא. שם המישור: - קרית ארבע. שם העיר. ממרא קרית הארבע, איל מישור של קרים ארבע. ואם מאמר היה לו לכמוב ממרא הקרים ארבע, כן דרך המקרא בכל דבר ששמו כפול, כגון זה, וכגון בים למה אבי עזר, בים אל, אם הוצרך להעיל בו ה"א, נומנה בראש המיבה השניה, בֵּים הַלַּמְמִי (שמואל־א מז, א), בְּעָפְרָם אֲבִי הְעָוְרִי (שופעים ו, כד), בְּנָה מִיאֵל בֵּים הְאֵלִי (מלכים־א מז, ד):

- (2) עדה בה אילון. סים בשמת בת מילון, ונקרמת בשמת על שם שהיתה מקערת בשמים לעבודת מלילים: אהליבמה. סים יהיה בה אילון. סים בשמת בת מילון, ונקרמת בשמת על שם שהיתה מקערת בשמים לעבודת מלילים: אהליבמה. מים יה יהודית, והות כינה שמה יהודית, לומר, שהית כופרת בעבודת מלילים כדי להעעות תת מביו: בה ענה בה צבעון. מה בת ענה לה בת לבעון, ענה בנו של לבעון, שנהתר וְמַבֶּה בְּנֵי לְבְּעוֹן וְמַבְּה וַעְנָה, מלמד שבה לבעון על כלמו השת ענה, וילהת ההליבמה מבין שניהם, והודיעך הכתוב שכולן בני ממורות היו:
- (E) בשנת בת ישמעאל. ולסלן קורא לה מחלח, מלינו באגדם מדרש שפר שמואל (מדרש שמואל פי"ו), ג' מוחלים להן עונוחיסן, גר שנחגייר, וסעולה לגדולה, והנושא אשה, ולמד הטעם מכאן, לכך נקראם מחלח, שנמחלו עונוחיו: אחות גביות. על שם שהוא השיאה לו משמח ישמעאל, נקראם על שמו:

نَظِيدِ كِن خَمُّلًا خَتْمًا:

بَحُرُمُ إِنَّا لَا يُعْلِمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ַ, יעיש)[קי יְעִישׁ יְאָת־יַנְּלֶם וְיָה יַנְלָם וְיָה אַלִּם וְיָה אַלֵּין בְּנֵי וֹאַבְּלִּיבְמָּתִ יֵלְגְוֹי אָת (כּ, וֹאִבְּלִיבְמָּת יְלִידָת יָת יִמִּישִּ

him in the land of Canaan. sons of Esau, that were born unto Jalam, and Korah. These are the and Oholibamah bore Jeush, and

אָבֶא מִפּׁנִי נִהְּעָב אָטִוּנִי בְּבֵּהְ בֹּאָבֶׁוֹ בֹּלְהַוֹ נִינְבְנֵב אָבִי אָנְטְבְוּ מִוֹ לֵבְם נֹהַלָּב אָּנְנִינִי: בְּאָבָהְא בִּלִּהָוֹ נִאָּנִקְ בַאָּבָה בְּטְמְיִנְיִ נְאֵינְ כְּלְ-עַוֹּנְיִנְיִ אְּמֶּר בְּמִירֵיה וְיִנִי כְּלְ עַנְיִנִיהְ הַעָּרָ בּיחוֹ וְאָחַ מִקְנְוֹיִוּ וְאָחַ בְּלִי בּיִמִיהּ וְיָה בּּיִהְיִּי וְיָה בְּלִ ⁹ וֹאָטַבּׁנְטִּׁנְיֵ וֹאָטַבַּׂלְ, ַנֹּפְׁאָוַט וֹנִט בֹּנִינִי וֹנִט בֹּלְ נַפְּאָׁטַ

رَبُوْل مُهْر אُن زُهُر لَهُن خُرْر يَلُحُد مُهُر يُن بُمِين لَيْ خُرين

into a land away from his brother in the land of Canaan; and went possessions, which he had gathered and all his beasts, and all his souls of his house, and his cattle, sons, and his daughters, and all the And Esau took his wives, and his

לְמִּאָע אִלְם מִפּׁנִי מִלֵּנִינִם: ַ יַּהְבָּוֹ וְלֵא יֶבְלְהַ אֲבֶּץ מְגְּוּבִיהָם בּהְבָּא וְלָא יְבִילִּה אֲבַע בְּי קְנְיָהְ רְבוּשֶׁם בֶּב מִשֶּׁבֶּת אָבִי הַנָּה קּנְיָה סִּנִּי מִלְמִפַּב

מן קַדָם גַּיהַיהוֹן: שומבומבון לסוברא ימבון

bear them because of their cattle. land of their sojournings could not them to dwell together; and the For their substance was too great for

۱۳. בַּלְמֶב מֹמִּוְ בַּבַר מִמְּנַב מֹמֵּנ בִנְא וַיִבִּב מֹמֵּנ בַּמוּרָא דַּסִמִּר מִמְּנַ

mountain-land of Seir-Esau is And Esau dwelt in the

בַּבַור שַּעִיר: י וֹאַכִּע עַלְבַוִע מֹמִּוּ אַבַּׁוּ אֲבַוֹעוּ וֹאַכָּוּן עַּיִלְבַע מֹמִּוּ אַבּוּעוּן

באבומאי במירא דשעיר:

the mountain-land of Seir. Esau the father of a the Edomites in And these are the generations of

בְּשְׁמִׁנִ אָּמִשׁ מַמְּנִי מַבְר אַמַּט מַמֶּוּ בְמוּאֶב בּוֹ בּב מַבְר אַמַט מַמָּוּ בְמוּאַל בַּר אַבְּע הֻּבְּעִע בַּדִּי. בּהְהָׁנ אָבְיפַו בָּן אַבְין הָמְּטִע בַּנִי בַּהָּנ אָבִיפַוּ

בְּשְׁמִעַ אִטַּע מִשְּׁוּיִ

wife of Esau. Esau, Reuel the son of Basemath the To siw shi dabA to nos shi zahqild These are the names of Esau's sons:

גפו ונגטם יקנו: וַיְהְיִי בְּנֵרְ אֱלִיפֵּז מֵימֶן אֹנְמֶר וַהַוֹי בְּנֵי אֱלִיפִּז מֵימֶן אִימֶר

אַפּוּ וְגַעְּמְהַ וּקְנָוֹ:

and Kenaz. Teman, Omar, Zepho, and Gatam, And the sons of Eliphaz were

تظ: ְּעֲמֵלֵל אֶבֶּוֹע בְּגֵוֹ, מְּגַרֵע אֵמֶת עַּמְלֵל אָבֶּוֹן בְּגַּוֹ עַּגָרוֹ אָתַת מְמֵּנִי: ַ בּּן־עַשְׁוּ וַתַּקְּד לְאָלִיפִּוּ אָתַ בּּר עַשְׁוּ וִיבְידָת לָאֶלִיפּוּ יָת أنظرَه، بَازُنُه خَدِيُرُم كُمُّكِرَفِي أَنظَرُه لَائِن كُتِدَنَهُ كُمُّكِرِفَهِ

of Adah Esau's wife. Eliphaz Amalek. These are the sons Eliphaz Esau's son; and she bore to And Timna was concubine to

(a) ואהליבמה ילדה וגוי. קרם זם ממור סים, וצן אליפו סים, שבא על אשם אביו אל אסליבמס אשם עשו, שסרי סוא מנוי

(a) וילך אל ארץ. לגור נמבר ימנמ: עם אלופי אליפו בסוף הענין (ב"ר פב, יב):

ולה בפרעון השמר, ומפני הבושה שמכר בכורתו: מוב של גוירם פִי גֵר יִקְיֶשׁ וַרְשֶׁךְּ, המועל על ורעו של ינפק, אמר, אלך לי מכאן, אין לי מלק לא בממנה שנמנה לו הארך הואם, (ד) ולא יכלה ארץ מגוריהם. לספניק מרעס לבסמות שלסס. ומדרש אגדס (ב"ר פב, יג) מפני יעקב אחיו, מפני שמר

(9) ואלה. המולדות שהולידו בניו משהלך לשעיר:

يَّمُّلَ يَهُلَا: שׁמְּח וּמִיְּּה צֵּלֶה הְיֹּוּ בְּנֵי בְשִׁמָת שׁמְּה וּמִיָּּה אֵלֵין הַוּוֹ בִּנִי

וֹאָע_נֹגֹלֶם וֹאָע_לָנַנוי: ַנְמֵּלֶבְ לְמֵמֶּׁנְ אָבַרְ(כִי יִעִּישִׁ)[קי ÷

 הַּלָּע בַּעַ_ַ בַּבְּלְּגָּוֹ צִּהָּטִ הַמָּגַּוֹ וֹאַכַּע בֹיִנּ בִּיָּנִ אַבַּלִּיבָמָה בַּתַ

अंद्रीत श्रदीति स्वी श्रदीति द्राः בְּבָוֹר עַשְׁוּ צַּלְוּף הַיִּמָן צַּלָוּף الأكب الأحريق، خُدِّر ـ مُمِّرُ خُدِّر الأحريقِ اللهُ

בְּאָנֵהְ אֶבְוִם אֶבֶּר בְּנֵּג הַבְּרֵי: הַמְלֵל אַלְים אַלִּיפָּי אָלִיפַּי هَٰذِياءَ كِرَيَاء هَٰذِياءً وَمُنْكُ هَٰذِياءً

لْجُكِْتِ خُدُرُ لَـمَنجُرِ قُلـمُهُمْ جَذِيكَ

المُلالة المُلالة المُلالة المُلالة المُلالة المُلالة المُلالة المُلالة المُلالة المُلالة المُلالة المُلالة الم בְּצֵּבְץ אֱדוֹם אֵכָה בְּנֵי בְשְׁטָת אַלַּוּף מִזְּהָ אַלָּה אַלּוּפֵי רְעוּאָל रः र्वततं श्रद्धान द्वता श्रद्धान खुद्धान

בֿע_הֿנֹע אָמָע הֹמֶּנ: קַרַח אַבֶּלְה אַבְּוּפֶּׁי אַבְּלִיבְטָּה פֹרַח אִבֶּין רַבְּרָבִּי אַבֶּלִיבְטָּה אַלְּוּשׁ וֹמִּנְתִּא אַלְוּשׁ וֹמִלְם אַלְּוּשׁ בּבֹּא וֹמִנְתִּ בֹבֹא וֹמִנְתִּ בַבֹּא וֹמִנְתִּ لْهُدُّب خَيْرٌ هُنَّاكِٰر خَمْنِ هِمُن مَشِر الْهُدِّرا خَيْر هُنْكِرْ خَمْن هُنَا مُشَا

אַלְה בְּנִי־עַשְׂנִי וְאֵלֵה אַלּוּפִיהָם אַלֵין בְּנֵי בְּנֵי הַנֹּוֹ אַ
 עָרְאַ אֵּרְוֹם: (ס)

: בַּלְּבַי נמנט: בּאַבּא בְנִמֹּן וֹמִּנְבֵׁבְ וֹבִּבֹמֹנִן אַבְמֹּא בְנִמֹּן וֹמִנְבַבְ וֹבִּבֹמִנִן ^{מבנת} אַּבְּע בֹּדְנִ' הַהְּמִּנִעְ עַעִּיְנְי יִהְבָּרִ אִבְּּנִן בִּדְּנִ הָּהִנִּע עִנְבָאֵ זֹטִבִּנִ

בְּשְׁמִת אָתַת עֵּשְׁוּ: ⁶ אָבְּעִ פֹּדָּג בֹהַנִּאְכִ דָּטִע נִזְנִדְע נִאָבָּגו פֹּדָּג בֹהַנִאָּכְ דָטִע נִזָּבִע

זְמְּלְם וְנְתְ לְבַע: וּכְיבַע לְמָּמָּו זִּע יִמִּיאָ וֹנִע הוב בע גבמון אַטַע מֹמָוּ וֹאָבֶּוֹ עַוֹיְ בָּנֵי אַעַּבִיבַעָּע בַּתַ

בְבָא לַנַו: הֵימֶן רַבָּא אוֹמֶר רַבָּא צָפֿוֹ אָלִיפּוּ בּוּכְרִיה דְּעַשְׁי רַבָּא אַבָּגוֹ בַבְּבַבָּי בַּנִי הַמָּוּ בַּנִי

בּאַבוֹת בּאַבוִם אַכָּוּן בּוֹנִי המבע אבון בלבני אבופו בּבֹא לבון בַבֹּא זַּהְטַּׁם בַבֹּא

וֹאִכְּוֹ בֹּנִי בַתוּאָכְ בַּב הַמָּוּ

בְּנֵי בְשְׁמַר אִמַּר עִּשְׁרָ עִּשְׁי בתואכ לאבלא באבום אכון מּמִּע נַבֹּא מֹזִּע אַבֶּין נַבְּרָבִי בְּבָא נָטִע בַבָּא זֶבַע בַבָּא

בַּת עַּנְה אָהַת עַשְּׁי:

Basemath Esau's wife. Mizzah. These were the sons of Nahath, and Zerah, Shammah, and And these are the sons of Reuel:

Jalam, and Korah. and she bore to Esau Jeush, and the daughter of Zibeon, Esau's wife; Andibamah the daughter of Anah, And these were the sons of

of Zepho, the chief of Kenaz, Teman, the chief of Omar, the chief first-born of Esau: the chief of Esau: the sons of Eliphaz the These are the chiefs of the sons of

sons of Adah. the land of Edom. These are the are the chiefs that came of Eliphaz in Gatam, the chief of Amalek. These the chief of Korah, the chief of

are the sons of Basemath Esau's wife. Reuel in the land of Edom. These These are the chiefs that came of Shammah, the chief of Mizzah. chief of Zerah, the chief of Esau's son: the chief of Nahath, the And these are the sons of Reuel

of Anah, Esau's wife. came of Oholibamah the daughter of Korah. These are the chiefs that of Jeush, the chief of Jalam, the chief Oholibamah Esau's wife: the chief And these are the sons of

81

Sī

are their chiefs; the same is Edom. These are the sons of Esau, and these

and Shobal and Zibeon and Anah, the inhabitants of the land: Lotan These are the sons of Seir the Horite,

(15) אלה אלופי בני עשו. לאמי משפחות: פילגשו, ווסו וממום לוען ממנע, ולא מואס עם בני שעיר, שסימה אמומו מן האס ולא מן האב: פילגש. ובדברי סימים מונה אומה בבניו של אליפו, מלמד שבא על אשמו של שעיר וילאה ממנע מביניהם, וכשגדלה נעשימ הַקְּמוֹת לוֹמֶן מִמְנָשׁ, ולומן מחלופי יושבי שעיר היה, מן החורים שישבו בה לפנים, חמרה, חירה להנשל לך, הלוחי וחהיה (12) וחמגע היחה פילגש. לסודיע גדולמו של אברסס כמס סיו מאביס לידבק בורעו, ממנע זו בת אלופיס סימס, שנאמר

	(02) יושבי הארץ. שסיו יושנים קודס שבא עשו לשם. ורצומינו דרשו (שבת פס.). שסיו בקיאין בישובה של ארץ, מלא קנס				
o£	ﯚ﴿ﺑִּף ﺑִּשָׁן עַּלָּוּף אָצֶר עַּלָּוּף ﺑִּישָׁן אַכָּה עַלּוּפַי הַהֹרֶי לְעַּלְּפִיהָם בְּאֵרֶץ שֵׁעְיר: (פ)	לְנַבְרְבְּנִיהֹוֹן בְּאַרְטָא דְּשִׂטִיר: בישְׁן אַלֵּין נַבְּרְבֵי חוֹרָאֵי	Ezer, the chief of Dishan. These are the chiefs that came of the Horites, according to their chiefs in the land of Seir.	οξ	
	%dira riùi %dira %20 %dira	רְבָּא דִּישׁוֹן רְבָּא אָצֶר רָבָּא	the chief of Dishon, the chief of		
67	אֵלֶה אַלּוּפֵי הַחֹוּרִי אַלְּוּף לֹוּשָׁן אַלְּוּף שׁוֹבְׁל אַלְוּף צִבְּעִוּן אַלְוּף עַנְה:	אַלֵּין רַבְּרָבֵי חוֹרָאֵי רַבָּא לוֹטָן רַבָּא טׁוֹבָל רַבָּא צִּבְעוֹן רַבָּא צְּנְח:	These are the chiefs that came of the Horites: the chief of Lotan, the chief of Shobal, the chief of Sibeon, the chief of Anah,	67	
82	אָבְּׁט בֹּדִּגְיַבְּוֹאָן מִּנּאַ נַאָּבֶּׁן:	אַבְּוּן בִּדָּרְ בִּיְהָםׁן מֵוּאַ נַאָּבַׁן:	These are the children of Dishan: Uz and Aran.	82	
Lτ	וּהְטוּ: אַבְּט פֹּנִרְאַאָּר בּלְטָוּ וִוּהְנוֹ	נהטן: אַכְּּגוֹ בִּׁדָּג אָאָר בַּלְטִוֹ וֹזְהֵּנִוֹ	These are the children of Ezer: Bilhan and Zaavan and Akan.	Lτ	
97	וְיִהְבֶן וּבְּבֵן: וְאָבְּׁה בְּבֵּרְ דִּישְׁוֹ חָמְבֵּן וְאָשְׁבֵּן	انْنْدَا بَحْدًا: اَهْمِّا خَتْدَ عَيْمًا عُمْنًا اَهُمْخًا	And these are the children of Dishon: Hemdan and Eshban and Ithran.	97	
Şτ	ְוּאֵלֵּה בְּנִי־עֲּנָה דִּשָׁן וְאָהֵלִיבְטָּה בַּת־עַּנְה:	ןאַלין בְּנֵי עַּנָּה דִּישׁוֹן וְאָהֱלִיבְמָה בַת עַּנָה:	And these are the children of Anah: Dishon and Oholibamah the daughtet of Anah.	Şτ	
† 7	וְאָכֵּׁה בְּנִּרִ־צִּבְעִּיֹן וְאַיֵּה וַעֵּנְה הַוּא עַּנְה צַּשָּׁר מִצָּא אָת־הַיָּמִם בַּמִּרְבָּּר בִּרְעֹתִי אָת־הַחֲמֹרֶים לְצִּבְעִיֹן אָבְיוּ:	וְאֵלֵּין בְּנֵי צִּבְּעוֹן וְאֵיָּה וַעָּנָה הוא עַּנָה דְּאַשְׁכַּח יָת גִּבְרַיָּא בְּעַרְבְּרָא כַּד הַנָּה רָעֵי יָת הַעָּרְיָּא לְצִבְעוֹן אֲבוּהִי:	And these are the children of Zibeon: Aiah and Anah—this is Anah who found the hot springs in the wilderness, as he fed the asses of Zibeon his father.	₽Z	
ध्य	ְנְמִּיבְׁעְ מִּבֹּיִ נְאִינִּם: נְאָבְּעִ בִּנֵּר מִוּלְבְ מַּלְנָוֹ וִמִּנִּטִנִי	ומולק מִּפּוּ וֹאוָלִם: וֹאִבְּוּו בִּנִי מִּוְלֵץ מַּלְוֹן וּמִׁנִּטִּים	And these are the children of Shobal: Alvan and Manahath and Ebal, Shepho and Onam.	٤٦	
77	ניהְתִּ בְּנִי־לִּימָן חֹרֵי וְהֵימָם נְאָחְוֹת לִימֶן הִמְנֶע:	נהַוּוֹ בְּנֵי לֹוֹטֶן חוֹרִי וְהֵימֶם נְאֲחָתֵיה דְּלוֹטֶן הִמְנָע:	And the children of Lotan were Hori and Hemam; and Lotan's sister was Timna.	77	
17	וִדְשִׁיוֹ וָאֵצֶר וְדִישָׁוֹ אֵכֶּה אַלּיפֵּי הַחֹרֶי בְּנֵי שִׁעָּיר בְּאָרֶץ אֵדִים:	בְּאַבְׁהֵא בַּאֵבְיִם: בְבְּבִבְּיִ טְנְבָאִי בִּיִּי מְּהִיִּ נְבְּחָנְן נְאָבֵּיִ נִבִּימָן אָבְּוֹ	and Dishon and Ezer and Dishan. These are the chiefs that came of the Horites, the children of Seir in the land of Edom.	17	

קא חזינן דחים, אל מקרי וחים אלא וחימה, כי המכה לא מחרפא לעולם. ברש"י ישן). ולא הוזקק לכחוב לנו משפחום החררי, שמס ימיס, שאימתן מועלת על הצריות, דאמר רצי מנינא, מימי לא שאלני אדס על מכת פרדה לצנה, וחיה (חולין ז:). (והלא וסוליד אח שום. אה הימם. פרדים. סרביע המור על פום וילדס פרד, וסוא סיס ממזר וסביא פפולין לעולם. ולמס נקרא נסום (מסלים עו, ז): הוא ענה. סאמור למעלה שהוא אחיו של לבעון, וכאן הוא קורא אוחי בנו, מלמד שבא לבעון על אמו (24) ואיה וענה. וי"ו ימירס, והוא כמו אים וענה, והרבה יש במקרא, מַמ וַקָדֶשׁ וְצָבָא מִרְמָשׁ (דניאל מ, יג), נְרָדֶס וְבֶבֶּב

אלא מפני ממנע, ולסודיע גדולת אברהם כמו שפירשתי למעלה:

זה לוימים, מלא קנה זה לגפנים, שהיו מועמין ויודעין אי זו נמיעה ראויה לה:

9٤	رْبْلِام بَيْرِيد رَّبْلِالًا مَابِشِر شِبْرِأَت مِوْشِرَجِت:	ױמִית הַבְּד װְמְלַךְ מְּחוֹתּוֹהִי שַּמְלְה מִפַּשְּׂרֵקָה:	And Hadad died, and Samlah of Masrekah reigned in his sread.	9٤
35	ניָמָת חָשָׁם נִימָלֹדִּ תַּחָמִּׁר הַדָּרִ בָּן־בְּּדַּר הַמַּבֶּה אָת־מִדְיָן בִּשְׁדֵּה מוֹאְב וְשֵׁם עִירָוֹ עֲוִית:	ומית חושָם ומָלְךְ הָחוֹתוֹהִי הַדֵּד בַּר בְּדַד דְּקַשֵּיל יָת מְדְיַנְאֵי בְּחַקְלֵי מוֹאָב וְשׁוֹם קְרְהֵיה עֵּוִית:	And Husham died, and Hadad the son of Bedad, who smore Midian in the field of Moab, reigned in his stead; and the name of his city was Avith.	32
3 +	ניָמָת יוֹבָב וִיִּמְלְרְּ תַּחְמָּיו חֻשָּׁם מַצְּבֶץ הַמִּימָנְי:	ומית יובְב וּמְלַךְּ קְּחוֹתוֹהִי חוּשָׁם מֵאֲרַע דְּרוֹמָא:	And Jobab died, and Husham of the land of the Temanites reigned in his stead.	} {
33	נַיָּמְת בְּלַע וַיִּמְלָרְ תַּחְמְּׁיוֹ יוֹבָב בָּלְ־זֶרַח מִבְּצְרֶה:	ומית בְּלַע וּמְלַךְ הְחוֹתוֹהִי יוֹבֶב בַּר זֶרַח מִבְּצְרֶה:	And Bela died, and Jobab the son of Zerah of Bozrah reigned in his stead.	55
78	زيم مَنْ يَنْ يَنْ فَكُم هَا ـِجَمْرِد رَنُمُكِكُ فَكُمْ يَنْ يَنْ فَكُمْ هَا ـِجَمْرِد	וְשְׁלְּהְ בָּאֶבְוֹם בָּלָע בַּר בָּעוֹר וְשְׁוֹם קַרְתֵּיה הְּנְהְבָת:	And Bela the son of Beor reigned in Edom; and the name of his city was Dinhabah.	78
18	ݢݲݻݫݵݡݖݵݥ ݮݵݻݙݳݵݵݖݳݥݣݙݖݠݵݡݖݦݙݙݜݞݙݙ ݙݵݞݖݳݵݻݖݳݥݞݙݖݠݞݡݖݡݖݳݥݙݙݳݥ	לְבְּנֵג וֹמְּבַאֵּל: בְּאֵבוִם פֿבִם בּוֹמִלְנֵב מַלְכָּא וֹאִלָּוֹ מַלְכַּנֹא בּמַלְכִּנ בִּאַבֹּמֹא	And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel.	18

<u> הלל בּן הַלְּנור:</u> ⁸⁶ נְיֶּמְׁעַ מְּאָנִּלְ נִיּמְלָבְ שַּׁבְּשְׁנִי בָּעַלְ יִמִיתְ שָּׁאָנִלְ וּמִלְבַ הְּחִוֹתִנִינִ

שָּׁאָנִל מֶרְחֹבָוֹת הַנְּהֶר:

מַמְבֶר בָּר מֵי זָהֶב: פֿגוּ וֹמָם אֹמִטֹּוִ מִבוֹיַמּבֹאָן בַּטַ_ ה נימלך הההמין הבר ושם עירו ומלך מחותוה. הבר ושום מור המלך הההמין הבר ושם ערבות מענה המורה הבר ושום

שָׁאִיל מֵרְחוֹבוֹת דְעַל פְּרָת:

בעל קנן בר עקבור:

מְבֶּבֶרְ דַּרְהְבָּא: מְהַיִּשְׁבְאָל בַּת מַמְרֵד בַּת קרְתֵיה פְעוּ וְשׁוֹם אָחָתֵיה لَيْظُلِ خَمْمِ لِأَثَا قُلِـمَحُقِبِ بِضِيْ فَمَمِ لِأَثَا قِدِ مَحُقِبِد

his stead. Rehoboth by the River reigned in And Samlah died, and Shaul of

Ζ٤

son of Achbor reigned in his stead. And Shaul died, and Baal-hanan the

daughter of Me-zahab. the daughter of Matred, the and his wife's name was Mehetabel, and the name of the city was Pau; died, and Hadar reigned in his stead; And Baal-hanan the son of Achbor

(מלכים־ב מ, כ), ובימי שמול כמיב ן מֶלֶךְ מִין בָּמֶדוֹם נִפְב מֶלֶך: דוד ושלמה, רחצעם, הביה, הסה, יהושפע. ובימי יורס בנו כחיב, בְּנְמָיו פְּשַׁע מֻּדוֹם מִפַּחַת יַד יְהִידֶה וַיַמְלִיכוּ עַלַּיהֶם מֶלֶךְ (ופ) ואלה המלכים וגרי. שמנס סיו, וכנגדן סעמיד יעקב, וצעל מלכום עשו צימיסס, ואלו סן, שאול, ואיש בשם,

מלך לאדום עמידה ללקום עמהם, שנאמר פִי זָבַח לַם' בְּבֶּנְבֶה (ישעים לד, ו): (33) יובב בן זרח מבצרה. גלרס מערי מואב סיא, שנאמר וְעַל קָרְיּוֹמ וְעַל בְּבְּבְּס וגוי (ירמיס מח, כד), ולפי שסעמידס

שסיו מדין ומוחב מריבים וה עם וה, ובימי בלעם עשו שלום להחקשר על ישרחל: (פצ) המכה אה מדין בשדה מואב. שבא מדין על מואב למלחמה, והלך מלך אדום לעוור את מואב, ומכאן אנו למדים,

(95) בח מי זהב. מסו וסב, עשיר סיס, ומין וסב משוב בעיניו לכלוס:

על נימוש מוֹמְלֵע נימִלְ שׁ מוֹשְׁמִי נִמִּת מִּמִלְע נמִלְ שִׁעוֹשְׁיִנִי נמִת מִּמְלִע נמִלְ שִׁעוֹשְׁיִנִי.

ואבין שְׁמַבִּים בַּבַבַבִּי

ī₩	<u> ۲</u> ۵۲ کا ا	خىزا: خىڭخىخ	إت لإجراباء	äĊٔĽ
מפטיר		שׁמִּלְתְּ שׁמִּלְתְּ שִׁמִּלְתִּ		
uduid		ٞۻڎڗؠ		

מַלְנְת וַבָּא יְתָת: בּהַמְבַבַיבוּן בַבּא שַמִּלָּה בַבּא

בְבָא פַּינן: ז רַבָּא אָהֶלִיבְמָּה רַבָּא אֵלָה

אַלָּנּוּ מֹלִיבִיאָל אַלַנּוּ מִינִים בּבֹּא מֹלִיבִיאָלְ בַּבֹּא מִינִם אַלָּוּ בְּבַבְּאָר:

معرض يخرَّب بحديقٍ، بجيرت حُرَاهُرتِهِ تَـدَدُدُ، بجيرت حُمَابَحَدُربارًا

the father of the Edomites. land of their possession. This is Esau according to their habitations in the Iram. These are the chiefs of Edom, the chief of Magdiel, the chief of

> Teman, the chief of Mibzar; the chief of Kenaz, the chief of

> > of Elah, the chief of Pinon;

the chief of Oholibamah, the chief

chief of Alvah, the chief of Jetheth; their names: the chief of Timna, the

to their families, after their places, by chiefs that came of Esau, according

And these are the names of the

.742 əgaq no 12:1 – 1:1 daibadO si unaflaH ədT

בּאַבּה אַבְסְנִינִינוּ בוּאַ הֹמָּוּ

בּאָבוֹל אַטוֹנְיִם בִינִא מַמָּוּ אַבָּר.

%ŗi⊡: (ॿ)

אַבוּבוּ בַּאַבַּמֹא צַכַּנָמוּ:

To bnel 5dt ni ,egnintuojos e'15dtel And Jacob dwelt in the land of his

IIΛXXX

sons of Zilpah, his father's wives; the sons of Bilhah, and with the brethren, being still a lad even with was feeding the flock with his Joseph, being seventeen years old, These are the generations of Jacob.

וישנ ניוֹשֶׁב וֹהַלֶּב בַּאָבוֹא מִנוּנוֹי אַבוֹיו ווימיב ועַלבוּ פּאָבוּע הוּקָבוּה הַ

ער באול בלהן:

בְּעָה אָלְ־אָבִיהָם: אַלוּו וּוֹלֹא וְיִםֹנ אָטַ_צַּבְּטֹם בוו בלוו ואָט בוו ולפּט וֹאָנ אָט_אָטוּוְ פֿגּאָן וְנִיאָ זָמָר אָט_ <u>ַ שְּׁבְע־עֶשְׁרֵה שְׁנְה הַיָּה רֹעָה</u> אַכֶּהו הּלְדַוֹת יַעֲלֹב יוֹסֶף בֶּן־

בִישָא לַאַבוּהוֹן: אַבוּבוּ וֹאַנֹטַּ תַסָּבּ זָּעַ מִּבַּבוּנוֹ לני בלהה וִעם בני וּלְפָּה נֹשִׁי אַבוני. בֹּמֹלָא וֹבוּא בַבוּ מִם מָבֹת הֹסִבׁו מֻּלוּגוֹ בַּוֹנִע בַהָּו הִם אַכֿין הוֹלְדָת יַעַּלָב יוֹסָף בַּר

them unto their father. and Joseph brought evil report of

- למעלה הם שמום מולדומם, וכן מפורש בדברי הימים (א א, נא) וַיִּמָש בַּדְר וַיִּקִיוּ שַׁלוּפֵי הֱדוֹם שַׁלוּף מִמְנָש וּגוֹ: (0+) ואלה שמות אלופי עשו. עוקראו על שם מדינומיסס לאחר שמח סדר, ופסקס מסס מלכום, וסראשוניס סנוכריס
- (פי) מגדיאל. היאלומי:
- מת כולם. ברש"י ישן): למטה, אלה מולדום יעקב יוסף, וכמיב וְסָיָה בֵּימ יַעַלְּב הַבִּים יוֹמַף לֶסָבָּה וּבֵים עַשָׁי לָקַש, נילון יולה מיוסף שמכלה ושורף ממפוח שלך ששורף את כולו, כך יעקב, ראס כל האלופים הכתובים למעלה, תמה ואמר, מי יכול לכבוש את כולן, מה כתיב הפשמני הזה, נכנמו גמליו עעונים פשמן, הפחמי חמה, אנה יכנם כל הפשמן הזה, היה פיקח אחד משיב לו, נינוץ אחד יולא וכוברו בכברס עד שמולא אם המרגלית, ומשמלאה, הוא משליך את הלרורות מידו ונועל המרגלית. (דבר אחר וישב יעקב, דורום שמנח ועד אברסס קלר בסס, ומשסגיע אלל אברסס סאריך בו. משל למרגלים שנפלה בין החול, אדם ממשמש בחול - סמקום להאריך בהם, וכן אתה מוצא בעשרה דורות שמאדם ועד נת, פלוני הוליד פלוני, וכשבא לנת האריך בו, וכן בעשרה מלחמותיסס איך סורישו את סחורי, פירש לך ישובי יעקב ומולדותיו בדרך ארוכה, כל גלגולי סבמס, לפי שסס חשובים לפני (I) וישב יעקב וגוי. ממר שכמז לך ישוני עשו ומולדומיו בדרך קלרס, שלמ סיו ספוניס ומשוניס לפרש סימך נמישנו, וסדר
- (2) אלה חולדות יעקב. ואלה של מולדות יעקב, אלה ישוביהם וגלגוליהם, עד שבאו לכלל יישוב. מבה ראשונה, יוסף בן

- לו קתְנֶת פַּסִים: جَزُد، جَد جَا اِکِرْتِ הَہٰ كِنَا لِمِرْفِ جَرَبِ اِلْأِنْ اِللَّهِ اِللَّهُ اِللَّهُ عَلَيْهِ كِن اللَّهُ عَرَبَةً أَنْشُلْهُمْ هُلَاحَ هُلا بِرَفْلِ مُخْرِ لَنَشَلُهُمْ لُلْنَاهِ ثَلْ بِرَفْكَ مُخْرِ
- וֹלְאָ וֹכֹלְוּ גַּבֹּרוִ לְחֻּלְם: هُلَدَيْكُمْ فَارَّادِ وَاذِ فَهُنَّهُ لِا هُلِي الْمُؤْمِ لِهُلَالِ الْمُؤْمِ لِهُلَالِيَا الْمُؤْمِ
- ניוספו עור שְנָא אָהָו: ٥ رئيرَ م بنواء بياب رييد جهني الترام
- **ڔ؉ٚڔڟ۪ڽ؞** نُوَجُرِبُ لِمَ لَا لِمَا مَا مَا مُنْ اللَّهُ مَا لَا مُنْ الْمَا لِمُعْمَلُ لِمَا لَا مُنْ الْمَا لِمُعْمَلُ لِمَا الْمُعْمَلُ لِمَا الْمُعْمَلُ لِمَا الْمُعْمَلُ لِمَا الْمُعْمَلُ لِمَا الْمُعْمَلُ لِمَا اللَّهُ مُنْ اللّلِي اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّا لِمُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُلِّا مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مُنْ اللَّالِي مُنْ اللَّهُ مُنْ ا אַלמָּנוֹנוֹנ أَبَةُ الْ كُوْبِ الْمُحْزِقِ اللَّهِ كِيْفِي اللَّهِ مِيْفِيالِهِ فِيُودِا يُودِا

- וֹמְבַר לֵיה כְּהְוֹא דְפַּפֵי:
- וֹלָא אַבוֹ לְמַלָּלָא הֹמִּיִּה הַּלְם: וּוֹבְאַנּ אֶּטְׁנִוּ בֵּיראָטַנִּ אַנִּבְ נִחָּנִי אָּחוֹהִי אָרֵי נְחֵים
- : نارانا: לאַדוהי ואוסיפו עוד סנו יוֹסָב בוֹלְמָאַ וֹבוֹיִי
- הַבְּיוֹ בַּהַלְמִית: אַבְׁנִעִּׁם הַּטְּמִוּ לָּא נֹאַמַר לַעוּן הָּמַמוּ כֹּמוֹ עֹלַמֹּא
- וְהַבֶּּה וְאַרְ אִיְּיְהַעִּיפִת וְהָא מִסְׁמַּהָרֶן הַשְּּבֶּר וְהַבָּּה קֵמָר בְּגוֹ הַקּלְא וְהָא קַמָּר אָפְרְהִי

- a coat of many colours. son of his old age; and he made him all his children, because he was the Now Israel loved Joseph more than
- could not speak peaceably unto him. his brethren, they hated him, and their father loved him more than all And when his brethren saw that
- hated him yet the more. he told it to his brethren; and they And Joseph dreamed a dream, and
- dreamed: pray you, this dream which I have And he said unto them: 'Hear, I

9

my sheaf. round about, and bowed down to and, behold, your sheaves came sheaf arose, and also stood upright; sheaves in the field, and, lo, my for, behold, we were binding

יכול לדבר בסס רעס, סיס מספר: דבה. לשון דוֹבֵב שָׁפְּמֵי יָשֵׁנִיס (שיר סשיריס ז, י): ַלְשֶבֶּר נְתִפַּר יוֹמַף, ועל סעריות שמפר עליסס, וַמִּשְׁח מֻשְׁה מֲלַנִיו וגוי: דבחם. כל לשון דבס פרלי"ן בלע"ו. כל מס שסיס מן המי, וַיִּשְׁמַמוּ שְׁעִיר שִּוְיִס במכירמו, ולֹה הכלוהו מי (כדי שילקה צשמימה) ועל דבה שספר עליהם שקורין להמיהם עבדים, מגיד לאביו, שסיו אוכלין אבר מן החי, ומולולין בבני השפחוח לקרוחן עבדים, וחשודים על העריוח. ובשלשחן לקה, על אבר ורגיל סלל בני בלסס, לפי שסיו אמיו מבוין אומן, וסוא מקרבן. אח דבחם רעה. כל רעס שסיס רואס באמיו בני לאס, סיס והוא נער. שסיס עושס מעשס נערום, ממקן בשערו, ממשמש בעיניו, כדי שיסיס נכלס יפס: אח בני בלהה. כלומר, מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה, לא דיין ללדיקים מה שמחוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה: לסרגר, וכן סרבס בבראשים רבס (פד, ו). ועוד נדרש בר, וישב, ביקש יעקב לישב בשלוס, קפץ עליו רוגוו של יוסף, לדיקיס . ליקונין של יוסף דומה לו, וכל מה שהירע ליעקב הירע ליוסף, זה נשמה וזה נשמה, זה החיי מבקש להרגו וזה החיי מבקשים דורש, חלס סכחוב חולדוח יעקב ביוסף, מפני כמס דבריס, אחח, שכל עלמו של יעקב לא עבד אלל לבן אלא ברחל, ושסיס ויו שבע עשרה וגוי, על ידי זה נמגלגלו וירדו למלריה, זהו אחר ישוב פשומו של מקרא, להיות דבר דבור על אופניו. ומדרש אגדה

- אגדה על שם לרוחיו, שנמכר לפומיפר ולקוחרים ולישמעאלים ולמדינים: זיי איקונין שלו דומה לו: – פסים. לשון כלי מלח (שבח י:), כמו פַרְפַּם וּהְבֵלֶה, וכמו פְּהֹנֶה הַפַּםִיס דחמר ואמנון. ומדרש (3) בן זקנים. שנולד לו לעת זקנתו. ואונקלות תרגם. בר תכים הוא ליה, כל מה שלמד משם ועבר מתר לו. דבר אתר, שהיה
- (+) ולא יכלו דברו לשלום. ממוך גומס למדנו שנמס, שלא דברו אחת בפס ואחת בלב: דברו. לדבר עמו:
- נומל ומכריו: קמה אלומהי. נוקפס: וגם נצבה. לעמוד על עמדס בוקיפס: (ד) מאלמים אלמים. כמרגומו מאסרין אסרין, עמרין, וכן נֹשֵׁל מֵלְמוֹמִיו (מסלים קרו, ו), וכמוסו צלעון משנה וסאלומות

שׁקמָלוּנו וֹמָק_בַּבְּבַרנוּי נייקפי עיד שָּוֹא אָהו עַל־ رعدور مُرْدِرد الاهـ فيشبح فيضفر چيد

لْعُلَابِ مُهْدِ خَرَجُرَه بْيَهُمْكَادُره هَيْهُم زَمْنَدُم أَنْ لَابِ مَُوْدِ חַלוֹם עוֹד וְהַנַּהְ הַשְּׁמֵשׁ וְהַיְּבֹח הָא חַלְמִית חָלְמָא עוֹד וְהָא אָטִוּ לְאָנוֹיִנְ נַּיְאָמֶר הַנָּה חְלָּמְהַיְ נְאָמְּהַפִּיִּנְ יְמִיהַ לְאַחוֹהִי נַאָּמַר

לִישְׁטַבְוֹיִנִי לְבַּ אֶּבְצֶּרִי: הְבָוֹא נְבוֹא אַנִי וְאִמְּוֹךְ וְאַמְּוֹרִ הַמֵּיִרִא נִיִּהִי אַנִּי וֹאִמְּוֹךְ וַאַּמְוֹרִ הַמִּיִרִא נִיִּהִי אַנְאִ וֹאִמְּדִּ נַאֲמָרִ הַחַלִּים הַנָּה אֲשֶׁר הְלְמָהְ מָא הַלְמָא הָדֵין דַּחַלִמְּהָא · וַיִּגְעַר־בַּוֹ אֲבֹיו וַיַּאַמֶּר לֹוֹ מֶוֹח וּנִזַּף בֵּיה אֲבוּהִי וַאֲמַר לֵיה

\$4.55

אַבֹּגעַם בֹּאֲכֶּם: מיי ניללו אַנוֹו לְנַעָּוֹע אָנִרַאָּאָן נּאָזַלְוּ אַנוּנִיר לְמָנַעוּ יִנִי מָנָא

ĽĔĊ.: لْمُمْكِنَكَ مُحْرَثُكُ لَنْهِمُد كِل אַהַיִּף רעִים בִּשִׁבֶּם לְבָּה رَبِهِمُد نَشِدُهُم هُمِـنِفِك لِتَكْنِهِ تَهَمَّد نَشِدُهُمْ خُرِنَفك لِتَكْهُ

שַׁבְּׁנְוֹ נֹּבְאָ הֻבְּׁבֹּנִי: נְנְיִמְלֵנִי בְּבְּרֵר וֹיִמְלְנִינְוּ נִימְלֵמִר מִּמְמֵל מִּנְאִ נִאָּטִיבְּנִי פּּטִּנְמָא נְמָלְטִירִ שֶׁלְיִם אַּמְּׁלִבְּ וֹאֵים הַאָּאוֹ זִי שְׁלִם אַמַּוֹ זִיָּה שְׁלִם رَيْعَمُد كِن كُكَ فِي لَهُد هُلَا يَهُمَد كُنِك هُنَارَ خُمَا لِيَانَا

חַלְמוִני. וֹמַּלְ פּּנִילְמוִני.: וָאוֹסִיפוּ עוֹד סְנוֹ יָתֵיה עַל הולחו אַנִּי סְבִיר לְמִשְּׁלַם בַּנֹא אַשַּׁ מִבְּמִי לְמִמִּלְנַ הַּלְנָא אָנָ נַיָּאְמֶרוּ לִוֹ אֶּחְיוּ הַמֶּלְרְ הְמִּלְרִ נַאָּמָרוּ לֵיה אַחוֹהִי הַמַּלְכוּ

כוְכָבַיָּא סְגָּדִין לִי: ניַםְלְם עּוֹד ְםְלַוֹם אַהֶּר נִיְסָפֶּר נַחֲלִם עּוֹד הֶלְמָא אָהְרָנָא

לְמִסְנָּגַ לְנִי מָּלְ אַנְׁתְאֵי <u>אַל־אָבִיוֹ ואָל־אָחַיוֹ וִאָּשִׁמַּנִי לַאַבוּהִי וּלְאַחוֹהִי</u>

למּב גֹע פֿעֿלמֹא: וּנֹבלאַבַלוּ אַבוֹנוּ וֹאַבוּנוּ הַהָּנוּ וֹבּנִיאַנּ בִּנִי אַבוְנִינִ וֹאַבוּנִיג

דּאָבוּהוֹן בִשְׁכֶם:

لَهُمُخْنَاتُكَ خُلْفُكِياً لَهُمَا خُنِكَ בון בשכם

ממּנְהַּב טַבְּבוּן נַאָּטָא כַהָּכִּם:

more for his dreams, and for his us?' And they hated him yet the thou indeed have dominion over thou indeed reign over us? or shalt And his brethren said to him: 'Shalt

and eleven stars bowed down to and, behold, the sun and the moon Behold, I have dreamed yet a dream: and told it to his brethren, and said: And he dreamed yet another dream,

to thee to the earth?' brethren indeed come to bow down Shall I and thy mother and thy this dream that thou hast dreamed? him, and said unto him: 'What is his brethren; and his father rebuked And he told it to his father, and to

his father kept the saying in mind. And his brethren envied him; but

father's flock in Shechem. And his brethren went to feed their

him: 'Here am I.' thee unto them.' And he said to Shechem? come, and I will send not thy brethren feed the flock in And Israel said unto Joseph: 'Do

to Shechem. of the vale of Hebron, and he came me back word.' So he sent him out and well with the flock; and bring whether it is well with thy brethren, And he said to him: Go now, see

(8) ועל דבריו. על דנתם רעה שהיה מניה להניהם:

- נבוק וגוי, כשס שלי אפשר באמך, כך השאר הוא בעל: ורבומינו למדו מכאן, שאין חלום בלא דברים בעלים, ויעקב נחכוון להוציא הדבר מלב בניו, שלא יקנאיהו, לכך אמר לו הבוא שנאס עליו: -- הבוא גבוא. וסלא אמך כבר ממס, וסוא לא סיס יודע שסדבריס מגיעין לבלסס, שגדלמו כאמו (ב"ר פד, יא). (10) ויספר אל אביו ואל אחיו. לאחר שספר אומו לאחיו, חור וספרו לאביו בפניסס: ויגער בו. לפי שסיס מעיל
- a1), 23 aaars: (II) שמר אח הדבר. סיס מממין ומלפס ממי יצול, וכן שמר שמי כו, צ), וכן לא משמר על מַשְּׁאַמִּי (איז ביד,
- (בו) לרעות את צאן. נקוד על את, שלא הלכו אלא לרעות את עצאן. נקוד על את, שלא הלכו אלא לרעות את עצאן. נקוד על את,
- (13) הבבי. לשון ענוס ווכיוום, נודרו למלום אביו, ואף על פי שסים יודע באמיו ששונאין אומו:

- וַיְאַמֶר הָאִישׁ נְסְעַּוּ מִנְּה כָּר הַגְּירָה־נָצִא לִי אֵיפָה הָם רֹעָים: י וֹיֵּאמֶר אֶת־אַנוֹ, אָנְכָּי מִבַּקַשְׁתְּ נְאָמָר יָהְאַנוֹ, אֵנָא בָּעֵי חִוּ כְּעָּן מַעַבַּמָּה: בَשְּׁבֵׁע וֹנְאָאְכְּנְעוּ עִאָּנְאָ כִאָּעִר בְּּעִפֹּלֵא יַ וַיִּמְצְאַרוּ אִישׁ וְהַנֵּה הֹעֶה וַאַשְׁכְּחֵיה פּּבְרָא וְהָא שָעֵי
- ווּכֶּב יוֹסֵף אַתַר אָהָיו וּיִמְצְאָם לְּדֵיֹהָן נַאָּזַל יוֹסֵף בְּתַר אַחֹוֹהִי $_{
 m Z_{I}}$ ۾ ھَرَمُن \dot{a} $\dot{a$
- אַּקְיִם וֹוְהְנִּבְיִ אָּמִוְ קְנִׁמִּיהִי: אי וּיִּרְאָּי אָתִּיׁ מִרְחָיִק וּבְּמֶּנֶם יִקְּרֵב וֹחַיּוֹ יִמִּיִה שַּרַחִיק וְעַּד ְלָא
- הַהַלְמָוֹת הַלְּזֶה בָּא: ני ניאַמֹרי אַנשׁ אָלְ־אָנוֹנו הַנְּה בַּנְעַל נַאַמַרי נְּבַר לַאַחיהי הָא מָרֵי
- لياح تنهد: בְּעָה אַבְּלְהָהוּ וְנְרְאֶה עַה־יִּהְיִּ יי בְּאַתַר הַבּרְוֹת וְאָמֶּרְנוּ חַיֶּת لمَقْد، كَذِه لَرُدَدُ لِأَدَدُ لِأَمْرِدُدِ لِأَمْرِدُ لِذِمْ لِمُنالِ لَلْأَمْرُدِيدُ لَرُدُمْرَيد
- נַּאָמֶר לְאַ נַבָּנוּ נַבָּמִי: יי וּיִשְׁמַעַע רְאִיבֶּן וַיַּצְּלֶרוּ מִיָּּדָר וְשִׁמַע רָאִיבָן וְשִׁיִּבִּר מִיַּדְרוּוֹ

- לְמִוּמִר מֹא אַנִּי דֹּהֵוּ: ڶۺٛڰٚؖٛٙۮٮٮ
- לו אולא אַנוּן בְעוֹ:
- נאַמְבְּחִנוּנוֹ בְּרוּתָוֹ: וֹאַמֹּע יוּבֹבא נֹמֹכִוּ מֹכֹּא
- 444444 ختد خئفدبا نتهدد لأحبند
- מַלְמַּוֹא בּוֹכִוּ אַמִּוּ:
- בסוף הלמוהי: בּמִּשֹׁא אַכֹּלְשִׁיִשׁ וֹנִשְׁוֹ, מָא יָתִי בים מו מבלא ונומר הוקא
- נֹאָמָר לָא נֹלַמְלְנָּיִּה נְפַּמִּ:

- saying: 'What seekest thou?' field. And the man asked him, behold, he was wandering in the And a certain man found him, and,
- feeding the flock.' Tell me, I pray thee, where they are And he said: 'I seek my brethren.
- found them in Dothan. Joseph went after his brethren, and say: Let us go to Dothan.' And departed hence; for I heard them And the man said: 'They are
- conspired against him to slay him. before he came near unto them, they And they saw him afar off, and
- 'Behold, this dreamer cometh. And they said one to another:

81

91

- what will become of his dreams.' hath devoured him; and we shall see pits, and we will say: An evil beast him, and cast him into one of the Come now therefore, and let us slay
- 'Let us not take his life.' him out of their hand; and said: And Reuben heard it, and delivered

- (((((,0,0,0); שכמה. מקוס מוכן לפורענות, שם קלקלו השבמים, שם ענו את דינה, שם נחלקס מלכות בית דוד, שנאמר וַיֵּלֶךְ רְתַּבְּעָם שְׁבָמֶה אומו לדיק הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבחרים, פִי גֵר יִהְיֶה וַרֶּשַׁךְ (בראשית מו, יג. סומה יא): ויבא (14) מעמק חברון. והלא הצרון גהר, שואתר וַיַשַלוּ צַבֶּנֶב וַיַּבֹּא עַד הַבְּרוֹן (בתדבר יג, כב), אלא מעלה עמוקה של
- (15) וימצאדו איש. זה גבריהל (הנחומה וישב ב) שנהמר וְקַהִּישׁ נַּבְּרִיהֵל (דניהל מ, יה):
- סום, ומין מקרם יולם מידי פשומו: (עב) בסער מזה. ספיעו עלמן מן ספמים: בלכה דוחינה. לבקש לך נכלי דפום שימיפוך בסס. ולפי פשומו, שס מקוס
- (13) ויהובלו. נממלאו נכליס וערמומיום: אחו. כמו אמו, עמו, כלומר אליו:
- מלומומיו, שמכיון שיסכגוסו בטלו חלומומיו: וסכמוב מסיים ונראס מס יסיו מלומוסיו, נראס דבר מי יקוס, או שלכם או שלי, ואי אפשר שיאמרו סס ונראס מס יסיו (OS) וגראה מה יהיו הלומוחיו. ממר רצי ילמק מקרל זס לומר דרשני, רום סקדש לומרם כן, סס לומריס נסרגסו,
- (12) לא נכנו נפש. מכת נפש, זו סיל מיתס:

אָטוַ מֹּגְּבֶׁם ﻛַנַּמִּגבוּ אָבְאַבוּני: אַל השְׁלְחוּ בְּוֹ לְמַעַן הַצְּיֹל בִּיה בְּדִיל לְשֵׁיוָבָא יָהֵיה הקור הזָה אַשֶּׁר בַמּרְבָּר וְיָד בּקַמִרְבָּרָא וָיִדְ לֹא מִישְׁטּוּן בה השְּׁפְּכוּ־דְם הַשְּׁלֵיכוּ אֹהוֹ אֶלִ- דִם רְמוֹ יָמִיה לְגוּבָּא הְדֵין

אָנוַ_כַּעָוֹנִי וַפַּפֿוּם אָהָוֹר הַלְּיוּ: ניפְּשָׁיטוּ אָח־יוֹסְף אָח־בָּהְוֹלְהֹוֹ אָחוֹהִי וִאַשְּׁלְחוּ נָת יוֹסָף נָת זְיְהֵי בַּאַמֶּר בָּא יוֹסָף אֶל־אָחָיִי נְהַנָּה פַּר אָהָא יוֹסָף לְנָת

וְתַבָּוֹר הַק אֵון בִּוֹ מֶוִם: ÷ב וַיְּקְחָׁרוּ וַיַּשְׁלֶכוּ אֹתֻוֹ הַבְּּרֶה וָנַסְבּוּהִי וּרְמוֹ יָמִיה לְגוּבָּא

نجٰ لٰ فرا יאָנֿי וָלְמַ הוֹלְכָים לְהוֹנִיר נְשְׁאָים נַכֹאָתְ ببرطحيت וְהָּמִׁמֹּאַלְיִם בְּאָנוּ מִנִּלְּמָּגַ ⁵⁰ מְּנֵנְיִםׁםְ נַּוֹבְאָנִּ וְׁבַנְּבִּי אָבְבַוֹּטִ וּוֹבַפֵּנִ הָּנִנְבִּעוֹ וַבַּוֹנִ ڗ؞ٛۻڗڹڴڴڂؙڔۦڮٛڷڝ

%لا_ئـدا: בָּאָת בּׁ. וֹנִיבִוּן אָטַ־אַבְוּנוּ וֹכִסְּנוּוּ מִמְוּן וִיִּבְוֹנִי לַנָּא אָבוּ וֹלַמָּוָלְ יָנִי וַיְאַמֶּר יְהוּדֶה אֶל־אֶחְוֹוּ מַה וַאֲמַר יְהוּדָה לַאֲחוֹהִי מָא

בְּשְׁבֵוּנוּ הְוֹאַ זְיִשְּׁלְּאַנוֹי אָבוֹווּי וֹנֹבְנִי אַּלְשַׁנִי בָּנִ בָּנִאַנוֹנוּ

لَبِهِمُلِ هُمْ ثِلْتِ اللَّهِ لِذَالِ هَمْ لِيَهْمُلِ ذِلِيا لَهِبِيَا ذِهِ تَنْمُلِيا

تَرْبَحُ لِللَّادِ: כְּחְנֵיה יָת כְּחְנָא דְּפַּסֵי

ווולא בולן כונו כוני מוֹא:

خظھٰڎ.ٰם: ילמּל ילמוִם אַּוֹלִוּן לַאַּטֹטֹאַ מּוֹנַע מּנַבֹּאָנ אַטוֹא מּנּלַמֹּע נַנְאָאָנ נאַסִעַרנּ ڂڟ؞ۮٙڂ

אַרונָא ונְכַפַי עַל דְּמֵיה:

דַסְבְנָא בוּא וְקַבִּילִוּ מִנִּיה לא שְּׁנֵי בֵּיה צָּבֵי צֵּחוּנָא לכנ נומברנו לישְמְמֵאלִים אָיחוֹ וּנִזִּבְנְנִיה לְעַרְבָּאֵי וִידָנָא

> him to his father. him out of their hand, to restore upon him'—that he might deliver is in the wilderness, but lay no hand no blood; cast him into this pit that And Reuben said unto them: 'Shed

coat of many colours that was on they stripped Joseph of his coat, the was come unto his brethren, that And it came to pass, when Joseph

٤7

there was no water in it. into the pit—and the pit was empty, and they took him, and cast him

down to Egypt. balm and ladanum, going to carry it their camels bearing spicery and Ishmaelites came from Gilead, with and, behold, a caravan of they lifted up their eyes and looked, And they sat down to eat bread; and

brother and conceal his blood? What profit is it if we slay our And Judah said unto his brethren:

unto him. flesh.' And his brethren hearkened upon him; for he is our brother, our Ishmaelites, and let not our hand be Come, and let us sell him to the

בכור וגדול שבכולן, לא ימלה הפרחון אלא בי: (22) למען הציל אחו. כוח הקדש העידה על כאובן שלא אמר ואם אלא להציל אוחו, שיבא הוא ויעלנו משה, אמר, אני

(33) אח כחנחו. וס מלוק: אח כחנח הפסים. סול שסומיף לו לביו יומר על למיו (ב"ר פד, מו):

בו, חבל נחשים ועקרבים יש בו: (24) והבור רק אין בו מים. ממשמע שנאמר והכור רק, איני יודע שאין בו מיס, מה מלמוד לומר אין בו מים, מיס אין

שרש עשב ושמו אשמרולוזיא"ה, במק' נדה (מ.): וצרי. שרף הנומף מעלי הקמף והוא נמף הנמנה עם סמני הקמורם: ורש. לומימא שמו בלשון משנה, ורבומינו פירשו כל כנומי בשמיס הרבה קרוי נכחת, וכן וַיַּרְמֵׁם מֶׁמ בֶּל בֵּימ נְכֹמֹה (מלכים־ב כ, יג), מרקחת בשמיו. וחונקלום תרגם לשון שעוה: שכרן של לדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפט ועטרן שריחן רע, ולוה נודמנו בשמים, שלא יווק מריח רע: בכאח. (as) ארחח. כמרגומו שיירמ, על שס סולני ארח: וגמליחם נשאים וגוי. למס פרסס סכמוב אם משאס, לסודיע ממן

(26) מה בצע. מה ממון, כתרגומו: וכסינו אח דמו. ונעלים את מיממו:

נקבל, וכל שהוא שמיעם האוון, כגון וַיִּשְׁמְעִי אָמ קוֹל ה' אֱלֹהִים מִמְּבַלֵּךְ בַּבָּן, וְרָבְּקָף שוֹתַעַם, וַיִּשְׁבַעַע יִשְׁבָבָּה, שָׁמַעְמִי הָם מְּלִינִם, (22) וישמעו. וקנילו מניה, וכל שמיעה שהיה קנלת דנרים, כגון זה, וכגון וַיִּשְׁמַע יַעַּקֹּד הָלָ בֻּבָּיו, נַעֲשֶׁה וָנְשְׁמָע מחורגם כבוד אב ואס, כ' שנה שהיה בבית לבן, וב' שנה בדרך בשובו מבית לבן, שנה ותלי בתכוח וששה חדשים בבית אל (מגילה מז: יו.). היה בעמדו לפני פרעה, ושבע שני השובע ושומים הרעב כשבה יעקב למלרים, הרי כ"ב שנה, כנגד כ"ב שנה שלה קיים יעקב (44) ימים רבים. כ"ג שנה, משפירש ממנו עד שירד יעקג למלרים, שנחתר יומף גן שגע עשרה שנה וגוי, וצן שלשים שנה שסום מי, ממכ, סיפך מגלס, וסקב"ס מינו כולס לגלום לו:

ולמה לא גלה לו הקב"ה, לפי שהחרימו וקללו את כל מי שיגלה, ושתפו להקב"ה עמהם (תנתומא וישב ב), אבל ילתק היה יודע (33) ויאמר כחנת בני. סימוו: - חיה רעה אכלתהו. ולולס נורות סקדש (נ"רפד, ימ), קופו שתתורס נו משת פועיפר. כמנמ בד, נקוד כְּמֹנֶמ:

- (15) שעיר עזים. דמו דומס לצל אדס: הכחנה. זס שמס, וכשסיא דבוקס למיבה אחרת, כגון כמות יומף, כמות פסיס,
- (05) אנה אני בא. לנק לברת מלערו של לבל:

שבלבל ילועי אביו:

- (29) וישב ראובן. ובמכירמו לא סיס שס, שסגיע יומו לילך ולשמש את אביו. דבר אמר, עמוק סיס בשקו ובמענימו על יוסף מן הבור וימכרוהו לישמעאלים, והישמעאלים למדינים, והמדינים מכרו אומו למלרים:
- (28) ויעברו אבשים מדינים. זו סיא שיילא אחרת, וסודיעך סכתוב, שנמכר פעמיס סרבס: וימשכו. בני יעקב את כולן ממוכגס ושמעו, ושמעת, ושמע, שמיע קדמי:

בַבֶּים: בֹּמֹטֹלְנְוֹ נִיּטֹאַבֹּלְ הַלְ_בֹּנוֹ וֹמִים הַפֹּא בַּטַבוֹבֵים וֹאִטֹאַבּלְ הַלְ

בְּבֵיה יוֹמִין סַגִּיאָין: ** נִיקְרָע יַּעְלְרִ שְׁמְּלְרְשְׁנִוֹ נִיֶּשְׁם שָּׁל וּבִוּש יַעֲּלִר לְבִּישׁוֹהִי נַאָּפַר

mourned for his son many days. put sackcloth upon his loins, and And Jacob rent his garments, and

45

٤٤

ıε

בְּמֶה אֲבְּלְהָהוּ שָׁרָף שֹׁרָף יוֹמֶף:

מלמג למוג ווסב: בּבְרִי חַוְּמָא בִּמְּמָא אָכַלְמֵיה ³⁵ ניפירה ניאטר פְתְּנָה בְּנָי חַיְּה וֹאִשְׁהְמִוֹדְעַה נִאַטַר פִחּוּנָא

doubt torn in pieces.' devoured him; Joseph is without son's coat; an evil beast hath And he knew it, and said: 'It is my

בוא אם_לא: מֹאַאנוּ עַכּּע_לָא עַכּעַלָּנִע בּוֹבַ בּ נְּבְּׁלְאֵלְאֵלְאַבְיּבְּׁם נַּאָמְרָנִּ זְאָט זְאָנִטִּיִאָּנְ לְנְט אַבְּוּבִינִוֹ נַאָמָרִנּ וֹגְשָּׁבְּשֵׁנִ אָּעַבְבְּעָּנִינ

עַכְּמִנְאַ צִּבְּרֶרְ הָיִאַ אָם לָאַ: בא אַמְּכּטִוֹא אָמְטִמוְנַת כַּתֹּן הפּסִים וְשַׁלְחוּ יָת כִּתּנְא דְפַסֵּי

son's coat or not.' found. Know now whether it is thy father; and said: 'This have we colours, and they brought it to their and they sent the coat of many

ĒĽO: שְׁמֵּיִר עִּוֹּיִם וַיִּשְׁבְּלְוּ אָת־דַבְּהְּתְּוֹת צְפִיר בַּר עִזִּי וּשְׁבַלְוּ יָת בִּתּוּנְאּ בְּדְים: בְּדְשָׁא:

ינ ַנִיקְחָוּ אֶת־בְּתַנֶּת יְוֹסֵךְ וַיִּשְׁחֲשׁוֹ וּנְסִיבוּ יָת בִּחּנְא דְּיוֹסֵךְ וּנְכַסוּ

in the blood; killed a he-goat, and dipped the coat And they took Joseph's coat, and

אַנוֹנוּ וֹאַנוֹ. אָנוֹע אַנוּ_בוֹא:

±k±'.L:

לְנְתְּוְבִיגְ נְאֵלֹא לְאֵלוּ אֲלֵא אֶבֵּנִי:

me, whither shall I go?' and said: 'The child is not; and as for 30 And he returned unto his brethren,

און יוסף בַּבְּוֹר וַיִּקְרָע אָת־ בִית יוסף בְּגוּבָא וּבַזַע יָת ⁶² נֵיֶּעֶשׁׁב רְאִּיבֵן אֶלְ־הַבְּוֹר וְהַנָּה וְהָבָּר רְאִיבֵן לְגִּיבָּא וְהָא

YELWILL:

pit; and he rent his clothes. and, behold, Joseph was not in the And Reuben returned unto the pit;

וּבְּרָיאוּ אָתַיוּסָף מִצְּרֶוְיָּהַיּ حنشنة بعذرت خششدت خود מֹן עַבְּוָר וַיִּמְבְּרָוּ אָת־יוֹמֶף ĪijĠŢĠŧ אָת־יוֹמֶף 87 [:CAMC

בעסרין בסף ואיהיאי ית יוסף יולא וולנו יני יוסף לעודאי ترع جاء مراب المرابات الإجاد الاجتاء المرابية المؤلاء

brought Joseph into Egypt. twenty shekels of silver. And they sold Joseph to the Ishmaelites for lifted up Joseph out of the pit, and merchantmen; and they drew and And there passed by Midianites,

נילב אָטוּ אַלוו: ליי אָלַר אָלִר אָבָל שָׁאָלָר خَرْتُم رَبْطُهُ إِجْنَادُتُم لَيْهُمُ لِجُرْمُونَ لِنُمْ خُرِيْمُ الْمُعَالِّ خُرِيْمُ الْمُعَالِّ الْمُعَالِ لَهُ كُلِمَادٍ كُمْ حَثَرُنا لَكَمْ خَتَالِكَنا لَكُمَا خُمْ خَتَابَتْه لَحُمْ خَتُلَتَهَا

מְצְרְיִם לְפְוֹמִיפַר ְסְרָיִס פַּרְעָּה לְפּוֹמִיפַר רַבָּא דְפַּרְעֹּה רַב וֹנְימִׁבְנִים מֹכֹבוּ אָשֹׁוְ אֶבְ וּמִבְוֹלָאִ זּבּׁנִוּ וֹשִׁישׁ לְמֹאֹבוֹם

שָׁר הַשַּבְּהִים: (פ)

לד מַאַּר אָּחָיִי וַנָּטִ עַּר־אָיִשׁ עַּדָּרָלָטִי כניפי וַיְהִי בְּעֲת הַהָוֹא וַיֵּרֶד יְהוּדֶה

וּשְׁמָוֹ חִירֶה:

ۼڎؙؠڬ: ַ בְּנַעְּנֵי וּשְׁמֵּׁה יְהְוּדֶה בַּתְ־אָישׁ וַחַּוָא תַּמָּן יְהוּדָה בַּת גְּבָר מְנְיְרָא שְׁמֵּי וְשְׁמֵּי יְהְנְהָה בַּתְ־אָישׁ וַחַּוָּא תַּמָּן יְהוּדָה בַּת גְּבָר

ַ נַתַּלְרַ בַּלְ וַיִּקְרָא אָת שְׁמִיה עָרִי יִקְידַת בַּר יִקְרָא יָת מֶרִי מָרֵי יַתְּלֶרְ בַּלְ וַיִּקְרָא אָת שְׁמִיה עָּרִי יִּלְידַת בַּר יִקְרָא יָת

: ۱۵

אָת־שְׁטִוּ אִנְּוָן:

אָתַ־שְׁמִּוֹ שֵׁלְּה וְהְיָה בְכְּזִיִר וּקְרָת יָת שְׁמֵּיה שֵּלְה וַהַנָּה וּנִיּסָב מִיִּעְ וְשַׁכֹּעַ בְּּוֹ וֹשַׁבַּנֹאֵ נֹאִיִסִּיפַּט מִיִּע וֹיִכְיָנַט בַּע

בְּלְדְתָה אָתְוֹיִ

לכוֹנד פֿר יְלֵידָת יָמִיה:

(2) כנעני. מגרא (נ"רפה, ד):

(98) השבחים. שוחעי נהמות המלך:

של יעקב, אבל לא סיס ממאבל שסיס יודע שסוא חי:

ישְׁמָה הַמָּר: ٥ (יַפַּׁע יְהִידֶר אַמְּר לְעֵּר בְּבוֹרֶוֹ וּנְסִיב יְהִידָר אַהְּתָא לְעֵּר

ווסו שמתר ללבן זֶס לִי מָשֹׁרִיס שָׁנָס בְּבֵימָדּ, לי סן, עלי סן, ומופי ללקות כנגדן:

מֵימֶיו, דמֿס למֿ כן מס צמֿ לסודיענו. וצברמֿשים רבס (פּס, ד) רמֿימי, ומקרמֿ שמו שלס וגו' פּשקם:

יַת שָׁמֵיה אוֹנָן:

خلاتك:

לַמוּלִיָּא:

991

(5) והיה בבזיב. שם המקום, ואומר אני, על שם שפפקה מלדם נקרא כזיב, לשון סִיוֹ מָהֶיֶה לִי פְמוֹ פַבְּוָב, מֵשֶׁר לֹא יָבַוְּבּוּ

. אביסס, אמרו, אמס אמרם למכרו, אלו אמרם לסשיבו, סיינו שומעיס לך: ויש. מאם אחיו: עד איש עדלמי. ושחתף (I) ויהי בעת ההוא. למס נסמכס פרשס זו לכאן וספסיק בפרשמו של יוסף, ללמד, שסור ידוסו אחיו מגדולמו כשראו בלרמ

מפי סגבורס, אם לא ימום אחד מבני בחיי, מובעה אני שאיני רואס גיסנס: − ויבך אחו אביו. ילחק סיס בוכס מפני לרמו כא): אבל שאלה. כפשומי לשון קבר סיא, באבלי אקבר ולא אחנחס כל ימי. ומדרשי, גיסנס, סימן זס סיס מסור בידי אל משמשין בלשון על, שָׁל שְׁחֹיל וָשָׁל בֵּית בַּדְּמִיס (שמוחל־ב כח, ח), שָׁל הַבְּקַח חֲכוֹן הַשָּׁלָהִיס, וָשָׁל (מות) מְמִיה וְחִישָׁה (שס־ח ד, החי (פ"ר פד, כא), וספור שמת, שעל המת נגורה גוירה שישתכת מן הלב, ולא על החי: – ארד אל בני. כמו על פני והרפה מסי וכל בנימיו, כלומיו, שמין אדס נמנע מלקרוא לחמנו בנו ולכלמו במו: וימאן להחבחם. אין אדס מקבל מנחומין על (פצ) וכל בנחיו. רבי יסודס אומר, אמיום מאימום נולדו עם כל שבע ושבע, ונשאוס. רבי נממיס אומר, כנעניום סיו, אלא

first-born, and her name was Tamar.

And Judah took a wife for Er his

at Chezib, when she bore him.

called his name Shelah; and he was

And she yet again bore a son, and

son; and she called his name Onan.

And she conceived again, and bore a

and he called his name Er.

And she conceived, and bore a son;

unto her.

Shua; and he took her, and went in certain Canaanite whose name was

And Judah saw there a daughter of a

Adullamite, whose name was Hirah.

 $III\Lambda XXX$

that Judah went down from his

brethren, and turned in to a certain And it came to pass at that time,

Pharaoh's, the captain of the guard. Egypt unto Potiphar, an officer of

And the Midianites sold him into

And his father wept for him. the grave to my son mourning. he said: 'Nay, but I will go down to but he refused to be comforted; and

daughters rose up to comfort him;

sid Ils bas snos sid Ils baA

וּבְכְא יָתֵיה אֲבוּהִי:

לְנְעַ בְּנִי כִּבְ אֵבִּילָנָא לָהָאוָל

לְנִׁע יַּבְרָא מַּבִּילִמְאָב יִּמְמִיה

יְהוּדָה מִלְוָת אֵחוֹהִי וּסְשַא

וֹבְוֹנִי בְּעִּבְיֹא הַבִּוּא וּנְחַנַּ

שׁלְעוּמִוּ וֹאֵמֹר אָבוּ, אָנעוָע

- יְהְוְה יִיְמִהָּהי יְהוְה: ל נוֹנְי מַב בַּבַּוָב וְצוּגָב בַב בַּמִנוֹנ
- ׆ַבַמּ לְאָטִירָּ: אָמָע אָטוּע וופֿס אָטַע וֹטַעָּס אָטַע אָטוּע וופֿס וֹטַע וּאָצֿיס נּגְאָמֶר יְרוּבְרוֹ לַאִוּלָן בָּאָ אָלְ נַאָּמָר יְרוּבְרוּ לַאִוּלוּ מוּלְ לַנִּי
- זַבַת לְאָבווי: غُنىر نَمُتَاتِ هِلَـٰجُكِ خُحُكِنْ، نَتَالِــ עַּלְּבָׁת וֹעַיֻּע אִם דָּא אֵבְ־אֵמֵע מִעְבַּרִי זַבְּמָא וֹטִוּ פַּב מִבְיִבְי נינות אולן בי לא לו יהנה אינן אַני לא על שְׁמִיה
- וַיְּמֶת נַם־אָתִוּ: יי נונבת במולו ובוב אמוב ממוב ובאום פוב וו במבר נאמות
- שׁמַׁר נִשֹּמֵּר בַּית אָבִּיהָ: וֹמִנּע נּם_עוּא בֹאָעוֹנו וַשַּׂבְּ וּלֹבַלְ מִּלֹנִי בֹּוֹי בֹּנִי בֹּנִ אָּמָר פֹּוֹ יי מְּבָּׁנִ אַלְמְּנְּרֵי בֵּיִת־אָּבִירְּ עַּרִי מִיִּבִי אַרְמְלְא [,] בֵּיִת אֲבַוּיִרְ וַיַּאַמֶּר יְהוּדָה קְתָּמֶּר כַּלְּתֹּוֹ
- וַנְּעָל עַל־גְּוְזֵיְ צֹאָנוֹ הוֹא וְחִירֶה בי אָשֶׁרַיְרוּיְרָה ַ <u>וְּיְבְּ</u>חֶם יִרוּדְר וּוֹבׁבּוְ עַוֹּטְנִם וֹשַׁמִּט בּעַ הָּוּגֹּ
- עקה המנוקה לוו צאוו:

- ביש קדם ין נאַמִיתִיה ין: וְהַנְה עֵר בּוּכְּרֵיה דִּיהוּדְה
- זַרְעָאַ לַאֲחוּדְ:
- לְאַלְמָא זַבְּעָא לָאָבוּוָהָי: אוְבְחֵיה עַל אַרְעָא בָּדִיל דְּלָא לְנִׁע אִשַּׁע אַבוּנִי, וּמֶבוּבּּיִל
- בות אָבוּהָא: כַּאָּעוִנִי נַאָּזַלָע שַּׁמֶּר וִימִיבָת אַמָר דְּלְמָא יְמוּת אַף הוּא מֹב בוֹנְבֹּנ מֻלְנִי בֹּנִוּ אֶנִוּ וֹאֶמֹר יְהוּדְה לְמָמָר כַּלְתֵּיה
- **خلائائات**: נְחִירָה רְחֲמֵיה צַּדְּלְמָאָה יסְלֵיק עַל גָּוְזֵי עָנָאַ אַטֿע געגע גאַלנֿום געגע וסניאו יוֹמוֹא ומִיחַת בַּת שועַ
- בַּנוֹנוֹנוֹ: שמונג סבום לשמנה למנו נֹאִטֹנוֹא לִטְמֹר לְמִימָר נִיא

- and the LORD slew him. wicked in the sight of the LORD; And Et, Judah's first-born, was
- to thy brother.' brother unto her, and raise up seed perform the duty of a husband's unto thy brother's wife, and ni 02' :nsnO otnu biss dsbul bnA

8

- to his brother. the ground, lest he should give seed brother's wife, that he spilled it on pass when he went in unto his would not be his; and it came to And Onan knew that the seed
- slew him also. in the sight of the Lord; and He And the thing which he did was evil
- father's house. Tamar went and dwelt in her he also die, like his brethren.' And son be grown up; for he said: 'Lest in thy father's house, till Shelah my daughter-in-law: 'Remain a widow Then said Judah to Tamar his
- the Adullamite. Timnah, he and his friend Hirah up unto his sheep-shearers to and Judah was comforted, and went daughter, the wife of Judah, died; And in process of time Shua's
- to Timnah to shear his sheep.' 'Behold, thy father-in-law goeth up And it was told Tamar, saying:

- ער משחית זרעו כדי שלה תתעבר ויכחיש יפיס: (ע) רע בעיני ה׳. כרעמו של און, משמים ורעו, שנאמר באון וימם גם אומו, כמיממו של ער מיממו של און. ולמה סיה
- (8) והקם זרע. סגן יקרא על שס סממ:
- (9) ושחת ארצה. דם מנפניס ווורס מנמון (נ"ר פס, ס):
- וושימומו אנשים (יבמות קד:): (II) בי אמר וגרי. כלומר, דוחס סיס מוחס בקש, שלא סיס בדעמו לסשיאס לו: בי אמר פן ימוח. מוחוקת סיא
- (12) ויעל על גווזי צאנו. ויעל ממנחה לעמוד על גווזי לאנו:
- מכטן ויורדין לה מכטן: (13) עלה חמנחה. ונשמשון סול לומר וַיֵבֶר שְׁמְשׁוֹן וגו' מְמְנָמָס (שופטיס יד, ל), נשפוע ססר סיחס יושנת, עולין לס

שׁמְּנִעָּׁי בַּי רְאָּמִּר בִּי נְדַרַ שֵּלְר בַבְּבַרָה אָמֶר על־בֵּרָה זַּטַבַּס בַּגַּמִּגוּ זַטִּטְמַבַּן
 זַטַּמַבַּן رَفِوَر خَرِيْرٍ، هَرْطِرِينَك ظِهْرٌ، ثِ

چر جوټر چړرټ: a וּיִרְאָה יְהוּדְה וַיַּהִשְׁבֶה לְזּוֹנָה וַתַּזַה יְהוּדָה וָתַשְׁבַּה פְנִפְּקִת

שׁמוֹ בְּי בִּי עַבְוֹא אָלֶוּי יָדַע בֶּי כַלְּקוֹ הָוֹא וַתֹּאָמֶר עַה־ ³¹ הַבְּהִינְאִ אֲבָּוֹא אֵלֵיוְרְ בֻּיִּי לֵאְ הַבִּי בְּשׁ מִּבִּי לְּנְיִּיוֹרְ אֲבִי ريْص אַלְיהָ אָלְ־הַבְּּבֶרְ וּיֹאַמֶּרִ יִּסְטָּא לְנְתַה לְאִירָהָא נְאָמָר

مَلَكُبِل مَل مُكِتُكِبِ وَلَا مُكِتَلِكُ اللَّهِ مُكَالَكِ ا מִן־תַצָּאוֹ וַהַאִמֶר נְּאַמֶּר אַנְכֵּׁנ אֶּמֶּבְּט נִּבְּיִב הַוֹּם נִאַמִּר אַנָא אַמִּבְּט נַּבִּיֹא בַר

וּגֹּלאָ אֶלֶגִי וֹשַּׁבַר לְוִי بضهٰك لِجُهُد جَنْيُكَ نَنْ فَا كُنْ السَّوْدِ لِا يَحَدِيُكَ السَّوْدِ لِا يَعْدِيكِ السَّوْدِ السَّ 18. كِلِّي رَفِيجُمُد بِيَثُمُكِ بِخُنْدِيُّكَ كِنِكِ رَبِّكُ مَنْكُمُدُ لِمُنْفِظُكُ וּאַמֶּר מֶּר הַמֶּלְבִוּן אַמֶּר אַמֵּן וֹאַמַר מָא מְהַכּוּנָא צַאָּטָּוּן

אַלְמֶנוּטֵב: تلاثمكانا تنخظم رنقاط ربتكك رنقور אָגוּפֿע וֹלַמָע

בַּאַבְאַר: <u> Lart</u>il בְּנִגְ בִמְּנִינִ עַמְּבַבְעָנִ לְלַטִע בָּנָג בָטַמָנִי אַגַלְמָאָנִי לְמָסַב וּיִשְׁלַם יְרוּדָה אָת־גָּרַי הָמִיּים יִשְׁלַם יָהוּדָה יָת גַּרִיָּא בַּר מִזִּי

> אָטְיְהָרָת לֵיה לְאָתוּ: שְׁנִי אֲבֵי בְבָא שֵּׁלָבִ וְבִיא לָא מננים במל אורח המנות אבי これらりづれ וּאַמִּדִיאַת לְבוּשֶׁי אַרמלוּתה

> בָּרָא אָרֵי כַסִּיאָת אַפַּהָא:

וֹאַמֹנע מֹא שֹשֹּוֹ לָ, אָנוֹ לָא גֹֹבת אַבוּג כַּלְּעָנִע עִגאַ

מְּשְׁכּוְנָא מָר דְּחִשְׁלַח: אִם שִׁשׁׁוֹ הִגּּי מִן הֹלֹא נֹאַמֹנִע אָםְ שִׁשׁׁוּ

ַנְעָאָר לְנְתַה וְעַּרִיצָּת לֵיה:

אַרְמָלְיּתַה: בֹּלִבָּ, מִּנפֹּע מִנָּע נִלְבַמָּע לְבַנְמָּג

מוּב באַשְּׁב נֹלְאַ מִהְּכִּוֹלָא מוּנֹג בּאַטִּטֹא נֹלָא

not given unto him to wife. Shelah was grown up, and she was way to Timnah; for she saw that entrance of Enaim, which is by the wrapped herself, and sat in the covered herself with her veil, and garments of her widowhood, and And she put off from her the

covered her face. her to be a harlot; for she had When Judah saw her, he thought

me, that thou mayest come in unto And she said: 'What wilt thou give that she was his daughter-in-law. come in unto thee; for he knew not and said: 'Come, I pray thee, let me And he turned unto her by the way,

Pledge, till thou send it? she said: 'Wilt thou give me a of the goats from the flock.' And And he said: 'I will send thee a kid

conceived by him. and came in unto her, and she thy hand.' And he gave them to her, and thy cord, and thy staff that is in give thee?' And she said: 'Thy signer And he said: 'What pledge shall I

the garments of her widowhood. put off her veil from her, and put on And she arose, and went away, and

found her not. from the woman's hand; but he Adullamite, to receive the pledge by the hand of his friend the And Judah sent the kid of the goats

ספקירה עלמה אלל יהודה, שהימה מתאוה להעמיד ממנו בנים: ורבומינו דרשו, בפתחו של אברסס אבינו, שכל עיניס מלפוח לראוחו (קומס י.): - בי ראחה בי גדל שלה וגוי. לפיכך (14) והחעלף. כמהס פנים עלה יכיר גם: וחשב בפהח עינים. צפחימה עינים, צפרעה דרכים שעל דרך המומס.

כסמס פניס, כשסימס גבימ ממיס סימס לנועס לפיכך לא משדס: (EI) ויחשבה ליונה. לפי שיושנת נפרשת הרכים: ַ כר כסחה פניה. ולל יכול לרלותס ולסכירס. ומהרש רצומינו כי

נמינה הם: עלמך ודעמך לכך. כל לשון סבה לשון הומנה הוא, מוץ ממקום שיש למרגמו בלשון נמינה, ואף אומן של הומנה קרובים ללשון (16) ויש אליה אל הדרך. מדרך שסיס נס, נמס אל סדרך אשר סיא נס, ובלשון לע"ו דשמורני"ר: הבה נא. סכיני

(שבון: משכון:

בו, לדיקים כיולה בו: (18) החמך ופתילך. עוקמן וצוציפן. עצעת שלתה חומה בה, וצמלתך שלתה מתכשה בה: והדהר לו. גצורים ביולה

ځتېن: הַגְּהֶרְ וַיֵּאִמְרִי לֹאִ הִיְתָה בָּזָה " אַיַּה הַקְּבִשְׁה הָוֹא בְעִינַיִם עַלֹּ ניִשְׁאַכ אָת־אַנָשָׁי מִלְמָה לָאַמָר

אָמְרוּ לאֹ־הְיְהָה בְּזֶה קְּדִשְׁה: מְצְאָטְיִיהְ וְנְּם אַנְאָהִ הַמְּלִים וַיָּשְׁבַ אֶּלְ־יָהוּדְה וַיָּאִמֶּר לַאִּ

הּגָּה וְאַמָּה לְאִ מְצְאִתְּה: دېږى خېد، جيد نوځېمز حږړ، ह्र ्रियंत् , तर्मतं वृष्ट्य द्वी

ننهٰتاء: בוֹצִיאָיהָ ぶんだし نالنبًا حَجْنُهُ إِيْنِ بَيْنَ بَيْنَ بَارِبَ جَائِدَيْنِ +² לֵיהוּדֶה לֵאמֹר זְנָהָה הְמָנֵר ניהיו במשלש הַדָּשִׁים ניָּנַּר

ा्प्रहास प्रस्ट्रेपः ¢× ਵ਼ੇਕਾਂ ਜੁਜੜ੍ਹਖ਼ਕ ਜ਼ਿਵ੍ਹਾਵ੍ਹਾਂਰ לו אַנֹבֶי הָרֶה וַתֹּאִמֶּר הַבֶּר־ Sz וַבְלְיִבְ לֵאִנְר לְאִיתְ אָּתִּר־אֶלֵּרִ הוא מוצַאת וְהָיא שְּלְחָה אֶל־

: كَالْمُالُمُ لَا كُا לְשֵּׁלְנִי בְּנִי וְלְאִינְסָף עִּוֹדִ לְאִינִסָּה לְשֵּׁלְנִי בְּרִי וֹלְאִ g dật בי־על־בון לא־וָתַקּיה וַ יַּבְּאָה מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי מִנִּי וַיַּבֶּר יְהוּדְה וַיֹּאַמֶּר צֶּדְקָה וְאִשְׁהַמוֹדַע

> מַל אוֹרָהָא וֹאַמָּרוּ לֵית הַכָּא אַן מָקַבַּשְׁמַא בְּהִיא בְּמֵינִים ישאיל ית אנשי אתרה למימר

אָמָרוּ לִית הָכָא מָקַדַּשְּׁמָא: AĢĒLŪL IĀL ĀĪĀL ĀŪLX וְעָב לְנָת יְהוּדָה וַאָּמָר לָא

בְּבֵּוֹ נְאֵשׁ לָא אַהֶּכַּטִּעִי: לְבֵי עוְלְבְּ עָאַ מָּבַּרִית עַּרְיָא נאָמַר יְהוּדָה הִּפַּב לַה דַּלְמָא

: النائاركاء מוּוּנִישׁבּי נֹאַמֹר יְרוּדָר אַפּּלוּהָא خلائك נאַב בא מהבנא ליהודה לְמִימַר זַּנִּיאָת מַמָּר ובוֹע בַּטַבְּעוּט וֹבִעוֹא וֹאִטַעוֹא

וְחוּשָׁרָא הַאָּבֶּין: להן למן הולטא והוהפוא מֹמֹגֹא וֹאַמֹנִע אֹמִשׁמוּגַת באבון דיביה מניה לְםְמוּהָא לְמִימָר עיא מִתַּפְּקא וָהִיא שָׁלַחַת

אוסיף עוד למדעה: יהודה ואַמַר

> harlot here.' they said: 'There hath been no was at Enaim by the wayside?' And saying: 'Where is the harlot, that Then he asked the men of her place,

been no harlot here.' men of the place said: There hath I have not found her; and also the And he returned to Judah, and said:

this kid, and thou hast not found we be put to shame; behold, I sent And Judah said: 'Let her take it, lest

her forth, and let her be burnt.' Brind' :biss dabul bnA 'yrrolrsd yd moreover, behold, she is with child hath played the harlot; and saying: 'Tamar thy daughter-in-law months after, that it was told Judah, And it came to pass about three

and the cords, and the staff." thee, whose are these, the signet, child'; and she said: 'Discern, I pray the man, whose these are, am I with sent to her father-in-law, saying: 'By When she was brought forth, she

again no more. to Shelah my son.' And he knew her than I; forasmuch as I gave her not and said: 'She is more righteous

And Judah acknowledged them,

97

(וב) הקדשה. מקודשמומוומנמלונומ:

diai elt, a10 (e"c e0, a): עוד לממת דברי: חנה שלחתי הגדי הזה. לפי שרמס יסודס מת מביו בגדי עויס, שסעביל כתנת יומף בדמו, רמוסו גם (ES) חקח לה. יסיס שלס מס שבידס: פן נהיה לבוז. אס מבקשנס עוד, ימפרסס סדבר ויסיס גואי, כי מס עלי לעשות

בשריפה: פְשְׁה בְּרֶה, וכמו בְּרֶה פַּמַמֶּה: וחשרף. אמר אפריס מקשאה משוס רצי מאיר, צמו של שם הימה שהוא כהן, לפיכך דמה כמר וּמִשְׁלַם מָנוֹם (אַסְמַר טַ, ישַ), מִשְׁלוֹם יָדֶס, וכן מרגוס אונקלום כמלמום ירמיא: הרה לזנונים. שס דבר, מעוברם, כמר (PS) במשלש חדשים. כונו של כלשון, וכונו של לחכרון, ולמלעי שלס (נדס מ:). ולשון כמשלש מדשיס, כהשמלש החדשים.

ילבין פני מבירו ברביס: הכר גא. מין גם מלם לשון בקשם, סכר גם בורפך, ומל ממבד שלש נפשומ: . אלה לו, אמרה, אם יודה מעלמו, יודה, ואם לאו, ישרפוני ואל אלבין פניו, מכאן אמרו, נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל (as) הוא מוצאח. לישרף: והיא שלחה אל חמיה. לא כלמס לסלבין פניו, ולומר ממך אני מעוברם, אלא לאיש אשר

בְבְטְנֶה: ב נְיָהִי בְּעָהַ לְדְהַהְּיִהְנְהַנְהַ הְאִנְטִים נְהַנָּה בְעָּבָּן מִילְדַה וְהָא

ַנְיָהָי כְלְדְּמָה נִיּמָן יָּגְדְ נִתִּקָּח

ינומו למגלא:

יביה זהוריקא למימר בין עַקְינְהָלֶבֶת וְהַקְּינְהָ מַּלְ-יָרְוּ מְּנִי וּנְסָיבָת חָיָהָא וּקְשַׁעַר עַלִּי נְהַנְּר בְּמֵילְרַה וִיהַב

قِرِهِ لِنظِرِهِ ضِمِرِ قِرْهِ: אַנְוּוּ וַעַאָמֶר מִנַ פַּבּבֹּגִים הַבְּיִנִּ

לאמר זֶה יָצָא רַאִּשָּׂנָה:

ĠĊĮ: סַּנִּי עֲבֶוּ לְמִהָּקַר יִקְרָא שָׁמֵיה נַפֿל אַבויהי נאָמַרַת מָא הַקוֹּך וַנְהְיוֹ פְּמִשְׁיִב יָדִוֹ וְהַנֵּה יָצֵא וַהַוָּה פָּד אָהָיב יָדִיה וְהָא

הַשְּׁגִי נִיקְּרָא שְׁמִוֹ זְיַרַח: (ס) o ְנְאַחַרְ יָצְנְא אָהְיוּ אֲשֶׁר עַל־יָרְוֹּ

ţĽĦ: נביה זהוריקא וקנא שמיה ילטר כן נפק אַחוּהי דעל

עَهَٰوَטִים אָיִשׁ מִצְּיֹרִ מִיּרִ לַמִּילִיּא װּבְרָא מִצְּרָאִׁי מִיּּדָּא هنضنوا وثره هولائه لإن נייסף הונר מצְּנְיִנְיִם נִיקְנָהוּ

פוטיפר רַבָּא דְפַרְעֹה רַב וויסף אַמְחַת למצָרִים ווַבְנֵיה

थुष्टाः עוּהְמִתְאַלְיִם אֲשֶׁר הוֹרְהָהוּ דְּעִּרְבָּאֵי דְּאַהְתוּהִי לְתַּפְּוֹי

ניְהַי יְהֹוֹה אָת־יוֹסֶף נִיְהָי אַישׁ נִהָנִה מִימְרָא דִּייָ בְּסַעְּדֵיה

בַּטָּבֶּבֶ: עַּאָּלְיִּעַ נִּיְּנְיֵּרְ בְּבֶּרִיתְ אֲדְּנְיֵּרְ דִּיִּיִּסְרְ נִבְּנְיִרְ מִאָּלְעִּי: בְּבְּיִתְ נִיְּנְיִרְ בְּבְּרִיתְ אֲדְנֵירְ בְּנְבִּיתְ רְבִּנְנִיהְ מִאָּלְעִוּ נִחָּנְתִּ

÷:_(: מַאַלַע בִּידִיה: אַשֶּׁר הָוּא עַשְּׁה יְהְוָה מַצְּלְיהַ בְּסְצְּבִיה וְכֹל דְּהוּא עָבִיר יִיָּ נַיַרְא אֲדֹלְיו כְּי יְהֹוֹה אַתְּוֹ וְכֹל' נִחַזְא רִבּנֹנִיה אֲבֵי טֵיטְרָא דַייַ

> in her womb. her travail, that, behold, twins were To smit sht ni eesq or smes ii bnA

saying: 'This came out first.' upon his hand a scarlet thread, and the midwife took and bound travailed, that one put out a hand; And it came to pass, when she

Therefore his name was called Perez. hast thou made a breach for thyself?' came out; and she said: 'Wherefore his hand, that, behold his brother And it came to pass, as he drew back

Zerah. hand; and his name was called that had the scarlet thread upon his And afterward came out his brother,

brought him down thither. hand of the Ishmaelites, that had an Egyptian, bought him of the Pharaoh's, the captain of the guard, Egypt; and Potiphar, an officer of And Joseph was brought down to

XIXXX

Egyptian. he was in the house of his master the and he was a prosperous man; and And the LORD was with Joseph,

his hand. made all that he did to prosper in was with him, and that the LORD And his master saw that the LORD

בדין עשמה, על אשר לא נממיה לשלה בני: - ולא יסף עוד. יש אומרים לא הוסיף, ויש אומרים לא פסק, (ומבירו גבי אלדד לנועס בבית חמיס, גורמי שילאו ממוס מלכיס, ומשבט יסודס גורמי לסעמיד מלכיס בישראל: בי על בן לא נחחדה. כי (25) צדקה. בדברים: 🛮 בוטני. סיא מעוברת. ורו"ל דרטו, שילאס בם קול ואמרס, ממני ומאחי ילאו סדברים, לפי שסיחס

(TS) בעה לדחה. וצרצקס סום פומר וַיִּמְנְפֹּי יָמֶיָס לְנֶצָמ, לסלן למלפיס וכפון למפריס: והנה האומים. מלם, ולסלן ומידד, וְלֹחׁ יָמְפוּ, וממרגמינן ולחׁ פסקו):

מומים מקר, לפי שהאחד רשע, אבל אלו שניהם לדיקים:

(82) ויחן יד. סולים ספחר ידו למון, ולפתר שקשרה על ידו השני, התוירה:

(92) פרצה. מוקם עליך מווק:

זרימת מרלית סשני: דבריס, שלקח אדרת שנער, ושני חתיכות כמף של מאחים שקליס, ולשון והב (ב"ר פה, יד): ויקרא שמו זרח. על שם (30) אשר על ידו השני. ארבע ידות כתובות כאן, כנגד ארבע תרמים שמעל עכן שילא ממנו. ויש אומרים כנגד ארבעה

שראמה באלערולוגין שלה שעמידה להעמיד בנים ממנו, ואינה יודעת אם ממנה אם מבתה: הורידוהו מגדולמו. ועוד, כדי לסמוך מעשה אשמו של פומיפר למעשה חמר, לומר לך, מה זו לשם שמים אף זו לשם שמים, (I) ויוסף הורד. מוזר לענין ראשון, אלא שהפסיק בו כדי לסמוך ירידמו של יהודה למכירמו של יוסף, לומר לך שבשבילו

<u>הְאַרְלְנִלוּ בְּיָלְוּיִי</u> אָעוֹ וֹנִפְּׁלִבְעוּן מֹּלְבַנִיעְוּ וֹבֹלְב וֹמִמֵּנִמִ יִנִינִי נִּמִּנִינִי מַלְ בִּּנִינִי עַ

אָמֶּר יָמִּבְיְנִ בַּבּוֹנִי וַבַּמִּבְיִנִי: יוסְף וַיְהָי בְּרְבָּת יְהֹוָה בְּבְלַ וְחַוֹּה אָנוַ־בָּוּנוּ הַמִּצְּרָי בִּגְלַלְ ٠ نمر ځ<u>ر ټ</u>مر نميږ تنځتك וַיְהָי מֵאָז הִפְּלְיִר אֹתוֹ בְּבֵיתוֹ

יוסָׁף יְפַּה־תְּאַר וִיפָּה מַרְאָה: עַכְּטִם אַמֻּבַעַנוּא אַנִכֹּעַ וֹנִנוּי ³ וְלֹא־יָרַע אָחוֹ מְאִימָה בָּי אָם־ ניעוֹב בֶּלְ־אַמֶּרַלְוָ בְּיִדַ יוֹסְךְּ יִשְׁבַל בָּלְ דְּלֵיה בִּידָא דְיוֹסָף

אָלְיוֹסֶלְ וַתְּאָמֶר שִׁכְּבָר עִּמֶּי: וֹטֹמָּא אָמָטַבּוֹנִי אָנַבּמּנִינִי الزأبرا لايور وبدورات بالأجء ويور جور جورويه بهزار

בּבּנִים וֹכִילְ אַמְּבְרֵימָהַ לְנִי לְּעָוֹ בַּבִּינִא וֹכִלְ בַּאִנִם לְנִי מִסָּר ַ בוֹן אַבְּוֹנִ כְאַבֹּנֹבֹת אַשֹּׁוּ מִעַרַ בַּאַ בַּבַּוֹנִ כָא נְבַת הֹפִּוּ מַאַ וּנֹמֹאָנוּ וּנְאַמֹּבְ אָבְ־אַמָּם אָבְּלָנִ וֹסָבִּיִב וֹאַמֹּב לְאִטַּט בִבּוָנִיִּנִי

וְחַמְאָטִוּ לֵאַלְתַוּום: אָמֶשֶּׁה הָרְעָה הַגְּּדִלְה הַיָּאָת אַנְטָּרְ בַּאַשֶּׁר אַהְיאָשְׁהָוֹ וְאֵיךְ וֹלַאֲ טַמְּנַ מַמְּנַּ, מַאַנַמְׁעַ כַּנְ אִם וֹלַא מַנַת מַנַּנְ מַבַּתַם אֵלְעַנְן אַּגְלָפּנּ לּבְוּכְ כַּבּנֹים וַיַפְּעָ מִמֶּפָּנֶ כְּנִים בַּבְינִים עַבְּנוֹ מִפָּנִי

אָבְלַה לַהְיָוֹת עַמָּה: יום לא מביל מנה אַלְיִם לְמִּבַּר יום לֹא מביל מנה לממבר וַיְהָי בְּדַבְּרֶה אֶל־יוֹסֶף יַוֹם ו וַהַוֹה כַּד מַלֵּילַה עָם יוֹסָף יוֹם

וֹכֹא בַאִּית לִיה מִסַר בִּידִיה: וּנְמָאְ יוֹמָךְ הָוֹן בְּמִינֶוֹו וַיְמְׁבֶּרָ וְאַמְּבַּר יוֹמָךְ רַחָמִין בְּעִינִיוּ

نځ۵ځ٪: בּוֹ בֹּכֹל בְאִנע לִוּצִי בַּבוֹעֹא לבול יוסף והוה ברכתא ילבוב ול לט פוט מגלאט בְּבִיתֵיה וְעֵל כְּל דְּאִית לֵיה تنظيا ٤٠

מּפֹּּגַר בְּבֵּינִא נִיאָּג בְּבַּוֹנִאִי לַטְמָא דְהוּא אָבֵיל וַהַנָה יוֹסָף וֹלָא וֹבַת מֹמֵיה מִבְּעַם אֶּלְבִיוֹ

בווסב נאמבע מכוב גמו: ווּלפֿט אַטֿט בעוָניה יָח עַינִיקּא

בובא נאַנור בורם וו: ئة.خت.ا אَمَّدُنك خَيْمُكُمْ لَخُكُمُ

לְנְתַבּ לְמִבְוֹנִ, מִּמַבּ:

into his hand. his house, and all that he had he put And he appointed him overseer over sight, and he ministered unto him. And Joseph found favour in his

upon all that he had, in the house and the blessing of the Lord was Egyptian's house for Joseph's sake; that the Lord blessed the his house, and over all that he had, that he appointed him overseer in And it came to pass from the time

and in the field.

beautiful form, and fair to look which he did eat. And Joseph was of knew not aught save the bread Joseph's hand; and, having him, he And he left all that he had in

".əm dəiw eyes upon Joseph; and she said: 'Lie things, that his master's wife cast her And it came to pass after these

he hath into my hand; the house, and he hath put all that having me, knoweth not what is in master's wife: 'Behold, my master, But he refused, and said unto his

Coq5, great wickedness, and sin against his wife. How then can I do this from me but thee, because thou art neither hath he kept back any thing he is not greater in this house than I;

her, or to be with her. hearkened not unto her, to lie by Joseph day by day, that he And it came to pass, as she spoke to

(3) כי ה׳ אתו. שם שמים שגור נפיו:

- (+) וכל יש לו. סרי לשון קלר מפר אשר:
- לני מגרס בך אם סדוב. מיד יפה האר. כיון שראס עלמו מושל, סמחיל אוכל ושוחס ומסלסל בשערו, אמר סקב"ס, אביך מחאבל ואחס מסלסל בשערך, (6) ולא ידע אחו מאומה. לה סיס נומן לצו לכלוס: כי אם הלחם. סיה השמו, הלה שדצר צלשון נקייס: ויהי יוסף
- (9) וחשאתי לאלהים. בנינה נלמוו על סעריות: (ד) וחשא אשה אדוניו וגרי. כל מקוס שנהמר ההר, סמוך:

מאַנֹמֹּג עַכּּנִע מַם כּבּנִע: לְּעֲשְׁוֹתְ מְלֵאְכְּתְּוֹ וַיְּבְאָ תַּבְּוְתְּה בְּנְתְיִׁתְ מְלֵאְכְתְּוֹ וְאָּיִן אָישׁ

נַיּבָא הַטִּינַלָּע: ממו נימוֹד בּגְדוֹ בְּיֶדְה ניְנָס שְׁכוּב מִמִּי וְשַּבְּמִיה לְלְבָשִׁיה וַמְּחְבְּשֶׁרוּ בְּבְגְּרֶוֹ לֵאמְר שִׁכְבָּר וַאֲחַרְמִיה בִּלְבָשִׁיה לָמִימַר

בְּיָדְה וַיְנְסְ תַחִּיצְה: יי וֹנְינִי כַּרְאִוּטְׁנִי כִּי־עָּוֹנִר בַּנְּרָוּ וַנְיָנִיר כַּר חַזָּט אָרֵי שַּׁבְּקִיה

خِمُوۡد مَفِد لَهُكُدُ؉ خُكْبِح اللَّهِ عَالِم اللَّهُ عَلَيْم اللَّهُ عَلَيْم اللَّهُ عَلَيْم اللَّه اللَّه الله אַנְשׁ מִבְּרָיִ לְאָּנִשׁׁלְ בְּנִישְׁ אָלְיִ, עִּבְּרָאְ מִבְּרָאִר לְטִוּכְאִ בּנִאִ ⁺¹ לְהָם לֵאמֹר רְאִּוּ הַבִּיא לְנִוּ

נוּגֹא בַטוּגַע: לאַלבא נוּהֹוָּב בּנִיבוָ אָבֶּלְ. נוּנֹס וֹגְעַה בְּשְּׁמְבְּה בִּי־תַּרִימָּתִי מִנְלָּי

אָבְלָוֹנ אָבְבַּוּטֹוָי: a. וַתַּבָּח בְּגְּדְוֹ אֶצְּלְה עַּדְ בְּוֹא וַאֲחֵיהְחֵיה לִלְבְשִׁיה לְנְתַה עַּדִ

אָמֶּע עַדָּאָטַ בָּנוּ לַגַּעַע בָּנִי לאמָר בא־אַלֵּי הְעָּבָר הָעָּבָר הָיִּעָּר בּאַרָּייִ וּשֹׁבּדֹּר אֹלְוּוּ כֹּגַּלִרִּים עֹאֹלִנִי

ניעלב בגרו אַצְלֵי נִיָּנָס הַחִיצְּה:

ביקא תַמֶּן בָּבִיקָא: עומְבֹּנוֹע וֹבִוע אָנָהָ עֹאָנָהָוּ בִיוֹמָא הָדֵין

לידה וְעָּרַל וּנְפַל לְשִׁיקְא:

לְלְבָּמִּיה בִּידָה וַעֲּרָק לְשִׁיקְא:

ה מאַן לַנְינוּ לַמְּמָּכַּד מִּפִּוּ וּלַבוּית לְהוֹן לְמֵימָר הַזּוֹ אַנְהִי לַנָּא נְתְּקְׁבֶּׁא לְאַנְשֵׁרְ בִּיְלְיִּה נְתְּאַמֶּר יִּקְּרָת לְאָנְשֵׁי בִּיִּתָה נַאָּמָרָת

לֹלִ, ילִבוּנוּ וֹמִּבְׁלֵנִי לְלְבָּׁמִּנִי וטוֹט פֿר שְׁמִת אָבוּ אָבוּמִית

בְּלַלְא בַתְא:

לְנִינִי נְהֹבַע יִנְפַע לְחִוּלֵא:

בְּעָאַל רְבוֹנֵיה לְבֵּיהַיה:

לְעַהְּלָאַ בֹּגִיּ מֹבְהָא מִבְּרָאָר דְּאֵיתִיתָא כַנָּא עַאָּבֶּגוֹ לְמִוּמִּר מָּאַלְ לְוֹעִי גמוה קפָּקנָעַיָּא

ረጠረጃ: أهْ خُدَّي كِذْ خُمُّ يِن كِزْنَ، لَمُّلَكِ ⁸¹ וֹגְיֵג כּּעִוֹרִגָּג לַנְלְּג נִאָּלִנִא וַעַּנָע כּּג אָּבְּגִּמִגע לַּלְגְ נִלִּבִּגע

> men of the house there within, his work, and there was none of the when he went into the house to do And it came to pass on a certain day,

and got him out. his garment in her hand, and fled, saying: 'Lie with me.' And he left that she caught him by his garment,

hand, and was fled forth, that he had left his garment in her And it came to pass, when she saw

unto me to lie with me, and I cried unto us to mock us; he came in See, he hath brought in a Hebrew house, and spoke unto them, saying: that she called unto the men of her

with a loud voice.

fled, and got him out.' that he left his garment by me, and that I lifted up my voice and cried, And it came to pass, when he heard

until his master came home. And she laid up his garment by her,

91

unto us, came in unto me to mock servant, whom thou hast brought to these words, saying: 'The Hebrew And she spoke unto him according

garment by me, and fled out.' my voice and cried, that he left his And it came to pass, as I lifted up

(10) לשכב אצלה. הפילו נלה משמיש: להיות עמה. לעולם הנה:

- (14) ראו הביא לנו. סרי זס לשון קלרס, סביא לנו, ולא פירש מי סביאו, ועל בעלס אומרם כן: עברי. מעבר סנסר, מד אמר מלאכמו ממש, וחד אמר לעשות לרכיו עמה, אלא שנראים לו דמות דיוקנו של אביו וכוי, כדאיתא במסכת סועה (לו:): אמרס, אין לי יום סגון לסוקק ליושף כסיום סום, אמרס לסם, מולס אני ואיני יכולס לילך: - לעשוח מלאבחו. רב ושמואל, (11) ויהי בהיום הזה. כלומר, ויסי כאשר סגיע יוס מיומד, יוס למוק, יוס איד שלסס, שסלכו כולס לצימ עצודם אליליס,
- מבני עבר (ב"ר מב, ה), (ק"ה מעבר הנהר):
- (16) אדניו. של יומף:
- (עו) בא אלי. לנחק בי, סעבר סעברי אשר סבאח לנו:

בַּרְבְרֵים הְאֵבֶּה עֵשְה לֵי עַבְבֶּרָ לְּמִימִר כִּפְּחָנְמִיָּא הָאִבֹּין עַבִּר אִשְׁתֹּוֹ אֲשֶׁר דִּבְּרֶה אֵלְיוֹ לֵאמֹר פִּתְּעֵי אִתְּתִיה דַּמִלְילִת עִּמִּיה

לי עביף יקביף רוגניהה: וּנְיִרְיְ כִּאָּׁמָתּ אָבִּלְּנִוּ אָטַ־דִּבְרָרֵי נִינִוֹנִי כַּר אָמָתּ נִבּוֹנִיהּ יָנִי

me'; that his wrath was kindled. After this manner did thy servant to which she spoke unto him, saying: master heard the words of his wife, And it came to pass, when his

נַנְיַבַר אַפַּנִּי

TQTL: XQ:Ľ.□ (د، אסبد،)[ط، אֹסٰ،تر،] بَاڤَارُكَ ··· 성구류(ת תַפֿתַר מְלֹוֹם צַּשָּׁרַ ניקה אַדֹנָי יוֹסָף אֹהוֹ וַיִּהְנָהוֹ

שַּׁמְּן בְּבֵית אֲסִיבֵי: בּאַסִּירִי מַלְכָּא אָסִירִין וַעַוֹּה יוְבַר וְבוֹנֵיה הְיוֹסֶף יַתֵּיה

bound; and he was there in the where the king's prisoners were put him into the prison, the place And Joseph's master took him, and

בוסב ניפן הפו בעני שני בית־ יַ נִיְהָי יְהֹנְהֹ אָת־יוֹסָף נַיֵּטְ אֵלָיוּ

בות אַסִיבוּ: ווֹטַבּוּטַ לַנַטַמָּוּן בַּמָּנִי, נַב

keeper of the prison. gave him favour in the sight of the showed kindness unto him, and But the LORD was with Joseph, and

הוא הַנֶה עשֶה: הַפְּהַר וְאֵה בְּלְ־אֲשֶׁר עֹשִׁים שֶׁם ב אָנו פֿלְ בַּנֹאַסִירְם אַמְּר פֿבּינו בַּינִסַב יִּנִ פֿלְ אָסִירַיָּא צַּבְבָּינוּ וּוֹשֵׁן מִּב בּוּע־תַפָּתַר בְּנַד־וּוֹסָף וּוּתַב רַב בּוּת אָסִיבוּ בִּידָא

ממומבוני בוני מהעצביר: אַסִּינִי וֹנִים כַּלְ צַּמְּבְּבִיוֹ שַּׁמֵּוֹ

hand, because the LORD was with to any thing that was under his The keeper of the prison looked not was the doer of it.

and whatsoever they did there, he

prisoners that were in the prison;

committed to Joseph's hand all the

And the keeper of the prison

מַגַּגְיהַ: (פּ) אַתְּוֹ וְאֲשֶׁר הָוּא עַטֶּה יְהְוָה דִייִ בְּסְעֲדִיה וּדְהוּא עְּבֵּידׁ יִיִ בּ בְּלְ־מְאִימְתֹ בְּיָדִוֹ בַּאֲשֶׁר יְהְוָה בְּלְ סִיּרְחָן בִּיִדִיה בִּדְמֵימִרָּאַ אַנן שָּׁר בִּית הַסְּהַר רֹאָה אָתְ לִית רַב בִּית אַסִירֵי חָזֵי יָת

LORD made it to prosper. him; and that which he did, the

ĹĽŅĠĽ עניעי ניְהִי אַחַרֹ הַדְּבְרֵים הְאֵּכֶּוֹה נִחֲנָה בָּתַּר פִּהְנְטֵּיָא הָאַכֵּיוֹ

לְמֶלֶב וֹנְהַהְיִּהְא לְרִבּוּנְהִוּן לְמַלְכָּא מְבְשַׁשְׁמִבּׁלִים סְבַעוּ מִּצִּוֹא בַּמִּלְכָּא בַּמִּגַנִם

lord the king of Egypt. Egypt and his baker offended their things, that the butler of the king of And it came to pass after these

 $X\Gamma$

٤٦

77

07

מַבְּבֶוֹם:

מֹּכְ מַּּׁר עַמִּמִּלְיִם נֹמֹכְ מַּר נַבְּנַבְנִינִי מַכְ נַב מָּבִי נֹמַכְ

pakers. butlers, and against the chief of the two officers, against the chief of the And Pharach was wroth against his

ַ ניקְצָר פּרְעָה עַל שְׁנֵי סְרִיסָיִו יּרְנִיז פּרְעֹה

הָאנפָים:

(19) ויהי כשמוע אדניו וגוי. בשעת משמיש אתרה לו כן, ווהו שאמרה, כדברים האלה עשה לי עברך, עניני משמיש כאלה:

(שב) הוא היה עושה. כמרגומו במימריס סוס ממעביר: (IS) ויש אליו חסד. שהיה מקובל לכל רואיו,לשון כלה נאה וחפודה שבמשנה:

(32) באשר ה׳ אחו. נשנילשל למו:

לרור בגלוסקין שלו: והאופה. את פת המלך, ואין לשון אפייה אלא בפת, ובלע"ו פיסמו"ר: אלו, שיפנו אליסס ולא אליו, ועוד שמבוא הרווחה ללדיק על ידיהס: - חשאו. זה נמלא זבוב בפיילי פומיריץ שלו, וזה נמלא (I) אחר הדברים האלה. לפי שסרגילס מומס מרורס מת סלדיק בפי כלס לדצר צו צגנומו, סצימ לסס סקצ"ס מורמנס של

אַמֶּר יוֹסֶף אָסִיר שָׁם: עַמְּבְּעִים אָלְ-בֵּינִים עַסְּעַר מְלְנִים לַמִּנְלָּיִא בָבִינִי אָסִירֵי אַנִּרָא וַיִּמֵּן אַּלְם בְּמִשְׁמַּר בֵּיח שַּׁר וִיהַב יָחָהוֹן בְּמִשְׁרַת בַּית רַב

דייפף אַסִיר תַּמָּן:

ಕರಡಿದ್ದ: אַטֿם וֹיִהְׁנִים אָנִים וֹיִנִינִי זֹמִים הֹשִׁנִוּן וֹהַמָּיִה יָטִבִין וַבִּינִ וַנִּפַּקֹּר שַּׂר הַשַּבְּחָים אָת־יוֹסֶף וּמַנִּי רַב קַמוֹלַנָּא נָת יוֹסֶף

ווְמִוּן בְּמַמָּבְא:

אָסוּנות בְּבָּוֹת תַסְּתוֹר: אַמְּרְ לִמְּלְנִי מִצְּרְוֹם אַמָּר וֹנִטִּימָא צִלְמַלְכֹּא צַמִּבְנִם چפקרון הַלֹּמֵוֹ הַמַּשְׁקָה וְהָאפֶּה בְּבֵר בְפּוּשְׁרַן הַלְמֵיה שְׁקִיִא ¿ חֲלֹמוֹ בְּלֵיֶלָה אֶּחָׁד נייַחַלְמּנֹ חֲלוֹם שָׁנֵיהֶם

בּאַסִּירון בָּבִית אַסִירו: אָּישׁ וְּבָר חֶלְמִיה בָּלִילִיא חַד אָיִשׁ וַחַלְמוּ 巨人は女

אַטָם וְהַנָּם זְעֲפָּים: י וּגַּבַא אַבְינִים יוֹסָר בַּבַּקְבֶּר וַיַּרָא וֹאָהָא לְוֹהָרוֹו יוֹסָר בְּצִּפָּרָא

נְחַׁנֵא נְמָבוּנוֹ נְבַא אָנָנוֹ נְסִיסִין:

מַבְּוּעַ פְּנִיכֶם דָּעָים הַיִּוֹם: אַשֿוּ דְּמִמְּמֹר בַּיוּט אַבְּלָוּו כַאַמְרַ וּיִשְׁאָּל אָת־סְרִיסֵי פַּרְעָּה אָשֶׁר

יוֹמָא דֵין: למומר מבון אפוכון בישון בְּעִמְיה בְּעַמְירַת בַּית רְבּוֹנִיה ישָׁאָיל יַת רַבָרָבֵי פַּרִעֹּה

יוֹסָף הַלְּוֹא לֵאלֹהִים פְּחְרֹנִים יוֹסָף הַלָּא מוֹ בֵּדֶם יִיָּ פְּשְׁרַוֹ ל ופּהַר אֵין אֹהָוֹ וּלֹאמֶר אֲלֵהֶה וּפְשָׁר לֵיה לֵיה וַאֲמָר לְהוֹן וּגַּאָמֶרוּ אֶלֶנוּ שַׁלַנִּם שַׁלָמָנוּ וֹאָמָרוּ לִיִּשִּׁ שַׂלְמָא שַׁלְמָּלִּא

נְיָּסְפְּּׁרְ שִּׁרְ־הַמַּשְׁקְקָים אָתְ־הַלְמִי וְאִשְּׁהַעִּיִי רַבַ שְּׁבֵּי יָת הַלְמִיה وقدادته چر:

חַלְמַנְא אָשְׁמַעוֹ כְעוֹ לִי:

لنتبيرين لإفلا لإفلاد לְּינִסֵׁׂ֖שׁ וֹיֵּאִמֶּׁר לְוָ בַּנִוֹלְנְמֵּי לְינִסֹּׁשׁ וֹאַמַּר לִיִּשׁ בַּטֹלְמִי וֹנִאַ

עופֿלא טֿבֿמָן:

אַהְבֹעַנוֹי הֹּלֹבוֹים: בְפַּרַתַת עֶּלְתָּה נִצְּה הִבְשָּׁילוּ פַּר אַפְּרַתַת אָפִּיקַת לַבְּלַבִּין

هُدْءَت دَا خُمُرِد هُنُخُذِنَه ثَانِ بحريوا שְלֹשְׁים שְרֵינִם וְהָנִא יִּבְגִיפָּנָא הָלְמָא שִׁבְשִׁין וְהָיִא

> Joseph was bound. into the prison, the place where house of the captain of the guard, And he put them in ward in the

they continued a season in ward. and he ministered unto them; and charged Joseph to be with them, And the captain of the guard

prison. Egypt, who were bound in the butler and the baker of the king of interpretation of his dream, the night, each man according to the them, each man his dream, in one And they dreamed a dream both of

behold, they were sad. the morning, and saw them, and, And Joseph came in unto them in

look ye so sad to-day? master's house, saying: 'Wherefore were with him in the ward of his And he asked Pharaoh's officers that

it me, I pray you.' interpretations belong to God? tell said unto them: 'Do not that can interpret it.' And Joseph dreamed a dream, and there is none And they said unto him: We have

dream, behold, a vine was before to Joseph, and said to him: 'In my And the chief butler told his dream

brought forth ripe grapes, shot forth, and the clusters thereof and as it was budding, its blossoms and in the vine were three branches;

(+) ויפקד שר הטבחים וגר. לקיות אתם: ויהיו ימים במשמר. שניס עשר תרש:

αζιαα: מבירו, ווס שנאמר וירא שר האופיס כי עוב פמר: איש כפחרון חלומו. כל אחד מלס מלוס הדומה לפמרון העמיד לבא (a) ויחלמו חלום שניהם. וימלמו שניסס מלוס, זסו פשומו. ומדרשו, כל אמד מלס מלוס שניסס, שמלס את מלומו ופמרון

(6) װעפים. עלניס, כמו מַר וְיָשְׁף (מלכיס־הֹ כ, ד), וַעַף ק' הֶשְׁהֹ (מיכה ז, ע):

(10) שריגם. זמורום לרוכום שקורין וידי"ן: והיא כפרחת. דומס לפורחם וסיל כפורחם, נדמס לי במלומי כללו סיל

٩Ľ٨L: פַּרְעָה נְאָתֵּן אָח־הַכָּוֹס עַל־בֶּף לְכְּסָא דְּפַּרְעֹה וִיהַבִּית נִתֹּ .. בְיִבְּיִם וָאֶשְׁחַט אִנִם אֶלַבַ בָּוֹס וְכָּוֹס פּּוֹמְע בִּיֹגִי, וֹאֵפֿע אָעַ וְכָּסֹא דְפּּוְעֹה בִּידִי וּנְסִיבִית

ㅁ: הְּלְמֵשׁׁעַ עַהַּהְּבֹּיִם הְּלְמֵשׁע וֹמִים שַּׁלְמַא הָבֹּהָוּן שַּׁלְמַא וִמִּוּן ניָאמֶר לוֹ יוֹמֶף זֶה פִּתְּרֹגָוֹ

בוראשון אַשָּר הַנִיף מַשְּקָרוּי الزيري حته - هَلَا لَا جِنِهُ حَمْنِهُ فِي الْرِيرِ مِن نُهُ فِي الْرِيرِ فِي الْمُوافِينِ الْمُوافِينِ אַר־רֹאשֶׁן יַהַשְׁיִבְּהַ עַל־פַּנָּוְדְ

वर्ग पद्धात प्रह्माः لتازور فزر هُرٍ - قَدْمِ لا لتانيه بي . في در إي احد يورْد هذر الله علي قدم التازية المراد المرد י נישב לְּךְּ וְעְשְׁיִהְ בָּצִּאְ עִּמְּהֵי הְסָר יישב לְרְּ וְתַעְּבֶּיִר בְּעַן עִמִּי حْد אִם اَحَلَىٰتَد بَهُنَاكِ حَمِّمُكِ يُحْرِيْنَا فَلَحُدَقَد مَقَكَ حَدِ

מַּמוּ אָטוּ בּבּוָר: וַנִם־פֹּה לֹא־עָשְׁיהֵי הָאִּימָה בֶּי־ ¿ בְּיִרְנְּבֶׁרְ צִּבְּּבְהִי מִאָּבְץ הַמִּבְרָיִם

なく_しゃねい בַּחַלְיִּמְיּ וְּחַבֶּּה שְׁלְשֵׁה סַבְּיִּ חַבִּי בְּחַלְמִּי וְּחָא מִּלְמָא סַבְּיִן or פַּנְוֹר וַיּאַמֶּר אָלַריוֹסָּף אַף־אַנִי וּוֹבׁא מַּבְבַבְאַפּֿים בָּי מָוֹב

אַנָם מִּוֹרַהַפַּל מִעָּל רֹאִשֶּׁי: פּרְעָה מִעְּשֵׂה אִפֶּה וְהַעֹּוֹף אִבֶּל

בְּסָא עַל יְדָא דְפַּרְעֹה:

וּאָמִר לִיה יוֹסָף בֵּין פּוּשְׁרָנִיה

تبهٰظ، ۲۰۳: בְּבַלְבַּׁטְאַ בַּבְּוֹנִימָאִ בַּבַוֹנִימָא lươn cóx refun turn פּרִעה וְיָהִיבְנָּף עַל שָׁמוּשָּׁף جَوْنَا الْهِرَاقِ بِفِرْتِ بِهِٰ وَلَا مِنْ جَوْنِهِ مِرْمِهُ نَصِراً بَهِ جَرَاهِ

וֹטַפּׁלַנּוֹי מִן בַּיִע אַסִּיבוּי חַבַין:

غُمَيْت: מֹבַאַם אָבוּ מַנִּאָנּ וֹטִוּ בַּבוֹנַע מֹבֹבְאָ וֹאַב בַבֹּא לָא מַבֹּבוּנִיני

בוורו על בישי: פַּמָּר נַאָמָר לְיוֹסָף אַף אָנָא נְחַוֹא בַב נָחָהּוֹמִי אָבִי יָאִית

אַכֿיל וָהָהוֹ מִן סַלָּא מִעָּלְוִי דְפַּרְעה עובָר נָחָתּוֹם וִעוֹפָּא بحَوْر يَامُرُبِهِ مُحْرِ مَهُكُر يَحُودُ مُ مُؤْمُهِ مُحِر مُنكِرُهِ

> the cup into Pharaoh's hand.' them into Pharaoh's cup, and I gave and I took the grapes, and pressed and Pharaoh's cup was in my hand;

branches are three days; the interpretation of it: the three si sidT' :mid oznu biss dqəsol baA

wast his butler. after the former manner when thou give Pharaoh's cup into his hand, unto thine office; and thou shalt lift up thy head, and restore thee within yet three days shall Pharaoh

Pharaoh, and bring me out of this and make mention of me unto show kindness, I pray thee, unto me, when it shall be well with thee, and But have me in thy remembrance

should put me into the dungeon. also have I done nothing that they the land of the Hebrews; and here For indeed I was stolen away out of

white bread were on my head; dream, and, behold, three baskets of unto Joseph: 'I also saw in my interpretation was good, he said When the chief baker saw that the

out of the basket upon my head.' Pharaoh; and the birds did eat them was of all manner of baked food for and in the uppermost basket there

Δī

91

٤ı

71

п

CL): מרגוס של פורחת. ין גדול מפרח, כדכחיב ולמר גמל יקיט נוְּסְ (ישעיס יח, ס), וכחיב וַיּצָח פָרַח, וסדר וַיָּצַן לִין (במדבר יו, פורחח, ואחר הפרח עלחה נלה ונעשה ממדר, אשפני"ר בלע"ו, ואחר כך הבשילו, והיא כד אפרחם אפיקח לבלבין, עד כאך

(11) ואשחש. כמרגומוועלרים,וסרבס יש בלשון משנס:

(SI) שלשה ימים הם. קימן 50 לך לשלשת ימיס. ויש מדרשי אגדס סרבס (מולין לב.):

שלך ומושגך: (13) ישא פרעה את ראשך. לצון משנון, כשיפקוד שלר ענדיי לשרם לפניי במעודם, ימוס הומך עמסס: בנך. במים

(14) כי אם זכרחני אחך. אשר אס וכרמני אמך, מאמר שיישב לך כפתרוני: ועשית גא עמדי חסד. אין נא אלה אלא לצון

בלומן פליס: (16) סלי חורי. פלים של נלרים קלופים מורין מורין, ובמקומנו יש הרבה, ודרך מוכרי פם כפנין שקורין אובלי"ש, למחם

קינ פפוקיס	יוֹסָף וַיִּשְׁבְּחֵה: (פּ) וְלְאִ-זְּכֶר שְׂר-הַפַּשְׁקָים אָת-	וֹאַנְאָנִיה: וֹלְאֵ אִּדְּכָר רַב שְּׁקֵי נָת יוֹסָף	Yet did not the chief butler remember Joseph, but forgot him.	ध्र
रर	ְּבְּתָר לְהָם יוֹסְף:	וְיָת רַב נַחְחּוֹמֵי צְּלָב כְּמָא דְפַשַּׁר לְחֹוֹן יוֹמֶף:	But he hanged the chief baket, as Joseph had interpreted to them.	77
17	ײַשֶׁב אָת־שָׂר הַמִּשְׁקִים עַל־ מִשְׁקֵּהוּ וַיִּתֵּן הַכִּיֹס עַל־בָּף פַּרְעְׂה:	נאַמִיב יָח רַב שָׁמֵי עַל שַּׁקְיּוּתִיה וִיתַב בְּסָא עַל יְדָא הְפַּרְעֹה:	And he restored the chief butler back unto his butlership; and he gave the cup into Pharaoh's hand.	17
מפמיר	נְיָהָיו בַּיַּוֹם הַשִּׁלִישִׁי יָוֹם הָלֵּבֶה אָת־פַּּרְעָׁה נַיַּעָשׁ אָת־רָאִשׁו שָׂר צַבְּדְיִוֹ נִיִּשְׁא אָת־רָאִשׁו שָׂר הַמִּשְׁלִים וְאָת־רָאִשׁ שָּׁר הָאִפָּים בְּתְּוֹךְ צֵבְּרֶוּ:	וַהַנְה בִּיוֹמָא הִּלִּיהָאָה יוֹם בֵּית לְלְלִי עַבְּדּוֹהִי וְאָדְּכִר יָת הֵישׁ רַב שְׁקֵי וְיָת הֵישׁ רַב נַהְחִּוֹמֵי בְּגוֹ עַבְּדּוֹהִי:	And it came to pass the third day, which was Pharaoh's birthday, that he made a feast unto all his servants; and he lifted up the head of the chief butler and the head of the chief baket among his servants.	07
61	בְּעִּיִרוּ שְׁלַשֶּׁת יָמִים יִשָּׁא פַּרְעָּׁת מָת־רְאִשְׁרְּ מֵעְלֶּירְ וְתָּלֶׁה אִיחָךְ מִל־מֵץ וְאָבָל הַעָּלִר אָת־בְּשֶּׂרְךְּ מְעְלֵּירִי:	נת בישף מגף ויצלוב נקף על	within yet three days shall Pharaoh lift up thy head from off thee, and shall hang thee on a tree; and the birds shall eat thy flesh from off thee.'	61
81	ייען יוסף וַיּאַמֶּר זָה פּתָרֹנָוֹ שְׁלֹשֶׁתֹ הַסַּלִּים שְׁלָשֶׁת נָמָים הַם:	נאַמיב יוֹסָף נאָמָר דֵין	And Joseph answered and said: 'This is the interpretation thereof: the baskets are three days;	81

notes on which Maftir to read. The Haftara is on page ??. The Haftara is Amos 2:6 - 3:8 on page 249. On Hanukka, read the Maftir on page 260. See there for

נובלא: לו הֹלֶם וְהַנָּה עַמֶּד עַל־הַיְאָּר: ופּרְעֹה חֲלַם וְהָא קָאֵים עַל מקן ניה מפון שְנְתַיִם יְמֵים וּפַרְעָּה נִהָּנָה מִסֹוְרַ מִּרְחֵין שְׁנִיןְ

the river. dreamed: and, behold, he stood by two full years, that Pharaoh And it came to pass at the end of

IПХ

לו בסעודמו, ווכר אם אלו במוכס, כמו שָׁאוּ אָם רֹאָשׁ, לשון מנין: שַנְּגַע (ויקרל יג, נס), שכיפוסו על ידי לחריס: וישא אח ראש וגר. מנלס עס שלר עבדיו, שסיס מונס המשרחים שישרחו שסמיס מילדם אם סאשס, ועל כן סמיס נקראם מילדם, וכן ומוֹלְדוֹםַיִּךְ בְּיוֹס סוּלֶּבֶם אוֹמָךְ (ימוקאל מו, ד), וכן אַמַבֵי שַבַּבֵם אָמ (02) יום הלדת את פרעה. יוס לידמו, וקורין לו יוס גינוסים. ולשון סולדם, לפי שמין סולד נולד מלם על ידי מתריס,

(1) ויהי מקץ. כמרגומו ממוף, וכל לשון קן, מוף סול: על היאור. כל שלר נסרות לינס קרויס ילוריס, מוך מנילום, שנים, שנחתר פֿשְׁבֵי פַנֶּבֶר פֻשָׁר שְׁם ס' מִבְּעַמוֹ וְלֹחׁ פַנְס פֻל רְסְבִּים (מסלים מ, ס), ולח בעת על מנרים הקרויים רסב: (23) ולא זכר שר המשקים. בו ביוס: וישכחהו. לאחר מכאן, מפני שחלם בו יוסף לוכרו, סווקק לסיוח אחר שמי

כשקר קרלום: מפני שכל הארך עשויין יאורים יאורים בידי אדם, ונילום עולה בחוכם ומשקה אומם, לפי שאין גשמים יורדין במלרים מדיר

בּאָר וַהָּרְעָּי בָּאָרוּ: פּֿבוִע נפֿוָע מֹבֹאָב וּבֹבוּאָע הַפּּנבו לַמִּטִוּ וּפַּסּוּמוֹ בֹּהַב أنتت مالتزلجد محير شحم نفعماتنفه فخفا شحم سبنا

הַפַּרוֹת עַל־שְׁפָּת הַיְּאָר: اتروب خَشِر رَمَمَّرُ لِهِ يَعْمُ حَنْهَا خُمْنَةً، انَاهَٰذِا جَهَّد ל אַחַביהֶלְמִּן הַיְאָר בְעִית עַרְאָה סִלִיקִא בְּחָבִיהוֹן מִן נַהְּדְא إبَةُ لَا يُؤِدُ فِرِانَا كِيَانَانِ فَرَانَا الْبَرْةِ

נייקץ פּרְעָה: הפְּרוֹת יְפָּת הַמּרְאָה וְהַבְּרִיאָת דִּשְׁפִּירוֹ לַמְחָזֵי יִפּטִיטְהָא ַ עַפּּוֹבְאָעְ וְגַבְּשִׁע עַבְּשֶּׁר אָט אָבַע נִוֹסִירָן בְּסָרָ יָה שִׁבַע מּוֹרָהָא **נטאַכַלְנְּ**ע הפרות

בְּרִיאָנְת וְשִׁבְוָת: שְּבֶּלְיִם עַּלְוִית בְּקְנָת אָחֶד שִׁבַע שֶּבָלִין סְלְמָן בְּקַנָיִא חַד וּנְיִשֶּׁל וְיַבְּעַׁבְ שָׁנְיָע וְבִינָּבוּו שָׁבַע יִדְּמִיּךְ נַבְּעָם הַּנְיָנִית וְהָא

נְהְבָּת שֶׁבֶּע שְׁבֶּלְיִם יַבּקּוֹת וְהָא שְׁבַע שֶׁבָלִין לְקָיָן וּשְׁקִיפָּן

<u> خَلَتِ رِثَا</u>:

ቪ숙ί¤: إبروركيات يبرجم هرئب أبييا بعرزبه بعود هرفد به ע אָר שֶׁבָּע הַשְּׁבָּע הַשְּׁבֶּע הַבְּרִיאָנִי יָה שְּבָע שִּׁבְּלִיִא פַּטִּיטָהָא נַתְּבְלַעְּנְתֹ תַשְּׁבֶּלָים תַדַּלְּנָת וּבְלַעָּא

וֹאֵגוַ_פּוִינַר אִינִם לַפּּבֹּלְיִנִי: ניְסַפֶּר פַּרְעָּר לָהֶם אָת־חֲלֹמֹוֹ וֹאֶנַבַלַּגְבַוֹבְמָּגִנִ ישראו ניִשְׁלְּח נִיקְּרָא אָת־בָּלְ־חַרְשָׁמֵּיִי בְּבְּעֵּׁרְ וַהְפְּעֶטְם רוּהְוֹ וַהַנְהְ בְּצַפְּרָא וִמְטֶּרְפָּאָ רוּהֵיה

لَلْمُنَّا خُعَلَاهُ:

چرك زېړې: וֹשֹמֹא לִשׂבֹלְעוּוֹ בַּעוּבִוֹשׁא מֹּכִ הַבֹּת שַנְבוֹן אַבַּבוֹנוֹן

בְּלְנְעַ נֹאַכֹּלָא שַּוְבַּעֹא בַּבֹּיִמָּן לַמְעַוֹיִ

צמחות קדום צמחן בחביהון:

And the thin ears swallowed up the

blasted with the east wind, sprung

And, behold, seven ears, thin and

corn came up upon one stalk, rank time: and, behold, seven ears of

And he slept and dreamed a second

seven well-favoured and fat kine. So

lean-fleshed kine did eat up the

stood by the other kine upon the

And, behold, seven other kine came

and fat-fleshed; and they fed in the

the river seven kine, well-favoured

And, behold, there came up out of

favoured and lean-fleshed; and up after them out of the river, ill

And the ill-favoured and

up after them.

and good.

Pharaoh awoke.

brink of the river.

reed-grass.

Pharaoh awoke, and, behold, it was seven rank and full ears. And

could interpret them unto Pharaoh. dream; but there was none that thereof; and Pharaoh told them his of Egypt, and all the wise men sent and called for all the magicians that his spirit was troubled; and he And it came to pass in the morning

מריש"ק בלע"ו, כמו יִשְׁנֶחׁ סָׁחוּ: (ב) יפוח מראה. סימן סול לימי סטובע, טסבריות נכלות יפות זו לזו, טלין עין בריס לרס בתברתם: באחו. בלגם,

הקמיה ולית הפשר יתהון

מֹאַבוֹם וֹנֹע כֹּלְ עַכֹּנִמֹעָא

וּמְּלַע וּלִבְא זֹע כֹּלְ עַבְּמָּ

פַרְעָה לְהוֹן יָת

(E) ודקות בשר. מינני"ם בלע"ו, לשון דק:

- (+) והאכלוה. מימן שמסח כל שמחת סשובע נשכחת בימי סרעב:
- (a) בקנה אחד. מוליד"ל בלע"ו: בריאות. שיינ"ש בלע"ו:
- כום מוכמים, שקורין ביש"ם: (6) ושרופות. סשליי"דש בלע"ו. ושקיפן קדוס, מנומות, לשון משקוף, סמנוט ממיד על ידי סדלם סמכס עליו: קדים.
- (ע) הבריאות. שיינ"ש גלע"ו: והנה הלום. וסנס נשלס מלוס שלס לפניו וסולרך לפומריס:

ÇĞLKT:

تاذريٰ:

(8) וחפעם רוחו. ומערפא רומים, מקשקשם במורו לפעמון, ובנבורדנלר הוא אומר וַמִּהְפְּעָס רוּחוֹ (דניאל ב, א.), לפי

עַנְּיִם: קאמָר אָע־שַׁמֹּאַ. אָדִׁי מּוֹבִּיר לְמִימִר זִּי סִיּרִשְׁוֹי אָלָא מֹדִכר

אָטֶׁג וֹאֵט מָּב בַּאָפּֿנִם: אָטָׁי בְּמִשְׁמַּר בַּית שָּׁר הַשַּבְּחִים יָתִי בְּמַשְּׁרַת בַּית רַב קַמוּלַיָּא قلمُ كَاللَّهُ مَرِ مُحَلِّدُ لَنْ فِلْ قَلْمِت لِيْنَا مَرْ مَحْدِينَ، اللَّهَ

חַלְלֶנְנִי: אָלָג וֹעַנְאַ אָּגָהְ כַּפַּטְרָוֹן עַבְעִוּ אָלָאוֹענִאַ יָּבַר כַּפַּהְבוֹ טַלְמָנִע رَقْتَاذِمُونَ ثَاكِرُتِ خُرَّدُكِ هُلُالِ يَتَاكِمُنَّهُ عَاذِمُهُ خَرَيْخُهُ فَلِي

اثاثا: לַנוּ אָּעַ־חַלְמִעָּנוּ אָיִשׁ כַּחַלְעָנוּ עַמְבָּיִים וְנִּסָפֶּרַלְיִ וַיִּפְּמַרַ וְאֶּם אִשְׁתוּ זֹמֹּב מֹבֹנִי. מֹבֹּב לְמִּב וֹטַפּוֹן מִפּּוֹא מוָכִים מֹבֹנִי

אָטָּ, בַּאָּיָר עַּלְ־בַּנָּי וְאָתָּוֹ תָּלְד:

ēĻķĽ: יי יוֹםֶׁבּ וַיִּרִיצֵּחִי מִן־חַבְּוֹר וַיְּנַלְּחׁ וָאַרְחַמִּיּחִי מִן בִּיח צַּסִירֵ رَاهُٰذُنَا هَلَامُ الْأَوْلِيُّ هُلَا الْهُٰذِلَا هَلَامًا الْجَلِّمُ بِمَا الْوَلِّ

וּוְדְבֶּרְ שָּׁרְ חַמַּשְׁלִים אָת־פּּרְעָּה וּמַלֵּיל רַב שָׁקֵי עָם פּרְעֹה

יַנְיִי וְיָנִי רַבַ נַּוְתְּיִבֶּי:

שַׁלַמֶּלֹא:

עַנָא נְת הַלְמַנָא וּבָר בָהַלְמָיה

\$45 נְתִי אֲתֵיב עַל שִׁמּוּשִׁי וְנָתֵיה ه رَبْرُ، حَهُمُ لَ قُلَالَ كُرُدَ قِلَ لِأِبْلَ لَيَتِلَا فِهُمُ لِحَهُلَا كِلْمُ قَالِيَتِنَا

וֹספֹּב וֹמִּנִּי כֹסִינִייִ וֹמֹאָכְ לָנִע

of my faults this day: Pharaoh, saying: 'I make mention Then spoke the chief butler unto

guard, me and the chief baker. the house of the captain of the servants, and put me in the ward of Pharaoh was wroth with his

of his dream. man according to the interpretation night, I and he; we dreamed each And we dreamed a dream in one

to his dream he did interpret. our dreams; to each man according told him, and he interpreted to us the captain of the guard; and we young man, a Hebrew, servant to And there was with us there a

was hanged.' restored unto mine office, and he interpreted to us, so it was: I was And it came to pass, as he

raiment, and came in unto Pharaoh. shaved himself, and changed his hastily out of the dungeon. And he Joseph, and they brought him Then Pharaoh sent and called

בנום ששם לובר (ב"ר פט, ו): . אומס, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנס באוניו, ולא היה לו קורם רוח בפתרונה, שהיו אומרים שבע בנוח אתה מוליד, שבע (מימי הן עלמום בלשון ארמי, ובמשנה בים שהוא מלא ממיא, מלא עלמום): ואין פוחר אוחם לפרעה. פוחרים היו שסיו שם שמי פעימות, שכמם המלוס והעלמת פתרונו (צ"ר פע, ה.): חרשמי. הנתרים בעימי מתים, שצומלים בעלמות.

(11) איש כפתרון חלומו. מלוס סרלוי לפמרון שנפתר לנו, ודומס לו:

שברי. אפילו לשוננו אינו מכיר: שבד. וכמוב בנימוסי מלריס, שאין עבד מולך ולא לובש בגדי שריס. (מ"א שיריס וכן גרם (21) נער עברי עבד. ארורים הרשעים, שאין מונחם שלמה, מוכירו גלשון צויון: נער. שומה, ואין ראוי לגדולה:

פעבנ: שאין לריך לפרש מי סשיב, מי שבידו לסשיב, וסוא פרעה, וכן דרך כל מקראות קלרים, על מי שעליו לעשות הם סוחמים את (13) השיב על כני. פרעה הנוכר למעלה, כמו שהמר פרעה קלף על עבדיו, הרי מקרה קלר לשון, ולה פירש מי השיב, לפי רא"ס): איש בחלומו. לפי החלום וקרוב לענינו:

פוש"י בלע"ו: ויגלח. מפני כבוד המלכות (ב"ר פע, ע): (41) בון הבור. מן בים ססוסר, שסום עשיי כמין גומל, וכן כל בור שבמקרם לשון גומל סול, ולף לס לין בו מיס קרוי בור,

הַלִּוֹם לְפְּתָּר אָטִוּ: شَرَّمُ فَدَ مَرْدُكِ كِي اللهُ فَلَمْ شِرَمَ لِمَرْكِ خُرْدَمَا لِلْهُ فَا אָלְיִ הַלְּמָּיִר וּפַהָּר אָיִן אָתְוֹ וַאֲנִי הַלְמִית וּפְשָׁר לִית לִיה נַאָּנָא וּיָאמֶר פּרְעֹה אֶל־יוֹסָף הַלָּוֹם וַאֲמַר פּרָעֹה לְיוֹסָף הַלְמָא

وَلَٰ لِمُلا: בּלְמַּבְי, אֶלְהַים יַעַּנָה אָת־שְׁלְוֹם לְאִ מִן חַכְּמָתִי אֶלְהֵין מִן בֵּדָם וַיַּמַן יוֹסָף אֶת־פַּרְעָּה לֵאמָר וַאָּהַיב יוֹסָף יָה פַּרְעֹה לְמֵימַר

بنزر مَيْد مِرْ شِوْد بَرْهُد: الله المُناسِمِينَ المُناسِمِينِ المُقْرِمِ فَلَمِينَ المُقْرِمِ فَلَمِي المُنافِ المُنافِقِينِ المُنافِقِينِ

נשֹבׁמֹלִנִ בֹּאָנוּ: פַּרוֹת בְּרִיאָוֹת בָּשֶׁר וִיפָּת תַּאַר إتبير ما تربعت فكتر يوجع زبهمايته ولأجا تبده منزا

לְנִינִּי בְּלֶבְ אֶבֶּלְ מִאֶּבְיִם לְנְתִּי מאָע וֹנַלַוְט בֹּמִּנִ לַאָּרָגֹּינִינּ ور هَلَادَبُوا يَجْنِبِ إِرْفِيْنِ بِهُدَا וְהַנְּה שֶׁבַע־פְּרָוֹת צְּחֵרוֹת עֹלָוֹת

בובאמלות הַבָּריאָת: וֹבִיבֹת אָנוּ אָבֹת הַבֹּת עַפּּרָוּת וּבִישְּׁהָא יָת שְּׁבָע תּוֹרָהָא בְוֹבַעוֹנוּ נִאֶּכֹלְא ŢĢĻļĽ

בַּעְ כַּאַמֶּר בַּהָּחִלְיִר נָאִיקֵץ: בִּגַבָּאַנ אֶבְבַלֹבְבְּלִב נַתּבֹּאָנוֹן אַבֹּנ מּלְא בְמִמּנִבִּוּן נְמִטְזִנְבִיוּן تَصْحَمُونَا هُمْ كَالَٰجُونَا لَكُمْ رَبَلَمْ لَمَرْمٌ كَمُمَّنَانًا لَكُمْ مُنْتُلَمَ

ڂڴڗٛڮ هُلُاك هَٰذِذِذَ فَذِعًا خَطَنُهُ لَكِ مَذِنًا מְבָּלִים מְלָנִי וְבִינַבוּן מֻּבֹּה וַנְבוֹנִים בְּבַבְלָמִי וְבַא מָבַת נאלא בּעַקאָנ

מְלַאָּע וֹמְלַוָע:

<u>%</u>□:

" נְינַנָּע מָבֹּת מְבֹּלְיִם גּוֹמִיָּנִע נִיבֹא מִבֹת מִבֹלְיוֹ לָבֵּוֹ

דקות שְׁרְפָּוֹת קְּגִים צַמְּחָוֹת שְׁקִיפָן קדים צְמְחָן בְּחָרֵיהוֹן:

ַ מִשְׁמַע לְשׁנוֹ, חֹנמינדר"ח בלע"ו (פו) חשמע חלום לפחור אחו. מלוין ומנין מלוס לפמור לומו: חשמע. לצון סננס וסלונס, כמו שמע יוֹפַף, פַּצָר לֹל

(16) בלעדי. אין החכמה משלי, אלא אלהים יעוה, יתן ענייה בפי לשלום פרעה:

בשכי ובלמ"ז בלוא"ש: (19) דלוח. כמושומ, כמו מַדּוּעַ מַֿמָּס פָּכָס דַּל (שמואל־ב יג, ד.) דאמנון: ורקוח בשר. כל לשון רקום שבמקרא, מסרי

ביש כַּר בְּקַרְמֵיקָא וָאָהְעָּינִי:

كَلَمْنُكُمْ فَمَنْفُكُمْ:

らげしはお

לפֿר לָא שַׁזִיהִי דִּכְּוֹהָהוֹן בְּבָל

بخيهٰا خَمَنَة، حَنْتُ× نْنَوْرْتُا

נובא שבת שובן אַבובונון

פּמוּמוֹ בַּסַר וְמִפּירָן לְמִחָוֹיִ

עא אָנָא פֿאָים על בּיף נַהָּרָא:

ן יִמְתַב שְׁלְמָא דְפַּרְעֹה:

הַמְּתַת עַבְלֵתְא נִלִּפַּמָּב בָנִע:

אַבְעָא דְּמִצְרָיִם לְבִישׁוּ:

סליקא בְּתְּרִיהוֹן

نَلْمُنَا خُمَانُه:

interpret it. thou hearest a dream thou canst have heard say of thee, that when none that can interpret it; and I have dreamed a dream, and there is I' : Aqəsol ornu biss dosrad baA

give Pharaoh an answer of peace.' saying: It is not in me; God will And Joseph answered Pharaoh,

the brink of the river. In my dream, behold, I stood upon And Pharach spoke unto Joseph:

reedgrass. well-favoured; and they fed in the the river seven kine, fat-fleshed and And, behold, there came up out of

for badness. I never saw in all the land of Egypt ill-favoured and lean-fleshed, such as up after them, poor and very And, behold, seven other kine came

did eat up the first seven fat kine. And the lean and ill-favoured kine

ill-favoured as at the beginning. So I eaten them; but they were still it could not be known that they had And when they had eaten them up,

And I saw in my dream, and,

one stalk, full and good. behold, seven ears came up upon

sprung up after them. thin, and blasted with the east wind, And, behold, seven ears, withered,

٤٦

07

61

81

Δī

91

of Egypt. لأكبح فخرع بخثاء كفع فخع بخلفه لاطفئاناه: great plenty throughout all the land עַבָּר שָׁבָּר שָׁנִים בַּאַנְע שָּׁבָּה עַא שָּׁבַה שָׁנִּיֹא אַנִינוֹ סִבְּיִּא Behold, there come seven years of בוראָר אָת־פַּרִער: He hath shown unto Pharaoh. פּרְעָּה אֲשֶׁר הָאֶלֹהָים עֹשֶׁה פַּרַעַה דָּיִיִ עַמִיד לְמָעֶבִר צִּחָזִי Pharach: what God is about to do ענא עַבְּלֶבְ אַמֶּבְ בַּלְבְנִינִ אָבְ בִנּא פַּטְנָמָא בַמַּבְּילִית עָם That is the thing which I spoke unto מְבַׁת מְנֵי כַפָּנְא: עַפֿעַים יַהְיַנְ שֶּבָת שָּׁבָּוֹ בְּעָבִי famine. كَٰكَٰرُكُم يَصُكِٰرُهُۥ كَانِم نَكَٰزُنًا wind; they shall be seven years of لْهُدَم لَاهْظُرْ لِم لَالْكِلِنَا هُلُوَلِنَا הֹבה הֹנֹג אֹנוֹן וְהִבֹה הִוּבֹלְנֹא empty ears blasted with the east seven years, and also the seven ולומטא בסלוטא בטבועון kine that came up after them are ןשֶׁבַע זַפְּרְוֹת הֶרַלּוֹת וְהָרָעָת And the seven lean and ill-favoured はにしはな 止(名: שֶׁבַע שְׁנָיִם הֻנָּהְ הַלְיֹם אֶהֶר שְבְּחָא שָׁבַע שְׁנִיָּא אָנִין הַלְמָא years: the dream is one. شَوْت إِنْهُ حِن يَضِوْجُرُنَ يَضَدِّت ضِوْءٌ هُورًا نَضِدَم ضُجَرَّةٍ * and the seven good ears are seven 97 מָּבְע הְּבְּע הַפְּבָע מָבָע מֻנִים שְּבָע הַנְהָא מָבָּעָא שֶּבָע The seven good kine are seven years; קאָלהָים עֹשֶׁה הִגִּיד לְפַּרְעָה: לממבר הוי לפרעה: declared unto Pharaoh. פּרִעָּה אָתָר הָוּא אָת אֲשֶׁר דְּפִּרְעֹה חַדְ הוֹּא יָת דִינִ עֲתִּיר God is about to do He hath The dream of Pharaoh is one; what 57 וּיָאמֶּר יוֹסֵף אָל־פַּרְעָּה חֲלָוֹם וַאֲמַר יוֹסֵף לְפַּרְעָה חֶלְמָא And Joseph said unto Pharaoh: الأدا مُؤْدِ الْمُدَا مَلاَد اللَّهُ الْمُدَا الْمُدَا الْمُدَادِ الْمُعَادِينَ لَا الْمُعَادِدِ اللَّهِ الْمُعَادِدِ اللَّهِ الللَّهِ اللَّهِ اللَّالِي اللَّالِيلُولِ اللَّالِيلِي اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ الللَّالِي ال that could declare it to me.' the magicians; but there was none מֻבַּע הַשְּׁבֶּלְיִם הַשְּּבְוֹיִם וֹאָמִר מְבַּע שָּׁבָלִיּא שָּבְּתָא נִאָּמָרִית. seven good ears. And I told it unto **†**7 נטבלקהון בהשבלום בובפט אט ובלהא הבלהא לפוטא יט And the thin ears swallowed up the

立常亡才: כּפֿלא גֹע מֹמָא בַאַבְעָּא: מֹלֵבְיוֹם וְכִלְּע עִוֹבְאָב אָעַ בְּאָבֶוּן בְּהָבִיהוּוֹן וְיִהְנָהֵי כְּלִ סְבְּמָּא בַּלְרַתַּמְּבֶּת וְלַמוּ מֻּבֹת מִׁדֹּוֹ בֹמֹב אַטִוֹבוּטָוֹ וּיִפוּמָוֹ ÜŢΩ

דווא מָאָר: כן אַני הַקּיף הוא לַהְדָּא: הְרְעָּבְ הַהָּוּא צַּחֲבִי־כֵּן בְּי־כְבָּדִ בֵּדָם כַּפָּנָא הַהֹוּא דִּיהַי בְּחַר الْلِهِ الْلَامِ لَاهْكُمْ فَهُلُاءً مَافِئْاً الْلِهُ انْذُلُمُ مُخْمُهُ فَهَلَمُهُ مَا

> consume the land; of Egypt; and the famine shall plenty shall be forgotten in the land seven years of famine; and all the And there shall arise after them

grievous. which followeth; for it shall be very in the land by reason of that famine and the plenty shall not be known

שנטכולנו מל סוכה: (32) צומות. לונמא בלשון ארמי פלע, הרי הן כען בלי לחלוח, וקשוח כפלע. וחרגומו ילן לקין, ילן, אין בהן אלא הרן, לפי

לפי שסיה הדבר מופלג ורחוק נופל בו לשון מראה: ועל סשנות החלום וגוי. בשבע שנים העובות נאמר הגיד לפרעה, לפי שהיה תמוך, ובשבע שני רעב נאמר הראה את פרעה, (62) שבע שנים. ושבע שנים. כלן היין הלה שבע, והשר ושנים החלום פעמים, לפי שהדבר מזומן, כמו שפירש לו במוף,

(05) ונשכח כל השבע. הואפתרון הצליעה:

(18) ולא יודע השבע. סול פתרון ולל נודע כי בלו לל קרבנס:

מָבֶבֶוֹם: حَقَمَينِ: بالأجيارة بالأمتاد بالأجيارة ל פּעַמָּיִם פְּרַנְּכְוֹן הַדְּבְרַ מִעָּם <u>פּרַהַוֹן</u> إنوا بالهواب يبيارات هاك هدائب إيوا بهمود براواء جاورت

God will shortly bring it to pass. the thing is established by God, and unto Pharaoh twice, it is because And for that the dream was doubled

لْمَعْدِ تَدُّهِ قَلْمِد هُنِم رُخْيِا بَحُمَا نَفَدَ قَلْمِد بُحُد مِنحُظِعًا

מֹלְנִוֹם בֹּמֶּבֹת מִלֵּו עַמִּּבְׁת: ַ הַּלְ הַנְאַנֵּץ וְחִפֵּשׁ אָנִראָנֵץ עַל אַרְעָּא וְיִּזְּיִּץ יִיּיִּ אָרִעָּא יִיּיִן בּוּיִיִּ יִּיִּרְי יגַמְשָׁר פַּרְעָּר וָיִפְּקָר פְּקָרָר פְּקָרָר יִעָּבָּר פּרִעָּר וִימָנָּי מְהַיִּמָנִין

וֹנְלֵבְּׁהָנִ אֶּעַ בַּּלְ-אָכֵּלְ עַמְּלֹנִם וַנְכִּנְמֵנוּ נִע כַּלְ הַּבוּע מִּנִּגֹּא

בּהֹבות וֹמִמֶּוני: בְּר תַּחָת יַד־פַּרְעָּה אָכֶל עַמּבְוִע עַבּאָע עַאַגְּע וֹנִגְּבְרוּ מְבָּעָא גַאָּעוֹן אַבְּן וְנֵיִגְּרוּן

ود ﴿ مُرْحَمَ مُثَرَّدُ لِأَلَّهُ لِدَ يُخَمَّدُ لَا يُعَلِّمُهِ كَمْحَمَ مُثَرَّدُ خَفَثُهُ إَنَاذِنَا بَهُكِمْ خُوَظِينَا خُهُدًا اِنتِ، هُدَائِم فِرَنَا خُمَوْمُ

²⁵ וּוּנִּסְּׁר עַבְּּבֶּרׁר בְּמִנוֹנִ פַּרְעָּר וּמִפָּר פִּטְּנְמָא בְּמִנוֹנ פַּרְעָר

אָלַהָים בְּוֹי הַנְמְצֵא כְזֶּה אֶישׁ אֲשֶׁר רָוּחַ הַנִּשְׁכַּח בְּדֵין וְּבָר דְּרוּחַ אָלְהַלְּבִינִ נֹאָמָר <u>e</u>rún

ואַנ אָגוַ_לָּבָנוֹ וְחָבֶם כָּמָנוַ: הוֹדֵישִׁ אֶלְהָים אוֹהָךְּ אָחַ־בָּלִךְ דְּהוֹדָשִ יִיִ נְהָךְ יָה כָּלְ דָּאִ לֵית עלישי וַיְאַמֶּר פּּרְעֹּהֹ אָלְ־יוֹסֵׁף אַחֲבֵּיִי וַאֲמַר פּּרִעֹה לְיוֹסֵף בָּתַר

ַבְיִבְבְיבִב<u>י</u> וּישִׁינִבוּי מַּלְ־אֶּבֶׁא וְחַכִּים וּיִמַנִּינִיה מַלְ אַּבְּמֹא

בְּטָבְּרוֹם בַּמֻּבַת מָנִוּ סִבְּתָא:

נומבון:

בְּמְב: מְאָבְנִים בְּלְאָבִעִלְבְּנֵע בְּיִמְּנִּגְוּ מְּמָא בַּאָבְמָא בַּכְפָּנָא: מְאָבְנִים בְּלְאָבִעִלְבְּנֵע בַּיִּמְוֹנִן בַּאָבַמָּא בַּמָאָבִים נְלָאִ

פַרְעָר לְעָבְרוֹרִי

'.ənimsi əhi dguoihi Egypt; that the land perish not famine, which shall be in the land of the land against the seven years of And the food shall be for a store to

for food in the cities, and let them

up corn under the hand of Pharaoh these good years that come, and lay

And let them gather all the food of

Egypt in the seven years of plenty.

take up the fifth part of the land of appoint overseers over the land, and

Let Pharaoh do this, and let him

a man discreet and wise, and set him

Now therefore let Pharach look out

over the land of Egypt.

And the thing was good in the eyes

of Pharaoh, and in the eyes of all his

man in whom the spirit of God is?' Can we find such a one as this, a And Pharaoh said unto his servants:

88

Ζ٤

98

٤٤

And Pharaoh said unto Joseph:

wise as thou. all this, there is none so discreet and Forasmuch as God hath shown thee

(se) terf. anaf:

(46) וחמש. כמרגומוויזרו,וכן וַמַּמָשְׁיס:

לממס בכיונקוד קמן קמן: תחח יד פרעה. ברצומו ובפונלומיו: (35) אח כל אכל. שם דבר הוח, לפיכך מעמו בחל"ף ונקוד בפחח קמן, וחוכל שהוח פועל, כגון פִי בְּל חוֹבֵל בֵּלֶב, מעמו

סוללטו ועלים לוטוב:

לכואָר מוֹ בוֹבם וֹל בּוּה:

ילמנו לא מלציוני:

(98) והיה האבל. סלבור, כשלר פקדון סגנוולקיוס סלרן:

מיבה ונקודה במעף פממ: (88) הגמצא בזה. כמרגומו מישכם כדין, אם נלך ונצקשנו סנמלא כמוסו. סנמלא לשון ממיסה, וכן כל ס"א המשמשת צראש

(95) אין גבון וחכם כמוך. לפקש איש נצון ומכס שממרם, לא נמלא למוך:

: 15: نَهُمْ خُرِـمَقْد لَا لَاحَقَّٰ \$ُرُلَاحٍ مَنْمُلُكَ نَفْتًا خُرِ مَقِد ذِلِيكِ

בבר הזְהָב על־צַנְאָרוֹ: נילְבֹּה אָטוּן בֹּלִיבִי הָהָּה נֹיֹהָם לי יַדוֹ וַיִּמֵּן אָמָה עַל־יַד יוֹמֶן- נְּבְּׁבְ פַּבְּעָּבְ אָשַ מַבַּמְּשׁוּ מָמָּלְ וָאָמָּבִּ, פּבַעִּב יָט מִוֹּלִינִיהְ מָמָּלְ

ជុំនុំដ៏:□: וֹלְטַוּן אָעָוּ מַּלְ בָּלְ־אָּבֶוּ בּ אָמֶב בְנִ נֹיבֹרְאִי בְפֹּלְנִוּ אַבְרֵבְׁ בִּנְכִנִי נֹאַבְרִנוּ בֹּרַמְנִינִ בּנִּ וּוֹבׁכֹּב אָטָוִ בֿמֹבַכֿבׁט בַמִּמְּנִבן וַאַּבַּבָּנִב זָטִיה בָּבַּחָבָּא מִּנְיִיִּטָּא

מַבְּבֶוֹם: אַטַ וֹבִוּ וֹאָטַ בַנֹּלְוָ בַּבֹּלְ אָבוֹא ** פַרְעָּה וּבִלְעָבֶיהְ לְאַ־יִרִים אֲיִשׁ ניַאָמֶר פַּרְעָּה אָל־יוֹסָף אַנִי

ניצא יוסף על־אָדֶץ מִצְּדָים: בתיבה אחת) כּהָן אָן לְאִשְּׁה פַּנְהַוּ פַּׂנַת (בספרי תימן פִּיִּטִיפָּרַע

כּנּבׁסֹּג מֹלְכִנִּטֹא בַּבַּוּן אָנִבּנִּ هَمْ بِاللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ مَا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ مَا اللَّهُ اللَّهُ

אָטֹבְ מֹכְ כַּבְאַבֹּא בַּמִּנִינִי זִטַּבַ מַּבְ מַּבַמֹּא יְּ וַיְּאַמֶּר פַּרְעָּה אֶלִּיוֹסֵף רְאֵה וַאֲמֵר פּרְעֹה לְיוֹסֵף הַזִּי

בנא וְמִּנִּי מִנִיכֹּא בַבַּעַבֹּא הַכַ kudl istem ten temul יְבֵיה וִיהַב יָהַה עַל יְדָא

בָּלְ אַרְעָּא דְּמָצֶּרְיִם: אַבּא לְמַלְכֹּא וּמִנּוּ וֹטִישִ הַּכ

בַּבְלְ אַבְּאָ דְּמִצְּרָוִם: בּלְלֵישׁ לְמִּבְׁכֹּד מָּלְ סִוּסְנֹא לכב זמ גבוצ למועד זון וומ פּרְעָה וּבְר מִמֵּימֶרֶךְ לָא יְרִים נאַמר פּרִעה לְיוֹסָף אָנָא

מֹלְ אַבְעָּא דְּמָצְרָוֹם: דאון לאָתוּ וּנְפַל יוֹסָף שַׁלִּיט נו אַסוֹנו בּנו פּנמּגפּבה בּבֹּא בְּמִמְּמִבוֹ זְּלְנוֹ בְיִשׁ וִיתַב לְיִשׁ וַיְקְרָא פַּרְעָה שֵׁם־יוֹסָף צְפְנָת יּקָרָא פַּרְעֹה שׁוֹם יוֹסָף גָּבְרָא

> throne will I be greater than thou.' my people be ruled; only in the according unto thy word shall all Thou shalt be over my house, and

I have set thee over all the land of And Pharach said unto Joseph: 'See,

chain about his neck. vestures of fine linen, and put a gold Joseph's hand, and arrayed him in ring from his hand, and put it upon And Pharach took off his signer

he set him over all the land of Egypt. they cried before him: 'Abrech'; and second chariot which he had; and And he made him to ride in the

in all the land of Egypt.' 100î sid 10 bash sid qu îlil asm on am Pharaoh, and without thee shall And Pharach said unto Joseph: 'I

went out over the land of Egypt.— Poti-phera priest of On. And Joseph To restance Asenath the daughter of Zaphenath-paneah; and he gave And Pharaoh called Joseph's name

(ודי) נחחי אחך. מנימי ימך, ואף על פי כן לשון נמינה הוא, כמו ולְמִמְּךְ עֶלְיוֹן. בין לגדולה בין לשפלות נופל לשון נמינה ردרנישו"ן בלע"ו רק הכסא. שיסיו קורין לי מלך: כסא. לשון של המלוכה, כמון ינבל מה פְּמַחוֹ מִפְּמֵחׁ חֲבוֹנִי סַמֶּלֶך: (40) - ישק. ימון, ימפרנם, כל לרכי עמי יהיו נעשים על ידך, כמו ובון מָשֶׁק בַּיִמִּי (ברחֿשים עו, ב), וכמו נַשְׁקוּ בַּר (מהלים בּ,

משיבום הוא במלרים: רביד. ענק, ועל שהוא רלוף במבעות קרוי רביד, וכן לַבַּדְּמִּי עַרְשִׁי (משלי ז, מז), רלפתי ערשי (ב+) ויסר פרעה את מבעתו. נמינם מצעת סמלך, סיל לום למי שנותנס לו, לסיום שני לו לגדולס: בגדי שש. דצר מליו, כמו נְמַמִּי מֶׁמְבֶּט נְבְּוִיס וּשְׁפְּלִיס (מלחُכי בּ, מ):

נכנסגן לפניו ויולאין מחמ ידו, כענין שנאמר ונחון אומו וגוי: אב במכמס ורך בשנים, אמר לו בן דורמשקים, עד ממי אמס מעוום עלינו אם סכמוביס אין אברך אלא לשון ברכיס, שסכל סיו בסשומפין (בכל במכל ד.) לל ריכל ולל בר ריכל. ובדברי לגדם (מפרי דברים מוף פ"ל) דרש ר' יסודם, לברך זה יומף, שסול (3+) במרכבה המשנה. סשנים למרכנמו, סמסלכם אלל שלו: אברך. כמרגומו דין אנא למלכא רך צלשון ארמי מלך, מרלפום. בלשון משנה מוקף רובדין של אבן. על הרובד שבעורה והיא רלפה:

אח ידו ואח דגלו. כמרגומו: אח ידו ואח דגלו. כמרגומו: (++) אני פרעה. שיש יכולת בידי לגוור גורה על מלכומי, ואני גוור שלא ירים איש אם ידו: ובלעדיך. שלא ברשומך. דבר

בַּבְרַאָבֶא מִגִּבוֹנם: יוסף מלפני פרעה וייער وم، ﴿ خَالَا هَلَـٰ مِن لِيَاكِ لِي مُثَلِّدُ اللَّهُ اللَّهِ اللَّهُ عَالَىٰ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ا أربقل ڤا شَكِيةُرت هُأِبِ خُمُّنَا بِهِ

خۈھ≒.□: ਪ੍ਰੈਲ ਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਰ ਜ਼ਿੰਦ ਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਰ ਜ਼ਿੰਦਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ ਦੇ ਜ਼

: كاڭاكا בולור אַמור סבובטוף נתו וּימָן־אָבֶל בָּעָּרִים אָבֶל שָּבִּרִ 8+ שְׁנִים אַשֶּׁר הִיוֹ בְּאָבֶין מִצְּרִיִם رَبْطُجٍ لَمْ يُعْدِ خُدِ يَجْدُر ا شُخَمَ بَدُتُمَ نُن خُرِ مُتَدِيد مُحَمَّ مُنْتُهُ

خفظد خد تذا تنفظد: הַרְבָּר מְאַר עַר כִּי־חָדֵל דִימָּא סִנִּי לַחָּדָא עַּר דִּפְּטַק נִיּצְבֹּר יוֹסֶן בָּר בְּחִוֹל חַיָּם וּכְנַשׁ יוֹסֵף עַבוּרָא בְּחַלְא

۲: ۱۲ עימן פְּוֹטִיפֶּרַע בתיבה אחת) כּהָן פֶּרַע רַבָּא דְּאֵוֹ: לוֹ אֶסְנָת בַּת־פָּוֹטִי פֶּרַע (בספרי דִּילִידַת לִיה אָסְנָת בַּת פּוֹטִי os מַּבְוּא שְׁנֵּיִם חַבְּיִלְא שְׁנֵּיִם חַבְּיִלְא שְׁנָיִם חַבְּיִלְא שְׁנָים חַבְּיִלְא שְׁנָים הַבְּיִלְא בַּבְּפָּנָא براقاء نوبر هٰذر حُزِره خَمْدُه بَرْبِرقاء אִטְּיִלְיִבוּ שַּׁבֵּוּן خَرْبا

הְּמֹלְ, וֹאֵט כֹּלְ_בָּוּט אָבוֹי: י^י מְנַשֶּׁה בְּי־נַשְּׁנִי אֱלֹהִים אָת־בְּלִ מִנְשֶּׁה אֲרֵי אְּנְשִׁיִנִי יִיְ יָה בְּלֹ וּיִקְרָא יוֹמֶף אָת־שָׁם הַבְּּכִוֹר

עפֿבֿנו אָבְיַנום בּאָבוּא מֹּנוֹני: יי נאָנו מִּם נַמֵּנִ לַנֵּא אָפַנְנִם בָּיִ

ַבְּיָה בְּאֲבֶץ מִצְּרֶוִם:

> וֹאַבֹר בַּבֹלְ אַבְאָ בְּמִאָּ בְּמִאָּבִים: ונפל יוסף מן בודם פרעה קָרָם פַּרְעֹּה מַלְכָּא דְמִצְרָיִם נייסף בר הְלְהִין שָׁנִין בַּר קם

סְבְּעָא עֲבוּרֶא לְאוִגִּרוּן:

שַׁלַעְ עַבְּטְּבֶׁי בְּבָּטְבִוֹנִבָּא יְתַב וועד הדובא לטבוא הדוב בּבוֹגאַר בָּאַרְעָא דָּמִצְּרִים

מַלְמִמְנוֹ אֲבוּ בִּוּשׁ מִּנְוֹלֵ:

מֹמֹלִי וֹנִים כֹּלְ בִּיִם אַבֹּא: ולבא יופף ית שום בולבא

אָבו אַפֿמּנו וֹן פֿאַבמ מֹמֹפוּבו: ונע הגם טונגא קרא אַפֿרום

בּנַוֹאַנ בַאַנַהָא בַּמָּבָוֹם:

from the presence of Pharaoh, and of Egypt.—And Joseph went out when he stood before Pharaoh king And Joseph was thirty years old

Egypt. Went throughout all the land of

earth brought forth in heaps. And in the seven years of plenty the

laid he up in the same. which was round about every city, in the cities; the food of the field, land of Egypt, and laid up the food the seven years which were in the And he gathered up all the food of

number. off numbering; for it was without of the sea, very much, until they left And Joseph laid up corn as the sand

Poti-phera priest of On bore unto whom Asenath the daughter of sons before the year of famine came, And unto Joseph were born two

o۶

6†

84

Δŧ

my father's house.' made me forget all my toil, and all first-born Manasseh: 'for God hath And Joseph called the name of the

affliction.' me fruitful in the land of my he Ephraim: 'for God hath made And the name of the second called

·puə was in the land of Egypt, came to an And the seven years of plenty, that

- מאליו, לפי שחמד את יוסף למשכב זכר (סומה יג:): (5+) צפוח פעוח. מפרש הלפונות, ואין לפענת דמיון במקרא: - פושי פרש. הוא פומיפר, ונקרא פומי פרע על שנסחרם
- (פף) וחעש הארץ. כסרגומו,ואין סלשון נעקר מלשון עשייה: לקמצים. קומן על קומן, יד על יד היו אולריס:
- ומעמיד את התבואה מלירקב (נ"ל שהוא דעת רבי נתמיה ואין לריך כלל להגיה ברש"י כאשר עלה בדעת קלתם): (אי) אכל שדה העיר אשר סביבוחיה נחן בחוכה. שלל מרן ומרן מעמדת פירותים ונומנין בתבומה מעפר המקום,
- (9+) עד בי חדל לספור. עד כי מדל לו הסופר לספור, והרי זה מקרה קלר: בי אין מספר. לפי שלין מספר והרי כי
- (05) בשרם חבוא שנח הרעב. מכאן שאפור לאדס לשמש מממו בשני רענון (מענית יא.): משמש בלשון דקם:

אָבֶא מִגְּבִוֹם בַּוֹע לַטִּם: בְּעָׁרְ בְּבְּלֶּלְ-הַאְּבְׁגְּנִים וּבְּבְלֶּיִ- בִּפְּנָא בָּבְלְ אָבְמְטֵא וּבְבְּלִ יי לְבְוּא כֹּאֹמֶת אַמָּר יוֹסֵל וֹיִנְיִר לְמִימִי כִּמָא בּאַמַר יוֹסַר וַהַוֹּדִי וּשְּׁטַבְּּגַלְּע מֻּבְּעִ מְּנֵגְ עַבְּבְּלֶבְ וְמְּבַנִּאָּע מְבַעַ מְנֵגְ כַּפִּּנָאַ

אַבְעָאַ בְּטִּאָבִים בַּוֹבִי בַבְּטַמָא:

there was bread. lands; but in all the land of Egypt said; and there was famine in all to come, according as Joseph had And the seven years of famine began

יוֹסָב אַמָּב יאָמָר לַכֶּם עַּגַּמָּנִי: פּוֹמָע לַכַּלְםמִּגְנִיםְ לַכַּוּ אָבְ تَنْلُمْ حِ خُرِيُ اللَّهُ لِيَا مُغَبِّنُ صَالَّا لَيْ لَمُ خُرِي اللَّهُ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ

ביישר לכון הַשְּבָּרוּן: מגראי איזילו לנת יוסף לַטְמָא נֹאָמָר פּּרִעָּה לְכָּל יּצְנְח עַמְא קָרָם פּּרְעֹה עַל וכפונט פֿל אַרְעָא דְּמִצְּרִים

Joseph; what he saith to you, do.' unto all the Egyptians: 'Go unto Pharaoh for bread; and Pharaoh said famished, the people cried to And when all the land of Egypt was

באבום: נישָׁבָּר לְמִגְּרִיִם נּיִּשְׁזַלִּ עַבְּבָּר ניִפְּאַׁח יוֹסֶׁף אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּהֶם נְיַבְיָבְיָב מַּלְ פָּלְ פָּנָ, הַאָּבֶּא

ַבְּמִגִּבְיִם: לְמִגְּבְׁאֵ יִנִיפֹוּלָ כַּפָּׁנָא בַּאַבְּלָא אואֹנוֹא בלביון אַכוּנֹא וֹזַכֿוֹן אַרְעָא וּפְתַח יוֹסָף יָת כָּל וֹכפׁלֹא עַוֹע מַלְ כַּלְ אָפֹּי

in the land of Egypt. Egyptians; and the famine was sore the storehouses, and sold unto the of the earth; and Joseph opened all And the famine was over all the face

خمر څح برقاء لَحْدِ لِنَجْدُمْ لَحْدِي

שׁבוּל כּפֹּלֹא בֹּכֹל אַבֹּלֹא: לי־חַזַק לְמִוְבּן עֲבִירָא מו יוֹסָר אָבִי מְצְּבְוֹמִׁעַ וְכָּלְ בַּוֹנֵו אַבְעָּא אַתוּ לְמִצְּבוִם

famine was sore in all the earth. to Joseph to buy corn; because the And all countries came into Egypt

בּמֹאַבְנִים וּנְאָמֶר וֹהַלַבְ לְבֹּוֹנִוּ מִנְּבַבוּ בּמֹאַבִּוֹם וֹאָמֵר וָהַלַב עַרְעָּבֶּ בְּבָּלְ עַבְּאַבֶּא:

לְבְּנִוְיִוּ לְמֶא שִׁשַּׁשִׁיוּוֹ: וְעוֹא וֹהֹלְב אָנוּ אָנוּ הַבוּנ

another?' sous: ,Mhy do ye look one upon in Egypt, and Jacob said unto his Now Jacob saw that there was corn

XIII

בְּמִגְּבְוֹים בְּרוּ־שְׁמְּהַ וְשִׁבְּרוּ־קָנוּ رَ بِهِ رُبُدُ بِيرَامُ مِنْ مُنْ مُنْ ذِنْ رُهِ ـ هُكُدُ ـ קַמְּׁה תִּקְרָאָנּ:

וְלָא לְמוּש: خْتَفًا نأحدد جَرُّه مُعَفًا نُدْتَ، מֿכור מוֹגַבּו במֹגֹבום חותו וֹאַמֹּב בֹא מִמֹמֹמִנע אָבוּ אַנע

thence; that we may live, and not down thither, and buy for us from that there is corn in Egypt. Get you And he said: 'Behold, I have heard

משֶּׁם וֹנְשְׁנֵע וֹלָאִ נְּמִוּע:

ששני סרעב באים, אמרו לו אספנו סרבס וסרקיבה, אמר לסם אס כן כל אשר יאמר לכס מעשו, סרי גור על סמבואס וסרקיבה, שסיס יוסף אומר לסס שימולו, וכשבאו אלל פרעס ואומריס כך סוא אומר לנו, אמר לסס ולמס לא צברסס בר, וסלא סכריז לכס (פפ) וחרעב כל ארץ מצרים. שסרקינס מנולמס שלונו, מון משל יוסף (נ"ר לל, ס): אשר יאמר לכם העשו. לפי

שם במבושם, שאף ביין ומלב מלינו, ולָכוּ שִׁבְּרוּ בְּלוֹח בֶשֶׁף וּבְלוֹח מָמִיר יַיִן וְמַלֶּב (ישעים נה, הֹ): וישבר למצרים. שבר לשון מכר ולשון קנין הוא, כאן משמש לשון מכר, שָבְּרוּ לָנוּ מָשַׁע אַבֶּל, לשון קנין. ואל מאמר אינו כי (68) על כל פני הארץ. מי סס פני סמרן, מלו סעשירים (צ"ר שם): אח כל אשר בהם. כמרגומו די נסון עינורמ: מס אם יגזור עלינו ונמום:

(פ) וכל הארץ באו מצרימה. אל ייסף לשניר, ואס מדרשהי כסדרו, סיס לריך לכמוג לשנור מן ייסף:

ומפי אחרים שמעתי שהוא לשון כתישה, למה תהיו כתושים ברעב, ודומה לו ותַכנֶה גַּם הוּא יוֹבֶא (משלי יא, כה): כפשומו למה מחראו, למה יהו הכל מסחכלין בכה, ומחמיהים בכה שאין אחם מבקשים לכה אוכל בטרם שיכלה מה שבידכה). מראו עלמכס בפני בני ישמעאל ובני עשו כאילו אחס שבעיס, כי באוחס שעה עדיין היה להם מבואה (חענית י:). (ולי נראה באספקלריא של קדש שעדיין יש לו שבר במלריס, ולא סימס נבואס ממש לסודיעו בפירוש שוס יוסף: – למוד תווראו. - למס (ו) וירא יעקב כי יש שבר במצרים. ומסיכן כאס, וסלא לא ראס אלא שמע, שנאמר סנס שמעמי וגוי, ומסו ויכא, ראס

- בו ממגבום: נַיְרֶרְנְיִ אֲׁבֵוֹרְיוֹסֶלְף עַּמְשְׁבָּרְ וּנְחַתַּיּ אֲבֵי יוֹסֶךְ עַסְרָּא לְמִוּבַּן
- نَظُلُمُونَا يُعُمُنا: וְמְּלֵּבְ אָּעַרְאָּנְוֹוְ בָּיִּ אַנְּרָ בּּוֹן הָלְטִ וֹמְּלֵבְ מִם אָּטְוָנִוּ אָבִּי וֹאֶט בּוֹנִמִּגן אַּשַׁג נִסְב כְאַ הָּלָט וֹנִט בּוֹנִמִּנוֹ אַשִּנִיג בַּנִסָב לָא
- : المَالَّكُ עַבּאָנִם בּיַנְינִינְי עַנְעָּבְי בּאָנֵן הַבּינִא בִּינִ הַבְיָּא אָנַי עַנְיַנְ تنجعر فتت نشدهج خشفد فنيك تقص فتد نشدهج خضافا
- XĒLD XLĀL: رَبْحِهِر مُحَالًا بَاضِكَ رَبْهُ لَأَنْهُ لِأَنَّالًا كِلَّا שוא במּשְׁבּוֹר לְכָלְ עַּם בַּאַבֶּא י ְּוֹיוֹסָף הָוּא תַשַּׁלֵּים עַל־הָאְבֶּץ וְיוֹסָף הוּא שַׁלִים עַל צַּרְעָא
- ĠĠĊL_ŸĊĠ: באַטְם נּגְאָמִרִנּ מִאָּבֹּגֹּל בֹּנֹגַּל ℅ムඪロ ל וּיְטְוֹכָּר אֶׁלֵים וּיִּבְעָּר אִטָּׁם ווֹבא ווסֹב אָטַבאָבווו ווֹכֹבוֹם
- ناخدًا ٢٠٠ 8 נּיַבֶּר יוֹסָף אָת־אָּדְוֹיִי וְדָם לְאִ וְאָשְׁהָּהַתִּיִרַם יוֹסָף נָת אַחוֹהִי
- מֹבֹנֹע בַאֹבֹא בֹּאטִם: מְבַנִּגְיִם אַּשָּׁם לְבַאִּנִי אָנִי אָנוּ לַמְטוּוּ נִי בּּבַלִּי בַּאָּבַמֹּא وَ هِنْ لِهِ بَرْتِ كُثِيْتِ لَا يُعَمِّدُ هُكِيْتِ لِمَحْدِي فَرْدُهُ فِي فَالْمُوا لِهُمْ لِمُعْدِيدًا لِهُمْ لِمُعْدِيدًا וּוֹלְכַּר יוֹסָף אָת הַחָּלמוֹת וְאִדְּכַר יוֹסָף יָת חֶלְמִיָּא דַּהָוָר

- הַבּוּבַא מִמָּגַבוּם:
- אַמר דּלְמָא יְעָרְיָא:
- כפוא באַבא גַבוֹמּן:
- ליה על אַפּיהוֹן על אַרְעָא: באבלא נאָתו אָבוי יוסף יסגידו עוא מודול הדולא לכל המא
- נאַמבוּ מאַבְעָא דּבְנָעוֹ לְמִוֹבּן שַּׁהְּיִּגוֹ נֹאֵמָר לְרֵיוִ מִּנִוֹ אֲמֵיתִיוּן בימביל עמהון ומביל עמהון برقك **XLLL** کای
- וֹאִנּוּן לָא אֹמֻשְׁמִוָּבְתוּבִוּ: מְבוּרֶא:

- down to buy corn from Egypt. And Joseph's ten brethren went
- befall him. he said: 'Lest peradventure harm Jacob sent not with his brethren; for But Benjamin, Joseph's brother,
- famine was in the land of Caanan. among those that came; for the And the sons of Israel came to buy
- him with their faces to the earth. brethren came, and bowed down to people of the land. And Joseph's the land; he it was that sold to all the And Joseph was the governor over
- Canaan to buy food.' And they said: 'From the land of unto them: 'Whence come ye?' roughly with them; and he said strange unto them, and spoke he knew them, but made himself And Joseph saw his brethren, and
- they knew him not. And Joseph knew his brethren, but
- nakedness of the land ye are come.' unto them: 'Ye are spies; to see the which he dreamed of them, and said And Joseph remembered the dreams
- (S) דדו שמה. ולה המר לכו, רמו למה מים ועשר שנים שנשת עבדו למולרים כמנין רד"ו:

אָבינענן:

- לעשרה, שלה היתה ההבת כולם ושנהת כולם שוה לו, הבל לענין לשבור בר, כלם לב התד להם (בב"ר לה, ב): ממון שיפסקו עליסס: - עשרה. מס מלמוד לומר, וסלם כמיב וחם בנימין חמי יוסף לח שלם, חלה לענין החמום סיו חלוקין (3) וירדו אחי יוסף. ולה כתב בני יעקב, מלמד שסיו מתחרעים במכירתו, ונתנו לבס לסתנסג עמו בהתוס, ולפדותו בכל
- (+) פן יקראנו אסון. וזנים לא יקראנו אסון, אמר רני אלישור בן ישקב, מכאן שהשמן מקטרג נשעה הסכנה (נ"ר שם ט):
- בפתחו, כדי שלה חשלוע בסס עין הרע שכולם נהים וכולם גבורים: (a) בחוך הבאים. מטמינין עלמן שלא יכירוס, לפי שלוה להם אביהם שלא ימראו כולם בפתח אחד, אלא שיכנם כל אחד
- (6) וישהחוו לו אפים. נשמממולו על פניסס, וכן כל סשממולס פשוע ידיס ורגליס סול (שנועות מז:):
- (Y) ויחובר אליחם. נעשה להם כנכרי בדברים לדבר קשות (ב"ר לה, ז):
- הכירוהו כשנפל בידם לנהוג בו המוה: וקן. ועכשיו מלאיסו בחחימת וקן. ומדרש אגדס ויכר יוסף את אחיו, כשנמסרו ביידו הכיר שהם אחיו וריחם עליהם, והם לא (8) ויכר יוסף וגוי. לפי שהניחם חחומי וקן (צ"מ למ: כחיצוח כו:): והם לא הכירוהו. שילא מאללם צלא חמימח
- (9) אשר חלם להם. עליסס, וידע שנמקיימו, שסרי סשממוולו: ערות הארץ. גלוי סמרן, מסיכן סימ נומס ליכצש.

בְאָנִם לְרָאִנִים: " כְּלֵּלֵנִ בְּנֵׁנִ אִנְתִּ_אֵּטֵוֹר דְּנְחְנִינִ בַּנָנִם כּוּלְנָא בָּנֵּר נְּבְּרֵָא תַּר נַחְנָא י וּאָמִרוּ אַלְיוּ לַאָּ אַבְוֹי וֹהֹּבֹבוֹ וֹ וֹאַמָרוּ לָיִנּ לָא בַבּוִיוֹ וֹהַבַּבַּוֹ

ζά′□:

एव्ये एहंपः

: ◘ڬڰ

חַי פַּרְעָּה בָּי מְרַגְּּלֵים צַּמָם:

בּבְרֵיכֶם תַּאֶמֶת אִהָּכֶם וְאִם־לֵאִ

שׁלְחוֹי מִבֶּם אָחָד ְיִיקַּח אָתַ־

דַּאַרְעָא אָמִיחִוֹן לְמִחָזֵי: הוֹאִמֹר אֵבֹנוֹם לֵא בֵּרַמִּבוֹנִי נֹאִמִּר לְיוִוּ לִא אֵבְנִיוּ בֹּבַפֹּי \$4.**5**.: אֹנְטׁנִנּ לְאַ_טְינִנּ מְּבֹבְינֵנְ מְנִנְינִלְיִם: בּּנִנְנִי, אַנְטִּנָאַ לְאִ עִוּנְ מִּבְּיֵנִנִּ

אַנוּ לְמִוְבַּן עֲבוּרֶא:

אַבְינוּ הַיּוֹם וְהָאָחָד אֵינָפוּ: יומא דין וְחַד לְיָּחַוֹּה: בְּאָבֶץ בְּנְעַן וְהַנָּה תַקְּטָּן אָת־ בכלהו ובא והובא הם אַכולא נּ אַבְּיִר וּ אַנְּהְוּה בְּנֵר אָנשׁ־אָבָּהָר אַנֹטוֹא פֿנג עַּבֹרָא טַר פֿאַרעָא ניאָמְרוּ שְׁנֵים מַשְּׁר עַבְּיֵרוּ וֹאַמָּנוּ טַבוּ הַסָּנ הַּבְּבַּנוּ אַנוּוֹ

אַלִּילִי אַתוּוּן: يُظَلُّكُ لِمُرْكُمُ كَامُلُكُ لَالَةُكُرُاتِ لِمُعْرَدُنِ لِمُطْحِياً كُمُّامُكُ , וַיְּאִמֶּר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הֹוּא אֲשֶׁר וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף

אַנוכון זְעֵירָא הָכָא: שׁהְאֵׁנ מִנְּע כּֿנ אִם בֹּבַנִיא אַנונכָם אָם טַפּּפנוּ מִפָּא אֶלְנַנוּ בַּמָנִינִי בְּזְאָת מִבְּחֵנֵנּ חֵי פַּרְעֹּה אָם־ בְּדָא מִהְבַּחָרוּן חַנֵּי פַּרְעֹה

אַשוּן אַמְבון וֹאָם לָא בַוּנ أنفخفدنا ففتقرصا بتغميم זה אַחוכון וָאַמוּן מִהָאַסָּרוּן מַבְעוּ מִנְכוּוֹ עַד וְיִדְבַּר

פַּרְעָה אָרֵי אַלִּילֵי אַתּוּן: אַ אָּטִיכֶם וֹאַמֶּם בַאָּסְרִיּ וֹיִבֶּחָנִיִּ

שַׁלְטָא יוָמָין: 2 آدُگُول 3لُت 3ر_طَهُلُال 4رَهُل بخرَهُال بخرَه مُنْك بال 4ترب 4مار 4

> lord, but to buy food are thy And they said unto him: 'Nay, my

upright men, thy servants are no We are all one man's sons; we are servants come.

spigs.

are come. to see the nakedness of the land ye And he said unto them: 'Nay, but

with our father, and one is not.' behold, the youngest is this day man in the land of Canaan; and, twelve brethren, the sons of one And they said: 'We thy servants are

it that I spoke unto you, saying: Ye And Joseph said unto them: 'That is

come hither. hence, except your youngest brother Pharaoh liveth, ye shall not go forth Hereby ye shall be proved, as

else, as Pharaoh liveth, surely ye are whether there be truth in you; or that your words may be proved, your brother, and ye shall be bound, Send one of you, and let him fetch

ward three days. And he put them all together into

(10) לא אדני. לא מאמר כן, שסרי עבדיך באו לשבר אוכל: בדקא דארשא, כמו בֶּבֶק סַבַּיִמ, רעוע הבית, אבל לא דקדק לפרשו אחר לשון המקרא: במו שָׁם מְּקוֹרֶשּ בֶּעֶּרֶשׁ (ויקראַ בֹּ, ים), וכמו עֵבוֹס וְעֶרֶיִשׁ (ימוקאל מו, ו), וכן כל ערוה שבמקרא לשון גילוי. ומרגס אונקלום

(11) כדנו בני איש אחד וחנו. ולולס בסס רוח סקדש וכללוסו עמסס, שאף סוא בן אביסס: - כנים. אמחיים כמו בן

(בו) כי ערות הארץ באחם לראות. שהרי נכומתם בעשרה שערי העיר, למה לה נכומתם בשער החד (ב"ר לה, ו): דְּבַּרְמָ (שמוח י, כט), פַן בְּנוֹח לְלַפְמָד דֹבְּרֹח (במדבר כז, ז), וְעָבְּרָחוֹ לֹח בַן בַּדְּיו (ישעיה טז, ו):

(13) ויאמרו שנים עשר עבדיך וגוי. וצשניל לומו למד שליננו, נמפורנו בעיר לנקשו:

מס מעשו, אמכו לכך באנו, לסכוג או ליסכג, אמכ לסס סוא אשר דברמי אליכס, לסכוג בני סעיר באמס, מנמש אני בגביע שלי, ואילו מלאסס אומו ויפסקו עליכס ממון הרבה, מפדוהו, אמרו לו הן, אמר להם, ואם יאמרו לכם שלא ימוירוהו בשום ממון (14) הוא אשר דברתי. סדבר אשר דברתי שאמס מרגליס, סוא סאמת וסנכון, וסו לפי פשומו. ומדרשו, אמר לסס,

(ai) הי פרעה. אס ימיס פרעס, כשסי'ישנע לשקר סי'ישנע נמיי פרעס: אם הצאו נוזה: מן סמקוס סוס: ששנים מכס החריבו כרך גדול של שכם:

dad: (16) האמה אחכם. אם אמת אתכם. לפיכך ס"א נקוד פתח, שסוא כמו בלשון תימה, ואם לא תביאוסו חי פרעה כי מרגלים

בַּאָבְעַנִם אָדָּג וֹבֵא: עַהְּלְנְהָּוֹ וֹאָט הֹֹתִּוּ וֹטוֹנוֹ אָטַב טַּלְנִיטָּאָט בֿאַ הַבּוֹנוּ וֹאָטַלַנִּמוּ

מן בורם ון אַנא דַבורל: יוסף בַּיִּוֹם נַאֲמַר לְהוֹן

fear God: third day.' This do, and live; for I And Joseph said unto them the

±0.20: ومرع تغمّد خدّن مَهُمَالَمُن لَعَصْر نِنْهُمُلُ خَدَيْنُ مَهَلُفُدِيا لَهُمَالً

אַיזִילוּ אַוֹבִילוּ עֲבוּרֶא דְּחַפִּיר אַם כַּנָים אַמֶּם אֲטִיכֶם אֶטִּר אִם כַּיִנָיִי אַמּוּן אֲחוּכִיוֹ חַד

for the famine of your houses; prison-house; but go ye, carry corn brethren be bound in your if ye be upright men, let one of your

تنقصيكا: נוֹאְמֵׁלֵנִי בַבְּבַנְכֵם נְלָאִ שְׁמִנְעִי לְנִינִ נִינִיםְׁמִנִוּן פְּטִּיָּמִיכִוּן נְלָאִ וֹאָט אַנוּכוּן נוֹבֿוּאוּ אַלָּג וֹנִינ אַנוּכוּן וֹהֹנֹא פּוֹנוּן

בְאָּינוּ צְּבָרָת נְפְּשָׁוֹ בְּהָהְלִוּלִוּ יַהְחֵיִינִאְ בְּשְׁכָת נִפְּשִׁיה כַּדְ חֵנִה نَامِرْنُادِ مَحِـ غُنِادِ نَامُ لِللهِ عَبْمُلِ لَائْخَالَ كَانَانُه مَحْ كَالِينَه ניאַטְרְיּ אַנְשׁ אֶלְ־אָּטִיִּנְ אֲבֶלֵ נְאָמָרוּ גְּבָר לְאָרוּהִי בְּקּוּשְׁמָא

מֹלְ כֵּוֹ אֲׁטִׁטַ לַנָּא מַּלְטָא טִבָּא: אַכְּ'ְנִנִּ וְלָאְ מְּלֵּאְנִי מַּלְ-בֵּן בָּאָר מִיהְיִהַּוּ לַנָּא וְלָאְ פַבּּיִלְנָא מִנִּיִּה

this distress come upon us.' and we would not hear; therefore is of his soul, when he besought us, brother, in that we saw the distress are verily guilty concerning our And they said one to another: 'We

verified, and ye shall not die.' And unto me; so shall your words be

and bring your youngest brother

they did so.

ונם במו בנה נדרש: שַׁטַמְאָנּ בַּנְּבֶר נְלַאָ הֻתַּמֹּמִשִּׁם בּ אֹמָבׁשׁי אַֹקְיבֶּיׁם ו קאמָּב אַקִּ- עֹלֵא אָמָבִינִ לְכִיּוֹ לְמִימִּב

אֵלֶינוּ תַצְּּרֶה תַּוֹּאָת:

סבילהון ואף דמיה לא ששמון למולומא ולא נַּהַן באַנְּלָ אַלְיִם לְאַנְגָר בַּלְנִאֶּ נְאָנִיר בַאַנּבּן נִינְינוּ לְמֵּנִתְר

also, behold, his blood is required.' and ye would not hear? therefore saying: Do not sin against the child; saying: 'Spoke I not unto you, And Reuben answered them,

אָב, מַשוּבׁנִּמוֹ בַּוֹנִע בּינִיהון: ל וֹבִים לָא ''בְׁמִנ בֹּנ מֻמֵמֹהּ נִוֹסֵב בֹנ וֹאִנּנּוּ לָא יִבְהֹנוֹ אָבׁנ מִתֹה נִסִבּ

interpreter was between them. understood them; for the And they knew not that Joseph **†**7

٤٦

61

خةرةرك□: والمُعَمَّا مُنا بَعْدُم الْمُعَالِ الْمُعْرَدِ لِمُنْ مُؤْنِينًا بْنِ هُمُمِيًا لِمُودِ ÷ אֶּבְטִּםְ וֹגִבּבֹּר אֶּבְטְּם וֹגַפֿע בְּוֹטִיעוּ הַמּבְּגִץ הֹמִּעוּוּ וּגַבַּר تنفح ظلاحيثات تتخك וַגְּאֶב וֹאִסְהָחַר מִלְוָהָהוֹ וּבְכָא וָתָב

bound him before their eyes. Simeon from among them, and them, and spoke to them, and took them, and wept; and he returned to And he turned himself about from

(זו) משמר. צימ האפורים:

המקיץ בינהם:

- שקנימס לרעבון אנשי במיכס: (19) בביח משמרכם. שלחס אפוריס גו עכשיו: ואחם לכו הביאו. אל גימ אניכס: שבר רעבון בחיכם. מס
- (10) ויאמנו דבריכם. ימאמנו וימקיימו, כמו שמן שמן (במדבר ה, כב), וכמו בשמן בָּי דְּבֶרְךָּ (מלכים־א מ, כו):
- אלינו. מעמו בבי"ח, לפי שהוא בלשון עבר, שכבר באה. וחרגומו אחח לוא: (IS) אבל. כתרגומו בקושעא. וראימי בבראשים רבה (לא, ח) לישוא דרומאה (לשון בני הנגב) הוא, אבל ברם: 🗆 באה
- (SS) וגם דמו. אמין וגמין רצויין, דמו, וגס דס הוקן:
- מכיר בלשון עברי: המליץ. זס מנשס בנו: סיס סמלין ביניסס, סיודע לשון עברי ולשון מלרי, וסיס מלין דבריסס ליוסף, ודברי יוסף לסס, לרך סיו סבוריס שאין יוסף (33) וחם לא ידעו כי שומע יוסף. מנין למונס, ונפניו סיו מדבריס כן: כי המליץ בינוחם. כי כמסיו מדבריס עמו

לְּאָנְע וֹנִשׁׁן אִלְונִי כֹּמִבְינִלְיִם אָעַר הַמּּנָא ' לַאָּבוֹן וִנִיַב יָעַנָּא for spies of the country. spoke roughly with us, and took us ַבַּבֶּב בַּאָנְהָ אַבְוֹּג בַאַבֹּג אַטוּנוּ מִבְּגַלְ מִּבְּבָׁא בַבַּוּנִי בַּאָבַהֹא The man, the lord of the land, אָטַם לַאַמָּר: בָּלְ דְּעְּרַעָּא יָהָהוֹן לְמִימָר: :Saring: told him all that had befallen them, בּלְעַלוּ וַיַּנְּיִרוּ לְוִ אֵּט בַּלְ־חַמְרָט לְאַרְשָּׁא דִּבְּנָעוּ וְחַוּיִאִּי לִיה יָת father unto the land of Canaan, and נַיְּבָאוּ אֶלְיַנְיַאַבְּיַבְאַבִּיהָטִם אַרְצָּר וַאָּבוּ לְנִים יַמְּלִב אָבוּהוֹן And they came unto Jacob their מַּר־וָּאָת עְּשָׂת אֱלֹהָים לְנוּי: that God hath done unto us?' לְמִׁנְמַׁרַ מִּא בַּא הַבַּר וֹן לַנָּא: one to another, saying: 'What is this آثْثَالُيَّة هُنه هُمْ هُمْ عُنادر رَهُول رُخُدرا رِئَنَاه وُحَد خَهُنَاهِنَا them, and they turned trembling בּ ְ וְגָם הְבֵּרְ בְאַמְיַהַהְהָיִי וַיִּצְאַ לְבָּם וְאָרְ הָא בְּטוּנְנִי וְנָפָּק עַזִּיִּעִ in my sack.' And their heart failed money is restored; and, lo, it is even וּנְאָמֶר אֶל־אֶּחָיוֹ הוּשָׁב כַּסְפָּׁי וַאֵמֶר לַאֲחוֹהִי אָחָתַב כַּסְפִּי And he said unto his brethren: 'My **ۆ**لۈلۈلۈك خۇلۇلۇكىنىڭ ئالىنىڭ is sack. בְּפָר וַהַוְא יָת כַּסְפֵּיה וְהָא הֹוֹא \$U_COEL <u>וְבִוּבְרַבְיוּאַ</u> and, behold, it was in the mouth of לב מְסְפָּוֹא לְחֲמֹרֵוֹ בַּמְּלְוֹן וּוֹרְאִ בִּסְּמָא לְחְמָרֵוֹה בְּבֵּית מְבָּמָא lodging-place, he espied his money; to give his ass provender in the राक्ति एअपेर अप खंबी देवत ब्वत वर क्षावर देवत And as one of them opened his sack ניללי מאָם: חַמְרֵיהוֹן נַאֲזַלוּ מִתַּמָּן: corn, and departed thence. יי וּנְאָאָנ אָּטַ אָבֹרֶטַם מֹלַ חֲמִבְינָטַם נּנָסָלַנִּי יָה עַּבִּירָהוֹן And they laded their asses with their נוֹמֹמְ לִנִים כֹּו: לאוְבוֹא וֹהֹבֹּב לִבוּוֹן כֹּוֹ: the way; and thus was it done unto שַּׁפְּוּ וְלְּתָת לְתָהַם צֵּבְה לְנְבָּהְ לְסַפֵּיה יִלְמִתּו לְהוֹו זְנְדִין sack, and to give them provision for دُ בְּרְ וּלְהַשְׁרֵבְ כַּסְפִּיהָם אֵישׁ אֵלְ - עַבוּרָא וּלְאָהָבָא כַּסְפִּיהוֹ וְּבָר restore every man's money into his their vessels with corn, and to וּוֹצֵּוּ וּוֹסָב וּוֹמֹלְאַנּ אָתַ־בְּלִוּטִם וּפַּפּוּד וּסָר וּמָלוּ יָת מְנִיהוֹן Then Joseph commanded to fill

نَكُدُا ؛ בְּמָאַלְבֶי אַבְעָּא:

בונונו מְבַּנִּלְים: יַּ נּנֹאָמֶׁר אֶלֶוּ כֹּנִּים אֵלְוֹנוּ לָאֻ נֹאַמּבׁנֹא לִיִּשׁ כֹּוֹנִי אַנֹּשׁלָּא לָא

ڠڽۼؙڎ؞ڎڂڠڎ؞ٳڂڗ؞ٳ؞ אָבֶינוּ הָאָהֶר אֵינֶנוּ וְהַקְּטָּן הַיָּוֹם מונם למו אולונו אוום לוו

لتارثه هذرد:

ווְמֹא בוּוֹ מֹם אַבוּוֹא בֹאַבֹּמֹא אַבוּנא עד לַיָּמוֹה וּוְעִיר וּוְעִיר אַ המפר אַנּהוָגא אַהין בְּנִי

upright men; we are no spies. And we said unto him: We are

land of Canaan. is this day with our father in the father; one is not, and the youngest We are twelve brethren, sons of our

(22) ויפחח האחר. סול לוי שנשלר ימיד משמעון בן זוגו: במלון. במקוס שלנו בלילם: אמחחחו. סול שק: (כמ) אחו: ויאסר אחו לעיניהם. לא אסרו אלא לעיניסס, וכיון שיצאו, סוציאו וסאכילו וסשקסו (צ"ר צא, מ): - השליכו לבור, הוא שאמר ללוי הגה צַעַל הַמַלוֹמוֹח הַלְּזֶה בָּא. דבר אחר, נחכוון יושף להפרידו מלוי, שמא ימיענו שניהם להרוג (44) ויסב מעליהם. נתרתק מעליסס, שלא יראוסו צוכה: ויבך. לפי ששמע שסיו מתתרעין: אח שמעון. סוא

(82) וגם הנה באמחחתי. סכמף נו עס סמנולס: מה זאח עשה אלהים לנו. לסנילנו לידי עלילס זו, שלל סושנ ללל

להמעולל עלינו:

אַנויקֶם הָאָקִד הַנַּיחוּ אָמִי וְאָת־ ¿¿ בּנֹאָט אֹרָה כֹּג כֹנִגם אַנֹים رَيْعِمُد عَجْرِينَ بِهِٰنِمَ غَبِرْنَ بِغِيْدُ لِ

בגלון במיכם קחי ולכו:

לכם וֹאָעַ_בַּאָבוֹא שַּׂסְבֶּוֹבוּי בָּי בַּוִים אַמָּם אָת־אַַחִיכָּם אָמַן ַ ^{+ɛ} וְאֵרְעָה בָּי לָאִ מְרַנְּּלִים ׁ אַמֶּם וְעַבְּיאוּ אָת־אֲחִיבֶם תַּקְּטוֹן אֵלִי

ניראי אָת־צְרֹרָוֹת כַּסְפִּיהָם לי וְהְנָּהְ־אָישׁ צְרוֹרְ־כַּסְפָּוֹ בְשַּׁקֵוֹ ھظري□ וּנִירי הַם מָרִיקָים

אָנִי שִׁכַּלְמֵּׁם יוֹמֶן**־ אֵינֶנּוּ וְשִׁמְעֵעֵּוֹן יְ**נִיִּרְ שִּׁתְּבֵּיִלְחּוּן יוֹמֶן־ לְיְחִוֹּהִי

וֹאֹנֹו אֹמְוֹבׁנּוּ אֹבְוֹנַבּ: אָביאָנוּ אַלְיִרְ הְּנְּנִר אַתוּ עַלְ־יָדִי אַנְתִינִיה לָּדְּ הַבְּ יָתִיה עַלְ יְדִי אַנ אָנן הַּגֹּוֹ, בֹּנֹוְ טַּמְוּנִי אָם_לָאָ זִּנִי טַּבְּוֹן בַּנִּוּ טַּמִּוּנִי אָם לָאָ נֹאָמֶׁר בַאִּיבֹן אֶּלְאַבָּוֹו לֵאָמֶר נֹאָמָר בַאִּבוֹ לָאָבוּבׁוּ לָמִוּמָר

نهٰم بظنهد خميا خيثك 85 Ç''ŸḤ'' ជ៉ា**ក** لْلَالِمُ كُلَّلَهِ וֹיֵאָמֶר לְאַנֵּרַ בֹּלֹי מַטַכֹם

אָנַרַ שִּׁיִבְּתִּי בְּנְגִּין שְּאִיכְרַ:

IIIIX LĖLĀT ČËL ČÄLA:

בְּמָר נַאֲבִיהֶם נַיִּירֶאוּ:

خَذْلًا: אַנְיָּנוּ וֹאָטַ בּלְנְיָהוֹן שַׁפְּׁשִׁנוּ מְּלֵי. עַנִּיּ וְמִּמְּמִוּן לָאִ עַנִּע כֹּאִ נִּיִע בּנִיִּמִּוּ ניֹאָמֶר אַבְּהָם יַעְּקָב אַבִּיהָם נַאָּמַר לְחוֹן יַעֲקֹב אֲבִיחוֹן

שבלבון אַלִי הַנֹאָה כוּלְהוֹן:

נשוו זה אָרָבוּ כַּסְפּּיהוּוֹ אָנוּוֹ

וְנִיא נְּבַר צְּבֶר בְּבָר בַּסְפֵּיה בְּסַקּיה

וֹבַוֹע אַנּוּן מָבִיקון סַפַּיהוֹן

נאָנְא אֲטִיבְנֵיה לְךְּ:

וֹאַמֹּר לַא "יחוֹת בָּרִי עַמָּכוֹן

5/48/4: ומשטון זט סולטו לבוולא מולא לאונשא געלכון לע ללעוגוני אָמִטֹאַר וֹימָרִעָּנִיי

And the famine was sore in the land.

hairs with sorrow to the grave.

go, then will ye bring down my gray

befall him by the way in which ye

dead, and he only is left; if harm

down with you; for his brother is

And he said: 'My son shall not go

deliver him into my hand, and I will sons, if I bring him not to thee;

And Reuben spoke unto his father,

away; upon me are all these things

children: Joseph is not, and Simeon

them: 'Me have ye bereaved of my

their bundles of money, they were

and when they and their father saw

their sacks, that, behold, every man's

And it came to pass as they emptied

brother, and ye shall traffic in the

unto me; then shall I know that ye

And bring your youngest brother

men; so will I deliver you your

bundle of money was in his sack;

And Jacob their father said unto

is not, and ye will take Benjamin

owy ym ysle shalt uodT' :gniyse

bring him back to thee.'

come,

98

₽٤

XLIII

(44) ואח הארץ חסחרו. ממולנו. וכל לשון מומרים וממורם על שם שממזרים ומולנים ומולנים למר פרקממים:

(35) אחי שכלחם. מלמד שמשדן שמל סרגוסו לו מכרוסו כיוסף: שכלחם. כל מי שבניו לבודים קרוי שכול: (פצ) צרור כספו. קמר כמפו:

icėta ūzil talita:

(88) לא ירד בני עמכם. לא קצל דבריו של ראובן, אמר, בכור שומס סוא זס, סוא אומר לסמית בניו, וכי בניו סס ולא בני

681

(£"C \$\$, a):

סדו וֹאָנוֹנְנִי:

נאַבוּהוֹן וּדְחִילוּ:

בַּה סְחוֹרְתָא: אַטון לְכוָן וֹנִט אַבֹּהֹא טַהְבָּבוּן אָבׁו כווֹנו אַטוּן וֹט אַבוּכון וֹאָבַה אַבוּ. לָא אַלָּילָי אַשוּוּ וֹאִיתוּ יִת אַחוּכוּן וְעִּינִא לָוֹנִי,

וני אַבורָא בְּחַפִּיר בְּבָתַּיכֹוֹן

אַשוּן אַחוּכוֹן חַד שָׁבוּקוּ לְנָתִי

באַבהא בּבא אָבה אָבוּ כּוֹנוּ,

וֹאַמֹּר לַנָא װּבָרָא רְבּוֹנָה

מְבְרוּ־לְנוּ מְעַּטַ־אָבֶל: וּיַאָמֶר אָלִיהָם אָבִיהָם שָׁבוּ ے תַּמֶּבֶר אַמֶּר הַבָּיאוּ מִמָּצְרָיִם וּוֹבִי כַּאַמֻּר כִּלִּי לָאֶכִל אָּטַ

ىنلى خَرِّن خَرْن، كَانِرْت خَنْرُت. העד בְּנוּ הָאָישׁ לַאַּמֹר לָאַ־ ַניַּאִמֶּר אֵלֶינ יָהוּדָה לַאַמָּר הַעֵּרַ

* אָם_וָאָבׁ מִאָבָע אָטראָטִווּ אָטָּוּוּ

בּלְטֹּג אֲטִגכֶּם אִטַּכֵּם: لِلْهُرِينَ هُٰٰٰٓلًا هُٰزِرَادِ لِهِ لِنَالِهُۥ قَٰٰٓلًاۥ هُدَاءُ ذُدُهُ هُمَا ذِنْهُ ذِهِ بَالْاِيا וֹאִם_אָּנוֹנַ מִׁהַּצְטַ לַאָ דָנֻע בָּי._

לְחַנֵּיד לְאָישׁ חַעִּיד לְבֶּם אֶח: ٠٤ ترپختار نَهْلَغِم كِثَلَا لَلَامْتُكُ كُرُ،

څ⊔'≱⊓'Ç□: בְּיִרְוֹשְׁ נְדִּעַ בֵּי יֹאֲמֶּר הוֹרֶירוּ הְאִבֶּין הַמִּיִדָּע הַנִּינָא יָדְעִין לו על־פָּי תַדְּבְרֵים הָאֵלֶה וְתַּוּיִנְאַ לִיה על מִימִר פּּתְנְעִיִּצִ אַבוכון פונים האָנה לְכָּבוּ אָבוּ וַנְּנִּגִּר - אַבוּכוּן פוּנִים הַאִּית לְכוּן אַהָא ל בְּנֵנִי וּלְמִוְכַבְשְׁשְׁנִי בַאִמָּרִ תַּמְּנִד וּלְנַלְבוּיִםֹּנָא לְמֵימִר תַמַּד בְּמַּוֹ ڗ؞ۼڟڔ؞ۺۼڹڔۺٞۼڔۦڽؙۼ؞ۺڗۼٙڟۮۥۺۼ۬ڂؚۼۺۼڔڋڋڂڷۼڂؚڗۼ

אַנַהְנוּ גַם־אַמָּה גַּם־שַּבְּוּוּ: لْتَكَرَّفُكُ لَاثَاثُكِ لَكِهِ فَقِيكَ قَالَ لَرَدِي زَبِينَ لَكِهِ فَقِيْكَ هَلَا ⁸ שֶׁלְנְוֹע עַנַּעָּר אָטָּר וְנְקְּוֹנְעָה שְּלִח עִּילִינְא עִּמִּי וּנְקּים ينهير بمبئم هِك بَهْدِيرٌ هِذِين يَهِمَد بِمنِه خَبَهْدٍ هِدِين

> זְבוּנוּ לַנְא זְעֵיר עֲבוּרָא: נְאָמֶר לְהוֹן אֲבוּהוֹן הִוּבוּ מְבוּבֹא בַאָנטִגאַנ מִמָּגַבנִם וְהַוֹּנִי פַּג סִפּּיקוּ לְמֶיכַל וַת

> בר אַחוכון עמְכוּן: למומר לא שטוון אפּו אָלִבוּוֹ אַסְהָרָא אַסְהֵיר בַּנָא וָּבְּרָא נאמר ליה יהודה קמימר

> מְבוּרֶא: המלא ניחות ונובון לף אָם אָיקְרְ מְשָׁלַם וָת אָחוּנָא

אַפּּג אֶלְבֵינוֹ כַּב אָבוּכִנוֹ הֹמֶּכִנוֹ: וְאָם לְוְמָךְ מִשְׁלַח לָא נִיחוֹת

ΧĽΧ: خ، خَتَاثَمُت خُلاَتُم تَمْبِد خُدِياً تَقَمَّد نَشِلُقِح كِٰمُع هَلُقبَشِكِيا

אָבו נומר אַחותו יָת אַחוכון:

אָנֹעוֹלָא אַל אַעַ אַל הַפַּׁבַנָּא:

buy us a little food.' father said unto them: 'Go again, brought out of Egypt, that their eaten up the corn which they had And it came to pass, when they had

except your brother be with you. saying: Ye shall not see my face, 'The man did earnestly forewarn us, And Judah spoke unto him, saying:

food; us, we will go down and buy thee If thou wilt send our brother with

except your brother be with you.' unto us: Ye shall not see my face, will not go down, for the man said but if thou wilt not send him, we

whether ye had yet a brother?' so ill with me, as to tell the man And Israel said: Wherefore dealt ye

9

brother down?' that he would say: Bring your words; could we in any wise know according to the tenor of these another brother? and we told him your father yet alive? have ye concerning our kindred, saying: Is straitly concerning ourselves, and And they said: 'The man asked

and also our little ones. live, and not die, both we, and thou, we will arise and go, that we may father: 'Send the lad with me, and And Judah said unto Israel his

כאשר מס האוכל הוא, וממרגמינן כד שיניאו): םפיקו, מועה, פַּמַׁשֶׁר כְּלוּ סַגְּמֵלִיס לְשְׁמּוֹת, ממורגס כד ספיקו, כששמו די ספוקס הוא גמר שמיימס. אבל זה כאשר כלו לאכול, (2) כאשר כלו לאכול. יסודס אמר לסס סממינו לוקן עד שמכלס פת מן סבים: באשר כלו. כד שליאו (וסממרגס כד

ימ, כא): לא חראו פני בלחי אחיכם אחכם. לא מראוני צלא אמיכס אמכס. ואונקלום מרגס אלסין כד אמוכון עמכון, (3) דעד דעיד. לשון המרחה, שמחם המרחה מחרה צו צפני עדים, וכן הַעִּידֹמִי בָּבֶם (דצרים ל, יע), בֵד הְעֵּד בָּעָם (שמוח

שטרי כי זה כמו אם, כמו עד אם דַּבַּרְמִי דְּבַּרָי: בר יאמר. אשר יאמר, כי משמש בלשון אס, ואס משמש בלשון אשר, הרי זה שמוש אחד מארבע לשונות שמשמש כי, והוא אי, עריסומינו גלס לנו: ונגד לו. שיש לנו אב ואמ: על פי הדברים האלה. על פי שאלומיו אשר שאל, סווקקנו לסגיד: (ד) לנו ולמולד חנו. למשפח מינו. ומדרשו, אפילו עניני (נ"א עלי) (יש מפרשים לשון עלה, שמדברים ביחידות וזמו עלי) יישב הדבר על אופנו, ולא דקדק למרגם אמר לשון המקרא:

6 ×□-₹× אָנְכֹן אֶמְבֹבְיָנּוּ מִוֹנֵר. שַׁבַּלַמְמִנּוּ אַנֹא מִמְבַבּנֹא פּגע מוּ וֹנִי.

בְּלְרַתַיִּמְיִם: لْلَامْرُكُمْ لِأَوْرُكُ لِلْمُعْكُمُ لِمُكَالِمُ الْمُعْلِمُ لِلْمُعْلِمُ لِلْمُنْعِلِي لِمُنْعِلِي الْمُنْعِلِي الْمُنْعِيلِي الْمُنْعِلِي الْمُنْعِيلِي الْمُنْعِلِي الْمِنْعِي الْمُنْعِي الْمُنْعِلِي الْمُنْعِلِي الْمُنْعِلِي الْمُنْع

שָׁבְנוּ זֶה פַעַּמֶים: יי פֿג לוּבֵא הַהְּמַהְנְּיָהְיִּ בְּיִרְעַּ

نهٰظلٰـ١: ימְעַעַ דְּבַשׁ וְכָאָת וְלְים בְּטְּוָים וְהוֹרֵידוּ לְאָישׁ מִנְחָה מִעָּטַ צְּרִי שוני מוּמִנוֹע הַאָּבֶוֹן בִּכְּכִיכָּם " אָם_בַּן ו אָפּוֹאַ זָאָר עַשׁיּ رنאמר אַלהָם ישָּׁבָאַל אַבִּיהָם

口(2): שַׁמָּנִרוּ בְּנִיְרְבֶּם אִנּלֵוּ מִמְּנֵּרוּ בי הַבְּּסֶף הַמּוּשְׁב בְּפָּי צִּמְהְחָהֵיכֶם וְבֶּסֶרְ מִשְׁנֶה קְנֵיךְ קְתָוּ בְּנֶדְבֶבֶם וְאֶתַ

\$4_4\$.; ¹¹ נְאֶטְ_אָטִוּכֶם לְטִוּ וֹלַנְמִוּ מִּנְּבִוּ וֹלִי אָטִוּכִוּן דְּבָּרוּ וֹלִוּמִוּ שִּּבִּוּ

شَحُكُن شَحُكُن : אַנוֹר וֹאָנרבּנְיִנְמֵין וֹאַנְי בּאָמֶר אַנוּכוּן אַנוֹנִא וֹנִי בּנִנְמִין לט האָישׁ וְשִׁלָּח לְבֶּם אָת־אָחִיבֶם קָדָם גָּבָרָא וִיפְּשָׁר לְכִוּן יָת نَجْر مِيَا نِقِا ذِكُه تَـنَامُرهِ ذِفَرٌ. نَجْر مِيَا نَقِدَا ذِحِبَا تَـنَامُرَا

> וּאַלוּמִנּוּע לֹבֹמֹּנִ וֹאָנִיוּ וֹמָנִ אָלֶיּוּ שַׁבְּמִינִיה אָם לָא אַנְמִינִיה לָנִי

שַּבְישׁנוֹ וַמְּנִוֹן: אַטַּהַכּבוֹא אָב, כַהוּ טַבְּוֹא בַּוֹן אָבוּ אַבוּ בָא פּוּן בָּדָא

ילטום בוטמין ושגדין: זמור קטף וזמור דבש שעוף וֹאָטִיתוּ לְנִבְרָא טַלְרוּבָתָא מבמהבע באבהא במנוכון אָם כֵּין הוא דָא עַבִּידוּ סַבוּ נאַמר לְחוֹן יִשְּׁרָאֵל אָבוּחוֹן

בְּלְמָא מֻּלִי הַוֹּנִי: לפם מוגווכנו שניוכנו ליגבנו לובכון ווט פּספא באטטב וַכַסְפָּאַ מַלְ חַדְ הָבֵין סַבוּ

לְנְתְ צְּבְׁבֶאֵי

וֹאַלֹא כֹּמֹא צַעַכֿילִית מַבּילִית:

blame for ever. before thee, then let me bear the him not unto thee, and set him shalt thou require him; if I bring I will be surety for him; of my hand

time.' we had now returned a second For except we had lingered, surely

OI

nuts, and almonds; little honey, spicery and ladanum, man a present, a little balm, and a your vessels, and carry down the of the choice fruits of the land in them: 'If it be so now, do this: take And their father Israel said unto

carry back in your hand; returned in the mouth of your sacks hand; and the money that was and take double money in your

again unto the man; take also your brother, and arise, go

peradventure it was an oversight;

bereaved. bereaved of my children, I am Benjamin. And as for me, if I be unto you your other brother and before the man, that he may release and God Almighty give you mercy

שפק ימפש ספק לא ימפש, ואנו כלנו ממיס ברעב אס לא נלך, מועב שמנית את סספק וממפוש את הודאי: (8) ונחיה. נלגלס בו כום סקדש, על ידי סליכס זו ממי כומך, שנאמר וַמְּמִי רוּחַ יַעֲּקֹב מַבִּיסֶם: וּ רֹא נמוח. ברעב, בנימין

(9) והצגתיו לפניך. שלא אביאנו אליך מת כי אס תי: וחשאתי לך כל הימים. לעולס הבא:

(10) לולא התמהמהנו. על ידך, כבר סיינו שביס עם שמעון, ולה ג'מערה כל סימים הללו:

ולבקש אים פה מקנה ועלה להשיאבה, ואומר אני ואת עשו: - בוומרח הארץ. מחורגם מדמשבה בארעא, שהכל מומרים (11) אבוא. כל לשון אפוא לשון יחר סוא, לחקן סמלס בלשון עברי, אם כן אודקק לעשות שאשלחנו עמכס, לריך אני לחוור

כלימי, פושמליל"ם, ודומה לי שהם הפרסקין (שפירויכע): עליו כשקוח בא לעולס: נכאח. שעוק. בראשית רבה (לא, יא): בענים. לא ידעתי מה הס, ובפירוש א"ב של רבי מכיר

מל סבית שכתו שוגג: (12) ובסף משנה. פי שנים כרלשון: קחו בידבם. לשזור לוכל שמל סוקר סשער: אולי משגה הוא. שמל סממונס

מאסוריו, לשון לַמַפְּשִׁי יְשַׁלְּמָנּוּ, ואינו נופל במרגוס לשון וישלח, שסרי לשס סס סולכיס אללו: אח אחיכם. זס שמעון: לבן, לרם עשו, לרם רחל, לרם דינה, לרם יושף, לרם שמעון, לרם בנימין: ושלח לכם. ויפטר לבון כחרגומו, יפטרנו היכולם בידו לימן, ימן לכס רממיס, זהו פשומו. ומדרשו, מי שאמר לעולס די, יאמר די ללרומי, שלא שקעמי מנעורי, לרמ (14) ואל שדי. מעקס אינכס מקריס כלוס אלא מפלס, סריני מקפלל עליכס: ואל שדי. שדי בנמינת רחמיו, וכדי

מגדנם נוגמצי כפונ יוסף: לגב ואט בלגמו הפעה היבני יִמְאָנִע_כָּמָּב خُطُلان 口がお口 ניקקי האַנְשִׁים אֶבַבַּמִּנְבַוֹע

בְאָלֹמֵים בַּבְּיבְיבוֹים: מָבַע וֹעַכָּן בָּׁג אָעָג יאָבְלִיּ וַכִּיִם נִבְּסִׁיִא וֹאָעַבָּוֹ אָנָג מִּמָּג אָּטַ הַאָּנְּאָנִם עַבְּנִיקָה וּמְּבְוֹעַ אַמִּגִץ זְטַ װּבְּרַיִּא לְבִיקָא ממי וַיּאַמֶּר לְאַמֶּר עַלְ־בֵּיהוֹ הָבֵא נִאָּמֵר לְדִּנְאָמָּר עַלְ בִּיתִיה וּגְּבֹא יוִסַר אִמַם אָטַבְּלוֹמִין וַנִּהָיא יוֹסַר עִּמָּהוֹן יָה בּוֹנָמִין

القلع: נَزُّتُكُ لِكُنْ هُلِ لِلْكَانِّةُ لِمُنْ لِللَّهُ لِلْكِنْ لِلْكُمْدِحِ الْلِيْكُ الْلِي الْلِيْكُونِ נוֹגַמְהַ בַּאָנְהָ כַּאָהָב אַמָּב יוִסְב וַהַּבַר נִּבָּרָא כָּמָא בַאָּמָב וְיָסָב

לְהְבָּרִים וְאָתַ־חֲמִבִּינִי: بَرْنَانَاتُوْمِ مُرْرِدِ لَرُكُانَاتِ هِنْتُرِدِ بَرْهُمُونَوُّةُ؉ مُرْتُهُ بَرْمُطُتِّد אַנּטׁנוּ מִוּבּאַנִם בְּטִשׁנְּכֵלְ הַבְּנִוּנְ מִשְּׁהְּבְּוּ בְאִשְׁבַבְּבֹּיִ הֹ הַבְּנִּאִ בְּאַמְטְּחֹתְינוּ בַּהְחִלְּת برقاء تبهذاب هر لاحد لاحقاء נוונבאו באלמום כו בולאן בוני

יוֹסֶלְ וֹיְדַבְּרִוּ אֶלְיוּ פָּתַח תַבֶּיִת: ⁶¹ ไม่ชักชุ ชิ่<_บิ่ชุ่งกุ ชิ่ติบ ดี<_ซึ่งป

בּטִּטִבְר לְמִּבֶּר־אָכֶב: [°] וֹ אָלוֹנוֹ בֹּנ אַנוֹנ יָנִר יְנַבְּנוֹ

> ולמו בבם יוסף: בלומון ולמו ולטטו למגנום הַרָא וַעַל חַד תַּרֵין כּספּא וּנֹסִּיבוּ וּנִּבְרַנִּא נְת הַקַּרוּבְהָא

אַבְלון װבְרַנִּא בְּמָּורוּהָא:

לבות יוסף:

זְמַלָּא לְתַּבְּיִּגוֹ וּלְמִנְבַּר זָט בַּמוּמְנִגָּא בַּלַבְעִוּטָא אָנָטִוֹא CÓĠX יוֹסָף וַאֲמָרוּ יובויכו עולבוֹא אָבו אַשֹּׁהֹכוּ

בְּעַבְעַ בִּיקָא: על בית יוסף ימלילי עמיה ולבובו לוט נולבא בממונא

הֻבוּרֶא: īÄŪLĿ

> before Joseph. and went down to Egypt, and stood hand, and Benjamin; and rose up, they took double money in their And the men took that present, and

dine with me at noon.' prepare the meat; for the men shall house, and kill the beasts, and his house: 'Bring the men into the with them, he said to the steward of And when Joseph saw Benjamin

Joseph's house. and the man brought the men into And the man did as Joseph bade;

Źτ

91

bondmen, and our asses.' us, and fall upon us, and take us for in; that he may seek occasion against sacks at the first time are we brought the money that was returned in our house; and they said: 'Because of they were brought into Joseph's And the men were afraid, because

unto him at the door of the house, of Joseph's house, and they spoke And they came near to the steward

indeed down at the first time to buy and said: 'Oh my lord, we came

ומשמעון: שכלחי מצנימין: אחר. כות הקודש נורקה בו (ב"ר לה, ו), לרבות יומף: ואני. עד שובכה אהיה שכול מספק: באשר שכלותי. מיומף

ממכגמינן ונסיב, ודבר סנקם בסנסגם דברים ממכגמינן ודבר: (15) ואח בנימין. מחרגמינן ודברו יח בנימין, לפי שלין לקיחח הכסף ולקיחם האדם שוה בלשון ארמי, בדבר הנקח ביד

שירומא (ברכות למ:), אבל כל מרגוס של נסרים מיסרא: בשירומא, שהוא לשון שעודה ראשונה בלשון ארמי ובלע"ז דיזנ"ר, ויש הרבה בגמרא, שדא לכלבא שירומיה, בלע אכולא (16) ושבח שבח והכן. כמו ולמנות מנת ולהכן, ואין מנות לשון לווי, שהיה לו לומר ומנת: בצחרים. זה מתורגם

לשון גַּלַמ סַּוְּסָב (קסלמ יב, ו), וְסַבַּב גַּלְמָס סֹעַלְמָס (נמוס ב, מ), שסוח לשון מלכומ: לשון להמעולל, כדממרגמינן עַלִילֹם דְּבְּרִיס, ממקופי מלין, ולה מרגמו המר לשון המקרה, ולהמגולל שמרגם להמרצרבה, הוה סוס: - להחגודלה. לסיום מחגלגלם עלינו עלילם סכסף, ולסיוחס נופלם עלינו. ואונקלום שחרגס ולאסחקפא עלנס, סוא בר ללון בבים יוסף כי אם בפונדקאום שבעיר. וייראו שאין זה אלא לאספס אל משמר: אנחנו מובאים. אל מוך הבים (18) וייראו האנשים. כמוז סול בשני יודי"ן, ומרגומו ודמילו: בי הובאו בית יוסף. ולין דרך שלר סבלים לשבור

במהמלגו ולהב אטו בובוני حُمُكُ عَنْ مُنْ فَعُلِي اللَّهِ عَلَى فَاللَّهِ اللَّهُ عَلَى فَاللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ إبومبت هِم هِن مِن مِن الأرد البيرة المرد المرد المرد المرد المرد المرد المردد בו_באנו &<_تۈچىل

בַּסְפַּנוּ בְּאַמְהָהַוּ ¿ἀἀ∟χας ζχ ίμάτι αι_άα ĽĽĽĽĽ

> בידנָא: 「没口、亡代と יפְּתַחָנְא נָת שוּעְנָנָא וָהָא כְּסַרְ וְנְיַנְתְ כַּר אֲמִינָא לְבֵּית מִבָּתָא

בְּשׁוּעְנְעָנָיָא: אַלֹּגֹעוֹ לגבלא למופן מכובא לא ŗĢĢX

אָנוַ_מִּלְּמָנוֹ: אָּט_הְּמִּמְתְּוּ: פֿספֿבּם בַּא אָלְיָּ וֹנְיִהָּא אָּלְטִׁם אָּטָא לְנִטִּ וֹאָפָּנִס לְנִטִּעוָן זִטִּ אָטָא לְנִטִּ וֹאָפָּנִס לְנִטִּעוֹן זִּטִּ خُدُت مَمْمِيلِ خُمَمُنْكِتُبَدِّت خُدِيا فَنَمَا خَمِيمُ دَيَا وَفَحْدِيا בּ אֶּבְעַגְכָּם וֹאַבְעַגֹּ אַבֹּגַכָּם נְעָן אֵבְעַבוּן וֹאַבְעַא בַּאַבוּכוּן וְעַב يَّةٌ هُوْتٌ سُكُنَ كُچُه هَكَ مَنْ ثِهُ، يَهُوْتُ شِكِهَ خُحِنَا خُهُ مَبُ يَكِنَا بِأ

حَلَيْلِ رَبُونِ: וּיְרְחַבְּי בַּלְּכִיהָם וּיְתַּן מִסְפּוֹא וְאַסְחוֹ בַּלְכִיחוֹן וִיחַב כִּסְּחָא +2 = 1 برقائ <u>וְנְעֵּוֹם לְבֵּיִ</u>נִם אָטַ יַנְאָׁנָהְוֹם וֹאַמִּגַל װּבְרָא נִט װּבְרַנִּא ĽÄLA

خني تابا:

אָבֹלוּ לְשִׁבּי יוסף בְּצְּהְהָרָיִם בַּי שְּׁמְּמִי בִּיך בְּצִּאַלְ יוֹסף בְּשִּׁירִיִּם אָ אָבִי וּנְּכְׁנִוּן אֶשׁבַעַּמִּנְעָבִי מַבַבַּנָא נַאַטַּאַנוּ נָט טַאַבוּבָסָא מַב

הְּמִתְּנְ אַבְּיְנִ עַּמֵּוֹ אַבְּלְנִוֹ כַעַבְּמָא:

עַבְּיִנְיִם וּיִּשְׁטַּעַוֹוּיַלִוּ אֶבְעָּי: ַ לְנִ אֵּטַ עַמִּנְעָה אֲמֶּבְ בְּנְדָם לִיהּ נָת מִקְרוּבְּמָא דְּבְּיִדְהֹוֹן וֹגְּבֹאָ נְסֵבְ עַבְּנִטְּע וֹגָבֹרָאָ נְאָמִגְן נִמָּב לְבָימָא נְאָמִגְנְ

تَنْهُ فَكُنَّالُهُ ا

לְבִּישָׁא וּסְׁנִידוּ לֵיה עַלְ אַרְעָּא:

אַמֹרְמָם הַעוֹרֶנּוּ הְי: העד קען קנים: בְּאָבֶנִם אַבְּנְכֶּם בַנְּצֵׁן אָמֶּב בַאָּלֶם אָבִּנְכִוּן סִבְּא בַּאִמָּבִינוּן تَنْهُمْمُ كُثُو خُمُجُنِو تَنِهُدُد نَمُعْدُم خُلِياً خُمُجُو تَعْمَدُ

עוֹדֶנּי חֻי וְיִּקְּדִי (כִי וִישׁתְחוֹ)[קי עַד בְּעַן קַיִּים וְּכְרַעֹּי וּסְנִידוּ: וֹאַמִרוּ מִּלְם לַתּּבֹיבַ לַאַּבוּנֹא ניאָמְרָוּ מֻּלָנִם לַמּּבְּדְּרָ לְאָבָּינוּ

> have brought it back in our hand. our money in full weight; and we money was in the mouth of his sack, our sacks, and, behold, every man's to the lodging-place, that we opened And it came to pass, when we came

our sacks.' know not who put our money in down in our hand to buy food. We And other money have we brought

he brought Simeon out unto them. your sacks; I had your money.' And father, hath given you treasure in not; your God, and the God of your And he said: 'Peace be to you, fear

and he gave their asses provender. water, and they washed their feet; Joseph's house, and gave them And the man brought the men into

bread there. they heard that they should eat against Joseph's coming at noon; for And they made ready the present

bowed down to him to the earth. in their hand into the house, and brought him the present which was And when Joseph came home, they

yet alive? old man of whom ye spoke? Is he and said: 'Is your father well, the And he asked them of their welfare,

obeisance. they bowed the head, and made father is well, he is yet alive.' And And they said: 'Thy servant our

87

Lτ

77

٤٦

- היינו לפרום אחרים, עכשיו אנו לריכים לך (ב"ר לב, ד): (20) בי אדוני. לשון בעים ותתנונים, סום בלשון הרמי בייה בייה (סנהדרין סד.): ירד ירדנו. ירידה סיה לנו, רגילים
- (32) אלהיכם. בוכומכס, ואס אין זכומכס כדאי, אלסי אביכס, בזכומ אביכס נמן לכס מעמון:
- נמשכו ובטו טטליו: (24) ויבא האיש. הבאה אתר הבאה, לפי שהיו דותפים אותו תון, עד שדברו אליו פתח הבית, ומשאמר להם שלום לכם,
- (25) ויכינו. הומינו, עמרוהו בכלים נאים:
- לו סלא כבר סובאו בימו של יושף, אלא על כרמך לריך לומר מפרוזדור למרקלין, ודו"ק): (62) הביחה. מפרוזדור למרקלין. (נראס דיוקו דרש"י מסביחס בחראס, ויביאו לו את סמנחס אשר בידס סביחס, דקשס

هَجُرُ رَبِهِمِ لِهُ كِينَاتِ تُسُلُكُ خُلًا: אַנוּכֶם וַפְּטוֹן אָשֶׁר אָמַרָהָם ⁶² אָרִיוֹ בֶּן־אָמִר וַיַּאָמֶר נוּשָּׁא מּילָיו וַיָּרָא אָטַבּלוֹטָון

בַּעַרְרָת נַנְבָּרְ שֶׁמָּה: אָל־אָּהְיוּ וַיְבַקשׁׁשׁ לְבָבְּוֹת וַיְבָאׁ נִיְמִבַּר יוֹסָּף בְּי־נִבְמְרָוּ רַחֲמֶיוֹ

ניאָמֶר שִׁימוּ לֶחֶם: יי ווֹבְעַוֹן פָּנֵוּן ווּצָאַ וּיְטַאַפָּּל

בוא למגבום: אָטַ עַמְלָבוּים לֶחָם כִּי־תּוֹמֶבָּת בי לא יוקלון המצרים קאֶלָל לַמְּבֶּיִם בַּאָכְלָים אָשַוֹ לְבַּדְּם וּנֹמִּגענּ לַנְ לַבֹּגוּ וֹלַבַבָּים לַבַּגִּם

בַּאַנְמָּים אָישׁ אָלַ־רַעַּהַיּ ڗڹڶڮ۬ڶڶڹ ĊŔŔĽŮſ رَةِهُٰذِهُ ذِهٰذِه يَافُحِدٍ خَفَخِدُهِا

بَالِيَّابُ בְּבֶּם חְמֵשׁ יְדְוֹת וּיִשְׁהָּוֹ וְיִשְׁבָּרִוּ נמָב מֹמְאַּׁנו בֹּנִימָוֹ מִמִּמְאָנו נּוֹמָא מֹמִאָט מֹאָט פֿלּגוָ אַבְטַבַ

> נאַמֹר מוֹ בוֹבם וֹן יִשְׁרַחַם עַּלְרַ אַשוכוּן וֹמִירָא בַּאַמֹּבִשוּן לִי אַבוני. פֿר אָמֶיה נַאַמָּר הַדֵּין נולב הנוניו נעוא זע בנומון

מהבלא ילכא שַמָּן: לְמִלְכֵּוּ וֹמֹאַלְ לְאִבְּוֹן כֵּית רַחֲמוֹהִי עַל אֲחוּהִי וּבְעַא לאוחי יוסף אַבי אָהָגללוּ

נאַמר שוו לַהְמָא: נאַסטי אַפּוָטִי וּנָפַּל נָאָטַטַסַּן

\$<u>\</u> בְּמִבְּבָתְ בַּנְעַ מִּבְרָאָו מֹבֹבֹאָ כַטַמֹא אָנוּ בֹמוֹנִא זבלון מגלאו למוכל מם עמיה בלחודיהון אַרַי לָא خڭىبتىدىدا بۆھخئى ئىغخزىل ئھنى»، خىك خخْلىبىين، ىخىبل

יהנה גָּבְרַיָּא גָבַר בְּחַבְּרֵיה: ÍÄÓŪLI בלבקוני,

בְּבַלְיוּטִיה וּזְעִירָא כִּזְעִירוּהיה

עַמְשָׁאַ עוּלָלוּן וּמָּטִיאַנּ וּבוֹנאַנּ ロロばら

> unto thee, my son.' me?' And he said: 'God be gracious brother of whom ye spoke unto son, and said: 'Is this your youngest Benjamin his brother, his mother's And he lifted up his eyes, and saw

wept there. he entered into his chamber, and and he sought where to weep; and heart yearned toward his brother; And Joseph made haste; for his

said: 'Set on bread.' out; and he refrained himself, and And he washed his face, and came

by themselves; because the the Egyptians, that did eat with him, and for them by themselves, and for And they set on for him by himself,

abomination unto the Egyptians. the Hebrews; for that is an Egyptians might not eat bread with

with another. youth; and the men marvelled one and the youngest according to his firstborn according to his birthright, And they sat before him, the

Еξ

ıε

67

were merry with him. any of theirs. And they drank, and portion was five times so much as from before him; but Benjamin's And portions were taken unto them

(82) ויקדו וישחחוו. על שמלם שלום. קידה כפיפת קדקד, השתתואה משתעת למרך:

במנינה: (92) אלהים יהוך בני. צשמר שבמים שמענו מניים, ששלר קנן שֶלקים שֶׁמ עַבְּדֶּךְּ, ובניימין עדיין לא נולד, לכך ברכו יומף

- וצלשון ארמי במכמר בשרא (פסחים נח.), וצמקרא עוֹבנו פְסֵנוּר נְבְּמֶרוּ, נחחממו ונקמטו קמטים קמטים, מִפְּנֵי וַלְעֲפּוֹח בְעָצ. כדאימא במס' סוטה (לו:), מיד נכמרו ראמיו: - ובטרו. ימאממו, ובלשון משנה של הכומר של זימים (בבא מליעא שד.), ורפש, פֿמי סיס ורפֿשי סיס. מפיס, מפי פֿגי למד. ומפיס, שלפ רפֿס מופסי ולפ רפֿימי פֿני מופסו. ופֿרד, שירד לבין ספֿומום, בלע, שנבלע בין האומות. בכר, שהיה בכור לאמו. אשבל, ששבאו אל. גרא, שנתגייר באכסניא. ונעמן, שהיה נעים ביותר. אחי . אמר לו ומס שמס, אמר לו, בלע ובכר וכוי, אמר לו מס טיבן של שמוס הללו, אמר לו כלס על שם אחי והלרום אשר מלאוהו, (30) כי נכמרו רחמיו. שאלו יש לך את מאס, אמר לו את סים לי ואיני יודע סיכן סוא, יש לך בניס, אמר לו יש לי עשרם,
- (בב) ויהאפק. נמאמן, והוא לשון ומְזִיהַ אַפִּיקִים רָפָּה (אַינב יב, כא), וכן אַפִּיקִי מְגִּנִּים (שם מא, ו), מוזק: כן גבל כל עור כשמחממין אוחו נקמט ונחכוון:
- (25) כי מועבה היא. דבר שנאוי הוא למלרים לאכול את העברים, ואונקלום נמן מעם לדבר:
- (33) סבכר כבכרמו.מכס בגביע וקורם, רמוצן שמעון לוי יסודס יששכר וובולון בני שם אחת, סשבו כשדר סוס שסוח שדר

מולדומיכס, וכן כולס, כיון שסגיע לבנימין, אמר, זס אין לו אס ואני אין לי אס, ישב אללי:

אָיש בְּפָּי אַמְתַּחָהָי: פּאָמֶב ווּכְלְוּן מִאָּט וֹמָנִם כַּמָב - הַבִּינָא כַּמָא בּוֹכַלְוּן לְמִמָּהוּ ATIX עַּבְּאָ אָּע-אַּמִּשׁעִׁי בְּאָלֹהָת אָבֹל לְמִימִר עַּבְּי יָׁם מִהֹּהָנִי עּוֹּבְרַבּיִּא

ŁËL: שְׁבְּרֶוֹ וַנְּמַשְ כַּבְּבָר יוֹסֶךְ אֲשֶׁר ַ בָּפִּי אַמְמַחַת חַקַּמֵּן וָאָת בָּסֶר

הַמְּר וַהַמרִיהָם: י עַבְּעָר אָוִר וְהָאָנְשָׁים שָּׁלְחִוּ צַפְּרָא נָתַר וְּוּיִבְרַיָּא אָהָפְּשָׁרוּ

שׁלַמְהָם רְעָה מַחַה טּוּבֶּה: لنهلافط الأهانة لاحباط خرفد בוב אַנונו נאַלָּאָנם וווטב אֹמון לְאֹחֶב מֹלַבנּילְוּוויטב אֹמון לְאַחֶּב מֹלַבנילְוּ בַם ''הַאַנ אָנ בַבַּלְאַ בִיבְּעָנ אָנוּן נִפַּטוּ מוּן עַבְּעָאַ לָאַ

אמושב: וֹטָנּאַ נַטַהְ וֹנָטַהְ בַּנְ עַבַּקַטָּם ַ הַלְוֹא זֶה צַּשֶּׁר יִשְׁמָה צֵּדִּנִי בֹּוֹ הַלְא דֵין דְשָׁהֵי רְבּוֹנִי בֵּיה

<u>הַדְּרֶים</u> הָאֵכֶה: ⁹ ('נְּמָּנִים נְּנְבַבָּׁבַ אָּבַבְיִם אָטַ נִאַּבַבּנִלַפּנּן נַמְבָּנִלְ הֹמִּבוּנִן נִים

לְהַבְּיִרְיִי מִהְשִׁיִם כַּבַּבָּר עַנִּיר: אַדְּלִּי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָלִילֶה בְפִּהְנְּמִיִּא הָאָלֵין הַס לְעַּבְּדְּדְּ ² (אָלְגוּ אָלְגוּ לְמִּׁע גְוֹבּלֵּב (אַמִּרוּ לִגִּי לְמָא נְמִלְּנִלְ בִּיִּנִּנִ

אַרניף בָּסֶף אָי זָהֶב: מֹאָבוֹ לֹלֹגוֹ וֹאֵנוּ נֹלִיכַ מִבּּנִנוּ ⁸ אַמְהְדֹּהֹנֵינִיּ äζιĿ בוויין ביי בון בְּטָר אֲשֶׁר מָצְאֵנוּ בָפֵּי הָא כַסְפָּא דְּאַשְׁכַּחָנָא בָפּוֹם

וְהֵוּ כְּסַׁל יְּבַר בְּפַוִם מוּהְנֵיה: וּנְצְּׁנֵ אֶת־אֲשֶׁרַ עַּלְ־בֵּיתוֹ לֹאמֹר ׁ וּפְקּיד נָת דִּטְמוּנָא עַלְ בֵּיתִיה

לַסָּלְ זְּבְינְיָנִי וֹהְבַּרְ כָּפִּטְנְמָא שׁמּוֹנִי בּפוּנם מוּמֹנֹא בּוֹמִּיבֹא וֹנִע لهُن بُجَرَةٍ، بُجَرَةٍ بَحْضُكُ مِضِولًا بَيْنَ حَجْرَبُ، حَجْرَبُهُ لِحَصْفِهُ

אַנּגּן יַחְמֶבִירַיוֹן:

שַׁלָּלַ מַּבְּטָא: לְעוּן לְמֹא הַּכִּימִטוּן בֹּהִשֹׁא אַבְרַיָּא וְתַּדְבָּיקְנוּוּן וְתֵּיִמָּר מַל בַּימִיה קום רדוֹף בָּתַר אַבְהַיִּקוּ וְיִמָב אָמָב לְבַמְמוּנָא

אַבְאָגְשִׁטוּן דַעָּבַרְהָנוּ: וְרוֹא בּוֹלֵא מִבּנֵיל בּיה

פּטִילמוֹא טִאִבְּוּן:

מַלְמָהְבֹּר כְּפִּטְּנְמָא עַבֵּון:

: בַעַבֹּי נבולף מנין הקפף או מנין בכומו ואוכבון ולווכ מבוש מוּמְנוֹא אַנוּיבְנְהוּ לָבְ מִאַּרָעָא

> his sack's mouth. carry, and put every man's money in sacks with food, as much as they can his house, saying: 'Fill the men's And he commanded the steward of

according to the word that Joseph and his corn money.' And he did in the sack's mouth of the youngest, And put my goblet, the silver goblet,

the men were sent away, they and As soon as the morning was light, had spoken.

follow after the men; and when Joseph said unto his steward: 'Up, the city, and were not yet far off, And when they were gone out of their asses.

evil for good? them: Wherefore have ye rewarded thou dost overtake them, say unto

'.gniob os ni livə ənob əvah əy shənivib drinketh, and whereby he indeed Is not this it in which my lord

spoke unto them these words. And he overtook them, and he

9

 $X\Gamma I\Lambda$

servants that they should do such a words as these? Far be it from thy Wherefore speaketh my lord such And they said unto him:

Sold? out of thy lord's house silver or Canaan; how then should we steal back unto thee out of the land of in our sacks' mouths, we brought Behold, the money, which we found

שמו יין ולא סוא שמס יין, ואומו סיוס שמו (ב"ר לב, ס) (44) משלום.מנוס: - ממש ידום.מלקו עס לסיו, ומשלם יוסף ולסנס, ומנשק ולפריס: - וישכרו למו. ומיוס שמכרוסו לא

(ב) גביע. כום לרוך, וקורין לו מדרינ"ם (רעמר):

בגמרא, מק ושלוס: (ע) הלילה לעבדיך. מולין סוא לנו, לשון גנאי. ומרגוס מם לעצדיך, מם מאם סקצ"ס יסי עלינו מעשומ ואח, וסרצס יש

(8) הן בסף אשר מצאנו. זה אחד מעשרה קל וחומר האמורים בחורה, וכלן מנויין בבראשים רבה (לב, 1):

كِيْرَكُكُ، ١٠٠ ְנֹמֵׁע וֹנִם_אַזְּטֹנִוּ דֹטְנִינִ לְאִבְּוֹ, יִטְׁפָּמִּגְ וֹאָבּ אַמֻּב וֹמָּגֹא אַטַּוְ מָגַּלִבוּנִע בּוֹמָטַכּם

خلحبن خمخدا:

will be my lord's bondmen.' be found, let him die, and we also With whomsoever of thy servants it

עַּבֶּר וְאַמֶּם מִהְיָוּ נְקִיִּם: הוא אַשֶּׁר יִמְצֵא אִתּוֹ יִהְנֶה־לֵּי הוּא דִּיִשְׁתְּכָּח עַמֵּיה יָהַי לֹי וַגְאַמֶּר זַּם מַעַּׁי כְּבַבְנַכֶּם כָּן בַ וֹאָמָר אַן כָּמוֹ כְּפַטִּיָּמִיכִון כַּוֹ

הּבּבּא נֹאַטּנוּ טַּענוּ זַכּאָנו:

אַמִעַעַיני: אַמְטַּטִּטְיִם אָבְעָּב זְיִפְּטְּטִוּ אָנְשָּ מוּהְנִיה לְאַרְעָּא וּפְּטַטוּ וּבָּר וּגְוֹבֶׁרוּ אָנְחָ אָנַר וֹאָנוֹנִאָנּ

שועניה: נאַטירה גָבַר

בַּנְיֵבֶׁוֹן: כֹבִּעְ נִימָּגֵא עַנִּבְיַת בַּאַמִּטַער מָוּגִּי يزمؤك جيرانا ممثا بجهان بجرك جرجه وبده والا بجاورته

במוענא דבנימין: ľΧάὐČΠ

על־חֲמֹרֹוֹ נִיִּשֶׁבוּ הָעִירָה: נולבלי שְּׁמְלְנִישׁם זֹיּהֹמִסְ אָנְשִׁ יבֹּזַמִּנְלְבִּנְשֵּׁנְבִינְלְנִבֹּמְנְלְבִר הַּבְ

שׁמֶבוּה וְמָבוּ לְמַרְמָא:

άμξ∴ ألايه منيود بهو يبهزد خهري بنهد الديه بد جعا مها بنهد מפטיר ניִבֹא יְהוּדֶה וְאֶחִיוֹ בֵּיחָה יוֹסֶף וְעָאל יְהוּדָה וַאֲחוֹהִי לְבֵית

בְּבְמִנְהִי עַלְ אַרְעָּא:

בְּיִרְנְעַשְׁ נְּנָעָשׁ אָנְשִּ אָנְשָּׁ אָנְשָּׁ בְּּעִנְיִנִי عَيْدُ مِنْكِتُ مِنْكُتُ مِنْدُمُ مُنْكُمْ عُنْدُمُ مِنْكُمْ عِنْدُمُ عِنْدُمُ عِنْدُ عِنْدُمُ عِنْدُ ניָאמֶר לְהֶם יוֹפֶף מֶּה־הַמִּעַשֶּׂה

يَـٰذُلُنٰر: אָבׁוּ בַּבְּקא מָבַבּיִל נִּבְרָא בבון בַּהְבַּבְשוּן בַּלָא יָבַהְּשוּן וֹאַמֹּר לְחוֹן יוֹסָף מָאַ עּוּבָּרָא

זַּם אַמֶּרְ־נִמְצָא הַזָּבָּיִע בְּיָּבְיִע בְּיָּ עלני עַבְּרִים קארני נַם־אַנְּחָני קאָלהִים מִצְאֹ אָת־צַּוֹן עַבְּדֶּירִּ ש לאבלי מה לבבר ימה לציקה

Ė,Ľ,Ľ: אַנְחָנָא אַר דָאִשְׁמָכָח כַּלִּידָא ביא אַנְטִוֹא מֹבְינוּ לְנִבּנִינִ אַנַּ אָמִשׁכֹּע עוָלא לַמֹּלִינַע מא למבוב ומא נוכו מו שבם וֹאַמֹּב וְבוּגַב מֹא נומָב לַבִבּוָנִי

> blameless.' bondman; and ye shall be whom it is found shall be my according unto your words: he with And he said: 'Now also let it be

and opened every man his sack. every man his sack to the ground, Then they hastened, and took down

in Benjamin's sack. youngest; and the goblet was found eldest, and leaving off at the And he searched, beginning at the

returned to the city. laded every man his ass, and And they rent their clothes, and

ground. and they fell before him on the Joseph's house, and he was yet there; And Judah and his brethren came to

'Sənivib bəəbni ye not that such a man as I will deed is this that ye have done? know And Joseph said unto them: 'What

'bnuoì also in whose hand the cup is lord's bondmen, both we, and he thy servants; behold, we are my God hath found out the iniquity of or how shall we clear ourselves? unto my lord? what shall we speak? And Judah said: 'What shall we say

91

- מסס כלס נתפשים, אבל אני אעשה לכס לפניס משורת הדין, אשר ימלא אתו יהיה לי עבד: (10) גם עחה כדבריכם. אף זו מן סדין אמת, כדבריכס כן סוא, שכלכס מייציס בדבר, עשרס שנמלאת גניצס ביד אחד
- (בו) בגדול החל. שלמירגישו שסיס יודע סיכן סומ:
- וסוא אומר העירה, העיר כל שהוא, אלא שלא הימה בעיניהם אלא כעיר בינונים של עשרה בני אדם לעניץ המלחמה: (EI) ויעמס איש על חמורו. בעלי זרוע היו, ולא הולרכו למייע זה את זה למעון: וישובו העירה. מערפולין היתה,
- (+1) עודנו שם. שסיס מממין לסס:
- גנבמס הגביע: (15) הלא ידעחם כי נחש ינחש וגוי. פלא ידעמס כי איז מצוב כמוני יודע לנמש, ולדעם מדעת ומקברא ובינה כי אמס
- (16) האלהים מצא. יודעים אנו שלא פרחנו, אבל מאת המקום נהיחה להביא לנו ואת, מלא בעל חוב מקום לגבות שער

לָהֵּלְוִם אֶּלְ-אֶׁדִׁיכֶּם: (סִ) ַרוּא יַהְנָה־לֵּי עָּבֶר וְאַהֶּם עַּלִי פמוליס הַאָּישׁ אֲשֶׁר נִמְצָּא הַנְּבִיעַ בְּיָרֹי נַּאָמֶר חַלָּילָה לִּי מִעְּשָׁת וֹאָת

Ä⊏LCL1: וֹאַמֹר חַס לִי מִלְמִמֶּבֹר דָּא

you up in peace unto your father.' my bondman; but as for you, get hand the goblet is found, he shall be I should do so; the man in whose And he said: 'Far be it from me that

Mastir and Hastara for Shabbat Hanukka. 7th aliyot of the parsha, read the Maftir for Rosh Hodesh as the 7th aliya on page 255, and read the second Shabbat on page 269. If Shabbat and Hanukka coincides with Rosh Hodesh, combine the 6th and notes on which Maftir to read. The Haftara for the first Shabbat on Ḥanukka is on page 267, and for the The Haftara is I Kings 3:15 - 4:1 on page 250. On Hanukka, read the Maftir on page 260. See there for

בַּמַבְבְּבְיַ בָּי כְּמִוּבַ כָּפַבְעִּי בְּאִנְיִנְ נְאַבְיֵנִעוֹ נְאַבְיֵנִעוֹר אַני יוַבָּר לָאַ מַּבְּיְרָּהְ יִבְּרָרִי ייגש וַיּגַּשׁ אֵלֶיוּ יְהוּדְה וַיֹּאִמֶּר בָּי

בְפַּרְעה בֵין אַהָּ: וֹלֵא וֹטַׁכֿוֹב בוּנִגוֹנוֹב בֹּתּבֹבוֹב אָבוּוּ מּבְיוֹנ פּטִוֹמֹא בוֹבם נבונו בילמו נבונו למבוב במל ואַבּיב לְנְמֵיה יְהוּדָה וַאָּמַר

הַיִּמִּבְלְכֶּם אֶב אִּנְבְאָּה: ⁶¹ אָבְנָּרְ מִּאָבְ אָּנַרְ הַּבְּבָּרָרָר כִאַנְוְר

לְמֵׁימָר תַּאִית לְכוּן אַבָּא אוֹ בונו הַאָּגל יַה עַבָּדוֹהָי

χμ⊏ι∶ וַיּנְּהֵר הַוּא לְבַדֶּוֹ לְאַמֵּוֹ וְאֲבֵיוֹ בְּלְחוֹדוֹהִי לְאַמֵּיה וַאֲבוּהִי י ַ זְבְּן וְיֵגְבְׁר וְאֲבָרִים קְמָן וְאָהַיִי מֶּת

אֹלֵוֹ וֹאֹמִּוּמִׁי מִּוֹנִוּ מֹלֵווּי

בְתַים בֻיה: וֹאַעוּנִי מִית וָאִשְׁמַצַר אַבא סבא יבר סיבָתין זְעִיר ננְאַמֶּוֹן אֶׁלְ-אַּבְיָּוּ יִמְּבְלָנִוּ אָבִר וֹאָמּבּוֹלֵא לְנִבּוָנִוּ אִנִּנּ לְנָאִ

וֹאַמִּנוּ מֹנוֹ הַּלְוָנוֹי: ﴿ يَظِيمُونِ جُرِ مُحَاثِدِكَ عِنِدِينَاتِ يَجْمَلُ فَا خُمْدِيَا لِا يَعْنُ فِي فَالْمِيْدِ ذِيْنَهُ

> thou art even as Pharaoh. anger burn against thy servant; for my lord's ears, and let not thine servant, I pray thee, speak a word in and said: 'Oh my lord, let thy Then Judah came near unto him,

Have ye a father, or a brother? My lord asked his servants, saying:

of his mother, and his father loveth brother is dead, and he alone is left his old age, a little one; and his a father, an old man, and a child of And we said unto my lord: We have

may set mine eyes upon him. Bring him down unto me, that I And thou saidst unto thy servants:

17

61

בְּעַמִּי (שמות מ, יו), מגורת דֶּבֶךְ לֹחׁ מְלוּלֶה (ירמיה ית, מו): שַּׁקּוֹת שְּמֶרִי (מיכה ו, מו), מגורה שמר. וְמֶר מֵרֶש מִשְׁפּוֹגֵל (ישעיה נמ, מו), מגורה מוֹלִיךּ יוִשְׁלִים שׁוֹלֶל (חُיוּב יב, יו). מִמְפּוֹגֵל . אם אומיום סעיקר כגון, וְיִּשְׁפַּבֵּל הֶּסְבָּב (קהלם יכּ, ה), מגורם סבל. מִשְׁפַבַל בַּוִיִּם בְּקַרְנַיָּא (דניאל ו, ס), מגורם סכל. וִיִּשְׁפַּתִּר לבע, וַיִּלְשַיְרִי מגורה לִיר שֻׁמוּנִיס, הְלְשַיַּדְי מגורה בֻדֶּה לַדֶּרֶךְ. ומיצה שמחלתה במ"ך מו שי"ן כשהיה מתפעלת, המי"ו מפרדת מי"ו, ואינו נומנה לפני אום ראשונה של יפוד המידה, אלא באמלע אומיום העיקר, כגון נלטדק מגורם לדק, וַיִּלְעַבַּע מגורם מוצו: ומה נצטרק. לשון לדק, וכן כל מינה שמחלם ימודה לד"יוהיה בהה לדבר בלשון מחפעל הו נחפעל, נוחן מי"ח במקוס

(91) אדני שאל אח עבדיו. מתחלה בעלילה באת עלינו, למה היה לך לשאול כל אלה, בתך היינו מבקשים, או אחומנו אחה זו סים שימם עיון, שחמכם לשום עייך עליו. דבר חחר כי כמוך כפרעס, אם מקנימני, אסרוג אוחך ואת אדוניך (ב"ר שם): פרעה על ידי וקנמי שרה, על לילה אחם שעכבה. דבר אחר, מה פרעה גרור ואינו מקיים, מבעים ואינו עושה, אף אחה בן, וכי קשות: כי כמוך כפרעה. משוב אתה בעיני כמלך, זהו פשומו, ומדרשו (ב"ר שה). סופך ללקות עליו בלרעת, כמו שלקה (18) ויגש אליו. דבר באזני אדני. יכומו דברי באוניך (נ"ר לג,ו): ואל יחר אפך. מכאן אמה למד שדבר אליו

(102) ואחיו מח. מפני היכלה היה מולים דבר שקר מפיו, למר, לם אומר לו שהוא קיים, ילמר הביאהו אללי: לבדו מבקש, ואף על פי כן ונאמר אל אדוני, לא כחדנו ממך דבר (ב"ר שם ח):

לאמו. מלומו הלם לין לו עוד למ:

οŧ		וְנְפְשָׁיה חַבִּיבָא לֵיְה בְּנָפְשָׁיה: אַבְא וְעִילִימָא לְיְָתִוֹהִי עְמָּנְא יְּבְעָן בְּמִיתַא לְיָתוֹהִי עְמָּנְא	Now therefore when I come to thy servant my father, and the lad is not with us; seeing that his soul; bound up with the lad's soul;	о\$		
67	ילקחקם נם־אַת־זֶד מִעָם פָּנִי וְקְרֵהוּ אָסִוֹן וְהְוֹרַדְהָטָם אָת־ שִׁיבְתֵּי בְּרָעָה שְׁאָלְה:	ַכּיבְתִי בְּבִשְּׁמְאַ לְמְּאִנְל: נִיטְּרְנִי מִוּתָא וְתַחֲתוּן יָת וְתִּסְּבְּוּן אַךְ יְתְּ בִּין מִן בֵּדְתַּי	and if ye take this one also from me, and harm befall him, ye will bring down my gray hairs with sorrow to the grave.	67		
82	ַנִּצֵא הֱאֶחָר מֵאִמִּי נָאִמֶּר אָךְ טְרָךְ טֹּרֶךְ וְלָא רְאִיהָיו עַר־ הַנְּה:	בְּעַּן: מְקְּטְּלְ קְשָׁילִ וְלְאִ חֲזֵיתִיה עַּד הנפק חַד מִלְּנְתִי נַאֲמָרִית בְּרַם	and the one went out from me, and I said: Surely he is torn in pieces; and I have not seen him since;	82		
Lτ	אָמֶּטׁנ: נְיַאְמֶׁר עַּרְיְּרָהְ אָבָיִנוּ אַמָּר נְיָאְמֶר עַּרְרְּךְּ	אַטְּטִּי: וְבַּהְּטֵּוּ אָבִי טְּבֵּוּ וְלְיִבִּטִ לְּי וֹאָמָר מַבְּדָּוּ אָבָּא לְנָא אַטֵּוּוּ	And thy servant my father said unto us: Ye know that my wife bore me two sons;	Lτ		
97	וַנּאֹמֶר לֹאׁ נוּכָל לָנֻדֶּת אָם־ נִשׁ אֲחָׁינוּ תַקְּטָּן אִתְּנוּ וְיָבְׁדְנוּ כִּי־לָאׁ נוּלַל לִרְאִוֹת פְּנֵי תְאִׁישׁ וְאָתְינוּ תַקְטָּן אֵינֶנוּ אָתְְנוּ:	לְנְתְיְהִי מְּמֵּנְא נְאֵ נְבּוּלִ לְמֶּיחָת אָפּי גּוּבְּרָא וְאַחּוּנָא וְעֵּירָ לְמָחָנֵי אָם אָיה אֲחִוּנְא וְעֵּירָ לְמָחָנֵי נְאָמַרְנְא לְא נְבּוֹל לְמֵיחָה	And we said: We cannot go down; if our youngest brother be with us, then will we go down; for we may not see the man's face, except our youngest brother be with us.	97		
،घ८५५	֡ ֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֖֡֜֝֝֝֡֝֝	וְמֶרֵר עֲבוּרָא: נְאֲמֶר אֲבוּרָא	And our father said: Go again, buy us a little food.	Şτ		
† 7	֝ ֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	וְבַּוְנֵי: אַבָּא וְחַוּינָא לִיה יָת פִּחְנָמֵי וְהַנְי:	And it came to pass when we came up unto thy servant my father, we told him the words of my lord.	† 7		
६र	נתאמר אַל־עַבְּיוּף אִם־לָא נֵרֶד אַַּחִיכֶם תַּקְּטָּן אִהְּכָם לָא הספון לְרָאִית פְּנֵי:		And thou saidst unto thy servants: Except your youngest brother come down with you, ye shall see my face no more.	٤٦		
77	אָת־אָבֶיוּ וְמֶת: הַנְּעָר לְעַּוְּב אָת־אָבֵיוּ וְעָּזִב הַנְּאַמֶר לְעַּוְּב אָת־אָבֵיוּ וְעָּזִב	וּאָמּבוּל זְהְאָבוּהִי וְמִּיּה: מּוּלֵימָא לְמִשְׁבַּק זָה אָבוּהִי אָם נּאָמַרְנָא לְרִבּוֹנִי לָא יִכּוֹלְ	And we said unto my lord: The lad cannot leave his father; for if he should leave his father, his father would die.	रर		
OFICE SALE FLABLUA OF ACTION						

(92) וקרדה אסון. שהשמן מקמרג בשמת הסכנה (שם לת', מ): והורדהם את שיבתי וגרי. עכשיו כשהות תללי, תני מתנחם בו על אמו ועל אחיי, ואם ימות זה, דומה עלי ששלמן מתו ביום אחד:

(שב) ועוב אה אביו ומה. אם יעווב את אביו, דולגים לנו שמל ימום בדרך, שהרי למו בדרך ממה:

مَحُلُكُ هُكُنَّةٍ خُنْتِهِ خُنْتِهِ مُهُمُّكِكِ: נְמָׁט וְהוֹרִידוּ שְּבְּיֶּיף אָח־שֵּׁיבַה וִימוּה וָהָחַהוּ שַּבְּיִר יָה סִיבָּה מיי וְהַיְה כִּרְאִוּהָוֹ כִּי־אֵיוֹ הַנְּעֵי וְיהֵי כַּר יִהְיִי צֵּרִי לֵיה עוּלִימָא

مَحُدُكَ هُكِيرُهِ خُدُيرُهُ خِمُهُيحٍ:

our father with sorrow to the grave. down the gray hairs of thy servant will die; and thy servants will bring that the lad is not with us, that he it will come to pass, when he seeth

ਹੂ;ਹ੍ਹਾਂ□: אَيْ لَهُ لَلْمُعْنَدَ كُمْكُ، قَرْبِ مِنْ فَرَبِ لِهِ لَهُ بَيْنَ فَمَا لِمُقَعَ ַ אַבּׁג לָאנִג אִם לָא אַבּגאָנוּן מּוֹ אַבּּא לָמִגמָר אַם לָאַ אַבּגאָנוּן מּוֹ אַבּא לָמִגמָר אָם לָאַ כּוּ מַבְּיְרְ מְבַרַ אָטַ עַזְּמַר מָמָם אָבוּ מַבְּיָבְ מָמָבַ בַּמוּכְוּמָא

ಭ□_%಼៉្;; עַנְּמָר מֶבֶר לְאִדְנִי וְעַנַּמָר יָמָל מִילֵיִםְאַ וְעַמְּהְ יֵּשֶׁבְיָּגְאַ עַּבְּיְרְדְּ תַּחָת וּבְעָן יִמִּיב בְּעַן עַבְּיָרָ הְחָוֹת

וֹמְצֵּא אֶת־אָבֶר: عَنْ عُنْدُ قُلْ عُلُمُ لَا حُلُم كَمُ ָּרָ בָּי־אֵיךְ אֲעֶבֶוֹה אֶלִּ־אְבִּי וְהַנַּעַר אֲבִי, אֵיכְבִין אֶפַּק לְוָה אַבָּא

هَٰ إِذِ خُلِالُةُ مِن اللَّهُ عَلَى اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ا בַּבְאָנְהָ מִהֹבֹי וֹבְאָבְהֹתוֹע אִנְהָן עוא הוציה בים עליו ניקדא הוציאו וֹלאְ-וֹכָל יוֹסָב לִנִינִאַפָּל לַכָּל

מגונם ווממת בית פרעה: ז וושל אט פלן בללי ווּהְמֹהֹהי

לְהֹנוֹע אָעוִ כֹּי נִבְּעַלִי מִפּּנִינִי: עמור אַבי חוי וְלַאָּיַנְבָלַוּ אָחִיוּ וּיָאָמֶר יוֹמָף אָל־אָחָיוֹ אָבָי יוֹמָף

בָּלְ יוֹמֵיָּא:

וְעוּלִיטְא וַפַּק עָם אֲחוֹהִי: מֹבְדְא לְרְבּוֹנִי

אַבֿא: אָטוֹג פֿרַמִּטֹא בּעַמָּכַּע למולולא לושוני ממו בללא

₹¥TİŢſ: אַנְשׁ עַמִּיה בַּר אָהְיָדַע יוֹסָף אַפּׁיקוּ כָל אֲנָשׁ מִעִּלְּוָוּי וֹלָא קַם לכַן בַּלוֹמוֹ הַלַּוִנִיו וּלַבָּא וֹלָא וֹכֵילְ יוֹפָּף לְאִנִוֹעַפָּנָא

מֹאַבְאֵי וְמְּמָת אָנְמִ בָּיִע פַּבְעִי: וועד זע לבוצ פֿבֿכולא וּמָתֹתוּ

בובוני: נמיה פתנם צבי אתבהילו מן וֹלָא וֹכֹילוּ אַטוְטִי לְאָטַבָּא ווסף העד בען אַבָּא קוִים יוסף לאַחוֹהִי אַנָא

> I bear the blame to my father for bring him not unto thee, then shall the lad unto my father, saying: If I For thy servant became surety for

go up with his brethren. bondman to my lord; and let the lad pray thee, abide instead of the lad a Now therefore, let thy servant, I

upon the evil that shall come on my if the lad be not with me? lest I look For how shall I go up to my father,

his brethren. Joseph made himself known unto stood no man with him, while man to go out from me.' And there by him; and he cried: 'Cause every himself before all them that stood Then Joseph could not refrain

 $X\Gamma\Lambda$

٤٤

78

ıε

Pharaoh heard. Egyptians heard, and the house of And he wept aloud; and the

at his presence. answer him; for they were affrighted live?' And his brethren could not 'I am Joseph; doth my father yet And Joseph said unto his brethren:

(ונ) והיה כראותו כי אין הנער ומת. לניו מלרמו:

- מוק לסיום מנודס בצי עולמום: (22) כי עבדך עדב אח הגעד. ואס מאמר למס אני נכנס למגר יומר משאר אמי, סס כולס מזמוץ, ואני נמקשרמי זקשר
- (33) ישב נא עבדך וגרי. לכל דבר אני מעולה ממנו, לגבורה ולמלחמה ולשמש:
- בטולעו לסס: (ו) ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים. לא סיס יכול לסבול שיסיו מלריס נלביס עליו ושומעין שאמיו ממביישין
- מישנ"דה בלע"ו: (ב) וישמע ביח פרעה. בימו של פרעה, כלומר עבדיו ובני בימו, ומין זה לשון בים ממש, מלם כמו בים ישרמל, בים יהודה,
- (3) נבהלו מפניו. מפני סנושס:

מַבְּנֵינִים: אַנוּכֶם אַמֶּרַ מָכַרְמָּם ×Ùι ָ אֹלְ. וֹיּנְאָמִוּ וֹיָאמִר אֹנִי יוִסֹנֹ בֹּהוֹ לִוֹנִי יַלַבִּיבוּ וֹאַתַּר אַנֹּאַ

∠Ġڙۥڟ◘: قْ، خَمْنَابُك مُحْنَانًا هُجِكَاتِ كَخَرَّهُ هُدًا خَمَّانُهُ مَجْنَانًا نَا , בַּהַּנְנַיּם בַּנִיבַעְבַבַבַּעַם אָטַנִּ בַיַּנְּיַ בַּהַנַנַנַן אָבַנִּ וַבּּנִנְעַנוֹ זָטַנִ إلارورا هِا مِرْدِي إِهِا أَنْهِا أَنْهِا أَنْهِا أَنْهِا أَنْهِا أَنْهِا أَنْهِا أَنْهِا أَنْهِا أَن

אָנוֹ עַבוֹנות וֹלַאָּנוּ: ـ שַׂאַבֹּא נֹתוִעְ שַׁמַּהְ הֻּלְּוִם אֹהָהׁר אַבֹּהֹא נֹתוִע שַׁמִּהְ הָּוֹנוֹ צַּכִּים כנונ אולינם טובאר פאור אוו בון שושון אוו פפוא פֿין

לַכָּם לַפַּבְישָׁר נְּדִלְר: לְכָּיִם הָאִינִיע בֹּאִנִיא וּלְעַנִינִיע לְכִוּן הָּאָנִא בֹאַנֹהֹא וּלְעַוֹּהֹא تنفحُتن لاجنر خفتره خفيه نمختن لا كلمرديا خمنها

نظِمُم خُخُر_\$ثا مَعُدُاتِ: לפּבׁקנו ולאָבוּן לכָּלַבּיעוּ عربع، بَادُب جُد بَهُم بَدُب الشَّرَيْدِ فَهُم يَذُونِ هُذُونِا فِل كَذِب يُزْمُ וְעַּמְּח לְאִ־אַמֶּם שְׁלְחְהָהָם אַתִּי יִכְּעָּן לָא אָתון שְׁלְחָתוּן יָתִי

<u>וְלֵר אָלִי אָלְ הַּאָלְר:</u> الأكريات المكافية المراجعة الم אַלַּיִּו כְּּהַ אַמַּרְ בִּנְהְ יוֹסֵף שְּׁמַנְיִּי כִיה כְּדְנִן אַמַּר בְּרָה יוֹסֵף

لَّهُ لِمُنْكُ يَتُكُلُكُ لَكُمْ يُهُمُّدِ كُلُّكُ: ﴿ لَا يُعْلَمُ لَا يُعْلَمُ لَا يُعْلَمُ لَا يُعْلَمُ لَا هَجْ، هَيْن بَحْدُنْكَ بَحُدُنْ حُدُنْكَ عُنْ رَحْدُ مِنْ بَخُدُكَ بَحْدًا خَدُكَ لْنُهَّدُنَّ كَٰكُدُمْ يِهَا لَكُنْنُ كُدِيرِ لَنَقَرَد خُعَدُمُه لَيْهَا النَّتَا

חְמֵשׁ שְׁנִים רְעָבׁ פּּוֹיִתְּנְהַשׁ אַמָּה שִׁנִין כּפִּנְא דִּלְמְאַ תְּשְׁמִיצִי אַהָּ וְכִלְכַּלְטֹּג אִטֹּבְ הָּם כֹּגַמֹּנִג וֹאָוּו וֹטַבּ טַפּּוֹאָב, מוּג טַמָּגמ

إلى المراجعة المراجعة المراجعة المراجعة المراجعة المراجعة المراجعة المراجعة المراجعة المراجعة المراجعة المراجعة יוסף אַחוכון דְיַבּינָתוּן יָתִי וַנְאָמֶר יוֹסָן אָל־אָחָוֹי נְשׁוֹדְנָא וַאֲמַר יוֹסָף לַאֲחוֹהִי קְרוּבוּ

<u> בדמיכון:</u> ילהו לא טטלססוו ולא יטפו

זְרוּעָא וּהְצָּרָא:

לכון לְמֵּוֹלֵא וַלֹּא:

לכל בימיה ושלים בכל lalit sės delau liel

מּבַבוּ וַהֹּבִּוּ אָבְאַבֹּוּ וֹאַמֹבׁשׁם אִיִבוּ וֹסַבּוּ בְּוֹנִי אַבֹּא וֹנִימִבוּוּ אַבְעָא דָמִצְרָים:

עוָע לְוֹטֹּג לָא טִטְׁמַּכַּב:

نظك نصبك نحم يكك

ואֹלָה בּיטָר וְכָל דְּלָר:

into Egypt. Joseph your brother, whom ye sold they came near. And he said: 'I am Come near to me, I pray you.' And And Joseph said unto his brethren:

you to preserve life. hither; for God did send me before with yourselves, that ye sold me And now be not grieved, nor angry

neither plowing nor harvest. five years, in which there shall be been in the land; and there are yet For these two years hath the famine

9

save you alive for a great deliverance. you a remnant on the earth, and to And God sent me before you to give

land of Egypt. all his house, and ruler over all the me a father to Pharaoh, and lord of hither, but God; and He hath made So now it was not you that sent me

of all Egypt; come down unto me, son Joseph: God hath made me lord and say unto him: Thus saith thy Hasten ye, and go up to my father,

tyon past; flocks, and thy herds, and all that and thy children's children, and thy unto me, thou, and thy children, Goshen, and thou shalt be near And thou shalt dwell in the land of

household, and all that thou hast. thou come to poverty, thou, and thy there are yet five years of famine; lest and there will I sustain thee; for

מסול (ב"ר לג, ה): (+) גשו גא אלי. כאס אומס נסוגיס לאמור, אמר, עכשיו אחי נכלמים, קרא להס בלשון רכה ומחנוניס והראה להס שהוא

(2) למחיה. לסיום לכם לממים:

- (6) כי זה שנתיים הרעב. ענלו משני הרעב:
- (8) לאב. להבר ולפטרון (לוס בעשיטלער פאטראן):
- (9) ועלו אל אבי. ארן ישראל גבוס מכל סארלות:

ללומון כּוַפֿוּ טַמִּבַעָּר אָבִוכֶּם: יו וְהַנָּה עֵינִיכֶם רֹאָוֹת וְעֵינֵי אָחָי

ימְבַרְמָם וְהַנַרְמָם אָתַאָּבָיי בְּמִגְּבָוֹם וֹאִנִי כַּבְ_אָּמָּב בַאִנִים וְהַנְּרְמָּם לְאָבִי אָטַבּלְרַבְּבְוּגִי נְטְחַנּוּן לְאַבָּא יָטְ בָּלְ יָקְרִי

ווֹצְבְּוֹ וּבְּוֹנְטָוּ בַּבְּע הַּבְ_הַּנֹּאַבְוּוּ: ⁺ וּנִפָּׂכְ מַּׁכְ_מַּנֹאִב'וּ בֹּנִוֹמֶן_אַנוּו וּנִפּבְ מַּכְ מַּנֹבְא צַבֹּנִימָוּ

נאַטור כו דּבְּרוּ אָטִוּ אִפִּוּ: ٥٠ الْأَيْهُمْ كُخُمْ هُنَادًا لِيَجَلُّكُ لَمُكَانُكُ لِيَقَالِهُمْ كُخُمْ هُنَائِنًا لِخُخُهُ

פּבְׁמֶנִי וּבְמֶנֵוֹ מְבָּבְוֹנִי: באו אַבוֹר יוֹסְךְ נִיִּיִּטְרַ בְּעָנִינִר לְמִיִּמָר אָבוּ אַבּוּ יוֹסְךְ וְּשָׁבָּר װַקּלְא אִשְׁחְמַע בֵּיִת פַּרְעֹה לֵאמֹר וְקַלְא אִשְׁחְמַע בֵּית פַּרְעֹה

: المُكْثُ אֶּנוֹ בְּמִּינִבְיִם וּלְכוּיַבְאוּ אָבְעָנִי בְּמִּינְכִוּן וֹאָנִינִנְי אָנִבִינְוּ ען אָלַ אַנוּ לַאָּנוּ הַאָּמוּ הַמְּנוּ לַאָּנוּ בָּאָ הַבּיִרוּ הָעוּנוּ יָרָ ربكي وإما هِل الأوام هُرا الهُوام والأمام الأرام ال

نېڅدا: אָבֶׁא מִאָּבְוֹם וֹאִכְלוּ אָעִרְחֵלֶב לְכוּו זִּע מוּכ אַבְעָּא בַמִּגְנוֹם אַ וּבָאוּ אַלְגְ וֹאִטְּלְיִב לְכֶּם אַנַרַ מוּבַ בַּמִּיכוּן וֹאִימוּ לְוֹמִי וֹאָמוּוֹ נַלְטַוֹּנְ אָטַ אָּבַוְכֵּים נַאָּטַ בְּשִׁנְכֵּם נַבְּנַנְ נִינִ אָּנָהָ

> ממבון: בּנֹינְמִין אַבִּי בְּלִישְׁנְכִין אַנֹא וֹבַא הֹנוֹכוֶן בַּוֹּוֹן וֹהַנוֹ אַבוֹי

⋢८८%: المتصيل المقصيل בבמגנום ונט כל בחוותון

אַבוניו וללא וללומול ללא מֹן

אַרוהי עמיה: הבידון ובתר בו מלילו

בְּמִנוֹ פַּבְׁמְנִי וּבְמָנוֹ מַבְּבְוָנוֹי:

לְאַנְעָא דִּכְנְעָוֹ:

וְמִיכְלוּן יָת מוּבָא דְאַרְעָּא:

is my mouth that speaketh unto eyes of my brother Benjamin, that it And, behold, your eyes see, and the

bring down my father hither.' have seen; and ye shall hasten and glory in Egypt, and of all that ye And ye shall tell my father of all my

Benjamin wept upon his neck. Benjamin's neck, and wept; and And he fell upon his brother

brethren talked with him. wept upon them; and after that his And he kissed all his brethren, and

Pharaoh well, and his servants. brethren are come; and it pleased Pharach's house, saying: Joseph's And the report thereof was heard in

the land of Canaan; your beasts, and go, get you unto unto thy brethren: This do ye: lade And Pharach said unto Joseph: 'Say

Δī

ÞΙ

the land. of Egypt, and ye shall eat the fat of I will give you the good of the land households, and come unto me; and and take your father and your

(11) פן תורש. דלמא מממסכן, לשון מוֹרִישׁ וּמַשְׁשִׁיר:

- (12) וחנה עיניכם רואות. בכבודי, ושלוי למיכס, שלוי מהול ככס. ועוד, כי פי המדבר לליכס בלשון הקדש (בב"ר שס
- בלבי שנחס עליכם: י): ועיני אחי בנימין. סשום אם כולם יחד, לומר, שכשם שאין לי שנאם על בנימין אחי, שהרי לא היה במכירחי, כך אין
- בכס, פעולס אחח, שלא רמו רק על חורבן אחד, ועיין בביאור חרגוס יונמן ששם סוא בדרך דרש): כמיב ויפול ויבך, מרמי משמע, אשני מקדשות ולכך עשה ב' פעולות על זה הרמז, מה שאין כן בנימין, דלה כמיב רק ובנימין ובנימין בכה על צואריו. על משכן שילה שעתיד להיית בחלקו של יישף ושופו להחרב, (ולענ"ד דייקו של רש"י דביישף (+1) ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך. על שני מקדשות שעתידין לסיות בחלקו של בנימין וסופן לסחרב (מגילס מו:):
- (EI) ואחרי כן. מאחר שראיסי בוכס ולבו שלס עמסס: דברו אחיו אחו. שמחחלס סיו בושיס ממנו:
- (שמנו את בעירכם. תנומה: (15) והקול נשמע ביח פרעה. כמו ננים פרעס, וזסו לשון נים ממש:
- (19) את טוב ארץ מצרים. ארן גושן, ניבא ואינו יודע מס ניבא, סופס לעשומס כמלולס שאין בס דגיס: חלב הארץ.
- כן עלב לשון מישב הוא:

אָבֹיכֶם יּבְאָמֶם: וֹאַטַּׁע אַנוֹעַע וֹאָע הַאָּנ עַבוּן וֹאַטַּ מִפּפּר דָא הַבִּידוּ סָבוּ

Ľ(X: בּי־טָּוּב בְּלְ־אָבוּן מִצְּבוֹים לְבָּם אָבוֹ מִיּב בָּלְ אַבְּעָּא דְּמִצְּבוִים נֹמֹּנֹכְם אַּגְשַׂטִסׁ מַּגְבַבְּבַנְכֹּם נֹמּנִכִוּן לָא שַּׁשוּס מַּגְ מִנִּנכוָוֹ

לַנְתֹּן אֶׁלְ_וֹהֻלִּד אָׁלִונִים: בּנְתֹּן אֶלְ_וֹהֻלִּד אָלִונִים:

هُجَبُه هُج فَدُنُهُ فَيُدُدُ

וֹמֹמִר אֵּנְיָנִי זְּהִאָשׁ בָּר וֹלִיםׁם

⁵² חֲמֹרִׁים נֹשְׁאָיַם מִּטְּיב מִצְּרְיָוֹם

ימוון לאלוו לגבני:

ۺڟڂڽ

אָבוכון וְמִיתון:

بدرك الدها

六名ドレロン: הפרעה ויהב להון זנדין יְנְׁמֶּנְ הֵּלְנְעִי הֵּכְ שַּׁנְ פַּנְאָנִי וְיִּמֵּנְ לְנִינִוּ לְנִינִוּ נִיְמָנִ הַּנְּלְוֹ הַּלְ תִּיְתִּנִי נַיְּמְׁהְיִבְּוֹ הַשְּׁבְאָּכְ וַיִּמְּנִ לְנִינִוּ נְמָנִם הַּבְּבִּנִּ בַּוּ בְּנִי נִשְּׁבִאָּכְ וִיִּעִב

מְמִלְטִ וּלְבֹּוֹנְמֵּוֹ דְּעַוֹ מִלְהֵ בּלְבוּמֵא וּלְבוּנִמֵּוּ וֹנַב שַׁלְט ו למו לאות שלפוח לכולדוו ושב לובר אגמלוו

אַהְּמְלְוֹן דִּלְבוּשָּׁא:

וּלְאָבְיוּ שָׁלַח בִּיאָת עַשְּׁרֶה מַצְּוֹתְ בְּפֶּרְ וְחָמֵשׁ חֲלְפָּׁתְ מִצְּּה סְלְמִּין הַכְּפָרְ וְחַמְשָׁא

ζΧΙΓΠΧ: نأذارا ムジエドル שמבון מהינון מפוב מגרום ולאַבוּטוּ שָּׁלַט פֿבּוּן מַּסָבָא

לְעִוּן לָא טֹטְנְצִוּן בָּאִירָחָא: ÷ װְהֻּבְּׁט אָט־אָטְוּנ װּבְּׂבְי וּנְאָמָר וְשָּׁבְּט זִּת אָטוִיִּנ וֹאָזַבְוּ וֹאָמָר

⁵⁰ נוֹהְלְנִ מִמְּאֵּבְׁנִׁים נּנְּבָאנְ אָבֹוֹא וּסִלְּנִפוּ מִׁמָּאַבְוֹים נִאָּטוִ לְאַבֹּהֹא

גלנגן לנח יצלב אַבוּהוּן:

and come. your wives, and bring your father, of Egypt for your little ones, and for ye: take you wagons out of the land Now thou art commanded, this do

are yours.' good things of all the land of Egypt Also regard not your stuff; for the

and gave them provision for the way. to the commandment of Pharaoh, Joseph gave them wagons, according And the sons of Israel did so; and

shekels of silver, and five changes of Benjamin he gave three hundred changes of raiment; but to To all of them he gave each man

raiment.

77

and victual for his father by the way. she-asses laden with corn and bread good things of Egypt, and ten manner ten asses laden with the And to his father he sent in like

them: 'See that ye fall not out by the they departed; and he said unto **t**7 So he sent his brethren away, and

Jacob their father. came into the land of Canaan unto And they went up out of Egypt, and

(פו) ואחה צויחה. מפילומרלסס: ואח עשו. כך אמרלסס שנרשומי סיא:

בר ולחם. כמרגומו: ומזון. ליפמן (כך גירסמ רמ"ס): סגאון מסרש"ל): − מטוב מצרום. מלינו בגמרא ששלח לו יין ישן, שדעת וקניס נוחס סימנו. ומדרש אגדס, גרימין של פול: משק י' ממוריס וי' אמונות. וסשמת אמי שפיר, דלת מלינו נכתב אלת ויכת את העגלות, ולה שום המורים והתונות וק"ל. בשם כי מעולס לא שלח לו עשרה חמורים ויי אחונים, רק הכי קאמר קרא, ולאציו שלח צעגלוח כואח וגוי כלומר כחשבון הוה שהוא (23) שלח כזאח. כמשנון סוס, ומסו סמשנון, עשרס ממוריס וגו'. (רלונו שמלם כואת סמיומרם, וגל"ף סדמיון, מורס על

זס ולומר, על ידך נמכר, אמס ספרם לצון סרע עליו, וגרמם לנו לצואמו: בחמס לעיר. לפי פעומו על מקרא יע לומר, לפי עסיו וכלמיס, סיס דואג עמא יריבו בדרך על דבר מכירחו, לסחוכה זס עס (24) אל חרגזו בדרך. אל ממעמקו בדבר סלכס, שלא מרגז עליכס סדרך. דבר אמר אל מפמיעו פמיעס גמס, וסכימו

ځ۵۵۰

تريزرا جُدرا: ניגרו לו לאמר שוד יופף וְחוּיאוּ לִיה לְמִימִר עַר בְּעַן

fainted, for he believed them not. the land of Egypt.' And his heart is yet alive, and he is ruler over all And they told him, saying: Joseph

מְבְּבְיּה בְּבְּיִ בָּרִ בְּאַ בַּמְאָבְוֹאָמֵה מְבְּבָּא פּוֹנִוֹ מִכְ לְבָּיִבּי אָּבַרִּ לְאַ מְאָבְנִים וְיִּבְּאָבִים מְבָּנִים הְבָּיִבְּאָבִים הְבָּיִבְּאָבִים הְבָּבְּאָבִים הְבָּיִבְּאָבִים הְבָּבְּ יי עָר וְבְּרִיהָא מִמֵּלְ בְּבְּלְ-אָבֵין יוֹפֵרְ בַּיִּיִם וֹאָבִי הוּא שַּׁלִּים

לְשֵׁאֵה אָהָוֹ וַהְחְוֹי רָוּחַ יַעְּקֹב יָמֵיה וּשְׁרָת רוּחַ קּוּדִשְׁאַ עַּלּ אַביהח. هُلَا لِلْمَّرْدِينَ هُمُدِ مُكِلًا بِبَقُلُا مُرْدِّنَهِ يَهُمِنَ بِبَقْلِ مُنْقِدِ ב יוֹסֵף אֵטֶׁר דְבֶּר אֲלֵהֶם וַיַּרְאַ יוֹסֵף דְּעַּלִיל עִּמְהוֹן וַחַוָּא יָה <u>ַנֹּוֹבְבֹּבׁנַ אֶּלָנו אָּנוּ כֹּלְ גַּבְׁבֹבֵ</u> יִמִּלְּיִלְוּ מִמִּיִּ זְּטִ כֹּלְ פֹּטִׂנְמִיּ

אָטוּט: בְּנֵי עָרְ אֵלְבָה וְאֵבְאָנוּ בְּמָנִם מִּבְ בְּעָן וִיִּסְרַ בְּּרִי סִיִּם אָנִילְ ממישי ניאֹמֶר ישְׁרְאֶלְ נַב עוֹד־יוֹסָף נַאֲמַר יִשְׂרָאֵל סַוּי לִי חָדְנָא

לאַלְינוֹ אַבּוּנוֹ וֹבְּעוֹיִלי: ניָּבְאַ בְּאָּרֶה שְּׁבַע נִיּוְבָּה וְבְּהָיוֹם לִבְאָר שְׁבַע וְדַבָּה דִּבְּחִין

וֹהַלַב וּלְאַמֶּר עַדָּנִי: בּמַבְאָט עַבְּוֹלְע וּיִאָמֶר וֹהַלָּב ו צַּלִילְיָא וֹאָמָר וֹהַלָּב וֹהַלָּב آرِيجُمُات يُخْرِيْنِ الْخُرْشِلِيْخِيرُ لِيُعْمَاتُ ذَرْ خُرْشِلِيْخِي فَصَائِلِهِ

خُرْد، تُكبح لِمُشْمِكُ شُت: אַל־הִירֶאׁ מֵרְדֶר מִצְּרִיְמֶר בֶּי־ לָא תִּדְּחַל מִלְּמִיחַת לְמִצְרַיִם

\$4_\$\dagger\dagg אַעַלְרְ גַּם־עְּלְה וְיוֹכֶּף יְשָׁית יְדָר עַּמָּף אַנְאַ אַיחוֹת עַמָּף לְמִצְרִיִם אַנְלִי אַרֵּד עַמְּף מִצְּרַיְמָה וְאָנֹכִי אַנָּא אַסְקִנָּּך אַר אַפְּקָא וְיוֹסֵף

וְאָהְוֵינִיה עַד לְאַ אֲמוּת:

ַבְאַלְבֹא בַּאָּבוּנִי, וֹגָּנִילִי: نَهْلُمُحُ لَكُم يَجْهُد جِنِي يَتْمَحِ نَهْلُمُحِ لَكُمْ يُحْرِيدَ نَهْلُمُ

אַב, לַמַּם סַנִּג אָהָהַנָּלָב שַּמָּן: נְּאֵמֶׁר אַנְלֵּי, עַׂאֶּלְ אֶּלְעַוֹּ, אַלְוֹב נֹאָמָר אַנֹא אָלְ אֶלְעֹא בּאָרוּבּ

יְּמִּוֹנְ יְבוְנִינִ מַּכְ מֵּנִלְבַ:

Joseph, which he had said unto And they told him all the words of

revived. the spirit of Jacob their father which Joseph had sent to carry him, them; and when he saw the wagons

and see him before I die.' Joseph my son is yet alive; I will go And Israel said: 'It is enough;

of his father Isaac. and offered sacrifices unto the God that he had, and came to Beer-sheba, And Israel took his journey with all

 $X\Gamma\Lambda I$

22

Lτ

Jacob.' And he said: 'Here am I.' visions of the night, and said: Jacob, And God spoke unto Israel in the

great nation. Egypt; for I will there make of thee a thy father; fear not to go down into And He said: 'I am God, the God of

upon thine eyes.' again; and Joseph shall put his hand and I will also surely bring thee up I will go down with thee into Egypt;

- מעמן בלשון משנה, וכמו מַפֿין שַפָּגוֹם (חֿיכה ג, מט), וְבֵימוֹ לֹחֹ נָמֶר (ירמיה מה, יח), מהרגמינן וריחיה לח פג: (62) וכי הוא מושל. ואשר הוא מושל: ויפג לבו. נחלף לצווהלך מלהאמין, לא היה לצו פונה אל הדצרים, לשון מפיגין
- סעגלות אשר שלח יופף, ולא נאמר אשר שלח פרעס: ווחדי רוח יעקב. שרתה עליי שכינה שפירשה ממנו: (קב) אח כל דברי יוסף. מימן ממר להם, במה היה עומק כשפירש ממנו, בפרשה עגלה ערופה, זהו שנהמר וירה הת
- (82) רב עוד. רבלי עוד שמחס וחדום, סומיל ועוד יומף בני חי:
- יומר מבכבוד וקנו לפיכך מלס בילמק ולא באברסס: (I) בארה שבע. כמו לבאר שבע ס"א בפוף חיבה, במקום למ"ר בחחלמה: ראלהי אביו יצחק. חייב אדם בכבוד אביו
- (ב) יעקב יעקב. למון מנס:
- (E) אל חירא מרדה מצרימה. לפי שסיס מלר על שנוקק ללמה לחולס למרן:
- (+) ואנכי אעלך. הלמיחולהיום נקבר במרן:

אַשֶּׁר־שְׁלַח פַּרָּלָה לְשָּׁאָת אָתָוֹ: נאָט_ספֿס נאָט_נֹאָגיַם בֿגֿנֹגַנָנַ ל בְּנֵירִישְׁרָאֵל אָתִרִיעַבַּר אַבִּיהָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָת יַעַּקֹב אַבּוּהוֹן וּנֹשׁם וֹהֹשִׁר מִבְּאָב הָאַבֹה וּנִּמִּאָנ וַשָּׁם וֹהַשִּר מִבָּאָב הָבֹה וּנִמִּבְנִ

בְּעָּלְקְהָא דִּשְׁלַח פַּרְעֹה לְמִשַּׁר שפקהון וית נשיהון

لَحُم_يَلُمْ لِهُ فَالِهِ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالُمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالُمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمِعِلَمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلِمُ الْمِعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِمِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِمِلِمُ ا לַנְמֹּן וֹּלְאֵי מִבְּבְׁוֹנִמִי נַמְּלְב ברוחם אחר בכחו באבא בלוו באבלא בלוח ואטן אָת_מִלְנִיהֶם

לְמִאְבְׁנִם נְהַלְבְ וֹכֹּלְ בִּנְוָנִי.

אַטַּוֹ מִצְּרֶיְנְמָׁה: (ס) بخثبت خثيد لَحْمِ يَلَمْدِ تَكْدِي بِحُثِن خُرَبِن لَحْمِ خُرَبِن هَرُن. בְּנְיֵנְ וּבְנֵנִי בְנְנִיןְ אִשְׁוִ בִּנְטֵיוּ בְּנִיהִי וּבְנֵי בְנִיהִי עִּמִּיה בְּנָהִיה

ממוה למצרום:

לכר יעובן: עַבּאָנִם מָאַנְוֹמֶעַ וֹהְעַבְ וּבְּנְנִוֹ בַּהֹאָנִוּ לְמִאָּנִוֹם וֹהַעָּב וּבְנִוֹנִי wain

בוכְרוה דִינְלַב רָאוּבָן: בּבוֹנִינִי הַבְּאַכְן הַמְּבִוֹים בּבוּנִי וֹהְבַאָּב

لْدَلْتُلْ: ٥٠ بكثر لهبكا لتذبك بقلابه لشغرا بكتر لهبكا لتبك بقلابه

نشخديا نحكمه:

בּוֹ_וַיבּׁנֹגֹּלִיני:

כַנְעָנִיקָא: וֹאָעַר וֹמְאִנּל וֹאָעַר וֹנִכֹּוּ וֹמִנִעַר וֹמָאִנּלְ בַּר הְּמֹמְתוּ וֹמִנִאַבְ וֹנֹמָוֹ נִבְּנִי הִמִּמֹתוּ וֹמִנִאַבְ וֹנֹמוּוֹ

יי ילנג בוג על מול לבור ימבוג:

ילנ. בוי גרשון קקה ימרוי:

חַבְּלוֹ וְחַבְּינִילִ: הצרון והמול: בְּאָבֵא בְּנָתּוֹ נִינִינִי בְּנִי־פָּבֶץ בְּאַרְעָּא דִּרְנָעֵן נְהָנִי בְּנִי פָּרֶץ ין וֹפֹּבֵא וֹזְבַׁע וֹלְמֵע מֹר וֹאִוֹלוְ וֹפֹּבֵא וֹזִבַע וּמִנִע מָר וֹאִנְלוֹ יּבְגַּיַ יְהִידְה עַּרְרְ וְאִינְן וְשֵׁלְה יּבְנֵי יְהִידָה עַר וְאִינְן וְשֵּלְה

نمذا: נמטבון: י יבונ ישְׁשְבֶר חוֹלָת יפּוֹני וֹנִיך יבונ ישְּׁשִבר חוֹלָת יפּוֹני וֹנִיך

> which Pharaoh had sent to carry and their wives, in the wagons their father, and their little ones, and the sons of Israel carried Jacob And Jacob rose up from Beer-sheba;

Egypt, Jacob, and all his seed with land of Canaan, and came into goods, which they had gotten in the And they took their cattle, and their

he with him into Egypt. daughters, and all his seed brought him, his daughters, and his sons his sons, and his sons sid

Jacob's first-born. Egypt, Jacob and his sons: Reuben, children of Israel, who came into And these are the names of the

and Pallu, and Hezron, and Carmi. And the sons of Reuben: Hanoch,

Canaanitish woman. and Zohar, and Shaul the son of a and Jamin, and Ohad, and Jachin, And the sons of Simeon: Jemuel,

Kohath, and Merari. And the sons of Levi: Gershon,

Perez were Hezron and Hamul. land of Canaan. And the sons of Zerah; but Er and Onan died in the Onan, and Shelah, and Perez, and And the sons of Judah: Er, and

Puvah, and Iob, and Shimron. And the sons of Issachar: Tola, and

٤ī

71

לארץ אינן כדאי לי, וזסו שַׁשְׁבַ פְּרִימִי לִי, שעמיד לו לבורין של זסב ושל כמף כמין כרי, ואמר לו עול את אלו: (6) אשר רכשו בארץ כנען. אנל מה שרכש נפרן הרס נתן הכל לעשו, נשניל חלקו נמערת המכפלה, המר, נכסי חולה

(ק) ובנות בניו. קרמ במ משר ויוכבר במ לוי:

(8) הבאים מצרימה. על שם השעה קורה להם הכמוב בהים, והין לממוה על השר לה כמב השר בהו:

(5"(6, 4): (10) בן הכנעניה. צן דינה שנצעלה לכנעני. כשהרגו את שכה, לא היתה דינה רולה ללאת עד שנשצע לה שמעון שישאנה

And the sons of Zebulun: Sered,

[₹] נְבְנֵוֹ דֻוֹן חֻׁמֶּוֹם: יקני דְן חָשִים: And the sons of Dan: Hushim. לְנְתְּעָׁר כֹּלְ וְנְפָּתְּאַ אַנְבָּתְּ עִּהְיִהְ אָנְבָּתְּ were fourteen. were born to Jacob; all the souls 77 These are the sons of Rachel, who نيَاظَره نَجُلَك: מָפֹּים וְחָפִים נְאָרְדְּ: .b1A bns, and Ard. Naaman, Ehi, and Rosh, Muppim, עּבא וֹנֹהֹמוֹ אִנוֹ. וֹבֹאָהֵ מֹפֹּנִם וֹאַהָּבֹּלְ עָבֹא וֹנֹהֹמוֹ אָנוֹ. וֹבְאָהָ and Becher, and Ashbel, Gera, and بختر خثرنا كرم نكرك نهمج بختر خثرمرا كرم نكك And the sons of Benjamin: Bela, : בּוֹבֵשׁבּעׁבַשׁ בתיבה אחת) כֿהַן אָן אָת־מִּנַשֶּׁה מוֹמֹשׁב וֹנִינו אָפֹּבוֹנם: bore unto him. daughter of Poti-phera priest of On פַּוֹטִי פֵּרַע (בספרי תימן פִּוֹטִיפֶּרַע בֿע פּוּמִיפָּרַע רַבָּא דְּאֵוֹן יָת Ephraim, whom Asenath the בְּמִגְּנִוֹם בִּילִידַת לִיה אָסְנָת ° אֲשֶׁר יֶלְדְּה־לִּוֹ אֲסָנָת בַּת־ 07 Egypt were born Manasseh and نغنززيه خيبقاء זוובר לווסף באבין מצרום And unto Joseph in the land of יִבְנְיָבֶוֹ: יִבְנְיָמִין: Joseph and Benjamin. י בֹּנֹג בַבַע אַמַּט זֹמַבֶּב נוסל בֹנג בַבַע אַטַע זמַבו נוסל The sons of Rachel Jacob's wife: الأنتظر يون بين بين المنافعة ا אַכָּֿגוֹ לַנֹהֹּלִב הָגני הַּסָבׁג וַפַּהָּוֹנ: sixteen souls. and these she bore unto Jacob, even לְכָאֶה בְתְּיִׁ נַעֵּלֶגְ אָנִראֶלֶנְ לְכָאָה בָּרָתִיה וִילֵידָה יָת » هَٰذُن جِيْرٍ بَرْفِد هِٰشِد ثِيرًا خِيْرًا جِيْرًا جِيْرًا خِيْرًا خِيْرًا خِيْرًا خِيْرًا خِيْرًا خِيْرًا Laban gave to Leah his daughter, 81 These are the sons of Zilpah, whom לבוקט שבר ימלפיאל: Beriah: Heber, and Malchiel. בְרִישְׁה חָבֶר וּמַלְכִּיאֵל: Serah their sister; and the sons of י נְבְרֵינְטְּהְ וְשֶׁבְּהְ אֲמִוֹנְהֶם נְבְּנֵי נִיְבְּרֵינְאַהְ וְשְׁרֵהְ אֲמִרְ וְיִשְׁנִי וְיִשְׁנִי וּיִבְנֵי בי נְבְנֵי אָשֶׁר וְמְּנְהְ וְיִשְׁנְהְ וּבְּנֵי נִיִּבְרֵי אָשֶׁר וְמְּנְהְ וְיִשְׁנִי וּיִשְׁנִי וּיִבְּנִי Ishvah, and Ishvi, and Beriah, and Δī And the sons of Asher: Imnah, and מֹבׁ, וֹאֹבוְגַר, וֹאַבֹאַבֹיִ: Arodi, and Areli. الْمُخْطِيا مُل، لَمُليك، لَمَلْمُحْر:: Haggi, Shuni, and Ezbon, Eri, and י ילנו גָּע גּפּׁיוֹן וְעַנֵּי מִוּנוֹ וֹאָגֹּבָּן ילָנִי גָּע גַפּּיוֹן וְעַנִּי מִוּנִי 91 And the sons of Gad: Ziphion, and مُحِمَّرِتُ لَمُحْمِةً: :ئاڭلا: were thirty and three. حَكَالًا خَمِ ـ ثَرُقُهِ خَلَالًا لِأَلِيالًا خَمِ نُوهِم خَرَبِيْدِ لِخَرْتِيكِ فَحُرِيْدًا souls of his sons and his daughters with his daughter Dinah; all the ַ ¿זְהֹּלְתְ בֹּפֹבוֹן אֲבְׁם וֹאֵט בּינְהַר בִּפִּנוֹ אֲבָם וֹנִט בּינָה בְּרָהֵיה she bore unto Jacob in Paddan-aram, هَمْ إِنَا خُوْرًا خُهُمَا هُمُّل يُحَالِّا هُمْ الْخُوْرِ مُعْلِيَا فِي الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ الْمُعْلِينِ These are the sons of Leah, whom ڶؠٙڶڂ؉ۜڂ٤ and Elon, and Jahleel. اخكرا قثه إهجأنا بجيد بحبحانا هيد بهبكنا

מוריע מחלה יולדם נקבה: שלשים ושלש. ובפרמן אי אחה מולא אלא ל"ב, אלא זו יוכבד שנולדה בין החומות בכניסחן (15) אלה בני לאה ואת דינה בחו. סוכרים מלס צלאס וסנקצום מלס ציעקצ, ללמדך, אשס מורעת ממלס יולדת וכר, איש

(19) בני רחל אשח יעקב. וזכולן לא נאמר זהן אשח, אלא שהימה עיקרו של זימ. ְלְמִיר, שִׁנְּחְמֵר מֲשְׁבְׁבְ נְלְבְּים חֲמָפִּ לְלֶוֹי בְּמִלְבִיס, לידמה במנרים וחין הורמה במנרים:

نمڌ□: ⁺⁻ יב'ר'. וֹפַטַּׁלְי, וַשַּׁגְּאָלְ וֹצִוּלִי, וֹנֵהָ וֹנֵהָ וֹבָרָוֹ, וֹפַטַּלְ, וַשַּׁגָּאָלְ וִצִּוּנִ, וֹנִהָּרָ

and Guni, and Jezer, and Shillem. And the sons of Naphtali: Jahzeel,

t7

לַנֹגַּלְרַ כַּלְ בַנָּפָהָ הִּבֹּגַנִי: לְבְׁבַבְּׁלְ בַּעֵּׁיִ נְשַּׁלְבִי אָּעַ־אָּבְּׁבְ לְבָּבִוּלְ בִּבִּעִּישׁ וּיִלְיִבַּע יָּע كُلْمُكِ خُبْرٌ حَذَٰئِك لِمُمْكِ ذَٰئِلًا كُفًّا لِمُجْرًا خُبْرَ حَذَٰئِكَ لَابْتَحَ ذَٰخًا

אַבְּגוֹ בְוֹהֹבִיב כַּבְ וַכַּהְעָבׁא הָבַה:

Jacob; all the souls were seven. daughter, and these she bore unto Laban gave unto Rachel his These are the sons of Bilhah, whom

نظم: لَمُمِّة: ثَمَّد خُدْد ـَثَمَّات خُطِـثُقُم مَمُّدَت خُلِمَ لَـثَد ـَثَمَات خُدِ تَظَمُّنُ* מֹאַנְוֹמֹעְ יִאָּאָנּ יְבַבְוּ מֹלְבַּר לְמִאָנִים וֹפַבוּ יָרָבִּיה בָּר

ַ הַבְּאָׁנִ לְנִהְלָּךְ כַּלְ נַפְּהָּטִא בַּמִאלָא מִם נַמָּלִר

all the souls were threescore and six. his loins, besides Jacob's sons' wives, came into Egypt, that came out of All the souls belonging to Jacob that

שְבְעִים: (ס) לְבֵית יְעַקְׁב הַבְּאָה מִצְרַיִמְה נַפְּשְׁהָא לְבֵית יַעַּקֹב דְּעַאלָא خْطَمُكُنُو الْقُمْ مِثْلُو فَحِيلَاقَمَ خَطَمُكُونَ وَقَمْلُهُ فَلُوْدًا خَدِ

לְמִגְּבוֹם מִּבְּמִוֹ: אַמֶּב יָכַּד לְוִ וּבַנֵי יוֹסָף דְּאִנְיִלִידוּ לֵיה

unto Goshen; and they came into Joseph, to show the way before him And he sent Judah before him unto

Jacob, that came into Egypt, were souls; all the souls of the house of

born to him in Egypt, were two

And the sons of Joseph, who were

threescore and ten.

אַרְצָה וּשֶׁן: מא יוֹסֶׁך לְחוֹרָת לְפָּנְיוֹ גְּשָׁנְת וַיָּבָאוּ יוֹסָך לְפַּנָאַת בֶּרָמוֹהִי לְגַשֶּׁוֹ عَّارُ إِيْمَا رِبَائِكَ الْمُحِلَّا لِأَقِلِانًا هُكَا إِنِمَ رِبَائِكَ لِمُخَا جَلِمَانِهِ خِلِمَ

וּאַטוּ לְאַרְעָּא דְּינִשֶּׁן:

and went up to meet Israel his And Joseph made ready his chariot, the land of Goshen.

وم לקוַ אַת־יִשְׁרָאֵל אַבְיִר גְּשְׁנָה לְקַּדְּמִיּה יִשְְּרָאֵל אֲבִיּהִי לְּגִּשֶׁן וַנְּאֶסְׁר יוֹסָף מֶרְפַּבְּחֹוֹ וַיַּעָּל וַשַּׁמִיס יוֹסָף רָחָבּוֹהִי יִסְלֵיק

נולף על־צַּוֹאָרָיו עוֹד:

יבְּבְא מַל צַּוְרֵיה מוֹד: וֹנְבֹא אֵלְגוּ וֹנִפּּלְ מֹלְ בֹּנֹאֹלְנוּ נֹאִטַטִוּג לְנִע נִּנֹפֹלְ מֹלְ בֹּנֹבִינִי

neck, and wept on his neck a good himself unto him, and fell on his father, to Goshen; and he presented

מלאמי בויקרא רבים (ד, ו) עשו שש נפשות סיו לו, וסכתוב קורא אותן נְפְשׁוֹת בֵּימוֹ לשון רבים, לפי שסיו עובדיון לאלסות סרבה. למאירך ברש"י). ולדברי סאומר מאומות מולדו עם השבמים, לריכים אנו לומר שממו לפני ירידמן למלרים, שהרי לא נמנו כאן. שם סיי שבעים, שמלאו שם יופף ושני בניו, ונמופפה להם יוכבד בין המומום. (ועיין בביאור למרגוס יונמן ומשם המלא לרוות אלה ששים ושש, והשני, כל הנפש לבית יעקב הבהה מלרימה שבעים, הוה לשון עבר, לפיכך מעמו למעלה בבי"ח, לפי שמשבהו בְּמֶׁם (אַסמר בּ, יד), וכמו וְהַבֶּה בְמֵל בִּפּוֹ בְּמֶה שָׁם בַצֹּאוֹ, לפיכך מעמו לממה באל"ף, לפי שכשיצאו לבוא מארץ כנען, לא היו (62) כל הנפש הבאה ליעקב. שילמו ממרן כנען לבא למלרים, ומין סבמס זו לשון עבר, מלא לשון סווס, כמו בָּעֶבֶב הִיא

לסורום לפניו, למקן לו בים מלמוד שמשם מלא סוראס: (82) להורות לפניו. כמרגומו, לפנות לו מקוס ולסורות סיפף ימיישב צס: לפניו. קודס שיגיע לשם. ומדרש פגדס ישקב שבעים היו לו, והכמוב קורא אומן נפש, לפי שהיו עובדים לאל אחד:

רבומינו, שסיס קורם הם שמע: שליו שילוח נוספוח של חמאיו, אף כאן הרבה והומיף בברי יוחר של הרגיל, אבל ישקב לא נפל של צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו . אביו: ויבך על צואריו עוד. לשון הרבות בריה, וכן כִי לֹח עַל חִישׁ שָׁיִם עוֹד (חִיצ לד, כג), לשון רבוי הוח, חינו שס (92) ויאסר יוסף מרכבחו. סוא עלמו אמר את סמומים למרכנה, לסודרו לכנוד אניו: וירא אליו. יומף נראה אל

אָטַ פּֿוָנְעַ כַּיִּ מִנְעַנַ עַוֹיִ אַמוּטִב בּפֿמּם אַטַב, באָנטַג %4_.!QL

בּטוּר בּטַוּיִטוּנוּ לָאָפּוֹב אָבוּ, מַר מֹאִנע וֹמֹלֹא בַבַּא מֹנַבַם אָלֹא נאַמָר ישְׂרָאֵל לְיוֹסָף אָלוּ אַנָּא

that thou art yet alive.' let me die, since I have seen thy face, And Israel said unto Joseph: 'Now

אַמָּר בַּאָבוּלְ_בַּנֹתוּ בַּאַנ אַלָּג: וֹאָמִבֹינ אַבַוֹּו אַבֿוּ וּבִּוּע_אַבָּיוּ 12 $\dot{\mathbf{y}}\dot{\mathbf{c}}$ '' $\dot{\mathbf{y}}\ddot{\mathbf{u}}\ddot{\mathbf{c}}$ ' $\dot{\mathbf{y}}\ddot{\mathbf{u}}\ddot{\mathbf{c}}$ ' $\dot{\mathbf{y}}\ddot{\mathbf{u}}\ddot{\mathbf{c}}$ '' $\dot{\mathbf{y}}\ddot{\mathbf{u}}\ddot{\mathbf{c}}$ וַיְּאָמֶר יִסְׁב אָבְאָטִׁיוִ וֹאָבְ־בָּינִי וֹאָמָר יִסָּב לַאָּטִיִיִי יַלְבִּינִי

בּבְאַבְעָּא בּבְנַעַן אָנוַיִי: וֹאִנמֹר לִנְעַ אַנוֹּ וּבִּנִעַ אַבּא אָבוּהִי אָפַל וֹאָחַוּי לְפַּרְעֹר

of Canaan, are come unto me; father's house, who were in the land unto him: My brethren, and my go up, and tell Pharaoh, and will say and unto his father's house: 'I will And Joseph said unto his brethren,

אָמֶּר לְנִים נִיבָּיאוּ: משנה היו וצאנם יבקרם וכְל- מִבּי בִּיםִי הַנִּי וְשִׁנְּהַ וְּהַבְּיִהְוֹן וֹבְאַלְהָגִם בָּהֵג בָּאַן בֹּבַאַלְהָּג וַמִּבְבַנִגֹּא בַהַן הַּלָּא אָבַו מִּבְבַנַג

וכל דילהון איהיאו:

Pharaoh shall call you, and shall say: And it shall come to pass, when herds, and all that they have.

have brought their flocks, and their have been keepers of cattle; and they

and the men are shepherds, for they

What is your occupation?

וֹאַמֹר מַרַ־מַ*צַּ*עַּיִים: װְלֵינִי בֹּיִנִלְּנֵא לַכֵּם פּּנְעָּׁר וּיהִי אָבִי יִלְבִי לְכִוּן פּּרְעַּר

וְנִימַר מָא עּוּבְדִיכון:

Egyptians. is an abomination unto the land of Goshen; for every shepherd our fathers; that ye may dwell in the youth even until now, both we, and been keepers of cattle from our that ye shall say: Thy servants have

מגלנם לַּגַעָנִי גֹאָן: שַּׁמְבוּ בְּאָבוֹ אַ נַמֵּוֹ בִּיַעוּהַבָּע נּם_אַנֹטׁנוּ נּם_אַבעַ*ו*נוּ בֹּהַבוּר +٤ הַבְּבֶוּה הַיִּבוּה וְעִבּיה בּיִבּ رَهُمَالُ شِمَا هَرُهُمُ مَاكُرُكِ لِأَنْهُ

מֹבשׁלוּן מֹגַבְאָי כַּבְ בַמִּי מַּנֹאִי Lubal talán kal ál. אַנֹעוֹנא אַנ אַלעֹעוֹנא לענג מּבְּיְרְיִּ מִיְּמִירָנְא וְעַּרְ כְּעוֹן אַנְּ ושומבון נולבו מבו נושו בון

and, behold, they are in the land of are come out of the land of Canaan; their herds, and all that they have, my brethren, and their flocks, and Pharaoh, and said: 'My father and Then Joseph went in and told

נְהְנָּם בְּאָבֶא נְשֶׁוֹ: אָלָ, וֹאַטָּ, וֹאָאָנֹם וּבְלֵּבֶׁם ְוֹכִּאַ_ וּיָבָא יוֹסְףְ וּיַגַּר לְפַּרְעֹה וֹיֹאַמֶּר بَدُنْهُ!: נבא וכל דילהון אַתו מַאַרעָא אַלא וֹאַנוֹ, וֹמֹלְנוֹן וֹנוֹנְנוֹנוֹיַנוֹ

נאַטא יוסף וחוי לפּרעה נאַטר

unto Pharaoh. took five men, and presented them And from among his brethren he

Goshen.

ΧΓΛΙΙ

εε

18

אַמָּר לַנְיִם בּאוּ מִאָּבוֹא בֹּלָעוֹ

אָלְהָוֹם נוֹאִנֹם לַפָּנוֹ פַּבַלְנִי: אַלָּבוּל נַאָּבוּטִהּוּל בָּבָּם פּּבַּתְרַ: ַ וּמִלַּאָּר אָטְוּו לַלַּוּ חַמִּאָּה וּמִקּצָּר אָחוֹהי דְּבַר חַמִּשָּׁא

שכינה, וסייםי אומר שימצעני סקצ"ס מיממך, עכשיו שעודך מי, לא אמות אלא פעס אחת: (30) אמוחה הפעם. פעומו כמכגומו. ומדכעו, מצור סיימי למוח עמי מימום. צעולס סוס ולעולס סצל, ענסמלקס ממני

(וב) ואמרה אליו אחי וגר. ועוד מומר לו וסמנשים כועי למן וגוי:

ירמיקכס מעליו ויושינכס שס: - בי חועבה מצרים בל רעה צאן. לפי שסס לסס אלסומ: (48) בעבור חשבו בארץ גשן. וסיל לריכה לכס, שסיל לרן מרעה, וכשמלמרו לו שלין למס בקילין במללכה למרם,

פרעה, ויהודה שהוכפל שמו, לה הוכפל משום הלשוח, הלה מעם יש בדבר, כדהיחה בבה קמה (לב.). ובברייחה דספרי שנינו רבה (לה, ד) שהיה הגדת הרץ ישרהל, הצל בגמרה בצלית שלנו מלינו, שהותן שכפל משה שמותן הם החלשים, והותן הציה לפני שְׁמֹת ב, לַנְלְ וֹבְּנְבְבִי וּלְדְּב שְׁמֹב בְּבִינְּ מֹבְׁמִב בְּבִינְ מַבְׁמִב בְּבִי וּלְלְבְּפֹּמְנִי שְׁמֹב בְּלִי וּלְלְבַפֹּמְנִי שִׁי בְּלָבְן שְׁמִב בְּלִי וּכן קובוקנןי וכן קשבר זבו קשון בבשְשִּים ואלה הם, ראובן, שמעון, לוי, יששכר, ובנימין, אותן שלא כפל משה שמותם כשברכן, אבל שמות הגבורים כפל. וְוֹאֹת לִיהוּדֶה (2) ומקצה אחיו. מן הפחומים שבהם לגבורה, שלין נרלים גבורים, שלם ירלה לוחם גבורים, יעשה לוחם הנשי מלחמתו.

אָבוהָינו: עמַר צאַן עַבְּיָרוֹךְ גַּם־אַנְקְתָנוּ גַּם־ עַנְקָינִאַ עַרִּיִּ מַּמְׁמֶּהְכֵּם נַיּאָמֶרַוּ אֶלְ-פַּרְעָּה מּיּבְדִיכוּן נַאָמָרוּ לְפַּרְעָּה רָמַּן

הְבָרֵוֹנְ בְּאָרֵא נְשֶׁוֹ: לאָבֶץ בְּנְעָּן וַעַּהָּבֶּי וַשְּׁבָּוֹי וַשְּׁבִּין בּנְאַ אַמָּר לַהַּבְּיִיף בִּי־כְבָּר הָרָשָׁ + בְּאנוּ כִּי־אֵין מִרְעָּה לַצּאֹן ניאמרו אָל־פַּרְעָה לְנָוּר בָּאָבֶרֶץ נִאָּמָרוּ לִפָּרִעה לְאָהוּהָבָּא

אַבוּה וְאַהָייה בָּאוּ אַבֶּיוּה: י וַיַּאַמֶּר פַּרְעָה אֶל־יוֹסָף לַאַמָּר י

إَنَّ ثِمْ ثِهِ مِنْ مُكِينًا فِلْ يُعْمُلًا וֹאִם :נַגְמֹשׁ וֹנִמִּ בֹֹם אַנְמִּג עָנֹב ואָת־אַמֶּיִף נִשְׁבוּ בָאָבֶין גַשֶּׁו مخترنو خظنك

ַנְעָקׁב אָנַרַפַּרְעָה: המטבעו לפְּנֵל פּרְעָּר וּלְבָּרֶר ל נַיְבָא יוֹסְףְ אָת־וְעְּלֵב אָבְיוֹ וַאָּיִתִּי יוֹסָף יָת יַעָּלִר אַבוּהִי

וֹבוֹ, הֹדֹ, עַוֹּיוֹב: ١٤ צַּיְאַמֶּׁר פַּרְעָּׁר אֶלְיַנְעַּלְּר כַּמֶּּר נְאָמַר פּרְעֹר לְיַעְלְר כַּמָּר יוֹמֵי

בּנמֹן מִנוּבונים: השְּׁיגוּ אֶח־יְמֵי שְׁנֵי שְׁנֵי תְּיֵנִ אֲבֹתִּי لْلُمْرَتِ لِنَارِ نُقَرِ مُثَرِّدٌ لَاجِدَ لَكِهِ פּ מְגוּרַי שְׁלֹשֶׁים וּמְאָת שְׁנְּהָ מִעָּם נַּאָמֶׁר נַעָּלְרָ אָּלְ־פַּרָעָה וְמֵי שְׁנָנִי שְׁנָנִי

يرجوير وإبنا: יי נְנֹבְיבֶב נְמַב אָנַבְבּבְנְיַב נִיּגֵא יִבְבִינִ נְמַבְ נִנִ פּבַנְיַ וּנִּפַּע

אֻבְוֹנִינִא: וּיָאמֶר פּּרְעָּה אֶל־אֶחֶיוּ מַה־ וַאֲמַר פּרְעַה לַאֲחוֹהִי מָא

בושו: נטבון כהן הלבע לאַנהא כּפֿלא בֿאַבֹּלא צַכַּלָּהַן יַכַּהַן לְמֹּלֹא בַלְמַּבֹבוֹב אָבוּ, טַפֿוּנּ בּאַבֹּהֹא אַנוּגֹא אַנוּג בִגע בהֹגא

אַבוּך וַאַּחָך אַתוֹ לְנָמָך: נאַמר פּרְעה לְיוֹסף לְמִימַר

لاَدلاد هَم كدرُد: צובוון דְחוקא והְעַבּוּנוּן בַבָּנוּ דישן וֹאָם יִדְעָהְ וֹאִית בְּהוֹן אַבוּב וֹנִינ אַטִב נטִבוּן בַּאַבַּמֹאַ לבות לאבלא אוטור לט אַנֹמֹא בַמֹּגַנִים טַבְּמַב נוֹא

נעקב יָת פַּרְעה: נאַלימיה קרם פרעה ובריף

ھُڌر يَازُرك:

אַבְקוּהי בְּיוֹמֵי הוּהְבוּהָהוֹהוֹהוֹ וֹלֵא אַבְׁלִילֵוּ וֹטְ וְמָוּ חֲבֹּׁוֹ עַנִּין זְּמִּיבְין וּבִּימִין בַּוֹנִ יומָי מְּנִּי בַּיַּי שוּטַבוּטוּ מֹאָע וּטַבְטוּו הָּוֹוּן נאַמר יעלב לפּרִעה יומי שְׁנֵי

מן בַבְם פַּרַעָּה:

and our fathers.' servants are shepherds, both we, they said unto Pharaoh: 'Thy What is your occupation?' And And Pharaoh said unto his brethren:

the land of Goshen.' pray thee, let thy servants dwell in land of Canaan. Now therefore, we flocks; for the famine is sore in the there is no pasture for thy servants? sojourn in the land are we come; for And they said unto Pharaoh: 'To

are come unto thee; nərhərd ydı bar təther and thy brethren And Pharach spoke unto Joseph,

rulers over my cattle.' among them, then make them if thou knowest any able men land of Goshen let them dwell. And and thy brethren to dwell; in the the best of the land make thy father the land of Egypt is before thee; in

And Jacob blessed Pharaoh. father, and set him before Pharaoh. And Joseph brought in Jacob his

of thy life? How many are the days of the years And Pharaoh said unto Jacob:

of their sojournings.' of the life of my fathers in the days attained unto the days of the years years of my life, and they have not and evil have been the days of the are a hundred and thirty years; few days of the years of my sojournings And Jacob said unto Pharaoh: 'The

Pharaoh. went out from the presence of And Jacob blessed Pharaoh, and

בווקם סברכס כמו בגמרל שלנו:

(של אנשי היל. בקימין במומומן לרעום למן: על אשר לי. על למן שלי:

(ד) ויברך יעקב. סיא שאילם שלוס, כדרך כל סנראיס לפני סמלכיס לפרקיס שלודי"ר בלע"ו:

(9) שני מגורי. ימיגרומי, כל ימי סיימיגר בארן: ולא השיגו. במובה:

כּאָמֶר צְנְה פַּרְעְה. למומר שאוא לאוא באלטס عدرون وبشأ حُليت هِيَهِبَائِمَ جِهِنَا مِعِدُرَت ניישב יוסף אָת־אָבָיו וָאָת־אָדִיוֹ

देवं, प्रविदः אַּטְׁנִוּ נְאֵטׁ כֹּלְ בַּנִינִ אַבְנִינִ לְטִׁם נָנִינִ כֹּלְטִּם אָבִינִי, לְטַמָּא וֹנֹכֹלְכֹּלְ נִוֹסֹלְ אָטַ־אָּבָּנוּ וֹאָטַ

נְאָבוֹא בְּנַעוֹ מִפְּנֵי הַבְּעָבִי הַרָעָב מָאָב וַמָּלַה אָּרֶץ מִצְּרַיִם لْكُنُاتِ هِٰذِلِ خُخُدٍ لِنَهِٰتُهُ ذِٰدِ خُتُلِ

وَلَٰ لِمُكِ: וּוֹבָא יומָף אָת־הַבֶּסֶף בַּיּתְה בְּנָגּוֹ בַּמְּבַב אָמָב עַם מָבַבונם ÷ı ፲ċάネ਼ ੯੨ੈ£\ בַּגַּבַוֹם יַבַּצָּבַרָּ ווּלַשְׁה יוֹמָּף אָת־בָּל־תַבֶּמֶף

וְלַמָּע לְמִוּת נִינְבֻוֹּב בָּי אָפָס בַּמָּף: אָל־יוֹסָף לַאמֹר הֶבָּה־לָנֵי לֶהָם ימאָבֶץ בְּנַעּן נִיְבֶאוּ כְלַ־מִּצְרָיִם ניהָם הַכָּסֶר מַצְּבֶּין מִצְּבַים

بغقم ځفك: נאטלני לכם במלנוכם אם. לכ<u>ון בנימיכון</u> אם הגום

> regit erut: באַבהא באַבה בהֹטָסָס בֹּמֹא tālāx laālio tlādil אַחוֹהִי וִיהַב לְהוֹן אַהְסָנָא וֹאוטוב ווסב זה אַבוּהו וֹזָת

לפום מפלא: וֹזוֹ יוֹסָף נְת אֲבוּהִי וָנָת אֲחוֹהִי

באבלא בכנעו מו קדם פפנא: מּמֹא בַאַבֹמֹא בַטֹּאַבוֹם וֹמֹמֹא فظرك حَفَّلُم كِنْكُم لْمُمْنَكِٰنِهِ וֹלְטַמֹא לָיִנוּ בָּבֹלְ אַבְּמֹא אָבִי

בַּסְפָּאַ לְבֵית פַּרְעה: באַנון זְבְנִין וְאַיָּהִי יוֹסָף יָה יְבַאַבְעָּא דְּכְנַעַן בַּעָּבוּהָא באהטכע לאבלא במגנום ולקיט יוסף יה כל כַספָּא

ČĊĠ%: למוט לַלַבְלָב אָבוּ, הָלִים לְמִגמֹּר עַב לַנָּא לַעַמָּא וּלְמָא וּאַטוּ כָּל מִצְרָאֵי לְנָת יוֹסָף بہٰذ،۵ CÓĠX **ごぶしふと**

יוֹסְבְּ בַבְוּ מִלְנֵיכָם וֹאָמַר יוֹסָף הַבוּ גַּימַיכוֹן וֹאָמֵין

commanded. Rameses, as Pharaoh had the best of the land, in the land of possession in the land of Egypt, in brethren, and gave them a And Joseph placed his father and his

the want of their little ones. household, with bread, according to and his brethren, and all his father's And Joseph sustained his father,

reason of the famine. land of Canaan languished by so that the land of Egypt and the land; for the famine was very sore, And there was no bread in all the

Pharaoh's house. Joseph brought the money into for the corn which they bought; and Egypt, and in the land of Canaan, To bat shi ni bauof saw taht yanom And Joseph gathered up all the

presence? for our money faileth.' bread; for why should we die in thy su əviə' :biss bns , dqəsol otnu of Canaan, all the Egyptians came in the land of Egypt, and in the land And when the money was all spent

cattle, if money fail.' and I will give you [bread] for your And Joseph said: 'Give your cattle,

91

S٦

Þι

٤ı

לקר שמו ומשקס שם ספרן (מנמומה ישן נשה כו): לפי שאין ארך מצרים שומה מי גשמים, אלא נילום עולה ומשקה, ומצרכמו של יעקצ ואילך, היה פרעה צא אל נילום, והוא עולה (10) ויברך יעקב. כדרך כל הנפערים מלפני שרים, מברכים אותם ונועלים רשות. ומה ברכה ברכו, שיעלה נילום לרגליו,

(11) רעמסס. מארן גושן היא:

(בו) לפי המף. לפי הלריך לכל נני נימס:

לו פָתְמְלַבְבָּ סַיּבֶה וְפִים (משלי כו, ימ): (13) ולחם אין בכל הארץ. מוזר לענין סרלשון,לממלמ שני סרענ: וחלה. כמוומללס,לשון עיפומ כמרגומו, ודומס

(14) בשבר אשר הם שוברים. נומנין לו ממ סכמף:

(31) אפס. למרגומו שליס:

מְלַנְנְיִם בַּמֵּנְר הַנְינִא: يحَلَمَنَاءِ مَا رَبُولَاكُمْ فَكُمْ لِمُعَالِمُ الْمُعَلِّمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلْمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ ילמלנה הצאן ילמלנה הקקר

ינוֹטלני וֹאַבְעַטְרני: נְאָאָר ְ לְפְּׁנֵגְ אַּבְנְגְ בֹּלְטַגְ אִם - נְבַּנְגָּגְלְאַ אָהֶטַאָּר צַבְּיִם נְבַּנְגָּג וְמְקְנָהְ הַבְּהַמְּה אֶלְ־אֲדֹנִי לְאַ שְּלִים כִּסְפְּאִנְגִיהִי בִּעִּירָאִ לְנָה לְכְּעֵוֹע מֵאֵגְיָגְיָּ בְּׁגְ אִם_עַּּם עַבְּּמָנִג לְאֵ לִכְּמָּג מִוּ עִבְּיָּגָ, אֵלְטַגִּוֹ אַ בַּשְּׁנְרֵּ רַנְּאָנְירַ נַּיְאַנְרִי לַנְ לְאָרַ לְנְתֵּיה בְּשַּׁהָא הַנְיֵיהָא נַאַמְרַיּ וַמִּמֹם הַשְּׁנָה הַהִוּא נַיָּבֹאוּ אֵלֶיו וּשְּׁלֵימָה שַׁמָא הַהִיא נַאֲמוֹ

仏炎 ほ恋ロ: זָבַת וֹנְחָנֶת וְלַאִ לָמִיּת וְהַאָּבֹמֶת لْهَلَـمُتِرَر مَّحُدُره خِفَلَمِت لَثَاء لِهَلَمَتُهُ مَخْدَرًا خِفَلَمِت لَيْحَ אַבְׁמִיטְנִי בּּלְטְטִם וֹלִינְיְטֶי אַנְטִׁנִי אַבַּמָּנָא בַּלְטַמָּא נִּנְיִנִי אַנְטִּנָּא or אַרְשְׁמֵנוּ קְנָרִראָּתָנוּ וְאָתִר לְמָּׁע לָמָּיּת לְמִּינְיוֹ נַּם אָׁנְעַוֹיִ לְמָא נִמִּיִּת לְמֵּינָ אַב אָנִעַנִּא

خولہٰں: הְּלְנִים עַבְּעָּבְ נַשְּׁעַרְ נַשְּׁעָרְ עַבְּאָבֶא הַלְּיִבְּוֹן כַּפִּנָא נַעַּוֹע אַבְּעָּא מֹאֶבְוֹם אָנְתְה מִּבְּעוּ בֹּגַעוֹל מִאֵּנִאָּנִי נַבּע עַפֿלָנִי אָבִי שַׁפֿוּ ··· מֹאֶבְוֹם לְפַּבְׁמֵּע בַּיִרְמֶבְרָוּ דְּמִאָּבִוּם לְפַּרִמָּת אָבִוּ זַּבִּינוּ

كَتُلالِهِ: ּ וֹאֶטַ בַּלְּסְׁם בַּהְּבֹּנִב אָטַוּ כְהָבֹנִם וֹנִינַ הַפֹּא אַהָּבּב נִינִינִי הַפַּבוּ

בְּכָל גַימִיהוֹן בְּשָׁמָא הַהִיא: בְּסוּסְוֹטְא וּבְוֹנִינֵי מְּנָא וּבְנִינִיי יופף ויהב להון יופף להמא וּנְבָּרְאַנּ אָת־מִקְנַנִיהָם אָל־יוֹסְף וְאֵיתִיאַנּ נָת בַּימַיהוֹן לְנָת

אָלִבוּוֹ צּוֹנִטַּלֹא וֹאַבֹּהַלֹא:

וֹאַבֹּהֹא לָא שַׁבוּב: בר זרע וניהי ולא נמות אַל אַבְעַנָּא לַנָּג נְעַנָּא נְנָע

אָנוַ כָּלְ אַּוֹמָנוּ וּלַוֹּא יוֹסָף יָנו כָּלְ אַרְעָּאַ

לכוג_מֹגנוֹם וֹמֹג_ גַלֵּנֵ, מֹפָּוָל שַׁטִּוּם מֹגַנוֹם

cattle for that year. with bread in exchange for all their and for the asses; and he fed them and for the flocks, and for the herds, bread in exchange for the horses, Joseph. And Joseph gave them And they brought their cattle unto

and our lands. the sight of my lord, but our bodies, are my lord's; there is nought left in is all spent; and the herds of cattle from my lord, how that our money said unto him: 'We will not hide came unto him the second year, and And when that year was ended, they

the land be not desolate.' we may live, and not die, and that unto Pharaoh; and give us seed, that we and our land will be bondmen buy us and our land for bread, and thine eyes, both we and our land? Wherefore should we die before

Pharaoh's. them; and the land became because the famine was sore upon Egyptians sold every man his field, Egypt for Pharach; for the So Joseph bought all the land of

other end thereof. the border of Egypt even to the them city by city, from one end of And as for the people, he removed

- (LI) וינהלם. כמו וינהגם, ודומה לו פֿין מְנַבֵּל לָפּ (ישעיה נה, ים), עַל מֵי מְנָהוֹת יְנַבַּלֵנִי (תּהלים בג, ג):
- בלחי אם גויחנו. כמו אס לא גוימנו (וס"ג כא"ס וכן בדפום ישן ועיין בג"א מישב גירםא שניס): (18) בשנה השניה. שנית לשני סרעב: כי אם חם הכסף וגרי. כי אשר מס סכסף וסמקנס, ובא סכל אל יד אדוני:
- שדק בור, שמינו מרוש: ברכה לרגליו, והמחילו לורוע וכלה הרעב, וכן שנינו בחוספחה דסומה (י, ח): לא חשם. לה חהה שממה, לה חבור, לשון (19) והן זרע. לורוע המדמה, ומף על פי שמתר יומף ועוד ממש שנים משר מין מריש וקליר, מכיון שבה יעקב למלרים, במה
- (02) ותהי הארץ לפרעה. קנויס לו:
- גבול מצרים וגוי. כן עשס לכל סעריס משר במלכות מלריס, מקלס גבולס ועד קלס גבולס: לכמוב ואם, אלא לסודיעך שבמו של יוסף, שנמכוין לסמיר מרפה מעל אמיו, שלא יהיו קורין אומס גוליס (מולין פ:): מקצה (IS) ואח העם העביר. יוסף, מעיר לעיר, לוכרון שלין לסס עוד חלק בלרך, וסושיב של עיר זו בחברחם. ולל סולרך סכמוב

הַּלְבְיֵּן לָאֵ מֹכֹרוּ אָנרַאַּבְׁמִנִים: אָת־חַקִּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעָּה בי חק לַבֹּהַנִים מִאָּת פַּרְעָּה וְאֶבְלָוּ

\$4.4\$ לפּרְעָּה הֵא־לְבֶּם זֶּרַע וּזְרַעְהָהָם לִפּרַעֹה הָא לְכוֹן בּר זַרְעָּא נ_י אָטַבֶּם הַיָּנִם נְאָע_אַרְעַּהְבָּם ניאמר יוסף אַל־הַעָּם הוֹן קַנְיהִי

4444 בְבְתֵילֶם בְבְתֵילֶם לכם לוֶנת נַאָּבָׁר וּלְאָּכֹלְכָּם +∞ לפּוֹמְנִי וֹאַנְבָּמ נִינְיֵנִי וֹנִינִנִי וְהְיָה בַּהְבוּאָת וּנְתַהֶּם הַמִּישִׁית

אַּגְנִי וְעַנִינִי מְּבָּצִים לָפּבֹּגְע: מפמגר ניאַטְרוּ בַּבְּוֹנְעָנוּ נִמָּאָ בַּוֹן בַּמָּנֵינָ

خۇلىڭى: הפהנים לבדֶם לא היְהָה קפּרְעָה לַחָמָשׁ רַּק צַּרְמָת זי הֹלִם הַנְּה עַל־אַרְעָה מִצְרָיִם יוֹמָא הָדֵין עַל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם ניַנְשֶׂם אַנְּהַה יוֹסֶׁף לְחֹל עַּדְ וְשָׁנִי יָתַה יוֹסֶף לְנְזֵירֶא עַּדִ

נַנְרְבָּנִ מָאָר: פמומים בְּאָבֵין גַּשֶׁן נַיִּאָבַוֹנִי בָּה נַיִּפְּרָוּ לי נוֹאָב וֹאָבֹאָב בֹאָבוֹא מֹגֹנוֹם

> זַבְינוּ יָת אֲרַעָּהוֹן: ביהב להון פּרַעה על בו לא פּרְעֹה וְאָבְלִין יָת הוּלְקְהוֹן אָב, שוּלְפֿאַ לְכוּמִבּוֹאַ מִּן פֿבִם רָק אַרְמָת הַפֹּהַנִים לַא קְנָה כִּי לְחוֹר אֲרַע פּוּמְרַיָּא לָא קְנָא

וְנִיוֹלְנִיוֹ בִּעְ בַּלְאַיִּ זשכון וומא בון וזט אַנּהֹכון וֹאַמֹּב ווִסֹב לַתֹּמֹא בֹא לַנִּינִי

₹₫₫₹₩: چھرحبا ĹĠŔţ'n לבר זרת שללא ילמיכלכיו וֹאַבְבְּמָא שוּלְמָוּן יִבִּי לְכִוּן חַמְשָׁא לפּרעה ונבי לאַהוָלָנ הַּלַלְטֹא וֹטִטַּוּנוֹ

ç⊈۲۵π: למונו עבונו ולבו מלצון נֹאַמָרוּ בּוּיִמְתַּנָא נַשְּׁכַּח רַחַמִין

בּלְחוֹבִיהוֹן לָא הַנְת לְפַּרְעָה: לפַרְעֹה לְחוֹד אֲרַע כּוּמְרַיָּא ביהון יְהָבִין הַד מוּ הַמָּשָׁא

<u> ۲</u>۵۲۲ בה ונפישו וסגיאו ialxc は必じなど

> wherefore they sold not their land. portion which Pharaoh gave them; from Pharaoh, and did eat their he not, for the priests had a portion Only the land of the priests bought

is seed for you, and ye shall sow the and your land for Pharaoh. Lo, here Behold, I have bought you this day Then Joseph said unto the people:

your little ones.' your households, and for food for and for your food, and for them of be your own, for seed of the field, unto Pharach, and four parts shall ingatherings, that ye shall give a fifth And it shall come to pass at the

bondmen.' of my lord, and we will be Pharaoh's lives. Let us find favour in the sight And they said: 'Thou hast saved our

57

٤٦

77

alone became not Pharaoh's. the fifth; only the land of the priests this day, that Pharaoh should have concerning the land of Egypt unto And Joseph made it a statute

exceedingly. and were fruitful, and multiplied they got them possessions therein, Egypt, in the land of Goshen; and And Israel dwelt in the land of

The Haftara is Ezekiel 37:15 - 37:28 on page 252.

- לכהנים. מק, כך וכך למס ליוס: (22) הכהנים. סכומריס, כל לשון כסן, משרם לאלסום סוא, מון מאומן שסט לשון גדולס, כמו פֹשַן מָדְיָן, פֹשַן אוֹן: חוק
- (23) הא. כמו סנס, כמו וְגַס מֻׁנִי מֵחׁ דַּרְבֵּךְ בְּרֹחֹם נְתַּמִי (יחוקחל מו, מג):
- (44) לזרע השדה. שנכל שנה: ולאשר בבחיכם. ולאכול הענדיים והשפחות אשר ננחיכה: שפכם. ננים קענים:
- (25) נמצא חן. לעשום לנו ואם כמו שאמרם: והיינו עבדים לפרעה. לסעלום לו המס הוה בכל שנה, לחק שלא יעבור:
- (קב) וישב ישראל בארץ מצרים. וסיכן בלרן גשן, שסיל מלרן מלריס: ויאחזו בה. לשון למוזס:

شِرُّا: עַּנְּנִו מֶהַבֹּת מֻּנְנִם נֹאַבְבָּהָנִם נִמְאַנ יימי עשיבה שְּנְה וְיְהִי יְמִיר יִשְׁר שְׁנֵי נְיָהְיִ נְאָבֶׁהְ בְּאָבֶא מִצְּבְיִם הָּבָע

נאַנבהו ישבע שנון: ומו נעקב שני חיוהי מאַר نهذرا āàL, ונוגא ומקב בארמא דמצרים

forty and seven years. the years of his life, were a hundred seventeen years; so the days of Jacob, And Jacob lived in the land of Egypt

עַלַבְרָנִ בְּמָגַּבְיִם: ממּבׁנִ בֿבֹּע וֹאָבָנוּ אַכְדָּאַ מום לא גונ שַּׁנִי וֹבכוּ וֹמֹמַי מִים בּיֹא לו אם לא מֹצָאטִי שוֹ בַּמִּינִירָּ ٥٠ [ذكاله كخلا كبرفك أبهلا آنظُلُ أَنَّ نُمَّا نَمُلُمُ لِمَ كُمِنْ نَظُلُ رَبِّ نَمْدُ نَمْدُهُمْ كَمُمَّا

ולמום לא כען הקבונוי וֹעַמְּבוֹע מִמִּי מִיבוּ להגלב הו להן גבב טבוני ליה אם כען אַשַּכַּחִית רַחַמִין ילבא לבניה ליוסף ואַמר

in Egypt. with me; bury me not, I pray thee, thigh, and deal kindly and truly I pray thee, thy hand under my have found favour in thy sight, put, I won II' : mid onu biss bns , Aqəsol must die; and he called his son And the time drew near that Israel

رَبْهُوَدِ هُرْكُرْ كُلْمُهُكِ حَلَّحُكُكِ: ממגלנום שלבלילו ללבלילם لْمُحَدُن، מִם_אָבִינָי וּנָמָאִנִּיִּי נָאָהָבּוָּב

אַהְבֵּיר כְפִּקְנָעָבְ: ÄĖX أنفأذئن ففغكنه ننكخكئن

And he said: 'Swear unto me.' And And he said: 'I will do as thou hast and bury me in their burying-place.

thou shalt carry me out of Egypt,

But when I sleep with my fathers,

ಗ್ರಥ್ಷದ: (ಡ) לְוּ וֹנְאָשׁׁנִיוּ וֹאֶבְאֹלְ מֹּלְ בֹאָאָ וּסְׁנִיִּב וֹאֶבֶאֹלְ מֹלְ בִּיִּהְ מֹּבְׁסֹאִיּ וּנְאָמֶר הְאֶּבֶּלְתְ לְּגְּ נְנְאֶבֶּלְתְ נִאָּמָר בַּנִּים לְגִי וֹבַנִּים לְנִי

bowed down upon the bed's head. he swore unto him. And Israel

בְּנַבְּשֵׁר וְאֶבַרְאֶפְּרָיִם: וּשְׁשׁ אַעַ אָתֹ בָּלוּוִ מִּמָּוַ אָּעַ_ וַנְאַמֶּר לְיוֹסָף הַנָּה אָבֶיף הֹלֶה וַאֲמַר לְיוֹסָף הָאַ צַבוּף מְרַע וּנְהָי אַּחַבִּי הַדְּבְּבָרִים הָאָבֶר וַהָּוֹר בְּחַר פּּהְנְטִּיִא הָאָבִין

מַנַשָּׁב וֹנִת אָפַבוֹם: יובבר ונו שבון בנוהו עמיה ות

Manasseh and Ephraim. took with him his two sons, 'Behold, thy father is sick.' And he things, that one said to Joseph: And it came to pass after these

ΧΓΛΙΙΙ

- שהמחילו לשעבדה. דבר אחר, שבקש לגלום את הקן לבניו, ונסמם ממנו (בב"ר נו, א): (82) ויחי יעקב. למה פרשה זו ממומה, לפי שכיון שנפטר יעקג הבינו, נסממו עיניהם ולגם של ישרהל מָנְבָת הַשְׁעְבּוּד,
- חקברני במצרים. מופה להיום עפרה כנים (וְמֶנַמַשָׁין מחם גופי,) ושלין מחי חולה לארן חיים אלא בלער גלגול מחילום, שים גא ידך. ופשבע: - חסד ואנות: מקד שעושין עס המתיס הוא מקד של אמת, שאינו מנפה למשלוס גמול: - אל גא קמ"ו, בדוד נאמר קריבה, אביו מי מ' שניס והוא מי עי): ויקרא לבנו ליוסף. למי שהיה יכולת בידו לעשות (ב"ר שם ה): (92) ויקרבו ימי ישראל למוח. כל מי שנאמר בו קריבה למוח, לא הגיע לימי אבוחיו (ב"ר שם ג), (ינחק חי ק"פ ויעקב
- וקברמני בקבורמס, ועוד, מנינו בכל מקוס לשון שכיבה עם אבומיו היא הגויעה, ולא הקבורה, כמו וַיִּשְׁפַּב דֶּוִד עָם מֲבֹוֹמֶיו, . אבומי, ואמה משאני ממלרים, ואין לומר ושכבמי עם אבומי השכיבני עם אבומי במערה, שהרי כמיב אחריו ונשאמני ממלרים (30) ושכבחי עם אבוחי. וי"ו זו מחובר למעלה למחלת המקרה, שים נה ידך מחת ירכי והשבע לי, והני סופי לשכב עם ושלא יעשוני מלריס עבודת אליליס, ב"ר (שס):
- יוסף מלך סיס, ועוד שנשבס לבין סגויס, וסרי סוא עומד בלדקו: נדרים מ.), שסשכינה למעלה מראשומיו של חולה. דבר אחר על ראש המעה, על שהיחה מעמו שלימה ולא היה בה רשע, שהרי (וצ) וישחחו ישראל. פַעַנְמֹ צְּעִירְנֵיִסְ מְנִיר נֵיס: על ראש המטח. ספך עלמו ללד סשכינס, מכמן ממרו (שנח יב: ואמר כך וַיִּקְבֶּר בְּעִיר דְּוִד (מלכים־אַ בּ, י):
- ישקב בארן גושן, סלך אפריס אלל אביי למלריס לסגיד לו: ויקח אח שני בניו עמו. כדי שיברכס ישקב לפני מוחו: (ו) ויאמר ליוסף. אחד מן המגידים, והרי זה מקרא קלר. ויש אומרים אפרים היה רגיל לפני יעקב בחלמוד, וכשחלה

ば살도 보건 다리하다: برقك جُمْ مُكْرِيَّة يَنْفِيَةِ رَشِدُ هُمْ يَوْلِهُ هُمْ كِرْفِكِ يُهْمَوَكِ فِي ווּנגר לִוֹמַלְר וּנְאָמֶר הַנָּה בִּנְהְ וֹחַנִּי לְוֹמַלָר וֹאָמָר הָא בְּרָהְ

<u>וּוֹבּרב אָטוּ:</u> ذَلُهُ لِـ هُكِرْ، خُكُرِهِ، خُهُّلُهُ خُلُمًا هَائِدُمْ، خِردِ خَهِلَمُهُ لَحُدُمًا וּגֹאָמִר וֹהֹּלִרְ אָּלְ וּנִסְׂנַ אָּלְ מִּבֵּר וֹאָמִר וֹהָלִר לְנִיסֹנַ אָלְ מִבּר

אַבְרֵיף אַהַזָּת עוֹלֶם: الإنب، ڠڡڬڴڎ٨ تڹۼٮڂؠٙڶۿڬ معدوم لنالخربنك بئتفيك خظتاح هَقِيت بقضيد خِك لَهُفَائِكَ خَجْرُهُن XÇ. Lİİ

בָרְאִיבָן וְשִׁמְעִּלֵן יֵהְיִי־לֵי: מְצְרַיִּמְע לִי־הֶם צֶּפְּרַיִם יִּמְנַשֶּׁה ַ בְּאָבֶוּן מִצְּבַוֹם עַּדְ־בֹּאָוּ אֵלֶוּף إلاِمَّا بَهِذِ حَزِّبَ بَانَاخِبُ صَالِحًا خَابُ ا

אַבוננים ופֿראָי בְּנָהַלְהָם: אַבוֹבׁינִם לְנַ יִנִינִ מַּלְ מֻּם יִהוֹ עַּלְ מִּיִם אָבוּיהוֹ יִהְקָּרוֹן نطبخانك

בוא בות לַבום: نْمُكَافِرُتُ مِّهُم فَيُرَكُ مُخَالِط كِمُغَلِّط خَمُغَلِّط يَعْفِلُ وَعَلِيْكِ לַבָּא אֶפַּׁנִיתַׁע ے لُپُح جُمُّلًا خَرْمَا حَبُلُك خَمْنِك וֹאָנִיו בִבֹאָי מִפַּדְּוֹ מֶתַּדוֹ עָלָי

וֹמְבֹאֹל וִינוֹיִב מַלְ מַּבְׁסֹא:

לְבְּנְרְ בְּתְּרֶרְ צִּחְסְנָת מֶלָם: מְבֹּמִוּ נֹאִשׁוּוּ זֹט אַבֿוֹא בַבַּא מַפַּבְרַ נַאָּמַר לִי הָאָנָא מַפּּישׁ לָרָ

נשמעון יהון בדקי: kul kalio udimu alkul מוסא לוטב למגנום בולו לְנַ בַּאַנְאָ צַּמִאָנִים הַּגַ יכהו שבוו בנד האטולידו

בְאַהְסְנָתְהוֹ: אַמֶּר עִנְלְדְיִםׁ יּבְנִין דְּתִּלְיִר בְּּתְּבִיתוֹן דִּילְדִּ

אָפְּרָת הִיא בֵית לְחָם: למוְע כוֹנְד אַנְמֹא לְמִוּמֹלְ בבבל באבלא בכנען באורהא וֹאָלֹא בַּמִיתַא מִפַּבַּן מִיתַת הַּכִּי

> himself, and sat upon the bed. unto thee.' And Israel strengthened Behold, thy son Joseph cometh And one told Jacob, and said:

in the land of Canaan, and blessed Almighty appeared unto me at Luz And Jacob said unto Joseph: God

everlasting possession. this land to thy seed after thee for an company of peoples; and will give thee, and I will make of thee a make thee fruitful, and multiply and said unto me: Behold, I will

be mine. even as Reuben and Simeon, shall are mine; Ephraim and Manasseh, before I came unto thee into Egypt, born unto thee in the land of Egypt And now thy two sons, who were

brethren in their inheritance. be called after the name of their after them, shall be thine; they shall And thy issue, that thou begettest

same is Beth-lehem.' there in the way to Ephrath—the unto Ephrath; and I buried her there was still some way to come land of Canaan in the way, when Paddan, Rachel died unto me in the And as for me, when I came from

- סים, אמלק לו כבוד, מכאן שמולקין כבוד למלכום. וכן משה מלק כבוד למלכום, וְיָרֶדוּ בְּל שַּבְּדֶיף בֻּלֶּה בֻּלִי (שמום יא, ה), וכן (s) ויגד. המגיד ליעקב, ולא פירש מי, והרבה מקראות קלרי לשון: ויהחזק ישראל. אמר, אף על פי שהוא בני, מלך
- על בנימין, קסל גויס, סרי שניס לבד מבנימין, ושוב לא נולד לי בן, למדנו שעמיד אחד משבטי ליחלק, ועחס אוחס מחנס אני (+) ונחחיך לקחל שמים. בשרני שעמידיס לנחח ממני עוד קסל ועמיס, וחף על פי שחמר לי גוי וקסל גוים, גוי חמר לי שְׁלְיִםְוּ וְּיִּשְׁלֵיםׁ מְּשְׁלֵּיִוּ וְדִּוּ (מִלְכִּיִם שְׁ יִם ׳ מו):
- (a) הנולדים לך וגר עד בואי אליך. לפני נולי לליך, כלומר שנולדו משָפְרַשָׁמָ ממני עד שנהמי הללך: לי הם. cial cr:
- שבכורים, מכל מקום לא נקראו שבמים אלא אלו, (להמיל גורל הארץ, למנין שמות השבמים, ונשיא לכל שבט ושבט, ודגלים בשבמיס לענין הנחלה. ואף על פי שנחלקה הארך למנין גלגלוחס, כדכחיב לָרַבּ מַרְבֶּה נַמַלְמוֹ, וכל איש ואיש נעל בשוה חוץ מן (6) ומולדחך וגוי. אם מוליד עוד, לא יסיו במוין בוי, אלא במוך שבעי אפרים ומושה יהיו וכללים, ולא יהא להם שם במשבון שמר בני סס, לימול מלק במרך מיש כנגדו:
- (ד) ואני בבואי מפדן וגרי. ואף על פי שאני ממרים עליך לסוליכני לסקבר בארן כנען, ולא כך עשימי לאמך, שסרי מחס (10 ((10):

וּיִאָמֶר מִי־אֵבֶּה: ⁸ נֹלֶבְא וֹמְּבָאָׁכְ אָטַבּבּׁוֹנֵ וּוָמֻבְ וֹטִוֹא וֹמִּבָּאָכְ וֹטַ בּּוֹנִ וּוָמַבַּ

וּאָמֶר לַטִּם ַלֹּא אָלַ, וֹאָּבָרַכִּם: הם אַשֶּרְבְּחַן־לֵי אֵלֹהִים בְּזָהַ אִּנּין דִּיהַב ⁶ נְיְאָמֶּר יוֹסֵף אֶלְ־אֶּלְיִוּ בְּנֵי נְאָמָר יוֹסֵף לְאָבוּהִי

נישָׁל לְנֵים וּוֹחַבָּל לְנֵים: ווכֿל לְנֹאִוּע וֹוּוֹאָה אָשָׁם אָלָּוּוּ וֹמִנֹוֹ וֹמִּבְאַלְ כַּבְּבוֹנוּ מִיָּצִוֹ לַאָּ

אָטָי אֶלֹהָים גָּם אָת־זַרְעֶּדָּ: طِيْرَاتِ كِيْمُ طَوْرُكِامَةٌ إِنَافِكَ شَلِيهُمَا هُوَاءً كِيْمُ مَوْدَيْمَ إِنْهُ يُمَانِهُ بِمِن וּיִאָמֶר יִשְּׁרְאֵלְ אֶלְ-יִוּסְּבּ בֹּאָר

וֹמִּבְאֵבׁ וֹנִינְתִ אֵבְּׁוּנִי וְאָת־מְנַשֶּׁת בִשְׁמֹאֵלָוֹ מִימֵין E אָפַּׁבֹּנִם בּׁנְמִינִוְ מִשְּׁמַאָּלְ וּשִּׁבְּאָלְ אָפַּבִּנִם ' בּּנִמִּנִנִּיִּי מִפְּמָאַלְא ניקח יוסף אָת־שָׁנִיהָם אָת־

נישְׁעַּרוּ לְאַפּוּוּ אֶרְצֶּרוּ:

נֹאַמֹּב מֹן אַבָּגוֹ:

נְאֶבְוֹבְנְבִּנְּוֹ נֹאָמָר בַבוּיבוּוּן בַּעָּן בַנְינִינּ

4777 خُرْت، لَرَهُ، كَ خُلِيلًا لَرُقُ، كَ לא זכוק למטוו ופובר וטעון וֹמֹנוֹ וֹמְבֹאַן וֹלַבֹא מִפֹּוֹדוּ

וֹל אַנ וֹנו בֹלנֹנ: וֹאַמֹּר וֹמִּבְאַל לְיוִפֹּב מִעִוֹיג

יסְגִיד עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא: נילצָא ילמָף אֹמָם מַעַּם בּרְבָּיִו וְאַפִּיק יוֹסָף יְהְהוֹן מִן בֵּדְמוֹהִי

خٰلٰت،ڬ: בוֹמְבֹאָג וֹלַבוּנד בוּשְׁבַאָּב וֹנִע מִנְאָּע בּסמֹאַבנע יובר יוסף ית תרויהון ית

> said: 'Who are these?' And Israel beheld Joseph's sons, and

will bless them.' them, I pray thee, unto me, and I given me here.' And he said: 'Bring They are my sons, whom God hath And Joseph said unto his father:

and he kissed them, and embraced he brought them near unto him; age, so that he could not see. And Now the eyes of Israel were dim for

God hath let me see thy seed also.' not thought to see thy face; and, lo, And Israel said unto Joseph: 'I had

on his face to the earth. between his knees; and he fell down And Joseph brought them out from

hand, and brought them near unto his left hand toward Israel's right Israel's left hand, and Manasseh in Ephraim in his right hand toward And Joseph took them both,

(ס"א ארץ), ואומר אני שהיה להם קלב שהיו קורין אומו כדי מחרישה אחם, קוריאד"א בלע"ו, כדאמריגן פֶרוּב וְמָגֵי, פְּמֶה ללו, יד), והקצ"ה משיצה יִשׁ שְׁבֶּר לְפְּשָׁלְמֵּך נְאָם ה' וגוי וְשְׁצִי בְּנִיס לִבְּצִּוּלֶם. ומונקלום מרגס כְּרוּצ מַבְשָׁה, כדי שיעור מרישמ יוס . אומס נבווראדן והיו עובריס דרך שס, ילאמ רמל על קברה ובוכה ומבקשמ עליהם רממים, שנאמר קול בְּבָשֶׁה נִשְׁשָׁעַוגוי (ירמיה . אפילו לבית לחס לסכניםס לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי סדיבור קברתיס שס, שמסא לעזרס לבניס, פְשָׁינְלֶס עלי גשמיס מלסוליכס ולקברס במברון, עם סַגְּרִיד סיס, שסמרך מלולס ומנוקבת ככברס: ואקברה שם. לא סולכתיס ממוך לבים לחם: - כברת ארץ. מדם ארן, והם אלפים אמה, כמדם מחום שבם, כדברי ר' משה הדרשן, ולא מאמר שעכבו

דְּעַמִּיק מְּעָלָם מָבֵּי כַּרְבָּם:

(8) וירא ישראל אח בני יוסף. נקש לנרכס ווממלקס שכינס ממנו, לפי שעמיד ירבעס ואמאב לנאת מאפריס, וַיִּסוּא

(9) בזה. סכלס לו שמר מיכומין ושמר כמובס, ובקש יומף רממיס על סדבר, ונמס עליו רומ סקודש: ויאמר קחם נא ובניו ממנשס: ויאמר מי אלה. מסיכן ילאו אלו שאינן ראוין לברכס:

מג שנלטן מנ זכומוטגו: אלי ואברכם. זה שאמר הכמוב, וְמָּנִכִּי מִּרְנַּלְמִּי לְמֶפְרַיִם קְמָם עַל וְרוֹעֹמָיו (הושע יא, ג), מרגלמי רומי ביעקב בשביל אפרים,

aı't): (II) לא פללחי. לא מלאני לבי לחשוב מחשבה שאראה פניך עוד. פללחי, לשון מחשבה, כמו קבִיאָי עֵבְה שָלִילָה (ישעיה

ולברכס: וישוחוו לאפיו. כשמור לממוריו מלפני מביו: (בו) ויוצא יוסף אחם. לאחר שנשקס, הוליאס יוסף מעם ברכיי, כדי לישבס זה לימין וזה לשמאל, לסמוך ידיו עליהם

(13) אה אפרים בימינו משמאל ישראל. סבא לקראת חברו, ימינו כנגד שמאל חברו, וכיון שהוא הבכור מֶיְמֶן לברכה:

בַלבונ: מְנְשָּׁהְ שְּבֵּלְ אָתְ־יָדְיִוּ בָּי מְנָשָּׁה דְּמָנָשֶׁה אַהְבֵּימִנּוּן לִידוֹהִי אָבִי עַּצְּמְּיִר וְאָתִרשְׁמִאָלְוִ עַּלְ־רָאָשִׁ וְעִירָא וְיָה סְמָאַלְיִה עַלְ רֵישְׁאַ ÷י וַנְּמֵשׁׁ מַּלְעַבְאָמִה אָפַּׁבֹנִם וְעַוּא וְמִּוּיִ עַלְ בִימָא בַּאָפַבוִם וְעוּא

בְרַעָּה אָנִי מֵעוֹדִי עַדְ־הַיִּיִם خُطَرُنِ هَجُدُكُم لِنَجُنِط يُعْجِينِ مِ פּ הַאֶּלהִים אֲשֶׁרֹ הִתְּהַלְּכִי אֲבֹתַי にゃむし

לוגלו לגר לטבר באבא: אָמָג וֹאָם אַבְעַג אַבְבַבָּעָם ווֹגִּעַעַ ³¹ יְבְרֵךְ אָת־הַנְּעְרִים וְיִקְּרָא בְהָם עַמַּלְאָּבְ עַיִּאָבְ אָטָּוּ מִכָּלְ דָׁתַּ

لِهِم طُرَهُٰكِ: אָלַנִי מִמֹּלְ רַאָּמְ_אָפַבוֹים מֹלְ_ בְּעִינְיִוּ וַיִּהְנְיִּךְ יַד־אָבִיוּ לְהָסִיר מנים, וֹמִונוֹן מַּלְ_רַאָּמָ אָפֹּבוֹוֹם וֹנֹוֹבַמ ניַרְא יוֹסָף כִּי־יִשְׁית אָבֶיו יַד־

なる 下がなけ אַבו פֿוַיָּע עַפֿבָר מָּוִם וֹמִוֹנִנִּ וַיָּאמֶר יוֹמָף אֶל־אָבָיו לאַ־בֵּן

יגְּבַּל מִמָּפִּי וְזַרְעָּוֹ יִהְנָה מְלְאָ_ רוא ולְדָל וְאוּלֶם אָחָיו הַקְּטֹּוֹ פּי יְדַׁמְשִׁי גַּם הָנָא יְהְיָה לְעָם וְגַם בְּרִי יְדַעְנְאַ אַךְ הוּא יְהִי לְעַם

> מְנַמֵּע בּוּכְרָא: אָת־יָמִינֹוֹ וְאוֹשֵׁים יִשְׂרָאֵל יָת יַמִּינֵיה

מֹבְאִנְעַנִי מַב נומָא עַבוּנוּ: ÄĊĹŪ. ילביף יה יוסף נאַמר יי

נַמָּא וֹסִנְּוֹן בֹּנִוְ בֹנֵוּ אֲנָהָא הַּבְ ווטטבו לבון

בושא דּמִנשָּה: בושא האפרום לאנחותה על בּאָבוּהו לְאַמְּבְאָר וָתַה מִעַּל ולאגף למנוניו נסמדע לידא נד נמיניה על הישָא דְאָפָרִים ושוא יוסף אַרי שוי אַבוּהי

و النهرب: אַבֿא אַבו בון בוכבא מָו וֹמִולָּבַ נאַמר יוֹסף לאַבוּהִי לָא בֵן

מְּלְמִוֹ בֹּמִּמִׁמִּיֹּא: זְעֵירָא וֹסְגֵּו מִנֵּיה וּבְּנוֹהִי יָהוֹ וְאַף הוּא וְסְנֵּי וּבְרַם אֲחוּהִי וּוֹמְאָן אַבְוּו וּנְאָמֶרְ זֹבֹהֹשׁׁוּ בֹּוֹוְ וֹסַבוּר אָבוּנִוּ וֹאָמָר זֹבֹהֹוֹא

> Manasseh was the first-born. guiding his hands wittingly; for left hand upon Manasseh's head, head, who was the younger, and his hand, and laid it upon Ephraim's And Israel stretched out his right

my life long unto this day, God who hath been my shepherd all Abraham and Isaac did walk, the The God before whom my fathers And he blessed Joseph, and said:

Sī

multitude in the midst of the earth.' and Isaac; and let them grow into a the name of my fathers Abraham my name be named in them, and from all evil, bless the lads; and let the angel who hath redeemed me

Manasseh's head. remove it from Ephraim's head unto and he held up his father's hand, to head of Ephraim, it displeased him, was laying his right hand upon the And when Joseph saw that his father

his head. first-born; put thy right hand upon Not so, my father, for this is the And Joseph said unto his father:

'.snoitsn his seed shall become a multitude of brother shall be greater than he, and shall be great; howbeit his younger shall become a people, and he also know it, my son, I know it; he also And his father refused, and said: 'I

מל פי כן לא שם ימינו עליו: (FI) שבל אח ידיו. כמרגומופֿקּבְּמִינוּן, בסשכל ומכמס סשכיל אם ידיו לכך, ומדעם, כי יודע סיס כי מנשס סבכור, ואף

אָנֹי קְפֶׁלְ בֵּיִת מֵלֵ: יברך אַת הנערים. מנשס ואפריס: וידגו. כדגיס סללו שֶׁפְּרִיס וְרְבִּיִס וֹאין עין סרע צולעת בסס: (16) המלאך הגואל אוחי. מלאך סרגיל לסשמלם אלי בלרמי, כענין שנאמר וַיּאמֶר אַלִי מַלְטַּךְּ סְמֵּלִיִס בַּמַלוֹס יַעַּקֹב וגוי

(עו) ויחמך יד אביו. סרימס מעל כאש צנו וממכס צידו:

(19) ידעחי בני ידעחי. שהוא הבכור: - גם הוא יהיה לעם. ויגדל, שעמיד גדעון ללאח ממנו, שהקב"ה עושה נס על

אָת־אָפַׁרַיִם לְפָּנֵי מְנַאֶּה: لإذربات جهدورات إجمينها بإيفات 🗽 خَابِ نَحْدَك نَشِدُمْ حَرِجْمِيد نَشِمُكَ וּוֹלְבֹבְם בֹּיוִם עַעוּאָ באמוָב

אָבשֿגפֿם: מַּמַכְּם וַבַיְּהַנֵב אָּטַבָּם אָּבְ_אָבוֹּ הנה אַנֹכֶי מָת וְהָיָה אֱלֹהִים ×4-،بقاء

אַבְוֹיף צַּשֶּׁר לַקַּחְתִּי מִיַּר הְאָמֹרִי יִתִּיר עַלְ אַמָּר דְנְסִיבִית מִיּדָא וֹאֹּנְוּ וֹעַשְׁוּ בְּעַבְּ אֲבֶּם אַעַוֹר עַלְרְ וַאָּנָא יָתַבִּית כָלְרְ חוּלָכִ תַּרִ

دد،ه، [نظَّلَّه تَقَطِّح هُم قُلْدًا أَبِهِيْدًا בְּעַבְבָּי וּבְקַשְׁמִי (פּ)

אָלְ וֹמִּבְׁאָלָ אָבוּכִּם: ב הקליב ושמים בנו ישקים ושקים ו ילבא אַנוכם בּאַנורנע עַוּמִים:

· באיבן בְּבָרי אַמָּה פֹחִי וָבאמָית

אנוֹ, וֹטֹב הַאָּט וֹנוֹטַב הָּוּי

וֹמּוּי וָת אֶפֹבוֹם בַּבָם מָנַמָּב: ין כָאָפַרִים וְכִּמָנָשֶּׁר לב וֹלבוב וֹמִּבֹאָן לְמִוּמִּב יבְרֵיכְנּוּן בִּיוֹמָא תַּהוּא לְמֶימָר

לסמבכון ווטוב וטכון לאַנה וֹמִבֹאֹכ לַיוִפֹּב עַאַנֹא

בּאָמוָבֹאִי בּיוֹבֹל, וּבְלַהָּטֹּוּ:

בותבת לשכון בסוף יותיא: מי באֶלְפוּ וְאַנֵּגֹרַ לַכָּם אָנוּ אַֹמָּבַ אַטַכּוּמָנ נאַטַני. לַכַּוָּן נִים ולבא ומקב לבנוני נאמר

אַבוּכון: idtıcı Xİtl al imbxç אַטַכֿוֹמָוּ וְמִתְּמוּ בֹנוּ וֹמֹלַב

בְּרוּנְתָא וּמַלְכוּתָא: שׁבְּטֹא שוּבְשׁוּן בַּבּינוּטֹא שולפו לו דונה חזי למסב באובו דולנו אַטַּ עונלו וָנוש

> Ephraim before Manasseh. and as Manasseh.' And he set saying: God make thee as Ephraim saying: 'By thee shall Israel bless, And he blessed them that day,

land of your fathers. you, and bring you back unto the 'Behold, I die; but God will be with And Israel said unto Joseph:

.wod ym Amorite with my sword and with I took out of the hand of the aportion above thy brethren, which Moreover I have given to thee one

befall you in the end of days. that I may tell you that which shall said: 'Gather yourselves together, And Jacob called unto his sons, and

XITX

Israel your father. sons of Jacob; And hearken unto Assemble yourselves, and hear, ye

and the excellency of power. strength; The excellency of dignity, might, and the first-fruits of my Reuben, thou art my first-born, My

מלא הגוים. כל סעולס יממלא בלאת שמעו ושמו, כשיעמיד חמה בְּגִּבְּעוֹן וְיֶרַתַ בְּעַמֶּק שַׁנְּלוֹן: ידו: ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו. שעמיד יסושע לגלם ממנו, שינמיל למ סלרך וילמד מורס לישרלל: וזודעו יהיה

(OS) בך יברך ישראל. סבא לברך את בניו, יברכס בברכתם, ויאמר איש לבנו ישימך אלסים כאפרים וכמושם:

141,(4): על שנסנו ליוסף מפני שלקחיסי שמעין ולוי בחרבם ובקשמם, והלא אדרבה מזה המעם ראוי שינחן לשמעון ולוי ולא ליוסף שמעון ולוי, דסא לא עשו מדעמו, שהרי כעם עליהם על זה. ולעוד"נ צלאו הכי אי אפשר לפרש עליהם, דמה נמינת מעם יהיה שסיס לד אביו באמרי פיו: - בחרבי ובקשתי. סיא מכממו ומפלמו. (ועיין ברא"ס שכמב דאי אפשר לפרש על מרבס של ע) איש מלקו, לְּעְבְּדוֹ שְׁבֶס שֶׁמְד (נפניסג, ע): אשר לקחתי מיד האמורי. מיד עשו, שעושס מעשס אמורי. דבר אמר, במקרא, פי מְשִׁימֵמוֹ שֶׁבֶס (מהלים כא, יג), משיח שוילי לפני לחלקים, שַׁמַלְּקֶה שָׁבֶס (שם ם, ח), דֶּבֶך יְרַצְּחִי שָׁבֶמֶה (הושע ו, מלחמה כנגדן. דבר אחר שכם אחד, הוא הבכורה, שיטלו בניו שני חלקים, ושכם לשון חלק הוא, כחרגומו, והרבה יש לו דומים על אמיך: בחרבי ובקשתי. כשהרגו שמעון ולוי אם אנשי שכה, נמכנסו כל מציצומיהם להזדווג להם, וְמָנַר יעקצ כלי עַלְמוֹח יוֹמֵף מֵשֶׁל בֶּעֶלוּ בְּגֵי יִשְׁרְמֵל מִמִּלְרֵיִס קַבְּרוּ בִּשְׁבֶס: שכם אחד על אחיך. שכס ממש, סיה מסיה לך חלק המד ימירה (SS) ואני נחחי לך. לפי שלמס מורה לסמעסק בקבורהי, וגם לני נחמי לך נחלס שחקבר בה, וליזו, זו שכס, שנלמר וֶשָׁה אה אפרים. בברכמו לפני מושס, לסקדימו בדגליס ובמנוכמ סושימים:

(1) ואגידה לכם. נקש לגלות את הקן ונתחלקה ממנו שכינה, והחחיל אומר דברים אחרים (צ"ר לת, צ):

(5) וראשית אוני. סיא עפה ראשונה שלו, שלא ראה קרי מימיו (פ"ר שם ד): אוני. כוחי, כמו מְצָאֹחִי אוֹן לִי (הושע יב,

ל פֿעז פֿתּים אַלְ שִּינְיִר כָּי מַּלְינִי עֵא כְּתִּיָּא בָּרָם לְא אַנִוּיִעֹא בַּרָּם לְא אַנִוּיִעֹא

ਪ੍ਰੈਹੀ: (ਉ) משְּבְּרֵר אָבְירְ אָנ הַכַּלְהָ יִצִּיעִי הוּלָל יַהִיר לָא הַפַּב אַרֵי

מָכֶבעיבּים: י שְּׁמְיִּעְיִּלְיִוּ צְּּחָיִם בְּלֵי חַמֶּס

אָישׁ וּבְרְצֹנֶם עִקְּרוּישִׁוֹר: אַגַ_טַעַר כָּבָצַי כָּי בָאַפַּּםְ עַנְרָיוּ בְּטְבַׁם אַּלְ-מְּבָא נַפְּשָׁי בִּקְהַלָם

tiál%4: (G) ל אְבְוּר אַפְּׁם בֵּי עִּׁז וְמֶבְרָהָטִם בַּי לִים רוּנִּזְּרוֹן אַבִּי שַּקּיף בּ

> وَجْرَطُكُ* לכון אַבולטא לַהָּונוּ לבו סַבְּוּשְׁמַא בּוּע מָהָבָּבוּ אָבוּעַ מַל דַאַנַלָטַ לָלֵבָיל אַפּּדּ

> ζ× لألا تغفر מַבְרוּ נְּבוּרֶא: בּאַבַע הוקבוקהון הְאֹמִתְוּ וֹבְוֹג אַטַּגוֹ צוּבָבֹגוֹ

שור קואה: לַּמַלוּ לַמוּל וּבָרְעוּהָוּהָדוֹן מַרַעוּ לטטים מן יקרי אָבי בְּרוּגִּיוֹביוֹ באָטַכַנּוּשֶׁיהוֹן לַמָּהָדְּ

בּוֹהֹּלִר וֹאַבֹּגונוּו בּוֹהָנִאָּל:

thou it—he went up to my couch. up to thy father's bed; Then defiledst the excellency; Because thou wentest Unstable as water, have not thou

Weapons of violence their kinship. Simeon and Levi are brethren;

self-will they houghed oxen. anger they slew men, And in their glory not be not united; For in their council; Unto their assembly let my Let my soul not come into their

And scatter them in Israel cruel; I will divide them in Jacob, fierce, And their wrath, for it was Cursed be their anger, for it was

כפיס: ויהר עז. במלכום, כמון יַמָּן עוֹ לְמַלְכּוֹ (שמוחל-ח ב, י), ומי גרס לך לספסיד כל חלס: מ), מֵלבּ חֿוֹנִיס (ישעיס מ, כו), ולְמֵּין חֹוֹנִיס (שס כמ): דחר שאח. רחור סיים לסיום יחר על חמיך בכסונה, לשון נשיחות

יקדינין, וסרבס דומיס לו, אָס זְבַרְמִיף עַל יְנִינְשִׁי (מסליס מג, ו), אָס אָעָבֶה עַל עָבֶשׁ יָנִיעַי (שס קלב, ג): סיס לשון עבר, סיס נקוד חליו קמ"ן וחליו פח"ח, ומעמו לממס: - יצועי. לשון משכב, על שם שמליעים אוחו על ידי לָבָדִין ילועי, וסיא סשכינה שסיה דרכה להיות עולה על ילועי: 🗈 פחז. שם דבר הוא, לפיכך מעמו למעלה, וכולו נקוד פמ"ח, ואלו לימול כל סימרום סללו שסיו ראויום לך, ומסו ספחו אבר פְּחַוְמָּ: - בי עליה משכבי אביך אז הללה. אומו שֵׁס שעלס על (+) פחז כמים. ספמזיסנסלס אשר מסרמ לסראות כעפך, כמיס סללו סממסריס למרולתם. לכך: אל חוחד. אל מרנס

עלמן בכלי חמם, כמו מְכוֹרוֹמַיִּךְ וּמוֹלְדוֹמַיִּךְ (ימוקאל מו, ג), ווס חרגוס של אונקלום: סימנו: מברחיהם. לשון כלי זיין, ססייף בלשון יוני מכי"ר (מנמומא זימי ע). דבר אחר מכרמיסס, בארך מגורמס נסגו . אסיס: - בדי חנום. . אומנות זו של רליחה חמת הוא בידכם, מברכת עשו היא, זו אומנות שלו היא, ואתם חמתחם אותה בְּלְׁמֶׁם וְמֶׁמּ בְּגֵי וְלְפְּּס וגוי, יששכר ווצולון למ סיו מדברים צפני מחיסם סגדולים מסס, על כרחך שמעון ולוי סס שקרמס מציסס כאובן או יסודס, סרי לא ססכימו בסריגמו, אס מאמר בני סשפחום, סרי לא סימס שנאמן שלמס, שנאמר וְסוּא נַעַר אָם בְּנֵי (a) שמערן ולוי אחים. בעלה החם, על שכם ועל יוסף, וַיּמֹמֶרוּ הִישׁ בֶּלְ הָּמִי וגו' וְעַּמָּה לְבִי וְנַבַּרְגָּהוּ, מי הם, הם ההתר

יומף שנקרא שור, שנאמר בְּלוֹר שוֹרוֹ מְדֶר לוֹ. עקרו אשרישו"ר בלע"ו, לשון אָח מוּשֵישָס הְעַהֵר (יהושע יא, י): באפס הרגו כל איש שכעםו עליי, וכן וַיִּלְמֵד לְמֶרֹף מֶרֶף מְרֶף מֶבֶף בְּבֶל (יחוקאל ימ, ג): וברצונם עקרו שור. רלו לעקור אח ַן הְפִּיְם מֶׁחְ מִדְיָן בְּחִישׁ שֶׁמֶד וכן במנריס מוּם וְרוֹּבְבֹוֹ רֶמֶה בַיָּס, וּהו מדרשו. ופשומו, חנשים הרבה קורח היש, כל חחד לעלמו, בי באפם הרגו איש. אלו ממור ואנשי שכס, ואינן משובין כולס אלא כאיש אחד (שופעיס ו, מו), וכן הוא אומר בגדעון, כרמך אמס לריך לפרש פְמְּדַבֵּר אַל סכבוד, ואומר אמס כנודי אל ממימד עמסס, כמו לא מַמַד אָמָּס בְּקְבּוּרֶס (ישעיס יד, כ): בשנמיסמו בני קרס על סדוכן, נסמר בֶּן קֹרַס בֶּן יִנְּסֶר בֵּן קַסָס בָּן גַוִי בָּן יִשְׁרָםׁבֹּי - אֵל חחד בבודי. כבוד לשון זכר סוס, ועל בבודי. שם אל ימיחד עמסם שמי, שנאמר קרַם בֶּן יִנְּסֶר בֵּן קְסָם בֵּן גַוִי, ולא נאמר בן יעקב, אבל בדברי סימים (א ו, כב), כמב בן יעקב (ב"ר לע, ו): בקהלם. כשיקסיל קרמ שסוא משבמו של לוי, את כל סעדס על משס ועל אסרן: אל החד אר מוחרח, אס מאמר אטורה, במ יחרו מי החירה לך, אל יוכר שמי בדבר, שנאמר וְמֶרִי בֶּן שֶלוּא נָשִׁיאׁ בֵּים אָב לַשָּׁמְעוֹנִי, ולא (6) בסדם אל חבא נפשי. זה מעשה ומרי, כשנתקבלו שבעו של שמעון להביה הת המדינים לפני משה, והמכר לו זו התורה

ְּיִרוּידִׁה אַמָּהֹ יוֹדַוּף אַטֶּׁיף יִדְף בְּעָּרֶף אֹיָבֵיף יִשְׁתַּחֲוִוּ לְףְ בְּנֵי אָבֶיף:

יְבְלְבָּרְאֵ מָוּ וְקִימֶה: מְלְוִיםׁ בְּנָתְ נְבָּץְ בְּאַרְיֵנָ זְּנְרִ אַּרְיֵנִי נְמָמֵנִׁ בִּיּ

ְ לְאִ־יָסִוּר שֵׁבֶשׁ מִירוּדְרוּ וּמְחֹקֵק מְבֵּין רַנְלְיִוּ שַּׁר בִּי־יָבָא שִׁילֹה וְלְוֹ יִקְתַת שַּמְים:

ְ אִסְרֵי לַגָּפֶּן עִירֹה וְלַשֵּׁרֵקָה בְּנִי יִבְנִוּן הַיִּכְלִיה יְהוֹן צִּדִּיקִּא אַהֹנִי פְבֵּס בַּיִּין לְבָשׁׁוֹ יִבְרַם־ סְחוֹר סְחוֹר לֵיה וְעָבְרֵ הְ אִנְרָיִם סוּתְה:

> לְמִמְּאַלְ בַּמְּלְמָּה בְּנֵי, אֲבַרְהָּ פֿבּלְ פֿבּמָה יְהֵוּן מִּטְּהָּה יְהַבְּרוּן סְנָאָר יְהְוּן מִהְיָּה בְּרֵינְהְאָלְ בְּּהְלְ בְּרֵינְהָאָץ בְּרָ יִיבְּרָן בְּרֵינְהָאָץ בְּרָ בְּרֵינְהָאָץ בְּרָ בְּרֵינְהָאָץ בְּרָ בְּרֵינְהָאָץ בְּרָ בְּרֵינְהָאָץ בְּרָ בְּרֵינְהָאָץ בְּרָ בְּרֵינְהָאָץ בְּרָ

יְהְשַּׁלְתֵּין תְּמְׁתֵּיְא: בְּרִילִיה הִיא מַלְכִּיּהָא וְלֵיה הַר עְלְמָא עַר בְּיִיהִי הְשִׁיחָא יְהִידְה וְסְפְּרָא מִפְּנֵי הְנִיהִי לָא יִעְּבִי עְבָּרָא מִבְּנֵי לָא יִעְּבִי עְבָּרָא מִיבְּעָן מִיבְּרָהוּ בְּא יִעְּבִי עְבָּרָא מִיבְּעָן

> Judah, thee shall thy brethren praise; Thy hand shall be on the neck of thine enemies; Thy father's sons shall bow down before thee.

Judah is a lion's whelp; From the prey, my son, thou art gone up. He stooped down, he couched as a lion, And as a lioness; who shall rouse him up?

The sceptre shall not depart from Judah, Nor the ruler's sraff from between his feet, As long as men come to Shiloh; And unto him shall the obedience of the peoples be.

Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the choice vine; He washeth his garments in wine, And his vesture in the blood of grapes;

ארור אפם כי עז. הפילו בשעת מוכתה לה קלל הלה הם הפס, וזהו שהתר בלעם עה ההך לה הבלה המילו בשעת מוכתה לה קלל הלה הם הפס, וזהו שהתר בלעם עה ההרה ומופל בלה יהה לוי במנין השבמיס, והרי הם חלוקים. דבר החר, הין לך עניים ומופרים ומלמדי מינוקות הלה משמעון, כדי שיהי נפולים, ושבמו של לוי עשה הקוד הלה משמעון, כדי שיהי נפולים, ושבמו של לוי עשה מהלה עברנות למרמות ולמעשרות, נמן לו מפולמו דרך כבוד:
 יהודה אחה יודוך אחיך. לפי שהוכית הם הרהשונים בְּקְמַנוּרִיס, החמיל ימידה לחוג להחוריו (צ"ר למי ה) (שלה יובית הל מעשה חתר), וקרחי יעקב בדברי כלוי, יהודה לה המה במומס: ידך בערף איביך. בימי דוד, ומ'בי הבי אביך. על שם שהיו מנשים הרבה, לה המר בני המך, כדרך שהמר ילחק:
 גור אריה. על דוד נמנבה במחלה, גור, בהיות שהול מלך עלינו המה היים המוליה והמביה הם ישרהל (שם ה, ב), ולבמוף הריה, כש הוה שמרה שלקמון יבה בשורף. ממר שמשדמין בעיף עיבף יוםף מתרה שלמין יבה במחלה:

ַ מַּיָּס בְּעֶשׁ מֵּבְלְמְּסוּ, ווסו יסודס שנמשל למריס: 🏻 בני עליה. בְּלַקְמָּ מֹת עלמך ומתרם עַס בָּצַע וגוי, וכן בסריגם מתר שסודס

¤₽₹⊏: (ॿ) י שַבְּלִגְי מִנּוֹם מִנְיוֹ נִלְבָּוֹ הַמִּנִם

جُدّي: ימופון למווָבו בּבַמַב וַבוֹנבׁן יסמלון ĖČĹĢĽĽ ひにてにて

his teeth white with milk. His eyes shall be red with wine, And

מָמֵּג מַר צִּירון: וְשִּוּב וַמָּא יֵיכוֹל וּתְחוּמֵיה יָהֵי נעוא נכביש מחוזין בספינן احديًا خُلِيك نَشِيه نَصْحُا لَلِيهِ الصَّرِيا مَمْ فَعَدَ نَشَمَتُهُ نَشِدًا

ships, And his flank shall be upon the sea, And he shall be a shore for Zebulun shall dwell at the shore of

יי ישְׁשֹבֶר חֲמָר גַּהֶם רֹבֵץ בֵּין יִשִּׁשִּבָר עַמִּיר פָּ המשפתים: צַּחְסְנָתֵיה בֵּין הְחִימִּיָּא:

جززمرا

sheep-folds. Couching down between the Lssachar is a large-boned ass,

לְמַסַ_עָבֶּר: (a) בַּי נְעֵמְד נַיַּם שִׁכְמוֹ לִסְבַּל נַיְהָי וניבא מונחת כני מוב ואָת־הַאָּבֶין

יבְשָׁנִיבִי וְנִיחוּן כַּחָדָא שְׁבְּטַנָּא יניבבא ביומוהי יהפביק עמיה מגבוט גון והקור ויקום ئىبا خىد فۇنىلىقۇقى مۇنا: זט בּוֹבועון וּבוֹמִשְׁאַבוּן בּעון ווכבות משנו גממוא וומוגו אַנֹּהֹא אָנִי מִהְבּּנִא פּינָוּן וֹשׁוֹא שוּלָלֵא אָּבוּ, מָּב וֹנִע

٢:١١٥٠

servant under task-work shoulder to bear, And became a pleasant; And he bowed his good, And the land that it was For he saw a resting-place that it was

» בָּן יָדֵין עַמָּוֹ בְּצַּחַר שְׁבְּמֵי

of the tribes of Israel. Dan shall judge his people, As one

91

פירשו בגמכא, לשון ססמס שכרום, במסכה כחובוה (קיא:), ועל סיין, שמא האמר אינו עַרֶנֶה, הלמוד לומר סוחה: לְבּוּשׁוֹסִי, שׁנִיבּוּשִו דומס ליין, וכֿבּשונין סוח לשון מוחס, שסחשס לובשחן, ומסיחס בסן את סוכר ליחן שיניו בס. ואף רבוחינו אחרים. גפן אלו לדיקים, בני אחונו עבְּבֵי אוֹבַיִימָא בְּאוּלְפַן, על שם רֹבְבֵי אֲמֹנִים לְחִירִים: - כבס ביין. יָבֵא שַׁרָגְּנִין עַצ גְּעַשְׁמִיּףְ שֹׁרֵהַ (ירמיס בּ, כא): 🗆 בני אחנו. יִבְּנִין הֵיכְבֶּנִיה, לשון שַׁעַר הָאָהוֹן בספר יחוקאל (מ, מו), ועוד חרגמו בפניס קכג, א), וכן בני אמונו כענין זה. ואונקלוס מכגס במלך המשיח. גפן הם ישראל, עירה זו ירושלים, שורקה אלו ישראל, וְאָנֹבִי לשון מין בגד סום, ומין לו דמיון במקרם: אסרי. כמו מוסר, דוגמסו מָקִימִי מֵעָפָר דֶּל (מסליס קיג, ז), בַיָשִׁבִּי בּשָׁמָיִס (שֹׁס ממם, ומשורק אחד בן אחון אחד: שרקה. זמורס ארוכה, קוריי"רא בלע"ו: כבס ביין. כל זס לשון רבוי יין: סוחה. (11) אסרי לגפן עירה. נמנצה על הרץ יהודה שמהה מושכה יין כמעיין, היש יהודה יהמור לגפן עיר ההד, וימענו מגפן

מרגומו עיניס ל' סריס שמשס לופיס למרחוק. ועוד מרגמו בפניס אחריס, לשון מעינום וקילוח סיקביס, גַעַווֹסִי, יקביס שלו, מרוב מלב, שיסא בארלו מרעה עוב לעדרי לאן, וכן פירוש המקרא, אדוס עיניס יהא מרוב יין, ולבן שניס יהא מרוב מלב. ולפי (בו) חבלילי. לשון מודס, כמרגומו, וכן לְמִי מַכְּלְלוּמ מֵינְיִס (משלי כג, כמ), שכן דרך שומי יין שיניסס ממדימין: מחלב.

באסלים (מנסומא ויסי יא): - וירכחו על צידן. שוף גצולו יסיה שמוך ללידון, וירכסו, סופו, כמו ולַנַרְפָּוּ הַמִּשָׁפָן: במורס, סוא שאמר משה שְׁמַח וְבּוּלֶן בְּגַאמֶךְ וְיִשְׁשַכֶר בְּאֹבֶלֶיךְ (דברים לג, יח), ובולון יולא בפרקמטיא, ויששכר עוסק במורה במקום הנמל, שאניות מביאות שם פרקמטיא, שהיה ובולון עוסק בפרקמטיא, וממליא מזון לשבט יששכר, והם עוסקים (13) זבלון לחוף ימים. על מוף ימיס מסיס ארלו, מוף, כמרגומו שָפַר, מרק"א בלע"ו, וסוא יסיס מלוי מדיר אל מוף אניומ, ולשון אֿרמי הוא במסכת עבודה זרה (עד:), נענה אֿרמחו, יַפַוְירֶן בְּקַשְׁמִים חרגם שנים, לשון שני הסלעים:

שם פרקמטים: המשפחים. כממור סמסלך ביוס ובלילס ומין לו לינס בבים, וכשסום רולס לנום, רובן בין סממומין בממומי סעיירום שסוליך (14) יששבר חמור גרם. ממור געל עלמוח, קובל עול מורה כחמור חוק שממעינין אוחו משא כבד: רבין בין

שסס יושנים על ספפר, ויסיס סאויג כגוש מחמיו למק עובד: שכמו. השפיל שכמו, כמון יֵמ שְׁמַיִס הַפּוּ חְּוְגֵיכֶס. וחונקלום חרגס בפניס חחרים, ויע שכמו למבול מלחמוח, ולכצוש מחווח, מס יַעַשָּׁס יִשְׁרֶבֶּל רֶחַשְׁיַבֶּס מָחַמַיִס (דברי סימיס־חֿ יבּ, לג), מחֿתים רחֿשי סופירחות העמיד, וכל חֿתיהם על פיהם: 👚 ויש לכל אמיו ישראל: למס עבד. לפסוק לסס סוראות של מורס וסדרי עצוּרִין, שנאמר וּמִצְּנִי יִשְׁשַׁכֶּר יוֹדְעֵי בִּינֶס לְעַמִּיס לָדַעַת (15) וירא ענוחה כי טוב. כאס לחלקו אלץ מצורלת ומוצס לסוליא פילות: ויש שכעו לסבל. עול חולה: ויהי.

יהי גָּבְרָא דִיִּהְבְּחַר וִיקוּם

		نظخلخدا قحيديا:		
17	נַפְּמָלֵי אַיָּלְה שְׁלֻחָה הַנֹּתֵּן אָמְרֵי־שֶׁפֶּר: (ס)	מַעְבְּרָא פַּיְרִין יְהֹוֹן מִיּרַן מַרְבָּיה וְאַהְסְנְתֵיה הְתֵּי נְפְּהְלֵּי	Naphtali is a hind let loose: He giveth goodly words.	77
07	מִאְשֵׁר שְׁמִנְּה לִחְמִוֹ וְהָוּא יִתֵּן מְעְּבְּיִר שֶׁלֶךְּ: (ס)	מְבְבְּיִא שַּבְּּנִיבִּו מִלְכִּוּ! בְּאָמֶב מָּבָא אַבְּמִבִּי וְנִינִא	As for Asher, his bread shall be far, And he shall yield royal dainries.	07
ממישי	נָּב גְּרַנּד יְגנּדֶרָנֵנּ וְהָוּא יָגָר עַקב: (ס)	סּגּיאָין יְתִּבוּן לְאָרֵטְּהְוּן: אַמִיהוּן לְקְּרֶבְא וּבְנָכְסִין יְשְׁבְּרוּן יָת יִרְדְּנָא קָדָם הְבְּרוּן יָת מִשְׁרָיָת מְנִינִין	Gad, a troop shall troop upon him; But he shall troop upon their heel.	61
81	לִישׁוּמְחָךְ קוּיִתִי יְהֹוֶה: (ס)	לְפּוּבְׁלֹּוֹבַ סַבּּבוּנִע :::	I wait for Thy salvation, O Lord.	81
	ײַפִּל רֹבְבָוֹ אָחִוֹר: יִיפָּל רֹבְבָוֹ אָחִוֹר:	בבביתון לְאַטֹבֹא: המבר סוסנו ובטבון וומנר בלְמִּטֹאֵּר בּבֹמָרו מִם בּוֹלְאָרו מִבֹלְא וֹפֿמָרְ יִּבָּבוּ מִמְבֹיִט מַלְ אִוְבַטֹא וּבִבּטֹינֹא וֹבִמוּו מֹלְ בבלַלְמִּטֹאֵר בִּטוּר טוּבְמוֹן וֹמָבוּ	biteth the horse's heels, So that his rider falleth backward.	
Lτ	יהי־דְן נְהֵשׁ עֲלֵי־גֶּבֶרְ שְׁפִּיפָּן הלי־פרה הוֹיניה מפריבה	מְלְ מְּמְמִיְא וּמְחֲחֵיה הִּחָּפַּוּ מְלְ מְּמְמִיְא וּמְחֲחֵיה הִּחָּבָּוּ	Dan shall be a serpent in the way, A horned snake in the path, That	Zτ

(1) דן ידין עמו. ינקוס נקמת עמו מפלשמיס, כמו פִּיְדִיןְסִיעַמּוֹ: באחד שבמי ישראל. כל ישראל יסיו כאחד עמו,ולת כלס ידין, ועל שמשון נבא נבואס זו. ועוד יש לפרש כאחד שבמי ישראל, כמיותד שבשבמיס, סוא דוד שבא מיסודס:

(קו) שפיפן. הוא נמש, ואומר אני שקראו כן על שם שהוא נושף כמון אַפַּס מִשׁוּפַּנִּי עַמַבּ (בראשים ג, מו): הגושך עקבי סוס. כך דרכו של נמש. וידמסו לנמש הנושך עקבי מום. ויפל רכבו אמור. שלא נגע בו, ודוגממו מלינו בשמשון, וַיַּלְפַּׁמ וגו' אָמּ סִיס. כך דרכו של נמש. וידמסו לנמש הנושך עקבי מום. ויפל רכבו אמור. שלא נגע בו, ודוגממו מלינו בשמשון, וַיַּלְפַּׁמ וגו' אָמּ מִינִי מַהְנַיְּ וּגו' (שופעים מו, כמ), ושעל הגג ממו. ואונקלום מרגס בְּמִינֵי מוּרְמָן, שס מין נמש שאין רפואס לנשיכח, וקוא לפְּשִּינִי, וקרוי מורמן על שם שעושה הכל מרש, וּבְפַּמְנָא, כמו פּמן, יכמון, יארוב:

(18) לישועהך קויחי הי, נקנכל שינקרו פלשמיס לח עיניו, ומופו לומר וְבְבֵנִי נָל וְמַוְּקֵנִי נָל שַׁוֹּ הַפַּעַס (שס כת):

(19) גד גדוד יגודנו. כולס לשון גדוד סס, וכך מבכו ממס. ואס מאמר אין גדוד בלא שני דלמי"ן, יש לומר גדוד שם דבר לכיך שני דלמי"ן, שכן דרך מיבס במ שמי אומיות לסכפל במופס, ואין ימודס אלא שמי אומיות, וכן אמר פַפָּפֹּוֹר לָניד (משלי כי, ב), מגורמ וְשַׁבַּשְּמִּי יְדָדִיס (אֹיזב ז, ד), שְׁס נְפַּל שְׁדִּוּד (שופּמיס ס, כו), מגורמ יָשׁיּד צְּהַבְיִס, אף יגוד יגודנו, וגדוד מגורס אמת סס, וכשסוא מדבר בלשון יפעל, אינו כפול, כמו יגוד, ינוד, יכוס, ימדר, בשרי במסוא ממפעל או מפעיל אמריס, סיא המת סס, וכשסוא מדבר בלשון יפעל, אינו כפול, כמו יגוד, ינוד, ינוס, ימדר, ימוד, יבשרי הסימה ממפעל או מפעיל אמריס, סיא בפול, כמו ימגודד, ימנודד, ימכומס, ימבולל, ימעודר, ובלשון מפעיל יָמוֹס וְאַלְּמָנְיִ (ימיבי מת, מ), לְשׁוֹבֵּב נְמִיבּוֹח (שס נת, יב), אף יגודנו סאמיר כאן אינו לשון שיפעילוסו אמריס, אלא כמו יגוד סימנו, הנו בְּנִי יְצְּחִינִי (יכמיס י, כ), יצאו ממני. גד גדוד יגודנו, גדודים אמור כאן אינו לשון שיפעילוסו אמריס, אלא כמו יגוד סימנו, מר שני באלא מון במסילום שחלכו ישובו, כמו וְשְּקְבּוֹשְיִב לִּמְי וֹהְעַב לֹמִי וֹלְים וֹבְי לִמֹי וֹלִמּי (מסליס עו, כ), וכן בְּשְּקְבֵּי סַצֹּאן (שיר סשיריס א, מ), צלשון לע"ו בדרכן ובמסילומס שחלכו ישובו, כמו וְשְּקְבּי לֹמֹי וֹדְשׁי (מסליס עו, כ), וכן בְּשְּקְבֵּי סַצֹּאן (שיר סשיריס א, מ), צלשון לע"ו

מניים ם: (20) מאשר שמנה לחמו. מאכל הבא מחלקו של אשר יהא שָמֵן, שיהיו זימים מרובים בחלקו, והוא מושך שמן כמעין, וכן ברכו משה יְמִוֹבֵל בַּשֶּׁמֶן רַגְלוֹ, כמו ששנינו במנחות (פה:), פעם אחת הוצרכו אימים וימים לשמן וכוי:

(וב) אילה שלחה. זו נקעם גינוסר, שסים קלס לבשל פיכומיס, כמילס זו שסים קלס לרון, מילס שלומס, מילס משולמם לרון: הנחן אמרי שפר. כמרגומו. דבר מחר, על מלחמת מימרם נמנבל, וְלָקַקְּפָּ עִמֶּףְ עֲשֶׁרֶת מֻלְפִּיס מִישׁ מִבְּנִי נַפְּפָּלִי וּגוּי

בּנְיִנִי אַמְּנִיה מִלְיַהְמִּינִי: בּנֵינִי אַמְּנִיה מִלְיַה בָּנִית מִלְיִה מִּנִּי

נְשְׁבְּׁלְנִוּ שִנְּלְשׁׁא נְאַשְׁסְׁנִשׁא: שְׁבֵּוּ הַבְּׁמִּנּוּ נִפְּׁלֵּנִוּ הַבְּׁנִינִי בְּנִיפָּׁוּ בִּנְאָנִי הַכְּ הָּנִיא בְּתִּיִּא בְּנִי בִּסְׁנִּי יִנְסִׁרְ בְּּנִי בִּאָשְׁבָּנִוּ

Joseph is a fruirful vine, A fruirful vine by a fountain; Its branches run over the wall.

ײַ װְבְּיִם: װְבְּיִם: וֹנְמָבְנִינִינִינִּמְּמְּמָבִינִינִּיִּ

בּהְּלֵּ, פּּלְינִינִינִי: וֹאַהְּלֵּנְ בְּנְעֵ יִנְּבְּׁנֵּוֹ יִּבְּּנִינֵּ וֹאַנְמְנְעָרֵנְ הִמִּיִּעִ וֹנְלִמִנְעִי וֹאַנְמִּיִּנִינִי

The archers have dealt bitterly with him, And shot at him, and hated him;

יבי נקשב בְאֵיחָן קשְּׁהֹי נִיפָּאִי וַיִּפָּאִי יִיפָּ בּאַיחָן קשְׁהֹי נִיפָּאִי יִיפָּאִי יִיפָּאִי יִיפָּאִי

بقد څڅا نښځخ:

זְּרְטְּא בְּיִשְׁרְאֵלְ:

בְּבְּמִימְבִיה זְּן אֲבְּחָן וּבְּנִין

מִלְכִּיּחָא יְהְפֵּוּ דְּא חֲנָה לְבִּי בְּבְרִיהָא יְהְפֵּוּ דְּא חֲנָה לְבִּי בְּבְרִיהָא יְהְפֵּוּ דְּא חֲנָה לְבִי בְּבַרִ מַלְ בְּרָהַמְיִּרִ אַּחְטָרֵ בְּבַּרִים אוֹרְיְהָא בְּסְהָרָא וְשִׁרִּ בְּבַרִים בְּהַוּן וְבְיִּינִיה מַלְ

But his bow abode firm, And the arms of his hands were made supple, By the hands of the Mighty One of Jacob, From thence, from the Shepherd, the Stone of Israel,

לשופטיס ד, ו), והלכו שם בזריוות, וכן נאמר שם לשון שלוח, בְּעֵמָק שֻׁלַח בְּרַגְלָיו. הנהן אמרי שפר. על ידס שָרוּ דבורה וברק שירה. ורבוחינו דרשוהו על יוס קבורת יעקב, כשערער עַשֶׁו על המערה, במסכת מומה (יג.). ותרגומו יִמְרְמֵי עַדְבָּהּ, יפול הבלו, והוא יודה על הלקו אמריס נאים ושבה:

(22) בן פרח. בן מן, והוא לשון ארמי, אפריון נַמְמֵייִיִּשׁ לרבי שמעון, במוף בבא מליעא (קיע): בן פרח עלי עין. מִמִּי מִנִּיִי עַל העין הרוא בן מן, והוא לשון ארמי, אפריון נַמְמֵייִשּ לרבי שמעון, במוף בבא מליעא (קיע): בן פרח עלי עין. מִמִּי מִנִּיִי עַל העין הרואם לחמת לסממכל ביפיו, ובנות הרבה לעדה כל אמת ואמת האמת במקום שמוכל לראומו משם. (דבר אתר כל"ל, כי לפירוש ראשון הוא שור מומס וק"ל). עלי שור. על רמיימו, כמו מֻשׁוּבְּנִּיּ וְלֹא מֲרִיבּ. (במדבר כד, יו) ומדרש אגדה יש רבים, ווה נועה ליישב המקרא. פרח. מי"ו שבו הוא מקון הלשון, כמו עַל דְּבָרֵמ בְּנֵי הַשְׁבְּרָ (קְהַלֹם בּגִי מִי לְבִיבִי בְּנֵי הְשָׁבְּי וְמְהָ עִּבְי הִיה, וּמר בנות, על שם בנות מנשה, בנות ללפתר. ומרגום של אנוקלים בנות מנשה, בנות הלפתד, שנעלו מלן בשני עברי הירדן. בעדה עלי שור, ורמב בנות, על שם בנות מנשה, בנות ללפתד, ומנו מלן בשני עברי הירדן. בנות המהרת ללכת לפני בניה להשמחות, וברתי הגדם בו המתישבים על הלשון, בשעה שבה עַשְׁ לְּרָהֹת יעקב, ברול קדמו הלתה ללנת לפני בניהם להשמחות, וברתו למדים בו המתישבים על הלשון, בשעה שבה עינו בתי מתר מתה מחי בלי שור בל משלי לבַמּוֹמָה, והוא שברת הגדלת על תנין של עינו בו עור מין בנית להני בל מיני בל מות בו בו מתר בל הני בל הוא של היון בל שלון בלמון בל מין בל מון בל מון בל מין בל מון בל מין בל מון בל מון בל מין בל מון בת היון בתר היון בעום בל מון בל בל מון בל מון בל מון בל מו

קבי פַלְּגּוּמָה, לֹשׁוּן וַמְּהִי סַמְּמֵלֶּכָה, חוֹמן שֹהִי כּחֹזיִם לחלוק עמו נחלס:
 (▶2) וחשב באיחן קשחו. נמישבס בחוק: קשחו. חוקו: ויפוּו זרעי ידיו. זו סיה נמינת עבעם על ידו, לשון וְסְבּ מוּתְּי, וֹהֹם סִימס לו מידי סקב"ס שסול הביר יעקב, ומשס עלס לסיות רועס הבן ישרהל, עקרן של ישרהל, לשון הֻבֶּן סְרֹהֹשְׁה, לשון מלכות, וחֹנתלום הף סוֹת כך מרגמו, וחשב: וְמָבַּת בְּחֹן נְבָּיל הְנִיהָ סְּלוֹמוֹת המס לו מידי סקב"ס שסים לו מנשני. ומשס עלס לסיות רועס הבן ישרהל מלס לסס, עַל דְּקַיֵּס הוֹנַיְנְםׁ בְּמִבְּילְ מִבְּיוֹן מְבְּרִי וֹמֹשׁב וְמָבְּיל הִישְׁלְּבְּילוֹ מְבֹרִי שבנות מרל הקב"ס היחס לו לקשם ולמבעת, בְּבַן יִמְּרְמָלֹ דְּסִינוֹ, לכך ויפוּז ורועי ידיו, לשון פו: אבן ישראל. לשון ומכיקון, הבובן הבק ובנין, יעקב ובניו: ורבומינו דרשו וחשב בהימן קשמו, על כבישם הלרובין, יעקב ובניו: ורבומינו דרשו וחשב בהימן קשמו, על כבישם הלרובין.

בְּרְכְּׁט מְּנַגִּים וְבְּנִים: בְּרְכְּט שִׁנִים רְבָּצָּט שִּׁנִם מִמְּכְ וּיבְּרְבְּׁבְּ בִּרְכִּט מִּמִנִם מִמְּכְ מִצְּכ אָבִיף וְיִּשְׁנִים:

בּרְכָׁת אָבִּיף גַּבְרוּ עַל־בִּרְכָּת הְּהָיֵין לְרַאִשׁ יוֹפֶׁף וּלְקְּדְלֵּר נְיֵר אֶהֵיי: (פּ)

מנ_{*} מֹּג וֹלְמֹנֶׁר וֹנִקְלֵ חֻּלְּלְ: מנ, בֹּנִוֹמִּגן זִאָּר וֹמִנְּל הַּבְּׁפָׁר וֹאָכַּל

בְּרָכְּהָא בַּאֲבוּרָ יִחֹוִסְפָּן לֶּדְּ עֵלְ בָּרָכְּהָא דְּלִי בָרִיכוּ צֵבְּהָתַי דְּחַמִּידוּ לְחֹוֹן בְּרָבְיָּא דְּמִן עַלְמָא יִהְוָיֵן כָּל בְּרִימָּא דַּצְּחוֹהִי:

Even by the God of thy father, who shall help thee, And by the Almighty, who shall bless thee, With blessings of heaven above, Blessings of the deep that coucheth beneath, Blessings of the breasts, and of the womb.

The blessings of thy father Are mighty beyond the blessings of my progenitors Unto the utmost bound of the everlasting hills; They shall be on the head of Joseph, And on the crown of the head of the prince among his brethren.

Benjamin is a wolf that raveneth; In the morning he devoureth the prey, And at even he divideth the spoil.

וקוכלו קשם על שם שסוכע יורס כמן. ויפוז וכועי ידיו. כמו ויפולו, שילל סוכע מבין ללבעום ידיו. – ויפוז זרועי ידיו. כמו ויפולו, שילל סוכע מבין ללבעום ידיו. – מידי אביר יעקב. שנכלסס לו דמום דיוקנו של לביו וכוי, כדלימל במועס (לו:): (22) מאל אביך. סימס לך ולת, וסול יעורך: – ואח שדי. ועס סקב"ס סיס לבך כשלל שמעם לדברי לדונמך, וסול יברכך: ברכת שדים ורחם. בככמל דלבל ודלמל. כלומר ימברכו סמולידיס וסיולדות, שיסיו סוכריס מוריעין מיפס סרלוייס לסייון, וסנקבים לה ישכלו לם רמס שלקו לספיל עוברים: - שדים. יַלְסִייְּבֶּסְ ממרגמינן הִּיִּשְׁהְיִּשְׁיִּבְּיִי מֹף שדים כלן על שם שסובע יורס כקן:

(6.5) ברכח אביך גברו וגר. סברכום שברכני סקב"ס גברו וסלכים לסברכם שבירך אם סורי: שד חאות גבשת עולם. לפי שסברכים שלי גברו וגר. סברכום שברכני סקב"ס גברו וסלכים לסברכם מבינו ליבסס פריני כלי מזכיס בלי מזכיס, מגעם עד ד'קנים סעולס, שנאת הבעת עולם. לפי שסברכים שלי גברו עד סוף גבולי גבעת עולם, שנאן לי ברכס פרולס בלי מזכיס, מגעם עד ד'קנים סעולס, שנאת הקנים הקנים הקנים הקנים החידות. להכיסס אתר לו שָׁל שֵׁינִיְּךְ הְּחָסׁ וגו', פִי סְׁמָר לִשְׁכִי שַׁהְ בֹּלְבִּד. לינים ק אתר לו פִי לְּךְּ וּלְוַרְשָׁךְ חֻׁמֵּן חֻׁמִ בְּלְ סְּמֵּר הַלִּחְ סְּמִר לִבְּבָּב, לינים ק אתר לו פִי לְךְּ וּלְיַבְעָּךְ חֲשָׁר הַמִּי שָׁם סִּשְּׁבְעָּס וגו', פְּלְ חֲשָׁר שַׁה כִּמְלְ מְשָׁר בְּלִי שָׁהְ בְּלִי שֵׁיְבְי וּבִי שְׁר השִרח. עד קנים, כמו, וְסִמְּפַלְ מְּבְּרְ הַבְּרִ מֵּיְם בְּעָבְ הָבְּי שֵׁהְר וּבְּי הַשְּׁרְ הִי בְּי בְּשְׁרְ בְּבְּרִ הֵבְי בְּבְּרְ הַבְּרִ הַבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּר הִבְּי שְׁבְּי בְּבְּי שֲׁתִּי (משׁר בּלִי בְּבְ בְּבְי בְּשְׁבְּי בְּבְי שֵׁהְי בִּי בְּבְ בְּבְי בְּבְי שֵׁתְּי בְּבְי בְּבְּי שֵׁתְּי בְיבִי הְבְּבְ בְּבְי בְּבְי בְּבְי שֵׁתְּי בְּבְּי בְּבִי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְּבְי בְּבְּי בְּבְי בְּבְי בְּבְּי בְּבְי בִּבְי בְּבְי בְּבְיב בִים בְּבִי בִים בְּבִי בִּבְּי בְּבְיב בִּים בְּבִי בְּבְּבְי בְּבְּבְי בְּבִי בִּבְּי בְּבִי בְּבְיב בְּבְיב בְּבְּי בְּבְיב בְבְיב בְּבְיב בְּבְיב בְּבְיב בְּבְיב בְּבְיב

בְּבָרְבְּתִי בָּבָרְ אָטֶם: אַלובים ווֹלביב אוִנִים אָנָה אָהָב  עַּשָׂר יְּוֹאַת אֵשֶׁר־דַּבֶּר לְהָם חָרֵי עֲסַר וִדְא דְּמַלֵּיל לְהוֹן خرعقي مختر نمد لام مترا خر هذرا مخترا هناه المناهد

مُخْذِيا يَانِانِي: هُجِنَا، هُمِ لِقَامَةٍ لِهُ هُلُالِ خَمْتُ لِا يُنْ يُخْفِينَا، خَمْمُ لَيْهِ ور װאָלֶּב אָרְ-מִּמְּיִ עַבְּרִרוּ אָעָר אָרָ- אָּלָא מִׁעַבְּּדִּיִּה לְמִּמִּי עַבְּרוּ וּנֹאַנֹים וּנֹאָמָר אַבְטַבן אָנֹי, ופּפּגר וֹטַבוּוּ וֹאַמַר בְבוּוּוּ

אָר הַשְּׁרָר מֵאָר עָפְּרָן הַחָהָי בְּנְעָן אֲשֶׁר קְנָּה אַבְּרָהָם ٥٤ Àڳُل مَح طَّن مَنْكُ خُڳُلُا حَفِرَدُتِ لِاَمْ لَا خَفِيرٌ لِا فَفَرَقَالِ لَا خَفِرَدُ لَا خَفِرَدُ لَا خَفِرَدُ لَا خَفِرَدُ خُفِيدًا فِع

נְאָטְל נְאָטְ בְבְּקָר אָהְטָּוְ וְהֶּמֶּר " שְׁרָה אִשְׁמֹּה שְׁמָה קַבְרַוּ אָת־ שְׁמְּב עְבְרֵוּ אָמ־אַבְרֶרָהָם וָאֵת הַמָּן קברוּ יָה אַבְרָהָם וְיָה

מאָת בָּנִי־חֶת: و مُنْ فِي مَا مُنْ لِهِ الْمِنْ فَرُلِ فَي هُلِي خُرِي الْحَدَدُ لَا فَاذُمْ لِهُ فَاذُمْ لَا يُحَدِيدُ مَا أ

ניאַסב אָל־עַּמָּיו: ربيهواء ربزئاد אַל־הַמְּמָה ניגָנַע יجנִשׁ רַגָּלוֹהִי לְעַּרְסָא וֹאָהְנִּיִר " וֹלֹכֹל זֹהֹלִירַ לְגֹּוֹנְע אֵעַבּלֹיְנִוּ וְהָּגְּגִּינֹת לְפַּפֹּלֵבְא זֹע בֹּנְנִעִי.

הלוו ווּהַכּב'וּ: י וֹיפָּל יוִטֹב מַּלְבַבוֹּוֹ אַבוֹיו ווֹלֵבוֹ וּלִפַּל יוָטֹב מַלְ אַפָּוּ אַבוּיִנוּ

בְּבְרְבְתֵיה בְּבֵילְה יְהְהַיהוֹ:

דַבְחַקל עָפְּרוֹן חִמְאָה:

לְאַנְסְנָת לַבוּנְא: בּבְנְעוֹ הַיְבַן אַבְרֶהָם יָת בהל אפו ממבא לאנהא

לַבְרִית יָת לֵאָה: نخثط نئب نككب يهفتيد نبتقا שְּׁנְהַ אִּמְּהֵיה תַּמָּן קְּבַרוּ יָת

בְּנֵי חִתְּאָה:

וֹאִנִיכְנִישִׁ לְמַּמִּיה:

بْجُرِه يُزَابَ إِنْشِامَ كُنْتَ:

he blessed them. every one according to his blessing spoke unto them and blessed them; Israel, and this is it that their father All these are the twelve tribes of

Ephron the Hittite, the cave that is in the field of people; bury me with my fathers in them: 'I am to be gathered unto my And be charged them, and said unto

possession of a burying-place. from Ephron the Hittite for a Abraham bought with the field in the land of Canaan, which Machpelah, which is before Mamre, in the cave that is in the field of

there I buried Leah. Isaac and Rebekah his wife; and Sarah his wife; there they buried There they buried Abraham and

children of Heth.' which was purchased from the The field and the cave that is therein,

was gathered unto his people. feet into the bed, and expired, and charging his sons, he gathered up his And when Jacob made an end of

face, and wept upon him, and kissed And Joseph fell upon his father's

Т

78

שברכום, מלמוד לומר ברך אומס: לומר ברך אומס, לפי שנמן ליהודה גבורם ארי, ולבנימין ממיפתו של ואב, ולנפתלי קלותו של אילה, יכול שלא כללן כולם בכל בברכחו. ברכס סעמידס לבא על כל אמדואמד: ברך אחם. לא סיס לו לומר אלא איצ אצר כברכמו ברך אומו, מס מלמוד דבר לסס אביסס מס שנאמר בענין, יכול שלא ברך לראובן שמעון ולוי, מלמוד לומר ויברך אומס, כולס במשמע: איש אשר (82) וואח אשר דבר להם אביהם ויברך אותם. וסלא יש מסס שלא ברכס אלא קנערן, אלא כך פירושו, וואת אשר

סכנסחס לביח מפני הגשמיס, בְּמְׁשָׁפְּבֶס אֶׁח מַעֲשֵׁיבֶס, וכל אֿמיפה האמורה במיחה אף היא לשון הכנסה: אל אבחי. עס מְשַׁשְׁף חֹיִמֶס הַבּיְמֶה (שופעיס יע, עו), וַמְשַׁפְּמוֹ שֶׁל מוֹךְ בֵּימֶךְ (דבריס כב, ב), בְּטְׁמְפְּכֶס שָׁת מְבּוּחַׁת הַטְּרֶן (ויקרה כג, לע), (92) גאסף אל ענוי. על שם שמכניםין הנפשוח אל מקוס גניוחן, שיש אפיפה בלשון עברי שהיא לשון הכנפה, כגוון וְמִין אִישׁ

(33) ויאסף רגליו. סכנים כגליו: - ויגוע ויאסף. ומימס לא נאמרס בו, ואמתי רו"ל יעקב אבינו לא מס (מעניס ה:):

ניחומי הרפאים אתרישראל: كبتنم

מַבְּבוֹם מִבְעָּנִם וְנְם: ומלאו ומו בשומום ווללו אָנוּו נּוֹמְלְאִיַבְוְ אַּבְבָּתְּם וְיִם בָּּנְ בַּוֹ

בְּאָנְרֵי פַּרְעָה לֵאִלְר: מֹגֹאטו בון בֹגוֹנוֹכָם בּבַּבוּנַגָּא * אֶל־בֶּית פַּרְעָה לֵאמָר אָם־נָא

אָבְׁ, וֹאָהֵוּבְּׁנִי: لْمَضِد عُمُّكُ لِيهُ لَعُظَّرِّتُ عُنَّا لِمُنْ באָבוֹן בְּנְעוֹ שְׁמִּר הַשְּׁבִּרוֹנִי ַ כְּעַ בַּלַבְרָר צַּהָהָר בַּרָיתָי לִי אַבְי. הַשְּׁבִּיעַנִי הַאָּמָר הָנָה אָנִכִי ּ

אַבוּה פַּאַשֶּׁר השְּׁבִּינִיהָ אָבִינִיהָ בּיִאַשֶּׁר הַשְּׁבִּינִיהָ בִּי ٥ ניֹאָמֶר פּרְעָה צְּלֵה וּקְבָר אָת־ נֹאָמַר פּרְעֹה סַס וּקְבַר יָת

ರಸ್ಟೆ: 🗅 : نَظَرَّدُ قَدْبِهِ لَحُمْ نَظَرَّدُ كُلُواً - مُقَدَّ قَدْتَيْكَ لَحِمْ مُقَدَّ هَلَهُ* ترية אַ אָנְוּ בְּלְבַּלְבַי פַּרְעִּי יִּסְלִיקוּ עָּמִיה בָּלְ עַּבְּרֵי פַּרְעָּי آزَمَر برقك خِطْفِ هُلِي هُكُرر بفرْرط برقاء خُمْطُفَد بُلِ هُلِينِهِ

جَيْدًا بَهَا: בל מפֹם נֹתֹאָנֶם יִבְלַנְם מֹנֹבוּ אָבִינִי לְטִיִג מִפֹּלְטִיִן נֹמֹנְעִוּן ⁸ וֹכִלְ דֵּׁנִע ׁנִסְׁבּ וֹאֲטַׁנִו וּדֵּׁנִע אַבְּנִנ וֹכִלְ בִּנִע נִסְּבּ וֹאַטוּנִינ וּבִּנִע

נְשׁנְמֵּנְ אֶׁטְנִּעֹא נִע נִמְּבֹאָן: אָר־אַביר אָסְנִקא לְמָחָנַט נָת אַבּוּהָי וַיְצָׁוּ יוֹסֶף אֶת־עַבְדָיוֹ אֵת־ וּפַקּיד יוֹסָף וָת עַבְּדּוֹהִי יָת

درجردا: ילכן וֹשׁנְעַ מִאַּבְאָּנ אֲבֹאָנוֹ אַבו כו הַּלְמִוּ וְיָמִוּ שׁנִיהַנֹּא ישָׁלִימוּ לַיה אַרְבָּעִין יוֹמִין

פּרְעָה לְמֵימָר: למנוכון מלולו לען קדם אָם כֹּגֹּן אַמִּכֹּטִינִי בַעַוֹמִין יוסף עם בית פּרָעה לְמִימִר נוֹמֹלְבוּנְ גְמֹנִ בְבֹנִעְנִ נִגְבַבֹּב וּנְסְבּ נַמָּבנוּ וּנְמָנ בָבִנִינִיני וּמִכְּנִבְ

נאָטוב: ילהו אַסַע להו וֹאַלַבּר זִינ אַלַּא לאּבֹלא בּלוֹתֹן שַמָּן שַׁלַּבַּוֹתָוּ מאונו לצלבו, באַטַבוּנונו אַנ אַלא לוום מֿלו למומר באַנא

אַבוּב בֹמֹא בַבוּנִם הַּלְב:

نْصِيدَ،بِيا مُحَدِّدُ خَمَّلُمُم يُبِمَا:

embalmed Israel. his father. And the physicians servants the physicians to embalm And Joseph commanded his

wept for him threescore and ten embalming. And the Egyptians him; for so are fulfilled the days of And forty days were fulfilled for

Pharaoh, saying: eyes, speak, I pray you, in the ears of now I have found favour in your The house of Pharach, saying: 'If him were past, Joseph spoke unto And when the days of weeping for

back. and bury my father, and I will come therefore let me go up, I pray thee, there shalt thou bury me. Now digged for me in the land of Canaan, Lo, I die; in my grave which I have My father made me swear, saying:

made thee swear.' bury thy father, according as he And Pharach said: 'Go up, and

9

land of Egypt, his house, and all the elders of the servants of Pharach, the elders of father; and with him went up all the And Joseph went up to bury his

the land of Goshen. flocks, and their herds, they left in only their little ones, and their brethren, and his father's house; and all the house of Joseph, and his

(ב) לחנט אח אביו. ענין מרקחת בְּשַׂמִיס הות:

לפי שבאה להם ברכה לרגלו, שֶׁפֶּלֶה הרעב והיו מי נילום מחברכין: (ε) וימלאַו לו. סשלימו לו ימי מנימסו עד שמלחי לו ארבעים יום: ויבבו אוחו וגרי. ארבעים למנימה ושלשים לבכיה,

לבן, ועשס אומו כרי, ואמר לעשו, מול זס בשביל חלקך במערס: שקיבה כשהלכחי לכרכי הים היו קורין למכירה כירה. ועוד מדרשו לשון בְּרִי, דְּגוּר, שנעל יעקב כל כפף וזהב שהביה מבית (a) אשר כריחי לי. כפשומו, כמו פִי יִכְבֶה מִּישׁ (שמוח כח, לג). ומדרשו, עוד מחישב על הלשון כמו משר קניחי, ממר רבי

diac ((i:): על שבועה שנשבעתי לך, שלה הגלה על לשון הקודש שהני מכיר עודף על שבעים לשון, והמה הינך מכיר בו, כדהיתה במסכת (6) כאשר השביעך. ואס לא בשביל סשבועה לא היימי מנימך, אבל ירא לומר עבור על השבועה, שלא יאמר אם כן אעבור

נְיָהְי הַפְּהָנָה בְּבֶּר מְאֶר: נַנַמַל עִּמּוֹ נַם־הֶבֶב נַם־פְּרִשְׁיִם

לַאָּבָּוו אַבַּל מָבַׁמַּט וֹמִים: מספר גרול וְכְבֶּר מָאָר ניִנִישִׁ סי בעבר הירדן ſŗĢĠŢſ~ŸŒ וּנְבַאנּ מַּרַ זְּבֶּוֹ וֹאַמֶּר אַמֶּר וֹאָרוֹ עַר בַּית אַרְבִי דְּאָמָר

למלב בינבני לבא הַמִּע אִבַּע מִגּּנִום אָהָע אַבֶּלְבַבְּבָּרַ זָּעַ לְמִּגִּבְיָנִם מַּלְבַבֶּן ניַּרא יושָׁבֹ הָאָהֶץ הַפְּנְעָּיִי אָת־

יו נגֹהֹמִוּ בֹלנוּ בְׁוָ כֹּלֵ בֹּאֵמָב בֹּנִים:

מֹפֹּלִן נַנִינִי מַלְבַּׁלָּיִ מַמְּנֵא: אָנוַ הַאָּבוֹ בְאָנוֹזִנוַ לַבֶּר מִאָּנוּ הַמַּכְפַּלְה אֲטֶׁר קְנָה אַבְּרָהָם เป๋ะโเ หูนุ ะ่น่ส์ใน ลู่โน וּיִשְׁאָנּ אָעַוֹּ בְּנִיוֹ אַבְּצָר בְּנָתּן

אַבֿו אַבֿבּי לַבַּבוּ אָנַבַאַבּוּי: וֹכֹּל בְיֹמְלַיִם אִשֹׁוַ לִלַּבָּׁר אָעַרַ וַיְּשְׁב יוֹסָף מִצְּרַיְמָה הַוּא וְאָהָיוּ

> **₹**₩: ĠĹĠĸŀſĬĬſſĠĠĹĸĠĸĠĸĠĿ וסליק עמיה אף דהקנין אף

לְאֶבוּהַר אֶבְלָא מֻבְּעָּא יוֹמָין: מספר רב ותקיף לקדא נעבר בבהבנא בנבבלא וספרו המו

F'[F;8: מִמַע אָבֶע מִגִּנוֹם צַבְּמֹבַרָא בון למגלאו הכ כן פלא בְּאַמָּר וַאֵמָרוּ אָבֶל תַקּיף XLL. וֹנוֹנֹא וֹנוֹנד אוֹנה כֹּוֹהֹוֹאַנוּ

ير المنافقة المنافقة נמַברוּ בנוֹהי ליה בוּ בְּמָא

עַפְּרוֹן חַתְּאָה עַל אַפֵּי מַמָּרָא: נְתְ חַלְּלְאְ לְאַּטְׁסָׁנָתְ לְבִּינֶאְ מִן שׁפֿל פֿפֿלְטֹּא צּוָבֹן אַּבְּבַנִים בְּבְנַעוֹ וְקְבַרוּ יָמֵיה בְּמְעְיִרוּ ונטלו יהוה בנוהי לאַרְעָא

בַּלְבַר יָת אָבוּהִי: נו אָבוּוֹי וּאַטוני וֹכֹל דִּסְלִיקוּ מִמֶּיה יוסף למצרים

> very great company. chariots and horsemen; and it was a And there went up with him both

for his father seven days. gninzuom a abam ah bna gniliaw wailed with a very great and sore beyond the Jordan, and there they threshing-floor of Atad, which is And they came to the

which is beyond the Jordan. name of it was called Abel-mizraim, to the Egyptians.' Wherefore the said: 'This is a grievous amourning mourning in the floor of Atad, they land, the Canaanites, saw the And when the inhabitants of the

according as he commanded them. mid otnu bib snos sid bnA

71

Hittite, in front of Mamre. burying-place, of Ephron the field, for a possession of a which Abraham bought with the the cave of the field of Machpelah, land of Canaan, and buried him in For his sons carried him into the

he had buried his father. up with him to bury his father, after and his brethren, and all that went And Joseph returned into Egypt, he,

של קולים: למלחמה, וכיון שראו כחרו של יוסף חלוי בארונו של יעקב, עמדו כלן וחלו בו כחריהם, והקיפוהו כחרים כגרן המוקף סייג (10) גרן האשה. מוקף שַׁעַיִין סיס. ורבומינו דרשו (סוטס יג.) על שם המאורע, שבאו כל מלכי כנען ונשיאי ישמעאל

(בו) כאשר צום. מכו לשר לוס:

ממטו: האבון. ויושף לא ישא, שהוא מלך. מנשה ואפרים יהיו מחמיהה, וזהו איש על דגלו באוחות, באות שמשר להם אביהם לישא וקבע לסס מקוס, ג' למורח, וכן למרבע רוחוח, וכסדרן למסע מחנס של דגליס נקבעו כאן. לוי לא ישא, שסוא עחיד לשאח אח (13) וישאו אחו בניו. ולה בני בניו שכך לוס, הל ישהו ממחי לה היש מלרי ולה החד מבניכם שהם מבנות כנען, הלה החם,

בטכונו של יעקב, נהגו בהם כבוד: שנאמר ויעלו אמו כל עבדי פרעה וגו' ואמר כך כל בים יוסף ואמיו, אלא לפי שראו כבוד שעשו מלכי כנען, שמלו כמריהס (14) הוא ואחיו וכל העולים אחו. בחורמן כאן הקדים אחיו למלרים סעולים אמו, ובהליכמן הקדים מלרים לאחיו,

ַּנְּמָלְנִנּ אָטַׁנִ**:** יְּמִּיבְ לְנִיּ אֲׁנִי כְּלִי בְּנִבְיִ אְמֵּב וַבְּבִי יִּוְסָב וֹאָטַבָּא יְנִיִּב לְנָּא · יַנְאַמְרְנּ לְנִּ יִשְּׂמְמֵנִנּ יוֹסֵךְ וְהְשָׁבֵּ אֲבִּנְהַוֹּן וַאֲמָרִנּ דִּלְמָא יִשָּר לַנָּא וּוֹרְאָּי אֲחֵי־יוֹסָךְ כִּי־מֵת אֲבִיהָם וַחַזוֹ אֲחֵי יוֹסַף אֲבֵי מִית

אַנְּע לְפָּנֵי מִוּטִוּ לֵאִמָּר: י וֹגֹּנֵנְ אָלְ ַנִוֹמֹב לָאַמָּר אָּבֶּוֹבׁ יַ

בְּבַבְּבֶם אֶלֶונ: מּבוֹר אָבוֹי אַבוֹי וּאַבוֹי וּיכֹּב וּיכֹב וּיכֹב למקוף וְעַמְּהוֹ מָאַ לָא לְפָּשָׁע ዾኯ ቘ፟ፙፚ ጷፚ፟፧ት 「บฺ๗ጰなฺם ๕゚. ַ בְׁמַנְּיַ בְּהַ־תֹאִמְרַוּ לְיוֹסָׁף אֲנְאַ שָׂאַ נְאַ

ַנַיַּאָמֶרְוּ הַנְּגָּנִי לְבַּ לַגַּבְּרִים: الأذرا لأه الخيارا أذفك الخفلار

בֿב: צַשְּׁה כַּיִּוֹם תַגָּה לְתַחֲיָת עַם־ בְּרֵיל לְטָעֵבִּר בִּיוֹמָא תָדֵין יי אֱלהים הַשְּבֶה לְטַבְה לְטַבְה לְטַבְּה לְטַבָּה לְטַבָּה לִיָּשָׁי מִו בַּדְּם, יִי אִחְחַשִּיבִּת לְטָבָא וֹאַטֶּם שַׁהַּבַּטִּם הַבְּי, בֹהֹע וֹאַשוּו שַהַבַּשוּו הַבָּי בּיִהָּא

בָּי הַתַּחַת אֱלַהִים אֶנִי:

נו פַֿלְ בַּשְּׁמַא צַּלָּמַלְנָא נְתַּיה:

جُيْريد: אַבוּף פַּקֵיד קַדָּם מוֹתֵיה יפקידו לנת יוסף למימר

יּבְכָא יוֹסְף בְּעַלְּלְחָהוֹן עִּמֵיה: לַעוָבֿי מַּבָבוּ אֶלַטַא בַּאָּבוּנַ لأثاكانك שבוק בען Ċμιι. שבוק בען לבון שומבון לווסף בבעו

ݣْلْمَانِدْ، نَهْمَاد، كَه هُدْكَتْه كِك المجالا المجالة

אָבׁוּ בַּנוֹלָא בּוּלָ אִנֹּא: ⁶¹ וּגַאָּמֶּר אַבְבָּבָבָם וּנִפָּף אַבְיַנִינְאַנִּ וּאַמַּר לְעִינִוּ וּנִפָּף לָא טִּדְּחַבְנִוּ

לְבַּוֹמָא מַם סַנּוּ:

which we did unto him.' and will fully require us all the evil It may be that Joseph will hate us, that their father was dead, they said: And when Joseph's brethren saw

command before he died, saying: Joseph, saying: 'Thy father did And they sent a message unto

wept when they spoke unto him. God of thy father.' And Joseph transgression of the servants of the we pray thee, forgive the they did unto thee evil. And now, thy brethren, and their sin, for that I pray thee now, the transgression of So shall ye say unto Joseph: Forgive,

'Behold, we are thy bondmen.' down before his face; and they said: And his brethren also went and fell

not; for am I in the place of God? And Joseph said unto them: Fear

much people alive. bring to pass, as it is this day, to save me; but God meant it for good, to And as for you, ye meant evil against

יסי כקבֶרָך. ויש מולי לשון מס, מולי גש מַמִשִּים צַּדִּיקס: שְׁלַּגְ לַטַ שְׁלְּוֹ בְּׁטַׁאֲׁם סְּשְׁבֹּגִי לְחֵוּן שִמְטַ בּוּטַי וּגִּש טָוּלָג וְלַמוּ בּלִשִׁבּי לַכִּוּן טָוּלָג וּלַשָּׁב בְּשִׁבְּלִי לְמָוּן שִמְטַ בּוּטַי וּגִּש טָוּלָג וְלָשְׁבּי בּוּשׁ בְּעוֹ לְנִי בְּעָבְי הְקְשַׁבְּּמְּ לְמִלְּיִמִּי, ולוּחׁ סְׁלִכִי שֹׁקֵל עַל בַּפַּי. ויש לו משמש בלשון שמח, לו יִשׁמְמֵנוּ, וחֹין לו עוד דומה במקרח, והוח לשון חולי, כמו בלשון בקשס ולשון סלומי, כגון לו יָסִי כְדְּבֶּבֶף, לוּ שְׁמְעֵנוּ, ולוּ סוֹפַלְנוּ, לוּ מְמָנוּ. ויש לו משמש בלשון פס ומולי, כגון לוּ מְכְמוּ, לוּ וסיס מקרבן בשביל כבוד אביו, ומשמת יעקב לא קרבן: לו ישטמנו. שמא ישממנו. לו מחחלק לענינים הרבה, יש לו משמש (15) ויראו אחי יוסף בי מח אביחם. מסו ויראו, סכירו במיחחו אלל יוסף, שסיו רגיליס לסעוד על שולחנו של יוסף,

שינו בדבר מפני השלוס, כי לא לוה יעקב כן, שלא נחשד יומף בעיניו (יבמוח סה:): לסיום שלים אל יושף לומר לו כן. ואם מי צוו, אם בני בלסס, שסיו רגילין אללו, שנאמר נְסוּא גַעַר אֶם בְּנֵי בָּלְסֶם: אביך צוה. (16) ויצוו אל יוסף. כמוניְצֵוֹם מֶל בְּנֵי יִשְׁרָמֵל, לוה למשה ולחהרן להיום שלוחים אל בני ישרחל, אף זה, ויצוו אל שלוחם,

(עו) שא נא לפשע עבדי אלהי אביך. אס אנין מת אלוסיו קייס, וסס ענדיו:

(18) וילכו גם אחיו. מוסף על השלימות:

משבמס עלי רעה והקב"ה משבה למובה, והיאך אני לבדי יכול להרע לכם: (91) בי החחח אלחים אני. שמא במקומו אני, בממיה, אם היימי רולה להרע לכם כלום אני יכול, והלא אמם כולכם

פס פסוקיס	וַנְמָת יוֹסָף בָּן־מֵאָה נָעֵשָׂר שְׁנִים וַיַחַנְמָי אֹהֹו וַיִּשֶׂם בְּאָרִוֹן בְּמִצְרֵוֹם:	ומית יוסף פר מאָה וַעַּסר שָׁנִין וַחֲנַטוּ יְתֵּיה וְשְׁמוּהִי בַּאֲרוֹנָא בְּמִצְרָיִם:	So Joseph died, being a hundred and ten years old. And they embalmed him, and he was put in a coffin in Egypt.	97
Şz	ಚಿತ್ರಕ್ಷ ಚಿತ್ರಕ್ಷ ಚಿತ್ರಕ್ಷ ಚಿತ್ರಕ್ಷ ನಿಜ್ಞರ ಹಿನ್ನೆಗ ಚಿತ್ರಗಡ ಜಿತ್ರಕ್ಷ ಕ್ಷಾಗ್ತಿ ಜಿತ್ರಕ್ಷ ಚಿತ್ರಕ್ಷ	וְאִימִּי יוֹסֵף יָח בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימֵר מִדְּכֶּר דְּכִיר יִיִ יְחָכֵּוֹ יְמִימֵר מִדְּכֶּר דְּכִיר יִיִּ יְחָבֵּאֵל	And Joseph took an oath of the children of Israel, saying: 'God will surely remember you, and ye shall carry up my bones from hence.'	S च
† 7	וַיָּאמָר יוֹסֵף אָל־אָחָיו אָנֹכָי מָת וֵאלֹהָים פְּקָּד יִפְּקַּד אָהָכֶׁם וְהַשֶּׁלֶה אָהְכֶם מִּן־הָאָהֵץ הַזְּאַת אָל־הְאָׁהֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבָּע לְאַבְרְהָם לִיִּצְחָק וְלִיעֲקְב:	וּלְנֹתְּׁלְּכֵי בְּלִּנְתְּׁלְכֵּי בְּלִּנְתְּ לְאָבְׁתְּׁאְ בְּלִּגְתְ לְאָבְתְּא בּנְלְ מְלְאָבְתְּ בּנְלְ מְלֵּבְרָ בִּלְבִּלְ בִּאְתַּרְ נִיְּמָרְ לְאָבִוּרָ בּאָתַר נִסְרָּ	And Joseph said unto his brethren: 'I die; but God will surely remember you, and bring you up out of this land unto the land which He swore to Abraham, to Isaac, and to Jacob.'	† z
מפטיר	וֹלְגוּ מַּלְבַבְּרָנֵם בְּנֵי יוָסֵף: מִּלְמִיִם נַּם בְּנֵי מָכִירִ בָּן־מָנַמֶּּה ניַרְא יוֹסֵף לְאָפְּרָיִם בְּנֵי	מְנְמֵּט אִטְוֹלְיִרוּ וְרַבָּּי יוֹסְף: הְלִיתָאִין אַף בְּנֵי מָכִיר בַּר וַחֲזְאַ יוֹסָף לְאָפְּרֵיִם בְּנִין	And Joseph saw Ephraim's children of the third generation; the children also of Machir the son of Manasseh were born upon Joseph's knees.	۲3
रर	נַיָּשָׁב יוֹסֵף בְּמִצְרַיִם הָוּא וּבֵּית אָבְיו נַיְחַי יוֹסֶף מֵאָה נְמֶשֶׂר שְׁנִים:	וימיב יוסף בְּמִצְרַיִם הוּא וּבֵית אֲבוּהִי וַחֲיָא יוֹסף מְאָה וַעְּסַר שְׁנִין:	And Joseph dwelt in Egypt, he, and his fathet's house; and Joseph lived a hundted and ten years.	रर
שביתי	וּנְרַבֶּר עַּלְ־הִּנְאָנ אָנָבֶּי אָבַלְבָּל אָחְבֶם וְאֶת־שַּׁבְּבָם וַיְנָחֵם אִוֹּהְם וְעַהְבָּר עַלְ־לְבֶּם:	دچען לא הדחלין אָנָא אַזיו יְהְכוֹן וְיָת שַפְּלְכוֹן וְנַחֵים יְהְחוֹן וּמַלֵּיל הַנְחוּמִין עַל לְבְּחוֹן:	Now therefore fear ye not; I will sustain you, and your little ones.' And he comforted them, and spoke kindly unto them.	17

The Haftara is I Kings 2:1 - 2:12 on page 253.

חזק חזק ונתחזק

יש לך אם שסירג אם אמיו. דבר אמר, עשרס נרום לא יכלו לכבום נר אמד כוי: בן מורין, ואם אני סירג אמכס, מה הבריום אומרוח, כח של בחורים ראה, ונשמבה בהם, ואמר אחי הם, ולבמוף הרג אומס, (IS) וידבר על לבם. דברים הממקבלים על הלב, עד שלא ירדמם לכאן, היו מרננים עלי שאני עבד, ועל ידיכם נודע שאני

(23) על ברכי יוסף. כמרגומו. גדלן בין ברכיו:

פרשת שמות למנחה בשבת ויחי

NOW THESE are the names of the sons of Israel, who came into Egypt with Jacob; every man came with his household:

Reuben, Simeon, Levi, and Judah;

Issachar, Zebulun, and Benjamin;

Dan and Naphtali, Gad and Asher.

And all the souls that came out of the loins of Jacob were seventy souls; and Joseph was in Egypt already.

And Joseph died, and all his brethren, and all that generation.

And the children of Israel were fruitful, and increased abundantly, and multiplied, and waxed exceeding mighty; and the land was filled with them.

Now there arose a new king over Egypt, who knew not Joseph.

And he said unto his people: 'Behold, the people of the children of Israel are too many and too mighty for us:

come, let us deal wisely with them, lest they multiply, and it come to pass, that, when there befalleth us any war, they also join themselves unto our enemies, and fight against us, and get them up out of the land.

Therefore they did set over them taskmasters to afflict them with their burdens. And they built for Pharaoh store-cities, Pithom and Raamses.

But the more they afflicted them, the more they multiplied and the more they spread abroad. And they were adread because of the children of Israel.

And the Egyptians made the children of Israel to serve with rigour.

And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; in all their service, wherein they made them serve with rigour.

And the king of Egypt spoke to the Hebrew midwives, of whom the name of the one was Shiphrah, and the name of the other Puah;

מממ וְאַבֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי וִשְׁרָאֵל הַבָּאִים מִצְּרָוִמָה אָת וַעֲּלְּר אָישׁ יְבִיקוֹ בָּאוּ:

ב באובן שִׁמְּלִן בֵנֹי וִירוּבְּרֵי:

¿ וֹמְּמֵבֶׁר וִבוּצִׁן וּבֹּנִיֹמֶן:

נְפָּשׁ וְיוֹסֶךְ הְנֶה בְמִצְּרֵ יֶהֶרְ־יִּצְּקִׁב שִׁבְעָּיִם:

זְּיֶלְיוֹ יוֹסֶךֹּ וְבְּלְ־אֶּלְיוֹ וְכָלְ תַּדְּוֹר תַהְוֹא:

בֹּמֶאָׁר מָאָר וֹהַפֶּלְא הַאָּבֶּן אָנֶם: (פּ) יִבְנֵּוֹ וֹמְּבַאָּלְ פַּבוּ וֹוֹמְבַּאָּ וֹוִבְּנִּוֹ וֹנְתַּגִּמוּ

יְנְיִם מֶלְיַ יְחָלָה מַּלְ-מִצְּרָיִם אַּמֶּר לְאַ− * ניָּקִם מֶלֶיִּ יְחָלָה עַלְיִם מָלִרִים אַמֶּר לְאַ−

לי. ניִאַמֶר אֶל־עַמָּוֹ הַנָּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רָב יְעְצִים מְמֶנּי:

" נִיְּמֶּׁיִמִּוּ מַּלְיוֹ מִּבֵּוּ מִבֵּי מִסְבּׁרִוּעִ לְפַּּרְמָּׁר אָטַ בְּסִבְּלְנֻדְּם נִּיְבֵּוֹ מִבֵּי מִסְבּׁנִוּתִ לְפַּרְמָּר אָטַ " נִיְּשֶּׁיִמוּ מַּלְיוֹ מִּבְי

וֹלְצְׁגּוּ מִפְּׁנֹּוּ בְּנֵוּ וֹמְבִׁאֶּבְ: ™ וֹכֹאָמֵבְ וֹהַנִּוּ אָנִוְ כֵּן וֹבְפָּנִי וֹכֹן וֹפְגַוּ

ىمدور لتَمْكُد مَمُكَاتِ هُلا خَيْرَ نَصْلَهُمْ خَطْدُك:

, וַיְמְרֵלְהֵאָם יִּבְכְלְ־עֲבֹרֶר בָּשֶׁר אָת בְּלִ יִבְלְבֵנִים יִבְכְלִ-עֲבֹרֶר בַּשֶּׁרֵר אֲת בְּלִ-עֲבַרְהְם אֲשֶׁר־עְבְרֵי בָהֶם בְּפְּרֶר:

וּלֹאִמֶר מֶּלֶךְ מִצְרִים לִמְיַלְּדִת הֵעִּבְרִיָּת אַשֶּׁר שֵּׁם הֵאַחַת שִפְּרָה וְשָׁם הַשֵּׁנִית פּוּעֶה:

פרשת שמות למנחה בשבת ויחי

91

- and he said: 'When ye do the office of a midwife to the Hebrew women, ye shall look upon the birthatool: if it be a son, then ye shall kill him; but if it be a daughtet, then she shall live.'
- But the midwives feared God, and did not as the king of Egypt commanded them, but saved the men-children alive.
- וֹאָם בַּּע נַוֹגְיבׁן אָט מַמִּלִּבְּיִנִּט וּרָאִנֵּוֹ מַּלְ הַאְּבְנִיִם אִם בַּּן הוּאִ נַהַמִּמֵּן אִנְיִ וֹאָם בַּּע הַנִּאְנִים:
- אָת־הַיְלְדְים: פַּאָשֶׁר דְּבֶּר אָלִיהֵן מָלֶדְ מִצְּהָיִם וְלָא שָּׁמִּי הִּיּהָאוֹ הְמִילְּדִית אָת־הָאֶלְהִים וְלָא שְּשׁׁי

הפטרות

REULF ELXUF

The Haftara is Isaiah 42:5 – 43:10. On Erev Rosh Ḥodesh, some read the Haftara on page 258, while some read the Parsha's Haftara even on Erev Rosh Ḥodesh.

Thus saith God the LORD, He that created the heavens, and stretched them forth, He that spread forth the earth and that which cometh out of it, He that giveth breath unto the people upon it, And spirit to them that walk therein:

I the LORD have called thee in righteousness, And have taken hold of thy hand, And kept thee, and set thee for a covenant of the people, For a light of the nations;

To open the blind eyes, To bring out the prisoners out from the dungeon, And them that sit in darkness out of the prison-house.

I am the Lord, that is My name; And My glory will I not give to another, Neither My praise to graven images.

Behold, the former things are come to pass, And new things do I declare; Before they spring forth I tell you of them.

Sing unto the Lord a new song, And His praise from the end of the earth; Ye that go down to the sea, and all that is therein, The isles, and the inhabitants thereof.

Let the wilderness and the cities thereof lift up their voice, The villages that Kedar doth inhabit; Let the inhabitants of Sela exult, Let them shout from the top of the mountains.

Let them give glory unto the LORD, And declare His praise in the islands.

The Lord will go forth as a mighty man, He will stir up jealousy like a man of war; He will cry, yea, He will shout aloud, He will prove Himself mighty against His enemies.

I have long time held My peace, I have been still, and refrained Myself; Now will I cry like a travailing woman, Gasping and panting at once.

I will make waste mountains and hills, And dry up all their herbs; And I will make the rivers islands, And will make the rivers islands, And

פּּה־אָמַר הָאֵל וּ יְהִנָּה בּוֹרֵא חַשָּׁמִיִּם יְנָוֹמֵיהָם רֹקִע הָאָרֶץ וְצָּאֵצָּאָיִה נֹתֵן נִשְׁמָהֹ לְעָם עַלֶּיהְ וְרָוּחַ לַהֹלְכֶים בֶּה:

نَّهُجُلَاكِ نَعْصُنَكَ كِجُلَانِ مُنَ كِغُبِدِ بِيَّاتٍ: * هُذَّا نَعْبُنَكَ خُدُيُنَكَ نَعْنَكَ خُنْيَكَ عُنْيَكَ خُنْيَكَ

אַסִּיר מִבָּית בֶּלֶא יָשְׁבֵי חְשֶּׁף: ^ לְפְּקְתַׁ מֵינַיִם מִוְרֵוֹת לְחוֹצֶיִא מִמַּסְנֵּר

بنەن ۋن، رَقْن،رْ،ם: ﴿ هُٰٓرُنْ بُدِيْكِ ثِيْمُ هُٰوِّرٌ بِحُدِيكِ، دِهُمَاْكِ دِهِمِهُا

בְּמֶנִם טַּגְּמָטַׁנִי אַמְּמָנִה אָטַבֶּם: (פּ) בּ בְּנִבְאַמְנָים בַּנָּבְ בָּאָנִ וַטִּבְׁמָנִי אָנָּר מַנָּיִר

, שֶׁירוּ לֵיהוָֹה שֵּׁיר חָדְשׁ הָהִלְּהִוֹ מִקְצֵּה. הְאָבֶיץ יוֹרְבֵי הַיָּם וּמְלֹאֹּוֹ אָיֵּים וְישְׁבֵיהֶם:

ּיְבֶּנְּ וְמֶּבֵׁי סְׁלְתּ מִנְאָמֵ טַבְוּם יִּאֵּנְעוּ: מְאַנִּ מִגְבַּרְ וֹתְּבְוּו חַבֵּנִים שַמֵּב עַבְּר

· יַשְׁימוּ לַיהוָה בְּבִוֹד וּהְהִלְּהוֹ בָּאִיִּים יַגִּידוּ:

ְ יְהְנָּהִ כַּגְּבָּוֹר יֵצֵא כָּאָישׁ מִלְחָמָוֹת יְעַיִר קְנְאָה יָרִיעַ אַף־יַצְּרִיחַ עַּלֹ־אִיְבֶיוּ יְהְנַּבְּר: (ס)

אָפֿמְּע אָמָּס וֹאָמָאָל יָטַג: מַטַמְ,טִּ, מֵמִנְלֶם אַטַנִימָ אָטַאָפּֿל כּּוּנִלְנֵיע

ְנְׁמְּמְׁמֵּׁ, וְּבַּׁרְנִעְ לְאִּיְּנִם וַאִּנְּמֶּנִם אִנְבָּיִמָּ: אַבְוֹבִּיב בַּבִּים וּיִּבְלְמִיִם וְכָּלְ_מְּמָּבָם אִנְבַיִּמִּ

- And I will bring the blind by a way that they knew nor, In paths that they knew nor will I lead them; I will make darkness light before them, and rugged places plain. These things will I do, And I will not leave them undone.
- They shall be turned back, greatly ashamed, That trust in graven images; 'Ye are our gods.'
- Hear, ye deaf, And look, ye blind, that ye may see.
- Who is blind, but My servant? Or deaf, as My messenger that I send? Who is blind as he that is wholehearted, And blind as the LORD's servant?
- Seeing many things, thou observest not; Opening the ears, he heareth not.
- The Lord was pleased, for His righteousness' sake, To make the teaching great and glorious.
- But this is a people robbed and spoiled, They are all of them snared in holes, And they are hid in prison-houses; They are for a prey, and none delivereth, For a spoil, and none saith: 'Restore.'
- Who among you will give ear to this? Who will hearken and hear for the time to come?
- Who gave Jacob for a spoil, and Israel to the robbers? Did not the LORD? He against whom we have sinned, And in whose ways they would not walk, Neither were they obedient unto His law.
- Therefore He poured upon him the fury of His anger, And the strength of battle; And it set him on fire round about, yet he knew not, And it burned him, yet he laid it not to heart.
- But now thus saith the LORD that created thee, O Jacob, And He that formed thee, O Jarael: Fear not, for I have redeemed thee, I have called thee by thy name, thou art Mine.
- When thou passest through the waters, I will be with thee, And through the rivers, they shall not overflow not be burned, Neither shall the flame kindle upon thee.

- ָּרְאִינִים נְלְאִ מְּזַבְתִּים: לְאִיר וּמְעְּקְשִׁים לְמִישִׁיר אֲלָּה תַדְּבָּרִים הְאִיר וּמְעְּקְשִׁים לְמִישִׁיר אֲלָה תַדְּבָּרִים
- ַ נְּטְׁגִּי אְחִוֹר ׁ יֵבְשׁי בֻשָּׁת תַבּּמְחָים בַּבְּּסֶל הְאִמְרִים לְתַּסֶבֶּה אַמָּם צֵּלֹהֵינוּ: (פּ)
- sı בַּבְּבֶּאָנִי:
- אָהֻלְוִׁע מִּי עִּוּר ְ בִּמְהֻלְּם וְעִּוּר בְּעֶבֶר יְהְוָּה: אַהְלְוִע מִּי עִּוּר בְּמִהְלְּם וְעִּוּר בְּעֶבֶר יְהוָּה:
- פֿלִנִּט אַּ֖וֹלִנִם וֹלְאָ נִהְּמֶּמ: (כִּ, באִּנִט)[לַ, בַּאִנִט] בַּבַּנִט וֹלָאִ טִהָּמָב
- ַ יְהְנָה חָפֵּץ לְמַעַן צִּדְּקִוֹ יַגְּהָיל הּוֹרֶה יִיאָּהְיר:
- ְּיֵהְ מְׁםְ בְּׁנִּגְּנְ הְאָּכֵּוְ הַבְּּנְנִי הְאָנֵרְ הַאָּבְי הְבְבְתֵּי כְלְאָים הְחְבְּאֵי הְיָי לְבָּוֹ וְאֵנִן מַאָּיל הְבְּבְנִי בְלְאָים הְחְבְּאֵנִי הְפָּבִי
- e מִו בַבֶּם נִאָּזֵון זָאָט נַלַמָּב וְנִאָּמָת לְאָטִוְר:
- מִי־נָתַוּ (כִּי למשוסה)[קִי לִמִּשִׁפָּה] יַעֵּקָב יְיִשְׂרָצֵּל לְבֹּזָזִים תַּלָּוֹא יְתַּזָֹה זָוּ חָמָָאנוּ לְיִּ וְלְאִ־אָבְוּ בִּדְרָבִיוֹ חָלְוּף וְלְאִ שְׁמָּעִּיּ בְּתִּיְרְתְּיִּ:
- دِ
 دِنَّافِة عِجْدَرُ مَثِمَ هِفَا يَقِيَّة مِجْمَثِيَ دِمِخُمِيْ مِنْ مِفِدِيكُ بِكُلَّا يَبُّلًا نَمَجُلِا حَبَّ إِحُمُّ بِشِاهَ فِحُـارًا مِنْ الْأَمُّ بِيُلِّا نِمَجُلِا الْمَارِيَةِ الْمَارِيَةِ الْمَارِيَةِ الْمَارِيةِ
- בְּמִּמֶׁנֵ לְּנַ אֲמַׁנֵי: הּמִּנְאֵלְ אַלְ-מִּנְאָ בָּּנ וּאָלְמָּנִבּ מַנֵּאִנִּי הַמְּטֵׁנִ בְּנִיאָמָנִ הִּנִּאָ בָּּנ וּאָלְמָנִבּ מַנֵּאִנִּי

- For I am the Lord thy God, The Holy One of Israel, thy Saviour; I have given Egypt as thy ransom, Ethiopia and Seba for thee.
- Since thou art precious in My sight, and honourable, and I have loved thee; Therefore will I give men for thee, And peoples for thy life.
- Fear not, for I am with thee; I will bring thy seed from the east, And gather thee from the west;
- I will say to the north: 'Give up', And to the south: 'Keep not back, bring My sons from far, and My daughters from the end of the earth;
- Every one that is called by My name, and whom I have created for My glory, I have formed him, yea, I have made him.
- The blind people that have eyes shall be brought forth, and the deaf that have ears.
- All the nations are gathered together, and the peoples are assembled; who among them can declare this, And announce to us former things? Let them bring their witnesses, that they may be justified; And let them hear, and say: 'It is truth.'
- Ye are My witnesses, saith the LORD, and My servant whom I have chosen; that ye may know and believe Me, and understand That I am He; before Me there was no God formed, neither shall any be after Me.

- בִּי אֲנִי יְהוֹוָה אֱלֹהֶיוִּ קִּדִּיֹט יִשְׂרָאֵל מוּשִׁיעֵדְּ נְתַּהִי כְפְּרָדְּ מִצְרַוֹם כָּוּשׁ וּסְבָּא הַהְתֵּיך:
- نەقا غدْم مَنْمُىك بْكِهُمُى مَنْمَى بَعْدُمُ مَهُمُد نَكَّلُفَ خُمْرَدُ بْخُطُكُ مَا يَعْدَرُ غَنْكُمُ لَهُ
- זְרְמֶּׁ וּמְמֵּהְנֵרְ אֵׁלַבּּאֵנֵּ: אַקְ-מִינֵא בַּּנְ אִמַּׁוּ-אָנָיִ מִמִּּוֹנְתְ אָבָּנִא
- אַמֶּר לַאָּפוּוֹן שְׁנִי וּלְתִימֵּוֹ אַּלְ־חִּבְּלְאִי הְבֶּיאִי בְּנִי מִרְחְוּל וּבְנִיתִּי מִקְצָּר הַאֶּבוֹן:
- رُمَا: چ ماز چری مورد امرزاه یک ایت ایت ایجازاه
- מְבֵּיהֶם וְיִּצְּלֵּרְ וְיִמְּׁמְתֵּרְ וְיִאֲּמֶרָרְ אֲמֶת: בְּחָם יֵנֵּיד וְאֵת וְרִאִמְּוֹיְת יַשְׁמִנֹּיִנִ יִשְׁנִּ בְּבְּרַבְּנִיְיִם וְקְבְּּצְּרִ יִחְדָּׁוְ וְיֵאֶסְפִּרְ לְאֲמֶּיִם מָּרִ
- אַנָּם מַדֵּי נְאָם וִתְאָלְינִוּ לֵּי נִתְּעָדֵנִי לָאִ אָנָי הְוּא לְפָּנִי לְאַ־נִּוּצִּר אֶלְ נִאַּחַרִי לָא נְתְּעָּוּ (סִ)

הפטרת נה

The Haftara is Isaiah 54:1 - 55:5. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on page 255.

- Sing, O barren, thou that didst not beat, Break forth into singing, and cry aloud, thou that didst not travail; For more are the children of the desolate Than the children of the married wife, saith the LORD.
- Enlarge the place of thy tent, And let them stretch forth the curtains of thy habitations, spare not; Lengthen thy stakes.
- For thou shalt spread abroad on the right hand and on the left; And thy seed shall possess the nations, And make the desolate cities to be inhabited.
- רָּנִי שַּׁקְרֶה לֵאׁ יָלְגָה פִּצְּחִׁי רִנָּה וְצַהֵּלִי לֹאׁ־חְׁלְה בְּי־רַבַּיִם בְּנֵי־שׁוֹמֵמֶה מִבְּנֵי בְעוּלֶה אָמָר יְהוְה:
- מּנִיםְבְּוֹב וּנִיםִבְמִּוֹב מִזְּטִּנ: מְאָפְנִוְמָוֹב וֹאָנִים אָבְיַמַּהְאָבִּי בַאָּנִּיְכִי בּנְבִינִיבִּיו מְצִּיִם אָבִּבָּי
- וֹמְנֵים וֹמְּמִּוְט וּנְמִּיבוּ: בּי־יָמָין וּמְּמִאָיל הִפְּרָצִי וַזַּרְמֵּרְ גּיִנָם וִירָהִ

- Fear not, for thou shalt not be ashamed. Weither be thou confounded, for thou shalt not be put to shame; For thou shalt forget the shame of thy youth, And the reproach of thy widowhood shalt thou remember no
- For thy Maker is thy husband, The Lord of hosts is His name; And the Holy One of Israel is thy Redeemer, The God of the whole earth shall He be called.
- For the Lord hath called thee As a wife forsaken and grieved in spirit; And a wife of youth, can she be rejected? Saith thy God.
- For a small moment have I forsaken thee; But with great compassion will I gather thee.
- In a little wrath I hid My face from thee for a moment, But with everlasting kindness will I have compassion on thee, Saith the LORD thy Redeemer.
- For this is as the waters of Noah unto Me; for as I have sworn that the waters of Noah should no more go over the earth, so have I sworn that I would not be wroth with thee, nor rebuke thee.
- For the mountains may depart, and the hills be removed; but My kindness shall not depart from thee, neither shall My covenant of peace be removed, saith the Lord that hath compassion on thee.
- O thou afflicted, tossed with tempest, and not comforted, behold, I will set thy stones in fair colours, And lay thy foundations with sapphires.
- And I will make thy pinnacles of rubies, and thy gates of carbuncles, and all thy border of precious stones.
- And all thy children shall be taught of the LORD; and great shall be the peace of thy children.
- In righteousness shalt thou be established; be thou far from oppression, for thou shalt not fear, And from ruin, for it shall not come near thee.
- Behold, they may gather together, but not by Me; Whosoever shall gather together against thee shall fall because of thee.
- Behold, I have created the smith That bloweth the fire of coals, And bringeth forth a weapon for his work; And I have created the waster to destroy.

- ְנְמֵבְׁפָּׁנִי אַּלְמֶׁנִנִינִגְוֹגַ לְאִ טִּוְּבְּּנִנִּ, מִּאְבְּטִּ לְאִ טַּטְׁפָּׁנִנְ, כַּּ, רְּמֵּׁטִ הֵּלְנִתְּוֹבְ טִמְּבְּטִּ אַלְ_טִּּגְלָּמִּ, כַּּ, לְאָ טִּדְוָמִ, וְאָלְ_טִבּּלְמָ, כַּּ,
- ج كِد كَثِيرَا تُعْنَادَ بِمَالِد خِرَاتِهُدُا بَهِٰذِهِ ذِهِ جَلَّاتُ بِهُٰدِيُّا يُعْدَادُ بِمَالِد هِجَهُبُنَ هُمِنَا بِهُٰدَادُ عَلَّاتُ مِنْ الْهُمَالِيَّةِ الْمُعَالِيةِ
- \$ בְּיִרְבְּאִשְּׁה עַזִּיבֶּה וַעַּצִּיבָת רָיּתַ קְרָאַּ אֶרְהָוֹה וָאֵשֶׁת נְעִירֵים בָּי הִשָּׁאָס אָמָר אֶרְהָוֹף:
- אַלבּגַר: בּבְרָנִת קַטְּן צְּוֹבְטִּיִר וּבְרַחֲמָים גָּדִלָּים
- چ چڼپود څود הסַמַּרִמִּי פָנַי ﭘـנַעַ מִמֵּרִ ܕִבְּחֶסֶר עוֹלֶם רִחַמְתִּיִּרְ אָמָר גֹּאֲלֶרְ יְחֹנְה: (ס)
- ַ בּי־מֵי נֹחַ וַאָּח לִי אֲשֶׁר וִשְׁבַּּעְּחִי מִקְּצָּרִ מִי־נָחַ עִּיֹד עַל־הָאָבֶיִּץ בֵּן נִשְׁבַּּעְחִי מִקְּצָרִ עְלְיִּךְ יִמְנְּעְיִּרְ
- ָּבֵּי הֱהָרִיםׁ יָמֹּוּשׁוּ וְתַגְּבָעִּוֹת הְּמִוּשֵׁינָה וְתַסְדֵּיִ מֵאִתַּדְּ לֹאֹ־יָמׁוּשׁ וּבָרֻית שְׁלוֹמִי לָא תְמׁוּש אֲמָר מְרַחֲמֵךְּ יְהֹוְה: (ס)
- יים: אַבְנָּגַרְ נְיַסְרָמָירְ בַּסַפִּירֶים: " פַּנּוּרְ אֲבְנָּיךְ וְיַסְרָמָירְ בַּסַפִּירֶים:
- ۿڬٛڎٚڽ ڶڂؙڔۦ؋۫ڗڹػ۪ڮڂۿڂڗ؞ؾڟۂ: ** ڶۿؚڟ؈ٛ۫ڐڂڵڿڵؚۿڟۿڽٙؽڮ؞ۿۿۯؽڮڂۿڂڗۯ
- ה : וְבְלֵבְבָּנְוֹנֵבְ לֵּמִנְבֵוֹ, וְחַנְוֹנִי וְנַבְרַ מִּלְנָם בַּנְּוֹנֵב:
- טּירְאַי יִּמְמְּחִמְּׁר בָּי לְאַ תַּקְּעָרָ אַלְיִרְּ: בּצְּרְקָׁר הִכּוֹּדָנִי רַחֲקָי מִתְּשָׁלִ בִּי־לָאִ
- نظبے: تا بزید ثذید څڅه تعین، میائد هغله څځنه
- בְּבָאָטִּ, מַּמְּטִׁנִּט לְטַבֵּּלְ: בְּאָמִ פִּטְׁם נִמִּגָּנִא כְּלְ, לְמַהַּמְּטִּוּ וֹאִנָכָּוּ אָנָכִּי בְּבָּאָטִּי טַּנְּמָ נִפְּטָּ

הפטרת לך לך

No weapon that is formed against thee shall prosper; And every tongue that shall rise against thee in judgment thou shalt condemn. This is the heritage of the servants of the LORD, And their due reward from Me, saith the LORD.

Ho, every one that thirsteth, come ye for water, And he that hath no money; Come ye, buy, and eat; Yea, come, buy wine and milk Without money and without price.

Wherefore do ye spend money for that which is not bread? And your gain for that which satisfieth not? Hearken diligently unto Me, and eat ye that which is good, And let your soul delight itself in fatness.

Incline your ear, and come unto Me; Hear, and your soul shall live; And I will make an everlasting covenant with you, Even the sure metries of David.

Behold, I have given him for a witness to the peoples, A prince and commander to the peoples.

Behold, thou shalt call a nation that thou knowest not, And a nation that knew not thee shall run unto thee; Because of the LORD thy God, And for the Holy One of Israel, for He hath glorified thee.

בְּלִ-בְּלִּי יוּצָר עָלִיִךְ לַאׁ יִצְלָח וְכָלִ-לִשְׁוֹן מְקוּם־אָמָךְ לִמִּשְׁבָּט תַּרְשָׁיִעִּי זֹאָת נְחַלְתַ עַבְּדִי יְחֹנְת וְצִרְקְתָּם מֵאָתִּי נְאָם־ יְחֹנְת: (ס)

מון יבלוא מחיר נון וְחְלֶב: בְּטָך לְבָּוּ שִׁבְרוּ נְצֵּבְלּוּ וּלְבָּוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא היין קני פָל־צְמֵא לְבָּוּ לַמַּנִם נַאֲשֶׁר אֵין־לֹוּ היין הָלְיּיִים נַאֲשֶׁר אֵין־לֹוּ

ְּסְּוֶּכֵ נְׁטִׁנְׁמַּנֵּי בַּנֵּאֲ נְפְּׁמֶבֵּם: בְּלָנָא לְמְּׁבְמֹּי מִּלֵמָּ הִּמְׁנָּהַ אֵּלָ, נִאָּבְׁלָנַ לְמָּּט טִאָּלֵלְנִי כִּמָשׁׁ בִּלְנָאַ בְּמָטִׁם וֹנִינִּהַכֵּם

ַ הַמָּוּ אֲוְנְבֶם וּלְכַּוּ אֵלֵי שִׁמְעָּוּ וּהְחָרֵי דָוֹדִ וְאֶבְרְתָּה לְבֶם בְּרֵית עּוֹלֶם חַסְּדֵי דָוָד הַנְּאֶמְנְים:

, הַן עַּד לְאוּמִים נְתַהָּיִוּ נְגִיד וּמְצַוָּה לְאָמִים:

יִּמְבְאֵבְ בָּׁג פַּאִּבֶּׁב: (ס) אַלְּוּשׁ יִנְיָנְה לְאָבִּנְהָתְּ טִּלֵּבְא וֹלִנִּר לְאָבִּינִה בוּוֹ יַּנְיִר לְאִבִינִהַתְ טַּלֵּבְא וֹלִנִּר לְאָבִּינִהֹמִּיִּ

הפטרת לך לך

Why sayest thou, O Jacob, and speakest, O Israel: 'My way is hid from the Lord, and my right is passed over from my God'?

Hast thou not known? hast thou not heard That the everlasting God, the Lorr, The Creator of the ends of the earth, Fainteth not, neither is weary? His discernment is past searching out.

He giveth power to the faint; And to him that hath no might He increaseth strength.

young men shall taint and be weary, And the

בּבּיזֹג לְמָּׁנִי נִאָּמִׁרְ וְמֵּאֵּלְנִוּ, מִאָּפָּמָּ, וֹהְּבִּיִנִּ:

\$\$ □ ְהְנְתׁ בּוֹבֵאׁ קִצְּוֹת הַאָּבֶּץ לְאׁ יִיעֵּף וְלָאׁ יִנְעַ אֵין הַקֶּר לְהְבוּנְתִּי:

و למו לימף פְּהַ ילְצֵּין אַנָּנִים מְּצְּמָה יַרְבֶּה.

The Haftara is Isaiah 40:27 - 41:16.

- But they that wait for the LORD shall renew their strength; They shall mount up with wings as eagles; They shall run, and not be weary; They shall walk, and not fire they shall walk.
- Keep silence before Me, O islands, And let the peoples renew their strength; Let them draw near, then let them speak; Let us come near together to judgment.
- Who hath raised up one from the east, At whose steps victory attendeth? He giveth nations before him, And maketh him rule over kings; His sword maketh them as the dust, His bow as the driven stubble.
- He pursueth them, and passeth on safely; The way with his feet he treadeth not.
- Who hath wrought and done it? He that called the generations from the beginning. I, the LORD, who am the first, And with the last am the same.
- The isles saw, and feared; The ends of the earth trembled; They drew near, and came.
- They helped every one his neighbour; And every one said to his brother: 'Be of good courage.'
- So the carpenter encouraged the goldsmith, And he that smootheth with the hammer him that smiteth the anvil, Saying of the soldering: 'It is good'; And he fastened it with nails, that it should not be moved.
- But thou, Israel, My servant, Jacob whom I have chosen, The seed of Abraham My friend;
- Thou whom I have taken hold of from the ends of the chereof, And said unto thee: 'Thou art My servant, I have chosen thee and not east thee away';
- Fear thou not, for I am with thee, Be not dismayed, for I am thy God; I strengthen thee, yea, I help thee; Xea, I uphold thee with My victorious right hand.
- Behold, all they that were incensed against thee Shall be ashamed and confounded; They that strove with thee Shall be as nothing, and shall perish.
- Thou shalt seek them, and shalt not find them, Even them that contended with thee; They that warred against thee Shall be as nothing, and as a thing of nought.

- ֶּי נְלְנְגֵּי נְלְאֵ נִינְּמִנּ נִלְכִנּ נְלְאֵ נִנְּמָפּנּ: (0) מּ נְלִנְנֵי נְעִנְעִ נִעִּלְנִפּנּ כֵעַ נִמְּלָנִ אִּבֶּר כַּנִּמָּנִנִם
- $_{
 m cHIX}$ $_{
 m LIIX}$ $_{$
- خَرْمَ بْدُلُّ كَمْضِ: ﴿ خَرْمُ بْدُنُ لِيَظُرِّدُنُ بِلِكُ نَقَا هُمُغْدِ بَلَاجِ، مُدْ تَمْدِر مُعَانِّ لَا يُحُدُّ نَقَا هُمُغْدِ بِنَالِةٍ
- ְּבְּיִא: װְבְּׁבְּיִה יִּמְּבַוֹּה שְּׁלְוִם אָבִּוּם בְּבַוֹּלְיִוּ לְאָ
- מֶּרְ־פְּעַלְ וְשְׁשְׁׁהְ מְּרֵאׁ חַדְּרָוֹת מֵרְאֹשׁ צֵּנִי יְהֹנְהֹ רִאשׁוֹן וְאֶת־צַּחֲרֹנִים צֵּנִי־הָוּא:
- אַישׁ אָרֹד בַּעְרִי יַעְּלְאַחִיוּ יֹאַמָּר חֲזְּק:
- בְּמַסְמָרֵים לְאִ יִמְּוֹם: (ס) הַוֹלֶם פְּעָּם אָמֶר לֹזֶּלֶבֶל מָוֹב הָוּא וַיְחַזְּקָהוּ בְּמַסְמְרֵים לְאִ יִמְּוֹם: (ס)
- ئىدى بەخىرىن بەتىدى: « ئەقىر نەنىلام بەتىدى:
- نْزِيم طَهَمْظِيكِ: طُلِّيمَنِيكِ نَهُمَّد ذِكِ مَحْكِينِ بِعَثِيمَ خَتَلَاثِيكِ * هَمَّد ثِثَنَاظِينِكِ طَطْهَبِي ثِغِثِمَا بِصَغَمَّدِيْنِكِ
- הְטְּמְבְטְיְהְ בִּימָּגוּ אַבְלֵּי: אָנָּג אָבְימִינִּ אִמָּאִטָּנִּרִ אַּבּ הַּזְּבְינִה אַב סי אַבְיטִינָאָ בָּי מִמְּנִּ אָבִי אַבְיטִהְטָּת בָּיִרִ
- בְּאָנוֹ וֹנְאָבֹרֵוּ אַנְאָוֹ נִנְבֶּׁבּ " בוֹ וֹבָחִנְ וֹנִבְּלֹמְנִ כִּלְ טִנִּםׁנִוֹם בַּוֹב וֹטִוֹנִּ
- כאָלוֹ וּכֹאָפֹס אַּנְמָּוֹ מִלְטַמִּשְׁבּי:יי טַבְּלַמֶּם וֹלַאָ טַמְּלְאָם אַנְמָּוֹ מַצְּמִינַ וֹטֵוֹנַ

- For I the LORD thy God Hold thy right hand, Who say unto thee: 'Fear not, I help thee.'
- Fear not, thou worm Jacob, And ye men of Israel; I help thee, saith the LORD, And thy Redeemer, the Holy One of Israel.
- Behold, I make thee a new threshing-sledge Having sharp teeth; Thou shalt thresh the mountains, and beat them small, And shalt make the hills as chaff.
- Thou shalt fan them, and the wind shall carry them away, And the whirlwind shall scatter them; And thou shalt rejoice in the LORD, Thou shalt glory in the Holy One of Israel.

- נּ בִּׁי אֲנֵי יְהֹנְׁה אֱלֹהֵיף עַהֲזֵיק יְמִגֶּף הָאֹמֶר לְךְּ אַלְ-מִירֶא אֲנִי עַּזַרְמִיף: (ס)
- אַל־הִיךְאָל הֹילַעַה יַשְּלֶּה קָּרָוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אַנַיּ
 שַנַרְהִיךְּאָל הִילַעַה יַעְלֶּה קָרָוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אַנַיּ
 בנה שׁמִּהַנְּה לְמִינְרַלְ חַרְנִּשְּׁ חַבְּשִׁ הַעְּלֵּי
- ر. הגַּה שַׁמְהִיךְּ לְמוֹרַגִּ חָרָיִץ חָדָּשׁ בַּעַלً פִיפִיִּוֹת תַּדְיִּשׁ הַרִּים וְתָדֹּל וּגְבָעִּוֹת כַּמִּץ תַּשְׂים:
- ײַ מִּנְרֵם נְרָוּיִם מִשְּׁאֶם וּסְעָּרֶה מָפָּיץ אִנְתָם נְאַמְּדֹל מְנֵיל בִּיהְנְה בִּקְרָוֹשׁ יִשְׁרָאֵל מְנְרֵם וְרָוּיִם מִשְּׁאֶם וּסְעָּרֶה מָפָּיץ

הפטרת וירא

The Haftara is II Kings 4:1 - 4:37.

- Now there cried a certain woman of the wives of the sons of the prophets unto Elisha, saying: 'Thy servant my husband is dead; and thou knowest that thy servant did feat the LORD; and the creditor is come to take unto him my two children to be bondmen.'
- And Elisha said unto her: 'What shall I do for thee?' And she said: tell me; what hast thou in the house?' And she said: 'Thy handmaid hath not any thing in the house, save a pot of oil.'
- Then he said: 'Go, borrow thee vessels abroad of all thy neighbours, even empty vessels; borrow not a few.
- And thou shalt go in, and shut the door upon thee and upon thy sons, and pour out into all those vessels; and thou shalt set aside that which is full.'
- So she went from him, and shut the door upon her, and upon her sons; they brought the vessels to her, and she poured out.

- וָאִשְּׁת אַתַת מִנְשָׁי בְּנִי־חַנִּבִיאִים צְיֵּצִּקֹת אָל־אֵלִישִׁע לֵאמֹר עַבְּדְּךָּ אִישִׁי מֶת וְאַתֵּת יַדִּעְּתְ בָּי עַבְּדְּלְּ תְנֵת יָרָא אָת־יִּתֹוָ לַעֲבְּיִרִם:
- ניאטר אַלֵיהָ אֱלִישִׁעַ מָּה אֵטָשָהַלָּךְּ הַגַּיִּדִּי לִּי מַה־יָּשׁ־(כּי לֹכִי)[קִי לָּךְ] בַּבְּיִה נִהֹאָטֶר אֵין לְשִׁפְּחָהָךְ כֹל בַּבָּיִה בֶּי אָם־ אְסָיּךְ שְׁמֶן:
- בלום אַלְנַלּה הַאָּלְנַלְ הַאָּע פֿלְ-(כּ, מִכִּנכּוּ)[לּ, הִּכֹּנִינִּבַ] בּלָנִם הַאָּמִּר לְכָּו הַאָּלִּוּ בִּלְנִם מִּוֹ_עִינִּוּ
- הַלִּאָט וֹסְגָּרְהִ הַבְּלִים הָאֵלֶּט וְהַפָּלִיִּ וִיִּבְּקְהִ מָּלְ בְּלִ-הַבֵּלִים הָאֵלֶּה וְהַפָּלִיִּ הְּאָט וְסְגַּרְהַ הַבְּלִים
- נַמַּלֶּךְ מֵאָשִׁוּ נַמִּסְנָּר תַבְּּלֶת בַּעֲּדָה וּבְעַּר בָּנֵיהַ תַּם מַנִּישִׁים אֵלֶיהָ וְתִיא (כּי מיצקת)[קי מוֹצְקָת]:

- And it came to pass, when the vessels were full, that she said unto her son: 'Bring me yet a vessel.' And he said unto her: 'There is not a vessel more.' And the oil staved.
- Then she came and told the man of God. And he said: 'Go, sell the oil, and pay thy debt, and live thou and thy sons of the rest.'
- And it fell on a day, that Elisha passed to Shunem, where was a great woman; and she constrained him to eat bread. And so it was, that as oft as he passed by, he turned in thither to eat bread.
- And she said unto her husband: 'Behold now, I perceive that this is a holy man of God, that passeth by us continually.
- Let us make, I pray thee, a little chamber on the roof; and let us set for him there a bed, and a table, and a stool, and a candlestick; and it shall be, when he cometh to us, that he shall turn in thither.'
- And it fell on a day, that he came thither, and he turned into the upper chamber and lay there.
- And he said to Gehazi his servant: 'Call this Shunammite.' And when he had called her, she stood before him.
- And he said unto him: 'Say now unto her: Behold, thou hast been careful for us with all this care; what is to be done for thee? wouldest thou be spoken for to the king, or to the captain of the host?' And she answered: 'I dwell among mine own people.'
- And he said: 'What then is to be done for her?' And Gehazi answered: 'Verily she hath no son, and her husband is old.'
- And he said: 'Call her.' And when he had called her, she stood in the door.
- And he said: 'At this season, when the time cometh round, thou shalt embrace a son.' And she said: 'Nay, my lord, thou man of God, do not lie unto thy handmaid.'
- And the woman conceived, and bore a son at that season, when the time came round, as Elisha had said unto her.

- מּנְג פַּלְג וֹגּמְּטְג הַפֶּלְג וּנִּאָמָר אֵלְגִי אָּרְ הַנְּישָׁה אָלְג מּוִג פְּלִג וּנִּאִמָּר אֵלְגִי אָּרְ מִּנְג פְּלְג וֹנִאָּמָר אֵלְגיי אָרְ
- בּנִּוְטֶׁב: (פּ) נְמִּבְנֵּג אָט עַבְּנָג (כּ, בַנִּיכִּג)[טָ, יִבְּנְּגַּב] שֵּׂטְנֵג עַבְבָּג אָט עַמְּמָן וְמִּלְמֵּג אָט (כִּ, נִמִּיכֵּג)[טַ, נִטִּבְאָ נִטַנָּע לָאָנִמְ עַאָּלִנִי אָטַ (כִּ, נִמִּיכֵּג)[טַ,
- מִצֵּי, מַּבְרְיָ, נְמֵׁרַ מֵּמֵּת אֶלְ-מֵּנְם וֹהֶת אִּמָּׁט יִּגוּלְט וַמַּחַנִּט בּיִ לְאָבְלְ_לְטִם וֹוּטִי וּנִינִי, מַּבְיִי וְמַׁהַנִּט אֵלִיאָּמ אָלְ-מֵנִּם וֹהָטִי
- אָלְהָים קַּדְיֹשׁ הָוּא עַבֶּר עָּלֵינוּ הָּמְיִרָּ: אָלְהָים קַדְיֹשׁ הָוּא עַבֶּר עָּלֵינוּ הָּמְיִרֵּ:
- ، נַצְשָׁרַבָּא צֵּלִיַתַ־קִיר קַטַּנָּר וְנָשָׁים לִוֹ שָׁם מְּמָּר וְשֶׁלְחָן וְכִּמָּא יּמְנִירָת וְחָיָנֶת בְּבֹאָוֹ אֵלֵינוּ יָסִוּר שֲמָּה:
- ַנְיְהְׁפַּב_מֻּמֵּׁנִי: " נִּיְהְׁפַּב_מֻּמֵּׁנִי:
- הּגָאָט וּלְּלֵבְאַלְטִ וֹשַּׁהְּטִּר לְפָּׁלֵּנִי: וּלָאָט וּלְּלֵבְאַלְטִ וֹשַּׁהְּטִּר לְפָּׁלֵנִי:
- וַ אָמֶר לֹוֹ אֱמֶר בָּא אֵלֶיהָ הַנָּה חָרֵדְהָ וּ אֵלֵינוֹ אֶת בְּלְ־תַחֲרְתֶה הַוּאִתֹ מֶה לִעֲשָׂוֹת לֶּךְ תַנִשׁ לְרַבֶּר לְךְּ אֵל־הַמֶּלֶךְ אָוֹ אָלִ שַּׁר תַצְּבָא וַתְּאִמֶר בְּתִוֹךְ עַמֶּי אָנֹכִי יֹשְׁבֶת: נְּאְמֶר וּמֵה לְעַשְׁוֹת לָה וַיִּאִמֶר גַּיחַזִּי אֲבֵל
- דּוֹ אָגוֹ_לְעּ וֹאִימָּע זֹטׁו: י וּאַמָּר ימִט לִהַּמָּע לִע וּגִּאָמָר יּנִטֹוָי אָּדָּלִ
- בּפְּטַע: נּאָמֶר פָּרָאַבְיָשׁ נִּיְפַׂרָאַבְיָשׁ וַשַּׁמֵּׁתְּ
- וּ מּאַמֶר לַמּוֹעֶד הַזָּר בְּעָה חַזָּר (כִי אַתִּי)[קִי אַהָּ] חֹבָקֵת בֵּן וַהֹאִמֶר אַל־אֲדֹנִי אַיִּשׁ הְאֵלְהִים אַלְ־הְּכַזְּב בְּשִׁפְּחָתֶף:
- ַבְּיְׁב אַמֶּב_גַּבֶּב אַלְיִם אֵלְיִמֶּמ נַמָּבַר הַאָּמֶּב נַמַּלְב בַּן לַמִּנְמָּב בַּוִּב בַּמָּב

- And when the child was grown, it fell on a day, that he went out to his father to the reapers.
- And he said unto his father: 'My head, my head.' And he said to his servant: 'Carry him to his mother.'
- And when he had taken him, and brought him to his mother, he sat on her knees till noon, and then died.
- And she went up, and laid him on the bed of the man of God, and shut the door upon him, and went out.
- And she called unto her husband, and said: 'Send me, I pray thee, one of the servants, and one of the asses, that I may run to the man of God, and come back.'
- And he said: Wherefore wilt thou go to him today? it is neither new moon nor sabbath.' And she said: 'It shall be well.'
- Then she saddled an ass, and said to her servant: 'Drive, and go forward; slacken me not the riding, except I bid thee.'
- So she went, and came unto the man of God to mount Carmel. And it came to pass, when the man of God saw her afar off, that he said to Gehazi his servant: 'Behold, yonder is that Shunammite.
- Run, I pray thee, now to meet het, and say unto her: Is it well with thee? is it well with thy husband? is it well with the child?' And she answered: 'It is well.'
- And when she came to the man of God to the hill, she caught hold of his feet. And Gehazi came near to thrust her away; but the man of God said: 'Let her alone; for her soul is bitter within her; and the LORD hath hid it from me, and hath not told Me.'
- Say: Do not deceive me?

- אָלְ_חַפְאָּרִים: " נֵיּגְהַלְ חַיָּגָלְר נִיְהַר תַּיְּנִם נַיּאָא אָלְ_אָבָיוּ
- בּוֹבְבֹּנִיםׁ מַּגְ_טַבְּּטְׁטֵנִים נַּנְּמָטִי יי נַנְּמִּאְטֵנִּ נַנְבִּגִּאַטנִּ אָכְ_אִפָּנִ נַיַּמָּב מַכְ_
- ײַ נִּתַּמְלְ נְתַּאָּכִּדְּעוּ מַלְ־מִּטָּת אָנִּשׁ תָּאָלְנִיִם בּ נַתַּעַלְ נַתַּאָכִּדְעוּ עַלִּ־מָטָּת אָנִשׁ הָאָלְנִיִם
- ניאמר מַדּינַע (כ' אַתִּי)[ק' צַּהְּן (כ' הלכתי)[ק' הֹלֶבֶת] צֵּלְיוֹ הַיּוֹם לֹאֹ־חָדֶשׁ
 יַלַא שַבְּת וַתְּאַמֶר שְּלְוֹם:
- אָּלְ_טַּהְּגַּׁרַ_לָּ, לְנְבֶּרַ כָּּ, אִם_אָׁמָנִטַּ, לְנַּ: ** וֹטַטַּׁדָהָ טַאִּטְוּן וֹטַאָּמָרַ אֶּלְ_וֹהָנִינִי נָלֵצַ
- וַמַּלֶּךְּ וַמְּבָּאׁ אֶלְ־אָישׁ הָאֵלֹהָים אָלִ • הַר הַפַּרְמָל יֵיְהִי פִּרְאָׁוֹת אִישׁ־הָאֵלֹהָים אֹקַהֹ מִנְּגֶר וִיּאִמֶר אָלְ־גֵּיחָזֵי נַעֲּרֹוֹ הַנָּה הַשׁוּנְמֶית הַלְּוֹ:
- ھُڑبם: مُنْ لَاہْ لَاہُڑبِם לِجْبَھُكَ لَاھُڑبِם كَبُرُّكِ لَاہُجُبُ ھُڑبِם:
- ַנִּקְבֵאׁ אָל־אָישׁ הָאָלֹהִיםׁ אָל־הָהָׁר וַמַחַזֵּק בְּרַגְלְיִר וַיּנִּשׁ בֵּיחֲזִי לְהָדְפָׁה וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאָלֹהֵים הַרְפָּח־לָּהׁ בֶּי־נַפְּשָׁה מֶרְה־לָּה וַיהֹּנְה הֶעְלֵים מִפֶּנִי וְלָא הִנִּיד לֵי:
- אַמְּוֹשׁי בַאָא תַּאָּלְשִׁי בֵּן מִאָּט אָּבִוֹי דַּלָאִ הַשְּׁאָמִר דַשְׁאַלְשִׁי בֵּן מִאָּט אָבִוֹי דַלָּאִ

- Then he said to Gehazi: 'Gird up thy loins, and take my staff in thy hand, and go thy way; if thou meet any man, salute him not; and if any salute thee, answer him not; and lay my staff upon the face of the child.'
- And the mother of the child said: 'As the LORD liveth, and as thy soul liveth, I will not leave thee.' And he arose, and followed her.
- And Gehazi passed on before them, and laid the staff upon the face of the child; but there was neither voice, nor hearing. Wherefore he returned to meet him, and told him, saying: 'The child is not awaked.'
- And when Elisha was come into the house, behold, the child was dead, and laid upon his bed.
- He went in therefore, and shut the door upon them twain, and prayed unto the LORD.
- And he went up, and lay upon the child, and put his mouth upon his mouth, and his eyes upon his hands; and he stretched himself upon him; and the flesh of the child waxed
- Then he returned, and walked in the house once to and fro; and went up, and stretched himself upon him; and the child sneezed seven times, and the child opened his eyes.
- And he called Gehazi, and said: 'Call this Shunammite.' So he called her. And when she was come in unto him, he said: 'Take up thy son.'
- Then she went in, and fell at his feet, and bowed down to the ground; and she took up her son, and went out.

הפטרת חיי שרה

- מَدُـِ خَتَّدُ لَاثَمَّد: لَحْدَـٰذَحُكَڬَڬ هُذِهِ كُه لَامَّتُهُ هُذِهِ كُه لَاحُكَحُود تَرْبُعُمُد كُرِّدَكِكِ هُذِ لَكُمُّ هُذِهِ كُه لَاحُكَحُود تَرْبُعُمُد كُرِّدَكَإِذ كَاثِد مُكْتُرُكَ لُكِان مُهُمَّئُكُ
- אַם אָמִּוֹבֶּוֹבְ נַנְּאַם נַנְּאָנִ עַ: יִנְלְּבְ אַּעַוֹנִיתָ: אַם אָמִר אָם הַנְּאַר תַּרִינְהְוָּהְ וְתֵּיִנִּפְאָבִּּ

- ,, ניִּשְׁב נֵיֵלֵךְ בַּבָּיִת אַחָת חַנָּתֹ וְאַחַת חַנָּת נֵישָל נֵיגְּחַר עָלְיִוּ נִיִּזּהֵר חַנַּעַר עַד־שָׁבַע פְּעְּמִים נִיפְּקַח חַנַּעַר אָת־עֵינֶיוּ:
- בנה: הַנְּאָט וּנְלֵבְאָנִי וֹשָׁבָּאִ אָלְיִנ וּנְאָמֶב מִאָנִ וּנִלִבָּאָמֵב נִּנְשִׁנִּ וַנְאָמֶב לַבְאָאָכִ-חַמִּׁנִּנִּנִי
- נִּתְשָׁא אָת־בְּנָה נִתֵּצְא: (פ) (תְּשָׁא אָת־בְּנָה נַתְּצָא: (פֹ

.15:1 – 1:1 sgniX I si nrafth 5dT

687

Now King David was old and stricken in years, and they covered him with clothes, but he could get no hear.

בּבְּגְרִים וְלָאִ יַנִוֹם לְוִ: וֹ וְנִימֶּלֵב בִּוֹגִ זְלֵן בָּא בַּיִּמִנִם וַיְכַּסְּׁרֵוּ

- Wherefore his servants said unto him: 'Let there be sought for my lord the king a young virgin; and let her stand before the king, and be a companion unto him; and let her lie in thy bosom, that my lord the king may get heat.'
- So they sought for a fair damsel throughout all the borders of Israel, and found Abishag the Shunammite, and brought her to the king.
- And the damsel was very fair; and she became a companion unto the king, and ministered to him; but the king knew her not.
- Now Adonijah the son of Haggith exalted himself, saying: 'I will be king'; and he prepared him chariots and horsemen, and fifty men to run before him.
- And his father had not grieved him all his life in saying: 'Why hast thou done so?' and he was also a very goodly man; and he was born after Absalom.
- And he conferred with Joab the son of Zeruiah, and with Abiathar the priest; and they following Adonijah helped him.
- But Zadok the priest, and Benaiah the son of Jehoiada, and Nathan the prophet, and Shimei, and Rei, and the mighty men that belonged to David, were not with Adonijah.
- And Adonijah slew sheep and oxen and fatlings by the stone of Zoheleth, which is beside En-rogel; and he called all his brethren the king's sons, and all the men of Judah the king's servants;
- but Nathan the prophet, and Benaiah, and the mighty men, and Solomon his brother, he called not.
- Then Nathan spoke unto Bath-sheba the mother of Solomon, saying: 'Hast thou not heard that Adonijah the son of Haggith doth reign, and David our lord knoweth it not?
- Mow therefore come, let me, I pray thee, give thee counsel, that thou mayest save thine own life, and the life of thy son Solomon.

- ניַאִּמְרוּ לֵוֹ עֲבְדִׁיוּ יִבִּקְשׁׁוּ לַאִדֹנָי חַמָּלֵךְ נְעְּרֶה בְתּוּלְה וְעֵמְדָה לִפְּנֵי חַמָּלֶךְ וּהְהִי־ לוֹ סֹבֶנֵת וְשְׁבְּבָה בְחִילֶּךְ וְחָם לַאִּדֹנִי חַמֶּלֶךְ:
- ؞ ڗڔڎקשו נעָרָה יָפָּה בְּכָל גָּבָוּל יִשְׁרָאֵל הַיִּקְאַנִּ אָת־אֲבִישָׁגֹ הַשָּׁוּנַמִּית וַיָּבָאוּ אֹתָה לַמֵּלֶף:
- ، װְתִּנְּעָרָה יָבָּה עִּד־מְאָר וַמְּהִי לֹמֶלֶךְ סֹכָּנָת יִּתְּשְׁרְהַבּוּ וְתַמֶּלֶךְ לֹא יְדְעָה:
- אָישׁ רְצִים לְפְּנְיוּ: אָמְלְדְׁ וַיַּעַשׁ לְוִ ֻּבֶּבְר וּפְּרָשְׁים וַחֲמִשָּׁים אַנְאַרְנְיָּה בָּן־חַנֵּיה מִהְנַשָּׁא לֵאמָר אָנָי
- ְּלֵאְ־עַּצְּבֹוּ אָבְּיִוּ מִיְּמָיוֹ לֵאִמֹר מַדִּוּעַ בְּבְּרִ יְלְאָר וַּמִּרְ אָבִיוּ מִיְּמִירׁ לִאָּר וְאָתִּוּ יְלְדֶר אַחֲרֵי אַבְּשֶׁלְוֹם:
- אָבְיְנְיֵּרְ הַכְּנֵין וֹנְהֵּוֹרְנְ אַנִוֹנֵר אָנְנְיֶּר: בּ נִיְּנְיֵּרְ נִבְּרָוֹ אָם וִאָּבְ פָּן־צִּרְנִיְּרִ וְמִם
- « וְצְרֵוֹל הַפֹּהֵן וּבְנִיְהוּ בָּן־יִחוֹיִדִּע וְנְהָוֹ הַנְּבִיאֹ וְשִׁמְעֵּי וְרֵמִּי וְהַנִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוֹד לְאִ הְיִּי מִם־אֲדִנִיְהוּ:
- « תַּיּהְבֶּת אֲבִּוֹיָת צָאוֹ יִּבְקִר יִּמְיָרִא אֲתַ בְּלְ־אָתִיוֹ בְּנֵי תַמְּלֶּךְ יִּלְבְלְ־אַנְשֵׁי יְתִּיּדֶת פְּלְ־אָתִיוֹ בְּנֵי תַמְּלֶּךְ יִּלְבְלְ־אַנְשֵׁי יְתִּיּדֶת מַבְּדֵי תַמֶּלְרֵּ:
- " נֵאָמֶר נְחָן אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם־שָׁלִמֹּה לאמֹר הַלַּוֹא שְׁמַעַהְ בָּי מָלֵּךְ אֲדִנְיֵּהִי בָּן־ הַנְּיִת נַאֲדֹנְיִנִי דְוָד לְאׁ יָבֶע:
- נְּפְשֶׁב לְבֶּי אִינְצְבְּ נָא מִצְּדִר יִמִּלְּטִי אָתַר הי וְעַּקְּה לְבֶּי אִינְצְבָּ נָא מִצְּדִר יִמִּלְטִי אָתַר

- Go and get thee in unto king David, and say unto him: Didst not thou, my lord, O king, swear unto thy handmaid, saying: Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne? why then doth Adonijah reign?
- Behold, while thou yet talkest there with the king, I also will come in after thee, and confirm thy words. $\dot{}$
- And Bath-sheba went in unto the king into the chamber.—Now the king was very old; and Abishag the Shunammite ministered unto the king.—
- And Bath-sheba bowed, and prostrated herself unto the king. And the king said: 'What wouldest thou?'
- And she said unto him: 'My lord, thou didst swear by the Lord thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne.
- And now, behold, Adonijah reigneth; and thou, my lord the king, knowest it not.
- And he hath slain oxen and fatlings and sheep in abundance, and hath called all the sons of the king, and Abiathar, the priest, and Joab the captain of the host, but Solomon thy servant hath he not called.
- And thou, my lord the king, the eyes of all Israel are upon thee, that thou shouldest tell them who shall sit on the throne of my lord the king after him.
- Otherwise it will come to pass, when my lord the king shall sleep with his fathers, that I and my son Solomon shall be counted offenders.'
- And, lo, while she yet talked with the king, Nathan the prophet came in.
- And they told the king, saying: 'Behold Nathan the propher.' And when he was come in before the king, he bowed down before the king with his face to the ground
- And Nathan said: 'My lord, O king, hast thou said: Adonijah shall reign after me, and he shall sit upon my throne?

- יו הבּה עוֹרֶךְ מְרַבֶּרֶה שָׁם עִם הַמָּלֶךְ וַאֲנִיׂ אָבָוֹא אַחֲבַיִּךְ וּמִלֹאִתִּי אָת־דְּבְרֵיִרְּ:
- ، ַ ַ יַּמְבָא בַּת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶּךְּ הַתַּדְרָה יְהַמֶּלֶּךְּ יָקוֹ מְאָׁד יַאֲבִישִׁל הַשָּׁוּנִמִּית מְשָׁרָת אֶת־הַמֶּלֶךְּ:
- يەتىر، ئىلام ئۆك ھۆك ئېقى ئۇۋۇن خىلىڭ ھۆڭىزاڭ كۈچۈناك چە-تەڭرىك جىيە بەرۇاك ھەتىر، ئىلاھ ئۆك ھۆڭ ئۇڭلا بىلۇ
- رْبِم نَيْرُهُنَ: ﴿ ﴿ مُنْ نَدُمُنَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال
- ْ رْبَافِّ ا שָׁוֹר וְּמְרִיא-וְצֵאׁן לְרֹבֹ (פּ) נִיּקְרָאׁ לְבְלִ-בְּנֵי תַמֶּׁלֶךְ וּלְאָבְיָתָרׁ תַפֹּהַוֹ וּלְיֹאָב שַּר תַצְּבָא וְלִשְׁלְמָׁה עַבְּדְּףְ לְאִ קְּרֶא:
- ָּ וְאַמִּרֹ אֲדֵנִי הַמָּּלֶּה עִינִי כְּלִ-יִשְּׁרָאֵל עָּלֶיִה לְהַנֵּיד לְהָם מִי יִשָּׁב עַל־כּּמָא אֲדֹנִי־ הַמֶּלֶּה אַהַרֵיי:
- ַ וְהַיְּה בִּשְׁכָב אֲדִּנִי־הַמֶּלֶּךְ עִם־אֲבֹתָיִי הַ יְהַיִּיתִי אֲנֵי וּבְנֵי שְׁלִלְה חַמָּאִים:
- ײַ נְּבְּנֵא בָּא: בּ נְהַנָּה עֹנְבָנָה מְבַבָּנָה עִם־תַמָּלֶרְ וָנְתָּוֹ
- ⁶² ניגירי למֶלֶךְ לֵאמֶר הִנָּה נְתָּלֶךְ עַלֶּרִי נְּבְאַ לְפְּנֵי הַמֶּלֶךְ נִיִּשְׁתַּחִי לַמֶּלֶךְ עַלִּ אַפֶּיוּ אֶרְצְּה
- נَّאُמֶר נִמְלְּדְּ אַּחֲרָי וַהָּמֶלְרְ אַמָּר אַלְּרְפִּ אֲדִנְיָּהוּ יִמְלְּרְּ אַתְּרָיִ תַּמֶּלְרְ אַמָּר אַלְּרְפִּ

הפטרת תולדות

For he is gone down this day, and hath slain oxen and fatlings and sheep in abundance, and hath called all the king's sons, and the captains of the host, and Abiathar the priest; and, behold, they eat and drink before him, and say: Long live king Adonijah.

But me, even me thy servant, and Zadok the priest, and Benaiah the son of Jehoiada, and thy servant Solomon hath he not called.

Is this thing done by my lord the king, and thou hast not declared unto thy servant who should sit on the throne of my lord the king after him?

Then king David answered and said: 'Call me Barh-sheba.' And she came into the king's presence, and stood before the king.

And the king swore and said: 'As the LORD liveth, who hath redeemed my soul out of all adversity,

verily as I swore unto thee by the Lord, the God of Israel, saying: Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne in my stead; verily so will I do this day.'

Then Bath-sheba bowed with her face to the earth, and prostrated herself to the king, and said: 'Let my lord king David live for ever.'

- בו בעולה ולשלקה עלה לא קבוא: אם אים אים לאים לאים היו הילה אים היו הילה אים היו הילה אים היו הילה אים היו הילה אים היו היו היו היו היו היו
- אָם מֵאֵתֹ אֲדֹנֵי חַמָּלֵךְ נְחָנֶת תַדְּבָרִ תַּזְּת וְלָא הוֹדַעְמָּ אֲת־(כִּי עַבִּרִיךִ)[קִּי עַבְּיְדְּׁן מִי נִשֶׁב עַל־בָּפָּא אֲדֹנִי חַמֶּלֶרְ צַּחֲבְיִי: (ס)
- ַ נְּהָּן עַמֶּלְנֵי בִּוֹעְ נִיּאָמֶר אַבִּאָיַלְ לְפָּנֵּי הַמְּבָת נִשִּׁרָאָ לְפָּנֵי עַמְּלְנִּ וַעַּהָּמָר לְפָּנֵי עַמֶּלְנֵּי:

وم رَبْطِكِر مَقِاكِاتِ رَبْعِيْر مَدَّ بْدَاتُم يُخِلَّد خِدِيد يُمَا رَجْطِ مِقَاكِاتِ رَبْعَيْر مَدَّ بْدَاتُم يُخِلَّد خِدِيد

ْدَ פַּאַמֶּרֻ נָאָבָּהִטִּי לֵּבְ בַּיחִנָּה אָלֵהַ. אַחַרְּי וְהָוּא נִשֶּׁר בִּי־שָּׁלְטָּה בָּנָף יִמְלָּךִּ אָמֶשְׁר הַיִּים הַזָּה:

ַ וַהִּמָּר בַּת־שָׁבַע אַפַּיִׁם אָבֶץ וַהִשְׁתַּחִיּ לְמָּלֶדִּ וַתְּאִמֶר יְהִי אֲדֹנֵי הַמֵּלֶדִּ דְּוָד לְעַלֶם: (פ)

הפטרת תולדות

The Haftara is Malachi 1:1 - 2:7. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 258.

The burden of the word of the Lord to Israel by Malachi.

I have loved you, saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein hast Thou loved us?' Was not Esau Jacob's brother? Saith the LORD; Yet I loved Jacob;

מּלְאָּבֶׁוּ: מּלְאָבֶׁוּ: מּמִּא בַברוֹנְינִיִר אָּלִוּמִּבִּים בּמִּבִּ

אָהַבְּהָּנִי אָהָבֶם אָמָר יִחנָה וָאַמַרָהָם בַּמָּר אַהַבְּהָנִי הַלֹּוֹא־אָׁח עַשֶּׁי לְיִעֲלִב נְאָם־יִּחֹנְׁה נְאַהַב אֶת־יַעְּלְב:

הפטרת תולדות

- But Esau I hated, And made his mountains a desolation, And gave his heritage to the jackals of the wilderness
- Whereas Edom saith: 'We are beaten down, But we will return and build the waste places'; Thus saith the LORD of hosts: They shall build, but I will throw down; And they shall be called The border of wickedness, And The people whom the LORD exectateth for ever.
- And your eyes shall see, And ye shall say: 'The LORD is great beyond the border of Israel.'
- A son honoureth his father, And a servant his master; If then I be a father, Where is My honour? And if I be a master, Where is My feat? Saith the LORD of hosts Unto you, O priests, that despise My name. And ye say: 'Wherein have we despised Thy name?'
- Ye offer polluted bread upon Mine altat. And ye say: 'The 'Wherein have we polluted thee?' In that ye say: 'The table of the LORD is contemptible.'
- And when ye offer the blind for sacrifice, is it no evil! And when ye offer the lame and sick, is it no evil! Present it now unto thy governor; will he be pleased with thee? Or will he accept thy person? Saith the LORD of hosts.
- And now, I pray you, entreat the favour of God That He may be gracious unto us!— This hath been of your doing.— Will He accept any of your persons? Saith the Lord of hosts.
- Oh that there were even one among you that would shut the doors, That ye might not kindle fire on Mine altar in vain! I have no pleasure in you, Saith the LORD of hosts, Neither will I accept an offering at your hand.
- For from the rising of the sun even unto the going down of the same My name is great among the nations; And in every place offerings are presented unto My name, Even pure oblations; For My name is great among the nations, Saith the LORD of hosts.
- But ye profane it, In that ye say: 'The table of the LORD is polluted, And the fruit thereof, even the food thereof, is contemptible.'

- ְנְאֶטַ-זָּטַׁלְטַוּ, לְטַזּוִּטַ מִגְּבֶּׁר: נְאֶטַ-מְּאֶׁוּ אָּנָאָטַוּ נְאָאָהַם אֶטַ-טַּבָּוּוּ, אֶמֶלְטָּעַ
- פִּי־תֹאׁמַר אֱדֹוֹם רֻשַּׁשָׁנִוּ וָנְשִׁוּבֹ וָנִבְנֵה הֵבְבֹוֹת פָׁה אָמַר יְהְזָה צְבָאׁוֹת הֵמָּה יִבְנִוּ וְאַנֵּי אֶהֶרְוֹס וְקְרְאָוּ לְהָם וְּבָּוּל רִשְׁמְּה וְהְמָּם אֲשֶׁר־זָמָם יְהְזָה עַּד־עּוֹלֶם:
- ְּנְעַנְיֵע מִמֹּלְ לְלִּבִּנִילְ וֹמִּבְׁאֵלְ: * נְמִנְנִכֵּם שַּׁבְאֵנִנִי נְאַפָּם שַׂאָמֶבוּן וֹלִבַּלְ
- בּן יְכבִּר אָב וָעֵבָּר אַדנִיו וְאָם־אָב אָנִי אַנַה כְבוֹדִי וְאִם־אֲדוֹנִים אָנִי אַנֹּה מוֹרָאִי אָמָרו יְהְנָה צְבְאׁוֹת לְכֶם תַפְּׁהָנִים בּוֹזֵי שְׁמִי וַאֲמַרְהֶּם בַּמֶּה בְזִינִי אָת־שְׁמֶךְ:
- מגישִׁים עַל־מִוְבְּחִי' לֵחָם מְגֹאָל וַאֲמַרְחָם בַּמֵּּה גַּאַלְנִיף בָּאֵמְרְכֶּם שֻׁלְתַן יְהֹוָה נִבְזֵה הִיּא:
- הַנִרְעָּרִישׁוּוּ עִּנֵּר לִּוְבֹּחַ אֵּין לִע וְבָי תַּגִּישׁוּ פְּסָחַ וְחֹלֶת אֵין רֻע חַקְרִיבֶּחוּ נְא לְפָּחָטָׁךּ הַיִּרְעָּהְיֹּאְיֹ הֵיִשְּׁא פְּנֶּיךּ אָטָר יְחְנָת צְבָּאִית:
- וְעַמָּה חַלּוּדְגֵא פְּנִי־אָל וִיחָנֵנִוּ מִיֵּדְכָם הַוְּמְה וֹּאִת הַוִּשָּׂא מִכֶּם פְּנִים אָמָר יְהֹוֶה צְבְאִוֹה:
- מִי גִם־בָּכֶם וִיִסְגַּׁר דְּלִתִּיִם וְלֹאֹ־תָאִירוּ מִזְבְּחִי חִנָּחַ אֵין־לִי חֻפָּץ בָּכֶם אָמַר יְחֹנָת צְבְאִוֹת וּמִנְחֲה לֹא־אֶרְצֵה מִיּדְבֶם:
- בֵּי מִמִּזְרַח־שָׁמָשׁ וְעַּדִּיִאָּוֹ גָּדָוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם וּבְּכְל־מָלִּוֹם מָקַמָּר מָגָּשׁ לִשְׁמָי וּמִנְתַה שְׁהוֹרֶה בִּי־גָּדַוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם אָמָר יְהוְה צְבְאִוֹת:
- אַדְּנָי מְנְאָלְ הְוּא וְנִירָוֹ בְּאָמְרְבֶּם שָׁלְתַן אַדְנָי מְנְאָלְ הְוּא וְנִירָוֹ נְבְזָה אָכְלְוּ:

- Ye say also: 'Behold, what a weariness is it!' And ye have snuffed at it, Saith the Lord of hosts; And ye have brought that which was taken by violence, And the lame, and the sick; Thus ye bring the offering; Should I accept this of your hand? Saith the Lord.
- But cursed be he that dealeth craftily, Whereas he hath in his flock a male, And voweth, and sacrificeth unto the Lord a blemished thing; For I am a great King, Saith the Lord of hosts, And My name is feared among the nations.
- And now, this commandment Is for you, O ye priests.
- If ye will not hearken, and if ye will not lay it to heart, To give glory unto My name, Saith the LORD of hosts, Then will I send the curse upon you, And I will curse your blessings, Yea, I curse them, Because ye do not lay it to heart.
- Behold, I will rebuke the seed for your hurr, And will spread dung upon your faces, Even the dung of your sacrifices; And ye shall be taken away unto it.
- Know then that I have sent This commandment unto you, That My covenant might be with Levi, Saith the Lord of hosts.
- My covenant was with him Of life and peace, and I gave them to him, And of feat, and he feated Me, And was afraid of My name.
- The law of truth was in his mouth, And unrighteousness was not found in his lips; He walked with Me in peace and uprightness, And did turn many away from iniquity.
- For the priest's lips should keep knowledge, And they should seek the law at his mouth; For he is the messenger of the Lord of hosts.

- וּאַמִרְמָם הַנָּה עַהְּלְאָה וְהִפִּחָהֵם אֹוֹתֹּוֹ אַמִר יְהְוָה צְבְאׁוֹת וַהֲבֵאתָם נָזִּיל וְאָת־ הַפְּסָׁתַ וְאָת־תַחוֹלֶה וַהֲבֵאתָם אָת־הַמִּנְחָה הַאֶּרְצֶה אוֹתָה מִיֶּדְכֶם אָמָר יְהְוָה: (ס)
- ן אָרַוּר נוֹבֵל וִיָשׁ בְּשָּׁרִרוֹ זְבְּר וִנֹבֶר וִזֹבֶח מְשְׁחָת לַאִּרֹנְי כִּי מֶלֶרְ נְּרִוֹל אָנִי אָמַרֹ יְהְנְה צְּבְאִׁוֹת וּשְׁמָי נוֹרֶא בַגּוֹיָם:
- m וְעַּמְּׁה אֲבֹ'כֶּם הַמִּצְּנֶה הַוּאָת הַכֹּהָנִים:
- אִם־לָא תִשְׁמָלֵּנִי וְאָם־לֹאׁ תָשָּׁימִּנִּ עַּלִּ־לֵב לְתָּת בְּבָוֹד לִשְׁמִּי אָעַר ִיְהְזָּה צְבְאִוֹת וְשִׁלְּחְתֵּי בְבֶם אֶת־חַמְּאֵרְה וְאָרוֹתָי אֶת־ בְּרְכוֹתֵיכֶם וְנַם אֲרוֹתִיהְ בָּי אֵינְבֶם שְׂמָים עַל־לֵב:
- אֶלְּנִּ: מּלְ_פֹּנִיכְּם פּּבְהָּ עַזְּנִכִּם וֹּלָהָא אָטַבָּם בּיִּלְנִי נְמָּב לַכָּם אָטַ-עַזְּבַת וֹזֶבַנִינִ פָּבָהָ
- הְבְּאִנְט: בּוֹאָט לְטִׁנְּט פֿרִיִּטִּי אָמִרלֵוְּי אָמָר יְּחִנְּׁט יַנְיָּאָט לְטִּיְנִט פֿרִיִּטִּי אָמִרלְוְּי אָמָר יְּחַנְּּׁטִּ
- ביא: מונא: בייתיו היתה אמו החיים והשלים בייתיו היתה אמו החיים והשלים
- مَارَم אֵמֶת הַנְּהָה בִּפְּיִהוּ וְעַּנְלֵה לִאִּר , נְמְצָּא בִשְּׁפְּתֵיוּ בְּשֶׁלְוֹם וּבְמִישׁוֹר הַלַּךְּ אִיְּיִּ וְּרַבֶּים הַשָּׁיב מִעְּלְוֹם וּבְמִישׁוֹר הַלַּךְּ
- בְּרִישִׂפְתֵּי כְבֵּלְ יִשְׁמְרִרּ־צַּבְאָוֹת וְתִּיבֶׁת יְרַּאַיִּ
 בְּרִישִׂפְתַּי כְבַלְ יִשְׁמְרִרּ־צַּבְאָוֹת וְתִּיבֶּת יְרַּאַיִּ

הפטרת ויצא

The Haftara is Hosea 12:13 - 14:10.

- And Jacob fled into the field of Aram, And Israel served for a wife, And for a wife he kept sheep.
- And by a prophet the Lord he kept. Egypt, And by a prophet was he kept.
- Ephraim hath provoked most bitterly; Therefore shall his his blood be east upon him, And his reproach shall his Lord return unto him.
- When Ephraim spoke, there was trembling, He exalted himself in Israel; But when he became guilty through Baal, he died.
- And now they sin more and more, And have made them molten images of their silver, According to their own understanding, even idols, All of them the work of the craftsmen, Of them they say: 'They that sacrifice men kiss calves.'
- Therefore they shall be as the morning cloud, And as the dew that early passeth away, As the chaff that is driven with the wind out of the threshing-floor, And as the smoke out of the window.
- Yet I am the LORD thy God From the land of Egypt; And thou knowest no God but Me, And beside Me there is no saviour.
- I did know thee in the wilderness, In the land of great
- When they were fed, they became full, They were filled, and their heart was exalted; Therefore have they forgotten Me.
- Therefore am I become unto them as a lion; As a leopard will I watch by the way;
- I will meet them as a bear that is bereaved of her whelps, And will rend the enclosure of their heart; And there will I devour them like a lioness; The wild beast shall tear them.
- It is thy destruction, O Israel, That thou art against Me, against thy help.
- Ho, now, thy king, That he may save thee in all thy cities! And thy judges, of whom thou saidst: 'Give me a king and princes!'
- I give thee a king in Mine anger, And take him away in My wrath.

- בּאַשְּׁה וּבְאָשֶׁה שְׁמֶר: בְּאָשְּׁה וּבְאָשֶׁה שְׁמֶר:
- ر הקעיס אָפְרֵיִם הַמְרִיּרִים וְדָמִיוֹ עָלְיִוּ יִשְׁיִם הַלְּיִוּ יִשְׁיִם הַלְּיִוּ יִשְׁיִם יִּהְעָיוֹ עָלְיִוּ
- װא פֿבּפֿג אָפֿרִים בְּיָּט נְאָא הַיִּא פֿנּאָבָר בּוווֹא פֿבּבר אָפֿרִים רָטָט נָאָא הַיִּא פֿנּאָרָאָרָ
- וְעַהָּחוּ יוֹסָפּוּ לַחֲמֹאׁ וַיַּעֲשָׁוּ לָחֶם ׁ מַסֵּלָּח מִפְסְּפָּם בִּחְבוּנָם עֵצַבִּׁים עַעֲשָׂה חָרָשָׁים בְּלְּה לָהֶם הֵם אִמְרִּים זֹבְחֵי אָדְׁם עַּגְּלִים יִשְׁקּוּוּ:
- دِ حِٰذِا 'ִהְיוּ פַעַּנִן־בַּקֵר וְכַשַּׂל מַשְׁבָּים הֹלֵוְדִּ בְּמִץ יְסִעֵּר מִגְּהָן וּכְעָשֶׁן מֵצְּהָבֶּה:
- ן אָנֹבֶּי יְהֹוָה אֱלֹהֵיף מֵאָהֵץ מִצְּהָיִם נאלהָים זּיּלְהִי לֵא תַּדְׁע יּמוֹשָׁיעַ אַיִן בְּלְהֵי:
- \$\fit{\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$

 \$\fit{\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$

 \$\fit{\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$

 \$\fit{\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$\text{\$\fit}\$

 \$\fit{\text{\$\fit}\$
- ج ا ضِحَابند: ٥ جَمَادِ مِن اِن شِجُمِهِ شِحَمَهِ اِنْ لَا اِع خِجَاءِ مَحِــ
- אָמִּיר: אַמִּיר: לְטֵם בִּמִיִּמְטַׁלְ בִּּנְמֵּר עַּלִּדְּ
- ر אָבְגָּשְׁם בְּרָב שַׁבְּגִּץ חַיֵּה הַשְּׁדֶּה הְבָּקִם * אָבְּנְשִׁם בְּרָב שַבְּגִץ וַאָּקְרַע הַעָּרֵר לְבָּם
- و بمثانك نمني خيد خمائك:
- ڶۿ۪ڬ؞ڡ: ڶۿ۪ۼۿ۪ڔڮ؉ۿڷۮ؉۬ڟ۪ڬۼؙٷڎٮٷ؞ڟڴ۪ڬ ؆؉ؽ؞ڟڴڂڮۿۊڹ؉ڶڔڹۿ؞ڟڬڂڂڂۦڟڎ؞ڬ
- בְּמְבְרְבְיֵהְ: (פּ) אֶמֵּן לַנִּ מָבֵנִ בִּאָפִּּ, וֹאָפַׁיִ

- The iniquity of Ephraim is bound up; His sin is laid up in store.
- The throes of a travailing woman shall come upon him; He is an unwise son; For it is time he should not tarry In the place of the breaking forth of children.
- Shall I ransom them from the power of the nether-world? Shall I redeem them from death? Ho, thy plagues, O death! Ho, thy destruction, O netherworld! Repentance be hid from Mine eyes!
- For though he be fruitful among the reed-plants, An east wind shall come, the wind of the LORD coming up from the wilderness, And his spring shall become dry, and his fountain shall be dried up; He shall spoil the treasure of all precious vessels.
- Samaria shall bear her guilt, For she hath rebelled against her God; They shall fall by the sword; Their infants shall be dashed in pieces, And their women with child shall be ripped up.
- Return, O Israel, unto the Lord thy God; For thou hast stumbled in thine iniquity.
- Take with you words, And return unto the LORD; Say unto Him: 'Forgive all iniquity, And accept that which is good; So will we render for bullocks the offering of our lips.
- Asshur shall not save us; We will not ride upon horses; Neither will we call any more the work of our hands our gods; For in Thee the fatherless findeth mercy.'
- I will heal their backsliding, I will love them freely; For Mine anger is turned away from him.
- I will be as the dew unto Israel; He shall blossom as the lily, And cast forth his roots as Lebanon.
- His branches shall spread, And his beauty shall be as the olive-tree, And his fragrance as Lebanon.
- They that dwell under his shadow shall again Make corn to grow, And shall blossom as the vine; The scent thereof shall be as the wine of Lebanon.
- Ephraim [shall say]: 'What have I to do any more with idols?' As for Me, I respond and look on him; I am like a leafy cypress-tree; From Me is thy fruit found.

- בְּרוּרִ עְּוֹן אֶפְּרְוֹם צְפּוּנָת חַמָּאִתְוּ:
- ני מִבְלֵי יוֹלְדֶה יְבָאוּ לְוִ הוּא־בֵּן לֵאׁ חָלְם בּי־עֵּת לְא־יַעְּקֹד בְּמִשְׁבָּר בָּנִים:
- יי מייַר שָאוֹל אָפְּדִּם מִּמָּוָת אָּגָאָלֵם אָהִי דְבְּנֶׁרִּ מָּנֶת אֲהַי קִּשְּׁבְּרִּ שְּאִׁיל נְחַם יִּפְתַּר מַמֵּינֶי:
- י. בּי הֿוּא בִּין אַחִים יִפִּרִיא יָבָוֹא קִדִּיםֹ רֹוּחַ יִהֹוְה מִמִּדְבָּר עֹלֶה וִיבָּוֹשׁ מָקוֹרוֹ וְיָחֲרָב מַעְיָנוֹ הַוּא יִשְׁסֶׁה אוֹצֵר כְּל־כְּלִי חָמְדֶּה:
- יבְקְמְנִי (פּ) בּמֵנְרֵב וְפֶּלִוּ מִלְלְנְנִים וְרָּשְּׁמִּוּ וְחָרִיוּטְיוּ מֹאִמִּם מִמִּרְיִּוֹ בָּּי מִלְלְנִים וְרָשְּׁמִּוּ וְחָרִיּוּטְיוּ
- ي نسجہ بناچی کی بہزرہ چرخیرہ جرد چنچام قورزہ:
- ، קַחָּיִּ עִּמְּכֶם דְּבְרִּיִם וְשִׁיּבִי אֵלִ־יִּחֹוְגִּה אִמְרַיּ אֵלִיִּר כְּלְ־תִּשְּׂא עִּיּוֹ וְקַח־מֹּיִב וְנְשִׁלְמָה פְּרֵים שְׁפְּחֵינוּ:
- אַּמִּּגוּ לַאֵּ וּיִמִּימִּנוּ מַּלְ_סִּיסִ לַאָּ דָּרְבֶּׂבּ וְלְאִּבֹּיאִמִּג מַּיָּג אֵּלְבִינוּ לְמִּמְּמִּיִּ יַבִּינוּ זְאַמִּּוּרוּ לַאִּ יוִשִּׁישִּׁנוּ עַלְּהַעָּמִּיִּ
- ជដូរ: ١ - אֶבְׁפֹּאָ מָהַוּבֹׁטְם אָנִוֹבֵם וֹנִבֹלֵע כַּ. הָבֹר אַפּֿ.
- ي هِڄِيْہ حِوْحٍ خِنْهِ لِهُمْ نَجَرَب حَسَانِهِ إِيرَاء هُڄِيْہ حَوْحٍ خِنْهُ لِهُمْ نَجَرَب حَسَانِهَ إِيرَاء
- בּלְבֹלוּוֹל:
 בֿלְבֹלוּוֹל:
- اَحُدُهِ خَيْرًا كِٰحُثْهًا: * يُشْرِدر بِشَدِّر خُمْرِدِ نُنَادُ لَـٰذُا لَـٰذَفَٰدُلِنَا حَالِقًا
- נְמְצְא: נְאֵשׁינֶנִּנִּ אֲנִי כִּבְּרָוֹשׁ רַעֲּנָוֹ מִמֶּנִּי פֶּרְיָרְ נְאֵשְׁינְנִּנִּ אֲנִי כִּבְרָוֹשׁ רַעֲּנָוֹ מְמֶנִּי פֶּרְיָרְ

Whoso is wise, let him understand these things, Whoso is prudent, let him know them. For the ways of the Lord are right, And the just do walk in them; But transgressors do stumble therein.

ְיְבְשְׁלְנִי בְּם: בְּרְבֵּי יְתְנְׁע וְצֵּגִּמִּים יֵלְכִּוּ לְּם וּפִּשְׁמֹּים מְּי חַכְּם וְיָבֵּן אֶבְּיִר וְּבְּוֹן וְיֵדְעֵּהְם בִּּי־יִשְׁרֵּים

הפטרת וישלח

Is:1 – 1:1 daibadO si arattaH ədT

- The vision of Obadiah. Thus saith the Lord God concerning Edom: We have heard a message from the Lord, And an ambassador is sent among the nations: 'Arise ye, and let us rise up against her in battle.'
- Behold, I make thee small among the nations; Thou art greatly despised.
- The pride of thy heart hath beguiled thee, O thou that dwellest in the clefts of the rock, Thy habitation on high; That sayest in thy heart: 'Who shall bring me down to the ground?'
- Though thou make thy nest as high as the eagle, And though thou set it among the stars, I will bring thee down from thence, saith the LORD.
- If thieves came to thee, if robbers by night— How art thou cut off!— Would they not steal till they had enough? If grape-gatherers came to thee, Would they not leave some gleaning grapes?
- How is Esau searched out! How are his hidden places sought out!
- All the men of thy confederacy Have conducted thee to the border; The men that were at peace with thee Have beguiled thee, and prevailed against thee; They that eat thy bread lay a snare under thee, In whom there is no discernment.
- Shall I not in that day, saith the LORD, Destroy the wise men out of Edom, And discernment out of the mount of Esau?
- And thy mighty men, O Teman, shall be dismayed, To the end that every one may be cut off from the mount of Esau by slaughter.
- For the violence done to thy brother Jacob shame shall cover thee, And thou shalt be cut off for ever.

- הַזִּוֹן שְׁבַרְיָה בְּה־אָמֵר אֲדֹּנָי וָהוֹה לֶאֵדִּיׁם שְׁמִּיּעָּה שְׁמֵּעְנִּי מֵאֵת יְהוָה ְנָצִיר בַּגּּיִיָם שְׁלְּח קַּיּמוּי וְנְקִּיּמָה שָּלֶיהָ לַמִּלְחָמֶה:
- י בְּנָרְ קְּטֶּׁן נְתַמֵּיךְ בַּגּנְיָם בְּזָּיִי צַּמָּר מְאָר:
- ְּהְבְּתִּי אִמֶּר בְּלְבְּיִ מֵּי יוֹרְדֵּנִי אֶבֶּץ: יְּדְיוֹ לִבְּּדְ הַשִּׁיאָב שִּבְנִי בְּחַלָּנִי בֶּמָלָ
- אַם מּגָּבְיהַ פַּנְּשֶׁר וְאָם־בָּין פִּיכְבָים שֵּׁים קּגַּהְ מִשְּׁם אוֹרִייְדְהַ נְאָם־יָהְוָה:
- לְּהְ תַּלְנָא נִמְּאָנְרוּ מִלְלְנָת: נְגְשְׁנִיתְּת תַּלְנָא נִנְּנְבוּ צַּיְּחַ אָם בְּּאָרִים בָּאָנִ בְּיִבְיִים בְּאָנִילִנְא נִנְּנְבוּ צִּיְחָ
- و كَيْلِدُ بْنَافِشِ مَشِر بْخُمُدُ مَيْفَالِّدِ:
- ער הגָבַוּל שׁלְּחִוּף בָּל אַנְשֵׁי בְרִימָּף השׁיאָוּף יָבְלִוּ לְךָּ אַנְשֵׁי שִׁלֹמֵוְ לַחְמָּוֹ יְשִׂימוּ מְזוֹר ׁ מַחְמֵּיף אֵין מְבוּנֶה בְּוֹּ:
- " בְּלֵנְא בַּנְּיִם נִיְּבְנְּנָׁם מַבְּנְּיִם מַבְּרְנָּיִ " בְּלָנָא בַּנִּיָם נַהָּנָּא נָאָם נְהַנָּיִר מָבָר מָבָּרְהָּיִּ
- מּמִּׁנְ מִפְּׁמִׁבְ: • נְחַשִּׁנִּ יִּפְנְיֵבְוּ שִּׁנְמֵוֹ לְמָּמֵּן נִפְּבִיעַ אָּנְחַ מִּתַּרַ
- " מְחַמָּס אָחָיף יַשְּׁקִב הְּכַסְּךֵּ בּיּשָׁה וְנִבְּרַהָּ לְעּיֹלֶם:

- In the day that thou didst stand aloof, In the day that strangers carried away his substance, And foreigners entered into his gates, And cast lots upon Jerusalem, Even thou wast as one of them.
- But thou shouldest not have gazed on the day of thy brother In the day of his disaster, Neither shouldest thou have rejoiced over the children of Judah In the day of their destruction; Neither shouldest thou have spoken proudly In the day of distress.
- Thou shouldest not have entered into the gate of My people In the day of their calamity; Yea, thou shouldest not have gazed on their affliction In the day of their calamity, Nor have laid hands on their substance In the day of their calamity.
- Neither shouldest thou have stood in the crossway, To cut off those of his that escape, Neither shouldest thou have delivered up those of his That did remain in the day of distress.
- For the day of the LORD is near upon all the nations; As thou hast done, it shall be done unto thee; Thy dealing shall return upon thine own head.
- For as ye have drunk upon My holy mountain, So shall all the nations drink continually, Yea, they shall drink, and swallow down, And shall be as though they had not been.
- But in mount Zion there shall be those that escape, And it shall be holy; And the house of Jacob shall possess their possessions.
- And the house of Jacob shall be a fire, And the house of Joseph a flame, And the house of Esau for stubble, And they shall kindle in them, and devour them; And there shall not be any remaining of the house of Esau, For the Lord hath spoken.
- And they of the South shall possess the mount of Esau, And they of the Lowland the Philistines, And they shall possess the field of Ephraim, And the field of Samaria; And Benjamin shall possess Gilead.
- And the captivity of this host of the children of Israel, That are among the Canaanites, even unto Zarephath, And the captivity of Jerusalem, that is in Sepharad, Shall possess the cities of the South.
- And saviours shall come up on mount Zion To judge the mount of Esau; And the kingdom shall be the LORD's.

- בְּיוֹם עַּמְּדְרְךָּ מִנְּגֵּד בְּיִנִם שְׁבָוֹת זָהָים הַילִּוּ וְנְבְרִיׁם בָּאִי שְׁעְרִׁוּ וְעַלִּ־יִרוּשְׁלַםׁ יַדָּוּ גוֹרֶל נְם־אַמָּה בְּאַתַּד מֵהֶם:
- ַ וַאַל־מָּנָא בְּיוֹם־אָחִיֹּךְ בְּיָוֹם אָבְדָה וַאַל־ הִשְׁמָח לִבְּנֵי־יְהוּדֶה בְּיִוֹם אָבְדָה וַאַל־ הְנְהֵל פֶּיךְ בְּיִוֹם צְרֵה:
- שׁמְלְטׁנִּׁי בְּטִּגְיְ בּגִּיִם אָגִּבְיִ שְּׁנֵּא נִּם אַּעָּׁי בְּנִּׁמִּי בְּנִּים אָנְבִי נִּאָּגְ אַגְטַבְׁיִא בְמִּמִּר מַמִּי בְּנִּים אָנִבִּים אַנִ
- ַ לַּגְימָגו וֹאַלְ־מַסְגָּר שְׂרִידֶיו בְּיוֹם צְּרֶד: אַנִ- יַנְאָלִ-מַנְּמָדִי עַלְ-הַפְּרֶל לְהַכְּרָית אָנִר:
- ، چــקרוֹב יוֹם־יִחוָֹה עַל־בָּלִר יִּשִׁיב בָּרִאִשֶּׁרִּ: עְשָׁיקֹ יֵעְשֶׁה לֶּוֹדְ גְּטָּלְךָּ יָשִׁיב בְּרִאִשֶּׁרִּ:
- י יִרְתַר צִּיָּוֹן מִּהְנֶת פְּלֵישָׁה וְתֵּיָה אָֹדֶשׁ וְיְרְשׁוֹּ בֵּיִת יַשְּׁלְב אָת מוֹרֶשׁיהֶם:
- 'נְהְיִנְ מְּנִירִ לְבֵּינִ מְּמֶּוּ כָּּי יְהְוְנִי גִּפֶּנִי יבִּית מִּמִּי לְלְמִּ וְדִלְלִּי בָּחֵם וֹאִכַּלִיִם וְלִאִּ 'נְהִיִּנִ מִּמִּי לְלְמִּ וְדֵלְלִי בִּחֵם וֹאִכַּלִים וְלִאִּ
- ە زنلەن تۇرد %ט-تەر ھۇر ئىھقدىر %ט-قىزىمۇرە ئىلىمى «ئىلىم «ئىلىد »ئىلىد ئىلىد بىرى ئىلىدىنى ئىلىدىنى ئىلىدىنى ئىلىدىنى ئىلىدىنى ئىلىدىنى ئىلىدىنى
- בּסְפְּרֵץ יְרְשֵּׁי אֵׁט מְּרֵי תַנֵּגָר: בְּנְעִּיִּת מָרַצְּרְפָּׁת וְּגְלֶת יְרִישָּׁלְם אִּשֶּׁר וְּגְלֵת תַחֵלִם אָשֶּר
- מּמְגֹּוּ טִׁנְטָבׁע בְּינִנְע בּפִּלְנְכֵּע: * נמֹלַנּ טִּנְמִמֹנִם בִּנַר אִּנְּן לַמִּפָּס אָּעַ־נַרַ

הפטרה וישב

The Haftana is Amos 2:6 – 3:8. On Ḥanukka, read the Maftir on page 260. See there for notes on which Maftir to read.

The Haftana is on page ??.

9:II

Thus saith the LORD: For three transgressions of Israel, Yea, for fout, I will not reverse it: Because they sell the righteous for silver, And the needy for a pair of shoes;

That pant after the dust of the earth on the head of the poor, And turn aside the way of the humble; And a man and his father go unto the same maid, To profane My holy name;

And they lay themselves down beside every altar Upon clothes taken in pledge, And in the house of their God they drink The wine of them that have been fined.

Yet destroyed I the Amorite before them, Whose height was like the height of the cedars, And he was strong as the oaks; Yet I destroyed his fruit from above, And his roots from beneath.

Also I brought you up out of the land of Egypt, And led you forty years in the wilderness, To possess the land of the Amorites.

And I raised up of your sons for prophets, And of your young men for Mazirites. Is it not even thus, O ye children of Israel? Saith the LORD.

But ye gave the Nazirites wine to drink; And commanded the prophets, saying: 'Prophesy not.'

Behold, I will make it creak under you, As a cart creaketh that is full of sheaves.

And flight shall fail the swift, And the strong shall not exert his strength, Neither shall the mighty deliver himself,

Neither shall he stand that handleth the bow; And he that is swift of foot shall not deliver himself; Neither shall he that rideth the horse deliver himself;

And he that is courageous among the mighty Shall flee away naked in that day, Saith the Lord.

בׁה אָמָר יְהוָֹה עַל־שָׁלִשְׁה פִּעִּלִיִם: נְעַל־אַרְבְּעָה לָא אֲשִׁיבָנִּה עַל־מִבְרָם הַשְּׁאָפָּים עַל־עַבְרָוֹן בְּעֲבָוּר נַעֲלֵיִם: הַשְּּאָפָּים עַל־עַפְר

בְּנְגְּבֶׁי לְמָעֵן הַבֶּלְ אָת־שֵׁם קְּדְשִׁי: הְנָבֶּרְ לְמָעֵן הַבֵּלְ אָת־שֵׁם קְּדְשִׁי: העל-הידים הבליח ימני וְאָנֹי אַילִי בֵּלְכוּ אָלֹ־

נגו אַנישִׁים יִשְׁיִּי בָּית אֶלְתַיתֶם: ' הַלְּבְלֵּגִים חַבְּלִים יִשְּׁי אָצֶלְ בָּלְבְמִּוֹבָּתַ

לְנֵהֶת אֵּטַבְּנֵי אֵטַבָּר אַנְבָּגָּנִם הָּנְּיִר נאִיִלְב אָטַבָּם בַּמָּרְבָּר אַרְבָּעָּים שָּׁנְּיִר נְאִיְכְּיִ מִתְּבְיִי

" נְאָלֵים מִפְּנִיכֶם לְנְבִיאָּים וּמִבָּחוּרִיכֶם לְנְוֹרָים תַאָּף אֵין־זָאָת בְּנֵי וִשְׁרָאֵל נְאָם־ "

מוֹנִים לְאִמֶּר לְאִ שׁנַּבְאֹנִי:מוֹמַחָּלַנְ אָטַרַעַנְּנִוֹנְרִם זְיֵנְן נְמַּלְעַנְּנְּבִיאִנִם

ײַ בְּנִּרְ אַנְכָּרְ מַמְּלֵלְ מַּהְיִלְהִ מְּמְיִר: יי הגַּוֹר אַנְכָּרְ מַמְּלֵלְ מַחְהַיִּכֶּׁם פַּאָּמֶּר מִּמִּלִּ

ְּמִבְּׂמ וַרִבֶּב תַפְּנס לְאִ יִמְּמֶע וַפָּאָי:

וְאַמֵּיץ לְבָּוֹ בַּגִּבּוֹרֵיִם עְּרָוֹם יְנָוֹס בַּיּוֹם־ תַהְוּא נְאָם־יְהֹוֶה: (פ)

Hear this word that the LORD hath spoken against you, O children of Israel, against the whole family which I brought up out of the land of Egypt, saying:

You only have I known of all the families of the earth; Therefore I will visit upon you all your iniquities.

Will two walk together, Except they have agreed?

Will a lion roar in the forest, When he hath no prey? Will a young lion give forth his voice out of his den, If he have taken nothing?

Will a bird fall in a snare upon the earth, Where there is no lure for it? Will a snare spring up from the ground, And have taken nothing at all?

Shall the horn be blown in a city, And the people not tremble? Shall evil befall a city, And the Lord hath not done it?

For the Lord GoD will do nothing, But He revealeth His counsel unto His servants the prophets.

The lion hath roared, Who will not feat? The Lord GOD hath spoken, Who can but prophesy?

> שׁמְעִּׁר אָת־תַדְּבָר תַזְּּה אֲשֶׁר דִּבָּר יְהִוָּה צֵּעִיכֶּם בְּנֵי יִשְׁרָאֵל עַל בְּלִ־תַּמִּשְׁפְּחָׁה אָשֶׁר הַצֶּגִייִי מֵאֶהֶץ מִצְּרָיִם לֵאמִר:

מַלְ-פַּן אָפַׁלַּע הַּלְיִפְם אַׁע כַּלְ-הַּוֹנִינִיכֶם:זַבְל אָטַבֶּם גַּבְהֹטִּנ מִכְּלְ מִהָּפַּטַנִע טַאָּבֹלַע

נּ בְּיִלְכִּי אָלִים וֹטִבְּיׁוֹ בִּלְטִּי אָם נוִמֶּרוּ:

בְּפֶּׁיר מִיּלְוֹ מִמְּמָּנְלְיִוּ בִּלְמֵּי אָם־לְבֶּר:

, הַהִפְּל צִפּוֹר עַל־פָּח הַאָּהֶץ וּמוֹקִשׁ צֵּין לְה הַיְעֲלֶה־פַּחׁ מִן־הֲצִּדְמָּה וְלָּכִּוֹד לִא יִלְּבְּוֹד:

» אִם־יִמְקַע שׁוֹפְרֹ בְּעִּיר וְעָם לֵא יָחֵרָדוּ אִם־מְּהְיָה רָעָהֹ בְּעִּיר וַיהֹּנֶה לָא עָשֶׂה:

 בֵּי לֵא יַנְשֶׂה אֵדֹנְי וֶהוֹה דְּבֶּר בֻּי אַם־נְּלֶר סוֹדוֹ אֶל־עַבְרָיוֹ הַנְּבִיאִים:

§ צַרְיָה שְׁאָר מֵּי לַא יִירָא צַּדְנָי יֶהוֹהוֹ דְּבֶּר

מִי לַאִ יִּנְּבֵא:

הפטרת מקץ

The Haftara is I Kings 3:15 - 4:1. On Ḥanukka, read the Maftir on page 260. See there for notes on which Maftir to read.

The Haftara for the first Shabbat on Ḥanukka is on page 267, and for the second Shabbat on page 269. If Shabbat and Ḥanukka coincides with Rosh Ḥodesh, combine the 6th and 7th aliyot of the parsha, read the Maftir for Rosh Ḥodesh as the not have 255, and the Maftir and Haftara for Shabbat Ḥanukka.

And Solomon awoke, and, behold, it was a dream; and he came to Jerusalem, and stood before the ark of the covenant of the Lord, and offered up burnt-offerings, and made a feast to all his servants.

Then came there two women, that were harlots, unto the king, and stood before him.

And the one woman said: 'Oh, my lord, I and this woman dwell in one house; and I was delivered of a child with her in the house.

ניקץ שְלֹּהָר וְהָבָּר חֲלֵים נִיִּבִּיא יְרִישְׁלֵּם מִלְּהֹר לִפְּבָר אֲרָוֹ בְּרִית־אֲדֹּנִי נַיַּעָל עלות נַיַעַשׁ שְלְמִים נַיִּעַשׁ מִשְׁהָה לְבְלְ עְבְּדְיִי: (פ)

ك. אָז מְבֹאנֶה שְׁמָיִם נָשִׁים זֹּנִוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ וְמַעֲּלֶרְנָה לְפְּנֶיוּ:

וַתְּאִמֶּר הָאִשֶּׁה הָאַחַתְ בָּי אֲדֹנִי אֲנִי וְהָאִשֶּה הַּוּאָת ישְׁלָת בְּבָיִת אֶחֲד וָאֵלֶד עִמֶּה בַבֶּית:

- And it came to pass the third day after I was delivered, that this woman was delivered also; and we were together; there was no stranger with us in the house, save we two in the house.
- And this woman's child died in the night; because she overlay it.
- And she arose at midnight, and took my son from beside me, while thy handmaid slept, and laid it in her bosom, and laid her dead child in my bosom.
- And when I rose in the morning to give my child suck, behold, it was dead; but when I had looked well at it in the morning, behold, it was not my son, whom I did bear.'
- And the other woman said: 'Nay; but the living is my son, and the dead is thy son.' And this said: 'No; but the dead is thy son, and the living is my son.' Thus they spoke before the king.
- Then said the king: 'The one saith: This is my son that liveth, and thy son is the dead, and the other saith: Nay; but thy son is the dead, and my son is the living.'
- And the king said: 'Fetch me a sword.' And they brought a sword before the king.
- And the king said: 'Divide the living child in two, and give half to the one, and half to the other.'
- Then spoke the woman whose the living child was unto the king, for her heart yearned upon her son, and she said: 'Oh, my lord, give her the living child, and in no wise slay it.' But the other said: 'It shall be neither mine nor thine; divide it.'
- Then the king answered and said: 'Give her the living child, and in no wise slay it: she is the mother thereof.'
- And all Israel heard of the judgment which the king had judged; and they feared the king; for they saw that the wisdom of God was in him, to do justice.

- נִיְהֵי בַּיִּיִם תַשְּׁלִישִׁי לְלִדְּתִּי נִתֵּלֶר צָּם־ הְאִשֶּׁה תַזְּאָת נַאֲנָהָנִי יִהְדִּי אֵין־זָר אִתְּנִי בַּבְּיִת זּילְתִי שְׁתַּיִם־אָנָהָנִי בַּבְּיִת:
- ور يېښد چا-ټېښد تېغم ځيځ د ېښد שېچېد د پېښد ښېچه
- אָמֶּׁׁׁׁבְּיִלְּבְׁשׁׁׁנִּי נְאֶׁטַׁׁפַנְּלֵּׁ אֶלְיִּוְ פַּבְּּצֵּׁר וְטִדָּנִר לְאִרַנְיָנִר בְּנִי נְאָצֵׁׁם פַּבָּּצִׁר לְטִינִיל אָּעַ־בָּנִי וְטִדָּנִר בָּנִי
- ַ נִמֹאטֶר ׁ הָאשָׁה הָאַטָׁהָת לַאׁ כִּי בְּנֵי הַחַי יִּבְנֵךְּ הַמֵּת וְיָאָת אִטֶּבָת לַאִ כִּי בְּנֵךְ הַמֵּת יִּבְנֵי הָתְי וַהְּדַבֶּרְנָה לִבְּנֵי הַמֶּלֶּךְּ:
- ני ניאטר הַמָּלֵך וַאָּת אִמֶּבֶת זָה־בְּנֵי הַחָּי יִּבְנֵךְּ הַמֵּת וְיָאִת אִמֶּבֶת לַאִ כִּי בְּנֵךְ הַמֵּת יִּבְנִי הֶחֶי: (פ)
- לְפְּנֵי, תַּמֶּלְנֵּי: √ נִיּאָמֶר תַמֶּלְנֵּי אַנִּי לִיִּיתְׁנִב נִיָּבָאוּ תַחֵבִּר
- יִהְנִי אֶת־הַחֲצִי לְאַהָׁת וָאֶת־הַחֲצִי לְאָחֶת: יִהְנִי אֶת־הַחֲצִי לְאַהָׁת וָאֶת־הַחֲצִי לְאָחֶת: יבייני ביייים יייים יייים בביר בבי יים בארים
- ַרַהַאִּמֶר הָאִשְׁׁהֹ אֲשֶׁר בְּנָה הַחַוֹּי אֶל הַמָּׁלֶּךְ בְּי־נִכְּמְרַוּ רְחֲמֵׁיִהְׁ עֵּלְ־בָּנָהׁ וַתַּאִמֶרוּ בָּי אֲדִּנִּי הְנִוּ־לְהֹ אֶת־הַיָּלְוּד הַחַּיִּ וְהָמֶת אַלְ־ הְתְיהְוּ וְזָאִת אִמֶּהָת גַּם־לֶי גַם־לֶּוְךְ לְא יְהְיֵהׁ גַּּוְרוּ:
- رنور תڤِرۈر رنغور مِيد-رام ڥم-תبوره يەئد بېۋى رغې مېدىپىد بردى غېزد: (ە)
- װִשְׁמִּנִי כְּלִ"ִשְׁרָאֵּי מִפְּנֵי תַּמֵּלֶרְּ בֵּי שְׁפְּט תַמֶּלֶרְ ווֶרְאִי מִפְּנֵי תַמֵּלֶרִּ בַּי רְאִׁי בְּי־חְבְמָּת אֵלְתִּים בְּקִרְבִּי לַעֲשִׂית מִשְׁפְּט: (ס)

Lτ

And king Solomon was king over all Israel.

ڗڋڹڔۦڽۊٛڒڴ۪ڐۦۻ۪ڂڟڎۦڽڕڋ ؿڿڋ؞ (٥)

הפטרת ויגש

The Haftara is Ezekiel 37:15 – 37:28.

SAYII:3 And the word of the Lord came unto me, saying:

'And thou, son of man, take thee one stick, and write upon it: For Judah, and for the children of Israel his companions; then take another stick, and write upon it: For Joseph, the stick of Ephraim, and of all the house of Israel his companions;

and join them for thee one to another into one stick, that they may become one in thy hand.

And when the children of thy people shall speak unto thee, saying: Wilt thou not tell us what thou meanest by these?

say into them: Thus saith the Lord GOD: Behold, I will take the stick of Joseph, which is in the hand of Ephraim, and the tribes of Israel his companions; and I will put them unto him together with the stick of Judah, and make them one stick, and they shall be one in My hand.

And the sticks whereon thou writest shall be in thy hand before their eyes.

And say unto them: Thus saith the Lord GOD: Behold, I will take the children of Israel from among the nations, whither they are gone, and will gather them on every side, and bring them into their own land;

and I will make them one nation in the land, upon the mountains of Israel, and one king shall be king to them all; and they shall be no more two nations, neither shall they be divided into two kingdoms any more at all;

- וְבְּלְ_בֵּּנִע וְמִּבְׁאֵבְם טַעַבְלְּוּ צֵּלְ אֵּטְׁעַ וּבְתָּוּ מֵּלְ אָטְׁעַ וּבְתַּוּבְ מִּלְּנִּ וְמִּבְּאֵלְ חֲבָּתָוֹ וּלְטַעָ וְאָלְיִן בְּוֹיִבּיְעִי וְלְבָּנֵוֹ וְמִּבְׁאֵלְ חֲבָתֵוֹ וּלְטַעְ וְאָלִיִי בִּוֹן אִבְּיִם
- ئىز، رَجُنَائِره خَنْتُك: مَا نُعْرَد جُنُه جُنَّاد جُرِ جُنْد خِكَ خَمْرًا جُنْد
- ײַלְּיִאַ־תַּגִּיִּר לְּנִוּ מָּרִ־אֵּמֶּר לֶּוְּי: הַלְּיִאִ־תַּגִּיִּר לְנִוּ מָרִ־אֵּמֶּר לְּוְּי:
- דַבַּר אַלַהָם פֹּה־אָמַר אַדִּנֵי יֵהוֹּהֹ הַנֵּהֹ פּי אַנִּי לֹלֵחַ אָת־עֵּץ יוֹסֵף אַשָּׁר בְּיַר־אָפָּרַיִם וְשִׁבְּמֵי יִשְׂרָאֵל חֲבַרָוּ וְנְתַחִּי אוֹלָם עָלְיוּ אָתַרעַיְיִהּיְה וְעֲשִׁיתִם לְעֵּץ אָהְׁד וְהָיִּנִ אָתֶר בְּיְדֵיי:
- לְמִּנִנִּנִים: ™ וֹטִנְנִ טִׁמִּבְּנִם אָמֵבִעַיִּבׁיִנִּבׁ מִּבְנִינִים בֹּיִגִּנִּ
- ئىچر ئۆزىۋە خەرغىز يۆدۈر يەنى دۆر يۆز كۆن پەدۇر نەرئۇر ئودا دەنە يۆز كۆن پەدۇر نۇدۇر بەئور ئۇدى ئىدەن ھەنۋە بەد ئۆرۈرە:

I will be their God. and will cleanse them; so shall they be My people, and all their dwelling-places, wherein they have sinned, any of their transgressions; but I will save them out of their idols, nor with their detestable things, nor with neither shall they defile themselves any more with

Mine ordinances, and observe My statutes, and do they all shall have one shepherd; they shall also walk in And My servant David shall be king over them, and

servant shall be their prince for ever. their children's children, for ever; and David My they shall dwell therein, they, and their children, and Jacob My servant, wherein your fathers dwelt; and And they shall dwell in the land that I have given unto

set My sanctuary in the midst of them for ever. and I will establish them, and multiply them, and will them—it shall be an everlasting covenant with them; Moreover I will make a covenant of peace with

be their God, and they shall be My people. My dwelling-place also shall be over them; and I will

midst of them for ever.? sanctify Israel, when My sanctuary shall be in the And the nations shall know that I am the LORD that

- ۲۵۲٬۵۰ ۲۵۲۵۰ אוּסְם וְהְיוּ־לֵי לְעָּם וַאָּנִי אָהָנֶה לָהָם מושְׁבְתֵּיהֶם אֲשֶׁר חִמְאַנּ בְּהָם וְמִתַרְמַּי بخجر فهٰمَ،ثبُو لينهَمُنَ، هِنُو مَخْر וַלָא יַשַּמְאָנּ עַּוֹד בָּנִלְּיּלֵיהָם וּבָשָּקְּנַצִיהָם
- וֹמֹמֹנוֹנוֹ וֹמֹמֹנוֹ אוֹנוֹם: نئثت خُرُخُت بخمهُ فَمَر يَجْدِه لَيُطِينَه וֹמּבֹבַי, בוֹנַ מָלֵבְ הַּלְיִם וֹנִוּמִּנִי אָּטֹב
- نَلُنَا مَخُذِ، رُمُنِهِ كِثَاهِ خُمَيكُاهِ: עַלְיה הַמָּה וּבְנֵיהָם וּבְנֵי בְנִיהָם עַּד־עוֹלָם לְנֹהְׁלֵב אַמָּב וֹמְבוּ בַבְּשׁ אָבֹוָעוֹכִים וֹנְמִבּוּ וֹוֹמִבׁוּ מֹלְבַבֹּאַבֵּא אַמָּב לַעַּטִּי, לָמַבֹּבַּוּ
- אָטַ מִלְבַבְּהָ, בַּעוּכָם לָמִנְלָם: יה, אוקם ונתמים והרביתי אולם ונתמי וְבְרַתָּי לְנִוֹם בְּרֵית שֶׁלְוֹם בְּרָית עוֹלָם
- באַקַנִים וְנֵוֹמֶּנִי יִנִינִּבְיָנִ לָּמֶּם: ئنئب مُهْجَنِ هُجْرَبُهِ لَنَدْنَد جُنُهُ
- לְמִוְלֵם: (פּ) אָּטַ וֹמִּבְאָבְ בַּנְיְנִינִי מִלֵּבְּאָּג וְנְיָרְעִי הַגּוּיִם בָּי אָנָי יְהַנְּה

The Haftara is I Kings 2:1 – 2:12.

and he charged Solomon his son, saying: Now the days of David drew nigh that he should die;

הפטרת ויחי

and show thyself a man; 'I go the way of all the earth; be thou strong therefore,

thou doest, and whithersoever thou turnest thyself; law of Moses, that thou mayest prosper in all that testimonies, according to that which is written in the commandments, and His ordinances, and His His ways, to keep His statutes, and His and keep the charge of the LORD thy God, to walk in

- בְנְוֹ לֵאֵמֶוֹר: I:IIוּנֹבְרָנּ וְמֶּנְבְנִנִר לְמָנִע וּנֹּבָּנִ אָּעַ_הָּבְלָנִי
- בֹּגַבְׁלֵנְ לְמִּמָּב עַשׁׁלְנֵנו מִגִּּוִטָּנוְ וּמִמָּפַמָּנוּ ٳ؆؈ڎ؋؆ڡ؆؆ڟ۪ڎۣ؈ڔ۩ڔڗڎ؆ڂ؆ڿڔ؋؆ڿڿڿ۩ ئئٽنڭ ځېيم:
- אַמֶּר הפָּנָה שֶׁם: שַּׁהְּכָּיִלְ אֲׁעִ כַּלְ אֲהָהָ שַּׁהְּהָעִי נִאָּעִ כַּלְ וּמְדְוֹלָיוּ כַּכְּּקוּב בְּתּוֹרָת מֹשֶׁה לְמַעַּוֹ

that the LORD may establish His word which He spoke concerning me, saying: If thy children take heed to their way, to walk before Me in truth with all their heart and with all their soul, there shall not fail thee, said He, a man on the throne of Israel.

Moreover thou knowest also what Joab the son of Zeruish did unto me, even what he did to the two captains of the hosts of Israel, unto Abner the son of Mer and unto Amasa the son of Jether, whom he slew, and shed the blood of war in peace, and put the blood of war in peace, and put the blood of war upon his girdle that was about his loins, and in his shoes that were on his feet.

Do therefore according to thy wisdom, and let not his hoar head go down to the grave in peace.

But show kindness unto the sons of Barzillai the Gileadite, and let them be of those that eat at thy table; for so they drew nigh unto me when I fled from Absalom thy brother.

And, behold, there is with thee Shimei the son of Gera, the Benjamite, of Bahurim, who cursed me with a grievous curse in the day when I went to Mahanaim; but he came down to meet me at the Jordan, and I swore to him by the Lord, saying: I will not put thee to death with the sword.

Now therefore hold him not guiltless, for thou art a wise man; and thou wilt know what thou oughtest to do unto him, and thou shalt bring his hoar head down to the grave with blood.

And David slept with his fathers, and was buried in the city of David.

And the days that David reigned over Israel were forty years: seven years reigned he in Hebron, and thirty and three years reigned he in Jerusalem.

And Solomon sat upon the throne of David his father; and his kingdom was established firmly.

לְמָּמֹן וָלִים יִחֹוָה אָת־דִּבְּרֹוֹ אֵּשָׁר דִּבָּרִ מְלֵי, לֵאמֹר אָם־יִשְׁמִר בִּבְּלִ־לְבָבָם וּבְכָלִ לְלֶכֶת לְפָנֵי בָּאֲמֶת בָּבְלִ־לְבָבָם וּבְכָלִ בּפָא יִשְׂרָאֵל:

וָגָם אַתַּה יַדִּעִּהָ אֵתֵּ אֲשֶׁר־עָּשָׁה לִּי יוֹאָב בּן־צְּרִיּיָה אַשֶּׁר עָשָׂה לִשְׁנֵּי־שָׁתָר צִבְאַוֹּת יִשְׁרְאֵּל לְאַבְּנָר בָּן־נָר וְלִצְּמָשָׁא בָּן־ יִמֶּר יַנְיַהְרְגֹם נְיָשֶׁם דְּמֵי־מִלְחָמָה בְּשְׁלִם וְבְנַעֵּלוֹ אֲשֶׁר בְּרַוְּלֵיו:

ڂۺٙڔؘؘٙٙٙٙڝۺؗۼڔ؞ ٷٵڹڟۺڹڽؙڂڽؙڂڟؿڵڂٵڋۼۦڝڹؾٙڂۺڹڂڽڹ

מפּנג אַבְמָּלְנִם אַנוּג: בּאָכְלָג מִּלְנִוֹּצְ בּּגַכֹּן מַנְבָּנ אָלְ, בִּבְּנִינֵּ וֹלְבִּנָּ בִּנִנִּלְ, נַנִּלְמָּג, מַמְּמִּטִיַםְמָׁה וֹנִינִּ

פֿטֿב: זֹאָמֶּלֹת לְנִ לֹּנִינְנִי לָאמֶּר אִם-אַּמֶׁנִיטִּנ מְבְּטִּׁנִ מִּטִּדְׁנִם וְטִּנִּא-נְנֵר לְטִּבְׁאִטִּי, טַנִּרְדְּּוּ זִבְּטִׁנִים וְטַנִּא טֵלְלָנִי ְטִּלְלָטִ זִּמִּבְאָּטִ בּּנִיִם וְטִּנִּטִּ מִּמִּׁנִּי מִּמִּׁנִי בָּוֹרִא בָּוֹרִטִּנִמִּי

ر וְעַהָּה אַל־הְנַלֵּהוּ בָּי אָישׁ חָבֶם אָהָה וְיֵדִינְהְּלָ אֵת אַשֶׁר מְּצִשְׁר־לֹּוֹ וְהְוֹרַדְתְּ אָת־ שֵׁיבְתָוֹ בְּדֶם שְׁאָוֹל:

יי נּיִּמְּכַּר בַּוֹג מִם_אָּׁכִנֻּיוּ נִיּפַּבָּר בַּמָּיר סו ייִּשְׁבַּר בַּוֹג עִם־אָבֹרָתִיוּ נִיּקְּבָר בָּעָיר

יכּירוּיִמְּלִם מִלְּוּ מִּלְמֵּים וֹמִּלְמֵּ מִּזֹּים: אּוֹבֹּמִּים מִּזֹּי בֹּטִבֹרִוּ מִלְוּ מֵּבֹת מִּזִּים וֹטַיִּמִּים אַמֶּר מִלְנִּ בִּוֹרִ מִּלְ וֹמִּרִּ

ַ מַלְבְׁטִׁיְ מִאָּב: (ס) װְאַלְקֵיִּע הַאָּב: (ס)

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 – 15.

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the Lord: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish:

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fre unto the Lord.

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

«יוועא» וּקיוֹם הַשַּבְּׁת שָׁנִי־קְבָשָׁים בְּנִי־שָׁנָה קְמִימֵם וּשָׁנֵי שָּשִׁרֹנִים סָׁלֶת מִנְחֲה בְּלּילֶה בַשֶּׁמֶן וְנִסְבְּוֹּ:

. עלַת שַבַּת בְּשַבַּתִּוֹ עַל־עֹלָת הַחָּמָיר יַנְסְבַּה: (פ)

ְּבְּנִי־שְׁנְּה שְׁבְּעֶּה שְׁבְּעָה שְּבְּה עַלְּה בְּבְשָּׁים פְּרִים בְּנֵי־בָּקֶר שְׁנִים וָאַנִל אֶחָׁד כְּבְשָּׁים בְּבִּישְׁנְה שְׁבְּעֶּר הְּנִים הַקְּרֵיבוּ עַלְּה כְּבְשָּׁים

וְעִשְּׂרֵוֹ עִשְּׂרֹוֹן סָׁלֵח מִנְחָח בְּלִּלֵח בַשִּׁמֵן לַבֶּטִשׁ הָאָחָד עֹלְחֹ הֵיחַ נִיחֹׁחַ אִשֶּׁח לַיהְנְה:

ונסביהִם חַצֵּי תַהִין יִהְיָה לַפָּׁר יִשְׁלִישָׁת תַהַין לְאַיִל וּרְבִיעָת תַהֵין לַבֶּשֶׁ יָיֵן וַאָּת עֹלֶת חֹבֶשׁ בְּחָדְשׁׁוֹ לְחָדְשֵׁי תַשְּׁנֶה:

עּל־עּלָת הַהְּמֶיר יִנְשֶׂה וְנִסְבְּוֹ: (ס)

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftara for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1-24.

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

בועאט בוקלי אי־זֶה בַּיִּתֹ אֲשֶׁר הִּבְנִרּלִי וְאֵי־זֶה מְקְוֹם מְנִּיחְתִי:

וְאָתַ בְּלְ־אֵלֶתׁ יָדֵי עִשְּׁמָת וַיִּהְיִי בְלִ־אֵלֶת יְאָם־יְהְיָה וְאָלִ־זֶה אַבְּיט אָלִ־עָּנִי יְנְבֵּתַ-הְיּתַ וְחָבֵּת עַלְ־דְּבְרֵי:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not heat, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproat from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the Lord; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

שׁוֹחָט חַשִּׁוֹר מִבֶּח־אִּישׁ זּוֹבֶח חַשָּׁר עַּבָּרְ בְּלֶב מַעַּלֵּה מִנְחָה ֹדַם־חַזִּיר מַזְבָּיר לְבֹנָה מְבָרֵךְ אָנֵן גַּם־הַמְּה בֶּחֲרוּ בְּדַרְבִיהָם וּבְשִׁקּוּצֵיהֶם נַפְשָׁם חָפֵּצְה:

נִם אַלָּי. אַבְתַר בְּתַעֵּלְלֵיהָם וּמְּוִּוּרִטִׁם גְלָא שְׁמֵעִנּ וַיִּעֵשְׁ חָרַעִּ בְּעֵּילִּי וּבָאָמֶר לְאִ־חְפְּצְיִם יַעָּוֹ קְרָאִי וְצֵּיוֹ מִּיְנָת וּבְּאָמֶר

שׁמְעִּי, דְּבַר־יְהֹוְה הַחֲבֵדִים אָלִ־דְּבָרִי אָמְרוּ אֲחֵיכֶּם שׁנְאֵיכֶׁם מְנַדֵּיכָּם לְמָעַן שְׁמִּי יִכְבַּר יְהוְֹה וְנְרְאֵה בְשִׁמְחַהְבֶם וְתֵם יֵבְשׁוּ:

نِ جَهْرَه فَنَدر زَخُلُات جَهْرُه بُجِنَه يَتِهُم كُنَه نِبَمْكِرْنَهُت يَجَد:

ְ מִי־שְׁמַע כִּזֹאָת מֵי רָאָת כָּאֵלֵה הַוִּיִחַל אֶהֶץ ְבְּוֹים אֶחָׁר אִם־וַנָּלֵר גִּוּי פָּעַם אָחָת כִּי־חֲלָה נַם־נְלְדֶה צִיּוּוֹ אָת־כָּנֵיהָ:

ַ הַאָּנִי אַמְּבָּיִר וְלָאִ אִנְלִיר יִאָּמָר אָלְהַיִּר: ס)

 װְּ מְּנְעִוּ אִּטִּׁעִ מְּמְנְמִּ בְּלְ_עַפִּּנְאַבְּלְּיִם הַּלֶּינִי מְּנְמִּנִּ אִּטִּבְּיִׁ נְּנִילִּיִּ בְּעִרְ בִּּעִרְ בִּּלִּבְיִם הַּלֶּינִיִּי

לְמָעַן מְינְאַנְ וּשְׁבַעְּמָּם מִשָּׁר תַּנְחָמֵיה לְמַעַן מְמָצִּוּ וְהַהְעַנְּנָמָם מִינִּיז כְּבוֹדֶה: (ס)

פּרַבַרוּ אָמָר יְהֹנָה הִנָּנִי נִמֶּה־אֵכֶּיהִ פְּנָהָר שְׁלְיִם וְכְנַחַל שׁוֹמֵף פְּבָוֹד גּוֹיָם וְינִקְמֵּם עַל־צַּד הְנְּמֵה יְתְּנִים הְנָיָם הְשְׁמֵּשְׁ

ىخىلىم كَرْتُ كَاثَتُامِد: خَيْرِم كَرْمُدِ كَاثُلُودِ خَلَا كَرْدِر كَرْتُكُمْجُه

Þι

- And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the Lord shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.
- For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.
- For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.
- They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.
- For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.
- And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.
- And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the Lord, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the Lord, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the Lord.
- And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the Lord.
- For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.
- And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

- וּרְאִימָם וְשָׁשׁ לִבְּבָׁם וְעַצְמוֹתֵיכֵם כַּדֵּשָׁא תִפְּרַחְנָּה וְנִיֹרְעֵָה יַד־יְהוָהׁ אָת־עַבְּדְיִי וְזָעָם אֶת־אֹיְבֶיו: (ס)
- ַ פָּרֹהַנְּתִּ יְהֹנְתִּ בְּאֵשׁ יָבֹוֹא וְכַסּוּפֶּח מַרְפְּבֹתְּיִוּ לְחָשָׁיִב בְּחֵמָּחׁ אַפּֿוֹ וְנַשְּׁרָתִּוֹ בְּלְחֲבֵּי־אֵשׁ:
- הַמִּהְקַדִּשִׁים וְהַמִּמִּהֵרִים אָל־הַנַּנֹּה אַהָר (כי אחד)[קי אַהַר] בַּהָּוֶּך אָּכְלֵי בִּשָּׂר הַחָּזִּיר וְהַשֶּׁקֵץ וְהִעַּכְבָּר יַהְדֵּוּ יָסֵפּוּ נְאָם־יְהְוֶה:
- אָטַ בְּבוֹגִי: אָטַ בְּלִ חַגִּוֹנִם וְחַלְּמִּנִּטִ וּבָּאִנּ וְרָאִנִּ אָטַ בְּלִבוֹגִי:
- اِسْمِفْر جِبْם אَنَّه اِسْمَامِ، شِيْمَ اَخِدْضُه يَجْرَّ بَيْرًا مِبْرِيْمَ مِبْرَ اِرْبَّه مِسْمِدٍ يَجْرَ إِنْرًا مِبْرِيْمَ مِبْرَاتِ بِيْشِد رَائِه َشِهِر يُمَا خِدَارًا، جَدَارًا: يُمَا جِدَارًا، جَدَارًا:
- וְהַבָּיאִּי אָת־כְּל־אָהֵיבָם מִכְּלֹהַנִּנִםוּ מִנְחָהוּ לִיהוֹה בַּסּוּסִׁים יֶבְּנֶבׁ וּבַצַּבָּים וּבַפְּרָדִׁים וּבַכְּרְכָּרוֹת עַל חַר קְדְשָׁי יִרִּשְׁלַם אָמַר יְהְוָּה כַּאֲשָׁר יָבִּיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אָת־הַמִּנְחָה בִּכְּלִי שָהֻוֹר בֵּית יְתְּוְה:
- ؞ װָם־מָהָם אָמָּח לַפֿהַנִּים לַלְוּיָם אָמָר יְהְוָה:
- جْد حَمَّقِر يَهُوْد عَنْدُ مَقْد مَثِرُدَه ذِغُدُمْ يَايَدُهُد مَقِد مَثَر مَقِد مَثِدُه ذِغُدُم خُد حَمَّقِد مَهُوْد عَنْد مِقْد مَثِدُه ذِغُدُمْ
- אַמָּר יָהְוָה: בְּשִׁבַּתִּוֹ יְבַוֹּא כְלְ־בְּשָּׁר לְהִשְׁתַּוֹוֹת לְפָּנֵי אָמָר יְהְוָה:

And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

וְיִצְאָּוּ וְרָאָּוּ בְּפִּוְרֵי הַאָּנְשִׁים הַפּשִׁעָים בָּי בֵּי תּוֹלַעְמְּם לֵאׁ תָמִוּת וָאִשָּׁם לָאׁ תִּרְבֶּׁת וְהְיִנִּ דֵרְאָּוֹן לְבְל^{ַבְ}בָּשֶׂר: והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר יהוה

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftara for Shabbat Mahar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a matk.

And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee

And as rouching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.

So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to

And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; aurely he is not clean.'

١٠ - إשׁלַשִּׁקָ מִבֵּר מִאָּר וּבָאִלִ אָל־הַמָּלִוֹם אַשֶּר־נִסְתַּרִּקִּ שֶּׁם בְּוָים תַמַּצַשָּׂת וְנָשַׁבְתָּ אֵצֶל הַאֶּבֶן הַאָּנֵל:

؞؞ וַאֲּנִּי שֶׁלְשֶׁת הַחִצִּים צִּבָּה אֹנְהָה לְּשֶּׁלְּחַ־לֶּי לְתַּשֶּׁרֵה:

וְהַנֵּהֹ אָשְׁלֵח אָת־הַנַּעַר לֵוְּ מְצָא אָת־תַחִצִּים אִם־אָמֹר אַמַּר לַנַּעַר הִנָּה תַחִצִּיםו מִמְּךְ וָהַנָּה קַחֲנִּנּוּנְבָאָה כִּי־שְׁלִוֹם לְךְּ וְאֵין דְּבֶּר חַי־יְתְּה:

ي إאִם־כָּה אִמֵר לִמָּלֶם הִנָּה הַהִצִּים מִמָּךְּ ثِيرְלְאָה לֵדְּ בָּי שֶׁלְתַּךְּ יְהְנָה:

בּינִי יבִינְףְ עַּשֶׁר דִּבְּרָנִי עֲנֵר וָאָחָה הִנָּה יְהֹנָה בּינִי יבִינְףְ עַּדְ־עּיֹלֶם: (ס)

ײַ נּיִּסְמָר דְּוֶד בַּשְּׂבֻה נִיְהֵי הַחֹהֶשׁ נַיִּשֶׁב הַמֶּלְךְּ (כִי עֵלִ)[קְי אֶלִ-]הַלֶּחֶם לֶאֶבְוֹלִּ

ريْهِد تَرَهُّرُ عِدَ مَانَهِدًا جِوَعِما جِوَعِما هِלَ مَانَهِدَ رَجَهَا رَزِمِمَ יِرَانِهُا رَيْهِدَ هِجِيْر مِعِدَ שِهِدَ رَبَعِهِ عَرَادً جِرِادً:

וְלֹא דְבֶּר שְׁאָנִל מְאָנִמָּה בַּנִּוֹם הַהָּנִא כָּי אַמֵר מְקְרֵה הֹנּא בִּלְתַּי שָהָוֹר הָנּא כִּי־לְא שְהְוֹר: (ס)

- And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'
- And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;
- and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.
- Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?
- For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom.
 Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.
- And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'
- And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.
- So Jonathan arose from the table in flerce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.
- And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.
- And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

- ַנִיָּהִי מִמְּחֲרָת תַהֹדֶשׁ תַשִּׁנִּי נִיִּפְּקָד מָקַוֹם הַגְּד (פ) נַיָּאמֶר שָׁאִּרִל אֵל־יָהוֹנְתָּן בְּנֹי מַהְּנַעַ לֹאׁ־בָא בֶן־יִשָּׁי גַּם־הָּמָוֹל נַּם־תַּיָּוֹם אֶל־תַּלְּחֶם:
- در رابن بانبر پر از بان در با بان در باندر خرات:
- ַנּאַמֶּר שַׁלְחֵנִי נְאַ בָּי זֶּבַחֹ מִשְׁפְּחָׁה יּ לֶנִוּ בָּעִּיר וְהָוּאִ צִּנְּה־לִי אָחָי וְעַהָּה אָם־מְצָאִתִי חֵוֹ בְּעֵינֶּיף אָמֶּלְטָה נָּאִ וְאֶרְאֵה אָת־אֶּחָי עַל־בֵּן לֹא־בְּא אֶל־שָׁלְחַן הַמֶּלֶף: (ס)
- ניִחַר־אַף שָׁאּיל בִּיחַוֹנְמָוְ נַיַּאִמֶּר לֹוֹ בֵּן־נְשָׁנֵת חַמַּרְדִּית חֲלַוֹא יָדַעְּתִי בִּי־בֹחֵר אַמֶּר לְבֶּן־יִשְׁי לְבְּשְׁתְּּ וּלְבָשֶׁת עֶּרְנָת
- בֵּר כְלְ־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִּׁיׁ תַּר עַלְ־הָאֲדַמְּה לְאׁ הִכִּוֹן אַמָּה וּמַלְכּוּהָדְּ וְעַמְּה שְׁלָח וְקַח אֹתוֹ אֵלִי בָּי בֶּן־מֶוֶה הְוּא: (ס)
- , נַיַּעַן יְהַוֹּנְהָוֹ אֶת־שִׁאִּיל אָבָיו נַיַּאִמֶּר אֵלְיִיוּ לְמָּה יּימָת מֶה שְּשֶׁה:
- וִיְּמֶל שָׁאַּוּל אֵח־הַחֲנֵית עָּלְיו לְהַפֹּתִוֹ וַיֵּדַעֹ יְהַוֹּנְהַוֹ כִּי־בֶּלְה הֵיא מִעָּם אָבִיו לְהַמָּית אֶת־דְּוְד: (ס)
- ְנְמְּגֵּרְ אֶּלְ בְּיְנְיִם בַּיְ הַכְּלְמִוּ אָבֶּוּוּ: (ס) וְלְאִ-אָבֶּלְ בְּיִּנִם הַנְּיָבְ הַ הַמָּל ניֵקִם יְהְוָּנִינוֹ מִמָּם הַמָּלְחֵוֹ בְּחֵבׁי. אָנִם
- בְּנְרֵ נְלָמָר קְמֶּוְ מְמֶּנְ: נְיְתָר בְּבֵּקֶר נִיבֵּא יְרוֹנְתָן תַשְּׁבֵר לְמִוְתָּר
- וַנִּאִמֶּר קְנִשְׁרֹוֹ רֻׁץְ מְצָא נָאֹ אָת־תַחִצִּים אַשֶּׁר אָנֹכִי מוֹהֶת תַנַּעַר לָץ וְחִוּא־יָרֶת תַחֵצִי לְתַעְּבְרְוֹ:

- And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'
- And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.
- But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the mattet.
- And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'
- And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.
- And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

- ניָּבָאׁ תַּנַּעַרׁ עַּד־מְקָוֹם תַחֵּצִי אֲשֶׁר יָרֶת יְחֹנְתָּן נִיּקְרָׁא יְחֹנְתָּן אַחֲרֵי תַּנַּעַרֹ נִיּאמֶר הַלִּוֹא תַחֵצִי מִמֶּךְ נְחֵלְאָׁח:
- درج (درج بر برائم المحرد المرب الم
- נּגאמֶר לְנִ בֻּ'ְבׁ בַּבָּגא בַּמֶּר: •⁺ נּיִבּוֹ יְבִינִּלִבוֹ אָטַ־בֵּלְנִוּ אָלַ_תַּנָּמָר אָּמָרַ_לְנִ
- תَوْעַר בָא゚ וְדָוֹד קָם מִאָצֶל תַנָּגָב וַיִּפֹּל יִּיִשְׁקָוּו אַרְשֶׁר וַיִּשְׁקָחוּ שָׁלָשׁ פְּעָתִים וַיִּשְׁקָוּו אַרשׁ אָת־בַעָּהוּ וַיִּבְכּוּ אַרשׁ אָת־בַעָּהוּ עַד־דְּוֶד תַּגְדְּיל:
- יַּאִמֶּר יְהוֹנְתָּן לְדָוָד לֵךְ לִשְּׁלִוֹם אֲשָׁרֹ נְשְׁבָּׁעָנִי שָׁנְינִי אֲנַּׁחָנִי בְּשֵׁׁם יְהוָהֹ לֵאמֶר יְהוְה יִהְנָהו בִּינֵי וּבִּינָה וּבָּין יַּהְעָר לֵאמֶר יַרְעָּךְ עַּד־עּוֹלֶם: (פ)

מפטיר לשבת חוכה

The Maftir for Shabbat Ḥanukka corresponds to the day of Ḥanukka. When Shabbat occurs on the first day, read from the beginning through the portion of "the first day". On subsequent days, read only the portion corresponding to that day.

On the eighth day, begin with the portion for the eighth day and continue to the end.

- And it came to pass on the day that Moses had made an end of setting up the tabernacle, and had anointed it and sanctified it, and all the furniture thereof, and the altar and all the vessels thereof, and had anointed them and sanctified them;
- that the princes of Israel, the heads of their fathers' houses, offered—these were the princes of the tribes, these are they that were over them that were numbered.
- And they brought their offering before the LORD, six covered wagons, and twelve oxen: a wagon for every two of the princes, and for each one an ox; and they presented them before the tabernacle.

- וִיְקִיִּ ְבְּיִוֹם בַּלְּוֹת מִשֶּׁה לְחָקֵים אָת־חַמִּשְׁבְּן וַאָּת־חַמִּיְבֶּחַ וְאָת־כְּל־בֵּלְיִוּ וַיִּמִשְׁחֵם וִיְקְבֵּשׁ אָתֶם:
- עַפּֿבְּׁלֵגִים: בּם לַּמִּיִאָּגִּי עַפִּּמְּע עַם עַמְּלָגִים מַּלְ_ נִיפְׁרִיִּכִי ְּלָמִיאָּגִי וַמִּבְּעָם
- رېزىم بېرا چېن خېر بىزى يېمارى د خى دىد. دېد. دېن خېد بېدېد مرا بېد. توښى اېند دېنى دوېد بېدې دېد توښې:

מפטיר לשבת חוכה

- And the LORD spoke unto Moses, saying:
- Levites, to every man according to his service.' the tent of meeting; and thou shalt give them unto the Take it of them, that they may be to do the service of
- them unto the Levites. And Moses took the wagons and the oxen, and gave
- Gershon, according to their service. Two wagons and four oxen he gave unto the sons of
- hand of Ithamar the son of Aaron the priest. of Merari, according unto their service, under the And four wagons and eight oxen he gave unto the sons
- they bore them upon their shoulders. the service of the holy things belonged unto them: But unto the sons of Kohath he gave none, because
- princes brought their offering before the altar. the altar in the day that it was anointed, even the And the princes brought the dedication-offering of
- of the altar.' their offering each prince on his day, for the dedication And the LORD said unto Moses: 'They shall present
- Nahshon the son of Amminadab, of the tribe of And he that presented his offering the first day was
- :gnirəfto-lsəm of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both was a hundred and thirty shekels, one silver basin of and his offering was one silver dish, the weight thereof
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first
- one male of the goats for a sin-offering;

197

- رِبْعَوْد بِدَيْدَ عِرَّ طَوْبَد جَعَرَد:
- מועַד וְנְתַמָּה אוֹתָם אֶל־הַלְוּלָם אָישׁ כְּפִּי ַלַח מֵאִמְּם וְהַוֹּי לַעֲּבֶּר אָת־עֲבֹרָת אָהֶל
- النوَّا مَنْ مُل هُم تَهُزِّكُم إِهُم مَخْرُاد النقار
- אַטו הָשׁ. בֹהֹלְבְוָע וֹאָע אַבַׁבָּהַע בַּבַּלְב וֹעַוֹ אִנטֹם אֶּלְ_עַלְנִיֶּם:
- خختر تلشبا خف هٔ جلائه:
- لابترا بتخيا: خختر مُلك، خمر مُجَدُبُه خَدَر ٪، نفرُد گا_ נאַרו אַרְבָּע הְעִּלְיה וָאָרוֹ שִׁכְּלָר נִתָּן
- הַבְּטָר יִשְׁאִי: וֹלְבֹּוֹ, פֿנִטׁ לָאִ וֹּעָוֹ בִּי־עֵּבִרָת תַפָּבָתִת
- עמְהָּעֹי וּיִלְינִירִי עַנְּהִיאָם אָעַ לַנְבָּנָם ניקריבו הנשאים את הנפת המובת ביום

خظر تظنظت:

- לְעַׁנְבֶּע תַמִּוְבֶּת: (ס) נְשִׂיא אֶחָדׁ לַיּּוֹם יַקְרִיבוּ אֶת־קַרְבָּנְם رربخوت بتزئت چל ظهِب بشع چبُت کِنْت
- נַּהְשָּׁוֹן בָּן־עַמִּינְדָר לְמַשָּׁה יָהוּדֶה: וּוֹטָּו עַמּּפֿענוּר בּוּוֹם עַראָאָוּן אָטַ פֿוֹבּנִיוָ
- בְּלוּלֶה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: جَשُمٍ مِ مِؤْتِ فِي فِيدِي مِا مِرْهُ لَا وَرُبَهِ וְקְרְבְּנֹוֹ קְעֲרַת־בָּסֶף אַחָת שְׁלִשָּׁים וּמִאָּהֹ
- בַּף אַתָת צַשְׂרֶה זָהֶב מְלֵאָה קִשְׂרֶת:
- בּן־שְׁנְתִּי לְעַלְת: قِر هُيْدِ قُلِ خُكِدِ هُنْدٍ هُيْدِ قُدُم هُيْدِ
- מְּמִּגְרַ_מִּנִּים אָטַב לְטַמָּאָנַי:

- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first yeat. This was the offering of Nahshon the son of Amminadab.
- On the second day Nethanel the son of Zuar, prince of Issachar, did offer:
- he presented for his offering one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Nethanel the son of Zuar.
- On the third day Eliab the son of Helon, prince of the children of Zebulun:
- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goars, five he-lambs of the first year. This was the offering of Eliab the son of Helon.
- On the fourth day Elizur the son of Shedeur, prince of the children of Reuben:

- וּלְזֶבַח הַשִּׁלְמִיםׁ בָּקֵר שִׁנָּיִםׁ אֵילָם חֲמִשָּׁהִ עַּתּוּדִים חֲמִשְּׁה כְּבְשִׁים בָּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קְרְבָּן נַחְשִׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדֶב: (פ)
- ייפה בּיּוֹם הַשִּּלְי הַקְּרָיב נְתַּנְאֵל בָּן־צִּינְעָר נְשִׂיאִ ייפה בּיּוֹם הַשְּּלִי הַקְּרָיב נְתַנְאֵל בָּן־צִינְעָר נְשִׂיאִ
- הקרׁב אָת־קְרְבָּנֹוֹ קִצְרַת־בָּסֶף אַחַׁת שִׁלֹשֵּׁים וּמִאָּה מִשְׁקַלִּה מִיְהָק אָחָד בָּסֶף שׁבְעִים שֶׁקֵל בְּשָׁקֵל תַּאָּדֶשׁ שִׁנִיהָם מְלַאִּים סְלֶת בְּלִּילֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה:
- ··· פַּף אַחָת עַּשְׂרֶה זָהָב מְלֵאָה קִּטְהָה:
- פַר אָחָׁד בָּן־בְּמָר אַיִל אָחָד בָּבָשׂ־אָחָד בָּן־שְׁנָחִי לְשֹׁלֶה:
- ײַ שְׂמִיר־עִּנִּים אֶחֲד לְחַמְאָת:
- ּבּ נקֹנְבַח חַשִּׁלְמִים בְּקֵר שִׁנָּים אֵילָם חַמִּשָּׁר עַתְּדִים חַמִּשְּׁר כְּבָשִּׁים בְּנִי־שְׁנָּר חַמִּשָּׁר זֶה קְרְבַּן נְחַנְאֵל בָּן־צִיּעֶר: (פּ)
- בּּוֹים הַשְּׁלִישִׁי נְשִׁיא לִבְּנֵי זְּבִּיּלְוֹ אֶלִיאָב ייסיי בּיּוֹם הַשִּׁלִישִׁי נְשִׁיא לִבְּנֵי זְבִּילְוֹ אֶלִיאָב
- קְרְבְּנֵוֹ קִעְרַתַ־בָּסֶף אַחָת שָׁלִשָּׁים וּמֵאָתֹ * מִשְׁקַלְּהֹ מִוְרֶק אָחָדׁ בָּסֶף שִׁבְעָים שָׁקֵל בְּשָׁקֵל הַקְּדָשׁ שְׁנֵיחָםו מְלֵאִים סָלֶת בְּלּילֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה:
- פַר צַּחָת צְַשְׂרֶת זָהֶב מְלֵצֶת קַשְׂרֶת:
- ַ פַּר אָטֶׁר בָּוֹ־בְּקָׁר אַנִל אָחֶר בֶּבֶשׂ־אָחֶר בּן־שְׁנְּהִי לְּעֹלֶר:
- َ رَزِيْكِه بَهْمُونِينَ چُوْد שُوْرَتُ يُعْرَف بَيْضَهُن عَهْدِتُ بَيْضَهُد چَكِشِّت چَدِّ هُوْرَتُ يَبْ كِالْخِلَا يُخْرِيْكِ چُلَا تَبْرِأَ: (a)
- בּּוֹשְׁתְּיִגְאִינִי: בּּיִּנְתְ טַבְּׁבְּיִגְיִּ נְּמְּנִאִ לְבָּׁדָּנִ בַּאִיבֵּוֹ אֶּלְנִּגִּיִּנִ

404,

מפטיר לשבת חנכה

- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Elizur the son of Shedeur.
- On the fifth day Shelumiel the son of Zurishaddai, prince of the children of Simeon:
- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goars, five he-lambs of the first year. This was the offering of Shelumiel the son of Zurishaddai.
- On the sixth day Eliasaph the son of Deuel, prince of the children of Gad:
- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;

- קָרְבָּנֹוֹ קִעֵּרַת־בָּסֶף אַחַׁת שָׁלֹשָּׁים וּמִאָּדֹ מִשְּקַלְּהֹ מִזְּרֵה אֶחָד בָּסֶף שִׁבְעִּים שֵׁקֵל בְּשֶׁקֵל תַאָּדִשׁ שְׁנֵיחֵםו מְלִאִּים סָלֶת בְּלוּלְת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲת:
- בְּלוּכְה בַּשֶּׁמֶן קִמִּנְחֲה: מו אחם עמורה זהר מלאה המורם:
- ٠٠ בַּף אַתָּת עַּשְׂרֶה זְהָב מְלֵאָה קִשְׂרֶת: י
- בּן־שְׁנְתִי לְמָלְנִי: ** פֿר אָטֶׁר בָּן־בָּלְר אָנִל אָטָר בָּבָמִ-אָטָר
- ÷ε ψִ่נִיר־נְּיָּים אֶחֶד לְחַמֶּאַת:
- روه، בּיוֹם הַחַמִישִׁי נְשִׂיא לְבָנֵי שִׁמְעִיוֹ שְׁלֵמִיאֵל בּן־צוּרְישַׁרֵּי:
- קְרְבָּגֵיׁר קִעַּרַת־בָּסֶף אַחַׁת שָׁלִשָּׁיִם וּמִאָּתֹ מִשְׁקַלְהֹ מִיְרֶק אָחָד בָּסֶף שִׁבְעָים שֵׁקֵל בְּשָׁקֵל הַקְּדָשׁ שְׁנֵיחֵםו מְלֵאִים סָלֶת בְּלוּלֶח בַשְּׁמֶן לְמִנְחֲה:
- » خلا غَلَان مَُمَٰذِن نَتُاح مُرَجُن كَامَٰدُن:
- ַּ פַּר אָהַיר בָּן־בְּקֹר אַנִל אָחָד בָּבָשׂ־אָחָד בּן־שְׁנְּהַיֹּ לְעֹלֶה:
- o+ שְׂמִּגר־עַּנִּים אָהָד לְחַמֶּאָה:
- بر خَلَوْں سَفِرَمْريَ جُوّل سُوْرَتِ يُدَرَّه لِيَنْهُنِ مَنْكَرَبَ لِيَطْهُن خَصِّهُم خَرْدَهُنْ يَنَفَهُن ثِدَ خُلَوْل شَكْمُنَ يُخَرِّهُم خَرْدُهُمْ يُغَرِّهُ
- رور، چونظ הששר נשיא לجير גד אַלְיָסֶף چַּן־ דְּענּאֵל:
- בַּרְ אַתָּת צַּשְׂרֶת זְהָב מְלֵאָה קַשְׂרֶת:

year, for a burnt-offering;
one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

one male of the goats for a sin-offering;

and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first yeat. This was the offering of Eliasaph the son of Deuel.

On the seventh day Elishama the son of Ammihud, prince of the children of Ephraim:

his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;

one golden pan of ten shekels, full of incense;

one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;

one male of the goats for a sin-offering;

and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first yeat. This was the offering of Elishama the son of Ammihud.

On the eighth day Gamaliel the son of Pedahzur, prince of the children of Manasseh:

his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;

one golden pan of ten shekels, full of incense;

one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;

one male of the goats for a sin-offering;

¿٠٠ פַר אָחַׁד בָּן־בָּלָר אַיִל אָחָד בֶּבֶשׂ־אָחָד בָּן־שְׁנְחָי לְעֹלֶה:

٥٠ שְׂעִיר־עִּזִּים אֶחֶד לְחַמְאָת:

ذِرْيُكِت تَשْْݣِمْنَ قِهِرَا سُؤْنَ هُنْكُ مِيْضِ وَهُذِنَ مِيْضِة خِكِسُ فِيْنَ هُنْكُ مِيْضِ يُبَ خِرَكِ هُذِرْفِكَ فِيْ – بُونِيَ هُنْكُ مِيْضِةً

رره، בּיוֹם ֹתַשְּׁבִילִּי נָשִׁיא לִבְנֵרָ אֶפְּבְרֵיִם אֶלְישְׁמֵע בּיוֹם תַשְׁבִילִי נָשִׂיא לִבְנֵרָ אֶפְּרָיִם אֵלִישְׁמָע

קרְבְּנֵיׁ קְעַרַת־בָּסֶף אַחָּת שָׁלֹשֵּׁים וּמִאָּהֹ מִשְׁקַלְהֹ מִזְרֶל אֵחָדִ בָּסֶף שִׁבְעַים שֵּקֵל בְּעָהֵל הַאָּהַשׁ שְׁנֵיתֵםו מְלֵאִים סָלֶת בְּלּילֶת בַשְּמֶן לְמִנְתֵה:

בּן־שְׁנְחָוֹ לְעֹלֶה: מִעיר־עּזּיח אחד לחמאחי

™ שְׁמִּגר־עִּגִּים אֶחָד לְחַמְּאִת:

، ، ילטָבַר הַשְּׁלִמִים בָּבָת שִׁנָּים אֵילָם הַמִּשָּׁר עּתְּבַר הַמִּשְּׁר בְּבָשִׁים בָּנֵי־שְׁנָר הַמִּשָּׁר זֶה קְּרְבָּן אֶלִישְׁמָע בָּן־עַמִּירִי: (פּ)

ייסמי בּיּוֹם הַשְּׁמִינִי נְשָׁיא לִבְּנֵי מְנַשָּׁה נַּמְלִיאָל בּוֹ־פּדהציר:

בּוֹ פַּבְרגִינִי:

קְרְבְּנֵיׁ קִצְרַתַ בָּסֶף אַחַׁת שָׁלִשֵּׁים וּמִאָּחֹ יִּ מִשְּׁקַלְהֹ מִוְרֶק אָחָדׁ בָּסֶף שִׁבְעַים שֵׁקֵל בְּשָׁקֵל חַאַּהַשׁ שִׁנֵיהָםו מְלַאִּים טָלֶת בְּלוּלֶת בַשֵּׁמֶן לְמִנְחֲה:

جِף אַחָת עַּשְׂרֶה זְחָב מְלֵאָה קִשְׂרֶת:

פַר אָחְׁד בָּן־בָּקֹר אַיִל אָחָד בֶּבֶשׂ־אָחָד בַּן־שְׁנְחָיׁ לְעֹלֶה:

- was the offering of Gamaliel the son of Pedahzur. rams, five he-goats, five he-lamb of the first year. This and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five
- of the children of Benjamin: On the ninth day Abidan the son of Gideoni, prince
- :gairəfto-lsəm of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof was
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first
- one male of the goats for a sin-offering;
- was the offering of Abidan the son of Gideoni. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five
- prince of the children of Dan: On the tenth day Ahiezer the son of Ammishaddai,
- meal-offering; of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof was
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first
- one male of the goats for a sin-offering;
- was the offering of Ahiezer the son of Ammishaddai. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five
- of the children of Asher: On the eleventh day Pagiel the son of Ochran, prince

- ثَلْ كَلْخَلِّ لَأَمْرُنِكُمْ قُلْ فَلْلِمُنْكِ (وَ) ومِورَات بِوَقِّت جِدِوْن جِدِ" لِهَذِا بَاوَقِيَا الجُرْتُ لِلسَّامُ مِنْ مِي قُكُالِ شَرْنَاتِ جُنْكُم لِتَمْشُلِ
- בו גדעגי: حبرم يرفيمين نشيع كجير جبيم لاجترا
- מהמלבע מולב אטר בסר שבעים שקל קְרְבְּנֵוֹ קְצְרַת־בָּסֶף צַּחָת שְׁלִשֵּׁים וּמֵצִּתֹ
- בְּלוּלֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲת: جُشُور بَغِيُهِ هُدُيُون مُحْيَة وَجُنِهِ فَرُنِهِ
- جِّ عِيْنَ يَهُرِّت بِيُكَ مِرْغُت مِفْرِي:
- בּוֹשְׁלְנוֹי לִמְלֶנוי: פַּר אָהְׁר בָּן־בְּקֹר אַנִל אָחָר בֶּבֶשׁ־אָחָר
- מְּמִּגְרַ_מִּנִּים אָטַד לְחַמָּאָת:
- זַב בַּבְלוּ אָבִידָן בָּן־וּדְעַבְּנִי: (פּ) مَنَاثَاتِ لِيَمْ فِي فَرَهُ لِي خَرَانِ لِي ثَلِي فِي الْمُعَالِبِ لِي الْمُعَالِبِ لِي الْمُعَالِبِ لِي الْم بَرَاتِ بَهُمْ مُرْمِ فِي الْمُهْدِرِةِ عُرْبِ لِمُعْرَفِ فِي الْمُهْدِرِةِ
- עמישַרֵי: خدبص ئةمبدد تمبع خركت ثنا تخندمثد كا
- בְּלוּלֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה: خشُكْرُ لَوْلُم مُدَيْلُوا طُرِيْدُو وَجُلِ מהמלבע מולכל אטר בפר שבעים שקל קרְבְּנוֹ קְעָּרַת־בֶּסֶף צַּחַת שָׁלֹשָׁים וּמֵצְּתֹ
- כַּף אַחָת עַשְׁרָה זְהָב מְלֵאָה קְשְׁרֶת:
- בּוֹשְׁלְנוֹי לִמְלָנוי: قِر هُپُد قِل قِكِد هِٰزِم هُبُد قِجُم هُبُد
- ַ מִּמִׁנֶר בְּנַהַ אָּחָר לְחַמָּאָת:
- ثَلَ كُلُخًا كُنَائِمُثُلُ قُلْ مَقْائِمَتًا: (בَ) عَنْ لَاللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّ الجُرْتُ لِلسَّامُ مِنْ مِي قُكُالِ شَرْنَاتِ جُنْكُم لِتَمْشُلِ
- פּוֹמוֹאֵלְ בּוֹרַתְּכִינוֹ: ליום מּמִּשׁׁ מֹמָּב יוִם למִיא לִבְּינָ אַמִּב

מפטיר לשבת חוכה

94

:garinəfto-lsəm of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof was

one golden pan of ten shekels, full of incense;

year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

one male of the goats for a sin-offering;

was the offering of Pagiel the son of Ochran. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five

the children of Naphtali: On the twelfth day Ahira the son of Enan, prince of

meal-offering; of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof was

one golden pan of ten shekels, full of incense;

year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

one male of the goats for a sin-offering;

was the offering of Ahira the son of Enan. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five

golden pans; Israel: twelve silver dishes, twelve silver basins, twelve when it was anointed, at the hands of the princes of This was the dedication-offering of the altar, in the day

the sanctuary; thousand and four hundred shekels, after the shekel of and each basin seventy; all the silver of the vessels two each silver dish weighing a hundred and thirty shekels,

> בְּלוּלֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲת: خُمُولُا لِيَعْلَمُ مُدْنِيُوا مُرْكِ من عرب مناثر المناب إدار المناب المنابع المنا קְרְבְּנֹוֹ קְעְּרַת־בָּטֶף אַחָׁת שְׁלֹשָׁים וּמֵאָדוֹ

جِّ عِيْمَ يَاضِرُهِ يَٰتُكُ مِٰكِيُّهُ مِٰضِيَّةٍ:

בּוֹשְׁלְנוֹי לִמְלָנוי: قِر هُپُد قِرْ خِرْد هِٰزِم هُبُد قِحُم هُبُد

<u> מְּמִּגַרְ מְצָּהַ אַנְדְרַ לְּחַמֶּאַנוּ:</u>

זַב בְּבַלוּ פַּנְמִגִּצְׁלְ בָּנִוּ (פּ) بَرَاْتِ بَهُمْ مِنْ فَيْكُ مِنْ فَيْنَ هُرُفُ لَامُنْ فَيْ فَيْ فَيْ فَالْمُ

אַבוּנבֿה בּוֹבהנדֹּו: خربص مُثَرَّت مُمُّلًا بِيَت تُمُرِي كِخُرِّرَ تَفْكَذِرُ،

من عرب مناثر المناب إدار المناب المنابع المنا קְרְבְּנֵוֹ קְעָרַת־בֶּסֶף אַחַׁת שְׁלִשִּׁים וּמֵאָתֹ

בְּלוּלֶה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחָה: خُمُولُا لِيَعْلَمُ مُدْنِيُوا مُرْكِ

جِّ عِيْمَ يَاضِرُهِ يَٰتُكُ مِٰكِيُّهُ مِٰضِيَّةٍ:

בּוֹשְׁלְנוֹי לִמְלָנוי: פַּר אָטֶׁר בָּוֹ־בְּּלָר אַנִל אָחָר בֶּבָשׁ אָחָר

שְׁמִּגר־עִּזִּים אֶחָד לְחַשְּאָת:

يَخْيُرُكُ لِيَهْجُمُنُ مِي فَكُلِ هُرْبُو مُنْكُم يَلَمُهُنِ

זָנִי בַּוֹבְלוּ אֲטִוּנֵת בּּוֹ בֵּוֹנִוּ: (פּ) ومِرِرت بيضفِّه جِدِوْنت جِڍر َهِدِہ بيضفِّه

ياتا: ۵ מְּוֹבְקַ בְּמָבְ מְּדָנִם מַמְּב כַּפָּנִע זָבָב מְּמַנִם לַהְּיאָר יִשְּׁרָאָל אַלְּרָע כְּטָׁב הָּשָּׁים הַּהְּדָע रिश्रम। प्रदृष्टम एसंदूष्टम हरान् एसंक्रम श्रम, व्रश्नम

هَجْفَنَا لَهَلَقَمَ يَعْفِينَ فَهُكُمْ يَظِيُّهُ: וְשֶׁבְעָים הַמִּוְרֶל הָאָחָד כָּל בָּסֶף הַבּלִים שְׁלשֵׁים וּמִאָּה הַקִּעְרֶה הָאַחַתֹּ בָּסֶף

997

gold of the pans a hundred and twenty shekels; shekels apiece, after the shekel of the sanctuary; all the twelve golden pans, full of incense, weighing ten

sin-offering twelve; their meal-offering; and the males of the goats for a rams twelve, the he-lambs of the first year twelve, and all the oxen for the burnt-offering twelve bullocks, the

anointed. dedication-offering of the altar, after that it was sixty, the he-lambs of the first year sixty. This was the twenty and four bullocks, the rams sixty, the he-goats and all the oxen for the sacrifice of peace-offerings

cherubim; and He spoke unto him. upon the ark of the testimony, from between the two speaking unto him from above the ark-cover that was He might speak with him, then he heard the Voice And when Moses went into the tent of meeting that

And the LORD spoke unto Moses, saying:

front of the candlestick.' lightest the lamps, the seven lamps shall give light in Speak unto Aaron, and say unto him: When thou

commanded Moses. to give light in front of the candlestick, as the LORD And Aaron did so: he lighted the lamps thereof so as

made the candlestick. pattern which the LORD had shown Moses, so he thereof, it was beaten work; according unto the of gold; unto the base thereof, and unto the flowers And this was the work of the candlestick, beaten work

> זְתָב תַכַּפּות עַשְּׁרִים וּמִאֶּה: لِمُمْثِد لِمُمْثِد يَوْكَ جَمُرُكُم يَغْيُم جَمْ_ כַפּוֹת זְהָב שְׁמֵים־עֶּשְׂרֵה מְלֵצְּת קַמֹּרֶת

八口母お口: מה ומוֹשׁבׁם והַמֹנוֹנוֹ מוֹנִם הַמֹּנוֹם מֹהָב אַגַלִם הִּנִּים_הֹהָעַ בַּבְהַהָּים בַּנִי_הָּנָיַנַ הִּנִּים چַל־הַבְּלֶּר לָעֹלֶה שְׁנֵיִם עָשֶׂר פְּוֹיִם

त्ष्यूत श्रंतः בְּנֵי שְׁנָה שָׁמְיִם זְאָע עַנְבָּת תַּמִּנְבָּת אַעָרָר فكال لابكات بهمات مَنْكَات بهمات خَلَمْات اْدِح حُكَادا يُكَا لَاهَٰجُنِيهِ مُهْلَيْهِ لَاهُلَـٰخُمُلِي

עַבְּרָנִים וֹנְעַבָּר אֶּלֶנִי: (פּ) הַכַּפַּרָתְ אָּמֶּרְ מַלְ־אָּרָוֹ הָמֵיָה הָבָּיוֹ שְׁנָיִ וּהְּמָת אָנוַ נוֹפַוּגַ מִנַּבָּר אָלָוּו מִמֹּגַ יּבְבֹא מֹשֶׁה אֶל־אָהֶל מוֹעֵד´ לְדַבֶּר אָהוֹ

رَبُحِد بِحَيْد هِرَ مَشِد جَعَمُد: ι:ΙΙΙΛ

מְבְעָת הַנֵּרְוּת: אַר־הַנַּהְת אָל־מוּל פָּנֵי הַמְּנוֹרָה יָאָירוּ يحقر مجر عتيا نغمان عجرد فيتخرنك

הַעֶּלָר גַרְתָּיִרְ כְּאַשֶּׁר צְנָר יְרְנָר אָת־מֹשֶׁר: ניַנִּמָּהִ כּוֹ אַנַיבְוּ אָכִ_מוּכִ פַֹּנָי עַמִּנִיבְע

ಗ್ರರ್ಭ್ಗ: (ಡ) אַשֶּׁר הָרְאַָה יְהֹנְהֹ אָת־מִשֶּׁה בָּן עִשְּׁה אָת־ יְרַבֶּה עַרְפַּרְחָה מִקְשָּׁה הָוֹא כַּעַּרְאָה ַוֹזָה מַעֲשָׂה הַמְּנֹרֶה מִקְשָׁה זָהָב עַר־

הפטרת הנכה (שבת ראשון)

The Haftara for the first Shabbat of Hanukka is Zechariah 2:14 - 4:7.

≯ι:ΙΙ

L97

and I will dwell in the midst of thee, saith the LORD. Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, למוכה נאָם־יָהוֶה: בוּנִ וֹמְמְטִוּ בּעַבְּגַּיְוּן בַּנְ בַּוֹנִו. בֹּא וֹמְכַוֹטַנִ

88

- And many nations shall join themselves to the LORD in that day, and shall be My people, and I will dwell in the midst of thee'; and thou shalt know that the LORD of hosts hath sent me unto thee.
- And the Lord shall inherit Judah as His portion in the holy land, and shall choose Jerusalem again.
- Be silent, all flesh, before the LORD; for He is aroused out of His holy habitation.
- And he showed me Joshus the high priest standing at before the angel of the LORD, and Satan standing at his right hand to accuse him.
- And the LORD said unto Satan: 'The LORD rebuke thee, O Satan, yea, the LORD that hath chosen Jerusalem rebuke thee; is not this man a brand plucked out of the fire?'
- Now Joshua was clothed with filthy garments, and stood before the angel.
- And he answered and spoke unto those that stood before him, saying: 'Take the filthy garments from off him.' And unto him he said: 'Behold, I cause thine iniquity to pass from thee, and I will clothe thee with robes.'
- And I said: 'Let them set a fair mitre upon his head.' So they set a fair mitre upon his head, and clothed him with garments, and the angel of the Lord stood by.
- And the angel of the LORD forewarned Joshua, saying:
- "Thus saith the LORD of hosts: If thou wilt walk in My ways, and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My courts, then I will give thee free access among these that stand by.
- Hear now, O Joshua the high priest, thou and thy fellows that sit before thee; for they are men that are a sign; for, behold, I will bring forth My servant the Shoot.

- ְּיִבְיָּהְ גִּיִּלְם נַבְּּיִם אֶלְנִנִי בְּתִּיְבְּ וְיֶבְהָּשׁ בִּיִּ וְתָיוּ לִי לְמָּם וְאָכִּנְתֵּי בְתִּיְבְּׁבּ וְיֶבְהָּשִׁ בִּיִּ וְנִלְוִי אָבְאִיִּת אָלְנִנִי אֶלְנִבּ:
- וְנְחַל יְהְנֶה אָת־יְהּידְה מֶלְלֹּוֹ עַל אַדְעַה
 הַלְּבְשׁ יּבְחַר עִיֹּד בִּירוּשְׁלְם:
- ر ر و چڑ-چשֶׁר מִפְּנֵי יְהֹוָה בֵּי נֵעִּיֹר מִמְּעִיוֹ קְרְשִׁי: (פ)
- س ریْڄغرد هِمَارِمانَضِوْ مِحَيَرِا مِوْخَارَ فَقِهَا ﴿جِورِ، فِرَخِيْهِا بِمَنِهِ بِمَنِهِا فَفِهَ فِرَا فِرَا رَضْفِرَا:
- ַ נֵּאִמֶּר יְחֹנְת אֵל־תַשְּׂטָן יִגְעַּר יְחַנָּת בְּדִּ תַשְּׂטָן וְיִגְעַר יְחֹנָת בְּּלִּ תַבְּחֵר בִּירִוּשְׁלָח הַלְוֹא זֶת אִּיּד מָצְֵל מֵאֵשׁ:
- ניהוֹשֶׁעַ הְנֶה לְבֶשׁ בְּנְהַים צוֹאִים וְעֹמֵרלְבְּנֵי הַמַּלְאֵּר:
- ָ גִאָמַר יָשָׁימוּ צְנִיף שָׁהָוֹר עַל־רֹאִשָׁוֹ וַיִּשְׁימוּ הַצְּנִיף הַשָּׁהוֹר עַל־רֹאִשׁוֹ וַיַּלְבַּשְּׂהוּ בְּנְדִּים וּתַלְצִּף יְהְוָה עַמֶּד:
- ग्रंतर वर्दश्चि : पर्ंप दर्पाण्येव देश्वंप:
- מִנְלְכְּים בֵּין הַמְּמְרֵים הָאֵּלְת: אָת־בִּיהִי וֹגָם מִשְׁמָר אָת־הַצֵּהָי וִנְּהַמָּי לְּדְּ וֹאָם אָת־מִשְׁמִרְתֵּי הִשְׁמֶר וִנִם־אַמָּת מָדֵין הַאָּמַר יְהַנְּהַ צִּבְּיִם בָּרְרָכֵי מַלְּדִּ
- אָמִמִּבְּיִא יָחוֹאָעַיוּ חַפֹּחֵן חַנְּחֹוֹל אַמָּחֹ וְרֵעֵּיִףְ חַיּשְׁבָּים לְפָּנְיִף בִּי־אַנְשָׁי מוֹפֵּת הַמָּח בִּי־חָנְנִי מִבֶּיא אָת־עַּבְּדֵּי צֵּטָח:

- For behold the stone that I have laid before Joshus, upon one stone are seven facets, behold, I will engrave the graving thereof, saith the Lord of hosts: And I will remove the iniquity of that land in one day.
- In that day, saith the LORD of hosts, shall ye call every man his neighbour under the vine and under the fig-tree.
- And the angel that spoke with me returned, and waked me, as a man that is wakened out of his sleep.
- And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof;
- and two olive-trees by it, one upon the right side of the bowl, and the other upon the left side thereof.
- And I answered and spoke to the angel that spoke with me, saying: 'What are these, my lord?'
- Then the angel that spoke with me answered and said unto me: 'Knowest thou not what these are?' And I said: 'No, my lord.'
- Then he answered and spoke unto me, saying: 'This is the word of the Lord unto Zerubbabel, saying: Not by might, not by power, but by My spirit, saith the Lord of hosts.
- Who art thou, O great mountain before Zerubbabel? thou shalt become a plain; and he shall bring forth the top stone with shoutings of Grace, grace, unto it.'

- בֵּיו הַבֵּה הָאָבֶן אַשָּׁר נָתִהִּ לְפְּנֵי יְחִוּשִׁׁעַ פּתִּלְ־אָבֶן אַחַת שׁבְעָּה עֵינָיִם הָנָנִי מָפַתַּה פְּתִּלְה נְאָם יְהְנָה צְבְאִית יִּשִׁשְּׁתֵּי אָת־עֵּוֹן הְאָהֶץ־הַהִיא בְּיִים אָחֲר:
- יו בּיִּוֹם תַהֹוּא נְאָם יְהֹנֶה צְּבְאׁוֹת תִּקְרָאִוּ אֵיִשׁ לְרֵעֵהוּ אֶל־תַּחַת גָּפָּן וְאֶל־תַּחַת תְּאֵנֶה:
- אַמֶּב_יֹמִיִב מִמִּּלִטִּי: ייִאוֹ וֹנְּמִּב טַמּּלְאֵּב טַבִּבָּב בָּג וֹנֹמִיבְוֹנ בֹּאָנִמִּ
- ַנִּאִמֶּר אֵלֵי מָה אַמָּה רֹאָה (כ' ויאִמר)[ק' יַ נְאִמַּר] רְאֵיִהִי וּ וְהַנֵּה מְנוֹרַת זָהָׁב בִּלְּה וְגִּלְּה עַל־רֹאִשָּׁה וְשִׁבְעָה נֵרֹהֶיִה עַלְּרִי שְׁבְעָה וְשִׁבְעָה מְוּצְלְוֹת לַנֵּרְוֹת אֲשֵׁר עַל־ רֹאִשְׁה:
- ָּ וּשְׁנִוֹם זֵיתִים עָּלְיִהְ אָחָדִ מִימָין הַנִּּלְּה יְשְׁנֵים זִיתִים עָלְיִהְ אָחָדִ מִימָין הַנִּּלְּה
- מִּנִיאַמְּנִ אַּבְּנֵּי: זֹי נֹאַמָּן זֹאַמְנֵ אֵבְיַנִּמּלְאָּנֵּ נַיִּבְּרֵר בָּי כֹאמִנִּי
- رَهَا رَهُا لَهُ مُلِدُ عُمَّادٌ خُمُ حِنْزِمٌ لِكُمْ حَٰدَانًا عُمَّادً عُمَّادً عُمَّادً عُمَّادً عُمَّادًا عُمْ-أِلَافِكُمْ مُعَمِّدًا كُمُ حِنْزِمٌ لِكُمْ حَٰدَانًا عُمَّادًا عُمَّادًا عُمَّادًا عُمَّادًا عُمَّادًا ع
- ָ מִּי־אַמָּה הַר־הַגְּרָיֹל לִפְּנֵי זְרָבָּבֶל לִמִישָׁר יְהוֹצִיאֹ אָת־הְאֲבֶן הָרֹאִשְׁׁה מִשְׁאֹנִת תֵן הֵן לֶה: (פ)

הפטרת הנכה (שבת שני)

The Hastaru for the second Shabbat of Hanukka is I Kings 40 - 50.

הפטרת הנכה (שבת שני)

- And Hiram made the pors, and the shovels, and the basins. So Hiram made an end of doing all the work that he wrought for king Solomon in the house of the LORD:
- the two pillars, and the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars, and the two networks to cover the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars,
- and the four hundred pomegranates for the two networks, two rows of pomegranates for each network, to cover the two bowls of the capitals that were upon the top of the pillars,
- and the ten bases, and the ten lavers on the bases;
- and the one sea, and the twelve oxen under the sea;
- and the poes, and the shovels, and the basins; even all these vessels, which Hiram made for king Solomon, in the house of the Lord, were of burnished brass.
- In the plain of the Jordan did the king cast them, in the clay ground between Succoth and Zarethan.
- And Solomon left all the vessels unweighed, because they were exceeding many; the weight of the brass could not be found out.
- And Solomon made all the vessels that were in the house of the Lord: the golden altar, and the table whereupon the showbread was, of gold;
- and the candlesticks, five on the right side, and five on the left, before the Sanctuary, of pure gold; and the flowers, and the lamps, and the tongs, of gold;

- ײַעַשׁ חִירֹוֹם אָת־חַכִּיּרִוֹת וָאָת־חַיָּעִים וְאָת־חַמִּיְרְאַנֹת וַיְבָל חִירָם לְעַשׁוֹת אָת־ בְּל־חַמְלְאַלְּה אֲשֶׁר עְשֶׂה לַמֵּלֶּךְ שְׁלֹמָה בֵּית יְהַוְה:
- עַמְּדֵים שְׁנַּיִם וְגָלַת תַפֹּתָרָת אֲשֶׁר־עַל־ רְאִשׁ הָעַמּוּדִים שְׁתָּיִם וְתַשְּׁבְכָּוֹת שְׁתַּיִם לְכַסִּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גָּלָוֹת תַפֹּתָרֶת אֲשֶׁר עַל־ רְאִשׁ הְעַמּוּדִים:
- וּאָת־הָרִמֹנָים אַרְבָּע מָאָוֹת לִשְׁבָרֵ הַשְּׂבְּכִוֹת שְׁנֵי־מוּרֵים רִמֹּנִים לַשְּׁבְּבָר אַשֶּׁר עַל־פְּנֵי הָעַמּוּהִים: אַשֶּׁר עַל־פְּנֵי הָעַמוּהָים:
- על־הַמְּכִּוֹיִת: אָמִר־הַמְּכִּוֹיִת: עָשֶׁר וְאָמִרּהַבִּיּרָת עַשְּׁהָרָת:
- ײַ װְאָטַ הַנְּטְ הַאָּטָר וְאָתַ הַבָּּבָּר שָׁנִים־עִּשְׂר ** נְאָתַ הַנְּטְ הַאָּרָה וְאָתַ הַבָּבָּר שְׁנִים־עְּשְׁרָ
- וּאָת־הַפִּירִוֹת וָאָת־הַיָּעִּים וָאָת־הַפִּוָרִלִּוֹת יּ* וְאֵתִ בְּלִ־הַבֵּלֵים (כי האהל)[קי הָאֵּלֶה] אַשֶּׁר עְשָׂה הִירֶם לַמֵּלֶּף שָׁלֹמָה בֵּית יְהִוְּה יְהִשֶׁה מְמִרֶם:
- בְּאָבְמְּׁע בֵּוֹ סְׁכִּוְע וָבֵּוֹ גִּבְעָוֹ: ** בְּכִבַּר תַּוְבִּוֹן נִגְּקָם תַמְּבְּנֵּ בְּמִגִּבִּע.
- 4, וַיַּנַּח שָׁלִמֹּה אָת־בָּל־חַבֵּלִּים מֵרָב מָאָר קּאָר לְאׁ נֶחְקַר מִשְׁקַל תַנְּחְשֶׁה:
- ג, וַיַעַשׁ שְׁלֹמֹה אָת בְּלֹהַבֵּלִים אֲשֶׁר בֵּיִתּ יְהְוָֹה אָת מִוְבָּח חַזִּהְׁב וְאָת־הַשְׁלְחָוֹ אֲשֶׁר עְלְיִי לֶחֶם הַפְּנִים זְחֲב:

הפטרת הנכה (שבת שני)

and the cups, and the snuffers, and the basins, and the pans, and the fire-pans, of pure gold; and the hinges, both for the doors of the inner house, that is, of the place, and for the doors of the house, that is, of the

ְּתִסְפֹּׁוֹת וְתִּטְיִּמְרָוֹת וְתִּמִּיְרָקִוֹת וְתַכּפִּוֹת וְתַמַּחְקִּוֹת זְתֲב סְגָּוּר וְתַפֹּלֹוֹת לְרַלְתִּי תַבָּיִת תַפְּנִימִי לְקַֹדֶשׁ תַפֵּרְשִׁים לְרַלְתֵּי תַבְּיִת לַתִיכֶל זְתְב: (פ)